नालन्दा-देवनागरी-पालि-गन्थमालाय

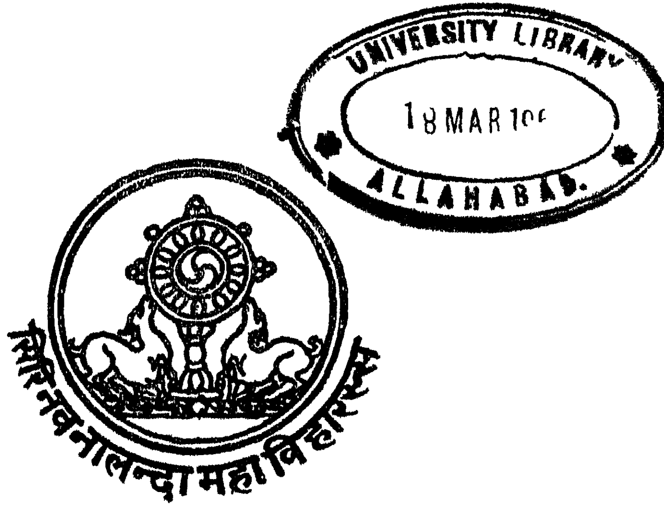
सुत्तपिटके

खुद्दकनिकाये

अपदान (२)-बुद्धवंस-चरियापिटकपालि

पधानसंसोधको

भिक्खु जगदीसकस्सपो

बिहारराजकीयेन पालिपकासनमण्डलेन

पकासिता

बु०२५०३ — वि०२०१६

१९५९

Nālandā-Devanāgarī-Pāli-Series

THE
APADĀNA (II)-BUDDHAVAṀSA-.CARIYĀPITAKA

[KHUDDAKANIKĀYA, Vol. VII.]

General Editor

BHIKKHU J KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD
(BIHAR GOVERNMENT

B. E. 2503 **V E. 2016**

1959

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha While the austerities practised bv him till he attained enlightenment appeal to the Hīnayāna, the Pāli, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men "What is life ? Why should I live ? Why should I do anything ? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death" ? Nijinzky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote "The whole life of my wife and all of mankind is death" How can we be saved from the body of this death ? This is the problem of religion

The Buddha traces suffering to selfish desire Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation Craving is that which binds the individual to the creative process The individual with selfish desire becomes the slave of the universe We can overcome suffering only if we get rid of trsnā or tanhā To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffer-

ing When the Upanisads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact It is a call to action Make thyself that which thou know thou canst be Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self No change is possible with an unchanging consciousness We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the play of the intellect Religion is not a creed, but a vital process It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace If few are chosen, it is because few choose to be chosen The Buddha laid stress on the creative freedom of man The Buddha did not encourage dependence on the supernatural He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him The ten veramanīs or prohibitions or abstinences called *daśaśīla* or *daśaśikṣāpada* which the novices in the Path of Buddhism utter are given in these words "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver" The first five are the Buddhist *pañcaśīla*

> Pānātipātā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
> Adinnādānā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
> Kāmesu micchācārā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
> Musāvādā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
> Surā-merayamajja-pamādatthānā
> veramanī sikkhāpadam samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease By practising the Buddha's pañcaśīla we will develop patience, courage, love

and unselfishness The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance

Nirvānam paramam sukham Nirvāna is the highest bliss It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being, the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāna* are one In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows

> "When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becomings, set free from the intoxication of ignorance In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation And I came to know "Rebirth is at an end The higher life has been fulfilled What had to be done has been accomplished After this present life there is no further for this or that This last insight did I attain to in the last watch of the night Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself" Thus ended the struggle of six long years

The Buddha is said to be a physician Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāna, the Government of India decided to publish

standard versons in Devanāgarī script of the complete Pāli and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world

S Radhakrishnan

INTRODUCTION

The Apadāna is a collection of the previous life-stories of the Buddha, Solitary Buddha, the Chief Disciples, and many other Arahants. The chief concluding stress being to show that even the smallest meritorious act has the potentiality to give great results even after aeons Due to the mythological nature of these, scholars are of opinion that the compilation of this book represent a date much later than that of any other All the Apadānas are in *Gāthās*, stanzas, put in the mouth of the saints themselves, with the note at the end—"thus the Venerable spoke the above stanzas "

The main book of the Apadāna consists of two parts—relating to the male and female saints We have followed the suggestion of the Burmese Chatthasanagāyana in distributing the contents of the book in the two volumes, and including the Buddhavamsa and the Cariyāpitaka in the second

The Buddhavamsa gives an account of the previous Buddhas with whom the Bodhisatta had come in contact and about whom they had made the prediction that he would attain Perfect Enlightenment It is interesting to note that the Jain mythology also gives a similar account of the previous Tirthankaras It is interesting all the more that even the number of the previous Buddhas and previous Tirthankaras are not very different

The Cariyāpitaka is series of matrical narrations, put in the mouth of the Buddha himself giving accounts of his previous lives, taken from the Jātakas, showing how he had fulfilled the ten *Pāramitās* for the attainment of Buddhahood

As these two volumes are completely in *Gāthās* they provide rich materials for studies in old Pāli prosody

As regards the principles of editing we have tried our best to observe the same as adopted in the prevoious volumes

This presents a co-ordinated edition in Devanāgarī of the seventh Volume of the Khuddada Nikāya, the Apadāna (II), Buddhavamsa & Cariyāpitaka based on the following Versions of the text —

The Apadāna II —Burmese—Chatthasangāyana publication, 1956, Siamese—Mahāmakuta Government publication, 1926 and Sinhalese, edited by Bhikkhu A P Buddhadatta Mahāthera, 1930

The Buddhavaṁsa-Cariyāpitaka —Burmese—Chatthasangāyana publication, 1956, Siamese—Mahāmakuta Government publication, 1926 and Roman, edited bv Rev Richard Morris (P T S 1882)

* * * * * *

Our learned Editor, Shri Birbal Sharma, M A , Bhikkhu Kumar Kassapa and Shri Paraspati Nath Sinha, M A have made the final revision of the press copy and have supervised the printing of the same

Vārānasi
21 11 59

Bhikkhu J Kashyap

आमुख

प्रस्तुत ग्रन्थ में बुद्ध, प्रत्येक बुद्ध, प्रमुख शिष्य तथा अनेकानेक अर्हतो के पूर्व जन्म की कथाये हैं। ये कथाये पूर्णत गाथाबद्ध हैं, जो उन सन्तो के अपने मुँह से कहाई गई है। प्रत्येक के अन्त में यह आता है कि —"इस प्रकार आयुष्मान ने यह गाथाये कही।"

अपदान के दो मुख्य भाग हैं—पुरुष सन्तो से सम्बन्धित और स्त्री सन्तो से। यदि पूरा ग्रन्थ एक ही जिल्द मे छापा जाता, तो इसका आकार अपेक्षाकृत बडा हो जाता। अत हमने, बर्मी, छट्ठ-सङ्गायन के विभाजन के अनुसार, इसे दो जिल्दो मे बॉट दिया है। और, दूसरे में बुद्धवश और चरियापिटक को भी सम्मिलित कर लिया है।

बुद्धवश मे पूर्व बुद्धो का उल्लेख हे, जिनसे बोधिसत्व का साक्षात्कार हुआ था, जिन्होने यह भविष्यत् वाणी की थी कि--"यह सम्यक् सम्बुद्धत्व का लाभ करेगा।" यह ध्यान देने योग्य बात है कि जैन परम्परा मे भी इसी प्रकार पूव तीथङकरो का उल्लेख मिलता है, और यह भी कि उनकी सख्या समान ही है।

चरियापिटक गाथाबद्ध एक छोटा ग्रन्थ है। इसमे जातक के अनुसार बुद्ध के पूव जन्मो की कथाये वर्णित है, जो बुद्ध के अपने मुह से कहाई गई है, और जो यह दिखाती है कि बुद्धत्वलाभ करने के उद्देश्य से बोधिसत्व ने पारमिताओ के पालन मे कैसे महान प्रयत्न किये।

प्राचीन पालि छन्द के अध्ययन करने के लिए इन ग्रन्थो का बडा उपयोग है।

इनके सम्पादन मे हमने वे ही सिद्धान्त स्वीकार किये है जो इस माला के पूर्व ग्रन्थो मे अपनाये गये है।

प्रस्तुत ग्रन्थ खुद्दकनिकाय के अपदान (२), बुद्धवश और चरियापिटक का नया देवनागरी सस्करण है। यह सस्करण निम्निलिखित ग्रन्थो के आधार पर तैयार किया गया है—

अपदान (२) —बर्मी-सस्करण, छट्ठ-सङ्गायन प्रकाशन (१९५६), स्यामी-सस्करण, महामकुट राजकीय प्रकाशन (१९२६) और सिंहली-सस्करण, भिक्षु ए० पी० बुद्धदत्त महाथेर द्वारा सम्पादित (१९३०)।

बुद्धवश–चरियापिटक —बर्मी-सस्करण, छट्ठ-सङ्गायन प्रकाशन (१९५६) स्यामी-सस्करण, महामकुट राजकीय प्रकाशन (१९२६) तथा रोमन-सस्करण, श्री रिचाड मोरिस द्वारा सम्पादित (पालि टेक्स्ट सोसायटी, १८८२)।

** ** **

हमारे विद्वान् सम्पादक, श्री बीरबल शर्म्मा, एम० ए०, तथा भिक्षु कुमार कस्सप और श्री पारसपति नाथ सिंह, एम० ए० ने पाण्डुलिपि का अन्तिम सशोधन कर अवधि के भीतर छपाई का काय पूरा किया है।

वाराणसी

२१ ११ ५९

भिक्षु जगदीश काश्यप

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a   आ ā   इ i   ई ī   उ u   ऊ ū   ए e   ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ na
च ca	छ cha	ज ja	झ, भ jha	ञ ña
ट ta	ठ tha	ड da	ढ dha	ण na
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ la	अं am

VOWELS IN COMBINATION

क ka का kā कि kı की kī कु ku कू kū के ke को ko

ख kha खा khā खि khı खी khī खु khu खू khū खे khe खो kho

CONJUNCT—CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ñca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ñcha	ध्य dhva	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ñja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि krı	ञ्झ, ञ्झ ñjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट ट्ट tta	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ, ट्ठ ttha	न्थ ntha	य्य yya
ख्य khya	ड्ड, ड्ड ḍḍa	न्द nda	य्ह yha
ख्व khva	ड्ढ, ड्ढ ḍḍha	न्द्र ndra	ल्ल lla
ग्ग gga	ण्ट ṇta	न्ध ndha	ल्य lya
ग्घ ggha	ण्ठ ntha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड nda	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण nna	न्ह nha	स्त sta
ङ्क nka	ण्ह nha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख ṅkha	त्त tta	प्फ ppha	स्न sna
ङ्ग, ङ्ग ṅga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ ṅgha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
च्च cca	त्य tya	ब्ब bba	स्म sma
च्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ज्ज jja	द्द, द्द dda	ब्य bya	ह्म hma
ज्झ, ज्झ jjha	द्ध ddha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्ञ ñña	द्य dya	म्प mpa	ळ्ह ḷha
ञ्ह ñha	द्र dra	म्फ mpha	

ा=ā; ि=ı, ी=ī, ु=u, ू=ū, े=e, ो=o

१	२	३	४	५	६	७	८	९	०
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

थेरापदानपालि

(दुतियो भागो)

सूची

थेरीअपदानपालि

बुद्धवंसपालि

चरियापिटकपालि

———— ० ————

सुत्तपिटके खुद्दकनिकाये

थेरापदानं

(दुतियो भागो)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

थेरापदानपालि

(दुतियो भागो)

४३ सकिंसम्मज्जकवग्गो

१ सकिंसम्मज्जकत्थेरअपदानं

१ "विपस्सिनो भगवतो, पाटलि बोधिमुत्तम । B vol II,1
दिस्वा व त पादपग्ग, तत्थ चित्त पसादयि ।।

२ "सम्मज्जनि गहेत्वान, बोधि सम्मज्जि तावदे ।
सम्मज्जित्वान त बोधि, अवन्दि पाटलि अह ।।

३ "तत्थ चित्त पसादेत्वा, सिरे कत्वान अञ्जलि ।
नमस्समानो त बोधि, गच्छि[1] पटिकुटि[1] अह ।।

४ "तादिमग्गेन[2] गच्छामि, सरन्तो बोधिमुत्तम ।
अजगरो म पीळेसि[3], घोररूपो महब्बलो ।।

५ "आसन्ने मे कत कम्म, फलेन तोसयी मम ।
कळेवर मे गिलति, देवलोके रमामह ।।

६ "अनाविल मम चित्त, विसुद्ध पण्डर सदा ।
सोकसल्ल न जानामि, चित्तसन्तापन मम ।।

७ "कुट्ठ गण्डो किलासो च, अपमारो वितच्छिका ।
दद्दु कण्डु च मे नत्थि, फल सम्मज्जनायिद[4] ।।

८ "सोको च परिदेवो[5] च, हदये मे न विज्जति । B 2
अभन्त उजुक चित्त, फल सम्मज्जनायिद ।।

९ "समाधीसु[6] न मज्जामि[6], विसद[7] होति मानस ।
य य समाधिमिच्छामि, सो सो सम्पज्जते मम ।।

१–१ गच्छिं पटिकुटी – सी० । २ चारिमग्गेन – सी०, स्या० । ३ पीळेति – स्या० । ४ सम्मज्जने इद – सी० । ५ परिळाहो – स्या० । ६–६ समाधीसु न सज्जामि – सी०, समाधिं पुन पज्जामि – स्या० । ७ विसुद्ध – स्या० ।

१० "रजनीये न रज्जामि, अथो दुस्सनियेसु[1] च ।
मोहनीये न मुय्हामि, फल सम्मज्जनायिद ॥

११ "एकनवुतितो[2] कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फल सम्मज्जनायिद ॥

१२ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

१३ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

१४ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सकिसम्मज्जको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ एकदुस्सदायकत्थेरअपदान

१५ "नगरे हसवतिया, अहोसि तिणहारको ।
तिणहारेन जीवामि, तेन पोसेमि दारके ॥

१६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
तमन्धकार नासेत्वा, उप्पज्जि लोकनायको ॥

१७ "सके घरे निसीदित्वा, एव चिन्तेसि तावदे ।
'बुद्धो लोके समुप्पन्नो, देय्यधम्मो न विज्जति ॥

B 3 १८ 'इद मे साटक एक, नत्थि मे कोचि दायको ।
दुक्खो निरयसम्फस्सो, रोपयिस्सामि दक्खिण' ॥

१९ "एवाह चिन्तयित्वान, सक चित्त पसादयि ।
एक दुस्स गहेत्वान, बुद्धसेट्ठस्सदासह ॥

२० "एक दुस्स ददित्वान, उक्कुट्ठि सम्पवत्तयि ।
'यदि बुद्धो तुव वीर, तारेहि म महामुनि' ॥

२१ "पदुमुत्तरो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ।
मम दान पकित्तेन्तो, अका मे अनुमोदन ॥

---

१ दोसनियेसु – सी०, स्या० । २ एकनवुते इतो – सी०, स्या० ।

२२ 'इमिना एकदुस्सेन, चेतनापणिधीहि च ।
कप्पसतसहस्सानि, विनिपात न गच्छसि[1] ॥

२३ 'छत्तिसक्खत्तु देविन्दो, देवरज्ज करिस्ससि[2] ।
तेत्तिसक्खत्तु राजा च, चक्कवत्ती[3] भविस्ससि ॥

२४ 'पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय[4] ।
देवलोके मनुस्से वा, ससरन्तो तुव भवे ॥

२५ 'रूपवा गुणसम्पन्नो, अनवक्कन्तदेहवा[5] ।
अक्खोभ अमित दुस्स, लभिस्ससि[6] यदिच्छक[6]' ॥

२६ "इद वत्वान सम्बुद्धो, जलजुत्तमनामको[7] ।
नभ अब्भुग्गमी वीरो[8], हसराजा व अम्बरे ॥

२७ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, एकदुस्सस्सिद फल ॥

२८ "पदुद्धारे पदुद्धारे, दुस्स निब्बत्तते मम ।
हेट्ठा दुस्सम्हि तिट्ठामि उपरिच्छदन मम ॥

२९ "चक्कवाळ उपादाय, सकानन सपब्बत ।
इच्छमानो चह[9] अज्ज, दुस्सेहच्छादयेय्य त ॥

३० "तेनेव एकदुस्सेन, ससरन्तो भवाभवे ।
सुवण्णवण्णो हुत्वान, ससरामि भवाभवे ॥

३१ "विपाक एकदुस्सस्स, नाज्झग[10] कत्थचिक्खय[10] । B 4
अय[11] मे अन्तिमा[11] जाति, विपच्चति इधापि मे ॥

३२ "सतसहस्सितो कप्पे, य दुस्समददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, एकदुस्सस्सिद फल ॥

३३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ गच्छति – स्या० । २ करिस्सति – स्या० । ३ चक्कवत्ति – स्या० । ४ असङ्ख्य – स्या० । ५ अनुवत्तन्त ० – स्या० । ६–६ लभिस्सति यथिच्छक – स्या० । ७ जलजुत्तमनायको – सी० । ८ धीरो – सी०, स्या० । ९ अह – स्या० । १०–१० अज्झग तत्थ भिक्खुत – स्या० । ११–११ अयम्पि पच्छिमा – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा एकदुस्सदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

३ एकासनदायकत्थेरअपदान

३६ "हिमवन्तस्साविदूरे, गोसितो[1] नाम पब्बतो ।
अस्समो सुकतो मय्ह, पण्णसाला सुमापिता ।।

३७ "नारदो नाम नामेन, कस्सपो इति म विदू ।
सुद्धिमग्ग गवेसन्तो, वसामि गोसिते तदा ।।

३८ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
विवेककामो सम्बुद्धो, अगञ्छि[2] अनिलञ्जसा ।।

३९ "वनग्गे गच्छमानस्स, दिस्वा रंसि महेसिनो ।
कट्ठमञ्च पञ्ञापेत्वा, अजिनञ्च अपत्थरि ।।

४० "आसन पञ्ञापेत्वान, सिरे[3] कत्वान अञ्जलि ।
सोमनस्स पवेदित्वा, इद वचनमब्रवि ।।

४१ 'सल्लकत्तो महावीर[4], आतुरान तिकिच्छको ।
मम[5] रोगपरेतस्स[5], तिकिच्छ देहि नायक ।।

४२ 'कल्लत्थिका[6] ये पस्सन्ति, बुद्धसेट्ठ तुव मुने ।
धुवत्थसिद्धि पप्पोन्ति, एतेस अजरो[7] भवे ।।

B 5 ४३ 'न मे देय्यधम्मो[8] अत्थि[8], पवत्तफलभोजिह ।
इद मे आसन अत्थि, निसीद कट्ठमञ्चके' ।।

४४ "निसीदि तत्थ भगवा, असम्भीतो[9] व केसरी ।
मुहुत्त वीतिनामेत्वा, इद वचनमब्रवि ।।

४५ 'विसट्ठो[10] होहि मा भायि, लद्धो जोतिरसो तया ।
य तुय्ह पत्थित सब्ब, परिपूरिस्सतिनागते[11] ।।

---

१ कोसिको – सी०, कसिको – स्या०। २ आगञ्छि – स्या० । ३ सीसे – स्या० । ४ तुव धी – स्या० । ५–५ मम रागपरेतस्स – स्या० । ६ पुञ्ञत्थिका – स्या० । ७ जज्जरो – सी०, रो० । ८–८ देय्य तव अत्थि – सी०, स्या० । ९ अच्छम्भितो – स्या० । १० विस्सत्थो – सी०, रो०, विस्सट्ठो – स्या० । ११ परिपूरिस्सतासन – स्या० ।

४६ 'न[1] मोघ त कत तुय्ह[1], पुञ्ञक्खेत्ते अनुत्तरे ।
सक्का उद्धरितु अत्ता, यस्स चित्त पणीहित[2] ।।
४७ 'इमिनासनदानेन, चेतनापणिधीहि च ।
कप्पसतसहस्सानि, विनिपात न गच्छसि ।।
४८ 'पञ्ञासक्खत्तु देविन्दो, देवरज्ज करिस्ससि ।
असीतिक्खत्तु राजा च, चक्कवत्ती भविस्ससि ।।
४९ 'पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
सब्बत्थ सुखितो हुत्वा, ससारे ससरिस्ससि' ।।
५० "इद वत्वान सम्बुद्धो, जलजुत्तमनामको ।
नभ अब्भुग्गमी वीरो, हसराजा व अम्बरे ।।
५१ "हत्थियान अस्सयान, सरथ सन्दमानिक ।
लभामि सब्बमेवेत, एकासनस्सिद फल ।।
५२ "कानन पविसित्वा[3] पि[3], यदा इच्छामि आसन ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, पल्लङ्को उपतिट्ठति ।।
५३ "वारिमज्झगतो सन्तो, यदा इच्छामि आसन ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, पल्लङ्को उपतिट्ठति ।।
५४ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
पल्लङ्कसतसहस्सानि, परिवारेन्ति म सदा ।।
५५ "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे । B 6
दुवे कुले पजायामि[4], खत्तिये अथ[5] ब्राह्मणे ।।
५६ "एकासन ददित्वान, पुञ्ञक्खेत्ते अनुत्तरे ।
धम्मपल्लङ्कमादाय[6], विहरामि अनासवो ।।
५७ "सतसहस्सितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, एकासनस्सिद फल ।।
५८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
५९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
६० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे०. कत बुद्धस्स सासन" ।।

१–१ न थोक सुकत पुञ्ञ – स्या० । २ सुनीहित – स्या० । ३–३ पविसित्वान – स्या० । ४ चजायापि – स्या० । ५ चापि – स्या० । ६ धम्मपल्लङ्कमञ्ञाय – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा एकासनदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ सत्तकदम्बपुप्फियत्थेरअपदान

६१ “हिमवन्तस्साविदूरे, कुक्कुटो[1] नाम पब्बतो ।
तम्हि पब्बतपादम्हि, सत्त बुद्धा वसिसु ते ।।
६२ “कदम्ब पुप्फित[2] दिस्वा[2], पग्गहेत्वान अञ्जलि ।
सत्त माला गहेत्वान, पुञ्ञचित्तेन ओकिरि ।।
६३ “तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।
६४ “चतुन्नवुतितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।
६५ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
६६ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
६७ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ।।

B 7 इत्थ सुद आयस्मा सत्तकदम्बपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ कोरण्डपुप्फियत्थेरअपदानं

६८ “वनकम्मिको पुरे आसिं, पितुमातुमतेनह[3] ।
पसुमारेन जीवामि, कुसल मे न विज्जति ।।
६९ “मम आसयसामन्ता, तिस्सो लोकग्गनायको ।
पदानि तीणि दस्सेसि, अनुकम्पाय चक्खुमा ।।
७० “अक्कन्ते च पदे दिस्वा, तिस्सनामस्स सत्थुनो ।
हट्ठो हट्ठेन चित्तेन, पदे चित्त पसादयि ।।
७१ “कोरण्ड पुप्फित दिस्वा, पादप धरणीरुह ।
सकोसक[4] गहेत्वान, पदसेट्ठमपूजयि ।।

---

१ कदम्बो – सी०, स्या०, रो० । २–२ पुप्फ दिस्वान – स्या० । ३ पितुपितामहेनह – सी०, स्या०, रो० । ४ सकोटक – सी०, सकोटिक – स्या० ।

७२ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

७३ "य य योनूपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
कोरण्डवण्णको येव, सुप्पभासो[1] भवामह ॥

७४ "द्वेनवुते इतो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पदपूजायिद फल ॥

७५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

७६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

७७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा कोरण्डपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ घतमण्डदायकत्थेरअपदानं

७८ "सुचिन्तित भगवन्त, लोकजेट्ठ नरासभ । B 8
उपविट्ठ महारञ्ञ, वाताबाधेन पीळित ॥

७९ "दिस्वा चित्त पसादेत्वा[2], घतमण्डमुपानयि ।
कतत्ता आचितत्ता[3] च, गङ्गा भागीरथी[4] अय ॥

८० "महासमुद्दा चत्तारो, घत सम्पज्जरे मम ।
अय च पथवी घोरा, अप्पमाणा असङ्खिया ॥

८१ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, भवन्ते मधुसक्करा[5] ।
चातुद्दीपा[6] इमे रुक्खा, पादपा धरणीरुहा ॥

८२ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, कप्परुक्खा भवन्ति ते ।
पञ्ञासक्खत्तु देविन्दो, देवरज्जमकारयि ॥

८३ "एकपञ्ञासक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

८४ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, घतमण्डस्सिद फल ॥

---

१. सप्पभासो – सी०, स्या० । २ पसादेत्वान – स्या० । ३ अपचितत्ता – स्या० । ४ भागीरसी – सी०, स्या० । ५. मधुसक्खरा – सी०, स्या० । ६ चतुदीपा – सी०, चतुद्दिसा – स्या० ।

८५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

८६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

८७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा घतमण्डदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ एकधम्मस्सवनियत्थेरअपदान

८८ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
चतुसच्च पकासेन्तो, सन्तारेसि बहु जन ॥

B 9
८९ "अह तेन समयेन, जटिलो उग्गतापनो ।
धुनन्तो वाकचीरानि, गच्छामि अम्बरे तदा ॥

९० "बुद्धसेट्ठस्स उपरि, गन्तु न विसहामह ।
पक्खी व सेलमासज्ज, गमन न लभामह ॥

९१ "उदके वोक्कमित्वान[1], एव गच्छामि अम्बरे ।
न मे इद भूतपुब्ब, इरियापथविकोपन ॥

९२ "हन्द मेत गवेसिस्स, अप्पेवत्थ लभेय्यह ।
ओरोहन्तो अन्तलिक्खा, सद्दमस्सोसि सत्थुनो ॥

९३ "सरेन रजनीयेन, सवनीयेन वग्गुना[2] ।
अनिच्चत कथेन्तस्स, तञ्ञेव उग्गहि तदा ।
अनिच्चसञ्ञमुग्गय्ह, अगमासि ममस्सम ॥

९४ "यावतायु वसित्वान, तत्थ कालङ्कतो अह ।
चरिमे वत्तमानम्हि, सद्धम्मस्सवन सरि ॥

९५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

९६ "तिसकप्पसहस्सानि, दवलोके रमि अह ।
एकपञ्ञासक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ॥

९७ "एकवीसतिक्खत्तु[3] च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

---

१ धोपयित्वान – स्या० । २ वत्तुना – स्या० । ३ एकतिसति० – स्या० ।

९८ "अनुभोमि[1] सक पुञ्ञ, सुखितोहं भवाभवे ।
अनुस्सरामि त सञ्ञ, ससरन्तो भवाभवे ।
न[2] कोटि पटिविज्झामि[2], निब्बान अच्चुत पद ।।

९९ "पितुगेहे निसीदित्वा, समणो भावितिन्द्रियो ।
कथस[3] परिदीपेन्तो, अनिच्चतमुदाहरि[4] ।।

१०० 'अनिच्चा वत सङ्खारा, उप्पादवयधम्मिनो ।
उप्पज्जित्वा निरुज्झन्ति, तेस वूपसमो सुखो' ।।

१०१ "सह गाथ सुणित्वान, पुब्बसञ्ञमनुस्सरि[5] । B 1
एकासने निसीदित्वा, अरहत्तमपापुणि ।।

१०२ "जातिया सत्तवस्सेन, अरहत्तमपापुणि ।
उपसम्पादयी बुद्धो, धम्मस्सवनस्सिद फल ।।

१०३ "सतसहस्सितो कप्पे, य धम्ममसुणि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, धम्मस्सवनस्सिद फल ।।

१०४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१०५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१०६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा एकधम्मस्सवनियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ सुचिन्तितत्थेरअपदानं

१०७ "नगरे हसवतिया, अहोसि कस्सको तदा ।
कसिकम्मेन जीवामि, तेन पोसेमि दारके ।।

१०८ "सुसम्पन्न तदा खेत्त, धञ्ञ मे फलिन[6] अहु ।
पाककाले च[7] सम्पत्ते, एव चिन्तेसह तदा ।।

१०९ "नच्छन्न[8] नप्पतिरूप[8], जानन्तस्स गुणागुण ।
योह सङ्घे अदत्वान, अग्ग भुञ्जेय्य चे[9] तदा[9] ।।

---

१ अनुभोसि – सी० । २–२ न केनचिह विज्झामि – स्या० । ३ कथय – सी०, रो० । ४ अनिच्च तत्थुदाहरि – स्या० । ५ सब्बसञ्ञ अनुस्सरि – स्या० । ६ फलित – सी०, रो० । ७ व – स्या० । ८–८ नमेच्छन्न नपटिरूप – स्या० । ९–९ मत्तना – स्या० ।

११० "अय[1] बुद्धो असमसमो[1], द्वत्तिसवरलक्खणो ।
ततो[2] पभावितो[2] सङ्घो, पुञ्ञक्खेत्तो अनुत्तरो ॥

१११ "तत्थ दस्सामहं दानं, नवसस्सं पुरे पुरे ।
एवाहं चिन्तयित्वान, हट्ठो पीणितमानसो[3] ॥

B 11 ११२ "खेत्ततो धञ्ञमाहत्वा[4], सम्बुद्धं उपसङ्कमिं ।
उपसङ्कम्म सम्बुद्धं, लोकजेट्ठं नरासभं ।
वन्दित्वा सत्थुनो पादे, इदं[5] वचनमब्रविं ॥

११३ 'नवसस्सं च सम्पन्नं, आयागोसि[6] च त्वं मुने ।
अनुकम्पमुपादाय, अधिवासेहि चक्खुम' ॥

११४ "पदुमुत्तरो लोकविदू, आहुतीनं पटिग्गहो ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, इदं वचनमब्रवि ॥

११५ 'चत्तारो च पटिपन्ना, चत्तारो च फले ठिता ।
एस सङ्घो उजुभूतो, पञ्ञासीलसमाहितो ।
यजन्तानं मनुस्सानं, पुञ्ञपेक्खान पाणिनं ॥

११६ 'करोतोपधिकं[7] पुञ्ञं, सङ्घे दिन्नं महप्फलं ।
तस्मिं सङ्घे वं[8] दातब्बं[8], तवं[9] सस्सं तथेतरं ॥

११७ 'सङ्घतो उद्दिसित्वान, भिक्खू नेत्वान[10] सं घरं[10] ।
पटियत्तं घरे सन्तं[11], भिक्खुसङ्घस्स देहि त्वं' ॥

११८ "सङ्घतो उद्दिसित्वान, भिक्खू नेत्वान सं घरं ।
यं घरे पटियत्तं मे, भिक्खुसङ्घस्सदासहं ॥

११९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

१२० "तत्थ मे सुकतं ब्यम्हं, सोवण्णं सप्पभस्सरं[12] ।
सट्ठियोजनमुब्बेधं, तिंसयोजनवित्थतं ॥

एकूनवीसतिमं भाणवारं ।

१–१ सम्बुद्धो असमो लोके – स्या० । २–२ ततो च भावितो – स्या० । ३ पीतिकमानसो – स्या० । ४ धञ्ञमाहरित्वा – सी०, स्या० । ५ इमं – सी० । ६ आयागोपि – सी०, इध होसि – स्या० । ७ करोतं उपचिकं – स्या० । ८–८ पदातब्बं – सी०, च दातब्बं – स्या०, रो० । ९ नवं – सी० । १०–१० नेत्वा सकं घरं – स्या० । ११ यतं – सी० । १२ सुपभस्सरं – सी० ।

१२१ "आकिण्ण भवन मय्ह, नारीगणसमाकुल ।
तत्थ भुत्वा पिवित्वा च, वसामि तिदसे अह ॥

१२२ "सतान तीणिक्खत्तु[1] च, देवरज्जमकारयि ।
सतान पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

१२३ "भवाभवे ससरन्तो, लभामि अमित धन । B 1
भोगे मे ऊनता नत्थि, नवसस्सस्सिद फल ॥

१२४ "हत्थियान अस्सयान, सिविक सन्दमानिक ।
लभामि सब्बमेवेत, नवसस्सस्सिद फल ॥

१२५ "नववत्थ नवफल, नवग्गरसभोजन ।
लभामि सब्बमेवेत, नवसस्सस्सिद फल ॥

१२६ "कोसेय्यकम्बलियानि, खोमकप्पासिकानि च ।
लभामि सब्बमेवेत, नवसस्सस्सिद फल ॥

१२७ "दासीगण दासगण, नारियो च[2] अलङ्कता[2] ।
लभामि सब्बमेवेत, नवसस्सस्सिद फल ॥

१२८ "न म सीत वा उण्ह वा, परिळाहो न विज्जति ।
अथो चेतसिक दुक्ख, हदये मे न विज्जति ॥

१२९ "इद[3] खाद इद[3] भुञ्ज, इमम्हि सयने सय ।
लभामि सब्बमेवेत, नवसस्सस्सिद फल ॥

१३० "अय पच्छिमको दानि, चरिमो वत्तते भवो ।
अज्जा पि देय्यधम्मो मे, फल[4] तोसेसि[4] सब्बदा ॥

१३१ "नवसस्स ददित्वान, सङ्घे गणवरुत्तमे ।
अट्ठानिससे अनुभोमि, कम्मानुच्छविके मम ॥

१३२ "वण्णवा यसवा होमि, महाभोगो अनीतिको ।
महापक्खो[5] सदा होमि, अभेज्जपरिसो सदा ॥

१३३ "सब्बे म अपचायन्ति, ये केचि पथविस्सिता ।
देय्यधम्मा च ये केचि, पुरे पुरे लभामह ॥

---

१ तिसक्खत्तु – स्या० । २–२ समलङकता – स्या० । ३–३ इम खाद इम – सी०, स्या० । ४–४ फल तोसेति – सी०, मम तोसेति – स्या० । ५ मह भक्खो – स्या० ।

१३४ "भिक्खुसङ्घस्स वा मज्झे, बुद्धसेट्ठस्स सम्मुखा ।
सब्बे पि समतिक्कम्म, देन्ति ममेव[1] दायका ।।

१३५ "पठम नवसस्स हि, दत्वा सङ्घे गणुत्तमे ।
इमानिससे अनुभोमि, नवसस्सस्सिद फल ।।

B 13 १३६ "सतसहस्सितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, नवसस्सस्सिद फल ।।

१३७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

१३८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

१३९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा सुचिन्तितो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ सोवण्णकिङ्कणियत्थेरअपदानं

१४० "सद्धाय अभिनिक्खम्म, पब्बजि अनगारिय ।
वाकचीरधरो आसि, तपोकम्ममपस्सितो ।।

१४१ "अत्थदस्सी तु भगवा, लोकजेट्ठो नरासभो ।
उप्पज्जि तम्हि समये, तारयन्तो महाजन ।।

१४२ "बल च वत मे खीण, ब्याधिना परमेन त[2] ।
बुद्धसेट्ठ सरित्वान, पुलिने थूपमुत्तम ।।

१४३ "करित्वा हट्ठचित्तोह, सहत्थेन[3] समोकिरि ।
सोण्णकिङ्कणिपुप्फानि, उदग्गमनसो अह ।।

१४४ "सम्मुखा विय सम्बुद्ध, थूप परिचरि अह ।
तेन चेतोपसादेन, अत्थदस्सिस्स तादिनो ।।

१४५ "देवलोक गतो सन्तो, लभामि विपुल सुख ।
सुवण्णवण्णो तत्थासि, बुद्धपूजायिद फल ।।

१४६ "असीतिकोटियो मय्ह, नारियो समलङ्कता ।
सदा मय्ह उपट्ठन्ति, बुद्धपूजायिद फल ।।

---

१ मय्हेव – सी० । २ तु – सी०, ह – स्या० । ३ सहसेन – स्या० ।

१४७ "सट्ठितुरियसहस्सानि, भेरियो पणवानि च ।
सङ्खा च डिण्डिमा तत्थ, वग्गू वज्जन्ति[1] दुन्दुभी ।।

१४८ "चुल्लासीतिसहस्सानि, हत्थिनो[2] समलङ्कता । B 14
तिधापभिन्नमातङ्गा[3], कुञ्जरा सट्ठिहायना ।।

१४९ "हेमजालाभिसञ्छन्ना, उपट्ठान करोन्ति मे ।
बलकाये गजे[4] चेव, ऊनता मे न विज्जति ।।

१५० "सोण्णकिङ्कणिपुप्फान, विपाक अनुभोमह ।
अट्ठपञ्ञासक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।।

१५१ "एकसत्ततिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पथब्या रज्ज एकसत, महिया कारयि अह ।।

१५२ "सो दानि अमत पत्तो, असङ्खत सुदुद्दस[5] ।
सयोजनपरिक्खीणो, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

१५३ "अट्ठारसे कप्पसते, य पुप्फमभिरोपयि ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

१५४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१५५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१५६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा सोवण्णकिङ्कणियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० सोण्णकोन्तरिकत्थेरअपदानं

१५७ "मनोभावनिय बुद्ध, अत्तदन्त समाहित ।
इरियमान ब्रह्मपथे, चित्तवूपसमे रत ।।

१५८ "नित्तिण्णओघ[6] सम्बुद्ध, झायि झानरत मुनि ।
उपतित्थ[7] समापन्न, इन्दिवरदलप्पभ[7] ।।

१५९ "अलाबुनोदक गय्ह, बुद्धसेट्ठ उपागमि ।
बुद्धस्स[8] पादे धोवित्वा[8], अलाबुकमदासह ।।

---

१ नदन्ति – सी० । २ अत्थियो – स्या० । ३ तिधप्पभिन्ना मातङ्गा – स्या० । ४ भवे – स्या० । ५ गम्भीर दुद्दस पद – स्या० । ६ नितिण्णओघ – स्या० । ७–७ उपविट्ठ०– सी०, उपतिट्ठ समापत्ति इन्द्रियसवरप्पह – स्या० । ८–८ बुद्धपादे धोवित्वान – स्या० ।

B 15 १६० "आणापेसि च सम्बुद्धो, पदुमुत्तरनामको ।
'इमिना दकमाहत्वा, पादमूले ठपेहि मे' ॥

१६१ "साधूतिह पटिस्सुत्वा, सत्थु गारवताय च ।
दक[1] अलाबुनाहत्वा[1], बुद्धसेट्ठ उपागमि[2] ॥

१६२ "अनुमोदि महावीरो, चित्त निब्बापय मम ।
'इमिनालाबुदानेन, सङ्कप्पो ते समिज्झतु' ॥

१६३ "पन्नरसेसु कप्पेसु, देवलोके रमि अह ।
तिसतिक्खत्तु[3] राजा च, चक्कवत्ती अहोसह ॥

१६४ "दिवा वा यदि वा रत्ति, चङ्कमन्तस्स तिट्ठतो ।
सोवण्ण कोन्तर गय्ह, तिट्ठते[4] पुरतो मम ॥

१६५ "बुद्धस्स दत्वानलाबु, लभामि सोण्णकोन्तर ।
अप्पक पि कत[5] कार, विपुल होति तादिसु ॥

१६६ "सतसहस्सितो कप्पे, य लाबुमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अलाबुस्स इद फल ॥

१६७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१६८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१६९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सोण्णकोन्तरिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

सकिसम्मज्जकवग्गो तेचत्तालीसमो ।

तस्सुद्दान

सकिसम्मज्जको थेरो, एकदुस्सी[6] एकासनी[6] ।
कदम्बकोरण्डकदो[7], घतस्सवनिको पि च ॥
सुचिन्तिको[8] किङ्कणिको, सोण्णकोन्तरिको पि च ।
एकगाथासतञ्चेत्थ[9], एकसत्ततिमेव च ॥

—— ० ——

१–१ ० अलावुनाहित्वा – सी०, उदक लावुनाहत्वा – स्या० । २ उपानयि – स्या० । ३ तेत्तिसक्खत्तु – स्या० । ४ तिट्ठन्ति – सी०, स्या० । ५ कर – स्या० । ६–६ एकदुस्सासनप्पदा – स्या० । ७ कदम्बकोरण्डकदा – सी०, स्या० । ८ सुचिन्तितो – सी०, स्या० । ९ एकगाथासतचेव – सी० ।

४४. एकविहारिवग्गो

१ एकविहारिकत्थेरअपदान[1]

१ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो । B 16
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ॥

२ "निप्पपञ्चो निरालम्बो, आकाससममानसो ।
सुञ्ञताबहुलो तादी, अनिमित्तरतो वसी ॥

३ "असङ्गचित्तो[2] निक्लेसो[2], असंसट्ठो कुले गणे ।
महाकारुणिको वीरो, विनयोपायकोविदो ॥

४ "उय्युत्तो परकिच्चेसु, विनयन्तो सदेवके ।
निब्बानगमनं मग्गं, गतिं पङ्कविसोसनं ॥

५ "अमतं परमस्सादं[3], जरामच्चुनिवारणं[4] ।
महापरिसमज्झे सो, निसिन्नो लोकतारको[5] ॥

६ "करवीकरुतो[6] नाथो, ब्रह्मघोसो तथागतो ।
उद्धरन्तो महादुग्गा[7], विप्पनट्ठे अनायके ॥

७ "देसेन्तो विरजं धम्मं, दिट्ठो मे लोकनायको ।
तस्स धम्मं सुणित्वान, पब्बजिं अनगारियं ॥

८ "पब्बजित्वा तदापाहं[8], चिन्तेन्तो जिनसासनं ।
एकको व वने रम्मे, वसिं संसग्गपीळितो ॥

९ "सक्कायवूपकासो[9] मे, हेतुभूतो ममाभवी[10] ।
मनसो वूपकासस्स[11], संसग्गभयदस्सिनो ॥

१० "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

---

१ एकविहारियत्थेरापदानं – सी०, स्या० । २–२ आसङ्कचित्तो निल्लेपो – स्या० । ३ परमस्सासं – सी० । ४ जरामरणनिवारणं – स्या० । ५ लोकतारणो – सी०, स्या० । ६ करविकरुदो – स्या०, रो० । ७ महादुक्खा – स्या० । ८ तदाचाहं – सी०, तदावाहं – स्या० । ९ सकायवुपकस्सो – सी०, सक्कायवूपकस्सो – स्या० । १० ममागमी – स्या०, रो० । ११ वूपकस्सस्स – सी० ।

११ "स्वागतं वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
B 17 तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ।।

१२ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा एकविहारिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ एकसङ्खियत्थेरअपदानं

१३ "विपस्सिनो भगवतो, महाबोधिमहो अहु ।
महाजना समागम्म, पूजेन्ति बोधिमुत्तमं ।।

१४ "न[1] हि तं ओरकं मञ्ञे[1], बुद्धसेट्ठो भविस्सति ।
यस्साय ईदिसा[2] बोधि, पूजनीया च[2] सत्थुनो ।।

१५ "ततो सङ्खं गहेत्वान, बोधिरुक्खमुपट्ठहिं ।
धमन्तो[3] सब्बदिवसं, अवन्दिं बोधिमुत्तमं ।।

१६ "आसन्नके कतं कम्मं, देवलोकं अपापयी[4] ।
कळेवरं मे पतितं, देवलोके रमामहं ।।

१७ "सट्ठितुरियसहस्सानि, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ।
सदा मय्हं उपट्ठन्ति, बुद्धपूजायिदं फलं ।।

१८ "एकसत्ततिमे कप्पे, राजा आसि सुदस्सनो ।
चातुरन्तो विजितावी, जम्बुमण्डस्स[5] इस्सरो ।।

१९ "ततो अङ्गसता[6] तुरिया[7], परिवारेन्ति मं सदा ।
अनुभोमि सकं कम्मं, उपट्ठानस्सिदं फलं ।।

२० "यं यं योनुपपज्जामि, देवत्तं अथ मानुसं ।
मातुकुच्छिगतस्सापि, वज्जरे भेरियो सदा ।।

२१ "उपट्ठित्वान[8] सम्बुद्धं, अनुभूत्वान[9] सम्पदा ।
सिवं सुखेमं[10] अमतं[10], पत्तोम्हि अचलं पदं ।।

१–१ महासोकरहितो पञ्ञो – स्या० । २–२ इदिसो बोधि, पूजनीयो व – स्या० । ३ धमेन्तो – सी० । ४ अपापयि – सी०, स्या० । ५ जम्बुसण्डस्स – सी०, जम्बूदीपस्स – स्या० । ६ अट्ठसता – स्या० । ७ तूरा – सी० । ८ उपट्ठहित्वा – सी० । ९ अनुभोत्वान – सी०, स्या० । १०–१० अमलं अमरं – स्या० ।

२२ "एकनवुतितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।
२३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
२४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।। B 18
२५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा एकसञ्ञियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ पाटिहीरसञ्ञकत्थेरअपदान

२६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, आहुतीन पटिग्गहो ।
वसीसतसहस्सेहि, नगर पाविसी तदा ।।
२७ "नगर पविसन्तस्स, उपसन्तस्स तादिनो ।
रतनानि[1] पज्जोतिसु[1], निग्घोसो आसि तावदे ।।
२८ "बुद्धस्स आनुभावेन, भेरी[2] वज्जुमघट्टिता[2] ।
सय वीणा पवज्जन्ति, बुद्धस्स पविसतो पुर ।।
२९ "बुद्धसेट्ठ नमस्सामि[3], पदुमुत्तरमहामुनि ।
पाटिहीरञ्च[4] पस्सित्वा, तत्थ चित्त पसादयि ।।
३० "अहो बुद्धो अहो धम्मो, अहो नो सत्थुसम्पदा ।
अचेतनापि तुरिया, सयमेव पवज्जरे ।।
३१ "सतसहस्सितो कप्पे, य सञ्ञमलभि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धसञ्ञायिद फल ।।
३२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
३३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
३४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा पाटिहीरसञ्ञको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

१–१ रथियापच्चुगमनादीसु – स्या० । २–२ अवज्जित अघट्टिता – स्या० । ३. नपस्सामि – सी० । ४ पाटिहिरञ्च – स्या०, सी० ।

४ ञाणत्थविकत्थेरअपदान

B 19 ३५ "कणिकार व जलित, दीपरुक्ख व जोतित ।
कञ्चन व विरोचन्त, अद्दस॰ द्विपदुत्तम ॥

३६ "कमण्डलु ठपेत्वान, वाकचीर च कुण्डिक ।
एकस अजिन कत्वा, बुद्धसेट्ठ थवि अह ॥

३७ 'तमन्धकार विधम, मोहजालसमाकुल ।
ञाणालोक दस्सेत्वान[1], नित्तिण्णोसि[2] महामुनि[2] ॥

३८ 'समुद्दरसिम लोक, सब्बावन्तमनुत्तर ।
ञाणे ते उपमा नत्थि, यावता[3] जगतो गति[3] ॥

३९ 'तेन ञाणेन सब्बञ्ञू, इति बुद्धो पवुच्चति ।
वन्दामि त महावीर[4], सब्बञ्ञुतमनावर[5]' ॥

४० "सतसहस्सितो कप्पे, बुद्धसेट्ठ थवि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, ञाणत्थवायिद[6] फल ।

४१ "किलेसा झापिता मय्ह पे॰ विहरामि अनासवो ।
४२ "स्वागत वत मे आसि पे॰ कत बुद्धस्स सासन ॥
४३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे॰ कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा ञाणत्थविको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ उच्छुखण्डिकत्थेरअपदान

४४ "नगरे बन्धुमतिया, द्वारपालो अहोसह ।
अद्दस विरज बुद्ध, सब्बधम्मान पारगु ॥

४५ "उच्छुखण्डिकमादाय, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
पसन्नचित्तो सुमनो, विपस्सिस्स महेसिनो ॥

B 20 ४६ "एकनवुतितो कप्पे, य उच्छुमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, उच्छुखण्डस्सिद फल ॥

---

१ दस्सयित्वा – सी॰, स्या॰ । २–२ तिण्णो असि तुव मुनि – स्या॰ । ३–३ यावता च गतोगति – रो॰ । ४ महावीर – सी॰ । ५ सब्बञ्ञुत अनासव – स्या॰ । ६ ञाणत्थुमनायिद – स्या॰ ।

४७ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४८ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४९ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा उच्छुखण्डिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ कळम्बदायकत्थेरअपदान

५० “सोमसो नाम सम्बुद्धो, वसते[1] पब्बतन्तरे ।
कळम्ब तस्स पादासि, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

५१ “चतुन्नवुतितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, कळम्बस्स इद फल ॥

५२ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
५३ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५४ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा कळम्बदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ अम्बाटकदायकत्थेरअपदान

५५ “विपिने[2] बुद्ध दिस्वान, सयम्भु अपराजित ।
अम्बाटक गहेत्वान, सयम्भुस्स अदासह ॥

५६ “एकतिसे इतो कप्पे, य फलमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

५७ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥ B 21
५८ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५९ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा अम्बाटकदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ वसति – सी०, स्या० । २ पवने – स्या० ।

८ हरीतकदायकत्थेरअपदान[1]

६० “हरीतक आमलक, अम्बजम्बुविभीतक[2] ।
कोल भल्लातक बिल्ल[3], सयमेव हरामह ।।

६१ “दिस्वान पब्भारगत, झायि झानरत मुनि ।
आबाधेन आपीळेन्त[4], अदुतीय[5] महामुनि ।।

६२ “हरीतक गहेत्वान, सयम्भुस्स अदासह ।
खादमत्तम्हि[6] भेसज्जे[6], ब्याधि पस्सम्भि तावदे ।।

६३ “पहीनदरथो बुद्धो, अनुमोदमकासि[7] मे[7] ।
‘भेसज्जदानेनिमिना, ब्याधिवूपसमेन च ।।

६४ ‘देवभूतो मनुस्सो वा, जातो वा अञ्ञजातिया ।
सब्बत्थ सुखितो होतु[8], मा च ते ब्याधिमागमा’ ।।

६५ “इद वत्वान सम्बुद्धो, सयम्भू अपराजितो ।
नभ अब्भुग्गमी वीरो, हसराजा व अम्बरे ।।

६६ “यतो हरीतक[9] दिन्न[9], सयम्भुस्स महेसिनो ।
इम जाति उपादाय, ब्याधि मे नुपपज्जथ ।।

६७ “अय पच्छिमको मय्ह, चरिमो वत्तते भवो ।
तिस्सो विज्जा सच्छिकता[10], कत बुद्धस्स सासन ।।

६८ “चतुन्नवुतितो कप्पे, भेसज्जमददिं तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, भेसज्जस्स इद फल ।।

B 22 ६९ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
७० “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
७१ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ।।

इत्थ सुद आयस्मा हरीतकदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ हरीतकिदायक० – स्या० । २ अम्बजम्बूविभेदक – स्या० । ३ बेल्ल – स्या० । ४ पपीळेन्त – सी०, आपीळित – स्या० । ५ अद्धनिय – स्या० । ६–६ कतमत्तम्हि भेसज्जे – सी०, कतमत्तम्हि भेसज्ज – स्या० । ७–७ अनुमोदनिय अका – सी०, स्या० । ८ होहि – सी०, स्या० । ९–९ हरीतकमद – सी०, हरीतकिमद – स्या० । १० अनुप्पत्तो – स्या० ।

९ अम्बपिण्डियत्थेरअपदानं

७२ "हत्थिराजा तदा आसि, ईसादन्तो उरुळ्हवा[1] ।
विचरन्तो ब्रहारञ्ञे, अद्दस लोकनायक ॥

७३ "अम्बपिण्ड[2] गहेत्वान, अदासि सत्थुनो अह ।
पटिग्गण्हि महावीरो, सिद्धत्थो लोकनायको ॥

७४ "मम निज्झायमानस्स, परिभुञ्जि तदा जिनो ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तुसित उपपज्जह ॥

७५ "ततो अह चवित्वान, चक्कवत्ती अहोसह ।
एतेनेव उपायेन, अनुभुत्वान सम्पदा ॥

७६ "पधानपहितत्तोह, उपसन्तो निरूपधि ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, विहरामि अनासवो ॥

७७ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फलमददि[3] तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

७८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
७९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
८० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अम्बपिण्डियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० अम्बफलियत्थेरअपदान[4]

८१ "पदुमुत्तरबुद्धस्स, लोकजेट्ठस्स तादिनो । B 23
पिण्डाय विचरन्तस्स, धारतो[5] उत्तम यस ॥

८२ "अग्गफल गहेत्वान, विप्पसन्नेन चेतसा ।
दक्खिणेय्यस्स वीरस्स, अदासि सत्थुनो अह ॥

८३ "तेन कम्मेन द्विपदिन्द[6], लोकजेट्ठ नरासभ ।
पत्तोम्हि अचल ठान, हित्वा जयपराजय ॥

---

१ उरूळ्हवो – सी०, उरुळ्हवो – स्या० । २ अम्बपिण्डि – सी०, स्या० । ३ दानमददिं – स्या० । ४ जम्बुफलियत्थेरअपदान – सी०, जम्बूफलिय ० – स्या० । ५ धारेतो – सी० । ६ दिपदिन्द – सी०, स्या०, रो० ।

८४ "सतसहस्सितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अग्गदानस्सिद फल ।।
८५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
८६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
८७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अम्बफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

एकविहारिवग्गो चतुचत्तालीसमो ।

तस्सुद्दान

थेरो एकविहारी च, सङ्खियो[1] पाटिहीरको ।
थविको उच्छुखण्डी च, कळम्बअम्बाटकदो[2] ।।
हरीतकम्बपिण्डी च, अम्बदो[3] दसमो यति ।
छळसीति[4] च गाथायो, गणितायो विभाविभि ।।

———०———

१ सङ्खिको – सी०, स्या० । २ कलम्बम्बाटकप्पदा – सी०, स्या० । ३ जम्बुदो – सी०, जम्बूदो – स्या० । ४ छळासीति – सी०, स्या० ।

४५. विभीतकवग्गो[१]

१ विभीतकमिञ्जियत्थेरअपदानं[२]

१ "ककुसन्धो महावीरो, सब्बधम्मान पारगू। B 24
गणम्हा वूपकट्ठो सो, अगमासि वनन्तरं॥

२ "बीजमिञ्जं[३] गहेत्वान, लताय आवुणिं[४] अहं।
भगवा तम्हि समये, झायते पब्बतन्तरे॥

३ "दिस्वानहं देवदेवं, विप्पसन्नेन चेतसा।
दक्खिणेय्यस्स वीरस्स, बीजमिञ्जमदासहं॥

४ "इमस्मियेव[५] कप्पम्हि[५], यं मिञ्जमददिं[६] तदा।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बीजमिञ्जस्सिदं फलं॥

५ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो॥

६ "स्वागतं वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं॥

७ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं"॥

इत्थं सुदं आयस्मा विभीतकमिञ्जियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति।

---

२ कोलदायकत्थेरअपदानं

८ "अजिनेन निवत्थोहं, वाकचीरधरो तदा।
खारिया[७] पूरयित्वान, कोलहासिं ममस्समं[७]॥

९ "तम्हि काले सिखी बुद्धो, एको अदुतियो अहु। B 25
ममस्समं उपागच्छि, जानन्तो[८] सब्बकालिकं॥

१ विभेदकिवग्गो – स्या०। २ विभेदकबीजियत्थेरापदानं – स्या०। ३ वीजवीजं – स्या०, बीजबीजं – रो०। ४ आचरिं – स्या०। ५–५ इमस्मिञ्ञेव कप्पस्मिं – सी०, ० कप्पस्मिं – स्या०। ६ फलमददिं – सी०, रो०, वीजमददिं – स्या०। ७–७ खारिभारं हरित्वा, कोलमाहरिमस्समं – सी०, रो०, भारिया०, कोलं हासिं ० – स्या०। २ जोतेन्तो – स्या०।

१० "सक चित्त पसादेत्वा, वन्दित्वान च सुब्बत ।
उभो हत्थेहि पग्गय्ह, कोल बुद्धस्सदासह ।।

११ "एकतिसे इतो कप्पे, य फलमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, कोलदानस्सिद फल ।।

१२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

१३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

१४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कोलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ बिल्लियत्थेरअपदान[1]

१५ "चन्दभागानदीतीरे, अस्समो सुकतो मम ।
बिल्लरुक्खेहि[2] आकिण्णो, नानादुमनिसेवितो ।।

१६ "सुगन्ध बेलुव दिस्वा, बुद्धसेट्ठमनुस्सरि ।
खारिभार पूरयित्वा, तुट्ठो सविग्गमानसो ।।

१७ "ककुसन्ध उपागम्म, बिल्लपक्कमदासह ।
पुञ्ञक्खेत्तस्स वीरस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ।।

१८ "इमस्मियेव कप्पस्मि, य फलमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

१९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

२० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

B 26 २१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा बिल्लियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ भल्लातदायकत्थेरअपदानं[3]

२२ "सुवण्णवण्ण सम्बुद्ध, द्वत्तिसवरलक्खण ।
विपिनग्गेन[4] गच्छन्त, सालराज व फुल्लित ।।

---

१ बिल्लफलियत्थेरापदान – सी०, वेलुवफलियत्थेर ० – स्या० । २ बेलुरुक्खेहि – सी०, वेलुवरुक्खेहि – स्या० । ३ भल्लातक ० – सी०, स्या० । ४ पवनग्गेन – सी०, स्या०, रो० ।

२३ "तिणत्थर[1] पञ्ञापेत्वा, बुद्धसेट्ठ अयाचह ।
'अनुकम्पतु म बुद्धो, भिक्ख इच्छामि दातवे' ।।
२४ "अनुकम्पको कारुणिको, अत्थदस्सी महायसो ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, ओरुहि[2] मम अस्समे ।।
२५ "ओरोहित्वान[3] सम्बुद्धो, निसीदि पण्णसन्थरे ।
भल्लातक गहेत्वान, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।।
२६ "मम निज्झायमानस्स, परिभुञ्जि तदा जिनो ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, अभिवन्दि तदा जिन ।।
२७ "अट्ठारसे कप्पसते, य फलमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।
२८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
२९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
३० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा भल्लातदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ उत्तलिपुप्फियत्थेरअपदान

३१ "निग्रोधे हरितोभासे, सविरुळ्हम्हि पादपे । B 27
उत्तलिमाल[4] पग्गय्ह, बोधिया अभिरोपयि ।।
३२ "इमस्मियेव कप्पम्हि, य बोधिमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बोधिपूजायिद फल ।।
३३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
३४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
३५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा उत्तलिपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ तिणसन्थर – स्या० । २ आरुही – सी०, ओरुय्ह – स्या० । ३ ओरुय्हित्वान – सी० । ४ उम्मामालम्हि – स्या० ।

६ अम्बाटकियत्थेरअपदानं

३६ "सुपुप्फित सालवन, ओगय्ह वेस्सभू मुनि ।
निसीदि गिरिदुग्गेसु, अभिजातो व केसरी ।।
३७ "पसन्नचित्तो सुमनो, अम्बाटकमपूजयि ।
पुञ्ञक्खेत्त अनुत्तर[1], पसन्नो सेहि पाणिभि ।।
३८ "एकतिसे इतो कप्पे, य पुप्फमभिरोपयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।
३९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
४० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अम्बाटकियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ सीहासनिकत्थेरअपदान

B 28 ४२ "पदुमुत्तरस्स भगवतो, सब्बभूतहितेसिनो ।
पसन्नचित्तो सुमनो, सीहासनमदासह ।।
४३ "देवलोके मनुस्से वा, यत्थ यत्थ वसामह ।
लभामि विपुल ब्यम्ह, सीहासनस्सिद फल ।।
४४ "सोण्णमया रूपिमया, लोहितङ्गमया[2] बहू ।
मणिमया च पल्लङ्का, निब्बत्तन्ति मम सदा ।।
४५ "बोधिया आसन कत्वा, जलजुत्तमनामिनो ।
उच्चे कुले पजायामि, अहो धम्मसुधम्मता ।।
४६ "सतसहस्सितो कप्पे, सीहासनमकासह ।
दुग्गति नाभिजानामि, सीहासनस्सिद फल ।।
४७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
४८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

---

१ महावीर – सी०, स्या० । २ लोहितङकमया – सी०, स्या०, रो० ।

इत्थ सुद आयस्मा सीहासनिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ पादपीठियत्थेरअपदान

५० "सुमेधो नाम सम्बुद्धो, अग्गो[1] कारुणिको मुनि[1] ।
तारयित्वा बहू सत्ते, निब्बुतो सो महायसो ।।
५१ "सीहासनस्स सामन्ता, सुमेधस्स महेसिनो ।
पसन्नचित्तो सुमनो, पादपीठमकारयि ।।
५२ "कत्वान कुसल कम्म, सुखपाक सुखुद्रय ।
पुञ्ञकम्मेन सयुत्तो, तावतिसमगच्छहं ।।
५३ "तत्थ मे वसमानस्स, पुञ्ञकम्मसमङ्गिनो । B 29
पदानि उद्धरन्तस्स, सोण्णपीठा भवन्ति मे ।।
५४ "लाभा तेस सुलद्ध वो[2], ये लभन्ति उपस्सुति ।
निब्बुते कार कत्वान, लभन्ति विपुल सुख ।।
५५ "मया पि सुकत कम्म, वाणिज्ज[3] सुप्पयोजित[3] ।
पादपीठ करित्वान, सोण्णपीठ लभामह ।।
५६ "य य दिस पक्कमामि, केनचि किच्चयेनह[4] ।
सोण्णपीठे अक्कमामि, पुञ्ञकम्मस्सिद फल ।।
५७ "तिसकप्पसहस्सम्हि, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पादपीठस्सिद फल ।।
५८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
५९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
६० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा पादपीठियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

१-१ कारुणिको महामुनि – स्या० । २ ते – स्या० । ३-३ वाणिज्जे सुपयोजित – स्या० । ४ पच्चयेनह – सी०, रो० ।

९. वेदिकारकत्थेरअपदान[1]

६१ "पदुमुत्तरस्स[2] भगवतो[2], बोधिया पादपुत्तमे ।
वेदिकं सुकतं कत्वा, सकं चित्तं पसादयिं ॥

६२ "अतोळारानि[3] भण्डानि, कतानि अकतानि च ।
अन्तलिक्खा पवस्सन्ति, वेदिकाय इदं फलं ॥

६३ "उभतो ब्यूळ्हसङ्गामे, पक्खन्दन्तो भयानके ।
भयभेरवं न पस्सामि, वेदिकाय इदं फलं ॥

3.30 ६४ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, ब्यम्हं निब्बत्तते सुभं ।
सयनानि महग्घानि, वेदिकाय इदं फलं ॥

६५ "सतसहस्सितो कप्पे, यं वेदिकमकारयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, वेदिकाय इदं फलं ॥

६६ "किलेसा झापिता मय्हं ... पे० ... विहरामि अनासवो ॥
६७ "स्वागतं वत मे आसि ... पे० ... कतं बुद्धस्स सासनं ॥
६८ "पटिसम्भिदा चतस्सो ... पे० ... कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा वेदिकारको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१०. बोधिघरदायकत्थेरअपदान[4]

६९ "सिद्धत्थस्स भगवतो, द्विपदिन्दस्स तादिनो ।
पसन्नचित्तो सुमनो, बोधिघरमकारयिं ॥

७० "तुसितं[5] उपपन्नोम्हि, वसामि रतने घरे ।
न मे सीतं वा उण्हं वा, वातो गत्ते न सम्फुसे ॥

७१ "पञ्चसट्ठिम्हितो कप्पे, चक्कवत्ती अहोसहं ।
कासिकं नाम नगरं, विस्सकम्मेन[6] मापितं ॥

७२ "दसयोजनआयामं, अट्ठयोजनवित्थतं ।
न तम्हि नगरे अत्थि, कट्ठं वल्ली च मत्तिका ॥

---

१ वेदियकारक० – स्या० । २–२ पदुमुत्तरबुद्धस्स – सी०, ० बुद्धस्स – स्या० । ३ अथोळारानि – सी०, रो०, अग्गोळारानि – स्या० । ४ बोधिघरियत्थेरा० – सी०, बोधिघरकार ० – स्या० । ५ तुस्सित – स्या० । ६ विसुकम्मेन – स्या० ।

७३ "तिरिय योजन आसि, अड्ढयोजनवित्थत[1] ।
मङ्गलो नाम पासादो, विस्सकम्मेन मापितो ॥

७४ "चुल्लासीतिसहस्सानि, थम्भा सोण्णमया[2] अहु[2] ।
मणिमया च निय्यूहा, छदन रूपिय अहु ॥

७५ "सब्बसोण्णमय घर, विस्सकम्मेन मापित । B 31
अज्झावुत्थ मया एत, घरदानस्सिद फल ॥

७६ "ते सब्बे अनुभोत्वान, देवमानुसके भवे ।
अज्झपत्तोम्हि[3] निब्बान, सन्तिपदमनुत्तर ॥

७७ "तिसकप्पसहस्सम्हि[4], बोधिघरमकारयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, घरदानस्सिद फल ॥

७८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
७९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
८० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा बोधिघरदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

विभीतकवग्गो पञ्चचत्तालीसमो ।

तस्सुद्दान

विभीतकी[5] कोलफली[5], बिल्लभल्लातकप्पदो ।
उत्तलम्बटकी[6] चेव, आसनी पादपीठको ॥
वेदिको[7] बोधिघरिको, गाथायो गणिता पि[8] च[8] ।
एकूनासीतिका सब्बा, अस्मि वग्गे पकित्तिता ॥

———— ० ————

१ अड्ढयोजनवित्थतो – सी०, अड्ढ० – स्या० । २–२ सोवण्णिया अहु – स्या० । ३ अज्ज पत्तोम्हि – सी०, स्या० । ४ चतुनवुते इतो कप्पे – सी० । ५–५ विभेदकि कोलफलि – स्या० । ६ निग्रोधम्बाटकी – सी०, उम्मा अम्बाटकि – स्या० । ७ वेदिका – स्या० । ८–८ विह – सी० ।

४६. जगतिदायकवग्गो[1]

१ जगतिदायकत्थेरअपदानं

B 32 १ "धम्मदस्सिस्स मुनिनो, बोधिया पादपुत्तमे ।
पसन्नचित्तो सुमनो, जगति कारयि अह ।।
२ "दरितो पब्बततो[2] वा, रुक्खतो पतितो अह ।
चुतो पतिट्ठ विन्दामि, जगतिया इद फल ।।
३ "न मे चोरा विहेसन्ति[3], नातिमञ्ञन्ति खत्तिया[3] ।
सब्बामित्तेतिक्कमामि, जगतिया इद फल ।।
४ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
सब्बत्थ पूजितो होमि, जगतिया इद फल ।।
५ "अट्ठारसे कप्पसते, जगति कारयि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, जगतिदानस्सिद फल ।।
६ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।
७ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।
८ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा जगतिदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ मोरहत्थियत्थेरअपदानं

९ "मोरहत्थ गहेत्वान, उपेसि लोकनायक ।
पसन्नचित्तो सुमनो, मोरहत्थमदासह ।।

---

१ जगतिवग्गो – स्या० । २ पब्बततो – सी०, स्या० । ३–३ पसहन्ति, नातिमञ्ञाति खत्तियो – सी०, रो० ।

१० "इमिना मोरहत्थेन, चेतनापणिधीहि च । B 33
निब्बायिसु[1] तयो अग्गी, लभामि विपुल सुख ॥

११ "अहो बुद्धो अहो धम्मो, अहो नो सत्थुसम्पदा ।
दत्वानह मोरहत्थ, लभामि विपुल सुख ॥

१२ "तियग्गी[2] निब्बुता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
सब्बासवा परिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

१३ "एकतिसे इतो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, मोरहत्थस्सिद फल ॥

१४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा मोरहत्थियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ सीहासनबीजियत्थेरअपदान[3]

१७ "तिस्सस्साह भगवतो, बोधिरुक्खमवन्दिय ।
पग्गय्ह बीजनि तत्थ, सीहासनमबीजह[4] ॥

१८ "द्वेनवुते इतो कप्पे, सीहासनमबीजह ।
दुग्गति नाभिजानामि, बीजनाय इद फल ॥

१९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सीहासनबीजियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ तिणुक्कधारियत्थेरअपदानं[5]

२२ "पदुमुत्तरबुद्धस्स[6], बोधिया पादपुत्तमे । B 34
पसन्नचित्तो सुमनो, तयो उक्के[7] अधारयि ॥

---

१ निब्बुता मे – स्या० । २ तिधग्गी – स्या०, तिवग्गो – रो० । ३ सीहासनबीजकत्थेर० – सी० । ४ सीहासनमबीजयिं – सी०, ० मविज्जहं – स्या०, रो० । ५ तिउक्काधारकत्थेर ० – सी० । ६ पदुमुत्तरस्स बुद्धस्स – स्या० । ७ उक्का – सी० ।

२३ "सतसहस्सितो कप्पे, सोह[1] उक्कमधारयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, उक्कदानस्सिद फल ॥

२४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२६ 'पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा तिणुक्कधारियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ अक्कमनदायकत्थेरअपदान

२७ "ककुसन्धस्स मुनिनो, ब्राह्मणस्स वुसीमतो ।
दिवाविहार वजतो, अक्कमनमदासह ॥

२८ "इमस्मियेव कप्पम्हि, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अक्कमनस्सिद फल ॥

२९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अक्कमनदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ वनकोरण्डियत्थेरअपदान

३२ "सिद्धत्थस्स भगवतो, लोकजेट्ठस्स तादिनो ।
वनकोरण्डमादाय, बुद्धस्स अभिरोपयि ॥

B 35 ३३ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य पुप्फमभिरोपयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

३४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ याह् – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा वनकोरण्डिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

वीसतिम भाणवार ।

---

७ एकछत्तियत्थेरअपदानं

३७ "अङ्गारजाता पथवी, कुक्कुळानुगता मही ।
पदुमुत्तरो[1] भगवा, अब्भोकासम्हि चङ्कमि ॥

३८ "पण्डर छत्तमादाय, अद्धान[2] पटिपज्जह ।
तत्थ दिस्वान सम्बुद्ध, वित्ति[3] मे उपपज्जथ ॥

३९ "मरीचियोत्थटा[4] भूमि, अङ्गारा व मही अय ।
उपहन्ति[5] महावाता, सरीरस्सासुखेपना[6] ॥

४० "सीत उण्ह विहनन्त[7], वातातपनिवारण ।
पटिग्गण्ह इम छत्त, फस्सयिस्सामि निब्बुति ॥

४१ "अनुकम्पको कारुणिको, पदुमुत्तरो महायसो[8] ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, पटिग्गण्हि[9] तदा जिनो ॥

४२ "तिसकप्पानि देविन्दो, देवरज्जमकारयि ।
सतान पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ॥

४३ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
अनुभोमि सक कम्म, पुब्बे सुकतमत्तनो ॥

४४ "अय मे पच्छिमा जाति, चरिमो वत्तते भवो । B 36
अज्जा पि सेतच्छत्त[10] मे, सब्बकाल धरीयति ॥

४५ "सतसहस्सितो कप्पे, य छत्तमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, छत्तदानस्सिद फल ॥

४६ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४७ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ पदुमुत्तरो च – सी० । २ अद्धाना – सी० । ३ चित्त – स्या० । ४ मरिचिमोफुना – स्या०; मरीचिवोफुटा – रो० । ५ उपट्ठन्ति – स्या०, उपवायन्ति – सी०, रो० । ६ सरीरकायुखेपना – स्या० । ७ विहनति – स्या० । ८ महाइसि – सी० । ९ पटिगण्हि – सी० । १० सेतछत्त – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा एकछत्तियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ जातिपुप्फियत्थेरअपदानं

४९ "परिनिब्बुते भगवति, पदुमुत्तरे महायसे ।
पुप्फवटसके[1] कत्वा[1], सरीरमभिरोपयि ॥

५० "तत्थ चित्त पसादेत्वा, निम्मान अगमासह ।
देवलोकगतो सन्तो, पुञ्ञकम्म सरामह[2] ॥

५१ "अम्बरा पुप्फवस्सो मे, सब्बकाल पवस्सति ।
ससरामि[3] मनुस्से चे[3], राजा होमि महायसो ॥

५२ "तहि कुसुमवस्सो मे, अभिवस्सति सब्बदा ।
तस्सेव[4] पुप्फपूजाय, वाहसा सब्बदस्सिनो ॥

५३ "अय पच्छिमको मय्ह, चरिमो वत्तते भवो ।
अज्जा पि पुप्फवस्सो मे, अभिवस्सति सब्बदा ॥

५४ "सतसहस्सितो कप्पे, य पुप्फमभिरोपयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, देहपूजायिद फल ॥

५५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

B 37 ५६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

५७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा जातिपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ पट्टिपुप्फियत्थेरअपदान[5]

५८ "नीहरन्ते सरीरम्हि, वज्जमानासु[6] भेरिसु ।
पसन्नचित्तो सुमनो, पट्टिपुप्फमपूजयि[7] ॥

५९ "सतसहस्सितो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, देहपूजायिद फल ॥

१–१ पुप्फचङ्कोटके गहेत्वा – स्या०, पुप्फचङ्कोटके० – रो० । २ चरामह – स्या० । ३–३ सम्भवामि मनुस्से वे – स्या० । ४ कायेसु – स्या०, तायेव – रो० । ५ सत्तिपण्णियत्थेर० – स्या० । ६ विज्जमानासु – स्या० । ७ सत्ति० – स्या०, रो० ।

६० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे०, कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पट्टिपुप्फियो[1] थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० गन्धपूजकत्थेरअपदान

६३ "चितासु[2] कुरुमानासु[2], नानागन्धे समाहटे ।
पसन्नचित्तो सुमनो, गन्धमुट्ठिमपूजयि ॥
६४ "सतसहस्सितो कप्पे, चितक यमपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, चितपूजायिद फल ॥
६५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥ B 38

इत्थ सुद आयस्मा गन्धपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

जगतिदायकवग्गो छचत्तालीसमो ।

तस्सुद्दान

जगती मोरहत्थी[3] च, आसनी[4] उक्कधारको ।
अक्कमि वनकोरण्डि, छत्तदो जातिपूजको ॥
पट्टिपुप्फी[5] च यो थेरो[5], दसमो गन्धपूजको ।
सत्तसट्ठि च गाथायो, गणितायो विभाविभि ॥

---

१ सत्तिपण्णियो – स्या०, रो० । २–२ चितेसु कयिरमानेसु – सी०, चितकेसु कुरुमानेसु – स्या० । ३ मोरहत्थो – स्या० । ४ आसनि – स्या० । ५–५ सत्तिपण्णियो थेरो च – स्या० ।

४७ सालकुसुमियवग्गो[1]

१ सालकुसुमियत्थेरअपदानं

B 39 १ "परिनिब्बुते भगवति, जलुत्तमनामके ।
आरोपितम्हि चितके, सालपुप्फमपूजयिं ।।
२ "सतसहस्सितो कप्पे, यं पुप्फमभिरोपयिं[2] ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, चितपूजायिदं फलं ।।
३ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।
४ "स्वागतं वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ।।
५ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा सालकुसुमियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ चितकपूजकत्थेरअपदानं

६ "झायमानस्स भगवतो, सिखिनो लोकबन्धुनो ।
अट्ठ चम्पकपुप्फानि, चितकं अभिरोपयिं ।।
७. "एकतिंसे इतो कप्पे, यं पुप्फमभिरोपयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, चितपूजायिदं[3] फलं ।।
८ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ।।
९ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।
१० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

B 40 इत्थं सुदं आयस्मा चितकपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ सालपुप्फिवग्गो – स्या० । २ पुप्फमभिपूजयिं – स्या० । ३ चितकपूजायिदं – सी०; बुद्धपूजायिदं – स्या० ।

३ चितकनिब्बापकत्थेरअपदान

११ "दय्हमाने सरीरम्हि, वेस्सभुस्स महेसिनो ।
गन्धोदक गहेत्वान, चित निब्बापयि अह ॥
१२ "एकतिसे इतो कप्पे, चित निब्बापयि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, गन्धोदकस्सिद फल ॥
१३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा चितकनिब्बापको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ सेतुदायकत्थेरअपदान

१६ "विपस्सिनो भगवतो, चङ्कमन्तस्स सम्मुखा ।
पसन्नचित्तो सुमनो, सेतु कारापयि अह ॥
१७ "एकनवुतितो कप्पे, य सेतु कारयि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, सेतुदानस्सिद फल ॥
१८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सेतुदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ सुमनतालवण्टियत्थेरअपदान

२१ "सिद्धत्थस्स भगवतो, तालवण्टमदासह । B, 41
सुमनेहि पटिच्छन्न, धारयामि महायस ॥
२२ "चतुन्नवुतितो कप्पे, तालवण्टमदासह ।
दुग्गति नाभिजानामि, तालवण्टस्सिद फल ॥
२३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सुमनतालवण्टियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ अवटफलियत्थेरअपदान[1]

२६ "सतरसी नाम भगवा, सयम्भू अपराजितो ।
विवेककामो सम्बुद्धो, गोचरायाभिनिक्खमि ।।

२७ "फलहत्थो अह दिस्वा, उपगच्छि नरासभ ।
पसन्नचित्तो सुमनो, अदासि अवट फल ।।

२८ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

२९ "किलेसा झापिता मय्ह　पे०　विहरामि अनासवो ।।

३० "स्वागत वत मे आसि　पे०　कत बुद्धस्स सासन ।।

३१ "पटिसम्भिदा चतस्सो　पे०　कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अवटफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ लबुजफलदायकत्थेरअपदान[2]

B 42 ३२ "नगरे बन्धुमतिया, आरामिको अह तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, गच्छन्त अनिलञ्जसे ।।

३३ "लबुज फलमादाय, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
आकासे व ठितो सन्तो, पटिग्गण्हि महायसो ।।

३४ "वित्तिसञ्जननो मय्ह, दिट्ठधम्मसुखावहो ।
फल बुद्धस्स दत्वान, विप्पसन्नेन चेतसा ।।

३५ "अधिगञ्छि[3] तदा पीति, विपुल सुखमुत्तम ।
उप्पज्जते व[4] रतन, निब्बत्तस्स तहि तहि ।।

३६ "एकनवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

---

१ अवण्टफलिय ० – सी० । २ लबुजदायक ० – सी० । ३ अधिगच्छि – सी०, अधिगञ्छि – स्या० । ४ च – सी०, मे – स्या० ।

३७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा लबुजफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ पिलक्खफलदायकत्थेरअपदान[1]

४० "वनन्तरे[2] बुद्ध दिस्वा[2], अत्थदस्सि महायस ।
पसन्नचित्तो सुमनो पिलक्खस्स[3] फल अदा ॥

४१ "अट्ठारसे कप्पसते, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

४२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥ B 43

इत्थ सुद आयस्मा पिलक्खफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ सयपटिभानियत्थेरअपदानं

४५ "ककुध विलसन्त व, देवदेव नरासभ ।
रथिय पटिपज्जन्त, को दिस्वा न[4] पसीदति[4] ॥

४६ "तमन्धकार नासेत्वा, सन्तारेत्वा बहु जन ।
ञाणालोकेन जोतन्त, को दिस्वा न पसीदति ॥

४७ "वसीसतसहस्सेहि, नीयन्त लोकनायक ।
उद्धरन्त बहू सत्ते, को दिस्वा न पसीदति ॥

४८ "आहनत[5] धम्मभेरि, मद्दन्त तित्थिये गणे ।
सीहनाद विनदन्त[6], को दिस्वा न पसीदति ॥

---

१ मिलक्खुफल० – स्या० । २–२ वनन्ते बुद्ध दिस्वान – सी०, रो० । ३ पिलक्खुस्स – रो० । ४–४ नप्पसीददति – सी०, स्या० । एवमुपरि पि । ५ आहनित्वा – स्या० । ६ व नदन्त – स्या० ।

४९ "यावता ब्रह्मलोकतो[1], आगन्त्वान सब्रह्मका ।
पुच्छन्ति निपुणे पञ्हे, को दिस्वा न पसीदति ।।
५० "यस्सञ्जलि करित्वान, आयाचन्ति[2] सदेवका ।
तेन पुञ्ञा अनुभोन्ति, को दिस्वा न पसीदति ।।
५१ "सब्बे जना समागन्त्वा, सम्पवारेन्ति चक्खुम ।
न विकम्पति अज्झिट्ठो, को दिस्वा न पसीदति ।।
५२ "नगर पविसतो यस्स, रवन्ति[3] भेरियो बहू ।
विनदन्ति गजा मत्ता, को दिस्वा न पसीदति ।।
५३ "वीथिया[4] गच्छतो यस्स, सब्बाभा[5] जोतते सदा ।
अब्भुन्नता समा होन्ति, को दिस्वा न पसीदति ।।
५४ "ब्याहरन्तस्स बुद्धस्स, चक्कवाळ[6] पि सुय्यति[6] ।
सब्बे सत्ते विञ्ञापेति, को दिस्वा न पसीदति ।।
B 44 ५५ "सतसहस्सितो कप्पे, य बुद्धमभिकित्तयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, कित्तनाय इद फल ।।
५६ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
५७ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
५८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा सयपटिभानियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१०. निमित्तब्याकरणीयत्थेरअपदानं

५९ "अज्झोगाहेत्वा[7] हिमव[7], मन्ते वाचेमह तदा ।
चतुपञ्ञाससहस्सानि, सिस्सा मय्ह उपट्ठहु ।।
६० "अधिता वेदगू सब्बे, छळङ्गे पारमि गता ।
सकविज्जाहुपत्थद्धा, हिमवन्ते वसन्ति ते ।।

---

१ ब्रह्मलोकम्हा – स्या० । २ आधावन्ति – स्या० । ३ नदन्ति – स्या० । ४ रथिया – सी० । ५ पभा वा – स्या० । ६–६ चक्कवालम्हि सूयति – सी०, चक्कवाळम्हि० – स्या० । ७–७ अज्झोगहेत्वा हिमव – सी०, अज्झोगहेत्वा हिमवन्त – स्या० ।

६१ "चवित्वा तुसिता काया, देवपुत्तो महायसो ।
उप्पज्जि मातुकुच्छिस्मि, सम्पजानो पतिस्सतो ॥

६२ "सम्बुद्धे उपपज्जन्ते, दससहस्सि कम्पथ[1] ।
अन्धा चक्खु अलभिसु, उप्पज्जन्तम्हि नायके ॥

६३ "सब्बाकार[2] पकम्पित्थ[2], केवला वसुधा अय ।
निग्घोससद्द सुत्वान, उब्बिज्जिसु[3] महाजना ॥

६४ "सब्बे जना समागम्म, आगच्छु मम सन्तिक ।
वसुधाय पकम्पित्थ, कि विपाको भविस्सति ॥

६५ "अवचासि[4] तदा तेस, मा भेथ[5] नत्थि वो भय ।
विसट्ठा होथ सब्बे पि, उप्पादोय सुवत्थिको[6] ॥

६६ "अट्ठहेतूहि सम्फुस्स[7], वसुधाय पकम्पति । B. 45
तथा निमित्ता दिस्सन्ति, ओभासो विपुलो महा ॥

६७ "असंसय बुद्धसेट्ठो, उप्पज्जिस्सति चक्खुमा ।
सञ्ञापेत्वान जनत, पञ्चसीले कथेसह ॥

६८ "सुत्वान पञ्च सीलानि, बुद्धुप्पादञ्च दुल्लभ ।
उब्बेगजाता[8] सुमना, तुट्ठहट्ठा अहसु[9] ते ॥

६९ "द्वेनवुते इतो कप्पे, य निमित्त वियाकरि ।
दुग्गति नाभिजानामि, ब्याकरणस्सिद फल ॥

७० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
७१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
७२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा निमित्तब्याकरणियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

सालकुसुमियवग्गो सत्तचत्तालीसमो ।

---

१ पकम्पथ – सी० । २–२ छप्पकारमकम्पित्थ – स्या०, छब्बिकार ० – रो० । ३ विम्हयिंसु – स्या० । ४ विदस्सामि – स्या० । ५ भायित्थ – स्या० । ६ सुखत्थिको – स्या०, रो० । ७ सम्फस्सा – स्या०, रो० । ८ उब्बेङ्गजाता – स्या० । ९ अहेसु – स्या० ।

तस्सुद्दान

सालकुसुमियो थेरो, पूजा॰ निब्बापको पि च ।
सेतुदो तालवण्ठी[1] च, अवटलबुजप्पदो[2] ॥
पिलक्खपटिभानी[3] च, वेय्याकरणियो[4] दिजो[5] ।
द्वेसत्तति[6] च[6] गाथायो, गणितायो विभाविभि ॥

— ० —

१ तालवण्टि – स्या० । २ अवण्ट० – सी०, अवट लबुजम्पदो – स्या० । ३ मिलक्खु० – स्या० । ४ वेय्याकरणको – सी० । ५ दिजा – स्या० । ६–६ द्वेसत्तञ्चे – सी० ।

४८. नळमालिवग्गो

१. नळमालियत्थेरअपदान

१ "सुवण्णवण्ण सम्बुद्ध, आहुतीन पटिग्गह । B 46
विपिनग्गेन गच्छन्त, अद्दस लोकनायक ॥
२ "नळमाल गहेत्वान, निक्खमन्तो च[1] तावदे ।
तत्थद्दसासि सम्बुद्ध, ओघतिण्णमनासव ॥
३ "पसन्नचित्तो सुमनो, नळमालमपूजयि ।
दक्खिणेय्य महावीर, सब्बलोकानुकम्पक ॥
४ "एकतिसे इतो कप्पे, य मालमभिरोपयि[2] ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
५ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥
६ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पता, कत बुद्धस्स सासन ॥
७ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा नळमालियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२. मणिपूजकत्थेरअपदानं

८ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
विवेककामो सम्बुद्धो, गच्छते अनिलञ्जसे ॥
९ "अविदूरे हिमवन्तस्स[3], महाजातस्सरो अहु ।
तत्थ मे भवन आसि, पुञ्ञकम्मेन सयुत ॥
१० "भवना अभिनिक्खम्म[4], अद्दस लोकनायक । B 47
इन्दीवर व जलित, आदित्त व हुतासन ॥

---

१ व – सी० । २ पुप्फमभिरोपयि – सी०, स्या०, रो० । ३ हिमवतो – सी० । ४ निक्खमित्वान – स्या० ।

११ "विचिन[1] नद्दस[1] पुप्फ, पूजयिस्सन्ति नायक ।
सक चित्त पसादेत्वा, अवन्दि सत्थुनो अह ।।
१२ "मम[2] सीसे मणि[2] गय्ह, पूजयि लोकनायक ।
इमाय मणिपूजाय, विपाको होतु भद्दको ।।
१३ "पदुमुत्तरो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ।
अन्तलिक्खे ठितो सत्था, इम गाथ अभासथ ।।
१४ 'सो ते इज्झतु सङ्कप्पो, लभस्सु[3] विपुल सुख ।
इमाय मणिपूजाय, अनुभोहि महायस' ।।
१५ "इद वत्वान भगवा[4], जलजुत्तमनामको ।
अगमासि बुद्धसेट्ठो, यत्थ[5] चित्त पणीहित ।।
१६ "सट्ठिकप्पानि देविन्दो, देवरज्जमकारयि ।
अनेकसतक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।।
१७ "पुब्बकम्म सरन्तस्स, देवभूतस्स मे सतो ।
मणि निब्बत्तते मय्ह, आलोककरणो मम[6] ।।
१८ "छळसीतिसहस्सानि, नारियो मे परिग्गहा ।
विचित्तवत्थाभरणा, आमुक्कमणिकुण्डला[7] ।।
१९ "अळारपम्हा हसुला, सुसञ्ञा तनुमज्झिमा ।
परिवारेन्ति म निच्च, मणिपूजायिद फल ।।
२० "सोण्णमया मणिमया, लोहितङ्गमया तथा ।
भण्डा मे सुकता होन्ति, यदिच्छसि[8] पिळन्धना ।।
२१ "कूटागारा गहा[9] रम्मा, सयनञ्च महारह ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, निब्बत्तन्ति यदिच्छक ।।
२२ "लाभा तेस सुलद्ध च, ये लभन्ति उपस्सुति ।
पुञ्ञक्खेत्त मनुस्सान, ओसध सब्बपाणिन ।।
B 48 २३ "मय्ह पि सुकत कम्म, योह अदक्खि नायक ।
विनिपाता पमुत्तोम्हि, पत्तोम्हि अचल पद ।।

१–१ विजन अद्दस – स्या०, विचिन नाद्दस – सी० । २–२ मम सीस० – स्या० । ३ लभतु – स्या० । ४ सम्बुद्धो – स्या० । ५ यस्स – स्या० । ६ मम – स्या० । ७ आमुत्तमणिकुण्डला – सी०, स्या०, रो० । ८ यदिच्छाय – सी०, रो० । ९ गुहा – सी०, स्या० ।

२४ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
दिवसञ्चेव[1] रत्ति च[1], आलोको होति मे सदा ।।

२५ "तायेव मणिपूजाय, अनुभोत्वान सम्पदा ।
ञाणालोको मया दिट्ठो, पत्तोम्हि अचल पद ।।

२६ "सतसहस्सितो कप्पे, य मणि अभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, मणिपूजायिद फल ।।

२७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

२८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

२९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा मणिपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ उक्कासतिकत्थेरअपदान

३० "कोसिको नाम भगवा, चित्तकूटे वसी तदा ।
झायी झानरतो बुद्धो, विवेकाभिरतो मुनि ।।

३१ "अज्झोगाहेत्वा[2] हिमवन्त, नारीगणपुरक्खतो ।
अद्दस कोसिक बुद्ध, पुण्णमायेव[3] चन्दिम ।।

३२ "उक्कासते गहेत्वान, परिवारेसह तदा ।
सत्तरत्तिन्दिव ठत्वा[4], अट्ठमेन अगच्छह ।।

३३ "वुट्ठित कोसिक बुद्ध, सयम्भु अपराजित ।
पसन्नचित्तो वन्दित्वा, एक भिक्ख अदासह ।।

३४ "तेन कम्मेन द्विपदिन्द, लोकजेट्ठ नरासभ ।
उप्पज्जि तुसिते काये, एकभिक्खायिद फल ।।

३५ "दिवसञ्चेव रत्ति च, आलोको होति मे सदा । B 49
समन्ता योजनसत, ओभासेन फरामह ।।

३६ "पञ्चपञ्ञासकप्पम्हि, चक्कवत्ती अहोसह ।
चातुरन्तो विजितावी, जम्बुमण्डस्स[5] इस्सरो ।।

१–१ समन्ता सत्तरतना – सी०, रो० । २ अज्झोगहेत्वा – सी०, स्या०, रो० । ३ पुण्णमासेव – सी० । ४ बुद्ध – स्या० । ५ जम्बुसण्डस्स – रो० ।

३७ "तदा मे नगर आसि, इद्ध फीत सुनिम्मित ।
तिसयोजनमायाम, वित्थारेन च वीसति ॥
३८ "सोमण नाम नगर, विस्सकम्मेन मापित ।
दससद्दाविवित्त त, सम्मताळसमाहित ॥
३९ "न तम्हि नगरे अत्थि, वल्लिकट्ठ च मत्तिका ।
सब्बसोण्णमय येव, जोतते निच्चकालिक ॥
४० "चतुपाकारपरिक्खित्त, तयो आसु मणिमया ।
वेमज्झे तालपन्ती च, विस्सकम्मेन मापिता ॥
४१ "दससहस्सपोक्खरञ्ञो[1], पदुमुप्पलछादिता ।
पुण्डरीकेहि[2] सञ्छन्ना, नानागन्धसमीरिता[3] ॥
४२ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य उक्क धारयि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, उक्कधारस्सिद[4] फल ॥
४३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा उक्कासतिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ सुमनबीजनियत्थेरअपदानं[5]

४६ "विपस्सिनो भगवतो, बोधिया पादपुत्तमे ।
सुमनो[6] बीजनि गय्ह, अबीजि बोधिमुत्तम ॥
B 50 ४७ "एकनवुतितो कप्पे, अबीजि बोधिमुत्तम ।
दुग्गति नाभिजानामि, बीजनाय इद फल ॥
४८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ दससहस्सपोक्खरणी – स्या० । २ पुण्डरीकादि – स्या० । ३ नानागन्धसमेरिता – सी०, स्या० । ४ उक्काधारस्सिद – सी०, स्या० । ५ सुमनवीजनिय० – सी०, स्या० । ६ सुमना – सी० ।

इत्थ सुद आयस्मा सुमनबीजनियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ कुम्मासदायकत्थेरअपदान

५१ "एसनाय चरन्तस्स, विपस्सिस्स[1] महेसिनो ।
रित्तक पत्त दिस्वान, कुम्मास पूरयि अह ।।
५२ "एकनवुतितो कप्पे, य भिक्ख अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, कुम्मासस्स इद फल ।।
५३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
५४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
५५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कुम्मासदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ कुसट्ठकदायकत्थेरअपदानं

५६ "कस्सपस्स भगवतो, ब्राह्मणस्स वुसीमतो ।
पसन्नचित्तो सुमनो, कुसट्ठकमदासह ।।
५७ "इमस्मियेव कप्पस्मि, कुसट्ठकमदासह ।
दुग्गति नाभिजानामि, कुसट्ठकस्सिद फल ।।
५८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।। B 51
५९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
६० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कुसट्ठकदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ गिरिपुन्नागियत्थेरअपदान

"सोभितो नाम सम्बुद्धो, चित्तकूटे वसी तदा ।
गहेत्वा गिरिपुन्नाग, सयम्भु अभिपूजयि ।।

---

१ विपस्सिनो – स्या० ।

६२ “चतुन्नवुतितो कप्पे, य[1] बुद्धमभिपूजयि[1] ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
६३ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६४ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६५ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा गिरिपुन्नागियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ वल्लिकारफलदायकत्थेरअपदान

६६ “सुमनो नाम सम्बुद्धो, तक्कराय वसी तदा ।
वल्लिकारफल गय्ह, सयम्भुस्स अदासह ॥
६७ “एकतिसे इतो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥
६८ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६९ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
B 52 ७० “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा वल्लिकारफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ पानधिदायकत्थेरअपदान

७१ “अनोमदस्सी भगवा, लोकजेट्ठो नरासभो ।
दिवाविहारा निक्खम्म, पथमारुहि[2] चक्खुमा ॥
७२ “पानधि सुकत गय्ह, अद्धान पटिपज्जह ।
तत्थद्दसासि सम्बुद्ध, पत्तिक चारुदस्सन ॥
७३ “सक चित्त पसादेत्वा, नीहरित्वान पानधि ।
पादमूले ठपेत्वान, इद वचनमब्रवि ॥
७४ ‘अभिरूह महावीर, सुगतिन्द विनायक ।
इतो फल लभिस्सामि, सो[3] मे अत्थो समिज्झतु’ ॥

१–१ सम्बुद्ध० – स्या० । २ वीथिमारुय्हि – स्या० । ३ यो – सी० ।

७५ "अनोमदस्सी भगवा, लोकजेट्ठो नरासभो ।
पानधि अभिरूहित्वा, इद वचनमब्रवि ।।

७६ 'यो पानधि मे अदासि[1], पसन्नो सेहि पाणिभि ।
तमह कित्तयिस्सामि, सुणाथ मम भासतो' ।।

७७ "बुद्धस्स गिरमञ्ञाय, सब्बे देवा समागता ।
उदग्गचित्ता सुमना, वेदजाता कतञ्जली ।।

७८ "पानधीन[2] पदानेन[2], सुखितोय भविस्सति ।
पञ्चपञ्ञासक्खत्तु च, देवरज्ज करिस्सति ।।

७९ "सहस्सक्खत्तु राजा च, चक्कवत्ती भविस्सति ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।।

८० "अपरिमेय्ये इतो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

८१ "तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो । B 53
सब्बासवे परिञ्ञाय, निब्बायिस्सतिनासवो ।।

८२ "देवलोके मनुस्से वा, निब्बत्तिस्सति पुञ्ञवा[3] ।
देवयानपटिभाग, यान पटिलभिस्सति ।।

८३ "पासादा सिविका वय्ह[4], हत्थिनो समलङ्कता ।
रथा वाजञ्ञसयुत्ता[5], सदा पातुभवन्ति मे ।।

८४ "अगारा निक्खमन्तो पि, रथेन निक्खमि अह ।
केसेसु छिज्जमानेसु, अरहत्तमपापुणि ।।

८५ "लाभा मय्ह सुलद्ध मे, वाणिज्ज[6] सुप्पयोजित ।
दत्वान पानधि एक, पत्तोम्हि अचल पद ।।

८६ "अपरिमेय्ये इतो कप्पे, य पानधिमदासह ।
दुग्गति नाभिजानामि, पानधिस्स इद फल ।।

८७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
८८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
८९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

---

१ अददा – सी० । २-२ पानधिमेव दानेन – स्या० । ३ पञ्ञवा – स्या० ।
४ मय्ह – स्या०, रो० । ५ वाजञ्ञ ० – सी० । ६ वाणिज – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा पानधिदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० पुलिनचङ्कमियत्थेरअपदान

९० "मिगलुद्दो[1] पुरे आसि, अरञ्ञे कानने अह ।
वातमिग गवेसन्तो, चङ्कम अद्दस अह ॥

९१ "उच्छङ्गेन[2] पुलिन गय्ह, चङ्कमे[3] ओकिरि अह ।
पसन्नचित्तो सुमनो, सुगतस्स सिरीमतो ॥

९२ "एकतिसे इतो कप्पे, पुलिन ओकिरिं अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, पुलिनस्स इद फल ॥

B 54 ९३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

९४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

९५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पुलिनचङ्कमियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

नळमालिवग्गो अट्ठचत्तालीसमो ।

तस्सुद्दान

नळमाली मणिददो, उक्कासतिकबीजनी ।
कुम्मासो[4] च कुसट्ठो च[4], गिरिपुन्नागियो पि च ।
वल्लिकारो पानधिदो, अथो पुलिनचङ्कमो ।
गाथायो पञ्चनवुति, गणितायो विभाविभि ॥

—— ० ——

---

१ मिगलुद्धो – स्या० । २ उच्छङ्गा – सी० । ३ चङ्कम – सी० । ४–४ कुम्मास च कुसट्ठ च – स्या० ।

४६ पंसुकूलवग्गो

१ पसुकूलसञ्ञकत्थेरअपदान

१ "तिस्सो नामासि भगवा, सयम्भू अग्गपुग्गलो[1] । B 55
पसुकूल ठपेत्वान, विहार पाविसी जिनो ॥

२ "विनत[2] धनुमादाय, भक्खत्थाय[3] चरि[3] अह ।
मण्डलग्ग गहेत्वान, कानन पाविसि अह ॥

३ "तत्थद्दस पसुकूल, दुमग्गे लग्गित तदा ।
चाप तत्थेव निक्खिप्प, सिरे[4] कत्वान अञ्जलि ॥

४ "पसन्नचित्तो सुमनो, विपुलाय च पीतिया ।
बुद्धसेट्ठ सरित्वान, पसुकूल अवन्दह ॥

५ "द्वेनवुते इतो कप्पे, पसुकूलमवन्दह ।
दुग्गति नाभिजानामि, वन्दनाय इद फल ॥

६ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

७ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

८ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पसुकूलसञ्ञको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ बुद्धसञ्ञकत्थेरअपदान

९ "अज्झायको[5] मन्तधरो, तिण्ण वेदान पारगू ।
लक्खणे इतिहासे च, सनिघण्डुसकेटुभे ॥

---

१ लोकनायको – स्या० । २ सज्जित – स्या०, तियन्त – रो० । ३–३ पक्खित्त सलिल – स्या०, अक्खित्तो यमलिं – रो० । ४ सीसे – स्या० । ५ अज्झायिको – स्या० ।

B 56 १० "नदीसोतपटिभागा, सिस्सा आयन्ति मे तदा ।
तेसाहं मन्ते[1] वाचेमि, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥
११ "सिद्धत्थो नाम सम्बुद्धो, लोके उप्पज्जि तावदे ।
तमन्धकारं नासेत्वा, ञाणालोकं पवत्तयि ॥
१२ "मम अञ्ञतरो सिस्सो, सिस्सानं सो कथेसि मे ।
सुत्वान ते एतमत्थं, आरोचेसुं मम तदा ॥
१३ "बुद्धो लोके समुप्पन्नो, सब्बञ्ञू लोकनायको ।
तस्सानुवत्तति जनो, लाभो अम्हं[2] न विज्जति[3] ॥
१४ "अधिच्चुप्पत्तिका बुद्धा, चक्खुमन्तो महायसा ।
यन्नूनाहं बुद्धसेट्ठं, पस्सेय्यं लोकनायकं ॥
१५ "अजिनं मे गहेत्वान, वाकचीरं कमण्डलुं ।
अस्समा अभिनिक्खम्म, सिस्से आमन्तयिं अहं ॥
१६ "ओदुम्बरिकपुप्फं[4] व, चन्दम्हि ससकं यथा ।
वायसानं यथा खीरं, दुल्लभो[5] लोकनायको[5] ॥
१७ "बुद्धो लोकम्हि उप्पन्नो, मनुस्सत्तम्पि दुल्लभं ।
उभोसु विज्जमानेसु, सवनं च सुदुल्लभं ॥
१८ "बुद्धो लोके समुप्पन्नो, चक्खुं लच्छाम नो भवं ।
एथ सब्बे गमिस्साम, सम्मासम्बुद्धसन्तिकं ॥
१९ "कमण्डलुधरा सब्बे, खराजिननिवासिनो ।
ते जटाभारभरिता, निक्खमुं[6] विपिना[6] तदा ॥
२० "युगमत्तं[7] पेक्खमाना, उत्तमत्थं गवेसिनो ।
आसत्तिदोसरहिता[8], असम्भीता व केसरी ॥
२१ "अप्पकिच्चा[9] अलोलुप्पा[10], निपका सन्तवुत्तिनो ।
उञ्छाय चरमाना ते, बुद्धसेट्ठमुपागमुं ॥
२२ "दियड्ढयोजने सेसे[11], ब्याधि मे उपपज्जथ ।
बुद्धसेट्ठं सरित्वान, तत्थ कालङ्कतो अहं ॥

१ मन्त – स्या० । २ मय्हं – स्या० । ३ हेस्सति – सी०, रो० । ४ उदम्बरिक० – स्या० । ५–५ दुल्लभा लोकनायका – सी०, दुल्लभं लोकनायकं – स्या०, रो० । ६–६ निक्खम्म पवना – स्या० । ७ युत्तमत्तं – स्या० । ८ आयन्ति नागपोताव – स्या० । ९ अप्पतासा – स्या०, अप्पभासा – रो० । १० अलोलुपा – स्या०, अलीलता – रो० । ११ देसे – स्या० ।

२३ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य सञ्ञामलभि तदा । B 57
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धसञ्ञायिद फल ।।
२४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
२५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा बुद्धसञ्ञको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ भिसदायकत्थेरअपदानं

२७ "ओगय्ह[1] य[1] पोक्खरणि, नानाकुञ्जरसेवित ।
उद्धरामि भिस तत्थ, घासहेतु[2] अह तदा ।।
२८ "भगवा तम्हि समये, पदुमुत्तरसव्हयो ।
रत्तम्बरधरो[3] बुद्धो, गच्छति[4] अनिलञ्जसे ।।
२९ "धुनन्तो पसुकूलानि, सद्दमस्सोसह तदा ।
उद्ध निज्झायमानोह, अद्दस लोकनायक ।।
३० "तत्थेव ठितको सन्तो, आयाचि लोकनायक ।
मधु[5] भिसेहि[5] सवति[6], खीर सप्पि मुळालिभि ।।
३१ "पटिग्गण्हातु मे बुद्धो, अनुकम्पाय चक्खुमा ।
ततो कारुणिको सत्था, ओरुहित्वा[7] महायसो ।।
३२ "पटिग्गण्हि मम भिक्ख, अनुकम्पाय चक्खुमा ।
पटिग्गहेत्वा सम्बुद्धो, अका मे अनुमोदन ।।
३३ 'सुखी होतु[8] महापुञ्ञ, गति तुय्ह समिज्झतु ।
इमिना भिसदानेन, लभस्सु विपुल सुख' ।।
३४ "इद वत्वान सम्बुद्धो, जलजुत्तमनामको ।
भिक्खमादाय सम्बुद्धो, अम्बरेनागमा जिनो ।।

१–१ ओग्गय्हाह – सी०, स्या०, रो० । २ असनहेतु – स्या० । ३ रत्तकम्बल-धरो – स्या० । ४ गच्छसि – स्या० । ५–५ मधुंभिसेहि – स्या० । ६ सहित – सी० । ७ ओ रोहित्वा – स्या० । ८ होति – सी०, स्या०, रो० ।

B 58 ३५ "ततो भिस गहेत्वान, आगच्छि मम अस्सम ।
भिस रुक्खे लगेत्वान[1], मम दानमनुस्सरि ॥

३६ "महावातो वुट्ठहित्वा, सञ्चालेसि वन तदा ।
आकासो अभिनादित्थ, असनिया फलन्तिया ॥

३७ "ततो मे असनिपातो, मत्थके निपती तदा ।
सोह निसिन्नको सन्तो, तत्थ कालङ्कतो अहु[2] ॥

३८ "पुञ्ञकम्मेन सयुत्तो, तुसित उपपज्जह ।
कळेवर मे पतित, देवलोके रमि अह ॥

३९ "छळसीतिसहस्सानि[3], नारियो समलङ्कता ।
सायपात[4] उपट्ठन्ति[4], भिसदानस्सिद फल ॥

४० "मनुस्सयोनिमागन्त्वा, सुखितो होमह सदा[5] ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, भिसदानस्सिद फल ॥

४१ "अनुकम्पितको तेन, देवदेवेन तादिना ।
सब्बासवा परिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

४२ "सतसहस्सितो कप्पे, य भिस अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, भिसदानस्सिद फल ॥

४३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा भिसदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ ञाणत्थविकत्थेरअपदान[6]

४६ "दक्खिणे हिमवन्तस्स, सुकतो अस्समो मम ।
उत्तमत्थ गवेसन्तो, वसामि विपिने तदा ॥

---

१ लग्गित्वान – स्या० । २ अह – स्या० । ३ छळासीतिसहस्सानि – सी०, स्या० । ४–४ साय पात उपट्ठेन्ति – स्या० । ५ तदा – स्या० । ६ ञाणत्थविकत्थेर-अपदान – सी०, स्या० ।

४७ "लाभालाभेन सन्तुट्ठो, मूलेन च फलेन च । B 59
अन्वेसन्तो[1] आचरियं[1], वसामि एकको अहं ॥

४८ "सुमेधो नाम सम्बुद्धो, लोके उप्पज्जि तावदे ।
चतुसच्चं पकासेति, उद्धरन्तो महाजनं ॥

४९ "नाहं सुणोमि सम्बुद्धं, न पि मे कोचि संसति[2] ।
अट्ठवस्से अतिक्कन्ते, अस्सोसिं लोकनायकं ॥

५० "अग्गिदारुं नीहरित्वा, सम्मज्जित्वान अस्समं ।
खारिभारं गहेत्वान, निक्खमिं विपिना अहं ॥

५१ "एकरत्तिं वसन्तोहं, गामेसु निगमेसु च ।
अनुपुब्बेन चन्दवतिं, तदाहं उपसङ्कमिं ॥

५२ "भगवा तम्हि समये, सुमेधो लोकनायको ।
उद्धरन्तो बहू सत्ते, देसेति अमतं पदं ॥

५३ "जनकायमतिक्कम्म, वन्दित्वा जिनसागरं[3] ।
एकंसं अजिनं कत्वा, सन्थविं लोकनायकं ॥

५४ 'तुवं सत्था च केतु च[4], धजो यूपो च पाणिनं ।
परायनो[5] पतिट्ठा च, दीपो च द्विपदुत्तमो ॥

एकवीसतिमं भाणवारं ।

५५ 'नेपुञ्ञो दस्सने वीरो, तारेसि जनतं तुवं ।
न तयञ्ञो तारको लोके, तवुत्तरितरो मुने ॥

५६ 'सक्का थेवे[6] कुसग्गेन, पमेतुं सागरुत्तमे[7] ।
नत्वेव तव सब्बञ्ञु, ञाणं सक्का पमेतवे ॥

५७ 'तुलदण्डे[8] ठपेत्वान, महिं[9] सक्का धरेतवे ।
न त्वेव तव पञ्ञाय, पमाणमत्थि[10] चक्खुम ॥

५८ 'आकासो मिनितुं सक्का, रज्जुया अङ्गुलेन वा[11] ।
न त्वेव तव सब्बञ्ञु, सीलं सक्का पमेतवे ॥

१–१ अनोमसन्तो अचरिं – स्या०, अनोमसन्तो चरियं – रो० । २ भासति – सी०, सासति – स्या०, रो० । ३ जिनसागतं – स्या० । ४ वं – स्या० । ५ परायणो – सी०, रो० । ६ हवे – सी०, रो०, भवे – स्या० । ७ सागरुत्तमो – सी०, स्या०, रो० । ८ तुलमण्डले – सी०, रो० । ९ महिं – स्या०, रो० । १० समानं अत्थि – स्या० । ११ च – स्या० ।

B 60

५९ 'महासमुद्दे उदक, आकासो च वसुन्धरा[1] ।
परिमेय्यानि एतानि, अप्पमेय्योसि चक्खुम' ॥

६० "छहि गाथाहि सब्बञ्ञु, कित्तयित्वान महायस ।
अञ्जलि पग्गहेत्वान, तुण्ही अट्ठासह तदा ॥

६१ "य वदन्ति सुमेधो ति, भूरिपञ्ञ[2] सुमेधस ।
भिक्खुसङ्घे निसीदित्वा, इमा गाथा अभासथ ॥

६२ "यो मे ञाण पकित्तेसि, विप्पसन्नेन[3] चेतसा ।
तमह कित्तयिस्सामि, सुणाथ[4] मम भासतो ॥

६३ "सत्तसत्तति कप्पानि, देवलोके रमिस्सति ।
सहस्सक्खत्तु देविन्दो, देवरज्ज करिस्सति ॥

६४ "अनेकसतक्खत्तु च, चक्कवत्ती भविस्सति ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

६५ "देवभूतो मनुस्सो वा, पुञ्ञकम्मसमाहितो ।
अनूनमनसङ्कप्पो, तिक्खपञ्ञो भविस्सति ॥

६६ "तिसकप्पसहस्सम्हि, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

६७ "अगारा अभिनिक्खम्म, पब्बजिस्सति किञ्चनो ।
जातिया सत्तवस्सेन, अरहत्त फुसिस्सति[5] ॥

६८ "यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तोस्मि सासन ।
एत्थन्तरे न जानामि, चेतन अमनोरम ॥

६९ "ससरित्वा भवे[6] सब्बे[6], सम्पत्तानुभवि अह ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, फल ञाणस्स थोमने ॥

७० "तियग्गी[7] निब्बुता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
सब्बासवा परिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

७१ "तिसकप्पसहस्सम्हि, य ञाणमथवि[8] अह[8] ।
दुग्गति नाभिजानामि, फल ञाणस्स थोमने ॥

---

१ वसुन्धरो – स्या० । २ भूमिपञ्ञ – स्या० । ३ पसन्नो सेन – सी० । ४ सुणोथ – सी० । ५ पापुणिस्सति – स्या० । ६–६ भवाभवे – स्या० । ७ तिवग्गी – सी०, तिधग्गी – स्या० । ८–८ ञाणमभिथोमयिं – सी०, रो०, ञाणमभिथोमह – स्या० ।

७२ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥ B 61
७३ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
७४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा ञाणथविको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ चन्दनमालियत्थेरअपदान

७५ "पञ्च कामगुणे हित्वा, पियरूपे मनोरमे ।
असीतिकोटियो हित्वा, पब्बजिं अनगारियं ॥
७६ "पब्बजित्वान कायेन, पापकम्मं विवज्जयिं ।
वचीदुच्चरितं हित्वा, नदीकूले वसामहं ॥
७७ "एककं मं विहरन्तं, बुद्धसेट्ठो उपागमि ।
नाहं जानामि बुद्धो ति, अकासिं पटिसन्थरं[1] ॥
७८ "करित्वा पटिसन्थारं, नामगोत्तमपुच्छहं ।
'देवतानुसि गन्धब्बो, अदु[2] सक्को पुरिन्ददो ॥
७९ 'को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, महाब्रह्मा इधागतो ।
विरोचेसि दिसा सब्बा, उदयं सुरियो यथा ॥
८० 'सहस्सारानि चक्कानि, पादे दिस्सन्ति मारिस ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं ।
नामगोत्तं पवेदेहि, संसयं अपनेहि मे' ॥
८१ 'नम्हि देवो न गन्धब्बो, नम्हि[3] सक्को पुरिन्ददो ।
ब्रह्मभावो च मे नत्थि, एतेसं उत्तमो अहं ॥
८२ 'अतीतो विसयं तेसं, दालयिं कामबन्धनं ।
सब्बे किलेसे झापेत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं' ॥
८३ "तस्स वाचं सुणित्वाहं, इदं वचनमब्रविं । B 62
'यदि बुद्धो ति[4] सब्बञ्ञू, निसीद त्वं महामुने[5] ॥
८४ 'तमहं पूजयिस्सामि, दुक्खस्सन्तकरो तुवं' ।
"पत्थरित्वा जिनचम्मं, अदासिं सत्थुनो अहं ॥

---

१ पटिसन्थारं – म० । २ आदू – सी०, स्या० । ३ नापि – सी० ।
४ सि – सी०, स्या० । ५ महामुनि – सी०, स्या० ।

८५ "निसीदि तत्थ भगवा, सीहो व गिरिगब्भरे ।
खिप्प पब्बतमारुय्ह, अम्बस्स फलमग्गहि ॥

८६ "सालकल्याणिक पुप्फ, चन्दन ज्ञ महारह ।
खिप्प पग्गय्ह त सब्ब, उपेत्वा लोकनायक ॥

८७ "फल बुद्धस्स दत्वान, सालपुप्फमपूजयि ।
चन्दन अनुलिम्पित्वा, अवन्दि सत्थुनो अह ॥

८८ "पसन्नचित्तो सुमनो, विपुलाय च पीतिया ।
अजिनम्हि निसीदित्वा, सुमेधो लोकनायको ॥

८९ "मम कम्म पकित्तेसि, हासयन्तो मम तदा ।
'इमिना फलदानेन, गन्धमालेहि चूभय ॥

९० 'पञ्चवीसे कप्पसते, देवलोके रमिस्सति ।
अनूनमनसङ्कप्पो, वसवत्ती भविस्सति ॥

९१ 'छब्बीसतिकप्पसते, मनुस्सत्त गमिस्सति ।
भविस्सति चक्कवत्ती, चातुरन्तो महिद्धिको ॥

९२ 'वेभार[१] नाम नगरं, विस्सकम्मेन मापित ।
हेस्सति सब्बसोवण्ण, नानारतनभूसित ॥

९३ 'एतेनेव उपायेन, ससरिस्सति सो भवे[२] ।
सब्बत्थ पूजितो[३] हुत्वा, देवत्ते अथ मानुसे ॥

९४ 'पच्छिमे भवे सम्पत्ते, ब्रह्मबन्धु भविस्सति ।
अगारा अभिनिक्खम्म, अनगारी भविस्सति ।
अभिञ्ञापारगू[४] हुत्वा, निब्बायिस्सतिनासवो' ॥

९५ "इद वत्वान सम्बुद्धो, सुमेधो लोकनायको ।
मम निज्झायमानस्स, पक्कामि अनिलञ्जसे ॥

B 63 ९६ "तेन[५] कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह[५] ॥

९७ "तुसिततो[६] चवित्वान, निब्बत्ति मातुकुच्छिय ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, यम्हि गब्भे वसामह ॥

१ वेकर – स्या० । २ योनियो – स्या०, योनिसो – रो० । ३ सुखितो – स्या०, रो० । ४ अविञ्ञत्तिपच्चयो – स्या० । ५–५ सी० पोत्थके नत्थि, ० तुसित उपपज्जहं – स्या० । ६ तुसिताती – सी० ।

९८ "मातुकुच्छिगते मयि, अन्नपान च भोजन ।
मातुया मम छन्देन, निब्बत्तति यदिच्छक ।।

९९ "जातिया पञ्चवस्सेन, पब्बजि अनगारिय ।
ओरोपितम्हि केसम्हि, अरहत्तमपापुणि ।।

१०० "पुब्बकम्म गवेसन्तो, ओरेन नाद्दस[1] अह ।
तिसकप्पसहस्सम्हि, मम कम्ममनुस्सरि ।।

१०१ "नमो ते पुरिसाजञ्ञ, नमो ते पुरिसुत्तम ।
तव सासनमागम्म, पत्तोम्हि अचल पद ।।

१०२ "तिसकप्पसहस्सम्हि, य[2] बुद्धमभिपूजयि[2] ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

१०३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१०४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१०५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा चन्दनमालियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ धातुपूजकत्थेरअपदान

१०६ "निब्बुते लोकनाथम्हि, सिद्धत्थे लोकनायके ।
मम[3] ञाती[3] समानेत्वा, धातुपूज अकासह ।।

१०७ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य धातुमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, धातुपूजायिद फल ।।

१०८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।। B 64
१०९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
११० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा धातुपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ नद्दस – स्या० । २–२ सम्बुद्ध ० – स्या० । ३–३ ममञ्ञाती – स्या० ।

७ पुलिनुप्पादकत्थेरअपदान

१११ "पब्बते हिमवन्तम्हि, देवलो नाम तापसो ।
तत्थ मे चङ्कमो आसि, अमनुस्सेहि मापितो ।।

११२ "जटाभारेन[1] भरितो, कमण्डलुधरो सदा[2] ।
उत्तमत्थ गवेसन्तो, विपिना निक्खमि तदा ।।

११३ "चुल्लासीतिसहस्सानि, सिस्सा मय्ह उपट्ठहु ।
सककम्माभिपसुता, वसन्ति विपिने तदा ।।

११४ "अस्समा अभिनिक्खम्म, अक पुलिनचेतिय ।
नानापुप्फ समानेत्वा, त चेतियमपूजयि ।।

११५ "तत्थ चित्त पसादेत्वा, अस्सम पविसामह ।
सब्बे सिस्सा समागन्त्वा, एतमत्थ[3] पुच्छिसु म[3] ।।

११६ 'पुलिनेन कतो[4] थूपो[4], य त्व देव[5] नमस्ससि ।
मयम्पि ञातुमिच्छाम, पुट्ठो आचिक्ख नो तुव' ।।

११७ 'निद्दिट्ठा नु[6] मन्तपदे, चक्खुमन्तो महायसा ।
ते खो अह नमस्सामि, बुद्धसेट्ठे महायसे' ।।

११८ 'कीदिसा ते महावीरा, सब्बञ्ञू लोकनायका ।
कथवण्णा कथसीला, कीदिसा ते महायसा' ।।

B 65 ११९ 'बात्तिसलक्खणा बुद्धा, चत्तालीसदिजापि[7] च ।
नेत्ता गोपखुमा तेस, जिञ्जुका फलसन्निभा ।।

१२० 'गच्छमाना च ते बुद्धा, युगमत्तञ्च पेक्खरे ।
न तेस जाणु नदति, सन्धिसद्दो न सुय्यति ।।

१२१ 'गच्छमाना च सुगता, उद्धरन्ता[8] व गच्छरे ।
पठम दक्खिण पाद, बुद्धान एस धम्मता ।।

१२२ 'असम्भीता च ते बुद्धा, मिगराजा व केसरी ।
नेवुक्कसेन्ति अत्तान, नो चवम्भेन्ति पाणिन ।।

---

१ जटाभारस्स – स्या० । २ तदा – सी०, स्या० । ३–३ एतमत्थमपुच्छुम – सी०, एतमत्थ अपुच्छिसु – स्या० । ४–४ कते थूपे – सी० । ५ देव – सी०, रो० । ६ निद्दिट्ठा नो – सी०, रो०, दिट्ठा नो वो – स्या० । ७ चत्तारो द्विजापि – सी०, चत्तारिव दिजापि – स्या० । ८ अतुरिता – स्या० ।

१२३ 'मानावमानतो[1] मुत्ता, समा सब्बेसु पाणिसु ।
अनत्तुक्कंसका बुद्धा, बुद्धान एस धम्मता ॥

१२४ 'उप्पज्जन्ता च सम्बुद्धा, आलोकं दस्सयन्ति ते ।
छप्पकारं[2] पकम्पेन्ति[2], केवल वसुध इम ॥

१२५ 'पस्सन्ति निरयञ्चेते, निब्बाति निरयो तदा ।
पवस्सति महामेघो, बुद्धान एस धम्मता ॥

१२६ 'ईदिसा ते महानागा, अतुला च[3] महायसा ।
वण्णतो अनतिक्कन्ता, अप्पमेय्या तथागता' ॥

१२७ "अनुमोदिमु मे वाक्य, सब्बे सिस्सा सगारवा ।
तथा च[4] पटिपज्जिसु, यथासत्ति यथाबल ॥

१२८ "पटिपूजेन्ति पुलिन, सककम्माभिलासिनो ।
सद्दहन्ता मम वाक्य, बुद्धसक्कतमानसा[5] ॥

१२९ "तदा चवित्वा तुसिता, देवपुत्तो महायसो ।
उप्पज्जि मातुकुच्छिम्हि, दससहस्सि कम्पथ[6] ॥

१३० "अस्समस्साविदूरम्हि, चङ्कमम्हि ठितो अह ।
सब्बे सिस्सा समागन्त्वा, आगच्छु मम सन्तिके ॥

१३१ "उसभो व मही नदति, मिगराजा व कूजति ।
सुसुमारो[7] व सळति, कि विपाको भविस्सति ॥

१३२ "य पकित्तेमि सम्बुद्ध, सिकताथूपन्तिके । B 66
सो दानि भगवा सत्था, मातुकुच्छिमुपागमि ॥

१३३ "तेस धम्मकथ वत्वा[8], कित्तयित्वा महामुनि ।
उय्योजेत्वा सके सिस्से, पल्लङ्कमाभुजि[9] अह ॥

१३४ "बल च वत मे खीण, ब्याधिना[10] परमेन त ।
बुद्धसेट्ठ सरित्वान, तत्थ कालङ्कतो[11] अह ॥

१३५ "सब्बे सिस्सा समागन्त्वा, अकसु चितक तदा ।
कळेवर च मे गय्ह, चितक अभिरोपयु ॥

---

१ मानातिमानता – स्या० । २ छब्बिकार पकासेन्ति – स्या० । ३ ते – स्या० । ४ व – स्या० । ५ बुद्धत्तगतमानसा – सी०, स्या०, रो० । ६ पकम्पथ – सी० । ७ सुसुमारो – म० । ८ कत्वा – सी०, स्या० । ९ पल्लङ्के आभुजिं – स्या० । १० ब्याधितो – सी०, रो०, ब्याधिको – स्या० । ११ कालकतो – सी० रो० ।

१३६ "चितक परिवारेत्वा, सीसे कत्वान अञ्जलि ।
सोकसल्लपरेना ते, विक्कन्दिसु[1] समागता ॥

१३७ "तेस लालप्पमानान, अगम[2] चितक तदा[2] ।
'अह आचरियो तुम्ह[3], मा सोचित्थ सुमेधसा ॥

१३८ 'सदत्थे वायमेय्याथ, रत्तिन्दिवमतन्दिता ।
मा वो पमत्ता अहुत्थ[4], खणो वो पटिपादितो' ॥

१३९ "सके सिस्सेनुसासित्वा, देवलोक पुनागमि ।
अट्ठारस च कप्पानि, देवलोके रमामह[5] ॥

१४० "सतान पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
अनेकसतक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ॥

१४१ "अवसेसेसु कप्पेसु, वोकिण्णो[6] ससरि अह ।
दुग्गति नाभिजानामि, उप्पादस्स[7] इद फल[7] ॥

१४२ "यथा कोमुदिके मासे, बहू पुप्फन्ति पादपा ।
तथेवाह पि समये, पुप्फितोम्हि महेसिना ॥

१४३ "विरिय[8] मे धुरधोरेय्ह, योगक्खेमाधिवाहन ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

१४४ "सतसहस्सितो कप्पे, य बुद्धमभिकित्तयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, कित्तनाय इद फल ॥

B 67 १४५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१४६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१४७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पुलिनुप्पादको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ तरणियत्थेरअपदान

१४८ "अत्थदस्सी तु भगवा, सयम्भू लोकनायको ।
विनतानदिया तीर[9], उपागच्छि तथागतो ॥

१ विकन्दिसु – सी० स्या० । २–२ अगमासिं चितन्तिक – सी०, ० चितकन्तिक – स्या० । ३ तुय्ह – स्या० । ४ अहुवत्थ – सी० । ५ रमिं अह – सी०, अहोसह – स्या० । ६. वोकिण्ण – सी० । ७–७ पुलिनपूजायिद फल – सी० । ८ वीरिय – म० । ९ तीरे – स्या०, रो० ।

१४९ "उदका अभिनिक्खम्म, कच्छपो वारिगोचरो ।
बुद्ध तारेतुकामोह, उपेसि लोकनायक ॥

१५० 'अभिरूहतु म बुद्धो, अत्थदस्सी महामुनि ।
अह त तारयिस्सामि, दुक्खस्सन्तकरो तुव' ॥

१५१ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, अत्थदस्सी महायसो ।
अभिरूहित्वा मे पिट्ठि, अट्ठासि लोकनायको ॥

१५२ "यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तोस्मि विञ्ञुत ।
सुख मे तादिस नत्थि, फुट्ठे पादतले यथा ॥

१५३ "उत्तरित्वान सम्बुद्धो, अत्थदस्सी महायसो ।
नदीतीरम्हि ठत्वान इमा गाथा अभासथ ॥

१५४ 'यावता वत्तते चित्त, गङ्गासोत तरामह ।
अय च कच्छपो राजा, तारेसि[1] मम पञ्ञावा[1] ॥

१५५ 'इमिना बुद्धतरणेन, मेत्तचित्तवताय च ।
अट्ठारसे कप्पसते, देवलोके रमिस्सति ॥

१५६ 'देवलोका इधागन्त्वा, सुक्कमूलेन चोदितो ।
एकासने निसीदित्वा, कङ्खासोत तरिस्सति ॥

१५७ 'यथा पि भद्दके खेत्ते, बीज अप्प पि रोपित । B 68
सम्माधारे पवच्छन्ते[2], फल तोसेति कस्सक[3] ॥

१५८ 'तथेविद बुद्धखेत्त, सम्मासम्बुद्धदेसित ।
सम्माधारे[4] पवच्छन्ते, फल म तोसयिस्सति' ॥

१५९ "पधानपहितत्तोम्हि, उपसन्तो निरूपधि ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, विहरामि अनासवो ॥

१६० "अट्ठारसे कप्पसते, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, तरणाय इद फल ॥

१६१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१६२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१६३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

१-१ तारेति मम पुञ्ञवा – स्या० । २ पवस्सन्ते – सी०, स्या० । ३ कस्सके – स्या० । ४ सम्माधार – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा तरणियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ धम्मरुचियत्थेरअपदान[1]

१६४ "यदा दीपङ्करो बुद्धो, सुमेध ब्याकरी जिनो ।
'अपरिमेय्ये इतो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१६५ 'इमस्स जनिका माता, माया नाम भविस्सति ।
पिता सुद्धोदनो नाम, अय हेस्सति गोतमो ॥

१६६ 'पधान पदहित्वान, कत्वा दुक्करकारिक ।
अस्सत्थमूले सम्बुद्धो, बुज्झिस्सति महायसो ॥

१६७ 'उपतिस्सो कोलितो च, अग्गा हेस्सन्ति सावका ।
आनन्दो[2] नाम नामेन[2], उपट्ठिस्सतिम जिन ॥

१६८ 'खेमा उप्पलवण्णा च, अग्गा हेस्सन्ति साविका ।
चित्तो आळवको चेव, अग्गा हेस्सन्तुपासका ॥

B 69 १६९ 'खुज्जुत्तरा नन्दमाता, अग्गा हेस्सन्तुपासिका ।
बोधि इमस्स वीरस्स[3], अस्सत्थो ति पवुच्चति' ॥

१७० "इद सुत्वान वचन, असमस्स महेसिनो ।
आमोदिता नरमरू, नमस्सन्ति कतञ्जली ॥

१७१ "तदाह माणवो आसि, मेघो नाम सुसिक्खितो ।
सुत्वा ब्याकरण सेट्ठ, सुमेधस्स महामुने ॥

१७२ "सविसट्ठो भवित्वान, सुमेधे करुणासये[4] ।
पब्बजन्त च त वीर, सहा व[5] अनुपब्बजि ॥

१७३ "सवुतो पातिमोक्खस्मि, इन्द्रियेसु च पञ्चसु ।
सुद्धाजीवो सतो वीरो, जिनसासनकारको ॥

१७४ "एव विहरमानोह, पापमित्तेन केनचि ।
नियोजितो अनाचारे, सुमग्गा परिधसितो ॥

१७५ "वितक्कवसिको हुत्वा, सासनतो अपक्कमि ।
पच्छा तेन कुमित्तेन, पयुत्तो मातुघातन ॥

---

१ धम्मरुचित्थेरापदान – सी०, स्या० । २–२ आनन्दो नामुपट्ठाको – स्या० ।
३. धीरस्स – स्या० । ४ करुणालये – स्या० । ५ च – स्या० ।

१७६ "अकरिं[1] आनन्तरियं[1], घातयिं दुट्ठमानसो ।
ततो चुतो महावीचिं, उपपन्नो सुदारुणं ॥
१७७ "विनिपातगतो सन्तो, संसरिं दुक्खितो चिरं ।
न पुनो अद्दसं वीरं, सुमेधं नरपुङ्गवं ॥
१७८ "अस्मिं कप्पे समुद्दम्हि, मच्छो आसिं तिमिङ्गलो ।
दिस्वाहं सागरे नावं, गोचरत्थमुपागमिं ॥
१७९ "दिस्वा मं वाणिजा भीता, बुद्धसेट्ठमनुस्सरुं ।
गोतमो ति महाघोसं, सुत्वा तेहि उदीरितं ॥
१८० "पुब्बसञ्ञं सरित्वान, ततो कालङ्कतो अहं ।
सावत्थियं कुले इद्धे, जातो ब्राह्मणजातियं ॥
१८१ "आसिं धम्मरुचि नाम, सब्बपापजिगुच्छको ।
दिस्वाहं लोकपज्जोतं, जातिया सत्तवस्सिको ॥
१८२ "महाजेतवनं गन्त्वा, पब्बजिं अनगारियं । B 70
उपेमि बुद्धं तिक्खत्तुं, रत्तिया दिवसस्स च ॥
१८३ "तदा दिस्वा मुनि आह, चिरं[2] धम्मरुची ति मं ।
ततोहं अवचं बुद्धं, पुब्बकम्मपभावितं[3] ॥
१८४ "सुचिरं सतपुञ्ञलक्खणं, पतिपुब्बेन विसुद्धपच्चयं[4] ।
अहमज्ज सुपेक्खनं वत, तव पस्सामि निरुपमं[5] विग्गहं[5] ॥
१८५ "सुचिरं विहतत्तमो[6] मया[7], सुचिरक्खेन नदी[8] विसोसिता[8] ।
सुचिरं अमलं विसोधितं, नयनं ञाणमयं महामुने ॥
१८६ "चिरकालसमङ्गितो[9] तया, अविनट्ठो पुनरन्तरं[10] चिरं ।
पुनरज्ज समागतो तया, न हि नस्सन्ति कतानि गोतम ॥
१८७ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥
१८८ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
१८९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

१-१ अकरिंनन्तरियञ्च – स्या० । २ सरं – स्या० ३ पुब्बकम्म विभावितं – स्या० । ४ विसुद्धिपच्चया – स्या० । ५-५ निरूपमग्गहं – सी० । ६ विहित नु ते – स्या० । ७ तया – सी० । ८-८ निर० – स्या० । ९ चिरकाल समागतो – रो० । १० पुनन्तरं – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा धम्मरुचियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० सालमण्डपियत्थेरअपदान

१९० "अज्झोगाहेत्वा[1] सालवन, सुकतो अस्समो मम ।
सालपुप्फेहि सञ्छन्नो, वसामि विपिने तदा ॥

१९१ "पियदस्सी च[2] भगवा, सयम्भू अग्गपुग्गलो ।
विवेककामो सम्बुद्धो, सालवनमुपागमि ॥

१९२ "अस्समा अभिनिक्खम्म, पवन अगमासह ।
मूलफल गवेसन्तो, आहिण्डामि वने तदा ॥

१९३ "तत्थद्दसासि सम्बुद्ध, पियदस्सि महायस ।
सुनिसिन्न समापन्न, विरोचन्त महावने ॥

B 71 १९४ "चतुदण्डे ठपेत्वान, बुद्धस्स उपरी अह ।
मण्डप सुकत कत्वा, सालपुप्फेहि छादयि ॥

१९५ "सत्ताह धारयित्वान, मण्डप सालछादित ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, बुद्धसेट्ठमवन्दह ॥

१९६ "भगवा तम्हि समये, वुट्ठहित्वा समाधितो ।
युगमत्त पेक्खमानो, निसीदि पुरिसुत्तमो ॥

१९७ "सावको वरुणो नाम, पियदस्सिस्स सत्थुनो ।
वसीसतसहस्सेहि, उपगच्छि विनायक ॥

१९८ "पियदस्सी च भगवा, लोकजेट्ठो नरासभो ।
भिक्खुसङ्घे निसीदित्वा, सित पातुकरी जिनो ॥

१९९ "अनुरुद्धो उपट्ठाको, पियदस्सिस्स सत्थुनो ।
एकस चीवर कत्वा, अपुच्छित्थ महामुनि ॥

२०० 'को नु खो भगवा हेतु, सितकम्मस्स सत्थुनो ।
कारणे विज्जमानम्हि, सत्था पातुकरे सित' ॥

२०१ 'सत्ताह सालच्छदन[3], यो मे धारेसि माणवो ।
तस्स कम्म सरित्वान, सित पातुकरि अह ॥

---

१ अज्झोगहेत्वा – सी०, स्या० । २ तु – स्या० । ३ पुप्फछदन – सी०, स्या०, रो० ।

२०२ 'अनोकास[1] न पस्सामि, यत्थ[2] पुञ्ञा विपच्चति ।
देवलोके मनुस्से वा, ओकासो व न सम्मति ॥

२०३ 'देवलोके वसन्तस्स, पुञ्ञकम्मसमङ्गिनो ।
यावता परिसा तस्स, सालच्छन्ना भविस्सति ॥

२०४ 'तत्थ दिब्बेहि नच्चेहि, गीतेहि वादितेहि च ।
रमिस्सति सदा सन्तो, पुञ्ञकम्मसमाहितो ॥

२०५ 'यावता परिसा तस्स, गन्धगन्धी भविस्सति ।
सालस्स पुप्फवस्सो च, पवस्सिस्सति तावदे ॥

२०६ 'ततो चुतोय मनुजो, मानुस आगमिस्सति ।
इधापि सालच्छदन, सब्बकाल धरिस्सति[3] ॥

२०७ 'इध नच्च च गीत च, सम्मताळसमाहित[4] । B 72
परिवारेस्सन्ति म निच्च, बुद्धपूजायिद फल ॥

२०८ 'उग्गच्छन्ते च सूरिये, सालवस्स पवस्सति ।
पुञ्ञकम्मेन सयुत्त, वस्सते[5] सब्बकालिक ॥

२०९ 'अट्ठारसे कप्पसते, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

२१० 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, निब्बायिस्सतिनासवो ॥

२११ 'धम्म अभिसमेन्तस्स, सालच्छन्न[6] भविस्सति ।
चितके झायमानस्स, छदन तत्थ हेस्सति' ॥

२१२ "विपाक कित्तयित्वान, पियदस्सी महामुनि ।
परिसाय धम्म देसेसि, तप्पेन्तो धम्मवुट्ठिया ॥

२१३ "तिसकप्पानि देवेसु, देवरज्जमकारयि ।
सट्ठि च सत्तक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ॥

२१४ "देवलोका इधागन्त्वा, लभामि विपुल सुख ।
इधापि[7] सालच्छदन, मण्डपस्स इद फल[7] ॥

---

१ ओकासाह – सी० । २ य त – स्या०, रो० । ३ धरियति – सी० । ४ सम्मतालसमाहित – सी० । ५ वस्सति – स्या० । ६ सालच्छदन – सी०, सालछदन – स्या० । ७–७ सी० पोत्थके नत्थि ।

२१५ "अय[1] पच्छिमको मय्हं, चरिमो वत्तते भवो[1] ।
इधापि सालच्छदनं, हेस्सति सब्बकालिकं ।।

२१६ "महामुनिं तोसयित्वा, गोतमं सक्यपुङ्गवं ।
पत्तोम्हि अचलं ठानं, हित्वा जयपराजयं ।।

२१७ "अट्ठारसे कप्पसते, यं बुद्धमभिपूजयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बुद्धपूजायिदं फलं ।।

२१८ किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ।।
२१९ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।
२२० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

B 73 इत्थं सुदं आयस्मा सालमण्डपियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

पंसुकूलवग्गो एकूनपञ्ञासमो ।

तस्सुद्दानं

पंसुकूलं बुद्धसञ्ञी, भिसदो ञाणकित्तको ।
चन्दनी धातुपूजी च, पुलिनुप्पादको पि च ।।
तरणो धम्मरुचिको, सालमण्डपियो तथा ।
सतानि द्वे होन्ति गाथा, ऊनवीसतिमेव च ।।

———— ० ————

१–१ सी० पोत्थके नत्थि ।

५०. किङ्कणिपुप्फवग्गो

१ तिकिङ्कणिपुप्फियत्थेरअपदानं[1]

१ "कणिकारं व जोतन्तं, निसिन्नं पब्बतन्तरे । B 74
अद्दसं विरजं बुद्धं, विपस्सिं लोकनायकं ।।
२ "तीणि किङ्कणिपुप्फानि, पग्गय्ह अभिरोपयिं ।
सम्बुद्धमभिपूजेत्वा, गच्छामि दक्खिणामुखो ।।
३ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।
४ "एकनवुतितो कप्पे, यं बुद्धमभिपूजयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बुद्धपूजायिदं फलं ।।
५ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।
६ "स्वागतं वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ।।
७ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा तिकिङ्कणिपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ पंसुकूलपूजकत्थेरअपदानं

८ "हिमवन्तस्साविदूरे, उदङ्गणो[2] नाम पब्बतो ।
तत्थद्दसं पंसुकूलं, दुमग्गम्हि विलम्बितं ।।
९ "तीणि किङ्कणिपुप्फानि, ओचिनित्वानहं तदा ।
हट्ठो हट्ठेन चित्तेन, पंसुकूलमपूजयिं ।।
१० "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

---

१ तीणिकिङ्कणि ० – स्या० । २ उदब्बलो – स्या० ।

B 75 ११ "एकनवुतितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पूजित्वा[1] अरहद्धज ।।
१२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा पसुकूलपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ कोरण्डपुप्फियत्थेरअपदान

१५ "वनकम्मिको पुरे आसि, पितुमातुमतेनह[2] ।
पसुमारेन जीवामि, कुसल मे न विज्जति ।।
१६ "मम आसयसामन्ता, तिस्सो लोकग्गनायको ।
पदानि तीणि दस्सेसि, अनुकम्पाय चक्खुमा ।।
१७ "अक्कन्ते[3] च पदे दिस्वा, तिस्सनामस्स सत्थुनो ।
हट्ठो हट्ठेन चित्तेन, पदे चित्त पसादयि ।।
१८ "कोरण्ड पुप्फित दिस्वा, पादप धरणीरुह ।
सकोसक[4] गहेत्वान, पदसेट्ठमपूजयि[5] ।।
१९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिंसमगच्छह ।।
२० "य य योनुपपज्जामि[6], देवत्त अथ मानुस ।
कोरण्डकछवि होमि, सुप्पभासो[7] भवामह ।।
२१ "द्वेनवुते इतो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पदपूजायिद फल ।।
२२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
B 76 २३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

---

१ पूजेत्वा – सी०, स्या० । २ पितुपितामहेनह – सी०, स्या०, रो० । ३ अक्कमन्ते – स्या० । ४ चङ्कोटक – स्या० । ५ पदसेट्ठे अपूजयि – सी०, रो० । ६ योनु पज्जामि – सी०, योनूपपज्जामि – स्या० । ७ सप्पभासो – सी०, स्या०, रो० ।

इत्थ सुद आयस्मा कोरण्डपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ किंसुकपुप्फियत्थेरअपदानं

२५ "किसुक पुप्फित दिस्वा, पग्गहेत्वान अञ्जलिं ।
बुद्धसेट्ठ सरित्वान, आकासे अभिपूजयि ॥
२६ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥
२७ "एकतिसे इतो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
२८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा किसुकपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ उपड्ढदुस्सदायकत्थेरअपदान

३१ "पदुमुत्तरभगवतो, सुजातो नाम सावको ।
पसुकूल गवेसन्तो, सङ्कारे चरते[1] तदा ॥
३२ "नगरे हसवतिया, परेस भतको[2] अह ।
उपड्ढदुस्स दत्वान, सिरसा अभिवादयि ॥
३३ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च । B 77
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥
३४ "तेत्तिसक्खत्तु देविन्दो, देवरज्जमकारयि ।
सत्तसत्ततिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ॥
३५ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
उपड्ढदुस्सदानेन, मोदामि अकुतोभयो ॥
३६ "इच्छमानो चह[3] अज्ज, सकानन सपब्बत ।
खोमदुस्सेहि छादेय्य, अड्ढदुस्सस्सिद फल ॥

---

१. चरती – सी०, रथिया – स्या० । २ भतिको – स्या० । ३ अह – स्या० ।

३७ "सतसहस्सितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अड्ढदुस्सस्सिद फल ॥
३८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा उपड्ढदुस्सदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ घतमण्डदायकत्थेरअपदानं

४१ "सुचिन्तित भगवन्त, लोकजेट्ठ नरासभ ।
उपविट्ठ महारञ्ञा[1], वाताबाधेन पीळित ॥
४२ "दिस्वा चित्त पसादेत्वा, घतमण्डमुपानयि ।
कतत्ता आचितत्ता[2] च, गङ्गा भागीरथी[3] अय ॥
४३ "महासमुद्दा चत्तारो, घत सम्पज्जरे मम ।
अय च पथवी घोरा, अप्पमाणा असङ्खिया ॥
४४ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, भवते[4] मधुसक्करा[4] ।
चातुद्दीपा[5] इमे रुक्खा, पादपा धरणीरुहा ॥
B 78 ४५ "मम सङ्कप्पमञ्ञाय, कप्परुक्खा भवन्ति ते ।
पञ्ञासक्खत्तु देविन्दो, देवरज्जमकारयि ॥
४६ "एकपञ्ञासक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥
४७ "चतुन्नवुतितो[6] कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, घतमण्डस्सिद फल ॥
४८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा घतमण्डदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ महावीर – सी० । २ उपचितत्ता – स्या० । ३ भागीरसी – सी०, स्या० । ४–४ भवन्ति ते मधुसक्खरा – स्या० । ५ चतुद्दिसा – स्या० । ५ छनवुते इतो – सी० ।

७ उदककदायकत्थेरअपदानं

५१ "पदुमुत्तरबुद्धस्स, भिक्खुसङ्घे अनुत्तरे ।
पसन्नचित्तो सुमनो, पानीघटमपूरयिं[1] ॥

५२ "पब्बतग्गे दुमग्गे वा, आकासे वाथ भूमियं ।
यदा पानीयमिच्छामि, खिप्पं निब्बत्तते मम[2] ॥

५३ "सतसहस्सितो कप्पे, यं दानमददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, दकदानस्सिदं[3] फलं ॥

५४ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥

५५ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥

५६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा उदककदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ पुलिनथूपियत्थेरअपदानं

५७ हिमवन्तस्साविदूरे, यमको[4] नाम पब्बतो । B 79
अस्समो सुकतो मय्हं, पण्णसाला सुमापिता ॥

५८ "नारदो नाम नामेन, जटिलो उग्गतापनो ।
चतुद्दससहस्सानि, सिस्सा परिचरन्ति मं ॥

५९ "पटिसल्लीनको सन्तो, एवं चिन्तेसहं तदा ।
'सब्बो[5] जनो[5] मं पूजेति, नाहं पूजेमि किञ्चनं ॥

६० 'न मे ओवादको अत्थि, वत्ता कोचि न विज्जति ।
अनाचरियुपज्झायो, वने वासं उपेमहं ॥

६१ 'उपासमानो यमहं[6], गरुचित्तं उपट्ठहे ।
सो मे आचरियो नत्थि, वनवासो निरत्थको ॥

६२ 'आयागं मे गवेसिस्सं[7], गरुं भावनियं तथा ।
सावस्सयो[8] वसिस्सामि, न कोचि गरहिस्सति' ॥

---

१ पानीयघटपूजयिं – सी० । २ ममं – स्या० । ३ घटमण्डस्सिदं – सी० ।
४ समङ्गो – रो० । ५ महाजना – स्या० । ६ यमकं – स्या० । ७ गवेसियं – स्या० ।
८ सासस्सयो – स्या० ।

६३ "उत्तानकूला नदिका, सुपतित्था मनोरमा ।
सम्मुद्धपुलिनाकिण्णा[1], अविदूरे ममस्सम ॥

६४ "नदि अमरिक नाम, उपगन्त्वानह तदा ।
सवड्ढयित्वा पुलिन, अक पुलिनचेतिय ॥

६५ "ये ते अहेसु सम्बुद्धा, भवन्तकरणा मुनी ।
तेस एतादिसो थूपो, त निमित्त करोमह ॥

६६ "करित्वा पुलिन[2] थूप, सोवण्ण मापयि अह ।
सोण्णकिङ्कणिपुप्फानि[3], सहस्से तीणि पूजयि ॥

६७ "सायपात नमस्सामि, वेदजातो[4] कतञ्जली ।
सम्मुखा विय सम्बुद्ध, वन्दि पुलिनचेतिय ॥

६८ "यदा किलेसा जायन्ति, वितक्का गेहनिस्सिता ।
सरामि सुकत[5] थूप, पच्चवेक्खामि तावदे ॥

६९ "उपनिस्साय विहर[6], सत्थवाह विनायक ।
किलेसे सवसेय्यासि[7], न युत्त तव मारिस ॥

B 80 ७० "सह आवज्जिते थूपे, गारव होति मे तदा ।
कुवितक्के विनोदेसि[8], नागो तुत्तट्टितो यथा ॥

७१ "एवं विहरमान म, मच्चुराजाभिमद्दथ ।
तत्थ कालङ्कतो सन्तो, ब्रह्मलोकमगच्छह ॥

७२ "यावतायु वसित्वान, तिदिवे[9] उपपज्जह ।
असीतिक्खत्तु देविन्दो, देवरज्जमकारयि ॥

७३ "सतान तीणिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

७४ "सोण्णकिङ्कणिपुप्फान[10], विपाक अनुभोमह ।
धातीसतसहस्सानि[11], परिवारेन्ति म भवे ॥

---

१ सुसुद्ध० – सी०, स्या० । २ पुलिने – सी०, पुळिने – स्या०, रो० । ३ ०पुप्फान – सी० । ४ पीति० – स्या०, वित्ति० – रो० । ५ सगत – सी० । ६ विहरिं – स्या० । ७ सवरेय्यासि – स्या० । ८ विनोदेमि – सी० । ९ तिदसे – सी०, रो० । १०–१० तेस किङ्कणिपुप्फान – सी०, स्या० । ११ बावीसतिसहस्सानि – स्या०, द्वावीसतिसहस्सानि – रो० ।

७५ "थूपस्स परिचिण्णत्ता, रजोजल्ल न लिम्पति ।
गत्ते सेदा न मुच्चन्ति, सुप्पभासो भवामह ।।

७६ "अहो मे सुकतो थूपो, सुदिट्ठामरिका नदी ।
थूप कत्वान पुलिन, पत्तोम्हि अचल पद ।।

७७ "कुसल कत्तुकामेन, जन्तुना सारगाहिना ।
नत्थि खेत्त अखेत्त वा, पटिपत्ती व साधका[1] ।।

७८ "यथापि बलवा पोसो, अण्णव तरितुस्सहे[2] ।
परित्त कट्ठमादाय, पक्खन्देय्य महासर ।।

७९ "इमाह कट्ठ[3] निस्साय, तरिस्सामि महोदधि ।
उस्साहेन विरियेन[4], तरेय्य उदधि नरो ।।

८० "तथेव मे कत कम्म, परित्त थोकक च य ।
त कम्म उपनिस्साय, ससार समतिक्कमि ।।

८१ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, सुक्कमूलेन चोदितो ।
सावत्थिय पुरे जातो, महासाले सुअड्ढके ।।

८२ "सद्धा माता पिता मय्ह, बुद्धस्स सरण गता ।
उभो दिट्ठपदा[5] एते, अनुवत्तन्ति सासन ।।

८३ "बोधिपपटिक[6] गय्ह, सोण्णथूपमकारयु । B 81
सायपात[7] नमस्सन्ति, सक्यपुत्तस्स सम्मुखा ।।

८४ "उपोसथम्हि दिवसे, सोण्णथूप विनीहरु ।
बुद्धस्स वण्ण कित्तेन्ता, तियाम वीतिनामयु ।।

८५ "सह[8] दिस्वानह थूप, सरि पुलिनचेतिय ।
एकासने निसीदित्वा, अरहत्तमपापुणि ।।

द्वावीसतिम[9] भाणवार ।

८६ "गवेसमानो त वीर, धम्मसेनापतिद्दस ।
अगारा निक्खमित्वान, पब्बजि तस्स सन्तिके ।।

८७ "जातिया सत्तवस्सेन, अरहत्तमपापुणि ।
उपसम्पादयी बुद्धो, गुणमञ्ञाय चक्खुमा ।।

---

१ सारका – स्या०, सारिका – रो० । २ तरितुस्सहो – स्या० । ३ किट्ठ – स्या० । ४ वीरियेन – म० । ५ दिट्ठसुता – स्या० । ६ बोधिपप्पटिक – स्या० । ७ साय पात – स्या० । ८ समा – स्या० । ९ बावीसतिम – स्या० ।

८८ "दारकेनेव सन्तेन, किरिय निट्ठित मया ।
कत मे करणीयञ्ज, सक्यपुत्तस्स सासने ॥

८९ "सब्बवेरभयातीतो, सब्बसङ्गातिगो इसि ।
सावको ते महावीर, सोण्णथूपस्सिद[1] फल ॥

९० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
९१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
९२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पुलिनथूपियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ नळकुटिदायकत्थेरअपदानं

९३ "हिमवन्तस्साविदूरे, हारितो[2] नाम पब्बतो ।
सयम्भू नारदो नाम, रुक्खमले वसी तदा ॥

B 82 ९४ "नळागार करित्वान, तिणेन छादयि अह ।
चङ्कम सोधयित्वान, सयम्भुस्स अदासह ॥

९५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

९६ "तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, नळकुटिकनिम्मित ।
सट्ठियोजनमुब्बेध[3], तिसयोजनवित्थत ॥

९७ "चतुद्दसेसु[4] कप्पेसु, देवलोके रमि अह ।
एकसत्ततिक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ॥

९८ "चतुतिसतिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

९९ "धम्मपासादमारुय्ह, सब्बाकारवरूपम[5] ।
यदिच्छकाह[6] विहरे, सक्यपुत्तस्स सासने ॥

---

१ सोण्णपुप्फस्सिद – सी० । २ हारिको – स्या० । ३ सट्ठियोजमुब्बिद्ध – स्या० । ४ चतुद्दससु – सी० । ५ सुञ्ञागारवरूपक – स्या० । ६ यथिच्छकाह – स्या० ।

१०० "एकतिंसे इतो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, नळकुटियिद[1] फल ॥

१०१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

१०२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

१०३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा नळकुटिदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० पियालफलदायकत्थेरअपदान

१०४ "मिगलुद्दो पुरे आसि, विपिने विचर तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, सब्बधम्मान पारगु ॥

१०५ "पियालफलमादाय, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
पुञ्ञक्खेत्तस्स वीरस्स, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

१०६ "एकतिसे इतो कप्पे, य फल अददि तदा । B 83
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

१०७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

१०८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

१०९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

इत्थ सुद आयस्मा पियालफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

किङ्कणिपुप्फवग्गो[2] पञ्ञासमो ।

तस्सुद्दान

किङ्कणी पसुकूल च, कोरण्डमथ[3] किसुक ।
उपड्ढदुस्सी घतदो, उदक थूपकारको ॥
नळकारी[4] च नवमो, पियालफलदायको ।
सतमेक च गाथान, नवक च तदुत्तरि ॥

---

१ नळकुटियायिद – सी०, नळकुटिकायिद – स्या० । २ किङकणिपुप्फियवग्गो – सी० । ३ वरकोरण्ड – स्या० । ४ नळागारी – सी०, नळागारि – स्या० ।

अथ वग्गुद्दान

मेत्तेय्यवग्गो भद्दालि, सकिसम्मज्जकोपि च ।
एकविहारी विभीतकी[1], जगती सालपुप्फियो ।।
नळागार[2] पसुकूल, किङ्कणिपुप्फियो[3] तथा ।
असीति द्वे च गाथायो, चतुद्दससतानि च ।।

मेत्तेय्यवग्गदसक ।

पञ्चमसतक समत्त ।

———— ० ————

१ विभेदकी – सी०, विभेदको – स्या० । २ नळमालि – स्या० । ३ किङ्कणि-पुप्फिको – स्या० ।

५१. कणिकारवग्गो

१ तिकणिकारपुप्फियत्थेरअपदानं[1]

१ "सुमेधो नाम सम्बुद्धो, बात्तिंसवरलक्खणो । B 84
विवेककामो सम्बुद्धो[2], हिमवन्तमुपागमि ।।

२ "अज्झोगय्ह[3] हिमवन्तं, अग्गो कारुणिको मुनि ।
पल्लङ्कमाभुजित्वान, निसीदि पुरिसुत्तमो ।।

३ "विज्जाधरो तदा आसिं, अन्तलिक्खचरो अहं ।
तिसूलं[4] सुकतं गय्ह, गच्छामि अम्बरे तदा ।।

४ "पब्बतग्गे यथा अग्गि, पुण्णमायेव[5] चन्दिमा ।
वने ओभासते बुद्धो, सालराजा व फुल्लितो ।।

५ "वनग्गा[6] निक्खमित्वान, बुद्धरंसीभिधावरे ।
नळग्गिवण्णसङ्कासा, दिस्वा चित्तं पसादयिं ।।

६ "विचिनं अद्दसं पुप्फं, कणिकारं देवगन्धिकं ।
तीणि पुप्फानि आदाय, बुद्धसेट्ठमपूजयिं ।।

७ "बुद्धस्स आनुभावेन, तीणि पुप्फानि मे तदा ।
उद्धंवण्टा अधोपत्ता, छायं कुब्बन्ति सत्थुनो ।।

८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

९ "तत्थ मे सुकतं ब्यम्हं, कणिकारी ति ञायति ।
सट्ठियोजनमुब्बेधं, तिंसयोजनवित्थतं ।।

१० "सहस्सकण्डं सतभेण्डु[7], धजालु हरितामयं[8] ।
सतसहस्सनिय्यूहा, ब्यम्हे पातुभविंसु मे ।।

११ "सोण्णमया मणिमया, लोहितङ्गमया पि च ।
फलिका पि च पल्लङ्का, येनिच्छका यदिच्छका[9] ।।

---

१ तीणिकणिकार ० – स्या० । २ भगवा – सी० । ३ अज्झोगहेत्वा – सी०, स्या० । ४ तिसुल – स्या० । ५ पुण्णमासे – सी० । ६ वनतो – स्या० । ७ सतगेण्डु – स्या० । ८ धजालु हरितामयो – स्या० । ९ यदिच्छकं – स्या० ।

B 85 १२ "महारह च सयन, तूलिकाविकतीयुत[१] ।
उद्धलोमिकएकन्त बिम्बोहनसमायुत[२] ।।

१३ "भवना निक्खमित्वान, चरन्तो देवचारिक ।
यदा इच्छामि गमन, देवसङ्घपुरक्खतो ।।

१४ "पुप्फस्स हेट्ठा तिट्ठामि, उपरिच्छदन[३] मम ।
समन्ता योजनसत, कणिकारेहि छादित ।।

१५ "सट्ठितुरियसहस्सानि, सायपातमुपट्ठहु ।
परिवारेन्ति म निच्च, रत्तिन्दिवमतन्दिता ।।

१६ "तत्थ नच्चेहि गीतेहि, ताळेहि वादितेहि च ।
रमामि खिड्डारतिया, मोदामि कामकामिह ।।

१७ "तत्थ भुत्वा पिवित्वा च, मोदामि तिदसे तदा ।
नारीगणेहि सहितो, मोदामि ब्यम्हमुत्तमे ।।

१८ "सतान पञ्चक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।
सतान तीणिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।।

१९ "भवाभवे ससरन्तो, महाभोग लभामह ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, बुद्धपूजायिद फल ।।

२० "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
अञ्ञ गतिं न जानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

२१ "दुवे कुले पजायामि, खत्तिये चापि ब्राह्मणे ।
नीचे कुले न जायामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

२२ "हत्थियान अस्सयान, सिविक सन्दमानिक ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ।।

२३ "दासीगण दासगण, नारियो समलङ्कता ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ।।

२४ "कोसेय्यकम्बलियानि, खोमकप्पासिकानि च ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ।।

---

१ तुलिक विकतिस्सक – स्या० । २ बिब्बोहनसमायुत – स्या० । ३ उपरिछदन – स्या० ।

२५ "नववत्थ नवफल, नवग्गरसभोजन । B 8
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ॥

२६ "इम खाद इम भुञ्ज, इमम्हि सयने सय ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ॥

२७ "सब्बत्थ पूजितो होमि, यसो अब्भुग्गतो[1] मम ।
महापक्खो[2] सदा होमि, अभेज्जपरिसो सदा ।
ञातीन उत्तमो होमि, बुद्धपूजायिद फल ॥

२८ "सीत उण्ह न जानामि, परिळाहो न विज्जति ।
अथो चेतसिक दुक्ख, हदये मे न विज्जति ॥

२९ "सुवण्णवण्णो हुत्वान, ससरामि भवाभवे ।
वेवण्णिय न जानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

३० "देवलोका चवित्वान, सुक्कमूलेन चोदितो ।
सावत्थिय पुरे जातो, महासाले सुअड्ढके ॥

३१ "पञ्च कामगुणे हित्वा, पब्बजि अनगारिय ।
जातिया सत्तवस्सोह, अरहत्तमपापुणि ॥

३२ "उपसम्पादयी बुद्धो, गुणमञ्ञाय चक्खुमा ।
तरुणो पूजनीयोह, बुद्धपूजायिद फल ॥

३३ "दिब्बचक्खु विसुद्ध मे, समाधिकुसलो अह ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्तो, बुद्धपूजायिद फल ॥

३४ "पटिसम्भिदा अनुप्पत्तो, इद्धिपादेसु कोविदो ।
धम्मेसु[3] पारमिप्पत्तो, बुद्धपूजायिद फल ॥

३५ "तिसकप्पसहस्सम्हि, य बुद्धमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

३६ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

३७ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

---

१ अब्भुग्गतो – स्या० । २ महेसक्खो – स्या० । ३ सद्धम्मे – स्या० ।

B 87 ३८ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन ॥

इत्थ सुद आयस्मा तिकणिकारपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ एकपत्तदायकत्थेरअपदानं

३९ "नगरे हसवतिया, कुम्भकारो अहोसह ।
अद्दस विरज बुद्ध, ओघतिण्णमनासव ॥

४० "सुकत मत्तिकापत्त, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
पत्त दत्वा भगवतो, उजुभूतस्स तादिनो ॥

४१ "भवे निब्बत्तमानोह, सोण्णथाले लभामह ।
रूपिमये च सोवण्णे, तट्टिके च मणीमये ॥

४२ "पातियो परिभुञ्जामि, पुञ्ञकम्मस्सिद फल ।
यसान[1] च धनान च[1], अग्गभूतो[2] च होमह ॥

४३ "यथापि भद्दके खेत्ते, बीज[3] अप्प पि रोपित ।
सम्माधार[4] पवच्छन्ते[5], फल तोसेति कस्सक ॥

४४ "तथेविद[6] पत्तदान, बुद्धखेत्तम्हि रोपित ।
पीतिधारे पवस्सन्ते, फल म[7] तोसयिस्सति ॥

४५ "यावता खेत्ता विज्जन्ति, सङ्घा पि च गणा पि च ।
बुद्धखेत्तसमो नत्थि, सुखदो सब्बपाणिन ॥

४६ "नमो ते पुरिसाजञ्ञ, नमो ते पुरिसुत्तम ।
एकपत्त ददित्वान, पत्तोम्हि अचल पद ॥

४७ "एकनवुतितो कप्पे, य पत्तमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पत्तदानस्सिद फल ॥

४८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
B 88 ४९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

१–१ यससाव जनानञ्च – स्या० । २ पत्तभूतो – सी०, रो० । ३ वीज – स्या० ।
४ सम्माधारे – सी० । ५ पवस्सन्ते – स्या० । ६ तथेविम – सी० । ७ मे – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा एकपत्तदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ कासुमारफलियत्थेरअपदान[1]

५१ "कणिकार व जोतन्त, निसिन्न पब्बतन्तरे ।
अद्दस विरज बुद्ध, लोकजेट्ठ नरासभ ॥

५२ "पसन्नचित्तो सुमनो, सिरे कत्वान अञ्जलि ।
कासुमारिकमादाय, बुद्धसेट्ठस्सदासह ॥

५३ "एकतिंसे इतो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

५४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
५५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा कासुमारफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ अवटफलियत्थेरअपदानं

५७ "सहस्सरंसी भगवा, सयम्भू अपराजितो ।
विवेका उट्ठहित्वान, गोचरायाभिनिक्खमि ॥

५८ "फलहत्थो अह दिस्वा, उपगच्छि नरासभ ।
पसन्नचित्तो सुमनो, अवट अददि फल ॥

५९ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा । B 89
दुग्गतिं नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

६० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अवटफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ कासुमारिफलदायक ० – सी०, कासुमारिकफलदायक ० – स्या० ।

५ पादफलियत्थेरअपदान

६३ "सुवण्णवण्ण सम्बुद्ध, आहुतीन पटिग्गह ।
रथिय पटिपज्जन्त, पादफल[1] अदासह ॥

६४ "एकनवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

६५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा पादफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ मातुलुङ्गफलदायकत्थेरअपदान

६८ "कणिकार व जलित, पुण्णमायेव चन्दिम ।
जलन्त दीपरुक्ख व, अद्दस लोकनायक ॥

B. 90 ६९ "मातुलुङ्गफल गय्ह, अदासि सत्थुनो अह ।
दक्खिणेय्यस्स वीरस्स[2], पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

७० "एकतिसे इतो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

७१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
७२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
७३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा मातुलुङ्गफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ अजेलिफलदायकत्थेरअपदान[3]

७४ "अज्जुनो[4] नाम सम्बुद्धो, हिमवन्ते वसी तदा ।
चरणेन च सम्पन्नो, समाधिकुसलो मुनि ॥

---

१ वारफल – सी०, चारफल – स्या०, पारफल – रो० । २ धीरस्स – सी० । ३ अज्जेलफल-० – स्या० । ४. अजिनो – स्या० ।

७५ "कुम्भमत्त गहेत्वान, अजेलि[1] जीवजीवक ।
छत्तपण्ण गहेत्वान, अदासि सत्थुनो अह ।।

७६ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

७७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

७८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

७९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अजेलिफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ अमोदफलियत्थेरअपदानं[2]

८० "सुवण्णवण्ण सम्बुद्ध, आहुतीन पटिग्गह । B. 91
रथिय पटिपज्जन्त, अमोदमददि फल ।।

८१ "एकनवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

८२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

८३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

८४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अमोदफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ तालफलदायकत्थेरअपदान[3]

८५ "सतरसी नाम भगवा, सयम्भू अपराजितो ।
विवेका वुट्ठहित्वान, गोचरायाभिनिक्खमि ।।

८६ "फलहत्थो अह दिस्वा, उपगच्छि नरासभ ।
पसन्नचित्तो सुमनो, तालफल [अदासह ।।

८७ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

---

१ अञ्जलिं – स्या०, अजेल – रो० । २ अमोरफलिय ० – स्या० । ३ ताल-फलियत्थेरापदान – स्या० ।

८८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
८९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
९० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा तालफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० नाळिकेरफलदायकत्थेरअपदान

B 92 ९१ "नगरे बन्धुमतिया, आरामिको अह तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, गच्छन्त अनिलञ्जसे ।।
९२ "नाळिकेरफल गय्ह, बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
आकासे ठितको सन्तो, पटिग्गण्हि[1] महायसो ।।
९३ "वित्तिसञ्जननो[2] मय्ह, दिट्ठधम्मसुखावहो ।
फलं बुद्धस्स दत्वान, विप्पसन्नेन चेतसा ।।
९४ "अधिगच्छि तदा पीति, विपुल च सुखुत्तम ।
उप्पज्जतेव[3] रतन, निब्बत्तस्स तहि तहि ।।
९५ "एकनवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।
९६ "दिब्बचक्खु[4] विसुद्ध मे, समाधिकुसलो अह ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्तो, फलदानस्सिद फल ।।
९७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
९८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
९९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा नाळिकेरफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

कणिकारवग्गो एकपञ्ञासमो ।

---

१ पतिगण्हि – सी० । २ वित्तिसञ्जनन – सी०, पीतिसञ्जननो – स्या० । ३ उप्पज्जते च – सी० । ४ दिब्बचक्खू – स्या० ।

तस्सुद्दान

कणिकारेकपत्ता[1] च, कासुमारी तथावटा[2] ।
पादञ्च[3] मातुलुङ्ग च, अजेलीमोदमेव च[3] ।।
ताल तथा नाळिकेर, गाथायो गणिता विह[4] ।
एक गाथासत होति, ऊनाधिकविवज्जित ।।

— ० —

१ कणिकारेकपत्तो – सी०, कणिकारञ्च पत्तो – स्या० । २ तथावट – सी०, तथावटो – स्या० । ३–३ ० अजेलामोदमेव च – सी०, चारफलि मातुलुङ्गो, अज्जेलामोरमेव च – स्या० । ४ चिह – सी० ।

५२. फलदायकवग्गो

१ कुरञ्चियफलदायकत्थेरअपदानं[1]

B 93 १ "मिगलुद्दो पुरे आसिं, विपिने[2] विचरं अहं ।
अद्दसं विरजं बुद्धं, सब्बधम्मान पारगुं ।।

२ "कुरञ्चियफलं गय्ह, बुद्धसेट्ठस्सदासहं ।
पुञ्ञक्खेत्तस्स तादिनो[3], पसन्नो सेहि पाणिभि ।।

३ "एकतिंसे इतो कप्पे, यं फलं अददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, फलदानस्सिदं फलं ।।

४ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।

५ "स्वागतं वत मे आसि, बुद्धसेट्ठस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ।।

६ पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा कुरञ्चियफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ कपित्थफलदायकत्थेरअपदानं[4]

७ "सुवण्णवण्णं सम्बुद्धं, आहुतीनं पटिग्गहं ।
रथियं पटिपज्जन्तं, कपित्थं अददिं फलं ।।

८ "एकनवुतितो कप्पे, यं फलं अददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, फलदानस्सिदं फलं ।।

९ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ।।
B 94 १० "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।
११ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

---

१ कुरञ्जिय ० – स्या० । २ विवने – स्या० । ३ वीरस्स – सी०, धीरस्स – स्या० । ४ कपि्‌ ० – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा कपित्थफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ कोसम्बफलियत्थेरअपदान[1]

१२. "ककुध विलसन्त व, देवदेव नरासभ ।
रथिय पटिपज्जन्त, कोसम्ब अददि तदा ।।

१३ "एकतिसे[2] इतो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ।।

१४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कोसम्बफलियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ केतकपुप्फियत्थेरअपदानं

१७ "विनतानदिया[3] तीरे, विहासि पुरिसुत्तमो ।
अद्दस विरज बुद्ध, एकग्ग सुसमाहित ।।

१८ "मधुगन्धस्स पुप्फेन, केतकस्स अह तदा ।
पसन्नचित्तो सुमनो, बुद्धसेट्ठमपूजयि ।।

१९ "एकनवुतितो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयि । B 95
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

२० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
२१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा केतकपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ कोसुम्भ० – सी०, कोसुम्ब० – स्या० । २ एकनवुते – सी० । ३ वितथाय० – रो० ।

५ नागपुप्फियत्थेरअपदानं

२३ "सुवण्णवण्णं सम्बुद्ध, आहुतीन पटिग्गह ।
रथिय पटिपज्जन्त, नागपुप्फ अपूजयि ॥

२४ "एकनवुतितो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

२५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा नागपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ अज्जुनपुप्फियत्थेरअपदान

२८ "चन्दभागानदीतीरे, अहोसि किन्नरो तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, सयम्भु अपराजित ॥

२९ "पसन्नचित्तो सुमनो, वेदजातो कतञ्जली ।
गहेत्वा अज्जुन पुप्फ, सयम्भु अभिपूजयि ॥

B 96 ३० "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा किन्नर देह, तावतिसमगच्छह ॥

३१ "छत्तिसक्खत्तु देविन्दो, देवरज्जमकारयि ।
दसक्खत्तु चक्कवत्ती, महारज्जमकारयि ॥

३२ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
सुखेत्ते वप्पित[1] बीज[2], सयम्भुम्हि अहो[3] मम[3] ॥

३३. "कुसल विज्जते मय्ह, पब्बजि अनगारिय ।
पूजारहो अह अज्ज, सक्यपुत्तस्स सासने ॥

३४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३५. "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३६ "पटिसम्भिदा चत्तस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ वपित – सी० । २ वीज – स्या० । ३–३ अहोसि मे – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा अज्जुनपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ कुटजपुप्फियत्थेरअपदान

३७ "हिमवन्तस्साविदूरे, वसलो[1] नाम पब्बतो ।
बुद्धो सुदस्सनो नाम, वसते[2] पब्बतन्तरे ॥

३८ "पुप्फ हेमवन्त[3] गय्ह, वेहास अगमासह ।
तत्थद्दसासि[4] सम्बुद्ध, ओघतिण्णमनासव ॥

३९ "पुप्फ कुटजमादाय, सिरे कत्वान[5] अञ्जलि[5] ।
बुद्धस्स अभिरोपेसि, सयम्भुस्स महेसिनो ॥

४० "एकतिसे इतो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

४१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥ B 97
४२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा कुटजपुप्फियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ घोससञ्ञकत्थेरअपदान

४४ "मिगलुद्दो पुरे आसि, अरञ्ञे विपिने[6] अह ।
अद्दस विरज बुद्ध, देवसङ्घपुरक्खत ॥

४५ "चतुसच्च पकासेन्त, देसेन्त अमत पद ।
अस्सोसि मधुर धम्म, सिखिनो लोकबन्धुनो ॥

४६ "घोसे चित्त पसादेसिं, असमप्पटिपुग्गले ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, उत्तरिं[7] दुत्तर भव ॥

४७ "एकतिसे इतो कप्पे, य सञ्ञामलभि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, घोससञ्ञायिद फल ॥

---

१ चावलो – सी०, रो०, अच्चलो – स्या० । २ वसन्तो – स्या० । ३ हेमवत – सी० । ४ तत्थद्दसासि – स्या० । ५–५ कत्वानह तदा – स्या०, रो० । ६ कानने – सी०, विवने – स्या० । ७ अतरिं – सी०, रो० ।

४८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
४९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा घोससञ्ञको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ सब्बफलदायकत्थेरअपदान

५१ "वरुणो नाम नामेन, ब्राह्मणो मन्तपारगू ।
छड्डेत्वा दसपुत्तानि, वनमज्झोगहि तदा ॥
98 ५२ "अस्सम सुकत कत्वा, सुविभत्त मनोरम ।
पण्णसाल करित्वान, वसामि विपिने अह ॥
५३ "पदुमुत्तरो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ।
ममुद्धरितुकामो सो, आगच्छि मम अस्सम ॥
५४ "यावता वनसण्डम्हि, ओभासो विपुलो अहु ।
बुद्धस्स आनुभावेन, पज्जली विपिन तदा ॥
५५ "दिस्वान त[1] पाटिहीर[1], बुद्धसेट्ठस्स तादिनो ।
पत्तपुट गहेत्वान, फलेन पूजयि[2] अह ॥
५६ "उपगन्त्वान सम्बुद्ध, सहखारिमदासह ।
अनुकम्पाय मे बुद्धो, इद वचनमब्रवि ॥
५७ 'खारिभार गहेत्वान, पच्छतो एहि मे तुव ।
परिभुत्ते च[3] सङ्घम्हि, पुञ्ञ तव भविस्सति' ॥
५८ "पुटकन्त गहेत्वान, भिक्खुसङ्घस्सदासह ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तुसित उपपज्जह ॥
५९ "तत्थ दिब्बेहि नच्चेहि, गीतेहि वादितेहि च ।
पुञ्ञकम्मेन सयुत्त[4], अनुभोमि सदा[5] सुख[5] ॥
६० "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, फलदानस्सिद फल ॥

१–१ पाटिहिरिय – स्या० । २ पूरयि – सी०, स्या० । ३ व – स्या० ।
४ सयुत्तो – स्या० । ५–५ यस अहु – स्या० ।

६१ "यावता चतुरो दीपा, ससमुद्दा सपब्बता ।
फल बुद्धस्स दत्वान, इस्सर कारयामह[1] ।।

६२ "यावता मे[2] पक्खिगणा, आकासे उप्पतन्ति चे[3] ।
ते पि म वसमन्वेन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६३ "यावता वनसण्डम्हि, यक्खा भता च रक्खसा ।
कुम्भण्डा गरुळा चापि, पारिचरिय[4] उपेन्ति मे ।।

६४ "कुम्भा[5] सोणा मधुकारा[6], डसा च मकसा उभो ।
ते पि म वसमन्वेन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६५ "सुपण्णा नाम सकुणा, पक्खिजाता महब्बला । B 99
ते पि म सरण यन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६६ "ये पि दीघायुका नागा, इद्धिमन्तो महायसा ।
ते पि म[7] वसमन्वेन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६७ "सीहा ब्यग्घा च दीपी च, अच्छकोकतरच्छका ।
ते पि म वसमन्वेन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६८ "ओसधीतिणवासी च, ये च आकासवासिनो ।
सब्बे म सरण यन्ति, फलदानस्सिद फल ।।

६९ "सुदुद्दस सुनिपुण, गम्भीर सुप्पकासित ।
फस्सयित्वा[8] विहरामि, फलदानस्सिद फल ।।

७० "विमोक्खे अट्ठ फुसित्वा[9], विहरामि अनासवो ।
आतापी निपको चाह[10], फलदानस्सिद फल ।।

७१ "ये फलट्ठा बुद्धपुत्ता, खीणदोसा महायसा ।
अहमञ्ञतरो तेस, फलदानस्सिद फल ।।

७२ "अभिञ्ञापारमि गन्त्वा, सुक्कमूलेन चोदितो ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, विहरामि अनासवो ।।

७३ "तेविज्जा इद्धिपत्ता च, बुद्धपुत्ता महायसा ।
दिब्बसोतसमापन्ना, तेस अञ्ञतरो अह ।।

---

१ कारयि अह – स्या० । २ ये – स्या० । ३ च – सी० । ४ पाचरिय – स्या० । ५ कुम्भ – रो० । ६ मधुकरा – सी०, स्या० । ७ मे सी० । ८ फुस्सयित्वा – स्या० । ९ फस्सित्वा – सी०, फुस्सित्वा – स्या० । १० चापि – स्या० ।

७४ "सतसहस्सितो कप्पे, य फल अददि तदा।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥
७५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
७६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
७७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सब्बफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० पदुमधारिकत्थेरअपदान[1]

७८ "हिमवन्तस्साविदूरे, रोमसो नाम पब्बतो।
बुद्धो[2] पि[2] सम्भवो नाम, अब्भोकासे वसी तदा ॥
७९ "भवना निक्खमित्वान, पदुम धारयि अह।
एकाह धारयित्वान, भवन पुनरागमि ॥
८० "एकतिंसे इतो कप्पे, य बुद्धमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
८१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
८२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
८३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

इत्थ सुद आयस्मा पदुमधारिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

फलदायकवग्गो द्वेपञ्ञासमो ।

तस्सुद्दान

कुरञ्चिय कपित्थ च, कोसम्बमथ केतक ।
नागपुप्फज्जुन चेव, कुटजी घोससञ्ञको ॥
थेरो च सब्बफलदो, तथा पदुमधारिको ।
असीति चेत्थ गाथायो, तिस्सो गाथा तदुत्तरि ॥

---

१ पदुमधारक० – सी०, पदुमधारियत्थे० – स्या० । २–२ बुद्धोभि – स्या० ।

५३ तिणदायकवग्गो

१ तिणमुट्ठिदायकत्थेरअपदान

१ "हिमवन्तस्साविदूरे, लम्बको नाम पब्बतो । B 101
तत्थेव[1] तिस्सो[1] सम्बुद्धो, अब्भोकासम्हि चङ्कमि ।।

२ "मिगलुद्दो पुरे आसि, अरञ्ञे कानने अह ।
दिस्वान[2] त[2] देवदेव, तिणमुट्ठिमदासह ।।

३ "निसीदनत्थ बुद्धस्स, दत्वा चित्त पसादयि ।
सम्बुद्ध अभिवादेत्वा[3], पक्कामि उत्तरामुखो ।।

४ "अचिर गतमत्तस्स[4], मिगराजा अपोथयि[5] ।
सीहेन पोथितो[6] सन्तो, तत्थ कालङ्कतो अह ।।

५ "आसन्ने मे कत कम्म, बुद्धसेट्ठे अनासवे ।
सुमुत्तो सरवेगो व, देवलोकमगच्छह ।।

६ "यूपो तत्थ सुभो आसि, पुञ्ञकम्माभिनिम्मितो ।
सहस्सकण्डो सतभेण्डु[7], धजालु हरितामयो ।।

७ "पभा निद्धावते तस्स, सतरसी व उग्गतो ।
आकिण्णो देवकञ्ञाहि, आमोदि कामकामिह[8] ।।

८ "देवलोका चवित्वान, सुक्कमूलेन चोदितो ।
आगन्त्वान मनुस्सत्त, पत्तोम्हि आसवक्खय ।।

९ "चतुन्नवुतितो कप्पे, निसीदनमदासह[9] ।
दुग्गति नाभिजानामि, तिणमुट्ठे[10] इद फल ।।

१० "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।

११ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

१–१ तत्थोपतिस्सो – सी०, रो० । २–२ दिस्वानाह – स्या० । ३ अभिवादित्वा – स्या० । ४ गतमत्त म – सी०, स्या० । ५ अहेठयि – सी०, स्या०, रो० । ६ पातितो – सी०, रो०, घाटितो – स्या० । ७ सत्तगेण्ड – स्या० । ८ कामकामह – सी० । ९ निसीदनेमकासह – स्या० । १० तिणमुट्ठिम्हि – सी० ।

B 102 १२ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा तिणमुट्ठिदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ मञ्चदायकत्थेरअपदान[1]

१३ "विपस्सिनो भगवतो, लोकजेट्ठस्स तादिनो ।
एकमञ्च[2] मया दिन्न, पसन्नेन सपाणिना ।।

१४ "हत्थियान अस्सयान, दिब्बयान समज्झग ।
तेन मञ्चकदानेन, पत्तोम्हि आसवक्खय ।।

१५ "एकनवुतितो कप्पे, य मञ्चमददि[3] तदा[3] ।
दुग्गति नाभिजानामि, मञ्चदानस्सिद फल ।।

१६ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१७ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा मञ्चदायको[4] थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ सरणगमनियत्थेरअपदान

१९ "आरुहिम्ह[5] तदा नाव, भिक्खु चाजीविको[6] चह[6] ।
नावाय भिज्जमानाय, भिक्खु मे सरण अदा ।।

B 103 २० "एकतिसे इतो कप्पे, य सो मे सरण अदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, सरणगमने[7] फल ।।

२१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
२२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

---

१ वेच्चकदायकत्थेरापदान – स्या० । २ एक वेच्च – स्या०, एकपेच्छ – रो० । ३–३ मञ्चकमदासह – सी० । ४ वेच्चकदायको – स्या० । ५ आरुय्हम्हि – स्या० । ६ चाजीवको ० – सी०, ० अह – स्या० । ७ सरणागमने – सी० ।

इत्थ सुद आयस्मा सरणगमनियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ अब्भञ्जनदायकत्थेरअपदान

२४ "नगरे बन्धुमतिया, राजुय्याने वसामह ।
चम्मवासी[1] तदा आसि, कमण्डलुधरो अह ॥
२५ "अद्दस विमल[2] बुद्ध, सयम्भु अपराजित ।
पधान[3] पहितत्त त[3], झायि झानरत वसि[4] ॥
२६ "सब्बकामसमिद्धि[5] च, ओघतिण्णमनासव ।
दिस्वा पसन्नो सुमनो, अब्भञ्जनमदासह ॥
२७ "एकनवुतितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अब्भञ्जनस्सिद फल ॥
२८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
२९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अब्भञ्जनदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ सुपटदायकत्थेरअपदान

३१ "दिवाविहारा निक्खन्तो, विपस्सी लोकनायको । B 104
लहु सुपटक[6] दत्वा, कप्प सग्गम्हि मोदह ॥
३२ "एकनवुतितो कप्पे, सुपटकमदासह ।
दुग्गति नाभिजानामि, सुपटस्स इद फल ॥
३३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
३४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
३५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ धम्मवादी – रो० । २ विरज – स्या० । ३–३ आतापिन पहितत्त – स्या० । ४ इसि – स्या० । ५ सब्बकामसमिद्ध – सी० । ६ सुपटिकं – स्या०, पूपपव – रो० ।

इत्थं सुदं आयस्मा सूपटदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ दण्डदायकत्थेरअपदानं

३६ "काननं वनमोगय्ह[1], वेळुं छेत्वानहं तदा ।
आलम्बणं करित्वान, सङ्घस्स अददिं बहुं[2] ॥

३७ "तेन चित्तप्पसादेन, सुब्बते अभिवादिय[3] ।
आलम्बदण्डं दत्वान, पक्कामिं उत्तरामुखो ॥

३८ "चतुन्नवुतितो कप्पं, यं दण्डमददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, दण्डदानस्सिदं फलं ॥

३९ "किलेसा झापिता मय्हं ...पे०... विहरामि अनासवो ॥
४० "स्वागतं वत मे आसि ...पे०... कतं बुद्धस्स सासनं ॥
४१ "पटिसम्भिदा चतस्सो ...पे०... कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा दण्डदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

तेवीसतिमं भाणवारं ।

---

७ गिरिनेलपूजकत्थेरअपदानं

B 105 ४२ "मिगलुद्दो पुरे आसिं, विपिने विचरं अहं ।
अद्दसं विरजं बुद्धं, सब्बधम्मान पारगुं ॥

४३ "तस्मिं महाकारुणिके, सब्बसत्तहिते रते ।
पसन्नचित्तो सुमनो, नेलपुप्फमपूजयिं ॥

४४ "एकतिंसे इतो कप्पे, यं पुप्फमभिपूजयिं ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बुद्धपूजायिदं फलं ॥

४५ "किलेसा झापिता मय्हं ...पे०... विहरामि अनासवो ॥
४६ "स्वागतं वत मे आसि ...पे०... कतं बुद्धस्स सासनं ॥
४७ "पटिसम्भिदा चतस्सो ...पे०... कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

---

१ वनमोग्गय्ह – स्या० । २ अद्द – सी०, स्या०, रो० । ३ अभिवादियं – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा गिरिनेलपूजको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ बोधिसम्मज्जकत्थेरअपदान

४८ "अह पुरे बोधिपत्त, उज्झित चेतियङ्गणे ।
त गहेत्वान छड्डेसि, अलभि वीसतीगुणे[१] ।।
४९ "तस्स कम्मस्स तेजेन, ससरन्तो भवाभवे ।
दुवे भवे ससरामि, देवत्ते चापि मानुसे ।।
५० "देवलोका चवित्वान, आगन्त्वा मानुस भव ।
दुवे कुले पजायामि, खत्तिये चापि ब्राह्मणे[२] ।।
५१ "अङ्गपच्चङ्गसम्पन्नो, आरोहपरिणाहवा ।
अभिरूपो सुचि होमि, सम्पुण्णङ्गो[३] अनूनको ।।
५२ "देवलोके मनुस्से वा, जातो वा यत्थ कत्थचि ।
भवे सुवण्णवण्णो च, उत्तत्तकनकूपमो ।।
५३ "मुदुका[४] मद्दवा स्निद्धा[४], सुखुमा सुकुमारिका । B 106
छवि मे सब्बदा होति, बोधिपत्ते सुछड्डिते ।।
५४ "यतो कुतोचि गतीसु, सरीरे समुदागते ।
न लिम्पति रजोजल्ल, विपाको पत्तछड्डिते[५] ।।
५५ "उण्हे वातातपे तस्स, अग्गितापेन वा पन[६] ।
गत्ते सेदा न मुच्चन्ति, विपाको पत्तछड्डिते ।।
५६ "कुट्ठ गण्डो किलासो च, तिलका पिळका तथा ।
न होन्ति काये दद्दु च, विपाको पत्तछड्डिते ।।
५७ "अपर पि गुण तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
रोगा न होन्ति कायस्मि, विपाको पत्तछड्डिते ।।
५८ "अपर पि गुण तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
न होति चित्तजा पीळा, विपाको पत्तछड्डिते ।।

---

१ वीसतिं गुणे – स्या० । २ मानुसे – सी० । ३ सम्पुण्णको – स्या० । ४–४ मुदु मद्दवा सिनिद्धा – स्या० । ५ सुछड्डने – सी० । ६ पुन – सी० ।

५९ "अपरं पि गुणं तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
अमित्ता न भवन्तस्स, विपाको पत्तछड्डिते ॥

६० "अपरं पि गुणं तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
अनूनभोगो भवति, विपाको पत्तछड्डिते ॥

६१ "अपरं पि गुणं तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
अग्गिराजूहि चोरेहि, न होति उदके[1] भयं ॥

६२ "अपरं पि गुणं तस्स, निब्बत्तति भवाभवे ।
दासिदासा अनुचरा, होन्ति चित्तानुवत्तका ॥

६३ "यम्हि आयुप्पमाणम्हि, जायते मानुसे भवे ।
ततो न हायते आयु, तिट्ठते यावतायुकं ॥

६४ "अब्भन्तरा च बाहिरा[2], नेगमा च सरट्ठका ।
नुयुत्ता[3] होन्ति सब्बे पि, वुड्ढिकामा सुखिच्छका ॥

६५ "भोगवा यसवा होमि, सिरिमा ञातिपक्खवा ।
अपेतभयसन्तासो[4], भवेहं सब्बतो[5] भवे ॥

B 107 ६६ "देवा मनुस्सा असुरा, गन्धब्बा यक्खरक्खसा ।
सब्बे ते परिरक्खन्ति, भवे संसरतो सदा ॥

६७ "देवलोके मनुस्से च[6], अनुभोत्वा उभो यसे ।
अवसाने च निब्बानं, सिवं पत्तो अनुत्तरं ॥

६८ "सम्बुद्धमुद्दिसित्वान, बोधिं वा तस्स सत्थुनो ।
यो पुञ्ञं पसवे पोसो, तस्स किं नाम दुल्लभं ॥

६९ "मग्गे फले आगमे च, झानाभिञ्ञा गुणेसु च ।
अञ्ञेसं अधिको हुत्वा, निब्बायामि[7] अनासवो ॥

७० "पुरेहं बोधिया पत्तं, छड्डेत्वा हट्ठमानसो ।
इमेहि वीसतङ्गेहि, समङ्गी होमि सब्बदा ॥

७१ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥
७२ "स्वागतं वत मे आसि पे० . कतं बुद्धस्स सासनं ॥
७३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

---

१ उदका – स्या० । २. बहिचरा – सी०, रो० । ३ अनुयुत्ता – सी०, स्या० । ४ अवेरो गतसन्तासो – स्या० । ५ सब्बदा – स्या० । ६ वा – स्या० । ७ निब्बायति – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा बोधिसम्मज्जको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ आमण्डफलदायकत्थेरअपदानं

७४ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
वुट्ठहित्वा समाधिम्हा, चङ्कमी लोकनायको ॥

७५ "खारिभार गहेत्वान, आहरन्तो फल तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, चङ्कमन्त महामुनि ॥

७६ "पसन्नचित्तो सुमनो, सिरे कत्वान अञ्जलि ।
सम्बुद्ध अभिवादेत्वा, आमण्डमददि फल ॥

७७. "सतसहस्सितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, आमण्डस्स इद फल ॥

७८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥ B 108

७९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

८० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा आमण्डफलदायको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० सुगन्धत्थेरअपदानं

८१. "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ॥

८२ "अनुब्यञ्जनसम्पन्नो, बात्तिसवरलक्खणो ।
ब्यामप्पभापरिवुतो, रंसिजालसमोत्थटो[1] ॥

८३ "अस्सासेता यथा चन्दो, सूरियो व[2] पभङ्करो ।
निब्बापेता यथा मेघो, सागरो व गुणाकरो ॥

८४. "धरणीरिव सीलेन, हिमवा व समाधिना ।
आकासो विय पञ्ञाय, असङ्गो अनिलो यथा ॥

---

१. रंसिजालसमोसटो – सी०, रो०, रंसिजालसमुत्थतो – स्या० । २. विय – स्या० ।

८५ "स[1] कदाचि महावीरो[1], परिसासु विसारदो ।
सच्चानि सम्पकासेति, उद्धरन्तो महाजन ॥

८६ "तदा[2] हि[2] बाराणसिय, सेट्ठिपुत्तो महायसो ।
आसह[3] धनधञ्ञस्स, पहूतस्स बहू तदा[4] ॥

८७ "जङ्घाविहार[5] विचर, मिगदायमुपेच्चह ।
अद्दस विरज[6] बुद्ध[6], देसेन्त अमत पद ॥

८८ "विसट्ठकन्तवचन, करवीकसमस्सर ।
हसरुतेहि[7] निग्घोस, विञ्ञापेन्त महाजन ॥

B 109 ८९ "दिस्वा देवातिदेव त, सुत्वा व[8] मधुर गिर[9] ।
पहायनप्पके भोगे, पब्बजि अनगारिय ॥

९० "एव पब्बजितो चाह[10], न चिरेन बहुस्सुतो ।
अहोसि धम्मकथिको, विचित्तपटिभाणवा ॥

९१ "महापरिसमज्झेह, हट्ठचित्तो[11] पुनप्पुन ।
वण्णयि हेमवण्णस्स, वण्ण वण्णविसारदो ॥

९२ "एस खीणासवो बुद्धो, अनीघो छिन्नससयो ।
सब्बकम्मक्खय पत्तो, विमुत्तोपधिसङ्खये[12] ॥

९३ "एस सो भगवा बुद्धो, एस सीहो अनुत्तरो ।
सदेवकस्स लोकस्स, ब्रह्मचक्कप्पवत्तको ॥

९४ "दन्तो दमेता सन्तो च, समेता निब्बुतो इसि ।
निब्बापेता च अस्सत्थो, अस्सासेता महाजन ॥

९५ "वीरो सूरो च विक्कन्तो[13], पञ्ञो कारुणिको वसी ।
विजितावी च[14] स जिनो[14], अप्पगब्बो अनालयो ॥

९६. "अनेञ्जो अचलो धीमा[15], अमोहो असमो मुनि ।
धोरय्हो उसभो नागो, सीहो सक्को गरूसु पि ॥

१–१ अनूनो यथाविहारो – स्या० । २–२ तदाह – स्या० । ३ आसभ – स्या० । ४ मम – स्या० । ५ जङ्घविहार – स्या० । ६–६ नाथसत्थार – स्या० । ७ हसरुदाभि – सी०, हसदुन्दुभि – स्या०, रो० । ८ च – सी०, स्या० । ९ सर – स्या० । १० वाह – स्या० । ११ सत्थुनोव – स्या० । १२ विमुत्तो उपधिक्खये – स्या० । १३. धीरो च – सी०, रो० । १४–१४ विजितो च – स्या० । १५ धीरो – स्या० ।

९७ "विरागो विमलो ब्रह्मा, वादी सूरो रणञ्जहो ।
अखिलो च विसल्लो च, असमो सयतो[1] सुचि ॥

९८ "ब्राह्मणो समणो नाथो, भिसक्को सल्लकत्तको[2] ।
योधो बुद्धो सुतासुतो[3], अचलो मुदिको सितो[4] ॥

९९ "धाता[5] धता च सन्ति च[5], कत्ता नेता पकासिता ।
सम्पहसिता भेत्ता[6] च, छेत्ता सोता पससिता ॥

१०० "अखिलो[7] च विसल्लो च, अनीघो अकथङ्कथी ।
अनेजो विरजो कत्ता[8], गन्धा[9] वत्ता पससिता[10] ॥

१०१ "तारेता अत्थकारेता, कारेता सम्पदारिता ।
पापेता सहिता कन्ता[11], हन्ता[12] आतापी तापसो[12] ॥

१०२ "समचित्तो[13] समसमो, असहायो दयालयो[14] । B 110
अच्छेरसत्तो[15] अकुहो, कतावी इसिसत्तमो ॥

१०३ "नित्तिण्णकङ्खो निम्मानो, अप्पमेय्यो अनूपमो ।
सब्बवाक्यपथातीतो, सच्च[16] नेय्यन्तगू[16] जिनो ॥

१०४ "सत्तसारवरे[17] तस्मि, पसादो अमतावहो ।
तस्मा बुद्धे च धम्मे च, सङ्घे सद्धा महत्थिका[18] ॥

१०५ "गुणेहि एवमादीहि, तिलोकसरणुत्तम ।
वण्णेन्तो परिसामज्झे, अक[19] धम्मकथ अह ॥

१०६ "ततो चुताह तुसिते, अनुभोत्वा महासुख ।
ततो चुतो मनुस्सेसु, जातो होमि सुगन्धिको ॥

१०७ "निस्सासो मुखगन्धो च, देहगन्धो तथेव मे ।
सेदगन्धो[20] च[20] सतत, सब्बगन्धो[21] व होति मे[21] ॥

---

१ वूसभो – स्या०, पयतो – रो० । २ सल्लकन्धुतो – स्या० । ३ सुतो सुतो – सी०, रो० । ४ दितो – सी० । ५–५ धाता धता च हन्ता च – सी०, कतदन्ता वहत्ता च – स्या० । ६ सेत्ता – स्या० । ७ अविलो – स्या० । ८ खन्ता – सी०, खत्ता – स्या० । ९ गन्ता – सी० । १० पकासिता – सी०, स्या० । ११ हन्ता – स्या० । १२–१२ तापिता च विसोसिता – स्या० । १३ सच्चट्ठितो – स्या० । १४ दयासयो – सी० । १५ अच्छेरमन्तो – स्या० । १६–१६ सब्बनेय्यन्तितो – स्या० । १७ सतरसीवरे – स्या० । १८ महिद्धिका – सी० । १९ कथिं – स्या० । २०–२० सो च गन्धो व – स्या० । २१–२१ सब्बगन्धोतिसेति मे – सी०, रो० ।

१०८ "मुखगन्धो सदा मय्ह, पदुमुप्पलचम्पको[1] ।
परिसन्तो[2] सदा वाति, सरीरो च तथेव मे ॥

१०९ "गुणत्थवस्स सब्बन्त, फल[3] तु[3] परमब्भुत ।
एकग्गमनसा सब्बे, वण्णयिस्स[4] सुणाथ मे ॥

११० "गुण बुद्धस्स वत्वान, हिताय[5] च न सदिस[5] ।
सुखितो[6] होमि सब्बत्थ, सङ्घो[7] वीरसमायुतो[7] ॥

१११ "यसस्सी सुखितो कन्तो, जुतिमा पियदस्सनो ।
वत्ता अपरिभूतो च, निद्दोसो पञ्ञवा तथा ॥

११२ "खीणे आयुसि[8] निब्बान, सुलभ बुद्धभत्तिनो[9] ।
तेस हेतु पवक्खामि, त सुणाथ यथातथ ॥

B. 111 ११३ "सन्त यस भगवतो, विधिना[10] अभिवादय ।
तत्थ[11] तत्थूपपन्ना पि[11], यसस्सी तेन होमह ॥

११४ "दुक्खस्सन्तकर बुद्ध, धम्म सन्तमसङ्खत ।
वण्णय सुखदो आसि, सत्तान सुखितो ततो ॥

११५ "गुण वदन्तो बुद्धस्स, बुद्धपीतिसमायुतो ।
सकन्ति[12] परकन्तिञ्च, जनयि तेन[12] कन्तिमा ॥

११६ "जिनो[13] ते तित्थिकाकिण्णे[13], अभिभुय्य कुतित्थिये ।
गुण वदन्तो जोतेसि[14], नायक जुतिमा ततो ॥

११७ "पियकारी जनस्सा पि, सम्बुद्धस्स गुण वद ।
सरदो[15] व[15] ससङ्कोह, तेनासि पियदस्सनो ॥

११८ "यथासत्तिअसेनाह, सब्बवाचाहि सन्थवि ।
सुगत तेन वागिसो[16], विचित्तपटिभानवा ॥

---

१ पदुमुप्पलचम्पके – सी० । २ आदिसन्तो – सी०, अतिकन्तो – स्या०, अतिसन्तो – रो० । ३–३ फलन्त – स्या० । ४ भासितस्स – स्या० । ५–५ हिताय जनसन्धिसु – सी०, रो०, हिताय न सुखावह – स्या० । ६ सुचित्तो – स्या० । ७–७ सरद्धनिसमायुत्तो – सी०, सघो वीरसमासुत्तो – स्या० । ८ पासुसि – स्या० । ९ बुद्धभत्तिन – स्या० । १० विचिना – स्या० । ११–११ यत्थ तत्थूपपन्नोपि – सी०, रो०, यत्थ यत्थुपपन्नोपि – स्या० । १२–१२ सकन्ति परकन्ति च, आसिं तेन च – स्या० । १३–१३ जनोघे तित्थकाकिण्णे – सी०, रो०, जिनो यो तित्थिकातिण्णो – स्या० । १४ थोमेसिं – स्या० । १५–१५ सरदीव – स्या०, सरन्दिव – रो० । १६ बङ्गीसो – स्या० ।

११९ "ये बाला विमति पत्ता, परिभोन्ति महामुनि ।
निग्गहि ते सद्धम्मेन, परिभूतो[1] न[1] तेनह ।।

१२० "बुद्धवण्णेन[2] सत्तान, किलेसे अपनेसह ।
निक्किलेसमनो होमि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।।

१२१ "सोतून वुद्धिमजनि[3], बुद्धानुस्सतिदेसको ।
तेनाहमासि[4] सप्पञ्ञो, निपुणत्थविपस्सको ।।

१२२ "सब्बासवपरिक्खीणो, तिण्णससारसागरो ।
सिखीव[5] अनुपादानो, पापुणिस्सामि निब्बुति ।।

१२३ "इमस्मियेव कप्पस्मि, यमह सन्थवि जिन ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धवण्णस्सिद[6] फल ।।

१२४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१२५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१२६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।। B 112

इत्थ सुद आयस्मा सुगन्धो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

तिणदायकवग्गो तेपञ्ञासमो ।

तस्सुद्दान

तिणदो मञ्चदो चेव, सरणब्भञ्जनप्पदो ।
सुपटो दण्डदायी च, नेलपूजी तथेव च ।।
बोधिसम्मज्जको मण्डो, सुगन्धो दसमो ति[7] च[7] ।
गाथासत सतेवीस, गणित चेत्थ सब्बसो ।।

——— ० ———

१–१ परिभूतेन – स्या० । २ बुद्धवण्णेहि – सी०, स्या० । ३ बुद्धिमजनि – सी०, स्या०, रो० । ४ तेनापि चासि – स्या० । ५ वसी च – स्या० । ६ बुद्धपूजायिद – स्या० । ७–७ दिजो – सी०, स्या० ।

५४. कच्चायनवग्गो

१ महाकच्चायनत्थेरअपदानं

3 113 १ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, अनेजो अजित जयो[1] ।
सतसहस्से कप्पान, इतो उप्पज्जि नायको ॥

२ "वीरो कमलपत्तक्खो, ससङ्कविमलाननो ।
कनकाचलसङ्कासो[2], रविदित्तिसमप्पभो ॥

३ "सत्तनेत्तमनोहारी, वरलक्खणभूसितो ।
सब्बवाक्यपथातीतो, मनुजामरसक्कतो ॥

४ "सम्बुद्धो बोधय सत्ते, वागीसो[3] मधुरस्सरो ।
करुणानिबन्धसन्तानो[4], परिसासु विसारदो ॥

५ "देसेति मधुर धम्म, चतुसच्चूपसहित ।
निमुग्गे मोहपङ्कम्हि, समुद्धरति पाणिने[5] ॥

६ "तदा एकचरो हुत्वा, तापसो हिमवालयो ।
नभसा मानुस लोक, गच्छन्तो जिनमद्दस ॥

७ "उपेच्च सन्तिक तस्स, अस्सोसि धम्मदेसन ।
वण्णयन्तस्स वीरस्स, सावकस्स महागुण ॥

८ "सङ्खित्तेन मया वुत्त, वित्थारेन पकासय ।
परिस म च तोसेति, यथा कच्चायनो अय ॥

९ 'नाह एवमिधेकच्च[6], अञ्ञ पस्सामि सावक ।
तस्मा तदग्गे[7] एसग्गो, एव धारेथ भिक्खवो' ॥

१० "तदाह विम्हितो हुत्वा, सुत्वा वाक्य मनोरम ।
हिमवन्त गमित्वान, आहित्वा[8] पुप्फसञ्चय ॥

११ "पूजेत्वा लोकसरण, त ठानमभिपत्थयि ।
तदा ममासय ञत्वा, ब्याकासि स[9]रणञ्जहो[9] ॥

---

१ जिनो – स्या० । २ कञ्चनतचसङ्कासो – स्या० । ३ वातिहो – स्या० । ४ करुणानद्धसन्तानो – स्या० । ५ पाणिनो – सी०, स्या० । ६ एवविध कञ्चि – सी०, रो० । ७ तस्मेतदग्गे – सी० । ८ आहत्वा – सी०, रो० । ९–९ सरणालयो – स्या० ।

१२ ‘पस्सथेत इसिवर, निद्धन्तकनकत्तच।
उद्धग्गलोम[1] पीणस[1], अचल पञ्जलि ठित॥

१३ ‘हास सुपुण्णनयन, बुद्धवण्णगतासय। B 114
धम्मज[2] उग्गहदय[2], अमतासित्तसन्निभ’॥

१४ “कच्चानस्स गुण सुत्वा, त ठान पत्थय[3] ठितो।
अनागतम्हि अद्धाने, गोतमस्स महामुने॥

१५ “तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो।
कच्चानो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको॥

१६ “बहुस्सुतो महाञाणी, अधिप्पायविदू मुने[4]।
पापुणिस्सति त ठान, यथाय ब्याकतो मया॥

१७ “सतसहस्सितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल॥

१८ “दुवे भवे समरामि, देवत्ते अथ मानुसे।
अञ्ञ गति न गच्छामि[5], बुद्धपूजायिद फल॥

१९ “दुवे कुले पजायामि[6], खत्तिये अथ[7] ब्राह्मणे।
नीचे कुले न जायामि, बुद्धपूजायिद फल॥

२० “पच्छिमे च भवे दानि, जातो[8] उज्जेनिय पुरे[8]।
पज्जोतस्स च[9] चण्डस्स, पुरोहितदिजाधिनो[10]॥

२१ “पुत्तो तिरिटिवच्छस्स[11], निपुणो वेदपारगू।
माता च चन्दिमा[12] नाम[12], कच्चानोह् वरत्तचो[13]॥

२२ “वीमसनत्थ बुद्धस्स, भूमिपालेन • पेसितो।
दिस्वा मोक्खपुरद्वार, नायक गुणसञ्चय॥

२३ “सुत्वा[14] च[14] विमल वाक्य, गतिपङ्कविसोमन[15]।
पापुणि अमत सन्त, सेसेहि[16] सह सत्तहि[16]॥

१–१ उदग्गलोममानस – स्या०। २–२ धम्मव विग्गहवर – सी०, धम्मपटिग्गहवर – रो०। ३ पत्थयि – स्या०। ४ मुनि – स्या०। ५ जानामि – स्या०। ६ पजानामि – स्या०। ७ चापि – स्या०। ८–८ जातो उज्जेनिये पुरे – सी०, उज्जेनिय पुरे इमे – स्या०। ९ स – स्या०। १० पुरोहितदिजातिनो – सी०, रो०, पुरोहितनुजातिनो – स्या०। ११ तिरिटवच्छस्स – सी०, तिपितिवच्छस्स – स्या०। १२–१२ चन्दनपदुमा – स्या०। १३ वरुत्तचो – स्या०। १४–१४ सुत्वान – स्या०। १५ ०विसोधन – स्या०। १६–१६ सतेहि सहपञ्चहि – सी०।

२४ "अधिप्पायविदू जातो, सुगतस्स महामते[1] ।
ठपितो एतदग्गे च, सुसमिद्धमनोरथो ।।

२५ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।

B 115 २६ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

२७ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा महाकच्चायनो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ वक्कलित्थेरअपदानं

२८ "इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।
अनोमनामो अमितो, नामेन पदुमुत्तरो ।।

२९ "पदुमाकारवदनो, पदुमामलसुच्छवी ।
लोकेनानुपलित्तो व, तोयेन पदुम यथा ।।

३० "वीरो पदुमपत्तक्खो, कन्तो च पदुम यथा ।
पदुमुत्तरगन्धो व, तस्मा सो पदुमुत्तरो ।।

३१ "लोकजेट्ठो च निम्मानो, अन्धान नयनूपमो ।
सन्तवेसो गुणनिधि, करुणामतिसागरो ।।

३२ "स कदाचि[2] महावीरो, ब्रह्मासुरसुरच्चितो ।
सदेवमनुजाकिण्णे[3], जनमज्झे जिनुत्तमो[4] ।।

३३ "वदनेन सुगन्धेन, मधुरेन रुतेन[5] च ।
रञ्जय परिस सब्ब, सन्थवी[6] सावक सक ।।

३४ "सद्धाधिमुत्तो सुमति, मम दस्सनलालसो[7] ।
नत्थि एतादिसो अञ्ञो, यथाय भिक्खु वक्कलि ।।

---

१ महामुने – सी० । २ कदापि – स्या० । ३ सदेवमनुजाकिण्णो – सी० । ४ जनुत्तमो – स्या०, रो० । ५ सुतेन – स्या० । ६ सत्थवि – स्या० । ७ दस्सन-सालयो – स्या० ।

३५ "तदाह हसवतिय[1], नगरे ब्राह्मणत्रजो ।
हुत्वा सुत्वा च त वाक्य, त ठानमभिरोचयि ।।

३६ "ससावक त विमल, निमन्तेत्वा तथागत । B 116
सत्ताह भोजयित्वान, दुस्सेहच्छादयि तदा ।।

३७ "निपच्च सिरसा तस्स, अनन्तगुणसागरे ।
निमुग्गो पीतिसम्पुण्णो, इद[2] वचनमब्रवि ।।

३८ 'यो सो तया सन्थवितो, इतो[3] सत्तमके मुनि[3] ।
भिक्खु सद्धावत अग्गो, तादिसो[4] होमह मुने[4]' ।।

३९ "एव वुत्ते महावीरो, अनावरणदस्सनो ।
इम वाक्य उदीरेसि[5], परिसाय महामुनि ।।

४० 'पस्सथेत माणवक, पीतमट्ठनिवासन ।
हेमयञ्ञोपचितङ्ग[6], जननेत्तमनोहर ।।

४१ 'एसो अनागतद्धाने, गोतमस्स महेसिनो ।
अग्गो सद्धाधिमुत्तान, सावकोय भविस्सति ।।

४२ 'देवभूतो मनुस्सो वा, सब्बसन्तापवज्जितो ।
सब्बभोगपरिब्यूळ्हो[7], सुखितो ससरिस्सति ।।

४३ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

४४ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
वक्कलि नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ।।

४५ "तेन कम्मविसेसेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

४६ "सब्बत्थ सुखितो हुत्वा, ससरन्तो भवाभवे ।
सावत्थिय पुरे जातो, कुले अञ्ञातरे अह ।।

४७ "नोनीतसुखुमाल म, जातपल्लवकोमल[8] ।
मन्द[9] उत्तानसयन, पिसाचभयतज्जिता ।।

---

१ हसवतिया – स्या० । २ इम – स्या० । ३–३ इतो सत्तमकेहनि – सी०, रो०, इध सद्धाधिमुत्तो इसि – स्या० । ४–४ तादिसोह महामुनि – स्या० । ५ उदीरयि – स्या० । ६ हेमयञ्ञोपवीतङ्ग – सी० । ७ सब्बभोगपरिब्बूळ्हो – सी० । ८ ठित पल्लव-कोमल – स्या० । ९ माता – स्या० ।

४८ “पादमूले महेसिस्स, सायेसु[1] दीनमानसा[1] ।
इम ददाम[2] ते नाथ, सरण होहि नायक ।।

B 117 ४९ “तदा पटिग्गहि सो म, भीतान सरणो मुनि ।
जालिना चक्कङ्कितेन[3], मुदुकोमलपाणिना ।।

५० “तदा[4] पभुति[4] तेनाह[5], अरक्खेय्येन रक्खितो ।
सब्बवेरविनिमुत्तो[6], सुखेन परिवुद्धितो[7] ।।

५१ “सुगतेन विना भूतो, उक्कण्ठामि मुहुत्तक ।
जातिया सत्तवस्सोह, पब्बजि अनगारिय ।।

५२ “सब्बपारमिसम्भूत, नीलक्खिनयन[8] वर ।
रूप सब्बसुभाकिण्ण, अतित्तो विहरामह[9] ।।

५३ “बुद्धरूपरति[10] ञत्वा, तदा ओवदि म जिनो ।
‘अल वक्कलि कि रूपे, रमसे बालनन्दिते ।।

५४ ‘यो हि पस्सति सद्धम्म, सो म पस्सति पण्डितो ।
अपस्समानो सद्धम्म, म पस्स पि न पस्सति ।।

५५ ‘अनन्तादीनवो कायो, विसरुक्खसमूपमो ।
आवासो सब्बरोगान, पुञ्जो दुक्खस्स केवलो ।।

५६ ‘निब्बिन्दिय ततो रूपे, खन्धान उदयब्बय ।
पस्स उपक्किलेसान[11], सुखेनन्त गमिस्सति’ ।।

५७ “एव तेनानुसिट्ठोह, नायकेन हितेसिना ।
गिज्झकूट समारुय्ह, झायामि गिरिकन्दरे ।।

५८ “ठितो पब्बतपादम्हि, अस्सासयि[12] महामुनि ।
वक्कली ति जिनो वाच, त सुत्वा मुदितो अह ।।

५९ “पक्खन्दि सेलपब्भारे, अनेकसतपोरिसे ।
तदा बुद्धानुभावेन, सुखेनेव महि गतो ।।

१–१ सयापेसि दिनमानसा – स्या० । २ ददामि – स्या० । ३ सङ्खलङ्कते – सी० । ४–४ तदाप्पभुति – सी० । ५ जातोह – स्या० । ६ सब्बवेरविनिम्मुत्तो – सी०, सब्बब्याधिविनिमुत्तो – स्या०, सब्बूपधिविनिमुत्तो – रो० । ७ परिवड्ढितो – सी०, परिवुत्थितो – स्या० । ८ लक्खिनीलयन – सी० । ९ पिहयामह – सी०, रो० । १० बुद्धो रूपरत – सी० । ११ सब्बकिलेसान – सी०, स्या० । १२ ममाहसो – सी०, अस्सासय – स्या० ।

६० "पुनो[1] पि धम्म देसेति[2], खन्धान उदयब्बय ।
तमह धम्ममञ्ञाय, अरहत्तमपापुणि ॥
६१ "सुमहापरिसमज्झे[3], तदा म चरणन्तगो[4] । B 118
अग्ग सद्धाधिमुत्तान, पञ्ञपेसि[5] महामति ॥
६२ "सतसहस्सितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
६३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
६४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा वक्कलित्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ महाकप्पिनत्थेरअपदानं

६६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
उदितो अजटाकासे[6], रवी व सरदम्बरे ॥
६७ "वचनाभाय बोधेति, वेनेय्यपदुमानि सो ।
किलेसपङ्क सोसेति, मतिरसीहि नायको ॥
६८ "तित्थियान यसे[7] हन्ति, खज्जोताभा[8] यथा रवि ।
सच्चत्थाभ[9] पकासेति, रतन व[9] दिवाकरो ॥
६९ "गुणान आयतिभूतो, रतनान व सागरो ।
पज्जुन्नोरिव[10] भूतानि, धम्ममेघेन वस्सति ॥
७० "अक्खदस्सो तदा आसि, नगरे हसवव्हये ।
उपेच्च धम्ममस्सोसि, जलजुत्तमनामिनो[11] ॥
७१ "ओवादकस्स भिक्खून, सावकस्स कताविनो[12] ।
गुण पकासयन्तस्स, तप्पयन्तस्स[13] मे मन ॥

---

१ पुना – स्या० । २ देसेसि – सी० । ३ सुमहापुरिसमज्झे – स्या० । ४ मरनन्तगो – सी०, चरणन्तको – स्या० । ५ पञ्ञापेति – स्या० । ६ जगदाकासे – सी०, जलदाकासे – रो० । ७ यसो – सी०, रो० । ८ वजिरता – स्या० । ९–९ सब्बत्थ सम्पकासेति रत्तिदिव – स्या० । १० पजुन्नोरिव – स्या० । ११ जलजुत्तरनामिनो – सी० । १२ सताविनो – स्या० । १३ तोसयन्तस्स – सी०, हासयन्तस्स – स्या०, वासयन्तस्स – रो० ।

७२ "सुत्वा पतीतो[1] सुमनो, निमन्तेत्वा तथागत ।
ससिस्स भोजयित्वान, त ठानमभिपत्थयि ।।

B 119 ७३ "तदा हससमभागो[2], हसदुन्दुभिनिस्सनो[2] ।
पस्सथेत महामत्त, विनिच्छयविसारद ।।

७४ "पतित पादमूले मे[3], समुग्गततनूरुह[4] ।
जीमूतवण्ण[5] पीणस[5], पसन्ननयनानन ।।

७५ "परिवारेन महता, राजयुत्त[6] महायस ।
एसो कताविनो[7] ठान, पत्थेति मुदितासयो[8] ।।

७६ 'इमिना पणिपातेन[9], चागेन[10] पणिधीहि च[10] ।
कप्पसतसहस्सानि, नुपपज्जति दुग्गति ।।

७७ 'देवेसु देवसोभग्ग[11], मनुस्सेसु महन्तत[12] ।
अनुभोत्वान[13] सेसेन[13], निब्बान पापुणिस्सति ।।

७८ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

७९ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
कप्पिनो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ।।

८० "ततोह सुकत कार, कत्वान जिनसासने ।
जहित्वा मानुस देह, तुसित अगमासह ।।

८१ "देवमानुसरज्जानि[14], सतसो[15] अनुसासिय ।
बाराणसियमासन्ने, जातो केनियजातिय[16] ।।

८२ "सहस्सपरिवारेन[17], सपजापतिको अह ।
पञ्च पच्चेकबुद्धान, सतानि समुपट्ठहि ।।

८३ "तेमास भोजयित्वान, पच्छादम्ह[18] तिचीवर ।
ततो चुता मय सब्बे, अहुम्ह तिदसूपगा ।।

---

१ पीतितो – स्या० । २–२ भासि महाभागो, हसदुन्दुभिसुस्सरो – सी० । ३ म – सी०, मम – स्या० । ४ समुद्धग्गततनुरुह – स्या० । ५–५ जुमुत्तवण्ण रुचिर – स्या० । ६ रञ्जयन्त – सी० । ७ कथाविनो – स्या० । ८ मुदितायसो – स्या० । ९ पिण्डपातेन – सी०, स्या० । १०–१० चेतनापणिधीहि च – सी० । ११ देवसोभाग्य – स्या० । १२ महग्गत – स्या० । १३–१३ अनुभोत्वावसेसेन – सी०, स्या० । १४ देवमनुस्सरज्जानि – स्या० । १५ सुत्तसो – स्या० । १६ केणियजातिया – स्या० । १७ सतसहस्सपरिवारो – स्या० । १८ अच्छादम्पि – स्या० ।

८४ "पुनो सब्बे मनुस्सत्त, अगमिम्ह[1] ततो चुता ।
कुक्कुटम्हि पुरे जाता, हिमवन्तस्स पस्सतो ॥
८५ "कप्पिनो नामह आसि, राजपुत्तो महायसो । B 120
सेसामच्चकुले जाता, ममेव परिवारयु ॥
८६ "महारज्जसुख पत्तो, सब्बकामसमिद्धिमा[2] ।
वाणिजेहि समक्खात, बुद्धुप्पादमह सुणि ॥
८७ 'बुद्धो लोके समुप्पन्नो, असमो एकपुग्गलो ।
सो पकासेति सद्धम्म, अमत सुखमुत्तम ॥
८८ 'सुयुत्ता तस्स सिस्सा च, सुमुत्ता च अनासवा' ।
"सुत्वा नेस सुवचन[3], सक्करित्वान वाणिजे ॥
८९ "पहाय रज्ज सामच्चो, निक्खमि[4] बुद्धमामको ।
नदि दिस्वा महाचन्द, पूरित समतित्तिक ॥
९० "अप्पतिट्ठ अनालम्ब, दुत्तर सीघवाहिनि[5] ।
गुण सरित्वा बुद्धस्स, सोत्थिना समतिक्कमि ॥
९१ 'भवसोत सचे बुद्धो, तिण्णो लोकन्तगू विदू ।
एतेन सच्चवज्जेन, गमन मे समिज्झतु ॥
९२ 'यदि सन्तिगमो मग्गो, मोक्खो[6] चच्चन्तिक[6] सुख ।
एतेन सच्चवज्जेन, गमन मे समिज्झतु ॥
९३ 'सङ्घो चे तिण्णकन्तारो, पुञ्ञक्खेत्तो अनुत्तरो ।
एतेन सच्चवज्जेन, गमन मे समिज्झतु' ॥
९४ "सह कते सच्चवरे, मग्गा अपगत• जल ।
ततो सुखेन उत्तिण्णो, नदीतीरे मनोरमे ॥
९५ "निसिन्न अद्दस बुद्ध, उदेन्त व पभङ्कर ।
जलन्त हेमसेल व, दीपरुक्ख व जोतित ॥
९६ "ससि व तारासहित, सावकेहि पुरक्खत ।
वासव विय वस्सन्त, देसनाजलदन्तर[7] ॥

---

१ आगतम्ह – स्या० । २ सब्बकामसमिद्धिमो – स्या० । ३ पि वचन – स्या० । ४ निक्खमी – सी० । ५ सीघबाहिनि – स्या० । ६–६ मोक्खद सन्तिक – स्या० । ७ देसनाजलद तदा – सी०, देवेन जलनन्दन – स्या०, रो० ।

९७ "वन्दित्वान सहामच्चो, एकमन्तमुपाविसि ।
ततो[1] नो आसय[1] ञत्वा, बुद्धो धम्ममदेसयि ॥

B 121 ९८ "सुत्वान धम्म विमल, अवोचुम्ह मय जिन ।
'पब्बाजेहि महावीर, निब्बिन्दाम्ह[2] मय भवे' ॥

९९ 'स्वक्खातो[3] भिक्खवे धम्मो, दुक्खन्तकरणाय[4] वो ।
चरथ ब्रह्मचरिय', इच्चाह मुनिसत्तमो ॥

१०० "सह वाचाय सब्बे पि, भिक्खुवेसधरा मय ।
अहुम्ह उपसम्पन्ना, सोतापन्ना च[5] सासने ॥

१०१ "ततो जेतवन गन्त्वा, अनुसासि विनायको ।
अनुसिट्ठो जिनेनाह, अरहत्तमपापुणि ॥

१०२ "ततो भिक्खुसहस्सानि[6], अनुसासिमह तदा ।
ममानुसासनकरा, तेपि आसु अनासवा ॥

१०३ "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि म ।
भिक्खु ओवादकानग्गो, कप्पिनो ति महाजने ॥

१०४ "सतसहस्से कत कम्म, फल दस्सेसि मे इध ।
पमुत्तो[7] सरवेगो व, किलेसे झापयि[8] मम ॥

१०५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१०६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१०७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा महाकप्पिनो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ दब्बमल्लपुत्तत्थेरअपदानं[9]

१०८ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बलोकविदू मुनि ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि चक्खुमा ॥

१०९ "ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु ॥

१–१ ततो अज्झासय – स्या० । २ निब्बिन्नाम्ह – सी०, रो०, ओतिण्णम्ह – स्या० । ३ स्वाक्खातो – सी०, स्या० । ४ दुक्खन्तस्स कराय – स्या० । ५ व – स्या० । ६ भिक्खुसहस्स त – सी०, रो० । ७ मुमुत्तो – सी०, स्या० । ८ झापयी – सी० । ९ दब्बत्थेरापदान – सी० ।

११० "अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन । B 122
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि[१] ॥

१११ "एव निराकुल आसि, सुञ्ञात[२] तित्थियेहि च ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि ॥

११२ "रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो सो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो ॥

११३ "वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

११४ "तदाह हसवतिय, सेट्ठिपुत्तो महायसो ।
उपेत्वा लोकपज्जोत, अस्सोसि धम्मदेसन ॥

११५ "सेनासनानि भिक्खून, पञ्ञापेन्त ससावक ।
कित्तयन्तस्स वचन, सुणित्वा मुदितो अह ॥

११६ "अधिकार ससङ्घस्स, कत्वा तस्स महेसिनो ।
निपच्च सिरसा पादे, त ठानमभिपत्थयि ॥

११७ "तदाह[३] स[३] महावीरो, मम कम्म पकित्तय[४] ।
'यो[५] ससङ्घमभोजेसि, सत्ताह लोकनायक ॥

११८ 'सोय कमलपत्तक्खो, सीहसो[६] कनकत्तचो ।
मम पादमूले निपति[७], पत्थय ठानमुत्तम ॥

११९ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

१२० 'सावको तस्स बुद्धस्स, दब्बो नामेन विस्सुतो ।
सेनासनपञ्ञापको, अग्गो हेस्सतिय तदा[८]' ॥

१२१ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

१२२ "सतान तीणिक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।
सतान[९] पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ॥

---

१ पतिट्ठहि – स्या० । २ सुञ्ञाक – सी० । ३–३ तदा हि सो – स्या० । ४ पकित्तयि – स्या० । ५ यो य – स्या० । ६ सीहसे – सी० । ७ पतितो – रो० । ८ तथा – स्या० । ९ तथा – स्या० ।

B 123 १२३ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खियं[1]।
सब्बत्थ सुखितो आसि, तस्स कम्मस्स वाहसा ॥

१२४ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको।
उप्पज्जि चारुदस्सनो[2], सब्बधम्मविपस्सको ॥

१२५ "दुट्ठचित्तो उपवदि, सावक तस्स तादिनो।
सब्बासवपरिक्खीण, सुद्धो ति च विजानिय ॥

१२६ "तस्सेव नरवीरस्स, सावकान महेसिन।
सलाक[3] च गहेत्वान[3], खीरोदनमदासह ॥

१२७ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ॥

१२८ "सासन जोतयित्वान[4], अभिभुय्य कुतित्थिये।
विनेय्ये[5] विनयित्वाव[5], निब्बुतो सो ससावको[6] ॥

१२९ "ससिस्से निब्बुते नाथे, अत्थमेन्तम्हि सासने।
देवा कन्दिसु सविग्गा, मुत्तकेसा रुदम्मुखा[7] ॥

१३० "निब्बायिस्सति धम्मक्खो, न पस्सिस्साम सुब्बते।
न सुणिस्साम सद्धम्म, अहो नो अप्पपुञ्ञता ॥

१३१ "तदाय पथवी सब्बा, अचला सा चलाचला[8]।
सागरो च ससोको व, विनदी करुण गिर ॥

१३२ "चतुद्दिसा दुन्दुभियो, नादयिसु अमानुसा।
समन्ततो असनियो, फलिसु[9] च भयावहा ॥

१३३ "उक्का पतिसु नभसा, धूमकेतु च[10] दिस्सति[10]।
सधूमा[11] जालवट्टा च[11], रविसु करुण मिगा ॥

१३४ "उप्पादे[12] दारुणे दिस्वा, सासनत्थङ्गसूचके।
सविग्गा भिक्खवो सत्त, चिन्तयिम्ह मय तदा ॥

---

१ असङ्खय – स्या०। २ चारुनयनो – सी०, स्या०, रो०। ३–३ सलाक पग्गहेत्वान – सी०, रो०। ४ जोतयित्वा सो – सी०। ५–५ वेनेय्ये विनयित्वान – – सी०, स्या०। ६ सावको – स्या०। ७ रुदमुखा – स्या०। ८ चलाचली – सी०, पुलापुली – स्या०। ९ पतिसु – सी०, स्या०। १०–१० च दिस्सथ – सी०, पदिस्सथ – स्या०। ११–११ सब्बथलजसत्ता च – सी०। १२ उप्पाते – सी०।

१३५ “सासनेन विनाम्हाक, जीवितेन अल मय ।
पविसित्वा महारञ्ञा, युञ्जाम जिनसासन[1] ।।

१३६ “अद्दसम्ह तदारञ्ञे, उब्बिद्ध सेलमुत्तम[2] । B 124
निस्सेणिया तमारुय्ह, निस्सेणि पातयिम्हसे ।।

१३७ “तदा ओवदि नो थेरो, बुद्धुप्पादो सुदुल्लभो ।
सद्धातिदुल्लभा[3] लद्धा, थोक सेस च सासन ।।

१३८ “निपतन्ति खणातीता, अनन्ते दुक्खसागरे ।
तस्मा पयोगो कत्तब्बो, याव[4] ठाति मुने मत[4] ।।

१३९ “अरहा आसि सो थेरो, अनागामी तदानुगो ।
सुसीला इतरे युत्ता, देवलोक अगम्हसे ।।

१४० “निब्बुतो तिण्णससारो, सुद्धावासे च एकको ।
अह च पक्कुसाति[5] च, सभियो बाहियो तथा ।।

१४१ “कुमारकस्सपो चेव, तत्थ तत्थूपगा मय ।
ससारबन्धना मुत्ता, गोतमेनानुकम्पिता ।।

१४२ “मल्लेसु कुसिनाराय, जातो गब्भेव मे सतो ।
माता मता चितारुळ्हा[6], ततो निप्पतितो अह ।।

१४३ “पतितो दब्बपुञ्जम्हि, ततो दब्बो ति विस्सुतो ।
ब्रह्मचारीबलेनाह[7], विमुत्तो सत्तवस्सिको ।।

१४४ “खीरोदनबलेनाह[8], पञ्चहङ्गेहुपागतो ।
खीणासवोपवादेन, पापेहि बहुचोदितो ।।

१४५ “उभो पुञ्ञ च पाप च, वीतिवत्तोम्हि दानिह ।
पत्वान परम सन्ति, विहरामि अनासवो ।।

१४६ “सेनासन पञ्ञापयि, हासयित्वान सुब्बते ।
जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि म ।।

१४७ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

---

१ जिनसासने – सी० । २ सेलपब्बत – स्या० । ३ सद्धा च दुल्लभा – सी०, सद्धा वा दुल्लभा – स्या० । ४–४ याव तिट्ठति सासन – स्या० । ५ पुक्कसाति – सी०, स्या० । ६ चितका रूळ्हा – स्या० । ७ ब्रह्मचारिफलेनाह – स्या० । ८ खीरोदनफलेनाह – सी०, स्या० ।

१४८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१४९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा दब्बमल्लपुत्तो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ कुमारकस्सपत्थेरअपदान

B 125 १५० "इतो सतहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।
सब्बलोकहितो[1] वीरो[1], पदुमुत्तरनामको ।।
१५१ "तदाह ब्राह्मणो हुत्वा, विस्सुतो वेदपारगू ।
दिवाविहार विचर, अद्दस लोकनायक ।।
१५२ "चतुसच्च पकासेन्त, बोधयन्त सदेवक ।
विचित्तकथिकानग्ग[2], वण्णयन्त महाजने ।।
१५३ "तदा मुदितचित्तोह, निमन्तेत्वा तथागत ।
नानारत्तेहि वत्थेहि, अलङ्करित्वान[3] मण्डप ।।
१५४ "नानारतनपज्जोत, ससङ्घ भोजयि तहि ।
भोजयित्वान सत्ताह, नानग्गरसभोजन ।।
१५५ "नानाचित्तेहि[4] पुप्फेहि, पूजयित्वा ससावक ।
निपच्च[5] पादमूलम्हि, त ठान पत्थयि अह ।।
१५६ "तदा मुनिवरो आह, करुणेकरसासयो[6] ।
'पस्सथेत दिजवर, पदुमाननलोचन ।।
१५७ 'पीतिपामोज्जबहुल, समुग्गततनूरुह ।
हासम्हितविसालक्ख[7], मम सासनलालस[8] ।।
१५८ 'पतित पादमूले मे, एकावत्थसुमानस[9] ।
एस पत्थेति त ठान, विचित्तकथिकत्तन[10] ।।
१५९ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

१–१ सब्बलोकहतो धीरो – स्या० । २ ससावक चित्तकथिक – स्या० । ३ अलङ्कत्वान – सी० । ४ नानावण्णेहि – सी० । ५ निपज्ज – सी० । ६ करुणो करुणालयो – स्या० । ७ हासवह विसालक्ख – स्या० । ८ सासनसालय – स्या० । ९ एकवत्त सुमानस – स्या० । १० विचित्तकथिकत्तद – सी०, रो० ।

१६० ‘तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
कुमारकस्सपो नाम, हेस्सति सत्थु सावको ॥

१६१ ‘विचित्तपुप्फदुस्सान, रतनानञ्च वाहसा ।
विचित्तकथिकान सो, अग्गत[1] पापुणिस्सति’ ॥

१६२ “तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च । B 126
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

१६३ “परिब्भम[2] भवाभवे[2], रङ्गमज्झे यथा नटो ।
साखमिगत्रजो हुत्वा, मिगिया कुच्छिमोक्कमि ॥

१६४ “तदा मयि कुच्छिगते, वज्झवारो उपट्ठितो ।
साखेन चत्ता मे माता, निग्रोध सरण गता ॥

१६५ “तेन सा मिगराजेन, मरणा परिमोचिता ।
परिच्चजित्वा[3] सपाण[3], ममेव ओवदी तदा ॥

१६६ ‘निग्रोधमेव सेवेय्य, न साखमुपसवसे ।
निग्रोधस्मि मत सेय्यो, य चे साखम्हि जीवित’ ॥

१६७ “तेनानुसिट्ठा मिगयूथपेन, अह च माता च तथेतरे[4] च ।
आगम्म रम्म तुसिताधिवास, गता पवास सघर यथेव ॥

१६८ “पुनो कस्सपवीरस्स, अत्थमेन्तम्हि सासने ।
आरुय्ह सेलसिखर, युञ्जित्वा जिनसासन ॥

१६९ “इदानाह[5] राजगहे, जातो सेट्ठिकुले अहु[6] ।
आपन्नसत्ता[7] मे माता, पब्बजि अनगारिय ॥

१७० “सगब्भ त विदित्वान, देवदत्तमुपानयु ।
सो अवोच ‘विनासेथ, पापिक भिक्खुनि इम’ ॥

१७१ “इदानि पि मुनिन्देन, जिनेन अनुकम्पिता ।
सुखिनी अजनी[8] मय्ह, माता भिक्खुनुपस्सये ॥

१७२ “त विदित्वा महीपालो, कोसलो म अपोसयि ।
कुमारपरिहारेन, नामेनाह च कस्सपो ॥

---

१ अग्गत्त – सी०, स्या० । २–२ परिब्भम भवाकासे – सी०, रो०, परिब्भमिं भवाभवे – स्या० । ३–३ परिच्चजित्वा सपाण – सी०, रो०, परिच्चजित्वान सप्पाण – स्या० । ४–४ तरे च तस्सोवाद – स्या०, तस्सोवादेन – रो० । ५ इदानिहि – स्या० । ६ अहु – सी०, अह – स्या० । ७ आपन्नगब्भा – सी०, स्या० । ८ जननी – स्या० ।

१७३ "महाकस्सपमागम्म, अह कुमारकस्सपो ।
वम्मिकसदिस[1] काय, सुत्वा बुद्धेन देसित ।।

B 127 १७४ "ततो चित्त विमुन्चि मे, अनुपादाय सब्बसो ।
पायासि दमयित्वाह, एतदग्गमपापुणि ।।

१७५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१७६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१७७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कुमारकस्सपो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

चतुवीसतिम भाणवार ।

---

६ बाहियत्थेरअपदान

१७८ "इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।
महप्पभो तिलोकग्गो, नामेन पदुमुत्तरो ।।

१७९ "खिप्पाभिञ्ञस्स भिक्खुस्स, गुण कित्तयतो मुने ।
सुत्वा उदग्गचित्तोह, कार कत्वा महेसिनो ।।

१८० "दत्वा सत्ताहिक दान, ससिस्सस्स मुने अह ।
अभिवादिय सम्बुद्ध, त ठान पत्थयि तदा ।।

१८१ "ततो म ब्याकरि बुद्धो, 'एत पस्सथ ब्राह्मण ।
पतित पादमूले मे, चरिय[2] पच्चवेक्खण[2] ।।

१८२ 'हेमयञ्ञोपचितङ्ग, अवदाततनुत्तच ।
पलम्बबिम्बतम्बोट्ठ, सेततिण्हसम[3] दिज ।।

१८३ 'गुणथामबहुतर, समुग्गततनूरुह ।
गुणोघायतनीभूत, पीतिसम्फुल्लितानन ।।

१८४ 'एसो पत्थयते ठान, खिप्पाभिञ्ञस्स भिक्खुनो ।
अनागते महावीरो, गोतमो नाम हेस्सति ।।

128 १८५ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
बाहियो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ।।

---

१ वम्मिकस्सदिस – स्या० । २–२ पसन्ननयनानन – सी०, पीनसम्पन्नवेक्खण – स्या०, पीणस पच्चवेक्खण – रो० । ३ सिततिण्ह ० – सी०, सीततिण्ह ० – स्या० ।

१८६ “नदा[1] हि तुट्ठो[1] वुट्ठाय, यावजीव महामुने[2] ।
कार कत्वा चुतो सग्ग, अग[3] सभवन यथा ॥

१८७ “देवभूतो मनुस्सो वा, सुखितो तस्स कम्मुनो ।
वाहसा ससरित्वान, सम्पत्तिमनुभोमह[4] ॥

१८८ “पुन कस्सपवीरस्स, अत्थमेन्तम्हि[5] सासने ।
आरुय्ह सेलसिखर, युञ्जित्वा जिनसासन ॥

१८९ “विसुद्धसीलो सप्पञ्ञो, जिनसासनकारको ।
ततो चुता पञ्च जना, देवलोक अगम्हसे ॥

१९० “ततोह[6] बाहियो[7] जातो, भारुकच्छे पुरुत्तमे ।
ततो नावाय पक्खन्दो[8], सागर अप्पसिद्धिय[9] ॥

१९१ “ततो नावा अभिज्जित्थ, गन्त्वान कतिपाहक ।
तदा भीसनके घोरे, पतितो मकराकरे[10] ॥

१९२ “तदाह वायमित्वान, सन्तरित्वा महोदधि ।
सुप्पादपट्टनवर[11], सम्पत्तो मन्दवेधितो[12] ॥

१९३ “दारुचीर निवासित्वा, गाम पिण्डाय पाविसि ।
तदाह सो जनो तुट्ठो, अरहायमिधागतो ॥

१९४ “इम अन्नेन पानेन, वत्थेन सयनेन च ।
भेसज्जेन च सक्कत्वा, हेस्साम सुखिता मय ॥

१९५ “पच्चयान तदा लाभी, तेहि सक्कतपूजितो ।
अरहाह ति सङ्कप्प, उप्पादेमि अयोनिसो ॥

१९६ “ततो मे चित्तमञ्ञाय, चोदयी पुब्बदेवता ।
‘न त्व उपायमग्गञ्ञू, कुतो त्व अरहा भवे’ ॥

१९७ “चोदितो ताय सविग्गो, तदाह परिपुच्छि त ।
‘के वा एते कुहि लोके, अरहन्तो नरुत्तमा ॥

१–१ नदा ति ० – सी०, तदा तुट्ठो च – स्या० । २ महामुनि – स्या० । ३. अगा – स्या० । ४ सम्पत्तिमनुभोसह – सी०, स्या० । ५ अत्थङ्गतम्हि – स्या० । ६ तत्थाह – स्या० । ७ बाहिको – सी० । ८ पक्खन्तो – सी०, पक्खन्नो – स्या०, पक्कन्तो – रो० । ९ अप्पसिद्धिक – सी०, स्या० । १० मकरालये – स्या० । ११ सुप्पारवट्टनवर – सी०, रो०, सुप्पारक ० – स्या० । १२ मन्दमेधिको – सी०, मन्दवेदितो – स्या० ।

B 129
१९८ 'सावत्थिय कोसलमन्दिरे जिनो,
पहूतपञ्ञो वरभूरिमेधसो ।
सो सक्यपुत्तो अरहा अनासवो,
देसेति धम्म अरहत्तपत्तिया ।।

१९९ 'तदस्स सुत्वा वचन सुपीणितो,
निधि व लद्धा कपणो ति[1] विम्हितो[1] ।
उदग्गचित्तो अरहत्तमुत्तम,
सुदस्सन दट्ठुमनन्तगोचर ।।

२०० 'तदा ततो निक्खमित्वान[2] सत्थुनो[2],
सदा[3] जिन पस्सामि विमलानन ।
उपेच्च रम्म विजितव्हय वन[4],
दिजे अपुच्छि कुहि लोकनन्दनो ।।

२०१ 'ततो अवोचु नरदेववन्दितो,
पुर पविट्ठो असनेसनाय सो ।
ससो[5] व[5] खिप्प मुनिदस्सनुस्सुको,
उपेच्च वन्दाहि तमग्गपुग्गल' ।।

२०२ "ततोह तुवट गन्त्वा, सावत्थि पुरमुत्तम ।
विचरन्त तमद्दक्खि, पिण्डत्थ अपिहागिध ।।

२०३ "पत्तपाणि अलोलक्ख, पाचयन्त[6] पीताकर[6] ।
सिरीनिलयसङ्कास, रविदित्तिहरानन ।।

२०४ "त समेच्च निपच्चाह, इद वचनमब्रवि ।
'कुपथे विप्पनट्ठस्स, सरण होहि गोतम ।।

२०५ 'पाणसन्तारणत्थाय, पिण्डाय विचरामह ।
न ते धम्मकथाकालो, इच्चाह मुनिसत्तमो' ।।

२०६ "तदा पुनप्पुन बुद्ध, आयाचि धम्मलालसो ।
यो[7] मे धम्ममदेसेसि, गम्भीर सुञ्ञत पद ।।

१–१ सुविम्हितो – स्या० । २–२ निक्खमितुन सत्ववर – सी० । ३ कदा – सी० । ४ वत – स्या० । ५–५ सचेहि – सी०, पच्चेहि – स्या० । ६–६ भाजयन्त वियामत – सी०, जोतयन्त इधामत – स्या०, भाजयन्त इद मत – रो० । ७ सो – सी०, स्या० ।

२०७ "तस्स धम्म सुणित्वान, पापुणिं आसवक्खय । B 130
परिक्खीणायुको सन्तो, अहो सत्थानुकम्पको ॥

२०८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

२०९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

२१० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

२११ "एव थेरो वियाकासि, बाहियो दारुचीरियो ।
सङ्कारकूटे पतितो, भूताविट्ठाय[1] गाविया ॥

२१२ "अत्तनो पुब्बचरिय, कित्तयित्वा महामति ।
परिनिब्बायि सो थेरो[2], सावत्थिय पुरुत्तमे ॥

२१३ "नगरा निक्खमन्तो त, दिस्वान इसिसत्तमो ।
दारुचीरधर धीर, बाहिय बाहितागम[3] ॥

२१४ "भूमिय पतित दन्त[4], इन्दकेतू[5] व[5] पातित ।
गतायु[6] सुक्खकिलेस[6], जिनसासनकारक ॥

२१५ "ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ।
'गण्हथ नेत्वा[7] झापेथ, तनु सब्रह्मचारिनो ॥

२१६ 'थूप करोथ पूजेथ, निब्बुतो सो महामति ।
खिप्पाभिञ्ञानमेसग्गो, सावको मे वचोकरो ॥

२१७ 'सहस्समपि चे गाथा, अनत्थपदसञ्हिता ।
एक गाथापद सेय्यो, य सुत्वा उपसम्मति ॥

२१८ 'यत्थ आपो च पथवी, तेजो वायो न गाधति ।
न तत्थ सुक्का जोतन्ति, आदिच्चो न[8] पकासति[8] ॥

२१९ 'न तत्थ चन्दिमा भाति, तमो तत्थ न विज्जति ।
यदा च अत्तना वेदि, मुनिमोनेन ब्राह्मणो ॥

२२० 'अथ रूपा अरूपा च, सुखदुक्खा विमुच्चति' । B 131
"इच्चेव अभणी नाथो, तिलोकसरणो मुनि" ॥

---

१ भूतादिट्ठाय – स्या० । २ वीरो – सी०, धीरो – स्या० । ३ वाहितातप – स्या० । ४ दण्ड – स्या० । ५–५ इन्दकेतुव – सी०, इन्दकेतुव – स्या० । ६–६ गतायु सगतक्लेस – सी०, रो० । ७ हुत्वा – स्या०, रो० । ८–८ नप्पकासति – सी०, स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा बाहियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ महाकोट्ठिकत्थेरअपदान[1]

२२१ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बलोकविदू मुनि ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि चक्खुमा ॥

२२२ "ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु ॥

२२३ "अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन ।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि[2] ॥

२२४ "एव निराकुल आसि, सुञ्ञत तित्थियेहि च ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि ॥

२२५ "रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो सो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो ॥

२२६ "वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

२२७ "तदाह हसवतिय[3], ब्राह्मणो वेदपारगू ।
उपेच्च[4] सब्बलोकग्ग[4], अस्सोमि धम्मदेसन ॥

२२८ "तदा सो सावक वीरो, पभिन्नमतिगोचर[5] ।
अत्थे धम्मे निरुत्ते च, पटिभाने च कोविद ॥

२२९ "ठपेसि एतदग्गम्हि, त सुत्वा मुदितो अह ।
ससावक जिनवर, सत्ताह भोजयि तदा ॥

२३० "दुस्सेहच्छादयित्वान, ससिस्स बुद्धिसागर[6] ।
निपच्च पादमूलम्हि, त ठान पत्थयि अह ॥

B 132 २३१ "ततो अवोच लोकग्गो, 'पस्सथेत दिजुत्तम ।
विनत पादमूले[7] मे, कमलोदरसप्पभ ॥

---

१ कोट्ठितत्थेरापदान – सी० । २ पतिट्ठहि – स्या० । ३ हसवतिया – स्या० । ४-४ उपेत्वा सत्तसारग्ग – सी०, उपेत्वा ० – स्या० । ५ पभिन्नपटिसम्भिद – स्या० । ६ बुद्धसागर – स्या० । ७ पादमूलम्हि – स्या० ।

२३२ 'बुद्धसेट्ठस्स[1] भिक्खुस्स, ठान पत्थयते अय ।
नाय सद्धाय चागेन, सद्धम्मस्सवनेन[2] च ।।
२३३ 'सब्बत्थ सुखितो हुत्वा, ससरित्वा भवाभवे ।
अनागतम्हि अद्धाने, लच्छसे त मनोरथ ।।
२३४ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।
२३५ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
कोट्ठिको नाम नामेन, हेस्सति सत्थुसावको' ।।
२३६ "त सुत्वा मुदितो हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्तो परिचरिं, सतो[3] पञ्ञासमाहितो ।।
२३७ "तेन कम्मविपाकेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।
२३८ "सतान तीणिक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।
सतान पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।।
२३९ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
सब्बत्थ सुखितो आसि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।।
२४० "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
अञ्ञ गति न गच्छामि[4], सुचिण्णस्स इद फल ।।
२४१ "दुवे कुले पजायामि, खत्तिये अथ[5] ब्राह्मणे ।
"नीचे कुले न जायामि, सुचिण्णस्स इद फल ।।
२४२ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, ब्रह्मबन्धु अहोसह ।
सावत्थिय विप्पकुले, पच्चाजातो महद्धने ।।
२४३ "माता चन्दवती नाम, पिता मे अस्सलायनो ।
यदा मे पितर बुद्धो, विनयी[6] सब्बसुद्धिया ।।
२४४ "तदा पसन्नो सुगते, पब्बजि अनगारिय । B 133
मोग्गल्लानो आचरियो, उपज्झा[7] सारिसम्भवो ।।

---

१ सेट्ठ बुद्धस्स – स्या० । २ तेन धम्मस्सवेन – सी०, रो० । ३ यतो – स्या० । ४ जानामि – स्या० । ५ वापि – स्या० । ६ वनयि – स्या० । ७ उपज्झो – सी० ।

२४५ "केसेसु छिज्जमानेसु, दिट्ठि छिन्ना समूलिका ।
निवासेन्तो च कासाव, अरहत्तमपापुणि ॥

२४६ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने च मे मति ।
पभिन्ना तेन लोकग्गो, एतदग्गे ठपेसि म ॥

२४७ "असन्दिट्ठ वियाकासि, उपतिस्सेन पुच्छितो ।
पटिसम्भिदासु तेनाह, अग्गो सम्बुद्धसासने ॥

२४८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

२४९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

२५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा महाकोट्ठिको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ उरुवेळकस्सपत्थेरअपदानं

२५१ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बलोकविदू मुनि ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि चक्खुमा ॥

२५२ "ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु ॥

२५३ "अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन ।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि ॥

२५४ "एव निराकुल आसि, सुञ्ञत तित्थियेहि च ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि ॥

२५५ "रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो सो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो ॥

B 134 २५६ "वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

२५७ "तदाह हसवतिया, ब्राह्मणो साधुसम्मतो ।
उपेच्च लोकपज्जोत, अस्सोसि धम्मदेसन ॥

२५८ "तदा महापरिसति[1], महापरिससावक ।
ठपेन्त एतदग्गम्हि, सुत्वान मुदितो अह ।।
२५९ "महता परिवारेन, निमन्तेत्वा महाजिन ।
ब्राह्मणान सहस्सेन, सहदानमदासह ।।
२६० "महादान ददित्वान, अभिवादिय नायक ।
एकमन्त[2] ठितो हट्ठो, इद वचनमब्रवि ।।
२६१ 'तयि सद्धाय मे वीर, अधिकारगुणेन च ।
परिसा महती होतु, निब्बत्तस्स तहि तहि' ।।
२६२ "तदा अवोच परिस, गजगज्जितसुस्सरो ।
करवीकरुतो[3] सत्था, 'एत पस्सथ ब्राह्मण ।।
२६३ 'हेमवण्ण महाबाहु, कमलाननलोचन ।
उदग्गतनुज[4] हट्ठ, सद्धवन्त[5] गुणे मम ।।
२६४ 'एस पत्थयते[6] ठान, सीहघोसस्स[6] भिक्खुनो ।
अनागतम्हि अद्धाने, लच्छसे त मनोरथ ।।
२६५ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।
२६६ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, हेस्सति सत्थु सावको' ।।
२६७ "इतो द्वेनवुते कप्पे, अहु सत्था अनुत्तरो ।
अनूपमो असदिसो, फुस्सो लोकग्गनायको ।।
२६८ "सो च[7] सब्ब तम हन्त्वा, विजटेत्वा महाजट ।
वस्सते अमत वुट्ठि, तप्पयन्तो सदेवक ।।
२६९ "तदा हि बाराणसिय, राजा पच्चा अहुम्हसे । B 135
भातरोम्ह तयो सब्बे, सविसट्ठा व राजिनो ।।
२७० "वीरङ्गरूपा बलिनो, सङ्गामे अपराजिता ।
तदा कुपितपच्चन्तो, अम्हे आह महीपति ।।

---

१ महा परिसति – स्या० । २ एकमन्ते – सी० । ३ करविकरुदो – स्या० । स्या० । ४ उद्धग्गतनुज – स्या० । ५ सद्धावन्त – सी०, स्या० । ६–६ पत्थयि त ठान, सीहू सरस्स – स्या० । ७ वे – स्या० ।

२७१ 'एथ गन्त्वान पच्चन्त, सोधेत्वा[1] अट्टवीबल[2] ।
खेम विजिरित[3] कत्वा, पुन[4] देथा ति भासथ[4]' ।।

२७२ "ततो मय अवोचुम्ह, यदि देय्यासि नायक ।
उपट्ठानाय अम्हाक, साधयिस्साम वो[5] ततो ।।

२७३ "ततो मय लद्धवरा, भूमिपालेन पेसिता ।
निक्खित्तसत्थ पच्चन्त, कत्वा पुनरुपच्च[6] त ।।

२७४ "याचित्वा सत्थुपट्ठान, राजान लोकनायक ।
मुनिवीर[7] लभित्वान, यावजीव यजिम्ह त ।।

२७५ "महग्घानि च वत्थानि, पणीतानि रसानि च ।
सेनासनानि रम्मानि, भेसज्जानि हितानि च ।।

२७६ "दत्वा ससङ्घमुनिनो[8], धम्मेनुप्पादितानि नो ।
सीलवन्तो कारुणिका, भावनायुत्तमानसा ।।

२७७ "सद्धा[9] परिचरित्वान, मेत्तचित्तेन नायक ।
निब्बुते तम्हि लोकग्गे, पूज कत्वा यथाबल ।।

२७८ "ततो चुता सन्तुसित[10], गता तत्थ महासुख ।
अनुभूता मय सब्बे, बुद्धपूजायिद फल ।।

२७९ "मायाकारो[11] यथा रङ्गे[11], दम्सेसि[12] विकति बहु[12] ।
तथा भवे भमन्तोह[13], विदेहाधिपती अहु[14] ।।

२८० "गुणाचेळस्स वाक्येन, मिच्छादिट्ठिगतासयो[15] ।
नरक मग्गमारूळ्हो, रुचाय[16] मम धीतुया ।।

२८१ "ओवाद नादियित्वान, ब्रह्मुना नारदेनह ।
बहुधा ससितो[17] सन्तो, दिट्ठि हित्वान पापिक ।।

B 136 २८२ "पूरयित्वा विसेसेन, दस कम्मपथानिह[18] ।
हित्वान देहमगमि, सग्ग सभवन यथा ।।

---

१ साधेत्वा – स्या० । २ अटविबल – सी०, अवनिबल – स्या० । ३ म विजित – सी०, स्या० । ४–४ पुनरेथा ति भासथ – सी०, पुनरेथा ति सासथ – स्या० । ५ ते – स्या० । ६ पुनरुपेच्च – सी०, स्या० । ७ मुनिवर – स्या० । ८ ससङ्घस्स मुने – सी०, रो० । ९ सदा – सी०, स्या० । १० तावतिंस – स्या० । ११–११ मालाकारो यथालद्धो – स्या०, रो० । १२–१२ दस्सेति विकती बहू – सी०, दस्सेति ० – स्या० । १३ भवन्तोह – स्या० । १४ अहु – स्या० । १५ मिच्छादिट्ठिहतासयो – स्या० । १६ रुजाय – सी० । १७ सासितो – सी०, स्या० । १८ कम्मपथे अह – स्या० ।

२८३ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, ब्रह्मबन्धु अहोसहं ।
बाराणसियं फीताय[1], जातो विप्पमहाकुले[2] ।।

२८४ "मच्चुब्याधिजराभीतो, ओगाहेत्वा[3] महावनं[3] ।
निब्बानं पदमेसन्तो, जटिलेसु परिब्बजिं ।।

२८५ "तदा द्वे भातरो मय्हं, पब्बजिंसु मया सह ।
उरुवेळायं[4] मापेत्वा, अस्समं निवसिं अहं ।।

२८६ "कस्सपो नाम गोत्तेन, उरुवेळनिवासिको[5] ।
ततो मे आसि पञ्ञत्ति, उरुवेळकस्सपो[6] इति[6] ।।

२८७ "नदीसकासे भाता मे, नदीकस्सपसव्हयो[7] ।
आसी[8] सकासनामेन[8], गयायं[9] गयाकस्सपो[9] ।।

२८८ "द्वे सतानि कनिट्ठस्स, तीणि मज्झस्स भातुनो ।
मम पञ्च सतानूना, सिस्सा सब्बे ममानुगा ।।

२८९ "तदा उपेच्च मं बुद्धो, कत्वान[10] विविधानि[10] मे ।
पाटिहीरानि लोकग्गो, विनेसि नरसारथि ।।

२९० "सहस्सपरिवारेन, अहोसि एहि-भिक्खुको ।
तेहेव सह सब्बेहि, अरहत्तमपापुणिं ।।

२९१ "ते[11] चेवञ्ञे च[11] बहवो, सिस्सा[12] मं परिवारयुं ।
भासितुं च समत्थोहं, ततो मं इसिसत्तमो ।।

२९२ "महापरिसभावस्मिं, एतदग्गे ठपेसि मं ।
अहो बुद्धे कतं कारं, सफलं मे अजायथ ।।

२९३ "किलेसा झापिता मय्हं ... पे० ... विहरामि अनासवो ।।

२९४ "स्वागतं वत मे आसि ... पे० ... कतं बुद्धस्स सासनं ।।

२९५ "पटिसम्भिदा चतस्सो ... पे० ... कतं बुद्धस्स सासनं" ।। B 137

---

१ फीताय – स्या० । २ विप्पकुले अहं – स्या० । ३–३ जहित्वान महाधनं – सी०, जहित्वा च महावनं – रो० । ४ उरुवेलायं – सी०, स्या० । ५ उरुवेलनिवासिको – सी०, उरुवेलायं निवसिं – स्या० । ६–६ उरुवेलासु कस्सपो – स्या० । ७ ननीकस्सप अव्हयो – सी० । ८–८ आसिप्पकासो नामेन – स्या० । ९–९ गयायं गयकस्सपो – सी०, स्या० । १०–१० कत्वा नानाविधानि – सी० । ११–११ ते च अञ्ञे व – स्या० । १२ यससा – स्या० ।

इत्थ सुद आयस्मा उरुवेळकस्सपो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ राधत्थेरअपदान

२९६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बलोकविदू मुनि ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि चक्खुमा ॥

२९७ "ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु ॥

२९८ "अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन ।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि ॥

२९९ "एव निराकुल आसि, सुञ्ञत तित्थियेहि च ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि ॥

३०० "रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो सो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो ॥

३०१ "वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

३०२ "तदाह हसवतिय, ब्राह्मणो मन्तपारगू ।
उपेच्च त नरवर, अस्सोसि धम्मदेसन ॥

३०३ "पञ्ञापेन्त महावीर, परिसासु विसारद ।
पटिभानेय्यक भिक्खु, एतदग्गे विनायक ॥

३०४ "तदाह कार कत्वान, ससङ्घे लोकनायके ।
निपच्च सिरसा पादे, त ठान अभिपत्थयि ॥

३०५ "ततो म भगवा आह, सिङ्गीनिक्खसमप्पभो ।
सरेन रजनीयेन, किलेसमलहारिना ॥

B 138 ३०६ 'सुखी भवस्सु दीघायु, सिज्झतु[1] पणिधी तव ।
ससङ्घे मे कत कार, अतीव विपुल तया ॥

३०७ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

---

१ सिज्झत – सी०, स्या० ।

३०८ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
राधो ति नामधेय्येन, हेस्सति सत्थु सावको ॥

३०९ 'स[1] ते हेतुगुणे तुट्ठो, सक्यपुत्तो नरासभो[1] ।
पटिभानेय्यकानग्ग, पञ्ञापेस्सति नायको' ॥

३१० "त सुत्वा मुदितो हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्तो परिचरि, सतो[2] पञ्ञासमाहितो ॥

३११. "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

३१२ "सतान तीणिक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।
सतान पञ्चक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ॥

३१३. "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
सब्बत्थ सुखितो आसि, तस्स कम्मस्स वाहसा ॥

३१४ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
जातो विप्पकुले निद्धे, विकलच्छादनासने ॥

३१५ "कटच्छुभिक्ख पादासि, सारिपुत्तस्स तादिनो ।
यदा जिण्णो च वुद्धो च, तदाराममुपागमि ॥

३१६. "पब्बजति[3] न म कोचि[3], जिण्णदुब्बलथामक ।
तेन दीनो विवण्णङ्गो, सोको[4] चासि तदा अह ॥

३१७ "दिस्वा महाकारुणिको, ममदाह[5] महामुनि ।
'किमत्थ पुत्त सोकट्टो, ब्रूहि ते चित्तज रुज' ॥

३१८ 'पब्बज्ज न लभे वीर, स्वाक्खाते तव सासने ।
तेन सोकेन दीनोस्मि, सरण होहि नायक' ॥

३१९ "तदा भिक्खू समानेत्वा, अपुच्छि[6] मुनिसत्तमो । B. 139
'इमस्स अधिकारा ये, सरन्ति[7] ब्याहरन्तु ते' ॥

३२०. "सारिपुत्तो तदावोच, 'कारमस्स सरामह ।
कटच्छुभिक्खं दापेसि, पिण्डाय चरतो मम[8]' ॥

१–१ इद पादद्वय स्या० पोत्थके नत्थि । २ यतो – स्या० । ३–३ पब्बाजेन्ति न म केचि – सी०, स्या०, रो० । ४ सोकी – सी० । ५ ममाह सो – सी०, ममाह च – रो० । ६ आपुच्छि – सी० । ७ सरन्ता – स्या०, रो० । ८. मम – स्या० ।

३२१ ‘साधु साधु कतञ्ञूसि, सारिपुत्त इमं तुव ।
पब्बाजेहि दिज वुड्ढ, हेस्सताजानियो[1] अय’ ।।

३२२ “ततो अलत्थ पब्बज्ज, कम्मवाचोपसम्पद ।
न चिरेनेव कालेन, पापुणि आसवक्खय ।।

३२३ “सक्कच्च मुनिनो वाक्य, सुणामि[2] मुदितो यतो[3] ।
पटिभानेय्यकानग्ग, ततो म ठपयी जिनो ।।

३२४ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
३२५ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
३२६ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ।।

इत्थ सुद आयस्मा राधो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० मोघराजत्थेरअपदानं

३२७ “पदुमुत्तरो नाम[4] जिनो, सब्बलोकविदू[4] मुनि ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि चक्खुमा ।।

३२८ “ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु ।।

३२९ “अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन ।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि ।।

३३० “एव निराकुल आसि, सुञ्ञत तित्थियेहि च ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि ।।

B 140 ३३१ “रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो सो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो ।।

३३२ “वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ।।

३३३ “तदाह हसवतिय, कुले अञ्ञतरे अहु ।
परकम्मायने युत्तो, नत्थि मे किञ्चि स धन ।।

---

१ हेस्सति पूजनियो – स्या० । २ सुणोमि – सी० । ३ सतो – रो० ।
४–४ लोकविदू, सब्बलोकहितो – स्या० ।

३३४ "पटिक्कमनसालाय, वसन्तो कतभूमिय ।
अग्गि उज्जालयि तत्थ, दव्हं[1] कण्हासि सा मही[1] ।।

३३५ "तदा परिसति नाथो, चतुसच्चपकासको ।
सावक सम्पकित्तेसि, लूखचीवरधारक ।।

३३६ "तस्स तम्हि गुणे तुट्ठो, पणिपच्च[2] तथागत ।
लूखचीवरधारग्ग, पत्थयि ठानमुत्तम ।।

३३७ "तदा अवोच भगवा, सावके पदुमुत्तरो ।
'पस्सथेत पुरिसक, कुचेल तनुदेहक ।।

३३८ 'पीतिप्पसन्नवदन, सद्धाधनसमन्वित ।
उदग्गतनुज हट्ठ, अचल सालपिण्डित ।।

३३९ 'एसो पत्थेति त ठान, सच्चसेनस्स भिक्खुनो ।
लूखचीवरधारिस्स, तस्स वण्णसितासयो[3]' ।।

३४० "त सुत्वा मुदितो हुत्वा, निपच्च सिरसा जिन ।
यावजीव सुभ कम्म, करित्वा जिनसासने ।।

३४१ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसूपगो[4] अह[4] ।।

३४२ "पटिक्कमनसालाय, भूमिदाहककम्मुना[5] ।
समसहस्स निरये, अडय्हि वेदनाट्टितो ।।

३४३ "तेन कम्मावसेसेन, पञ्च जातिसतानिह ।
मनुस्सो कुलजो हुत्वा, जातिया लक्खणङ्कितो ।।

३४४ "पञ्च जातिसतानेव, कुट्ठरोगसमप्पितो । B 141
महादुक्ख अनुभवि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।।

३४५ "इमस्मि भद्दके कप्पे, उपरिट्ठ यसस्सिन ।
पिण्डपातेन तप्पेसि, पसन्नमानसो अह ।।

३४६ "तेन कम्मविसेसेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

१-१ दळ्ह कण्हासिया ० – सी०, रो०, डय्हकण्हा सिलामही – स्या० । २ पतिपज्ज – स्या० । ३ वण्णगतासयो – सी०, स्या०, रो० । ४-४ तावतिस अगच्छह – स्या० । ५ भूमिदाहनकम्मुना – स्या० ।

३४७ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, अजायि खत्तिये कुले ।
पितुनो अच्चयेनाह, महारज्जममप्पितो ।।

३४८ "कुट्ठरोगाधिभूतोह[1], न रति न सुख लभे ।
मोघ रज्ज सुख यस्मा, मोघराजा ततो अह ।।

३४९. "कायस्स दोस दिस्वान, पब्बजि अनगारिय ।
बावरिस्स दिजग्गस्स, सिस्सत्त अज्झुपागमि ।।

३५० "महता परिवारेन, उपेच्च नरनायक ।
अपुच्छि निपुण पञ्ह, त वीर वादिसूदन ।।

३५१ 'अय लोको परो लोको, ब्रह्मलोको सदेवको ।
दिट्ठि[2] नो[2] नाभिजानामि, गोतमस्स यसस्सिनो ।।

३५२ 'एवाभिक्कन्तदस्साविं, अत्थि पञ्हेन आगम ।
कथ लोक अवेक्खन्त, मच्चुराजा न पस्सति' ।।

३५३ 'सुञ्ञतो लोक अवेक्खस्सु, मोघराज सदा सतो ।
अत्तानुदिट्ठि ऊहच्च, एव मच्चुतरो[3] सिया ।।

३५४ 'एव लोक अवेक्खन्त, मच्चुराजा न पस्सति' ।
"इति म अभणि बुद्धो, सब्बरोगतिकिच्छको ।।

३५५ "सह गाथावसानेन, केसमस्सुविवज्जितो ।
कासाववत्थवसनो, आसि भिक्खु तथारहा[4] ।।

३५६ "सङ्घिकेसु विहारेसु, न वसि रोगपीळितो ।
मा विहारो पदुस्सी ति, वातरोगेहि[5] पीळितो[5] ।।

B 142 ३५७. "सङ्कारकूटा[6] आहित्वा[6], सुसाना रथिकाहि च ।
ततो सङ्घाटिं[7] करित्वा[7], धारयि लूखचीवर ।।

३५८ "महाभिसक्को तस्मि मे, गुणे तुट्ठो विनायको ।
लूखचीवरधारीन, एतदग्गे ठपेसि म ।।

३५९ "पुञ्ञापापपरिक्खीणो, सब्बरोगविवज्जितो ।
सिखी व अनुपादानो, निब्बायिस्समनासवो ।।

---

१ कुट्ठरोगाभिभूतोह – सी०, स्या० । २–२ दिट्ठानो – सी०, दिट्ठ नो – रो०, दिट्ठिं ते – स्या० । ३ मच्चुत्तरो – स्या० । ४ तथारह – स्या० । ५–५ वाचायाभिसुपीळितो – स्या०, रो० । ६–६ ० आहत्वा – सी०, सङ्कारकुटा आहत्वा – स्या० । ७–७ सङ्घाटिक कत्वा – सी०, ० करित्वान – स्या० ।

३६० "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥
३६१ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
३६२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा मोघराजा थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

कच्चायनवग्गो[1] चतुपञ्ञासमो ।

तस्सुद्दानं

कच्चानो वक्कली थेरो, महाकप्पिनसव्हयो ।
दब्बो कुमारनामो च, बाहियो कोट्ठिको वसी ॥
उरुवेळकस्सपो राधो, मोघराजा च पण्डितो ।
तीणि गाथासतानेत्थ, बासट्ठि[2] चेव पिण्डिता ॥

——— ०, ———

१ कच्चानवग्गो – सी० । २ द्वासट्ठि – सी०, स्या० ।

५५. भद्दियवग्गो

१ लकुण्डभद्दियत्थेरअपदानं

I 143 १ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु[1] चक्खुमा[1] ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे[2] उप्पज्जि नायको ॥

२ "तदाहं हंसवतियं, सेट्ठिपुत्तो महद्धनो[3] ।
जङ्घाविहारं[4] विचरं, सङ्घारामं अगच्छहं ॥

३ "तदा सो लोकपज्जोतो, धम्मं देसेसि नायको ।
मञ्जुस्सरानं[5] पवरं, सावकं अभिकित्तयि ॥

४ "तं सुत्वा मुदितो हुत्वा, कारं कत्वा महेसिनो ।
वन्दित्वा सत्थुनो पादे, तं ठानमभिपत्थयिं ॥

५ "तदा बुद्धो वियाकासि, सङ्घमज्झे विनायको ।
'अनागतम्हि अद्धाने, लच्छसे तं मनोरथं ॥

६ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

७ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
भद्दियो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ॥

८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

९ "द्वेनवुते इतो कप्पे, फुस्सो उप्पज्जि नायको ।
दुरासदो दुप्पसहो[6], सब्बलोकुत्तमो जिनो ॥

१० "चरणेन च सम्पन्नो, ब्रहा[7] उजु पतापवा ।
हितेसी सब्बसत्तानं[8], बहुं मोचेसि बन्धना ॥

११ "नन्दारामवने[9] तस्स, अहोसिं फुस्सकोकिलो[10] ।
गन्धकुटिसमासन्ने, अम्बरुक्खे वसामहं ॥

१–१ सब्बधम्मान पारगू – स्या० । २ लोके – स्या० । ३ महाधनो – सी० । ४ जङ्घविहारं – स्या० । ५ मधुरस्सरानं – स्या० । ६ दुपसहो – स्या० । ७ ब्रम्हा – स्या० । ८ सब्बपाणीनं – सी० । ९ नन्दारामवरे – स्या० । १० पुस्सकोकिलो – सी०, स्या० ।

१२ “तदा पिण्डाय गच्छन्त, दक्खिणेय्य जिनुत्तम ।
दिस्वा चित्त पसादेत्वा, मञ्जुनाभिनिकूजह[1] ॥

१३ “राजुय्यान तदा गन्त्वा, सुपक्क कनकत्तच । B 144
अम्बपिण्ड गहेत्वान, सम्बुद्धस्सोपनामयि ॥

१४ “तदा मे चित्तमञ्ञाय, महाकारुणिको जिनो ।
उपट्ठाकस्स हत्थतो, पत्त पग्गण्हि नायको ॥

१५ “अदासि हट्ठचित्तोह[2], अम्बपिण्ड महामुने ।
पत्ते पक्खिप्प पक्खेहि, पञ्जलिं[3] कत्वान मञ्जुना ॥

१६ “सरेन रजनीयेन, सवनीयेन वग्गुना[4] ।
वस्सन्तो बुद्धपूजत्थ, नीळ[5] गन्त्वा निपज्जह ॥

१७ “तदा मुदितचित्त म, बुद्धपेमगतासय ।
सकुणग्घि उपागन्त्वा, घातयी दुट्ठमानसो ॥

१८ “ततो चुतोह तुसिते, अनुभोत्वा महासुख ।
मनुस्सयोनिमागच्छि, तस्स कम्मस्स वाहसा ॥

१९ “इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ॥

२० “सासन जोतयित्वा सो, अभिभुय्य कुतित्थिये ।
विनयित्वान वेनेय्ये, निब्बुतो सो ससावको ॥

२१ “निब्बुते तम्हि लोकग्गे, पसन्ना जनता बहू ।
पूजनत्थाय बुद्धस्स, थूप कुब्बन्ति सत्थुनो ॥

२२ ‘सत्तयोजनिक थूप, सत्तरतनभूसित ।
करिस्साम[6] महेसिस्स’, इच्चेव मन्तयन्ति ते ॥

२३ “किकिनो कासिराजस्स, तदा सेनाय नायको ।
हुत्वाह अप्पमाणस्स, पमाण चेतिये वदि ॥

२४ “तदा ते मम वाक्येन, चेतिय योजनुग्गत ।
अकसु नरवीरस्स, नानारतनभूसित ॥

---

१ मञ्जुनादेन कूजह – सी०, रो० । २ तुट्ठचित्तोह – सी० । ३ पक्खेहञ्जलिं – सी० । ४ मञ्जुना – स्या० । ५ निद्द – स्या०, रो० । ६ कारेस्साम – स्या० ।

२५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

B. 145 २६ "पच्छिमे च भवे दानि, जातो सेट्ठिकुले अहं ।
सावत्थिय पुरवरे, इद्धे फीते महद्धने ।।

२७ "पुरप्पवेसे सुगत, दिस्वा विम्हितमानसो ।
पब्बजित्वान न चिर, अरहत्तमपापुणि ।।

२८ "चेतियस्स पमाण य, अकरि तेन कम्मुना ।
लकुण्डकसरीरोह[1], जातो परिभवारहो[2] ।।

२९ "सरेन मधुरेनाह, पूजित्वा[3] इसिसत्तम ।
मञ्जुस्सरान भिक्खून, अग्गत्तमनुपापुणि ।।

३० "फलदानेन बुद्धस्स, गुणानुस्सरणेन च ।
सामञ्ञफलसम्पन्नो, विहरामि अनासवो ।।

३१ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागो व बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवो ।।

३२ "स्वागत वत मे आसि, बुद्धसेट्ठस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

३३ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा लकुण्डभद्दियो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ कङ्खारेवतत्थेरअपदानं

३४ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

३५ "सीहहनु ब्रह्मगिरो, हसदुन्दुभिनिस्सनो[4] ।
नागविक्कन्तगमनो, चन्दसूरादिकप्पभो ।।

---

१ लकुण्टक ० – सी०, स्या० । २ परिब्भवारहो – स्या० । ३. पूजेत्वा – सी०, स्या० । ४ हसदुन्दुभिनिस्सरो – सी०, ० सावनो – स्या०, ० निस्सवनो – रो० ।

३६ “महामती महावीरो, महाझायी महाबलो[1] । B 146
महाकारुणिको नाथो, महातमपनूदनो[2] ॥

३७ “स कदाचि तिलोकग्गो, वेनेय्य[3] विनय बहु[3] ।
धम्म देसेसि सम्बुद्धो, सत्तासयविदू[4] मुनि ॥

३८ “झायि झानरत वीर, उपसन्त अनाविल ।
वण्णयन्तो परिसति, तोसेसि[5] जनत जिनो ॥

३९ “तदाह हसवतिय, ब्राह्मणो वेदपारगू ।
धम्म सुत्वान मुदितो, त ठानमभिपत्थयि ॥

४० “तदा जिनो वियाकासि, सङ्घमज्झे विनायको ।
‘मुदितो होहि त्व ब्रह्मे, लच्छसे त मनोरथ ॥

४१ ‘सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

४२ ‘तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
रेवतो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको’ ॥

४३ “तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

४४ “पच्छिमे च भवे दानि, जातोह कोलिये पुरे ।
खत्तिये कुलसम्पन्ने, इद्धे फीते महद्धने ॥

४५ “यदा कपिलवत्थुस्मि, बुद्धो धम्ममदेसयि ।
तदा पसन्नो सुगते, पब्बजि अनगारिय ॥

४६ “कङ्खा मे बहुला आसि, कप्पाकप्पे तहिं तहि ।
सब्ब त विनयी बुद्धो, देसेत्वा धम्ममुत्तम ॥

४७ “ततोह तिण्णससारो, सदा झानसुखे रतो ।
विहरामि तदा बुद्धो, म दिस्वा एतदब्रवि ॥

४८ ‘या काचि कङ्खा इध वा हुर वा, B 147
सकवेदिया वा परवेदिया वा ।
ये[6] झायिनो ता पजहन्ति सब्बा,
आतापिनो ब्रह्मचरिय चरन्ता’ ॥

---

१ महागति – स्या०, महाहितो – रो० । २ महातमविधसनो – स्या०, महातमविसूदनो – रो० । ३–३ वेनेय्ये विनिय बहु – सी० । ४ सत्तचित्तविदू – स्या० । ५ तोसेति – स्या०, रो० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि ।

४९ "सतसहस्से कत कम्म, फल दस्सेसि मे इध ।
सुमुत्तो[1] सरवेगो व, किलेसे झापयि मम ।।

५० "ततो झानरत[2] दिस्वा[2], बुद्धो लोकन्तगू मुनि ।
झायीन भिक्खून अग्गो, पञ्ञापेति[3] महामति ।।

५१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।

५२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

५३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा कङ्खारेवतो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ सीवलित्थेरअपदान

५४ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

५५ "सील तस्स असङ्खेय्य, समाधि वजिरूपमो ।
असङ्खेय्य ञाणवर, विमुत्ति च अनोपमा ।।

५६ "मनुजामरनागान[4], ब्रह्मान च समागमे ।
समणब्राह्मणाकिण्णे, धम्म देसेसि नायको ।।

५७ "ससावक महालाभि, पुञ्ञवन्त जुतिन्धर ।
ठपेसि एतदग्गम्हि, परिसासु विसारदो ।।

५८ "तदाह खत्तियो आसि, नगरे हससव्हये ।
सुत्वा जिनस्स त वाक्य, सावकस्स गुण बहु ।।

148 ५९ "निमन्तयित्वा सत्ताह, भोजयित्वा ससावक ।
महादान ददित्वान, त ठानमभिपत्थयि ।।

६० "तदा म विनत पादे, दिस्वान पुरिसासभो ।
सरेन[5] महता वीरो[5], इद[6] वचनमब्रवि ।।

---

१ समुत्तो – स्या० । २–२ म झाननिरत दिस्वा – स्या० । ३ पञ्ञापेसि – सी०, स्या० । ४ मनुजामरुनागान – स्या० । ५–५ सुस्सरेन महावीरो – सी०, रो० , ० धीरो – स्या० । ६ इमे – स्या० ।

६१ "ततो जिनस्स वचनं, सोतुकामा महाजना ।
देवदानवगन्धब्बा[१], ब्रह्मानो च महिद्धिका ॥

६२ "समणब्राह्मणा चेव, नमस्सिसु कतञ्जली ।
'नमो ते पुरिसाजञ्ञ, नमो ते पुरिसुत्तम ॥

६३ 'खत्तियेन महादानं, दिन्नं सत्ताहिकं[२] पि वो[२] ।
सोतुकामा फलं तस्स, ब्याकरोहि महामुने[३]' ॥

६४ "ततो अवोच भगवा, 'सुणाथ मम भासितं ।
अप्पमेय्यम्हि बुद्धम्हि, ससङ्घम्हि[४] पतिट्ठिता[४] ॥

६५ 'दक्खिणा[५] ताय[५] को वत्ता, अप्पमेय्यफला हि सा ।
अपि चे स महाभोगो, ठानं पत्थेति उत्तमं ॥

६६ 'लाभी विपुललाभानं, यथा भिक्खु सुदस्सनो ।
तथाहं पि भवेय्यं ति, लच्छसे[६] तं अनागते ॥

६७ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

६८ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
सीवलि नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ॥

६९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसूपगो[७] अहं[७] ॥

७० "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी लोकनायको ।
उप्पज्जि चारुदस्सनो[८], सब्बधम्मविपस्सको ॥

७१ "तदाहं बन्धुमतियं, कुलस्सञ्ञतरस्स च । B 149
दयितो पस्सितो[९] चेव, आसि कम्मन्तवावटो[१०] ॥

७२ "तदा अञ्ञतरो पूगो[११], विपस्सिस्स महेसिनो ।
परिवेसं[१२] अकारयि[१२], महन्तमतिविस्सुतं ॥

१ देवता अथ गन्धब्बा – स्या० । २–२ सत्तहिकं मि वो – सी०, सत्ताहकाधिकं – स्या०, सत्तहिकं विभो – रो० । ३ महामुनि – स्या० । ४–४. सङ्घम्हि सुप्पतिट्ठिता – सी०, गो० । ५–५ दक्खिणादाय – स्या०, रो० । ६ लच्छते – सी० । ७–७ तावतिंस अगञ्छहं – स्या० । ८ चारुनयनो – सी०, स्या० । ९ पत्थितो – सी०, वुट्ठितो – स्या० । १० कम्मन्तब्यावटो – सी०, स्या०, रो० । ११ पुग्गो – स्या० । १२ – १२ परिवेणं अकारेसि – स्या०, रो० ।

७३ "निट्ठिते च महादाने[1], ददु खज्जकसञ्हितं[2] ।
नव दधिं मधुं चेव, विचिनं नेव अद्दसुं ॥

७४ "तदाहं तं गहेत्वान, नवं दधिं मधुं पि च ।
कम्मस्सामिघरं गच्छिं, तमेसन्ता ममद्दसुं ॥

७५ "सहस्समपि दत्वान, नालभिंसु[3] च तं द्वयं[3] ।
ततोहं एवं चिन्तेसिं, 'नेतं हेस्सति ओरकं ॥

७६ 'यथा इमे जना सब्बे, सक्करोन्ति तथागतं ।
अहं पि कारं कस्सामि[4], ससङ्घे लोकनायके' ॥

७७ "तदाहमेवं चिन्तेत्वा[5], दधिं मधुं च एकतो ।
मद्दित्वा लोकनाथस्स, ससङ्घस्स अदासहं ॥

७८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

७९ "पुनाहं बाराणसियं, राजा हुत्वा महायसो ।
सत्तुकस्स तदा दुट्ठो, द्वाररोधमकारयिं ॥

८० "तदा तपस्सिनो रुद्धा, एकाहं रक्खिता अहुं ।
ततो तस्स विपाकेन, पापतिं[6] निरयं भुसं ॥

८१ "पच्छिमे च भवे दानि, जातोहं कोलिये पुरे ।
सुप्पवासा च[7] मे माता, महालि लिच्छवी पिता ॥

८२ "खत्तिये पुञ्ञकम्मेन, द्वाररोधस्स वाहसा ।
सत्त वस्सानि निवसिं, मातुकुच्छिम्हि दुक्खितो ॥

८३ "सत्ताहं द्वारमूळ्होहं, महादुक्खसमप्पितो ।
माता मे छन्ददानेन, एवं आसि सुदुक्खिना ॥

B 150 ८४ "सुवत्थितोहं निक्खन्तो, बुद्धेन अनुकम्पितो ।
निक्खन्तदिवसे येव, पब्बजिं अनगारियं ॥

८५ "उपज्झा[8] सारिपुत्तो मे, मोग्गल्लानो महिद्धिको ।
केसे ओरोपयन्तो मे, अनुसासि महामुनि ॥

---

१ महादानं – स्या० । २ खज्जकसञ्ञुतं – स्या० । ३ – ३ नालभित्थ सतद्वयं – स्या० । ४ करिस्सामि – स्या० । ५ नेत्वान – स्या० । ६ पापिट्ठं – स्या० । ७ व – स्या० । ८ उपज्झो – सी०, उपज्झायो – स्या० ।

८६ "केसेसु छिज्जमानेसु, अरहत्तमपापुणि ।
देवा नागा मनुस्सा च, पच्चये उपनेन्ति मे ।।
८७ "पदुमुत्तरनाथ[1] च, विपस्सि च विनायक ।
य पूजयि पमुदितो, पच्चयेहि विसेसतो ।।
८८ "ततो तेस विसेसेन[2], कम्मान विपुलुत्तम ।
लाभ लभामि सब्बत्थ, वने गामे जले थले ।।
८९ "रेवत दस्सनत्थाय, यदा याति विनायको ।
तिसभिक्खुसहस्सेहि, सह लोकग्गनायको ।।
९० "तदा देवो पणीतेहि, ममत्थाय महामति ।
पच्चयेहि महावीरो, ससङ्घो लोकनायको ।।
९१ "उपट्ठितो मया बुद्धो, गन्त्वा रेवतमद्दस ।
ततो जेतवन गन्त्वा, एतदग्गे ठपेसि म ।।
९२ 'लाभीन सीवली अग्गो, मम सिस्सेसु भिक्खवो' ।
सब्बलोकहितो सत्था, कित्तयी परिसासु म ।।
९३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
९४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
९५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा सीवलित्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ वङ्गीसत्थेरअपदान

९६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।
९७ "यथा पि सागरे ऊमि[3], गगने विय तारका । B 151
एव पावचन तस्स, अरहन्तेहि चित्तित ।।
९८ "सदेवासुरनागेहि, मनुजेहि पुरक्खतो ।
समणब्राह्मणाकिण्णे, जनमज्झे जिनुत्तमो ।।

---

१ पदुमुत्तरनाम – स्या० । २ विपाकेन – सी० । ३ उम्मि – स्या० ।

९९ "पभाहि अनुरञ्जन्तो, लोके[1] लोकन्तगू जिनो ।
वचनेन विबोधेन्तो, वेनेय्यपदुमानि सो ॥
१०० "वेसारज्जेहि सम्पन्नो, चतूहि पुरिसुत्तमो ।
पहीनभयसारज्जो, खेमप्पत्तो विसारदो ॥
१०१ "आसभ पवर ठान, बुद्धभूमि च केवल ।
पटिजानाति लोकग्गो, नत्थि सञ्चोदको क्वचि ॥
१०२ "सीहनादमसम्भीत, नदतो तस्स तादिनो ।
देवो नरो वा ब्रह्मा वा, पटिवत्ता न विज्जति ॥
१०३ "देसेन्तो पवर धम्म, सन्तारेन्तो सदेवक ।
धम्मचक्क पवत्तेति, परिसासु विसारदो ॥
१०४ "पटिभानवत अग्ग, सावक साधुसम्मत ।
गुण बहु पकित्तेत्वा, एतदग्गे ठपेसि त ॥
१०५ "तदाह हसवतिय, ब्राह्मणो साधुसम्मतो ।
सब्बवेदविदू जातो, वागीसो[2] वादिसूदनो ॥
१०६ "उपेच्च त महावीर, सुत्वाह[3] धम्मदेसन ।
पीतिवर पटिलभि, सावकस्स गुणे रतो ॥
१०७ "निमन्तेत्वा[4] व[4] सुगत, ससङ्घ लोकनन्दन ।
सत्ताह भोजयित्वाह, दुस्सेहच्छादयि तदा ॥
१०८ "निपच्च सिरसा पादे, कतोकासो कतञ्जली ।
एकमन्त ठितो हट्ठो, सन्थविं जिनमुत्तमं ॥
१०९ 'नमो ते वादिमद्दन[5], नमो ते इसिसत्तम[6] ।
नमो ते सब्बलोकग्ग, नमो ते अभयङ्कर ॥
B 152 ११० 'नमो ते मारमथन, नमो ते दिट्ठिसूदन ।
नमो ते सन्तिसुखद, नमो ते सरणङ्कर ॥
१११ 'अनाथान भव नाथो, भीतान अभयप्पदो ।
विस्सामभूमि[7] सन्तान, सरण सरणेसिन' ॥

१ लोक – सी० । २ वगीसो – स्या० । ३ सुत्वा त – सी०, स्या० । ४–४ निमन्तयित्वा – सी०, स्या० । ५ वादिसद्दुल – सी०, रो०, वादिसूदन – स्या० । ६ पुरिसुत्तम – सी०, रो० । ७ विस्सास भूमि – स्या०, विस्सानभूमि – रो० ।

११२ "एवमादीहि सम्बुद्धं, सन्थवित्वा महागुणं ।
अवोच वादिसूदस्स[1], गतिं पप्पोमि भिक्खुनो ॥

११३ "तदा अवोच भगवा, अनन्तपटिभानवा ।
'यो सो बुद्धं अभोजेसि, सत्ताहं सहसावकं ॥

११४ 'गुणं च मे पकित्तेसि, पसन्नो सेहि पाणिभि ।
एसो पत्थयते ठानं, वादिसूदस्स भिक्खुनो ॥

११५ 'अनागतम्हि अद्धाने, लच्छसे[2] तं मनोरथं ।
देवमानुससम्पत्तिं[3], अनुभोत्वा अनप्पकं ॥

११६ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

११७ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
वङ्गीसो नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ॥

११८ "तं सुत्वा मुदितो हुत्वा, यावजीवं तदा जिनं ।
पच्चयेहि उपट्ठासिं, मेत्तचित्तो तथागतं ॥

११९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तुसितं[4] अगमासहं[4] ॥

१२० "पच्छिमे च भवे दानि, जातो विप्पकुले[5] अहं ।
पच्चाजातो यदा आसिं, जातिया सत्तवस्सिको ॥

१२१ "सब्बवेदविदू जातो, वादसत्थविसारदो ।
वादिस्सरो[6] चित्तकथी, परवादप्पमद्दनो ॥

१२२ "वङ्गे जातो ति वङ्गीसो, वचने इस्सरो ति वा ।
वङ्गीसो इति मे नामं, अभवी[7] लोकसम्मतं ॥

१२३ "यदाहं विञ्ञुतं पत्तो, ठितो पठमयोब्बने । B 153
तदा राजगहे रम्मे, सारिपुत्तमहद्दसं[8] ॥

पञ्चवीसतिमं भाणवारं ।

---

१ वादिसूरस्स – सी०, स्या०, रो० । २ लच्छते – सी० । ३ देवमनुस्स० – स्या० । ४ – ४ तावतिंसं अगञ्छहं – स्या० । ५ परिब्बाजकुले – सी०, स्या०, रो० । ६ वग्गुस्सरो – स्या०, रो० । ७ अगमिप – स्या० । ८ सारिपुत्तमथद्दसं – सी०, रो०, सारिपुत्तं च अद्दसं – स्या० ।

१२४ "पिण्डाय विचरन्त त, पत्तपाणि सुसवुत ।
अलोलक्खि मितभाणि, युगमत्त निदक्खित[1] ।।

१२५ "त दिस्वा विम्हितो हुत्वा, अवोच ममनुच्छव[2] ।
कणिकारा व निचित[3], चित्त गाथापद अह ।।

१२६ "आचिक्खि सो मे सत्थार, सम्बुद्ध लोकनायक ।
तदा सो पण्डितो वीरो, उत्तरि[4] समवोच मे ।।

१२७ "विरागसहित वाक्य, कत्वा दुद्दसमुत्तम ।
विचित्तपटिभानेहि तोसितो तेन तादिना ।।

१२८ "निपच्च सिरसा पादे, पब्बाजेही ति म[5] ब्रवि[5] ।
ततो म स महापञ्ञो[6], बुद्धसेट्ठमुपानयि ।।

१२९ "निपच्च सिरसा पादे, निसीदि सत्थु सन्तिके ।
ममाह वदत सेट्ठो, कच्चि[7] वङ्गीस जानासि[7] ।।

१३० "किञ्चि[8] सिप्प ति तस्माह,जानामी ति च अब्रवि[8] ।
मतसीस वनच्छुद्ध, अपि[10] बारसवस्सिक[10] ।
तव[11] विज्जाविसेसेन, सचे सक्कोसि वाचय[12] ।।

१३१ "आमोति[13] मे[13] पटिञ्ञाते,तीणि सीसानि दस्सयि ।
निरयनरदेवेसु[14], उपपन्ने अवाचयि ।।

१३२ "तदा खीणासवस्सेव[15], सीस दस्सेसि नायको ।
ततोह विहतारब्भो[16], पब्बज्ज समयाचिस ।।

१३३ "पब्बजित्वान सुगत, सन्थवामि तहि[17] तहि ।
ततो म कब्बवित्तोसि[18], उज्झायन्तिह भिक्खवो ।।

B 154 १३४ "ततो वीमसनत्थ मे, आह बुद्धो विनायको ।
तक्किका[19] पनिमा[19] गाथा, ठानसो पटिभन्ति त[20] ।।

---

१ निरिक्खत – सी०, रो०, उदिक्खत – स्या० । २ मननुच्छव – सी०, स्या० । ३ खणिक ठानरचित – सी०, कणिकारपरिचित – रो० । ४ उत्तर – सी०, रो० । ५–५ म ब्रवि – सी०, अब्रवि – स्या० । ६ महप्पञ्ञो – स्या० । ७–७ सच्च वङ्गीस कच्चि ते – स्या० । ८–८ स्या० पोत्थके नत्थि । ९ व विदित – स्या० । १०–१० सुगति दुग्गति मत – स्या० । ११ तुय्ह – स्या० । १२ भासय – सी०, रो० । १३–१३ आमाति तिमे – सी० । १४ अथो निरयदेवेसु – स्या०, रो० । १५ पच्चेकबुद्धस्स – सी०, रो० । १६ विहतारम्भो – सी०, स्या० । १७ यहि – स्या० । १८ कब्बवित्तेति – सी०, कविचित्तोति – स्या०, रो० । १९–१९ तक्किता पनिमा – सी०, तक्किताम इमा – स्या० । २० वा – सी०, स्या० ।

१३५ "न कब्बवित्तोह[1] वीर, ठानसो पटिभन्ति म[2] ।
तेन हि दानि वङ्गीस, ठानसो सन्थवाहि म ॥
१३६ "तदाह सन्थवि वीर, गाथाहि इसिसत्तम ।
ठानसो[3] मे[3] तदा तुट्ठो, जिनो अग्गे ठपेसि म ॥
१३७ "पटिभानेन चित्तेन, अञ्ञेसमतिमञ्ञाह ।
पेसले[4] तेन सविग्गो, अरहत्तमपापुणि ॥
१३८ 'पटिभानवत अग्गो, अञ्ञो कोचि न विज्जति ।
यथाय भिक्खु वङ्गीसो, एव धारेथ भिक्खवो' ॥
१३९ "सतसहस्से कत कम्म, फल दस्सेसि मे इध ।
सुमुत्तो सरवेगो व, किलेसे[5] झापयि[5] मम ॥
१४० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१४१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
१४२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा वङ्गीसो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ नन्दकत्थेरअपदानं

१४३ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥
१४४ "हिताय सब्बसत्तान, सुखाय वदत वरो ।
अत्थाय पुरिसाजञ्ञो, पटिपन्नो सदेवके ॥
१४५ "यसग्गपत्तो सिरिमा, कित्तिवण्णभतो[6] जिनो ।
पूजितो सब्बलोकस्स, दिसा सब्बासु विस्सुतो ॥
१४६ "उत्तिण्णविचिकिच्छो सो, वीतिवत्तकथङ्कथो । B 155
परिपुण्णमनसङ्कप्पो, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ॥
१४७ "अनुप्पन्नस्स मग्गस्स, उप्पादेता[7] नरुत्तमो ।
अनक्खात च अक्खासि, असञ्जात च सञ्जनी ॥

१ कब्यचित्तोह – स्या० । २ मे – स्या० । ३–३ सो ठानसो – स्या० । ४ पेसलो – स्या० । ५–५ किलेसे झापयी – सी०, किलेसा झापिता – स्या० । ६ कित्तिवण्णभटो – स्या० । ७ उपादेता – स्या० ।

१४८ "मग्गञ्ञू मग्गविदू[1] च, मग्गनखायी नरासभो ।
मग्गस्स कुसलो सत्था, मारथीन वरुत्तमो[2] ॥

१४९ "तदा महाकारुणिको, धम्म देससि नायको ।
निमुग्गे कामपङ्कम्हि[3], समुद्धरति पाणिने[4] ॥

१५० "भिक्खुनीन ओवदने, सावक सेट्ठसम्मत[5] ।
वण्णय एतदग्गम्हि, पञ्ञापेसि[6] महामुनि ॥

१५१ "त सुत्वाह पमुदितो, निमन्तेत्वा तथागत ।
भोजयित्वा ससङ्घ त, पत्थयि ठानमुत्तम ॥

१५२ "तदा पमुदितो नाथो, म अवोच महाइसि ।
'सुखी भवस्सु दीघावु[7], लच्छसे त मनोरथ ॥

१५३ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

१५४ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
नन्दको नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ॥

१५५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसूपगो[8] अह[8] ॥

१५६ "पच्छिमे च भवे दानि, जातो सेट्ठिकुले अह ।
सावत्थिय पुरे वरे, इद्धे फीते महद्धने ॥

१५७ "पुरप्पवेसे सुगत, दिस्वा विम्हितमानसो ।
जेतारामपटिग्गाहे, पब्बजि अनगारिय ॥

१५८ "नचिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणि ।
ततोह तिण्णसमाखो, सासितो सब्बदस्सिना ॥

B 156 १५९ "भिक्खुनीन धम्मकथ, पटिपुच्छाकरि[9] अहं ।
सासिता ता मया सब्बा, अभविसु अनासवा ॥

१६० "सतानि पञ्चनूनानि, तदा तुट्ठो महाहितो ।
भिक्खुनीन ओवदत, अग्गट्ठाने ठपसि म ॥

१ सो मग्गविदू – सी०, रो० । २ नरुत्तमो – स्या० । ३ मोहपङ्कम्हि – सी०, स्या०, मोहमग्गम्हि – रो० । ४ पाणिनो – स्या० । ५ जेट्ठसम्मत – स्या० । ६ पञ्ञापेसि – सी०, स्या० । ७ दीघायु – सी०, स्या० । ८ – ८ तावतिंस अगञ्छहं – स्या० । ९ परिपुच्छाकरिं – स्या० ।

१६१ "सतसहस्से कत कम्म, फल दस्सेसि मे इध ।
सुमुत्तो सरवेगो व, किलेसे झापयि मम ॥

१६२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

१६३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

१६४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थ सुद आयस्मा नन्दको थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ काळुदायित्थेरअपदानं

१६५ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥

१६६ "नायकान वरो सत्था, गुणागुणविदू जिनो ।
कतञ्ञू कतवेदी च, तित्थे योजेति पाणिने[1] ॥

१६७ "सब्बञ्ञुतेन ञाणेन, तुलयित्वा दयासयो ।
देसेति पवर धम्म, अनन्तगुणसञ्चयो ॥

१६८ "स कदाचि महावीरो, अनन्तजिनससरि[2] ।
देसेति मधुर धम्म, चतुसच्चूपसञ्हित ॥

१६९ "सुत्वान त धम्मवर, आदिमज्झन्तसोभण ।
पाणसतसहस्सान, धम्माभिसमयो अहु ॥

१७० "निन्नादिता तदा भूमि, गज्जिसु च पयोधरा ।
साधुकार पवत्तिसु, देवब्रह्मनरासुरा ॥

१७१ 'अहो कारुणिको सत्था, अहो सद्धम्मदेसना । B 157
अहो भवसमुद्दम्हि, निमुग्गे उद्धरी जिनो' ॥

१७२ "एव पवेदजातेसु[3], सनरामरब्रह्मसु ।
कुलप्पसादकानग्ग, सावक वण्णयी जिनो ॥

१७३ "तदाह हसवतिय, जातो मच्चकुले अहु ।
पासादिको दस्सनियो, पहूतधनधञ्ञवा ॥

---

१ पाणिनो – सी०, स्या०, रो० । २ अनन्तजनससदि – सी०, अनन्तजनत सुधी – स्या०, अनन्तजनतसरी – रो० । ३ सवेगजातेसु – सी०, स्या० ।

१७४ "इमारामुपेच्चाह, वन्दित्वा त तथागत ।
सुणित्वा मधुर धम्मं, कार कत्वा च तादिनो ।।

१७५ "निपच्च पादमलेह, इम वचनमब्रवि ।
कुप्पसादकानग्गो, यो[1] नया सन्थुतो[1] मुने ।।

१७६ "तादिसो[2] होमह वीर[2], बुद्धसेट्ठस्स सासने ।
तदा महाकारुणिको, सिञ्चन्तो वा मतेन म ।।

१७७ "आह म 'पुत्त उत्तिट्ठ, लच्छसे त मनोरथ ।
कथ नाम जिने कार, कत्वान विफलो सिया ।।

१७८ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवा ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

१७९ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
उदायि नाम नामेन, हेस्सति सत्थु सावको' ।।

१८० "त सुत्वा मुदितो हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्तो परिचरि, पच्चयेहि विनायक ।।

१८१ "तेन कम्मविपाकेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

१८२ "पच्छिमे च भवे दानि, रम्मे कपिलवत्थवे[3] ।
जातो महामच्चकुले, सुद्धोदनमहीपते[4] ।।

१८३ "तदा अजायि सिद्धत्थो, रम्मे लुम्बिनिकानने ।
हिताय सब्बलोकस्स, सुखाय च नरासभो ।।

B 158 १८४ "तदहेव अह जातो, सह तेनेव वड्ढितो ।
पियो सहायो दयितो[5], वियत्तो[6] नीतिकोविदो ।।

१८५ "एकूनतिसो वयसा, निक्खमित्वा[7] अगारतो[7] ।
छब्बस्स[8] वीतिनामेत्वा[8], आसि बुद्धो विनायको ।।

१८६ "जेत्वा ससेनक मार, खेपयित्वान आसवे ।
भवण्णव तरित्वान, बुद्धो आसि सदेवके ।।

१–१ यो तव सासने – स्या० । २–२ तादिसोह महावीर – स्या० । ३ कापिलवत्थवे – सी०, स्या० । ४ सुद्धोदनो महीपति – स्या० । ५ दयिको – स्या० । ६ विस्सट्ठो – स्या० । ७–७ निक्खन्तो पब्बजित्थ सो – सी०, स्या० । ८–८ छवस्सानि विनामेत्वा – स्या० ।

१८७ "इसिव्हय गमित्वान[1], विनेत्वा पञ्चवग्गिये ।
ततो विनेसि भगवा, गन्त्वा गन्त्वा तहि तहि ।।

१८८ "वेनेय्ये विनयन्तो सो, सङ्गण्हन्तो सदेवक ।
उपेच्च मगधे[2] गिरि[2], विहरित्थ तदा जिनो ।।

१८९ "तदा सुद्धोदननाह, भूमिपालेन पेसितो ।
गन्त्वा दिस्वा दसबल, पब्बजित्वारहा अहु[3] ।।

१९० "तदा महेसि याचित्वा, पापयि कपिलव्हय ।
ततो पुराह गन्त्वान, पसादेसि महाकुल ।।

१९१ "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, म[4] महापरिसाय सो[4] ।
कुलप्पसादकानग्ग, पञ्ञापेसि विनायको ।।

१९२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
१९३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१९४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा काळुदायित्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ अभयत्थेरअपदानं

१९५ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा[5] ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

१९६ "सरणागमने किञ्चि[6], निवेसेसि तथागतो । B 159
किञ्चि सीले निवेसेसि, दसकम्मपथुत्तमे ।।

१९७ "देति कस्सचि सो वीरो, सामञ्ञफलमुत्तम ।
समापत्ती तथा अट्ठ, तिस्सो विज्जा पवच्छति[7] ।।

१९८ "छळभिञ्ञासु योजेसि, किञ्चि सत्त नरुत्तमो ।
देति कस्सचि नाथो सो, चतस्सो पटिसम्भिदा ।।

१९९ "बोधनेय्य पज दिस्वा, असङ्ख्येय्य[8] पि योजन[8] ।
खणेन उपगन्त्वान, विनेति नरसारथि ।।

---

१. पतन गन्त्वा – स्या० । २ – २ मगधागिरिं – सी०, मङ्गलागिरिं – रो० । ३ अह – स्या० । ४–४ ममाह पुरिसासभो – स्या०, रो० । ५ पारगू – स्या० । ६ कञ्चि – सी०, केचि – स्या० । ७ पवेच्छति – सी०, स्या० । ८ – ८ असङ्ख्येय्ये पि योजने – सी०, स्या०, रो० ।

२०० "तदाहं हंसवतियं, अहोसिं ब्राह्मणत्रजो।
पारगू सब्बवेदानं, वेय्याकरणसम्मतो॥

२०१ "निरुत्तिया च कुसलो, निघण्डुम्हि[1] विसारदो।
पदको केटुभविदू, छन्दोविचितिकोविदो[2]॥

२०२ "जङ्घाविहारं विचरं, हंसाराममुपेच्चहं।
अद्दसं वरदं[3] सेट्ठं, महाजनपुरक्खतं॥

२०३ "देसेन्तं विरजं धम्मं, पच्चनीकमती अहं।
उपेत्वा तस्स कल्याणं[4], सुत्वान विमलं[5] अहं[5]॥

२०४ "ब्याहतं पुनरुत्तं वा, अपत्थं वा निरत्थकं।
नाद्दसं तस्स मुनिनो, ततो पब्बजितो अहं॥

२०५ "नचिरेनेव कालेन, सब्बसत्तविसारदो[6]।
निपुणो[7] बुद्धवचने, अहोसिं गुणिसम्मतो[8]॥

२०६ "तदा चतस्सो गाथायो, गन्थयित्वा सुब्यञ्जना।
सन्थवित्वा तिलोकग्गं, देसयिस्सं दिने दिने॥

२०७ "विरत्तोसि महावीरो[9], संसारे सभये वसं।
करुणाय न निब्बायि, ततो कारुणिको मुनि॥

२०८ "पुथुज्जनो वयो सन्तो[10], न किलेसवसो अहु।
सम्पजानो सतियुत्तो, तस्मा एसो अचिन्तियो॥

B 160 २०९ "दुब्बलानि किलेसानि, यस्सासयगतानि मे।
ञाणग्गिपरिदड्ढानि, न खीयिंसु तमब्भुतं[11]॥

२१०. "यो सब्बलोकस्स गरु, लोको[12] यस्स तथा गरु।
तथापि लोकाचरियो, लोको तस्सानुवत्तको॥

२११. "एवमादीहि सम्बुद्धं, कित्तयं[13] धम्मदेसनं।
यावजीवं करित्वान, गतो सग्गं ततो चुतो॥

---

१ निघण्टुम्हि – सी०, निघण्डे च – स्या०। २ छन्दोविचित्तकोविदो – स्या०। ३ वदतं – सी०, रो०, पवरं – स्या०। ४ वाक्यानि – सी०, स्या०, रो०। ५–५ विमलानहं – सी०, स्या०, रो०। ६ सब्बत्थापि विसारदो – स्या०। ७ निपुणे – स्या०। ८ गणिसम्मतो – सी०, स्या०। ९ महावीर – सी०। १० सत्तो – स्या०। ११ तदब्भुतं – सी०, स्या०। १२ लोके – स्या०। १३ कित्तयिं – स्या०।

२१२ "सतसहस्सितो कप्पे, य बुद्धमभिकित्तयिं ।
दुग्गति नाभिजानामि, कित्तनाय इद फल ।।

२१३ "देवलोके महारज्ज[1], पादेसि कञ्चनग्घिय[1] ।
चक्कवत्ती महारज्ज, बहुसोनुभवि अह ।।

२१४ "दुवे भवे पजायामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
अञ्ञा गति न जानामि, कित्तनाय इद फल ।।

२१५ "दुवे कुले पजायामि, खत्तिये अथ ब्राह्मणे ।
नीचे कुले न जायामि[2], कित्तनाय इद फल ।।

२१६ "पच्छिमे च भवे दानि, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
रञ्ञोह बिम्बिसारस्स, पुत्तो नामेन चाभयो ।।

२१७ "पापमित्तवस गन्त्वा, निगण्ठेन विमोहितो[3] ।
पेसितो नाटपुत्तेन, बुद्धसेट्ठमुपेच्चह ।।

२१८ "पुच्छित्वा निपुण पञ्ह, सुत्वा ब्याकरणुत्तम ।
पब्बजित्वान नचिर, अरहत्तमपापुणि ।।

२१९ "कित्तयित्वा जिनवर, कित्तितो होमि सब्बदा ।
सुगन्धदेहवदनो, आसि सुखसमप्पितो ।।

२२० "तिक्खहासलहुपञ्ञो[4], महापञ्ञो तथेवह ।
विचित्तपटिभानो च, तस्स कम्मस्स वाहसा ।।

२२१ "अभित्थवित्वा पदुमुत्तराह[5], पसन्नचित्तो असम सयम्भु ।
न गच्छि कप्पानि अपायभूमि, सत सहस्सानि बलेन[6] तस्स ।।

२२२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।। B 161

२२३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

२२४ "पटिसम्भिदा चतस्सो प० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा अभयो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

१–१ रज्ज पादेसि कचय – सी०, ० दिब्बानुभोसह तदा – स्या० । २ जानामि – स्या० । ३ समोहितो – स्या० । ४ तिक्खहासुलहुपञ्ञो – सी०, ० लहुप्पञ्ञो – स्या० ।

८ लोमसकङ्गियत्थेरअपदानं[1]

२२५ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदतं वरो ॥

२२६ "तदाहं चन्दनो चेव, पब्बजित्वान सासने ।
आपाणकोटिकं[2] धम्मं[2], पूरयित्वान सासने ॥

२२७ "ततो चुता सन्तुसितं, उपपन्ना उभो मयं ।
तत्थ दिब्बेहि नच्चेहि, गीतेहि वादितेहि च ॥

२२८ "रूपादिदसहङ्गेहि, अभिभोत्वान सेसके ।
यावतायुं वसित्वान, अनुभोत्वा महासुखं ॥

२२९ "ततो चवित्वा तिदसं, चन्दनो उपपज्जथ ।
अहं कपिलवत्थुस्मिं, अजायिं[3] साकियत्रजो ॥

२३० "यदा उदायित्थेरेन, अज्झिट्ठो लोकनायको ।
अनुकम्पियं सक्यानं, उपेसि कपिलव्हयं ॥

२३१ "तदातिमानिनो सक्या, न बुद्धस्स गुणञ्ञुनो ।
पणमन्ति न सम्बुद्धं, जातिथद्धा अनादरा ॥

२३२ "तेसं सङ्कप्पमञ्ञाय, आकासे चङ्कमी जिनो ।
पज्जुन्नो विय वस्सित्थ, पज्जलित्थ यथा सिखी ॥

२३३ "दस्सत्वा रूपमतुलं, पुन अन्तरधायथ ।
एको पि हुत्वा बहुधा, अहोसि पुनरेकको ॥

B 162 २३४ "अन्धकारं पकासं च, दस्सयित्वा अनेकधा ।
पाटिहेरं[4] करित्वान, विनयी ञातके मुनि ॥

२३५ "चातुद्दीपो महामेघो, तावदेव[5] पवस्सथ[5] ।
तदा हि जातकं बुद्धो, वेस्सन्तरमदेसयि ॥

२३६ "तदा ते खत्तिया सब्बे, निहन्त्वा जातिजं मदं ।
उपेसुं सरणं बुद्धं, आह सुद्धोदनो तदा ॥

---

१ लोममतियत्थेर० – स्या० । २–२ आपाणकोटिय कम्म – स्या० । ३ अहोसिं – सी० । ४ पाटिहीरं – सी० । ५–५ तावदे सम्पवस्सथ – सी० ।

२३७ 'इदं ततियं तव भूरिपञ्ञ,
पादानि वन्दामि समन्तचक्खु।
यदाभिजातो पथवी[1] पकम्पयी,
यदा न तं नज्जहि जम्बुछाया' ॥

२३८ "तदा बुद्धानुभावं तं, दिस्वा विम्हितमानसो।
पब्बजित्वान तत्थेव, निवसिं मातुपूजको ॥

२३९ "चन्दनो देवपुत्तो मं, उपगन्त्वानुपुच्छथ[2]।
भद्देकरत्तस्स तदा, सङ्खेपवित्थारं नयं ॥

२४० "चोदितोहं तदा तेन, उपेच्च नरनायकं।
भद्दकरत्तं सुत्वान, सविग्गो वनमामको ॥

२४१ "तदा मातरमापुच्छिं, वने वच्छामि एकको।
सुखुमालो ति मे माता, वारयी[3] तं[3] तदा वच ॥

२४२ "कासं[4] कुसं पोटकिलं, उसीरं मुञ्जपब्बजं[5]।
उरसा पनुदिस्सामि, विवेकमनुब्रूहयं ॥

२४३ "तदा वनं पविट्ठोहं, सरित्वा जिनसासनं।
भद्देकरत्तओवादं, अरहत्तमपापुणिं ॥

२४४ 'अतीतं नान्वागमेय्य, नप्पटिकङ्खे[6] अनागतं।
यदतीतं पहीनं तं, अप्पत्तं च अनागतं ॥

२४५ 'पच्चुप्पन्नं च यो धम्मं, तत्थ तत्थ विपस्सति।
असंहीरं असंकुप्पं, तं विद्धा[7] मनुब्रूहये[7] ॥

२४६ 'अज्जेव किच्चमातप्पं, को जञ्ञा मरणं सुवे।
न हि नो सङ्गरं तेन, महासेनेन मच्चुना ॥

२४७ 'एवंविहारिं आतापिं, अहोरत्तमतन्दितं। B 163
तं वे भद्देकरत्तो ति, सन्तो आचिक्खते मुनि' ॥

२४८ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥
२४९ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
२५० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

---

१ पथविं – सी०, पठवी – स्या०। २ उपगन्त्वा अपुच्छथ – स्या०। ३–३ वारयि ते – स्या०, रो०। ४ दब्बं – सी०, रो०, सब्बं – स्या०। ५ मुञ्जबब्बजं – सी०, रो०। ६ नप्पटकङ्खे – स्या०। ७–७ विद्धा अनुब्रूहये – स्या०।

इत्थं सुदं आयस्मा लोमसकङ्गियो[1] थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९. वनवच्छत्थेरअपदानं

२५१ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदतं वरो ॥

२५२ "तदाहं पब्बजित्वान, तस्स बुद्धस्स सासने ।
यावजीवं चरित्वान, ब्रह्मचारं[2] ततो चुतो ॥

२५३ "तेन कम्मेन सुकतेन चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगञ्छहं ॥

२५४ "ततो चुतो अरञ्ञम्हि, कपोतो आसहं तहिं ।
वसते गुणसम्पन्नो, भिक्खु झानरतो सदा ॥

२५५ "मेत्तचित्तो कारुणिको, सदा पमुदिताननो ।
उपेक्खको महावीरो, अप्पमञ्ञासु कोविदो ॥

२५६ "विनीवरणसङ्कप्पे, सब्बसत्तहितासये ।
विसट्ठो[3] नचिरेनासिं, तस्मिं सुगतसावके ॥

२५७ "उपेच्च पादमूलम्हि, निसिन्नस्स तदास्समे ।
कदाचि सामिसं[4] देति, धम्मं देसेसि चेकदा ॥

२५८ "तदा विपुलपेमेन, उपासित्वा जिनत्रजं ।
ततो चुतो गतो सग्गं, पवासो[5] सघरं यथा ॥

B 164 २५९ "सग्गा चुतो मनुस्सेसु, निब्बत्तो पुञ्ञकम्मुना ।
अगारं छड्डयित्वान, पब्बजिं बहुसो अहं ॥

२६० "समणो तापसो विप्पो[6], परिब्बाजो[7] तथेवहं ।
हुत्वा वसिं अरञ्ञम्हि, अनेकसतसो[8] अहं ॥

२६१ "पच्छिमे च भवे दानि, रम्मे कपिलवत्थवे ।
वच्छगोत्तो दिजो तस्स, जायाय अहमोक्कमिं ॥

---

१ लोमसङ्घियो – स्या० । २ ब्रह्मचरियं – सी०, ब्रह्मचरं – स्या० । ३ विस्सट्ठो – स्या० । ४ आमिसं – स्या० । ५ पवासा – सी० । ६ दिजो – स्या० । ७ परिब्बजो – म० । ८ अनेकसतयो – स्या० ।

२६२ "मातु मे दोहळो आसि, तिरोकुच्छिगतस्स मे ।
जायमानसमीपम्हि, वनवासाय निच्छयो ।।

२६३ "ततो मे अजनी माता, रमणीये वनन्तरे ।
गब्भतो निक्खमन्तं मं, कासायेन पटिग्गहुं ।।

२६४ "ततो कुमारो सिद्धत्थो, जातो सक्यकुलद्धजो ।
तस्स मित्तो पियो आसिं, सविसट्ठो सुमानियो ।।

२६५ "सत्तसारेभिनिक्खन्ते[1], ओहाय विपुलं यसं ।
अहं पि पब्बजित्वान, हिमवन्तमुपागमिं ।।

२६६ "वनालयं भावनीयं, कस्सपं धुतवादिकं[2] ।
दिस्वा सुत्वा जिनुप्पादं, उपेसिं नरसारथिं ।।

२६७ "सो मे धम्ममदेसेसि सब्बत्थं सम्पकासयं ।
ततोहं पब्बजित्वान, वनमेव पुनागमं[3] ।।

२६८ "तत्थाप्पमत्तो[4] विहरं, छळभिञ्ञा अफस्सयिं[5] ।
अहो सुलद्धलाभोम्हि, सुमित्तेनानुकम्पितो ।।

२६९ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ।।

२७० "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।

२७१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा वनवच्छो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० चूळसुगन्धत्थेरअपदानं

२७२ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो । B 165
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदतं वरो ।।

२७३ "अनुब्यञ्जनसम्पन्नो, बात्तिसवरलक्खणो ।
ब्यामप्पभापरिवुतो, रंसिजालसमोत्थटो[6] ।।

---

१ सत्तसारेहि निक्खन्ते – स्या० । २ धुतपादकं – सी०, स्या० । ३ पुनागमिं – सी०, रो०, पुनोक्कमं – स्या० । ४ तत्थप्पमत्तो – सी०, स्या० । ५ अपस्सयिं – स्या० । ६ रंसिजालसमोगतो – स्या० ।

२७४ “असमासेता यथा चन्दो, सूरियो[1] व पभङ्करो ।
निब्बापेता यथा मेघो, सागरो व गुणाकरो ॥

२७५ “धरणीरिव सीलेन, हिमवा व समाधिना ।
आकासो विय पञ्ञाय, असङ्गो अनिलो यथा ॥

२७६ “तदाहं बाराणसियं, उपपन्नो महाकुले ।
पहूतधनधञ्ञस्मिं, नानारतनसञ्चये ॥

२७७ “महता परिवारेन, निसिन्नं लोकनायकं ।
उपेच्च धम्ममस्सोसिं, अमतं व मनोहरं[2] ॥

२७८ “द्वत्तिंसलक्खणधरो[3], सनक्खत्तो[4] व चन्दिमा ।
अनुब्यञ्जनसम्पन्नो, सालराजा व फुल्लितो ॥

२७९ “रंसिजालपरिक्खित्तो, दित्तो व कनकाचलो ।
ब्यामप्पभापरिवुतो, सतरंसी[5] दिवाकरो ॥

२८० “सोण्णाननो जिनवरो, समणी[6] व सिलुच्चयो ।
करुणापुण्णहदयो, गुणेन विय सागरो ॥

२८१ “लोकविस्सुतकित्ति च, सिनेरू व नगुत्तमो ।
यससा वित्थतो[7] वीरो[7], आकाससदिसो मुनि ॥

२८२ “असङ्गचित्तो सब्बत्थ, अनिलो विय नायको ।
पतिट्ठा सब्बभूतानं, मही व मुनिसत्तमो ॥

२८३ “अनुपलित्तो[8] लोकेन, तोयेन पदुमं यथा ।
कुवादगच्छदहनो, अग्गिखन्धो व सोभसि[9] ॥

२८४ “अगधो[10] विय सब्बत्थ, किलेसविसनासको ।
गन्धमादनसेलो व, गुणगन्धविभूसितो ॥

B 166 २८५ “गुणानं आकरो वीरो, रतनानं व सागरो ।
सिन्धू व वनराजीनं[11], किलेसमलहारको ॥

२८६ “विजयी व महायोधो, मारसेनावमद्दनो[12] ।
चक्कवत्ती व सो राजा, बोज्झङ्गरतनिस्सरो ॥

---

१ सुरियो – सी०, स्या० । २ मनोरहं – स्या० । ३ बात्तिंस० – सी० । ४ सुनक्खत्तो – स्या० । ५ सरस्मिव – सी०, सतरसीव – स्या० । ६ रमणी – स्या० । ७–७ विततो धीरो – स्या० । ८ अनूपलित्तो – सी०, स्या० । ९ सोभति – सी०, सो वसि – स्या० । १० अगदो – सी०, स्या० । ११ च नराजञ्ञो – स्या० । १२ मारसेनप्पमद्दनो – सी०, मारसेनाप्पमद्दनो – स्या० ।

२८७ "महाभिसक्कसङ्कासो, दोसब्याधितिकिच्छको ।
सल्लकत्तो यथा वेज्जो[1], दिट्ठिगण्डविफालको ॥
२८८ "सो तदा लोकपज्जोतो, सनरामरसक्कतो ।
परिसासु नरादिच्चो, धम्मं देसयते जिनो ॥
२८९ "दानं दत्वा महाभोगो, सीलेन सुगतूपगो ।
भावनाय च निब्बाति, इच्चेवमनुसासथ ॥
२९० "देसनं तं महस्सादं, आदिमज्झन्तसोभणं ।
सुणन्ति परिसा सब्बा, अमतं व महारसं ॥
२९१ "सुत्वा सुमधुरं धम्मं, पसन्नो जिनसासने ।
सुगतं सरणं गन्त्वा, यावजीवं नमस्सहं ॥
२९२ "मुनिनो गन्धकुटिया, ओपुञ्जेसिं[2] तदा महिं ।
चतुज्जातेन गन्धेन, मासे अट्ठ दिनेस्वहं ॥
२९३ "पणिधाय सुगन्धत्तं[3], सरीरं विस्सगन्धिनो[4] ।
तदा जिनो वियाकासि, सुगन्धतनुलाभितं ॥
२९४. 'यो यं गन्धकुटिभूमिं, गन्धेनोपुञ्जते सकिं ।
तेन कम्मविपाकेन, उपपन्नो तहिं तहिं ॥
२९५ 'सुगन्धदेहो सब्बत्थ, भविस्सति अयं नरो ।
गुणगन्धयुत्तो[5] हुत्वा, निब्बायिस्सतिनासवो' ॥
२९६. "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥
२९७ "पच्छिमे च भवे दानि, जातो विप्पकुले अहं ।
गब्भं[6] मे वसतो माता, देहेनासि सुगन्धिता[7] ॥
२९८ "यदा च मातुकुच्छिम्हा, निक्खमामि तदा पुरी[8] । B 167
सावत्थि सब्बगन्धेहि, वासिता विय वायथ ॥
२९९. "पुप्फवस्सं च सुरभिं, दिब्बगन्धं मनोरमं ।
धूपानि च महग्घानि, उपवायिंसु तावदे ॥

१ सेट्ठो – सी०, स्या० । २ उब्बट्टेसिं – स्या० । ३ सुगन्धन्तं – स्या० । ४ सरीरस्स विगन्धिनो – सी०, स्या०, रो० । ५ गुणगन्धयुतो – सी०, गुणगन्धायुतो – स्या० । ६ गब्भे – सी० । ७ सुगन्धिका – सी०, स्या० । ८ पुरं – स्या० ।

३०० "देवा च सब्बगन्धेहि, धूपपुप्फेहि तं घरं।
वासयिंसु सुगन्धेन, यस्मिं जातो अहं घरे ॥

३०१ "यदा च तरुणो भद्दो, पठमे योब्बने ठितो।
तदा सेलं[1] सपरिसं, विनेत्वा नरसारथि ॥

३०२ "तेहि सब्बेहि परिवुतो[2], सावत्थिपुरमागतो।
तदा बुद्धानुभावं तं, दिस्वा पब्बजितो अहं ॥

३०३ "सीलं समाधिपञ्ञा च, विमुत्ति च अनुत्तरं।
भावेत्वा चतुरो धम्मे, पापुणिं आसवक्खयं ॥

३०४ "यदा पब्बजितो चाहं, यदा च अरहा[3] अहुं[3]।
निब्बायिस्सं यदा चाहं, गन्धवस्सो तदा अहु ॥

३०५ "सरीरगन्धो च सदातिसेति[4] मे,
महारहं चन्दनचम्पकुप्पलं।
तथेव गन्धे इतरे च सब्बसो,
पसय्ह वायामि ततो तहिं[5] तहिं ॥

३०६ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ॥
३०७ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
३०८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं आयस्मा चूळसुगन्धो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति।

भद्दियवग्गो पञ्चपञ्ञासमो।

तस्सुद्दानं

B 168 भद्दियो रवतो थेरो, महालाभी च सीवली।
वङ्गीसो नन्दको चेव, काळुदायी तथाभयो ॥
लोमसो वनवच्छो च, सुगन्धो चेव[6] दसमो[6]।
तीणि गाथासता तत्थ, सोळसा च तदुत्तरि ॥

---

१ सेलं – स्या०। २ सहितो – सी०, स्या०, रो०। ३–३ अरहं अहं – स्या०। ४ सेट्ठोतिसेति – स्या०। ५ यहिं – स्या०। ६–६ दसमो कतो – सी०, स्या०।

अथ वग्गुद्दानं

कणिकारत्थयो वग्गो, फलदो तिणदायको ।
कच्चानो भद्दियो वग्गो, गाथायो गणिता चिमा[1] ।।
नवगाथासतानीह[2], चतुरासीतियेव च ।
सपञ्ञास पञ्चसतं, अपदाना पकासिता ।।
सह उदानगाथाहि[3], छसहस्सानि होन्तिमा ।
द्वेसतानि च गाथानं, अट्ठारस तदुत्तरि* ।।

———— ० ————

१ विसा – स्या० । २ नवगाथासतानि च – स्या० । ३ उद्दानगाथाहि – सी०, स्या० । * एत्थ 'एत्तावता बुद्धापदानं च पच्चेकबुद्धापदानं च थेरापदानं च समत्तानी' ति – सी०, स्या० पोत्थकेसु अधिको पाठो दिस्सति ।

५६. यसवग्गो[1]

१ यसत्थेरअपदानं

B. 169 १ "महासमुद्द ओगय्ह, भवन मे सुनिम्मित ।
सुनिम्मिता पोक्खरणी, चक्कवाकूपकूजिता ।।

२ "मन्दारकेहि सञ्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ।
नदी च सन्दते तत्थ, सुपतित्था मनोरमा ।।

३ "मच्छकच्छपसञ्छन्ना, नानादिजसमोत्थटा ।
मयूरकोञ्चाभिरुदा, कोकिलादीहि वग्गुहि ।।

४ "पारेवता रविहसा, चक्कवाका नदीचरा ।
तित्तिरा साळिका चेत्थ, पावका जीवजीवका ।।

५ "हसाकोञ्चाभिनदिता, कोसिया पिङ्गला[2] बहू ।
सत्तरतनसम्पन्ना, मणिमुत्तपवाळिका ।।

६. "सब्बे सोण्णमया रुक्खा, नानागन्धसमेरिता ।
उज्जोतेन्ति दिवारत्ति, भवन सब्बकालिक ।।

७ "सट्ठितुरियसहस्सानि, साय पातो पवज्जरे ।
सोळसित्थिसहस्सानि, परिवारेन्ति म सदा ।।

८. "अभिनिक्खम्म भवना, सुमेध लोकनायक ।
पसन्नचित्तो सुमनो, वन्दयि त महायस ।।

९ "सम्बुद्ध अभिवादेत्वा, ससङ्घ त निमन्तयि ।
अधिवासेसि सो धीरो, सुमेधो लोकनायको ।।

१० "मम धम्मकथ कत्वा, उय्योजेसि महामुनि ।
सम्बुद्ध अभिवादेत्वा, भवन मे उपागमि ।।

११. "आमन्तयि परिजन, सब्बे सन्निपतु तदा ।
'पुब्बण्हसमय बुद्धो, भवन आगमिस्सति' ।।

B 170 १२ 'लाभा अम्ह सुलद्धा नो, ये वसाम तवन्तिके ।
मय पि बुद्धसेट्ठस्स, पूजयिस्साम सत्थुनो' ।।

---

१. एत्थ स्या० पोत्थके अस्स वग्गस्स सब्बा गाथायो न दिस्सन्ति । २ पिङ्गली – सी० ।

१३ "अन्न पान पट्ठपेत्वा, काल आरोचयिं अहं ।
वसीसतसहस्सेहि, उपेसि लोकनायको ॥

१४ "पञ्चङ्गिकेहि तुरियेहि, पच्चुग्गममकासहं ।
सब्बसोण्णमये पीठे, निसीदि पुरिसुत्तमो ॥

१५ "उपरिच्छदनं आसि, सब्बसोण्णमयं तदा ।
बीजनीयो पवायन्ति, भिक्खुसङ्घं अनुत्तरं ॥

१६ "पहूतेनन्नपानेन, भिक्खुसङ्घं अतप्पयिं ।
पच्चेकदुस्सयुगले, भिक्खुसङ्घस्सदासहं ॥

१७ "यं वदेति सुमेधो सो, आहुतीनं पटिग्गहो ।
भिक्खुसङ्घे निसीदित्वा, इमा गाथा अभासथ ॥

१८ 'यो मं अन्नेन पानेन, सब्बे इमे च तप्पयि ।
तमहं कित्तयिस्सामि, सुणाथ मम भासतो ॥

१९ 'अट्ठारसे कप्पसते, देवलोके रमिस्सति ।
सहस्सक्खत्तुं राजाय, चक्कवत्ती भविस्सति ॥

२० 'उपगच्छति यं योनिं, देवत्तं अथ मानुसं ।
सब्बसोण्णमयं तस्स, छदनं धारयिस्सति ॥

२१ 'तिंसकप्पसहस्सम्हि ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

२२ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, निब्बायिस्सतिनासवो ॥

२३ 'भिक्खुसङ्घे निसीदित्वा, सीहनादं नदिस्सति' ।
"चितके छत्तं धारेन्ति, हेट्ठा छत्तम्हि डय्हथ ॥

२४ "सामञ्ञं मे अनुप्पत्तं, किलेसा झापिता मया ।
मण्डपे रुक्खमूले वा, सन्तासो मे न विज्जति ॥

२५ "तिंसकप्पसहस्सम्हि, यं दानमददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, सब्बदानस्सिदं फलं ॥

२६ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता । B 171
नागो व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवो ॥

२७ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।
२८ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा यसो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

२ नदीकस्सपत्थेरअपदान

२९ "पदुमुत्तरस्स भगवतो, लोकजेट्ठस्स तादिनो ।
पिण्डचार चरन्तस्स, वारितो उत्तम यस ।
अग्गफल गहेत्वान, अदासि सत्थुनो अह ।।
३० "तेन कम्मेन देविन्दो, लोकजेट्ठो नरासभो ।
सम्पत्तोम्हि अचल ठान, हित्वा जयपराजय ।।
३१ "सतसहस्सितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, अग्गदानस्सिद फल ।।
३२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
३३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
३४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा नदीकस्सपो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

३ गयाकस्सपत्थेरअपदान

३५ "अजिनचम्मवत्थोह[1], खारिभारधरो तदा ।
खारिक हारयित्वान, कोल अहासि अस्सम ।।
३६ "भगवा तम्हि समये, एको अदुतियो जिनो ।
ममस्सम उपागच्छि, जोतेन्तो सब्बकालिक ।।
३७ "सक चित्त पसादेत्वा, अभिवादेत्वान सुब्बत ।
उभो हत्थेहि पग्गय्ह, कोल बुद्धस्सदासह ।।

१ अजिनवत्थ निवत्थोह – सी० ।

३८ "एकतिंसे इतो कप्पे, य फल अददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, कोलदानस्सिद फल ।।
३९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।।
४० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा गयाकस्सपो थेरो इमा गाथाय। अभासित्था ति ।

---

४ किमिलत्थेरअपदान

४२ "निब्बुते ककुसन्धम्हि, ब्राह्मणम्हि वुसीमति ।
गहेत्वा सलल माल, मण्डप कारयि अह ।।
४३ "तावतिंस गतो सन्तो, लभिम्ह ब्यम्हमुत्तम ।
अञ्ञे देवेतिरोचामि, पुञ्ञकम्मस्सिद फल ।।
४४ "दिवा वा यदि वा रत्ति, चङ्कमन्तो ठितो चह ।
छन्नो सललपुप्फेहि, पुञ्ञकम्मस्सिद फल ।।
४५ "इमस्मियेव कप्पम्हि, य बुद्धमभिपूजयि ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।
४६ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ।। B 173
४७ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद आयस्मा किमिलो[1] थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ वज्जीपुत्तत्थेरअपदान

४९ "सहस्सरंसी भगवा, सयम्भू अपराजितो ।
विवेका वुट्ठहित्वान, गोचरायाभिनिक्खमि ।।
५० "फलहत्थो अह दिस्वा, उपगच्छिं नरासभ ।
पसन्नचित्तो सुमनो, सवण्ट अददिं फल ।।

---

१ किम्बिलो – सी० ।

५१ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य फल अददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, फलदानस्सिद फल ॥

५२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

५३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

५४ "पटिसम्भिदा चतस्सो प० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा वज्जीपुत्तो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ उत्तरत्थेरअपदानं

५५ "सुमेधो नाम सम्बुद्धो, बात्तिसवरलक्खणो ।
विवेककामो भगवा, हिमवन्तमुपागमि ॥

५६ "अज्झोगाहेत्वा हिमवन्त, अग्गो कारुणिको मुनि ।
पल्लङ्क आभुजित्वान, निसीदि पुरिसुत्तमो ॥

174 ५७ "विज्जाधरो तदा आसि, अन्तलिक्खचरो अह ।
तिसूल सुगत गय्ह, गच्छामि अम्बरे तदा ॥

५८ "पब्बतग्गे यथा अग्गि, पुण्णमायेव चन्दिमा ।
वन ओभासते बुद्धो, सालराजा व फुल्लितो ॥

५९ "वनग्गा निक्खमित्वान, बुद्धरसीभिधावरे[1] ।
नळग्गिवण्णसङ्कासा[2], दिस्वा चित्त पसादयि ॥

६० "विचिन अद्दस पुप्फ, कणिकार दवगन्धिक ।
तीणि पुप्फानि आदाय, बुद्धसेट्ठमपूजयि ॥

६१ "बुद्धस्स आनुभावेन, तीणि पुप्फानि मे तदा ।
उद्ध वण्टा अधोपत्ता, छाय कुब्बन्ति सत्थुनो ॥

६२ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देस, तावतिसमगच्छह ॥

६३ "तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, कणिकारीति[3] ञायति ।
सट्ठियोजनमुब्बेध निसयोजनवित्थतं ॥

---

१ बुद्धरसीविधावरे – सी० । २ नळग्गिवनसङ्कास – सी० । ३ कणिकारोति – सी० ।

६४ "सहस्सकण्ड सतभेण्डु, धजालुहरितामय ।
सतसहस्सनिय्यूहा[1], ब्यम्हे पातुभविसु[2] मे ॥

६५ "सोण्णमया मणिमया, लोहितङ्कमया पि च ।
फलिका पि च पल्लङ्का, येनिच्छका यदिच्छका ॥

६६ "महारह च सयन, तूलिका विकतीयुत ।
उद्धलोमि च एकन्त, बिम्बोहनसमायुत ॥

६७ "भवना निक्खमित्वान, चरन्तो देवचारिक ।
यथा इच्छामि[3] गमन, देवसङ्घपुरक्खतो ॥

६८ "पुप्फस्स हेट्ठा तिट्ठामि, उपरिच्छदन मम ।
समन्ता योजनसत, कणिकारेहि छादित ॥

६९ "सट्ठितुरियसहस्सानि, सायपात उपट्ठहु । B 175
परिवारेन्ति म निच्च, रत्तिन्दिवमतन्दिता ॥

७० "तत्थ नच्चेहि गीतेहि, तालेहि वादितेहि च ।
रमामि खिड्डारतिया, मोदामि कामकामह ॥

७१ "तत्थ भुत्वा पिवित्वा च, मोदामि तिदसे तदा ।
नारीगणेहि सहितो मोदामि ब्यम्हमुत्तमे ॥

७२ "सतान पञ्चक्खत्तु च, देवरज्जमकारयि ।
सतान तीणिक्खत्तु च, चक्कवत्ती अहोसह ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥

७३ "भवे भवे ससरन्तो, महाभोग लभामह ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, बुद्धपूजायिद फल ॥

७४ "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
अञ्ञ गति न जानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

७५ "दुवे[4] कुले पजायामि[4], खत्तिये चापि ब्राह्मणे ।
नीचे कुले न जायामि, बुद्धपूजायिद फल ॥

७६ "हत्थियान अस्सयान, सिविक सन्दमानिक ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ॥

---

१ सतसहस्सानि ब्यूहानि – सी० । २ पातुरहंसु – सी० । ३ गच्छामि – सी० ।
४–४ यत्थ पच्छा पजायामि – सी० ।

७७ "दासीगण दासगण, नारियो समलङ्कृता ।
लभामि सब्बमेवेत बुद्धपूजायिद फल ॥
७८ "कोसेय्यकम्बलियानि, खोमकप्पासिकानि च ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ॥
७९ "नववत्थ नवफल, नवग्गरसभोजन ।
लभामि सब्बमेवेत, बुद्धपूजायिद फल ॥
८० "इम खाद इम भुञ्ज, इमम्हि सयने सय ।
लभामि सब्बमेवेन, बुद्धपूजायिद फल ॥
८१ "सब्बत्थ पूजितो होमि, यसो अच्चुग्गतो मम ।
महापक्खो सदा होमि, अभेज्जपरिसो सदा ।
ञातीन उत्तमो होमि, बुद्धपूजायिद फल ॥
176 ८२ "सीत उण्ह न जानामि, परिळाहो न विज्जति ।
अथो चेतसिक दुक्ख, हदये मे न विज्जति ॥
८३ "सुवण्णवण्णो हुत्वान, ससरामि भवाभवे ।
वेवण्णिय न जानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
८४ "देवलोका चवित्वान, सुक्कमलेन चोदितो ।
सावत्थिय पुरे जातो, महासालेसु अड्ढके ॥
८५ "पञ्च कामगुणे हित्वा, पब्बजि अनगारिय ।
जातिया सत्तवस्सोह, अरहत्तमपापुणि ॥
८६ "उपसम्पादयी बुद्धो, गुणमञ्ञाय चक्खुमा ।
तरुणो पूजनीयोह, बुद्धपूजायिद फल ॥
८७ "दिब्बचक्खु विसुद्ध मे, समाधिकुसलो अह ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्तो, बुद्धपूजायिद फल ॥
८८ "पटिसम्भिदा अनुप्पत्तो, इद्धिपादेसु कोविदो ।
धम्मेसु पारमिप्पत्तो, बुद्धपूजायिद फल ॥
८९ "तिसकप्पसहस्सम्हि, य बुद्धमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ॥
९० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
९१ "स्वागत वत मे आसि प० कत बुद्धस्स सासन ॥

९२ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा उत्तरो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ अपरउत्तरत्थेरअपदान

९३ "निब्बुते लोकनाथम्हि, सिद्धत्थे लोकनायके ।
मम ञाती समानेत्वा, धातुपूज अकासह ॥

९४ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य धातुमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, धातुपूजायिद फल ॥

९५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥ B 177

९६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

९७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अपरउत्तरत्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ भद्दजित्थेरअपदान

९८ "ओगय्ह य पोक्खरणि, नानाकुञ्जरसेवित ।
उद्धरामि भिस तत्थ, घासहेतु अह तदा ॥

९९ "भगवा तम्हि समये, पदुमुत्तरसव्हयो ।
रत्तम्बरधरो बुद्धो, गच्छते अनिलञ्जसे ॥

१०० "धुनन्तो पसुकूलानि, सद्द अस्सोसह तदा ।
उद्ध निज्झायमानोह, अद्दस लोकनायक ॥

१०१ "तत्थेव ठितको सन्तो, आयाचि लोकनायक ।
मधु भिसेहि सहित, खीर सप्पि मुळालिक ॥

१०२ "पटिग्गण्हातु मे बुद्धो, अनुकम्पाय चक्खुमा ।
ततो कारुणिको सत्था, ओरोहित्वा महायसो ॥

१०३ "पटिग्गण्हि मम भिक्ख, अनुकम्पाय चक्खुमा ।
पटिग्गहेत्वा सम्बुद्धो, अका मे अनुमोदन ॥

१०४ 'सुखी होतु महापुञ्ञ, गति तुय्ह समिज्झतु ।
इमिना भिसदानेन, लभस्सु विपुलं सुखं' ।।

१०५ "इदं वत्वान सम्बुद्धो, जलजुत्तमनामको ।
भिक्खमादाय सम्बुद्धो, आकासेनागमा जिनो ।।

१०६ "ततो भिसं गहेत्वान, अगच्छिं मम अस्समं ।
भिसं रुक्खे लग्गेत्वान, मम दानं अनुस्सरिं ।।

B 178 १०७ "महावातो उट्ठहित्वा, सञ्चालेसि वनं तदा ।
आकासो अभिनादित्थ, असनी च फली तदा ।।

१०८ "ततो मे असनीपातो मत्थके निपती तदा ।
सोहं निसिन्नको सन्तो, तत्थ कालङ्कतो अहं ।।

१०९ "पुञ्ञकम्मेन संयुत्तो, तुसितं उपपज्जहं ।
कळेवरं मे पतितं, देवलोके रमामहं ।।

११० "छळसीतिसहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सायं पातं उपट्ठन्ति, भिसदानस्सिदं फलं ।।

१११ "मनुस्सयोनिमागन्त्वा, सुखितो होमहं तदा ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, भिसदानस्सिदं फलं ।।

११२ "अनुकम्पितको तेन देवदेवेन तादिना ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

११३ "सतसहस्सितो कप्पे, यं भिसं अददिं तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, भिसदानस्सिदं फलं ।।

११४ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवो ।।
११५ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।
११६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं आयस्मा भद्दजित्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ सिवकत्थेरअपदानं

११७ "एसनाय चरन्तस्स, विपस्सिस्स महेसिनो ।
रित्तकं पत्तं दिस्वान, कुम्मासं पूरयिं अहं ।।

११८ "एकनवुतितो कप्पे, य भिक्खमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, कुम्मासस्स इद फल ॥
११९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१२० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥ B 179
१२१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा सिवकत्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० उपवानत्थेरअपदान

१२२ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, सम्बुद्धो परिनिब्बुतो ॥
१२३ "महाजना समागम्म, पूजयित्वा तथागत ।
चित कत्वान सुगत, सरीर अभिरोपयु ॥
१२४ "सरीरकिच्च कत्वान, धातु तत्थ समानयु ।
सदेवमनुस्सा सब्बे, बुद्धथूप अकसु ते ॥
१२५ "पठमा कञ्चनमया, दुतिया च मणिमया ।
ततिया रूपियमया, चतुत्थी फलिकामया ॥
१२६ "तत्थ पञ्चमिका चेव[1], लोहितङ्कमया अहु ।
छट्ठा मसारगल्लस्स, सब्ब रतनमयूपरि ॥
१२७ "जङ्घा मणिमया आसि, वेदिका रतनामया ।
सब्बसोण्णमयो थूपो, उद्ध योजनमुग्गतो ॥
१२८ "देवा तत्थ समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो ॥
१२९ 'धातु आवेणिका नत्थि, सरीर एकपिण्डित ।
इमम्हि बुद्धथूपम्हि, कस्साम कञ्चुक मय' ॥
१३० "देवा सत्तहि रत्नेहि, अञ्ञा वड्ढेसु योजन ।
थूपो द्वियोजनुब्बेधो, तिमिर ब्यपहन्ति सो ॥

---

१ चेति – सी० ।

१३१ "नागा तत्थ समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मनुस्सा चेव देवा च, बुद्धथूप अकसु ते ।।
B 180 १३२ 'मा नो पमत्ता अस्सुम्ह, अप्पमत्ता सदेवका ।
मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो' ।।
१३३ "इन्दनील महानील, अथो जोतिरस मणि ।
एकतो सन्निपातेत्वा, बुद्धथूप अछादयु ।।
१३४ "सब्ब मणिमय आसि, यावता बुद्धचेतिय ।
तियोजनसमुब्बेध, आलोककरण तदा ।।
१३५ "गरुळा च समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मनुस्सा देवनागा च, बुद्धपूज अकसु ते ।।
१३६ 'मा नो पमत्ता अस्सुम्ह, अप्पमत्ता सदेवका ।
मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो' ।।
१३७ "सब्ब मणिमय थूप, अकरु ते च कञ्चुक ।
योजन ते पि वड्ढेसु, आयत बुद्धचेतिय ।।
१३८ "चतुयोजनमुब्बेधो, बुद्धथूपो विरोचति ।
ओभासेति दिसा सब्बा, सतरसी व उग्गतो ।।
१३९ "कुम्भण्डा च समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मनुस्सा चेव देवा च, नागा च गरुळा तथा ।।
१४० 'पच्चेक बुद्धसेट्ठस्स, अकसु थूपमुत्तम ।
मा नो पमत्ता अस्सुम्ह अप्पमत्ता सदेवका ।।
१४१ 'मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो ।
रतनेहि छादेस्साम, आयत बुद्धचेतिय' ।।
१४२ "योजन ते पि वड्ढेसु, आयत बुद्धचेतिय ।
पञ्चयोजनमुब्बेधो, थूपो ओभासते तदा ।।
१४३ "यक्खा तत्थ समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मनुस्सा देवनागा च, गरुळा च कुम्भण्डका ।।
१४४ 'पच्चेक बुद्धसेट्ठस्स, अकसु थूपमुत्तम ।
मा नो पमत्ता अस्सुम्ह, अप्पमत्ता सदेवका ।।

१४५ 'मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो । B 181
फलिका छादयिस्साम, आयत बुद्धचेत्तिय' ॥

१४६ "योजन ते पि वड्ढेसु, आयत बुद्धचेतिय ।
छयोजनिकमुब्बेधो, थूपो ओभासते तदा ॥

१४७ "गन्धब्बा च समागन्त्वा, एकतो मन्तयु तदा ।
'मनुजा देवता नागा, कुम्भण्डा गरुळा[1] तथा ॥

१४८ 'सब्बे अकसु बुद्धथूप, मयमेत्थ अकारका ।
मय पि थूप कस्साम, लोकनाथस्स तादिनो' ॥

१४९ "वेदियो सत्त कत्वान, धज छत्त अकसु ते ।
सब्बसोण्णमय थूप, गन्धब्बा कारयु तदा ॥

१५० "सत्तयोजनमुब्बेधो, थूपो ओभासते तदा ।
रत्तिन्दिवा न ञायन्ति, आलोको होति सब्बदा ॥

१५१ "अभिभोन्ति न तस्साभा, चन्दसूरा सतारका ।
समन्ता योजनसते, पदीपो पि न पज्जलि ॥

१५२ "तेन कालेन ये केचि, थूप पूजेन्ति मानुसा ।
न ते थूप आरुहन्ति, अम्बरे उक्खिपन्ति ते ॥

१५३ "देवेहि ठपितो यक्खो, अभिसम्मतनामको ।
धज वा पुप्फदाम वा, अभिरोपेति उत्तरि ॥

१५४ "न ते पस्सन्ति त यक्ख, दाम पस्सन्ति गच्छतो ।
एव पस्सित्वा गच्छन्ता, सब्बे गच्छन्ति सुग्गति ॥

१५५ "विरुद्धा ये पावचने, पसन्ना ये च सासने ।
पाटिहीर दट्ठुकामा, थूप पूजेन्ति मानुसा ॥

१५६ "नगरे हसवतिया, अहोसि भतको तदा ।
आमोदित जन दिस्वा, एव चिन्तेसह तदा ॥

१५७ 'उळारो भगवा नेसो, यस्स धातुघरे दिस ।
इमा च जनता तुट्ठा, कार कुब्ब न तप्परे ॥

१५८ 'अह पि कार कस्सामि, लोकनाथस्स तादिनो । B 182
तस्स धम्मेसु दायादो, भविस्सामि अनागते' ॥

---

१ च यक्खा तथा – सी० ।

१५९ "सुधोत रजकेनाह, उत्तरेय्य पट मम ।
वेळग्गे आलग्गेत्वान, धज उक्खिपिमम्बरे ॥
१६० "अभिसम्मनको गय्ह, अम्बरे हासि मे धज ।
वातेरित धज दिस्वा, भिय्यो हास जनेमह ॥
१६१ "तत्थ चित्त पसादेत्वा, समण उपसङ्कमि ।
त भिक्खु अभिवादेत्वा, विपाक पुच्छह धजे ॥
१६२ "सो मे कथेसि आनन्दी, पीतिसञ्जनन मम ।
'तस्स धजस्स विपाक, अनुभोस्ससि सब्बदा ॥
१६३ 'हत्थिअस्सरथापत्ती, सेना च चतुरङ्गिनी ।
परिवारेस्सन्ति त निच्च, धजदानस्सिद फल ॥
१६४ 'सट्ठितुरियसहस्सानि, भेरियो समलङ्कता ।
परिवारेस्सन्ति त निच्च, धजदानस्सिद फल ॥
१६५ 'छळसीतिसहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
विचित्तवत्थाभरणा, आमुक्कमणिकुण्डला ॥
१६६ 'आळारपम्हा हसुला, सुसञ्ञा[1] तनुमज्झिमा ।
परिवारेस्सन्ति त निच्च, धजदानस्सिद फल ॥
१६७ 'तिसकप्पसहस्सानि, देवलोके रमिस्ससि ।
असीतिक्खत्तु देविन्दो, देवरज्ज करिस्ससि ॥
१६८ 'सहस्सक्खत्तु राजा च, चक्कवत्ती भविस्ससि ।
पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ॥
१६९ 'कप्पसतसहस्सम्हि, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥
१७० 'देवलोका चवित्वान, सुक्कमूलेन चोदितो ।
पुञ्ञकम्मेन सञ्ञुत्तो ब्रह्मबन्धु भविस्ससि ॥
183 १७१ 'असीतिकोटि छड्डेत्वा, दासे कम्मकरे बहू ।
गोतमस्स भगवतो, सासने पब्बजिस्ससि ॥
१७२ 'आराधयित्वा सम्बुद्ध, गोतम सक्यपुङ्गव ।
उपवानो ति नामेन, हेस्ससि सत्थु सावको' ॥

१ सुत्थना – सी० ।

१७३ "सतसहस्से कत कम्म, फल दस्सेसि मे इध ।
सुमुत्तो सरवेगो व, किलेसे[1] झापयि[1] मम ॥

१७४ "चक्कवत्तिस्स सन्तस्स, चातुद्दीपिस्सरस्स मे ।
तीणि योजनानि सामन्ता, उस्सीयन्ति धजा सदा ॥

१७५ "सतसहस्सितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, धजदानस्सिद फल ॥

१७६ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥

१७७ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

१७८ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा उपवानत्थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

११ रट्ठपालत्थेरअपदान

१७९ "पदुमुत्तरस्स भगवतो, लोकजेट्ठस्स तादिनो ।
वरनागो मया दिन्नो, ईसादन्तो उरूळ्हवा ॥

१८० "सेतच्छत्तोपसोभितो, सकप्पनो[2] सहत्थिपो ।
अग्घापेत्वान त सब्ब, सङ्घाराम अकारयि ॥

१८१ "चतुपञ्ञाससहस्सानि, पासादे कारयि अह ।
महोघदान[3] करित्वान, निय्यादेसि महेसिनो ॥

१८२ "अनुमोदि महावीरो, सयम्भू अग्गपुग्गलो । B 184
सब्बे जने हासयन्तो, देसेसि अमत पद ॥

१८३ "त मे बुद्धो वियाकासि, जलजुत्तमनामको ।
भिक्खुसङ्घे निसीदित्वा, इमा गाथा अभासथ ॥

१८४ 'चतुपञ्ञाससहस्सानि, पासादे कारयी अय ।
कथयिस्सामि विपाक, सुणाथ मम भासतो ॥

१८५ 'अट्ठारससहस्सानि, कूटागारा भविस्सरे ।
ब्यम्हुत्तमम्हि निब्बत्ता, सब्बसोण्णमया च ते ॥

१–१ किलेसा झापिता – सी० । २ सीदब्बनो – सी० । ३ महग्घञ्च – सी० ।

१८६ ‘पञ्ञासक्खत्तु देविन्दो, देवरज्ज करिस्सति ।
अट्ठपञ्ञासक्खत्तु च, चक्कवत्ती भविस्सति ॥

१८७ ‘कप्पसतसहस्सम्हि, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

१८८ ‘देवलोका चवित्वान, सुक्कमूलेन चोदितो ।
अड्ढे कुले महाभोगे, निब्बत्तिस्सति तावदे ॥

१८९ ‘सो पच्छा पब्बजित्वान, सुक्कमूलेन चोदितो ।
रट्ठपालो ति नामेन, हेस्सति सत्थु सावको ॥

१९० ‘पधानपहितत्तो सो, उपसन्तो निरूपधि ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, निब्बायिस्सतिनासवो’ ॥

१९१ “उट्ठाय अभिनिक्खम्म, जहिता भोगसम्पदा ।
खेळपिण्डेव भोगम्हि, पेम मय्ह न विज्जति ॥

१९२ “विरिय मे धुरधोरय्ह, योगक्खेमाधिवाहन ।
धारेमि अन्तिम देह, सम्मासम्बुद्धसासने ॥

१९३ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवो ॥
१९४ “स्वागत वत मे आसि पे० कन बुद्धस्स सासन ॥
185 १९५ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ॥

इत्थ सुद आयस्मा रट्ठपालो थेरो इमा गाथायो अभासित्था ति ।

यसवग्गो छपञ्ञासमो ।

तस्सुद्दान

यसो नदीकस्सपो च, गयाकिमिलवज्जनो ।
दुवे उत्तरा भद्दजी, सिवको उपवाहनो ।
रट्ठपालो एकसत, गाथान पञ्चनवुति ॥

थेरापदान समत्त ।

एत्तावता बुद्धापदान च पच्चेकापदान च थेरापदान च समत्तानि ।

—— ० ——

सुत्तपिटके खुद्दकनिकाये

थेरीअपदानं

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

थेरीअपदानपालि

१. सुमेधावग्गो

१ सुमेधाथेरीअपदानं[1]

अथ थेरिकापदानानि सुणाथ– B 187

१ "भगवति कोणागमने, सङ्घारामम्हि नवनिवेसनम्हि[2] ।
सखियो तिस्सो[3] जनियो, विहारदानं अदासिम्ह[4] ।।

२ "दसक्खत्तुं सतक्खत्तुं, दससतक्खत्तुं सतानं[5] च सतक्खत्तुं[5] ।
देवेसु उपपज्जिम्ह, को वादो मानुसे भवे ।।

३ "देवे[6] महिद्धिका अहुम्ह[7], मानुसम्हि को वादो ।
सत्तरतनमहेसी[8], इत्थिरतनं अहं भविं[9] ।।

४ "इध[10] सञ्चितकुसला[10], सुसमिद्धकुलप्पजा ।
धनञ्जानी च खेमा च, अहं पि च तयो जना ।।

५ "आरामं सुकतं कत्वा, सब्बावयवमण्डितं ।
बुद्धप्पमुखसङ्घस्स, निय्यादेत्वा समोदिता[11] ।।

६ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।
देवेसु अग्गतं पत्ता, मनुस्सेसु तथेव च ।। B 188

---

१ सुमेधापदानं – सी०, पठमं सुमेधाथेरियापदानं – स्या० । २ निवेसम्हि – स्या० । ३ तीणि – रो० । ४ अदम्हसे – स्या० । ५ – ५ सतानि च सत्तक्खत्तुं – सी० । ६ देवेसु – सी०, स्या० । ७ हुत्वा – स्या० । ८ सत्तरतनस्स महेसी – सी०, रो० । ९ आसिं – सी० । १०–१० तत्थ सञ्चित कुसलं – स्या० । ११ पमोदिता – स्या० ।

७ "इमस्मियेव कप्पम्हि, ब्रह्मबन्धु महायसो।
कस्सपो नाम गोत्तेन[1], उप्पज्जि वदत वरो॥

८ "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे॥

९ "तस्सासुं सत्त धीतरो, राजकञ्ञा सुखेधिता[2]।
बुद्धोपट्ठाननिरता, ब्रह्मचरियं चरिंसु ता॥

१० "तासं सहायिका हुत्वा, सीलेसु सुसमाहिता।
दत्वा दानानि सक्कच्चं, अगारेव वतं[3] चरिं॥

११ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसूपगा अहं॥

१२ "ततो चुता याममगं[4], ततोहं तुसितं गता।
ततो च निम्मानरतिं, वसवत्तिपुरं ततो[5]॥

१३ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, पुञ्ञकम्मसमोहिता[6]।
तत्थ तत्थेव राजूनं, महेसित्तमकारयिं॥

१४ "ततो चुता मनुस्सत्ते, राजूनं चक्कवत्तिनं।
मण्डलीनं च राजूनं, महेसित्तमकारयिं॥

१५ "सम्पत्तिमनुभोत्वान, देवेसु मानुसेसु च।
सब्बत्थ सुखिता हुत्वा, नेकजातीसु संसरिं॥

१६ "सो हेतु च सो पभवो, तम्मूलं[7] सासने खमं[7]।
पठमं तं समोधानं, तं धम्मरताय निब्बानं[8]॥

१७ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता।
नागीव बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवा॥

१८ "स्वागतं वत मे आसि, मम बुद्धस्स[9] सन्तिके।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं॥

---

१ नामेन – सी०, स्या०। २ सुखे ठिता – स्या०। ३ वत्त – स्या०। ४ यामासग्गं – स्या०। ५ गता – स्या०। ६ पुञ्ञकम्मसमाहिता – सी०, स्या०। ७–७ तम्मूलं सा च सासने खन्ति – सी०, रो०। ८ निब्बुतं – स्या०। ९ बुद्धसेट्ठस्स – सी०, स्या०।

१९ “पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे । B 189
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन” ।।

इत्थ सुद सुमेधा[1] भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ मेखलादायिकाथेरीअपदान[2]

२० “सिद्धत्थस्स भगवतो, थूपकारापिका[3] अहु[3] ।
मेखलिका मया दिन्ना, नवकम्माय[4] सत्थुनो ।।

२१ “निट्ठिते च महाथूपे, मेखल पुनदासह ।
लोकनाथस्स मुनिनो, पसन्ना सेहि पाणिभि ।।

२२ “चतुन्नवुतितो कप्पे, य[5] मेखलमद[5] तदा ।
दुग्गतिं नाभिजानामि, थूपकाररिसद फल ।।

२३ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
२४ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२५ “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ।।

इत्थ सुद मेखलादायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ मण्डपदायिकाथेरीअपदान

२६ “कोणागमनबुद्धस्स, मण्डपो कारितो मया ।
धुव[6] तिचीवरदासि[6], बुद्धस्स लोकबन्धुनो ।।

२७ “य य जनपद यामि, निगम राजधानियो ।
सब्बत्थ पूजितो[7] होमि, पुञ्ञकम्मस्सिद फल ।।

२८ “किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
२९ “स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।। B 190
३० “पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन” ।।

इत्थ सुद मण्डपदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ आयस्मा सुमेधा – स्या०, एवमुपरि पि । २ खेमादायिकाअपदान – म०, मेखलादायिकाथेरिया० – स्या० । ३–३ थूपकारमकासह – स्या० । ४ नवकम्मस्स – स्या० । ५–५ मेखल अददिं – स्या० । ६ – ६ थूपञ्च पवरमद – स्या०, धुवञ्च चीवर अद – रो० । ७ पूजिता – सी०, स्या० ।

४ सङ्कमनत्थाथेरीअपदानं[1]

३१ "विपस्सिस्स[2] भगवतो, लोकजेट्ठस्स तादिनो ।
रथियं पटिपन्नस्स, तारयन्तस्स पाणिनो ॥

३२ "घरतो निक्खमित्वान, अवकुज्जा निपज्जहं ।
अनुकम्पको लोकनाथो[3], सिरसि[4] अक्कमी मम[5] ॥

३३ "अक्कमित्वान सिरसि, अगमा लोकनायको ।
तेन चित्तप्पसादेन, तुसितं अगमासहं[6] ॥

३४ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवा ॥
३५ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
३६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं सङ्कमनत्था[7] भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ नळमालिकाथेरीअपदानं

३७ "चन्दभागानदीतीरे, अहोसिं किन्नरी तदा ।
अद्दसं विरजं बुद्धं, सयम्भुं अपराजितं ॥

३८ "पसन्नचित्ता सुमना, वेदजाता कतञ्जली ।
नळमालं गहेत्वान, सयम्भुं अभिपूजयिं ॥

3 191 ३९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि[8] च ।
जहित्वा किन्नरीदेहं[8], अगच्छिं तिदसं गतिं[9] ॥

४० "छत्तिंसदेवराजूनं, महेसित्तमकारयिं ।
दसन्नं चक्कवत्तीनं, महेसित्तमकारयिं ।
संवेजेत्वान[10] मे चित्तं[10], पब्बजिं अनगारियं ॥

४१ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

---

१ सङ्कमनदाथेरिया० – स्या० । २ कोण्डञ्ञस्स – स्या०, रो० । ३ लोकजेट्ठो – स्या० । ४ सीसन्ते – सी० । ५ तदा – स्या०, रो० । ६ उपपज्जहं – सी० । ७ सङ्कमनदा – स्या० । ८–८ सी० पोत्थके नत्थि । ९ गणं – स्या०, रो० । १०–१० संवेजयित्वा मे चित्तं – सी०, वेदयित्वान कुसलं – स्या०, संवेदयित्वा कुसलं – रो० ।

४२ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, पुप्फपूजायिद[1] फल ।।
४३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
४४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।
इत्थ सुद नळमालिका थेरी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ एकपिण्डपातदायिकाथेरीअपदान

४६ "नगरे बन्धुमतिया, बन्धुमा नाम खत्तियो ।
तस्स[2] रञ्ञो अहु[3] भरिया, एकज्झ[4] चारयामह[4] ।।
४७ "रहोगता निसीदित्वा, एव चिन्तेसह तदा ।
'आदाय गमनीय हि, कुसल नत्थि मे कत ।।
४८ 'महाभिताप कटुक, घोररूप सुदारुण ।
निरय नून गच्छामि, एत्थ मे नत्थि ससयो' ।।
४९ "राजान उपसङ्कम्म[5], इद वचनमब्रवि ।
'एक मे समण देहि, भोजयिस्सामि खत्तिय' ।।
५० "अदासि मे महाराजा, समण भावितिन्द्रिय ।
तस्स पत्त गहेत्वान, परमन्नेन पूरयि[6] ।।
५१ "पूरयित्वा[7] परमन्न, गन्धालेप अकासह । B 192
जालेन पिदहित्वान[8], वत्थयुगेन[9] छादयि ।।
५२ "आरम्मण मम[10] एत, सरामि यावजीविह[11] ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तावतिसमगच्छह ।।
५३ "तिसान देवराजून, महेसित्तमकारयि ।
मनसा पत्थित मय्ह, निब्बत्तति यथिच्छित[12] ।।

---

१ बुद्धपूजायिद – स्या० । २ यस्स – सी० । ३ अह – स्या० । ४–४ एकज्झ वादयामह – स्या०, रो० । ५ उपगन्त्वान – स्या० । ६ तप्पयि – स्या०, रो० । ७ पूजयित्वा – स्या० । ८ सहस्सग्घनकेव – सी० । ९ पीतचोळेन – स्या०, महानेलेन – रो० । १० मम – सी०, स्या० । ११ यावजीवित – सी०, स्या० । १२ यथिच्छक – स्या०, यदिच्छक – रो० ।

५४ "वीसान चक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।
ओचितत्ता[1] व हुत्वान, ससरामि भवेस्वह[2] ।।
५५ "सब्बबन्धनमुत्ताह, अपेता मे उपादिका ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।
५६ "एकनवुतितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पिण्डपातस्सिद फल ।।
५७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
५८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
५९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद एकपिण्डपातदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ कटच्छुभिक्खादायिकाथेरीअपदान

६० "पिण्डचार चरन्तस्स, तिस्सनामस्स सत्थुनो ।
कटच्छुभिक्ख पग्गय्ह, बुद्धसेट्ठस्स दासह ।।
६१ "पटिग्गहेत्वा सम्बुद्धो, तिस्सो लोकग्गनायको ।
वीथिया सण्ठितो सत्था, अका मे अनुमोदन ।।
193 ६२ 'कटच्छुभिक्ख दत्वान, तावतिस गमिस्ससि ।
छत्तिसदेवराजून, महेसित्त करिस्ससि ।।
६३ 'पञ्ञास चक्कवत्तीन, महेसत्त करिस्ससि ।
मनसा पत्थित सब्ब, पटिलच्छसि सब्बदा ।।
६४ 'सम्पत्ति अनुभोत्वान, पब्बजिस्ससिकिञ्चना ।
सब्बासवे परिञ्ञाय, निब्बायिस्ससिनासवा' ।।
६५ "इद वत्वान सम्बुद्धो, तिस्सो लोकग्गनायको ।
नभ अब्भुग्गमी वीरो, हसराजा व अम्बरे ।।
६६ "सुदिन्न[3] मे दानवर[3], सुयिट्ठा यागसम्पदा ।
कटच्छुभिक्ख दत्वान, पत्ताह अचल पद ।।

---

१ उपचितत्ता – स्या० । २ भवाभवे – स्या० । ३–३ सुदिन्नमेव मे दान – स्या० ।

६७ "द्वेनवुते इतो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, भिक्खादानस्सिद[1] फल ।।
६८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
६९ "स्वागत वन मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
७० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद कटच्छुभिक्खादायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ सत्तुप्पलमालिकाथेरीअपदान

७१ "नगरे अरुणवतिया, अरुणो[2] नाम खत्तियो ।
तस्स रञ्ञो अहु भरिया, वारित[3] वारयामह[3] ।।
७२ "सत्तमाल[4] गहेत्वान, उप्पला देवगन्धिका ।
निसज्ज पासादवरे, एव चिन्तेसि तावदे ।।
७३ 'किं मे इमाहि मालाहि, सिरसारोपिताहि मे । B 194
वर मे बुद्धसेट्ठस्स, ञाणम्हि अभिरोपित' ।।
७४ "सम्बुद्ध पटिमानेन्ती, द्वारासन्ने निसीदह ।
'यदा एहिति सम्बुद्धो, पूजयिस्स महामुनिं' ।।
७५ "ककुधो विलसन्तो व, मिगराजा व केसरी ।
भिक्खुसङ्घेन सहितो, आगच्छि वीथिया जिनो ।।
७६ "बुद्धस्स रंसिं दिस्वान, हट्ठा सविग्गमानसा ।
द्वार अवापुरित्वान[5], बुद्धसेट्ठमपूजयि ।।
७७ "सत्त उप्पलपुप्फानि, परिकिण्णानि[6] अम्बरे ।
छदिं[7] करोन्तो[7] बुद्धस्स, मत्थके धारयन्ति ते ।।
७८ "उदग्गचित्ता सुमना, वेदजाता कतञ्जली ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, तावतिंसमगच्छह ।।

---

१ भिक्खदानस्सिद – स्या० । २ अरुणवा – सी०, रो० । ३–३ चारिक चारयामह – सी०, नगुल पादयामह – स्या०, न माल पादयामह – रो० । ४ सत्त माला – सी०, स्या० । ५ अपापुणित्वा – स्या० । ६ सुवित्थिण्णानि – स्या०, पवत्थिण्णानि – रो० । ७–७ छद करोन्त – सी०, छादिं करोन्ता – स्या० ।

७९ "महानेलस्स छादन, धारेन्ति मम मुद्धनि ।
दिब्बगन्ध पवायामि[1], सत्तुप्पलस्सिद फल ॥
८० "कदाचि नीयमानाय, ञातिसङ्घेन मे तदा ।
यावता परिसा मय्ह, महानेल धरीयति ॥
८१ "सत्ततिदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
सब्बत्थ इस्सरा हुत्वा, ससरामि भवाभवे ॥
८२ "तेसट्ठिचक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।
सब्बे ममनुवत्तन्ति, आदेय्यवचना अहु ॥
८३ "उप्पलस्सेव मे वण्णो, गन्धो चेव पवायति ।
दुब्बण्णिय[2] न जानामि[2], बुद्धपूजायिद फल ॥
८४ "इद्धिपादेसु कुसला, बोज्झङ्गभावना रता ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्ता, बुद्धपूजायिद फल ॥
८५ "सतिपट्ठानकुसला, समाधिझानगोचरा ।
सम्मप्पधानमनुयुत्ता, बुद्धपूजायिद फल ॥
B 195 ८६ "विरिय मे धुरधोरय्ह, योगक्खेमाधिवाहन ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
८७ "एकतिसे इतो कप्पे, य पुप्फमभिपूजयिं[3] ।
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद[4] फल ॥
८८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
८९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
९० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद सत्तुप्पलमालिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ पञ्चदीपिकाथेरीअपदानं

९१ "नगरे हसवतिया, चारिकी[5] आसह तदा ।
आरामेन[6] च[6] आराम, चरामि कुसलत्थिका ॥

---

१ पवायति – स्या० । २–२ दुग्गतिं नाभिजानामि – स्या०, रो० । ३ कम्ममकरिं तदा – सी० । ४ पुप्फदानस्सिद – सी० । ५ चारिनी – स्या० । ६ – ६ आरामेनेव – स्या० ।

९२ "काळपक्खम्हि दिवसे, अद्दस बोधिमुत्तमं ।
तत्थ चित्तं पसादेत्वा, बोधिमूले निसीदहं ॥

९३ "गरुचित्तं उपट्ठेत्वा, सिरे कत्वान अञ्जलिं ।
सोमनस्सं पवेदेत्वा, एवं चिन्तेसि तावदे ॥

९४ 'यदि बुद्धो अमितगुणो, असमप्पटिपुग्गलो ।
दस्सेतु पाटिहीरं मे, बोधि ओभासतु अयं' ॥

९५ "सह आवज्जिते[1] मय्हं, बोधि पज्जलि तावदे ।
सब्बसोण्णमया[2] आसि, दिसा सब्बा विरोचति[3] ॥

९६ "सत्तरत्तिन्दिवं[4] तत्थ, बोधिमूले निसीदहं ।
सत्तमे दिवसे पत्ते, दीपपूजं अकासहं ॥

९७ "आसनं परिवारेत्वा, पञ्च दीपानि पज्जलुं ।
याव उदेति सूरियो[5], दीपा मे पज्जलुं तदा ॥

९८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च । B 196
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

९९ "तत्थ मे सुकतं ब्यम्हं, पञ्चदीपा[6] ति वुच्चति ।
सट्ठियोजनमुब्बेधं[7], तिंसयोजनवित्थतं[8] ॥

१०० "असङ्खियानि[9] दीपानि, परिवारे जलन्ति मे ।
यावता देवभवनं, दीपालोकेन जोतति[10] ॥

१०१ "परम्मुखा[11] निसीदित्वा[11], यदि इच्छामि पस्सितुं ।
उद्धं अधो च तिरियं, सब्बं पस्सामि चक्खुना ॥

१०२ "यावता अभिकङ्खामि, दट्ठुं सुगतदुग्गते[12] ।
तत्थ आवरणं नत्थि, रुक्खेसु पब्बतेसु वा ॥

१०३ "असीतिदेवराजूनं, महेसित्तमकारयिं ।
सतानं चक्कवत्तीनं, महेसित्तमकारयिं ॥

---

१ आवज्जना – सी० । २ सब्बसावण्णया – सी०, सब्बसोवण्णमया – स्या० । ३ विरोचयी – सी० । ४ सत्तरत्तिदिवं – रो० । ५ सुरियो – सी०, स्या० । ६ पञ्चदीपी – सी० । ७ सतयोजनमुब्बेधं – सी०, स्या०, रो० । ८ सट्ठियोजनवित्थतं – स्या०, रो० । ९ असङ्ख्येय्यानि – स्या० । १० जोतयि – सी० । ११–११ पुरत्थाभिमुखा सन्ति – स्या०, पुरत्थाभिमुखा थिता – रो० । १२ सुकतदुक्कटं – स्या०, सुकतदुक्कते – रो० ।

१०४ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
दीपसतसहस्सानि, परिवारे[1] जलन्ति मे[1] ॥

१०५ "देवलोका चवित्वान, उप्पज्जि मातुकुच्छिय ।
मातुकुच्छिगता[2] सन्ती[2], अक्खि मे न निमीलति ॥

१०६ "दीपसतसहस्सानि, पुञ्ञकम्मसमङ्गिता[3] ।
जलन्ति[4] सूतिकागेहे[4], पञ्चदीपानिद फल ॥

१०७ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, मानस विनिवत्तयि[5] ।
अजरामत[6] सीतिभाव, निब्बान फस्सयि[7] अह ॥

१०८ "जातिया सत्तवस्साह, अरहत्तमपापुणि ।
उपसम्पादयी बुद्धो, गुणमञ्ञाय गोतमो ॥

१०९ "मण्डपे रुक्खमूले वा, पासादेसु गुहासु वा ।
सुञ्ञागारे वसन्तिया[8], पञ्च दीपा जलन्ति मे ॥

197 ११० "दिब्बचक्खु विसुद्ध मे, समाधिकुसला अह ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्ता, पञ्चदीपानिद फल ॥

१११ "सब्बवोसितवोसाना, कतकिच्चा अनासवा ।
पञ्चदीपा महावीर, पादे वन्दामि[9] चक्खुम ॥

११२ "सतसहस्सितो कप्पे, य दीपमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पञ्चदीपानिद फल ॥

११३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
११४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
११५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद पञ्चदीपिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

१० उदकदायिकाथेरीअपदान

११६ "नगरे बन्धुमतिया, अहोसि[10] उदहारिका[10] ।
उदहारेन जीवामि, तेन पोसेमि दारके ॥

१–१ परिवारेत्वा जलन्ति म – सी० । २–२ मातुकुच्छिगत सन्ति – सी०, मातुकुच्छिगत सन्त – स्या० । ३ पुञ्ञकम्मसमङ्गिनो – स्या० । ४–४ सूतिघरेव जलन्ति – स्या० । ५ विनिवट्टयिं – सी० । ६ अजरामर – सी०, स्या० । ७ पस्सयि – स्या० । ८ च झायन्ते – सी०, पज्झायन्ता – स्या०, च झायन्ता – रो० । ९ वन्दति – सी० । १०–१० आसिं उदकहारिका – स्या० ।

११७ "देय्यधम्मो च मे नत्थि, पुञ्ञक्खेत्ते अनुत्तरे ।
कोट्ठक उपसङ्कम्म, उदक पट्ठपेसह ।।

११८ "तेन कम्मेन सुकतेन, तावतिसमगच्छह ।
तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, उदहारेन निम्मित ।।

११९ "अच्छरान सहस्सस्स, अह हि पवरा तदा ।
दसट्ठानेहि ता सब्बा, अभिभोमि सदा[1] अह ।।

१२० "पञ्ञास देवराजून, महेसित्तमकारयि ।
वीसतिचक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।।

१२१ "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
दुग्गति नाभिजानामि, दकदानस्सिद फल ।।

१२२ "पब्बतग्गे दुमग्गे वा, अन्तलिक्खे च भूमिय । B 198
यदा उदकमिच्छामि, खिप्प पटिलभामह ।।

१२३ "अवुट्ठिका दिसा नत्थि, सन्तत्ता[2] कुथिता पि च[2] ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, महामेघो पवस्सति ।।

१२४ "कदाचि नीयमानाय, ञातिसङ्घेन मे तदा ।
यदा इच्छामह वस्स, महामेघो अजायथ[3] ।।

१२५ "उण्ह वा परिळाहो वा, सरीरे मे न विज्जति ।
काये च मे रजो नत्थि, दकदानस्सिद फल ।।

१२६ "विसुद्धमनसा अज्ज, अपेतमनपापिका ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

१२७ "एकनवुतितो कप्पे, य दक[4] अददि तदा[4] ।
दुग्गति नाभिजानामि, दकदानस्सिद फल ।।

१२८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
१२९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१३० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद उदकदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

सुमेधावग्गो पठमो ।

---

१ तदा – स्या० । २–२ सन्तता कुथिता न च – सी०, रो०, सन्तता खुप्पिता हि मे– स्या० । ३ पवस्सति – सी० । ४-४ कम्ममकरिं तदा – स्या० ।

तस्सुद्दान

सुमेधा मेखलादायी, मण्डप सङ्कम ददा ।
नळमाली[1] पिण्डददा, कटच्छु उप्पलप्पदा ॥
दीपदा[2] दकदा चेव[2], गाथायो गणिता इह[3] ।
एकगाथासत चेव, तिसति[4] च तदुत्तरि[4] ॥

—— ० ——

१ नळमालिनी – स्या० । २–२ दीपउदकदायी च – स्या० । ३ विह – स्या० ।
४–४ तिंसति च तदुत्तरि – सी०, सत्तरस तत्तदुरि – स्या०, सत्तादस तदुत्तरि – रो० ।

२ एकूपोसथिकवग्गो

१ एकूपोसथिकाथेरीअपदान

१ "नगरे बन्धुमतिया, बन्धुमा नाम खत्तियो । B 199
दिवसे पुण्णमाय[1] सो, उपवसि उपोसथ ॥

२ "अह तेन समयेन, कुम्भदासी अह[2] तहि ।
दिस्वा सराजक[3] सेन, एवाह चिन्तयि तदा ॥

३ 'राजा पि रज्ज छड्डेत्वा, उपवसि उपोसथ ।
सफल नून त कम्म, जनकायो पमोदितो' ॥

४ "योनिसो पच्चवेक्खित्वा, दुग्गच्च[4] च दलिद्दत[5] ।
मानस सम्पहसित्वा, उपवसि उपोसथ ॥

५ "अह उपोसथ कत्वा, सम्मासम्बुद्धसासने ।
तेन कम्मेन सुकतेन, तावतिसमगच्छह ॥

६ "तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, उब्भयोजनमुग्गत[6] ।
कूटागारवरूपेत, महासनसुभूसित[7] ॥

७ "अच्छरा सतसहस्सा, उपतिट्ठन्ति म सदा ।
अञ्ञे[8] देवे[8] अतिक्कम्म, अतिरोचामि सब्बदा ॥

८ "चतुसट्ठिदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
तेसट्ठिचक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ॥

९ "सुवण्णवण्णा हुत्वान, भवेसु ससरामह ।
सब्बत्थ पवरा होमि, उपोसथस्सिद फल ॥

१० "हत्थियान अस्सयान, रथयान च सीविक[9] ।
लभामि सब्बमेवेत[10], उपोसथस्सिद फल ॥

११ "सोण्णमय रूपिमय, अथो पि फलिकामय ।
लोहितङ्गमय[11] चेव, सब्ब पटिलभामह ॥

---

१ पुण्णमाय – सी० । २ अहु – सी०, अहु – स्या० । ३ सराजिक – सी०, स्या० । ४ दुग्गतिं – स्या० । ५ दळिद्दत – सी० । ६ उद्ध योजनमुग्गत – सी०, स्या०, रो० । ७ सयनासनभूसित – सी० । ८–८ अञ्ञादेव – स्या० । ९ केवल – सी०, स्या०, रो० । १० सब्बमेतम्पि – सी०, स्या० । ११ लोहितङ्कमय – सी०, स्या० ।

१२ "कोसेय्यकम्बलियानि[1], खोमकप्पासिकानि च ।
महग्घानि च वत्थानि, सब्ब पटिलभामह ॥

B 200 १३ "अन्न पान खादनीय, वत्थसेनासनानि च ।
सब्बमेत पटिलभे, उपोसथस्सिद फल ॥

१४ "वरगन्ध च माल च, चुण्णक च विलेपन ।
सब्बमेत पटिलभे, उपोसथस्सिद फल ॥

१५ "कूटागार च पासाद, मण्डप हम्मिय गुह ।
सब्बमेत पटिलभे, उपोसथस्सिद फल ॥

१६ "जातिया सत्तवस्साह, पब्बजि अनगारिय ।
अड्ढमासे असम्पत्ते, अरहत्तमपापुणि ॥

१७ "किलेसा[2] झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता[2] ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

१८ "एकनवुतितो कप्पे, य कम्ममकरि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, उपोसथस्सिद फल ॥

१९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
२० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
२१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद एकूपोसथिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ सळलपुप्फिकाथेरीअपदान[3]

२२ "चन्दभागानदीतीरे, अहोसि किन्नरी तदा ।
अद्दसाह[4] देवदेव, चङ्कमन्त नरासभ ॥

२३ "ओचिनित्वान[5] सळल[5], बुद्धसेट्ठस्सदासह ।
उपसिङ्घि[6] महावीरो[6], सळल देवगन्धिक ॥

२४ "पटिग्गहेत्वा सम्बुद्धो, विपस्सी लोकनायको ।
उपसिङ्घि महावीरो, पेक्खमानाय मे तदा ॥

---

१ कोसेय्यकम्बलकानि – स्या० । २–२ स्या० पोत्थके नत्थि । ३ सलल-पुप्फिकापदान – सी०, सलळपुप्फिकाथेरियापदान – स्या० । ४ अथद्दस – स्या० । ५–५ आचिनित्वा सलळपुप्फ – स्या० । ६–६ उपसिङ्घ महावीर – सी० ।

२५ "अञ्जलि पग्गहेत्वान, वन्दित्वा द्विपदुत्तम[1] ।
सक चित्त पसादेत्वा, ततो पब्बतमारुहि ।।

२६ "एकनवुतितो कप्पे, य पुप्फमददि तदा । B 201
दुग्गति नाभिजानामि, बुद्धपूजायिद फल ।।

२७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।

२८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

२९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद सळलपुप्फिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ मोदकदायिकाथेरीअपदान

३० "नगरे बन्धुमतिया, कुम्भदासी अहोसह ।
मम भाग गहेत्वान, गच्छ उदकहारिका[2] ।।

३१ "पन्थम्हि समण दिस्वा, सन्तचित्त समाहित ।
पसन्नचित्ता सुमना, मोदके तीणिदासह ।।

३२ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
एकनवुतिकप्पानि[3], विनिपात नगच्छह ।।

३३ "सम्पत्ति[4] त[4] करित्वान, सब्ब अनुभवि अह ।
मोदके तीणि दत्वान, पत्ताह अचल पद ।।

३४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।

३५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

३६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद मोदकदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ एकासनदायिकाथेरीअपदान

३७ "नगरे हसवतिया, अहोसि बालिका[5] तदा । B 202
माता च मे पिता चेव, कम्मन्त अगमसु ते ।।

---

१ दिपदुत्तम – सी०, स्या०, रो० । २ उदकहारिक – सी०, उदकहारिके – स्या० । ३ एकूनतिंसकप्पानि – स्या० । ४–४ सम्पत्ति त – सी०, सम्पत्तिञ्च – स्या० । ५ मालिका – स्या०, रो० ।

३८ "मज्झन्हिकम्हि[1] सूरिये, अद्दस समण अह ।
वीथिया[2] अनुगच्छन्त, आसन पञ्ञापेसह ॥

३९ "गोनकाविकतिकाहि[3], पञ्ञापेत्वा[4] ममासन ।
पसन्नचित्ता सुमना, इद[5] वचनमब्रवि ॥

४० 'सन्तत्ता कुथिता[6] भूमि, सूरो मज्झन्हिके ठितो ।
मालुता च न वायन्ति, कालो चेवेत्थ[7] मेहिति[7] ॥

४१ 'पञ्ञत्तमासनमिद, तवत्थाय महामुनि ।
अनुकम्प उपादाय, निसीद मम आसने' ॥

४२ "निसीदि तत्थ समणो, सुदन्तो सुद्धमानसो ।
तस्स पत्त गहेत्वान, यथारन्ध अदासह ॥

४३ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

४४ "तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, आसनेन सुनिम्मित[8] ।
सट्ठियोजनमुब्बेध, तिसयोजनवित्थत ॥

४५ "सोण्णमया मणिमया, अथो पि फलिकामया ।
लोहितङ्गमया चेव, पल्लङ्का विविधा मम ॥

४६ "तूलिका[9] विकतिकाहि[9], कट्टिस्स चित्तकाहि च ।
उद्दएकन्तलोमी[10] च[10], पल्लङ्का मे सुसण्ठिता[11] ॥

४७ "यदा इच्छामि गमन, हासखिड्डसमप्पिता[12] ।
सह पल्लङ्कसेट्ठेन, गच्छामि मम पत्थित ॥

४८ "असीतिदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
सत्ततिचक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ॥

B 203 ४९ "भवाभवे ससरन्ती, महाभोग लभामह ।
भोगे मे ऊनता नत्थि, एकासनस्सिद[13] फल[13] ॥

---

१ मज्झन्तिकम्हि – सी०, स्या० । २ वीथिय – सी० । ३ गोनकचित्तकादीहि – सी०, स्या० । ४–४ पञ्ञपेत्वाहमासन – सी०, पञ्ञापेत्वाहमासन – स्या० । ५ इम – स्या० । ६ कठिता – स्या० । ७–७ चेत्थ उपट्ठितो – सी०, चेवत्थ मेहिति – स्या०, चेवत्थ एति त – रो० । ८ सुनिम्मत – स्या० । ९–९ ० विकतीहि च – स्या० । १०–१० उद्द-एकन्तलोमीहि – सी०, उद्ध एकन्तलोमि च – स्या० । ११ सुसन्थता – सी० । १२ हास-खिड्डसमप्पित – सी० । १३–१३ एकासनफल इद – सी०, स्या०, रो० । एवमुपरि पि ।

५० "दुवे भवे ससरामि, देवत्ते अथ मानुसे ।
अञ्ञे भवे न जानामि, एकासनस्सिद फल ॥

५१ "दुवे कुले पजायामि, खत्तिये चापि ब्राह्मणे ।
उच्चाकुलीना[1] सब्बत्थ, एकासनस्सिद फल ॥

५२ "दोमनस्स न जानामि, चित्तसन्तापन मम ।
वेवण्णिय न जानामि, एकासनस्सिद फल ॥

५३ "धातियो म उपट्ठन्ति, खुज्जा चेलापिका[2] बहू ।
अङ्केन[3] अङ्क[3] गच्छामि, एकासनस्सिद फल ॥

५४ "अञ्ञा[4] न्हापेन्ति भोजेन्ति, अञ्ञा रमेन्ति म सदा ।
अञ्ञा गन्ध विलिम्पन्ति, एकासनस्सिद फल[4] ॥

५५ "मण्डपे रुक्खमूले वा, सुञ्ञागारे वसन्तिया ।
मम सङ्कप्पमञ्ञाय, पल्लङ्को उपतिट्ठति ॥

५६ "अय पच्छिमको मय्ह, चरिमो वत्तते भवो ।
अज्जा पि रज्ज छड्डेत्वा, पब्बजि अनगारिय ॥

५७ "सतसहस्सितो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, एकासनस्सिद फल ॥

५८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
५९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
६० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद एकासनदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ पञ्चदीपदायिकाथेरीअपदानं

६१ "नगरे हसवतिया, चारिकी[5] आसह तदा । B 204
आरामेन[6] च आराम[6], चरामि कुसलत्थिका ॥

---

१ उच्चाकुलिका – स्या०, रो० । २ खेलासिका – सी०, चेलावका – स्या०, चेलाविका – रो० । ३–३ अङ्केन अङ्क – स्या० ।
४–४ अञ्ञा ममेव न्हापेन्ति, अञ्ञा भोजेन्ति भोजन ।
अञ्ञा म अलङ्करोन्ति, अञ्ञा रमेन्ति म सदा ॥ – स्या० ।
५ चारिका – सी०, स्या० । ६–६ आरामेन विहारेन – स्या०, रो० ।

६२ "काळपक्खम्हि दिवसे, अद्दस बोधिमुत्तम ।
तत्थ चित्त पसादेत्वा, बोधिमूले निसीदह ।।

६३ "गरुचित्त उपट्ठेत्वा, सिरे कत्वान अञ्जलि ।
सोमनस्स पवेदेत्वा, एव चिन्तेसि[1] तावदे ।।

६४ 'यदि बुद्धो अमितगुणो, असमप्पटिपुग्गलो ।
दस्सेतु पाटिहीर मे, बोधि ओभासतु अय' ।।

६५ "मह आवज्जिते मय्ह, बोधि पज्जलि तावदे ।
सब्बसोण्णमया आसि, दिसा सब्बा विरोचति ।।

६६ "सत्तरत्तिन्दिव तत्थ, बोधिमूले निसीदह ।
सत्तमे दिवसे पत्ते, दीपपूज अकासह ।।

६७ "आसन परिवारेत्वा, पञ्च दीपानि पज्जलु[2] ।
याव उदेति सूरियो, दीपा मे पज्जलु तदा ।।

६८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

६९ "तत्थ मे सुकत ब्यम्ह, पञ्चदीपा ति वुच्चति ।
सट्ठियोजनमुब्बेध, तिसयोजनवित्थत ।।

७० "असङ्खियानि दीपानि, परिवारे जलिसु मे ।
यावता देवभवन, दीपालोकेन जोतति ।।

७१ "परम्मुखा[3] निसीदित्वा, यदि इच्छामि पस्सितु ।
उद्ध अधो च तिरिय, सब्ब पस्सामि चक्खुना ।।

७२ "यावता अभिकङ्खामि, दट्ठु सुगतदुग्गते[4] ।
तत्थ आवरण नत्थि, रुक्खेसु पब्बतेसु वा ।।

७३ "असीतिदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
सतान चक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।।

105 ७४ "य य योनुपपज्जामि, देवत्त अथ मानुस ।
दीपसतसहस्सानि, परिवारे[5] जलन्ति मे[5] ।।

---

१ चिन्तेसिं – सी० । २ पज्जलिं – सी० । ३ पुब्बमुखा – स्या० । ४ सुकत-दुक्कट – स्या०, सुकतदुक्कटे – रो० । ५–५ परिवारेत्वा जलन्ति म – सी० ।

७५ "देवलोका चवित्वान, उप्पज्जि मातुकुच्छिय ।
मातुकुच्छिगता सन्ती, अक्खि मे न निमीलति ।।

७६ "दीपसतसहस्सानि, पुञ्ञाकम्मसमङ्गिता[1] ।
जलन्ति सूनिकागेहे, पञ्चदीपानिद फल ।।

७७ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, मानस विनिवत्तयि ।
अजरामत सीतिभाव, निब्बान फस्सयि अह ।।

७८ "जातिया सत्तवस्साह, अरहत्तमपापुणि ।
उपसम्पादयी बुद्धो, गुणमञ्ञाय[2] गोतमो[2] ।।

७९ "मण्डपे रुक्खमूले वा, सुञ्ञागारे वसन्तिया ।
सदा पज्जलते दीप, पञ्चदीपानिद फल ।।

८० "दिब्बचक्खु विसुद्ध मे, समाधिकुसला अह ।
अभिञ्ञापारमिप्पत्ता, पञ्चदीपानिद फल ।।

८१ "सब्बवोसितवोसाना, कतकिच्चा अनासवा ।
पञ्चदीपा महावीर, पादे वन्दामि चक्खुम ।।

८२ "सतसहस्सितो कप्पे, य[3] दीपमददि तदा[3] ।
दुग्गति नाभिजानामि, पञ्चदीपानिद फल ।।

८३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
८४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
८५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद पञ्चदीपदायिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ नळमालिकाथेरीअपदानं

८६ "चन्दभागानदीतीरे, अहोसि किन्नरी तदा ।
अद्दस विरज बुद्ध, सयम्भु अपराजित ।।

८७ "पसन्नचित्ता सुमना, वेदजाता कतञ्जली । B. 206
नळमाल गहेत्वान, सयम्भु अभिपूजयि ।।

१ पुञ्ञाकम्मसमङ्गिनो – स्या० । २–२ पञ्चदीपानिद फल – स्या० । ३–३ य दीपमभिपूजयि – सी०, य दानमददि तदा – स्या० ।

८८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा किन्नरीदेह[1], तावतिसमगच्छह ।।

८९ "छत्तिसदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
मनसा पत्थित मय्ह, निब्बत्तति यथिच्छित ।।

९० "दसन्न चक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।
ओचितत्ता[2] व हुत्वान, ससरामि भवेस्वह ।।

९१ "कुसल विज्जते मय्ह, पब्बजि अनगारिय ।
पूजारहा अह अज्ज, सक्यपुत्तस्स सासने ।।

९२ "विसुद्धमनसा अज्ज, अपेतमनपापिका ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

९३ "चतुन्नवुतितो कप्पे, य बुद्धमभिपूजयि ।
दुग्गति नाभिजानामि, नळमालायिद फल ।।

९४ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।

९५ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

९६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद नळमालिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ महापजापतिगोतमीथेरीअपदानं

९७ "एकदा लोकपज्जोतो, वेसालिय महावने ।
कूटागारे[3] सुसालाय[3], वसते नरसारथि ।।

९८ "तदा जिनस्स मातुच्छा, महागोतमि भिक्खुनी ।
तहि[4] कते पुरे रम्मे, वसी भिक्खुनुपस्सये ।।

7 ९९ "भिक्खुनीहि विमुत्ताहि, सतेहि सह पञ्चहि ।
रहोगताय तस्सेव, चितस्सासि[5] वितक्कित ।।

१०० "बुद्धस्स परिनिब्बान, सावकग्गयुगस्स वा ।
राहुलानन्दनन्दान, नाह लच्छामि पस्सितु ।।

---

१ मानुस देह – सी०, रो० । २ सुचितत्ता – रो० । ३ – ३ कूटागारेसु सालाय – स्या० । ४. तहिंयेव – स्या० । ५ चित्तस्सापि – सी०, स्या० ।

१०१ "बुद्धस्स* परिनिब्बाना, सावकग्गयुगस्स वा[1] ।
महाकस्सपनन्दान, आनन्दराहुलान च* ।।

१०२ "पटिकच्चायुसङ्खार[2], ओसज्जित्वान निब्बुति ।
गच्छेय्य लोकनाथेन, अनुञ्ञाता महेसिना ।।

१०३ "तथा पञ्चसतान पि, भिक्खुनीन वितक्कित ।
आसि खेमादिकान पि, एतदेव वितक्कित ।।

१०४ "भूमिचालो तदा आसि, नादिता देवदुन्दुभी ।
उपस्सयाधिवत्थायो, देवता सोकपीळिता ।।

१०५ "विलपन्ता सुकरुण[3], तत्थस्सूनि पवत्तयु ।
मित्ता[4] भिक्खुनियो ताहि, उपगन्त्वान गोतमि ।।

१०६ "निपच्च सिरसा पादे, इद वचनमब्रवु ।
'तत्थ तोयलवासित्ता, मयमय्ये रहोगता ।।

१०७ 'सा चला चलिता भूमि, नादिता देवदुन्दुभी ।
परिदेवा च सुय्यन्ते[5], किमत्थ नून गोतमी' ।।

१०८ "तदा अवोच सा सब्ब, यथापरिवितक्कित ।
तायो[6] पि सब्बा आहसु, यथापरिवितक्कित ।।

१०९ 'यदि ते रुचित अय्ये, निब्बान परम सिव ।
निब्बायिस्साम सब्बा पि, बुद्धानुञ्ञाय[7] सुब्बते[7] ।।

११० 'मय सहा व निक्खन्ता, घरा पि च भवा पि च ।
सहायेव गमिस्साम, निब्बान पदमुत्तम[8]' ।।

१११ "निब्बानाय वजन्तीन, कि वक्खामी ति सा वद ।
सह सब्बाहि निग्गञ्छि, भिक्खुनीनिलया[9] तदा ।।

११२ "उपस्सये याधिवत्था, देवता ता खमन्तु मे । B 208
भिक्खुनीनिलयस्सेद, पच्छिम दस्सन मम ।।

११३. "न जरा मच्चु वा यत्थ, अप्पियेहि समागमो ।
पियेहि न[10] वियोगोत्थि[10], त वजिस्स[11] असङ्खत ।।

– अय गाथा स्या० पोत्थके न दिस्सति । १ च – सी० । २ पटिगच्चायुसङ्खारे – सी० । ३ सकरुण – सी०, स्या०, रो० । ४ सब्बा – स्या०, रो० । ५ सूयन्ति – सी० । ६ ततो – स्या० । ७–७ बुद्धानुञ्ञातपुब्बके – स्या० । ८ पुरमुत्तम – म०, स्या० । ९. भिक्खुनीलयना – स्या० । १०–१० विप्पयोगोत्थि – सी० । ११ वज्जिय – स्या० ।

११४ "अवीतरागा त सुत्वा, वचन सुगतोरसा ।
सोकट्टा परिदेविसु , अहो नो अप्पपुञ्ञता ।।

११५ "भिक्खुनीनिलयो सुञ्ञो, भूतो ताहि विना अय ।
पभाते विय तारायो, न दिस्सन्ति जिनोरसा ।।

११६ "निब्बान गोतमी याति, सतेहि सह पञ्चहि ।
नदीसतेहि व सह, गङ्गा पञ्चहि सागर ।।

११७ "रथियाय[1] वजन्तियो[1], दिस्वा सद्धा उपासिका ।
घरा निक्खम्म पादेसु, निपच्च इदमब्रवु ।।

११८ 'पसीदस्सु महाभोगे, अनाथायो विहाय नो ।
तया न युत्ता[2] निब्बातु, इच्छट्टा[3] विलपिसु ता' ।।

११९ "तास सोकपहानत्थ, अवोच मधुर गिर ।
'रुदितेन अल पुत्ता, हासकालोयमज्ज वो ।।

१२० 'परिञ्ञात मया दुक्ख, दुक्खहेतु विवज्जितो ।
निरोधो मे सच्छिकतो, मग्गो चापि सुभावितो ।।

पठम भाणवार ।

१२१ 'परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ।।

१२२ 'यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ।।

१२३ 'बुद्धो तस्स च सद्धम्मो, अनूनो याव तिट्ठति ।
निब्बातु ताव कालो मे, मा म सोचथ पुत्तिका ।।

9 १२४ 'कोण्डञ्ञानन्दनन्दादी, तिट्ठन्ति राहुलो जिनो ।
सुखितो सहितो सङ्घो, हतदब्बा[4] च[4] तित्थिया ।।

१२५ 'ओक्काकवसस्स यसो, उस्सितो मारमद्दनो ।
ननु सम्पति[5] कालो मे, निब्बानत्थाय पुत्तिका ।।

१२६ 'चिरप्पभुति य मय्ह, पत्थित अज्ज सिज्झते ।
आनन्दभेरिकालोय, कि वो अस्सूहि पुत्तिका ।।

१–१ रथिकाय वजन्ति त – सी०, ० वजन्ती त – स्या०, ० वजन्ना – गे० । २ युत्त – सी०, स्या०, रो० । ३ इच्छट्ट मी० । ४–४ हतदप्पा च – सी०, हतदप्पा व – स्या० । ५ सम्पत्ति – स्या० ।

१२७ 'सचे मयि दया अत्थि, यदि चत्थि कतञ्ञुता ।
सद्धम्मट्ठितिया सब्बा, करोथ विरियं दळ्हं ॥

१२८ 'थीनं अदासि पब्बज्जं, सम्बुद्धो याचितो मया ।
तस्मा यथाहं नन्दिस्सं, तथा तमनुतिट्ठथ' ॥

१२९ "ता एवमनुसासित्वा[1], भिक्खुनीहि पुरक्खता ।
उपेच्च बुद्धं वन्दित्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

१३० 'अहं सुगत ते माता, त्वं[2] च वीर[2] पिता मम ।
सद्धम्मसुखद[3] नाथ, तया जाताम्हि[4] गोतम ॥

१३१ 'संवद्धितोयं सुगत, रूपकायो मया तव ।
अनिन्दितो[5] धम्मकायो[6], मम संवद्धितो तया ॥

१३२ 'मुहुत्तं तण्हासमणं, खीरं त्वं पायितो मया ।
तयाहं सन्तमच्चन्तं, धम्मखीरं हि[7] पायिता ॥

१३३ 'बन्धनारक्खनेन[8] मय्हं, अनणो[9] त्वं महामुने ।
पुत्तकामा थियो याचं, लभन्ति तादिसं सुतं ॥

१३४ 'मन्धातादिनरिन्दानं, या माता सा भवण्णवे ।
निमुग्गाहं तया पुत्त, तारिता भवसागरा ॥

१३५ 'रञ्ञो माता महेसी ति, सुलभं नाममित्थिनं ।
बुद्धमाता ति यं नामं, एतं परमदुल्लभं ॥

१३६ 'तं च लद्धं महावीर, पणिधानं मम तया ।
अणुकं वा महन्तं वा, तं सब्बं पूरितं मया[10] ॥

१३७ 'परिनिब्बातुमिच्छामि, विहायेमं कळेवरं[11] । B 210
अनुजानाहि मे वीर, दुक्खन्तकर नायक ॥

१३८ 'चक्कङ्कुसधजाकिण्णे, पादे कमलकोमले ।
पसारेहि पणामं ते, करिस्सं पुत्तउत्तमे[12] ॥

१३९ 'सुवण्णरासिसङ्कासं, सरीरं कुरु पाकटं ।
कत्वा देहं सुदिट्ठं ते, सन्ति[13] गच्छामि नायक' ॥

---

१ एवमनुस्सासित्वा – स्या० । २–२ तुवं धीर – स्या० । ३ सद्धम्मसुखदो सी०, स्या०, रो० । ४ जातम्हि – सी०, स्या० । ५ अनिन्दियो – सी०, रो०, आनन्दियो स्या० । ६ धम्मतनु – सी०, रो० । ७ पि – स्या० । ८ वद्धनरक्खने – सी० । ९ अणणो – म० । १० तया – स्या० । ११ कलेवरं – सी० । १२ पुत्तपेमसा – सी०, रो०, पुत्तपेमहं – स्या० । १३ सन्तं – स्या० ।

१४० "द्वत्तिसलक्खणूपेत, सुप्पभालङ्कत तनु ।
सञ्झाघना[1] व बालक्क[1], मातुच्छ दस्सयी जिनो ॥

१४१ "फुल्लारविन्दसङ्कासे, तरुणादिच्चसप्पभे ।
चक्कङ्किते पादतले, ततो सा सिरसा पति ॥

१४२ 'पणमामि नरादिच्च[2], आदिच्चकुलकेतुक[3] ।
पच्छिमे मरणे[4] मय्ह, न त इक्खामह[5] पुनो ॥

१४३ 'इत्थियो नाम लोकग्ग, सब्बदोसाकरा मता ।
यदि को चत्थि दोसो मे, खमस्सु करुणाकर ॥

१४४ 'इत्थिकान च पब्बज्ज, ह[6] त[6] याचिं पुनप्पुन ।
तत्थ चे अत्थि दोसो मे, त खमस्सु नरासभ ॥

१४५ 'मया भिक्खुनियो वीर, तवानुञ्ञाय सासिता ।
तत्र[7] चे अत्थि दुन्नीत, त खमस्सु खमाधिप[8]' ॥

१४६ 'अक्खन्ते नाम खन्तब्ब, कि भवे गुणभूसने ।
किमुत्तर ते वक्खामि, निब्बानाय वजन्तिया[9] ॥

१४७ 'सुद्धे अनूने मम भिक्खुसङ्घे,
लोका इतो निस्सरितु खमन्ते ।
पभातकाले व्यसनङ्गतान,
दिस्वान निय्याति व[10] चन्दलेखा' ॥

१४८ 'तदेतरा भिक्खुनियो जिनग्ग,
तारा व चन्दानुगता सुमेरु ।
पदक्खिण कच्च[11] निपच्च पादे,
ठिता मुखन्त[12] समुदिक्खमाना ॥

१४९ 'न तित्तिपुब्ब तव दस्सनेन,
चक्खु न सोत तव भासितेन ।
चित्त मम केवलमेकमेव,
पप्पुय्य त धम्मरसेन तित्ति[13] ॥

१-१ सञ्झघनाव बालक्ख – स्या० । २ नरादिच्च – सी०, स्या० । ३ आदिच्च-कुलकेतुन – स्या० । ४ सरण – स्या० । ५-५ दक्खामह पुन – स्या० । ६-६ यमह – सी०, स्या० । ७ तत्थ – स्या० । ८ खमाधिति – स्या० । ९ वदन्तिया – स्या० । १० हि – स्या० । ११ कत्व – सी०, स्या० । १२ मुखन्तस्स – स्या० । १३ तित्तिं – सी०, स्या० ।

१५० 'नदतो परिसाय ते, वादितब्बपहारिनो[1] ।
ये ते दक्खन्ति वदन, धञ्ञा ते नरपुङ्गव ॥
१५१ 'दीघङ्गुली तम्बनखे, सुभे आयतपण्हिके ।
ये पादे पणमिस्सन्ति[2], ते पि धञ्ञा गुणन्धर[3] ।
१५२ 'मधुरानि पहट्ठानि, दोसग्घानि[4] हितानि च ।
ये ते वाक्यानि सुय्यन्ति[5], ते पि धञ्ञा नरुत्तम ॥
१५३ 'धञ्ञाहं ते महावीर, पादपूजनतप्परा[6] ।
तिण्णसंसारकन्तारा, सुवाक्येन सिरीमतो' ॥
१५४ "ततो सा अनुसावेत्वा, भिक्खुसङ्घं[7] पि[7] सुब्बता ।
राहुलानन्दनन्दे च, वन्दित्वा इदमब्रवि ॥
१५५ 'आसीविसालयसमे, रोगावासे कळेवरे ।
निब्बिन्दा[8] दुक्खसङ्घाटे[8], जरामरणगोचरे ॥
१५६ 'नानाकलिमलाकिण्णे[9], परायत्ते निरीहके ।
तेन निब्बातुमिच्छामि, अनुमञ्ञथ पुत्तका' ॥
१५७ "नन्दो राहुलभद्दो च, वीतसोका निरासवा ।
ठिताचलट्ठिति[10] थिरा[10], धम्मतमनुचिन्तयुं ॥
१५८ 'धिरत्थु सङ्खतं लोलं[11], असारं कदलूपमं ।
मायामरीचिसदिसं, इत्तरं अनवट्ठितं ॥
१५९ 'यत्थ नाम जिनस्साय, मातुच्छा बुद्धपोसिका ।
गोतमी निधनं याति, अनिच्चं सब्बसङ्खतं' ॥
१६० "आनन्दो च तदा सेखो, सोकट्टो[12] जिनवच्छलो ।
तत्थस्सूनि करोन्तो सो, करुणं परिदेवति ॥
१६१ "हा[13] सन्ति[13] गोतमी याति, नून बुद्धो पि निब्बुतिं ।
गच्छति न चिरेनेव, अग्गिरिव[14] निरिन्धनो ॥

---

१ वादोदप्पापहारिनो – सी०, वादिदप्पपहारिनो – स्या०। २ पणमायन्ति – स्या०। ३ रणन्तग – स्या०। ४ दोसङ्घानि – स्या०। ५ सोस्सन्ति – सी०, सुणन्ति – स्या०। ६ पादपूजनतप्पवा – स्या०। ७–७ भिक्खुसघम्हि – स्या०। ८–८ निब्बिन्न दुक्खसघाते – सी०, निब्बिण्णा दुक्ख सङ्केते – स्या०। ९ नानाकुणपमलाकिण्णे – स्या०। १०–१० ठिताचला धिती वीरा – स्या०। ११ लोक – स्या०। १२ कनिट्ठो – स्या०। १३–१३ भासन्ती – स्या०। १४ अग्गिविय – स्या०।

212

१६२ "एव विलापमान त, आनन्द आह गोतमी ।
सुतसागरगम्भीर[1], बुद्धोपट्ठानतप्पर ॥

१६३ 'न युत्त सोचितु पुत्त, हासकाले उपट्ठिते ।
तया[2] मे मरण[2] पुत्त, निब्बान तमुपागत ॥

१६४ 'तया तात समज्झिट्ठो, पब्बज्ज अनुजानि नो ।
मा पुत्त विमनो होहि, सफलो ते परिस्समो ॥

१६५ 'य न दिट्ठ पुराणेहि, तित्थिकाचरियेहि पि[3] ।
त पद सुकुमारीहि, सत्तवस्साहि वेदित ॥

१६६ 'बुद्धसासनपालेत[4], पच्छिम दस्सन तव ।
तत्थ गच्छामह पुत्त, गतो यत्थ न दिस्सते[5] ॥

१६७ 'कदाचि धम्म देसेन्तो, खिपी लोकग्गनायको ।
तदाह आसीसवाच[6], अवोच अनुकम्पिका ॥

१६८ 'चिर जीव महावीर, कप्प तिट्ठ महामुने ।
सब्बलोकस्स[7] अत्थाय[7], भवस्सु अजरामरो ॥

१६९ 'त तथावादिनि बुद्धो, मम सो एतदब्रवि ।
न हेव वन्दिया बुद्धा, यथा वन्दसि गोतमी ॥

१७० 'कथ चरहि सब्बञ्ञू, वन्दितब्बा तथागता ।
कथ अवन्दिया बुद्धा, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

१७१ 'आरद्धविरिये पहितत्ते, निच्च दळ्हपरक्कमे ।
समग्गे सावके पस्स[8], एत बुद्धानवन्दन ॥

१७२ 'ततो उपस्सय गन्त्वा, एकिकाह विचिन्तयि ।
समग्गपरिस नाथो, रोधेसि[9] तिभवन्तगो ॥

१७३ 'हन्दाह परिनिब्बिस्स[10], मा विपत्तितमद्दस ।
एवाह चिन्तयित्वान, दिस्वान इसिसत्तम ॥

---

१ सुतिसागरगम्भीर – सी०, सुतिसागरगम्भीर – स्या० । २-२ तव मे सरण – सी०, तस्सा मे मरण – स्या० । ३ च – स्या० । ४ बुद्धसासनपालेता – सी०, स्या० । ५ दिस्सति – स्या० । ६ आसिसवच – सी० । ७-७ सब्बलोकहितत्थाय – स्या० । ८ पस्से – सी० । ९ रोचेति – सी०, स्या० । १० परिनिब्बाय – स्या० ।

१७४ ‘परिनिब्बानकाल मे, आरोचेसि[1] विनायक ।
ततो सो समनुञ्ञासि, काल जानाहि गोतमी ।।

१७५ ‘किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।। B 213

१७६ ‘स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

१७७ ‘पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

१७८ ‘थीन धम्माभिसमये, ये बाला विमति गता ।
तेस दिट्ठिप्पहानत्थ[2], इद्धि दस्सेहि गोतमी’ ।।

१७९ “तदा निपच्च सम्बुद्ध, उप्पतित्वान अम्बर ।
इद्धी अनेका दस्सेसि, बुद्धानुञ्ञाय गोतमी ।।

१८० “एकिका बहुधा आसि, बहुका चेतिका तथा ।
आविभाव तिरोभाव, तिरोकुड्डु[3] तिरोनग ।।

१८१ “असज्जमाना अगमा, भूमिय पि निमुज्जथ ।
अभिज्जमाने उदके, अगञ्छि महिया[4] यथा ।।

१८२ “सकुणीव तथाकासे[5], पल्लङ्केन कमी[6] तदा ।
वस वत्तेसि कायेन, याव ब्रह्मनिवेसन ।।

१८३ “सिनेरु दण्ड कत्वान, छत्त कत्वा महामहि ।
समूल परिवत्तेत्वा, धारय[7] चङ्कमी नभे ।।

१८४ “छस्सूरोदयकालेव[8], लोक चाकासि धूमिक[9] ।
युगन्ते[10] विय लोक सा, जालामालाकुल अका[10] ।।

१८५ “मुचलिन्द महासेल, मेरुमूलनदन्तरे[11] ।
सासपारिव[12] सब्बानि, एकेनग्गहि[13] मुट्ठिना ।।

१८६ “अङ्गुलग्गेन छादेसि, भाकर सनिसाकर ।
चन्दसूरसहस्सानि[14], आवेळमिव[15] धारयि ।।

१८७ “चतुसागरतोयानि, धारयी एकपाणिना ।
युगन्तजलदाकार[16], महावस्स पवस्सथ[17] ।।

---

१ आरोचेमि – स्या० । २ दिट्ठिपहानत्थ – सी०, स्या० । ३ तिरोकुट्ट – म० । ४ महिय – स्या० । ५ यथाकासे – सी०, स्या० । ६ गमी – सी० । ७ धारेन्ती – सी० । ८ छस्सूरोदयकालोव – स्या० । ९ रुचित – स्या० । १०–१० युगन्धे विय त लोक, जालमालागुल अका – स्या० । ११ मेरुमन्दारदद्दरे – सी०, रो०, मेरु मन्दारदद्दरे – स्या० । १२ सासपेरिव – सी०, सासपानिव – स्या० । १३ एकेनग्गण्हि – स्या० । १४ चन्दसुरिय-सहस्सानि – स्या० । १५ आवेलीमव – सी० । १६ युगन्धजलदाकार – स्या० । १७ पवस्सयी – सी०, अवस्सथ – स्या० ।

१८८ "चक्कवत्ति सपरिस, मापयी सा नभत्तले ।
गरुळ द्विरद सीह, विनदन्त पदस्सयि[1] ।।

१८९ "एकिका अभिनिम्मित्वा, अप्पमेय्य भिक्खुनीगण ।
पुन अन्तरधापेत्वा, एकिका मुनिमब्रवि ।।

१९० 'मातुच्छा ते महावीर, तव सासनकारिका ।
अनुप्पत्ता सक अत्थ, पादे वन्दामि चक्खुम' ।।

१९१ "दस्सेत्वा विविधा इद्धी, ओरोहित्वा नभत्तला ।
वन्दित्वा लोकपज्जोत, एकमन्त निसीदि सा ।।

१९२ "सा वीसवस्ससतिका, जातियाह महामुने ।
अलमेत्तावता वीर, निब्बायिस्सामि नायक ।।

१९३ "तदातिविम्हिता सब्बा, परिसा सा कतञ्जली ।
अवोचय्ये कथ आसि, अतुलिद्धिपरक्कमा[2] ।।

१९४ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

१९५ "तदाह हसवतिय, जातामच्चकुले अहु ।
सब्बोपकारसम्पन्ने, इद्धे फीते महद्धने ।।

१९६ "कदाचि पितुना सद्धि, दासिगणपुरक्खता ।
महता परिवारेन, त उपेच्च नरासभ ।।

१९७ "वासव विय वस्सन्त, धम्ममेघ अनासव ।
सरदादिच्चसदिस, रसिजालसमुज्जल[3] ।।

१९८ "दिस्वा चित्त पसादेत्वा, सुत्वा चस्स सुभासित ।
मातुच्छ भिक्खुनि अग्गे, ठपेन्त नरनायक ।।

१९९ "सुत्वा दत्वा महादान, सत्ताह तस्स तादिनो ।
ससङ्घस्स नरग्गस्स, पच्चयानि बहूनि च ।।

२०० "निपच्च पादमूलम्हि, त ठानमभिपत्थयि ।
ततो महापरिसति, अवोच इसिसत्तमो ।।

---

१ च दस्सयि – स्या० । २ अतुलिद्धि परक्कमे – स्या० । ३ रसिमालाकुल जिन – सी०, स्या०, रसिजालाकुल जिन – रो० ।

२०१ 'या ससङ्घ अभोजेसि, सत्ताह लोकनायक ।
तमह कित्तयिस्सामि, सुणाथ मम भासतो ॥

२०२ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

२०३ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता । B 215
गोतमी नाम नामेन, हेस्सति सत्थु साविका ॥

२०४ 'तस्स बुद्धस्स मातुच्छा, जीवितापादिका[1] अय ।
रत्तञ्ञून च अग्गत्त, भिक्खुनीन लभिस्सति' ॥

२०५ "त[2] सुत्वान पमोदित्वा[2], यावजीव तदा जिन ।
पच्चयेहि उपट्ठित्वा, ततो कालङ्कता अहं ॥

२०६ "तावतिसेसु देवेसु, सब्बकामसमिद्धिसु ।
निब्बत्ता दसहङ्गेहि, अञ्ञे अभिभवि अह ॥

२०७ "रूपसद्देहि गन्धेहि, रसेहि फुसनेहि[3] च ।
आयुना पि च वण्णेन, सुखेन यससा पि च ॥

२०८ "तथेवाधिपतेय्येन, अधिगय्ह विरोचह ।
अहोसि अमरिन्दस्स, महेसी दयिता तहि ॥

२०९ "ससारे ससरन्तीह[4], कम्मवायुसमेरिता ।
कासिस्स रञ्ञो विसये, अजायि दासगामके ॥

२१० "पञ्चदाससतानूना, निवसन्ति तहिं तदा ।
सब्बेस तत्थ यो जेट्ठो, तस्स जाया अहोसह ॥

२११ "सयम्भुनो पञ्चसता, गाम पिण्डाय पाविसु ।
ते दिस्वान अह तुट्ठा, सह सब्बाहि[5] इत्थिभि[5] ॥

२१२ "पूगा[6] हुत्वा व सब्बायो[6], चतुमासे उपट्ठहु[7] ।
तिचीवरानि दत्वान, ससरिम्ह[8] ससामिका ॥

२१३ "ततो चुता सब्बा[9] पि ता[9], तावतिसगता मय ।
पच्छिमे च भवे दानि, जाता देवदहे पुरे ॥

१ जीवितपालिका – स्या० । २–२ त सुत्वाह पमुदिता – सी०, स्या०, रो० । ३ फुस्सनेहि – स्या० । ४ ससरन्तीहि – स्या० । ५–५ सब्बेहि ञातिभि – सी०, स्या०, रो० । ६–६ कत्वा पञ्चसतकुटी – सी०, कत्वा पञ्चसतकुटि – स्या० । ७ उपट्ठिय – सी०, स्या०, रो० । ८ पसन्नम्ह – स्या० । ९–९ सपतिका – सी०, स्या० ।

२१४ "पिता अञ्जनसक्को मे, माता मम सुलक्खणा ।
ततो कपिलवत्थुस्मि, सुद्धोदनघर गता ॥

२१५ "सेसा[1] सक्यकुले जाता, सक्यान घरमागमु ।
अह विसिट्ठा[2] सब्बास, जिनस्सापादिका अहु ॥

B 216 २१६ "मम[3] पुत्तोभिनिक्खम्म[3], बुद्धो आसि विनायको ।
पच्छाह पब्बजित्वान, सतेहि सह पञ्चहि ॥

२१७ "साकियानीहि धीराहि, सह सन्तिसुख फुसि ।
ये तदा पुब्बजातिय, अम्हाक आसु सामिनो ॥

२१८ "सहपुञ्ञस्स कत्तारो, महासमयकारका ।
फुसिसु अरहत्त ते, सुगतेनानुकम्पिता ॥

२१९ "तदेतरा भिक्खुनियो, आरुहिसु नभत्तल ।
सगता[4] विय तारायो, विरोचिसु महिद्धिका ॥

२२० "इद्धी अनेका दस्सेसु, पिळन्धविकति[5] यथा ।
कम्मारो कनकस्से व, कम्मञ्ञस्स[6] सुसिक्खितो[6] ॥

२२१ "दस्सेत्वा पाटिहीरानि, विचित्तानि[7] बहूनि च ।
तोसेत्वा वादिपवरं[8], मुनि सपरिस तदा ॥

२२२ "ओरोहित्वान[9] गगना[9], वन्दित्वा इसिसत्तम ।
अनुञ्ञाता नरग्गेन, यथाठाने[10] निसीदिसु ॥

२२३ 'अहोनुकम्पिका अम्ह, सब्बास चिर गोतमी ।
वासिता तव[11] पुञ्ञेहि, पत्ता नो आसवक्खय ॥

२२४ 'किलेसा झापिता अम्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागी व बन्धन छेत्वा, विहराम अनासवा ॥

२२५ 'स्वागत वत नो आसि, बुद्धसेट्ठस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ॥

२२६ 'पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन ॥

१ सब्बा – स्या० । २ सेट्ठा च – स्या० । ३–३ स मे पुत्तोभिनिक्खम्म – स्या० । ४ खगता – सी० । ५ पिळन्धविकती – सी०, पिलन्ध ० – स्या० । ६–६ पुण्णकम्मेसु सिक्खिता – स्या० । ७ विविधानि – स्या० । ८ वादिच्चवर – स्या० । ९–९ ओरोहित्वा नभतला – स्या० । १० यथाट्ठाने – स्या० । ११ ताय – स्या० ।

२२७ 'इद्धीसु च वसी होम, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञ्ञाणस्स, वसी होम महामुने ॥
२२८ 'पुब्बेनिवास जानाम, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
२२९ 'अत्थे धम्मे च नेरुत्ते, पटिभाने[1] च विज्जति । B 217
ञाण अम्ह महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ॥
२३० 'अस्माभि परिचिण्णोसि, मेत्तचित्ताहि नायक ।
अनुजानाहि सब्बास[2], निब्बानाय महामुने' ॥
२३१ "निब्बायिस्साम इच्चेव, किं वक्खामि वदन्तियो[3] ।
यस्स दानि च वो काल, मञ्ञथा ति जिनोब्रवि ॥
२३२ "गोतमीआदिका तायो, तदा भिक्खुनियो जिन ।
वन्दित्वा आसना तम्हा, वुट्ठाय अगमिसु ता ॥
२३३ "महता जनकायेन, सह लोकग्गनायको ।
अनुसयायी[4] सो वीरो[4], मातुच्छ यावकोट्ठक ॥
२३४ "तदा निपति पादेसु, गोतमी लोकबन्धुनो ।
सहेव[5] ताहि[5] सब्बाहि, पच्छिम पादवन्दन ॥
२३५ 'इद पच्छिमक मय्ह, लोकनाथस्स दस्सन ।
न पुनो अमताकार, पस्सिस्सामि मुख तव ॥
२३६ 'न च मे वन्दन वीर, तव पादे सुकोमले ।
सम्फुसिस्सति लोकग्ग, अज्ज गच्छामि निब्बुति' ॥
२३७ "रूपेन किं तवानेन, दिट्ठे धम्मे यथातथे ।
सब्ब सङ्खतमेवेत, अनस्सासिकमित्तर ॥
२३८ "सा सह ताहि गन्त्वान, भिक्खुनुपस्सय सक ।
अड्ढपल्लङ्कमाभुज्ज, निसीदि परमासने ॥
२३९ "तदा उपासिका तत्थ, बुद्धसासनवच्छला ।
तस्सा पवत्ति सुत्वान, उपेसु पादवन्दिका ॥

१ पटिभाणे – सी०, स्या० । २ सब्बायो – स्या०, रो० । ३ वदन्तिन – सी० । ४–४ अनुससावयि धीरो – स्या० । ५–५ सहेतराहि – सी०, स्या० ।

२४० “करेहि उर पहन्ता[1], छिन्नमूला यथा लता ।
रोदन्ता करुण रव[2], सोकट्टा भूमिपातिता[3] ।।

२४१ “मा नो सरणदे नाथे, विहाय[4] गमि निब्बुति ।
निपतित्वान याचाम, सब्बायो सिरसा मय ।।

I 218 २४२ “या पधानतमा[5] तास, सद्धा पञ्ञा उपासिका ।
तस्सा सीस पमज्जन्ती, इद वचनमब्रवि ।।

२४३ ‘अल पुत्ता विसादेन[6], मारपासानुवत्तिना ।
अनिच्च सङ्खत सब्ब, वियोगन्त चलाचल’ ।।

२४४ “ततो सा ता विसज्जित्वा, पठम झानमुत्तम ।
दुतिय[7] च ततिय च[7], समापज्जि चतुत्थक ।।

२४५ “आकासायतन चेव, विञ्ञाणायतन तथा ।
आकिञ्च[8] नेवसञ्ञ च[8], समापज्जि यथाक्कम ।।

२४६ “पटिलोमेन झानानि, समापज्जित्थ[9] गोतमी ।
यावता पठम झान, ततो यावचतुत्थक ।।

२४७ “ततो वुट्ठाय निब्बायि, दीपच्ची व निरासवा[10] ।
भूमिचालो महा आसि, नभसा विज्जुता पति ।।

२४८ “पनादिता दुन्दुभियो, परिदेविसु देवता ।
पुप्फवुट्ठी च गगना, अभिवस्सथ मेदनि[11] ।।

२४९ “कम्पितो मेरुराजा पि, रङ्गमज्झे यथा नटो ।
सोकेन चातिदीनो व, विरवो आसि सागरो ।।

२५० “देवा नागासुरा ब्रह्मा, सविग्गाहिसु[12] तङ्खणे ।
‘अनिच्चा वत सङ्खारा, यथाय विलय गता’ ।।

२५१ “या चे म परिवारिसु, सत्थु सासनकारिका ।
तायो पि अनुपादाना, दीपच्चि[13] विय[13] निब्बुता ।।

२५२ “हा योगा विप्पयोगन्ता, हानिच्च सब्बसङ्खत ।
हा जीवित विनासन्त, इच्चासि परिदेवना ।।

---

१ पहन्त्वा – सी० । २ राव – सी०, स्या० । ३ भूमिपातिका – सी०, स्या०, अविपातिता – रो० । ४ विहाया – स्या० । ५ पधानङ्गमा – स्या० । ६ विलापेन – स्या० । ७–७ दुतिय ततिय चापि – सी० । ८–८ आकिञ्चञ्ञ नेवसञ्ञ – सी० । ९ समापज्जथ – स्या० । १० निरासना – सी०, रो० । ११ मेदिनिं – सी० । १२ सविग्गाहसु – सी०, स्या० । १३–१३ दीपसिखा विय – स्या० ।

२५३ "ततो देवा च ब्रह्मा च, लोकधम्मानुवत्तन ।
कालानुरूप कुब्बन्ति, उपेत्वा इसिसत्तम ॥

२५४ "तदा आमन्तयी सत्था, आनन्द सुतसागर[1] ।
'गच्छानन्द निवेदेहि, भिक्खून मातु निब्बुति' ॥

२५५ "तदानन्दो निरानन्दो, अस्सुना पुण्णलोचनो । B 219
गग्गरेन सरेनाह, 'समागच्छन्तु भिक्खवो ॥

२५६ 'पुब्बदक्खिणपच्छासु, उत्तराय[2] च सन्तिके[2] ।
सुणन्तु[3] भासित मय्ह[3], भिक्खवो सुगतोरसा ॥

२५७ 'या वड्ढयि[4] पयत्तेन, सरीर पच्छिम मुने ।
सा गोतमी गता सन्ति, तारा व सूरियोदये ॥

२५८ 'बुद्धमाता ति पञ्ञत्ति[5], ठपयित्वा गतासम ।
न यत्थ पञ्चनेत्तो पि, गति[6] दक्खति नायको ॥

२५९ 'यस्सत्थि सुगते सद्धा, यो[7] च पियो[7] महामुने ।
बुद्धमातुस्स[8] सक्कार, करोतु सुगतोरसो' ॥

२६० "सुदूरट्ठा पि त सुत्वा, सीघमागच्छु[9] भिक्खवो ।
केचि बुद्धानुभावेन, केचि इद्धीसु कोविदा ॥

२६१ "कूटागारवरे रम्मे, सब्बसोण्णमये सुभे ।
मञ्चक समारोपेसु[10], यत्थ सुत्तासि गोतमी ॥

२६२ "चत्तारो लोकपाला ते[11], अंसेहि समधारयु ।
सेसा सक्कादिका देवा, कूटागारे समग्गहु ॥

२६३ "कूटागारानि सब्बानि, आसु पञ्चसतानि पि[12] ।
सरदादिच्चवण्णानि, विस्सकम्मकतानि[13] हि ॥

२६४ "सब्बा तापि[14] भिक्खुनियो, आसु मञ्चेसु सायिता ।
देवान खन्धमारुव्हा[15], निय्यन्ति अनुपुब्बसो ॥

---

१ सुतिसागर – सी०, स्या०, रो० । २–२ उत्तराय वमन्तिये – सी०, उत्तराय वसन्तिये – स्या० । ३–३ मय्ह सा भिक्खुनी माता – स्या० । ४ वद्धयि – स्या० । ५ सञ्ञत्ति – स्या० । ६ गत – सी०, रा०, तत्थ – स्या० । ७–७ यो वा सिस्सो – सी०, स्या० । ८ बुद्धमातरि – सी०, बुद्धस्स मातु – स्या० । ९ सीघमागञ्छु – मी०, सीघमागच्छ – स्या० । १० समरोपेसु – स्या० । ११ ये – रया० । १२ हि – सी०, स्या० । १३ विसुकम्मकतानि – स्या० । १४ तहि – स्या० । १५ खन्धमारुय्ह – स्या० ।

२६५ "सब्बसो छादित आसि, वितानेन नभत्तल ।
सतारा चन्दसूरा[1] च, लञ्छिता कनकामया ॥

२६६ "पटाका उस्सितानेका, वितता[2] पुप्फकञ्चुका ।
ओगताकासपदुमा[3], महिया पुप्फमुग्गत ॥

२६७ "दस्सन्ति[4] चन्दसूरिया, पज्जलन्ति[5] च तारका ।
मज्झ गतो पि चादिच्चो, न तापेसि ससी यथा ॥

220 २६८ "देवा दिब्बेहि गन्धेहि, मालेहि सुरभीहि च ।
वादितेहि च नच्चेहि, सङ्गीतीहि च पूजयु ॥

२६९ "नागासुरा[6] च ब्रह्मानो, यथासत्ति[7] यथाबल ।
पूजयिसु च[8] निय्यन्ति[8], निब्बुत बुद्धमातर ॥

२७० "सब्बायो पुरतो नीता, निब्बुता सुगतोरसा ।
गोतमी निय्यते पच्छा, सक्कता बुद्धपोसिका ॥

२७१ "पुरतो देवमनुजा, सनागासुरब्रह्मका ।
पच्छा ससावको बुद्धो, पूजत्थ याति मातुया ॥

२७२ "बुद्धस्स परिनिब्बान, नेदिस आसि यादिस ।
गोतमीपरिनिब्बान, अतेवच्छरिय अहु ॥

२७३ "बुद्धो[10] बुद्धस्स निब्बाने[10], नोपटियादि[11] भिक्खवो ।
बुद्धो गोतमिनिब्बाने, सारिपुत्तादिका तथा[12] ॥

२७४ "चितकानि करित्वान, सब्बगन्धमयानि ते[13] ।
गन्धचुण्णपकिण्णानि[14], झापयिसु च ता तहि ॥

२७५ "सेसभागानि डय्हिसु, अट्ठी सेसानि सब्बसो ।
आनन्दो च तदावोच, सवेगजनक वचो ॥

२७६ 'गोतमी निधन याता, डय्ह[15] चस्सा सरीरक ।
सङ्केत[16] बुद्धनिब्बान, न चिरेन भविस्सति' ॥

---

१ चन्दसुरिया – सी०, चन्दसुरा – स्या० । २ चित्तका – स्या० । ३ ओभग्गाकासपदुमा – स्या०, ओगताकासधूमाव – रो० । ४ दिस्सन्ति – सी०, स्या० । सी०, स्या० । ५ विज्जलन्ति – स्या० । ६ नागासूरा – स्या० । ७ यथासर्ति – सी० । ८–८ विनिय्यन्ति – स्या० । ९ अतीवच्छरिय – सी०, स्या०, रो० । १० न बुद्धो बुद्धनिब्बाने – स्या०, रो० । ११ नोपदिस्सति – सी०, रो०, सारिपुत्तादि – स्या० । १२ यथा –स्या० । १३ च – स्या० । १४ गन्धचुण्णावकिण्णानि – सी०, गन्धचुण्णविकिण्णान – स्या० । १५ निडड्ढ – सी०, दड्ढ – स्या० । १६ सङ्केह – सी० ।

२७७ "ततो गोतमिधातूनि, तस्सा पत्तगतानि सो ।
उपनामेसि नाथस्स, आनन्दो बुद्धचोदितो ॥

२७८ "पाणिना तानि पग्गय्ह, अवोच इसिसत्तमो ।
'महतो सारवन्तस्स, यथा रुक्खस्स तिट्ठतो ॥

२७९ 'यो सो महत्तरो खन्धो, पलुज्जेय्य अनिच्चता ।
तथा भिक्खुनिसङ्घस्स, गोतमी परिनिब्बुता ॥

२८० 'अहो[1] अच्छरिय मय्ह[1], निब्बुताय[2] पि मातुया ।
सरीरमत्तसेसाय, नत्थि[3] सोकपरिद्दवो[3] ॥

२८१ 'न सोचिया परेस सा, तिण्णससारसागरा । B 221
परिवज्जितसन्तापा, सीतिभूता सुनिब्बुता ॥

२८२ 'पण्डितासि महापञ्ञा, पुथुपञ्ञा तथेव च ।
रत्तञ्ञू भिक्खुनीन सा, एव धारेथ[4] भिक्खवो ॥

२८३ 'इद्धीसु[5] च वसी आसि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी आसि च गोतमी ॥

२८४ 'पुब्बेनिवासमञ्ञासि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि तस्सा[6] पुनब्भवो ॥

२८५ 'अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
परिसुद्ध अहु ञाण, तस्मा सोचनिया न सा ॥

२८६ 'अयोघनहतस्सेव, जलतो जातवेदस्स[7] ।
अनुपुब्बूपसन्तस्स, यथा न ञायते गति ॥

२८७ 'एव सम्मा विमुत्तान, कामबन्धोघतारिन ।
पञ्ञापेतु गति नत्थि, पत्तान अचल सुख[8] ॥

२८८ 'अत्तदीपा ततो होथ, सतिपट्ठानगोचरा ।
भावेत्वा सत्तबोज्झङ्गे[9], दुक्खस्सन्त करिस्सथ''' ॥

इत्थ सुद महापजापतिगोतमी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

१-१ आनन्द पस्स बुद्धस्स – स्या० । २ निब्बुताया – सी० । ३-३ न सोकपरिदेवना – स्या० । ४ विञ्ञाथ – स्या०, जानाथ – रो० । ५ इद्धिया – सी०, स्या० । ६ दानि – स्या० । ७ जातवेदसो – सी०, स्या० । ८ पद – स्या० । ९ सत्तबोज्झङ्ग – स्या० ।

८ खेमाथेरीअपदान[1]

२८९ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥
२९० "तदाह हसवतिय, जाता सेट्ठिकुले अहु[2] ।
नानारतनपज्जोते, महासुखसमप्पिता ॥
२९१ "उपेत्वा त महावीर, अस्सोसि धम्मदेसन ।
ततो जातप्पसादाह, उपेमि[3] सरण जिन ॥
:22 २९२ "मातर पितर चाह[4], आयाचित्वा विनायक ।
निमन्तयित्वा सत्ताह, भोजयि सहसावक ॥
२९३ "अतिक्कन्ते च सत्ताहे, महापञ्ञानमुत्तम ।
भिक्खुनि एतदग्गम्हि, ठपेसि नरसारथि ॥
२९४ "त सुत्वा मुदिता हुत्वा, पुनो[5] तस्स महेसिनो ।
कार कत्वान त ठान, पणिपच्च पणीदहि ॥
२९५ "ततो मम[6] जिनो आह, 'सिज्झत पणिधी तव ।
ससङ्घे मे कत कार, अप्पमेय्यफल तया ॥
२९६ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन[7], सत्था लोके भविस्सति ॥
२९७ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
एतदग्गमनुप्पत्ता, खेमा नाम भविस्ससि[8]' ॥
२९८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसूपगा अह ॥
२९९ "ततो चुता याममग, ततोह तुसित गता ।
ततो च निम्मानरतिं, वसवत्तिपुर ततो ॥
३०० "यत्थ यत्थूपपज्जामि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।
तत्थ तत्थेव राजून, महेसित्तमकारयि ॥
३०१ "ततो चुता मनुस्सत्ते, राजून चक्कवत्तिन ।
मण्डलीन च राजून, महेसित्तमकारयि ॥

---

१ खेमापदान – सी० । २ अहु – स्या० । ३ उपेसि – सी०, स्या० । ४ चापि – सी० । ५ पुन – स्या० । ६ म स – स्या०, रो० । ७ नामेन – सी०, स्या० । ८ भविस्ससि – सी० ।

३०२ "सम्पत्तिं अनुभोत्वान, देवेसु मनुजेसु[1] च ।
सब्बत्थ सुखिता हुत्वा, नेककप्पेसु ससरिं ॥

३०३ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी लोकनायको ।
उप्पज्जि चारुदस्सनो[2], सब्बधम्मविपस्सको ॥

३०४ "तमहं लोकनायकं, उपेत्वा नरसारथिं ।
धम्मं भणितं[3] सुत्वान, पब्बजिं अनगारियं ॥

३०५ "दसवस्ससहस्सानि, तस्स वीरस्स सासने । B 223
ब्रह्मचरियं चरित्वान, युत्तयोगा बहुस्सुता ॥

३०६ "पच्चयाकारकुसला, चतुसच्चविसारदा ।
निपुणा चित्तकथिका, सत्थुसासनकारिका ॥

३०७ "ततो चुताहं तुसितं, उपपन्ना यसस्सिनी ।
अभिभोमिं[4] तहिं अञ्ञे, ब्रह्मचारीफलेनहं ॥

३०८ "यत्थ यत्थूपपन्नाहं, महाभोगा महद्धना ।
मेधाविनी सीलवती[5], विनीतपरिसा पि च ॥

३०९ "भवामि तेन कम्मेन, योगेन जिनसासने ।
सब्बा सम्पत्तियो मय्हं, सुलभा मनसो पिया ॥

३१० "यो पि मे भवते भत्ता, यत्थ यत्थ गताय पि ।
विमानेति न मं कोचि, पटिपत्तिबलेन[6] मे ॥

३११ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
नामेन कोणागमनो, उप्पज्जि वदतं वरो ॥

३१२ "तदा[7] हि[7] बाराणसियं, सुसमिद्धकुलप्पजा[8] ।
धनञ्जानी सुमेधा च, अहं पि च तयो जना ॥

३१३ "सङ्घारामंमदासिम्ह, दानसहायिका[9] पुरे[9] ।
सङ्घस्स[10] च विहारं पि[10], उद्दिस्स कारिका[11] मयं ॥

---

१ मानुसेसु – स्या० । २ चारुनयनो – सी०, रो० । ३ पणीत – सी०, स्या० । ४ अभिभोमिं – सी०, स्या० । ५ रूपवती – सी०, स्या०, रो० । ६ पटिपत्तिफलेन – सी०, स्या० । ७–७ तदाहं – सी० । ८ सुसमिद्धिकुलप्पजा – स्या० । ९–९ नेकेसहस्सिके मुने – स्या०, दान सहस्सिक मुने – रो० । १०–१० ससङ्घस्स विहारं हि – सी०, रो० । ११ दायिका – रो० ।

३१४ "ततो चुता मय सब्बा, तावतिसूपगा अहु ।
यससा अग्गत पत्ता, मनुस्सेसु तथेव च ।।

३१५ "इमस्मियेव कप्पम्हि, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ।।

३१६ "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ।।

14 ३१७ "तस्सासि जेट्ठिका[1] धीता, समणी इति विस्सुता ।
धम्म सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्ज समरोचयि ।।

३१८ "अनुजानि न नो तातो, अगारेव तदा मय ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ।।

३१९ "कोमारिब्रह्मचरिय, राजकञ्ञा सुखेधिता[2] ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्त धीतरो ।।

३२० "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका[3] ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका ।।

३२१ "अह उप्पलवण्णा च, पटाचारा च कुण्डला ।
किसागोतमी धम्मदिन्ना, विसाखा होति सत्तमी ।।

३२२ "कदाचि सो नरादिच्चो, धम्म देसेसि[4] अब्भुत ।
महानिदानसुत्तन्त, सुत्वा त परियापुणि ।।

३२३ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

३२४ "पच्छिमे च भवे दानि, साकलाय[5] पुरुत्तमे ।
रञ्ञो मद्दस्स धीताम्हि[6], मनापा दयिता पिया ।।

३२५ "सह मे जातमत्तम्हि, खेम तम्हि पुरे अहु ।
ततो खेमा ति नाम मे, गुणतो उपपज्जथ ।।

३२६ "यदाह योब्बन पत्ता, रूपलावञ्ञभूसिता[7] ।
तदा अदासि म तातो, बिम्बिसारस्स राजिनो ।।

---

१ जेट्ठका – स्या० । २ सुखे ठिता – स्या० । ३ भिक्खुदासिका – सी०, स्या० । ४ देसेति – स्या० । ५ सागलाय – सी०, साकलाय – स्या० । ६ धीतासिं – स्या० । ७ रूपवण्णविभूसिता – स्या०, रूपवन्ता विभूसिता – रो० ।

३२७ "तस्साह सुप्पिया[1] आसि, रूपके लायने रता ।
रूपान दोसवादी ति, न उपेसि[2] महादय ॥

३२८ "बिम्बिसारो तदा राजा, ममानुग्गहबुद्धिया ।
वण्णयित्वा वेळुवन, गायके गापयी मम ॥

३२९ "रम्म वेळुवन येन, न दिट्ठ सुगतालय ।
न तेन नन्दन दिट्ठ, इति मञ्ञामसे[3] मय ॥

३३० "येन वेळुवन दिट्ठ, नरनन्दननन्दन । B 225
सुदिट्ठ नन्दन तेन, अमरिन्दसुनन्दन ॥

३३१ "विहाय नन्दन देवा, ओतरित्वा महीतल[4] ।
रम्म वेळुवन दिस्वा, न तप्पन्ति सुविम्हिता ॥

३३२ "राजपुञ्ञेन निब्बत्त, बुद्धपुञ्ञेन भूसित ।
को वत्ता तस्स निस्सेस, वनस्स गुणसञ्चय ॥

३३३ "त सुत्वा वनसमिद्ध[5], मम सोतमनोहर ।
दट्ठुकामा तमुय्यान, रञ्ञो आरोचयि तदा ॥

३३४ "महता परिवारेन, तदा च[6] सो महीपति ।
म[7] पेसेसि[7] तमुय्यान, दस्सनाय समुस्सुक ॥

३३५ "गच्छ पस्स महाभोगे, वन नेत्तरसायन ।
य सदा भाति सिरिया, सुगताभानुरञ्जित ॥

३३६ "यदा च पिण्डाय मुनि, गिरिब्बजपुरुत्तम ।
पविट्ठोह तदायेव, वन दट्ठुमुपागमि ॥

३३७ "तदा[8] त फुल्लविपिन[8], नानाभमरकूजित[9] ।
कोकिलागीतसहित, मयूरगणनच्चित ॥

३३८ "अप्पसद्दमनाकिण्ण, नानाचङ्कमभूसित ।
कुटिमण्डपसङ्किण्ण, योगीवरविराजित ॥

३३९ "विचरन्ती अमञ्ञिस्स, सफल नयन मम ।
तत्था[10] पि तरुण भिक्खु, युत्त दिस्वा विचिन्तयि ॥

१ सुपिया – स्या० । २ उपेमि – स्या० । ३ मञ्ञाम्हसे – स्या० । ४ महीतले – स्या०, रो० । ५ वनसमिद्धि – सी०, स्या० । ६ म – स्या०, रो० । ७–७ सपेसेसि – स्या०, सम्पापेसि – रो० । ८–८ तदाह ० – सी०, तदा त सम्फुल्लवन – स्या० । ९ नानाभमरकुज्जित – स्या० । १० तदा – स्या० ।

३४० 'ईदिसे[1] विपिने[1] रम्मे, ठितोय नवयोब्बने ।
वसन्तमिव कन्तेन, रूपेन च[2] समन्वितो[2] ।।

३४१ 'निसिन्नो रुक्खमूलम्हि, मुण्डो सङ्घाटिपारुतो ।
झायते वतय भिक्खु, हित्वा विसयज रति ।।

३४२ 'ननु नाम गहट्ठेन, काम भुत्वा यथासुख ।
पच्छा जिण्णेन धम्मोय, चरितब्बो सुभद्दको' ।।

226 ३४३ "सुञ्ञाकन्ति विदित्वान, गन्धगेह जिनालय ।
उपेत्वा जिनमद्दक्ख[3], उदयन्त व भाकर ।।

३४४ "एकक सुखमासीन, बीजमान[4] वरित्थिया ।
दिस्वानेव विचिन्तेसि, नाय लूखो नरासभो ।।

३४५ "सा कञ्ञा कनकाभासा, पदुमाननलोचना ।
बिम्बोट्ठी कुन्ददसना[5], मनोनेत्तरसायना ।।

३४६ "हेमदोलाभसवना[6], कलिकाकारसुत्थनी[7] ।
वेदिमज्झा[8] व सुस्सोणी[8], रम्भोरू[9] चारुभूसना ।।

३४७ "रत्तसकुपसब्याना, नीलमट्ठनिवासना ।
अतप्पनेय्यरूपेन[10], हासभावसमन्विता[11] ।।

३४८ "दिस्वा तमेव चिन्तेसि, अहोयमभिरूपिनी[12] ।
न मयानेन नेत्तेन, दिट्ठपुब्बा कुदाचन ।।

३४९ "ततो जराभिभूता सा, विवण्णा विकतानना ।
भिन्नदन्ता[13] सेतसिरा, सलाला वदनासुचि ।।

३५० "सङ्खित्तकण्णा सेतक्खी, लम्बासुभपयोधरा ।
वलिविततसब्बङ्गी, सिराविततदेहिनी ।।

३५१ "नतङ्गा[14] दण्डदुतिया, उप्फासुलिकता[15] किसा ।
पवेधमाना पतिता, निस्ससन्ती मुहु[16] मुहु[16] ।।

१–१ इदिसेपि वने – सी०, स्या० । २–२ सुसमन्वितो – स्या० । ३ जिनमद्दक्खि – सी०, स्या० । ४ वीजमाना – सी०, वीजमान – स्या० । ५ कुन्ददस्सना – स्या० । ६ हेमदोला सुवदना – स्या० । ७ कलसाकारसुत्थनी – सी०, रो० , कमलाकारसुत्थनी – स्या० । ८–८ तनुमज्झा च सुस्सोणी – सी०, वेदिमज्झा वरसोणी – स्या०, रो० । ९ रम्भोरू – स्या०, रो०, रम्भोरु – म० । १० अनप्पमेय्यरूपेन – सी० । ११ हावभावसमन्विता – सी०, सब्बाभरणमण्डिता – स्या० । १२ अहोयमति ० – स्या० । १३ छिन्नदन्ता – स्या० । १४ नतङ्गी – स्या० । १५ उपण्डुपण्डुका – सी०, स्या० । १६–१६ मुहु मुहु – स्या० ।

३५२ "ततो मे आसि संवेगो, अब्भुतो लोमहंसनो ।
धिरत्थु रूपं असुचिं, रमन्ते यत्थ बालिसा ॥

३५३ "तदा महाकारुणिको, दिस्वा संविग्गमानसं ।
उदग्गचित्तो सुगतो[1], इमा गाथा अभासथ ॥

३५४ 'आतुरं असुचिं पूतिं, पस्स खेमे समुस्सयं ।
उग्घरन्तं पग्घरन्तं, बालानं अभिनन्दितं ॥

३५५ 'असुभाय चित्तं भावेहि, एकग्गं सुसमाहितं ।
सति कायगता त्यत्थु, निब्बिदा बहुला भव ॥ B 227

३५६ 'यथा इदं तथा एतं, यथा एतं तथा इदं ।
अज्झत्तं च बहिद्धा च, काये छन्दं विराजय ॥

३५७ 'अनिमित्तं च भावेहि, मानानुसयमुज्जह[2] ।
ततो मानाभिसमया, उपसन्ता चरिस्ससि ॥

३५८ 'ये रागरत्तानुपतन्ति सोतं,
सयं कतं मक्कटको व जालं ।
एतं पि छेत्वान परिब्बजन्ति,
न[3] पेक्खिनो[3] कामसुखं पहाय' ॥

३५९ "ततो कल्लितचित्तं[4] मं, ञत्वान नरसारथि ।
महानिदानं देसेसि, सुत्तन्तं विनयाय मे ॥

३६० "सुत्वा सुत्तन्तसेट्ठं तं, पुब्बसञ्ञमनुस्सरिं ।
तत्थ ठितावहं सन्ती, धम्मचक्खुं विसोधयिं ॥

३६१ "निपतित्वा महेसिस्स, पादमूलम्हि तावदे ।
अच्चयं देसनत्थाय, इदं वचनमब्रविं ॥

३६२ 'नमो ते सब्बदस्सावी, नमो ते करुणाकर[5] ।
नमो ते तिण्णसंसार, नमो ते अमतं दद ॥

३६३ 'दिट्ठिगहनपक्खन्दा[6], कामरागविमोहिता ।
तया सम्मा उपायेन, विनीता विनये रता ॥

---

१ सुमनो – स्या० । २ मानानुसयं पज्जह – स्या० । ३–३ अनपेक्खिनो – सी०, स्या०, रो० । ४ कल्लिकचित्तं – स्या०, कलिकचित्तं – रो० । ५ करुणालय – स्या०, करुणासय – रो० । ६ दिट्ठिगहनपक्खन्ता – सी०, स्या० ।

३६४ 'अदस्सनेन विभोगा[1], तादिसान महेसिन ।
अनुभोन्ति महादुक्ख, सत्ता ससारसागरे ।।

३६५ 'यदाह लोकसरण, अरण अरणन्तगु[2] ।
नाद्दसामि[3] अद्दूरट्ठ[3], देसयामि[4] तमच्चय ।।

28 ३६६ 'महाहित वरदद[5], अहितो ति विसङ्किता ।
नोपेसि रूपनिरता, देसयामि तमच्चय' ।।

३६७ "तदा मधुरनिग्घोसो, महाकारुणिको जिनो ।
अवोच तिट्ठ खेमे ति, सिञ्चन्तो अमतेन म ।।

३६८ "तदा पणम्य सिरसा, कत्वा च न पदक्खिण ।
गन्त्वा दिस्वा नरपति, इद वचनमब्रवि ।।

३६९ 'अहो सम्मा उपायो ते, चिन्तितोयमरिन्दम ।
वनदस्सनकामाय, दिट्ठो निब्बानतो[6] मुनि ।।

३७० 'यदि ते रुच्चते राज[7], सासने तस्स तादिनो ।
पब्बजिस्सामि रूपेह, निब्बिन्ना मुनिवाणिना[8]' ।।

दुतिय भाणवार ।

३७१ "अञ्जलि पग्गहेत्वान, तदाह समहीपति ।
'अनुजानामि ते भद्दे, पब्बज्जा तव सिज्झतु' ।।

३७२ "पब्बजित्वा तदा चाह, अद्धमासे[9] उपट्ठिते ।
दीपोदय च भेद च, दिस्वा सविग्गमानसा ।।

३७३ "निब्बिन्ना सब्बसङ्खारे, पच्चयाकारकोविदा ।
चतुरोघे अतिक्कम्म, अरहत्तमपापुणि ।।

३७४ "इद्धीसु[10] च वसी आसि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी चापि भवामह ।।

३७५ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु[11] विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

---

१ विब्भोगा – सी०, विहिता – स्या० । २ मरणन्तगु – सी०, मरणन्तग – स्या० । ३–३ नाद्दसासिमदूरट्ठ – सी०, ० मधुरत्थ – स्या० । ४ देसेस्सामि – स्या० । ५ वरद्द – स्या० । ६ निब्बानदो – सी०, निब्बनथो – स्या०, रो० । ७ राजा – स्या० । ८ मुनिभाणिना – स्या०, रो० । ९ सत्तमासे – स्या० । १० इद्धिया – सी०, स्या० । ११ दिब्बचक्खु – स्या० ।

३७६ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
परिसुद्ध मम[1] ञाण, उप्पन्न बुद्धसासने ॥

३७७ "कुसलाह विसुद्धीसु, कथावत्थुविसारदा ।
अभिधम्मनयञ्ञ् च, वसिप्पत्ताम्हि सासने ॥

३७८ "ततो तोरणवत्थुस्मि[2], रञ्ञा कोसलसामिना । B 229
पुच्छिता[3] निपुणे पञ्हे, ब्याकरोन्ती यथातथ ॥

३७९ "तदा स राजा सुगत, उपसङ्कम्म पुच्छथ ।
तथेव बुद्धो ब्याकासि, यथा ते ब्याकता मया ॥

३८० "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एदग्गे ठपेसि म ।
महापञ्ञानमग्गा ति, भिक्खुनीन नरुत्तमो ॥

३८१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥

३८२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

३८३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद खेमा भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ उप्पलवण्णाथेरीअपदानं

३८४ "भिक्खुनी उप्पलवण्णा, इद्धिया पारमि गता ।
वन्दित्वा सत्थुनो पादे, इद वचनमब्रवि ॥

३८५ 'नित्थिण्णा[4] जातिससार[5], पत्ताह अचल पद ।
सब्बदुक्ख मया खीण, आरोचेमि महामुनि ॥

३८६ 'यावता परिसा अत्थि, पसन्ना जिनसासने ।
यस्सा[6] च मेपराधोत्थि, खमन्तु जिनसम्मुखा ॥

३८७ 'ससारे ससरन्तिया[7], खलित मे सचे भवे ।
आरोचेमि महावीर, अपराध खमस्सु त[8] ॥

३८८ 'इद्धि चापि निदस्सेहि, मम सासनकारिके ।
चतस्सो परिसा अज्ज, कङ्ख छिन्दाहि यावता ॥

---

१ मम – स्या० । २ भोजनवत्थुस्मि – मी० । ३ पुच्छित्वा – स्या० । ४ नित्तिण्णा – सी०, नितिण्णा – स्या० । ५ जातिससारा – रो० । ६ ँस – सी०, स्या० । ७ ससरन्ताय – सी०, ससरन्ता मे – स्या० । ८ मे – स्या० ।

३८९ 'धीता[1] तुय्ह महावीर, पञ्ञावन्त जुतिन्धर ।
बहु च दुक्कर कम्म, कत मे अतिदुक्कर ।।

3 230 ३९० 'उप्पलस्सेव मे वण्णो, नामेनुप्पलनामिका ।
साविका[2] ते महावीर, पादे वन्दामि[3] चक्खुम ।।

३९१ 'राहुलो च अह चेव, नेकजातिसते बहू ।
एकस्मि सम्भवे जाता, समानछन्दमानसा[4] ।।

३९२ 'निब्बत्ति एकतो होति, जातिया[5] पि च एकतो[5] ।
पच्छिमे भवे सम्पत्ते, उभो[6] पि नानासम्भवा[6] ।।

३९३ 'पुत्तो च राहुलो नाम, धीता उप्पलसव्हया ।
पस्स वीर मम इद्धि, बल दस्सेमि सत्थुनो ।।

३९४ 'महासमुद्दे चतुरो, पक्खि पि हत्थपातिय[7] ।
तेल हत्थगत चेव, खिड्डो[8] कोमारको यथा ।।

३९५ 'उब्बत्तयित्वा पथवि, पक्खि पि हत्थपातिय ।
चित्त मुञ्ज यथा नाम, लुञ्चि कोमारको युवा ।।

३९६ 'चक्कवाळसम पाणि, छादयित्वान मत्थके ।
वस्सापेत्वान फुसित, नानावण्ण पुनप्पुन ।।

३९७ 'भूमि उदुक्खल कत्वा, धञ्ञ कत्वान सक्खर ।
सिनेरु मुसल कत्वा, मद्दि कोमारिका यथा ।।

३९८ 'धीताह बुद्धसेट्ठस्स, नामेनुप्पलसव्हया ।
अभिञ्ञासु वसीभूता, तव सासनकारिका ।।

३९९ 'नानाविकुब्बन कत्वा, दस्सेत्वा लोकनायक ।
नामगोत्त च[9] सावेत्वा[9], पादे वन्दामि चक्खुम ।।

४०० 'इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ।।

४०१ 'पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा[10], नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

---

१ धीतु – सी० । २ सा वीता – स्या० । ३ वन्दति – सी० । ४ समानच्छन्दमानसा – सी०, समानछ्दचेतसा – स्या० । ५–५ जातीसु बहुसो मम – सी० । ६–६ उभयो नामसम्भवा – स्या० । ७ हत्थपाणिय – स्या० । ८ वेज्जो – सी०, रो० । ९–९ पकासेत्वा – स्या० । १० सब्बासवा परिक्खीणा – स्या० ।

४०२ 'अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मे विमल[1] सुद्ध, सभावेन महेसिनो ॥

४०३ 'पुरिमान जिनग्गान, सङ्गम[2] ते निदस्सित[2] । B 231
अधिकार बहु[3] मय्ह, तुय्हत्थाय महामुनि ॥

४०४ 'य मया पूरित[4] कम्म, कुसल सर मे मुनि ।
तवत्थाय महावीर, पुञ्ञ उपचित मया ॥

४०५ 'अभब्बट्ठाने वज्जेत्वा, वारयन्ती[5] अनाचर ।
तवत्थाय महावीर, चत्त मे जीवितुत्तम ॥

४०६ 'दसकोटिसहस्सानि, अदासि[6] मम[6] जीवित ।
परिच्चत्ता[7] च मे होमि, तवत्थाय महामुनि ॥

४०७ 'तदातिविम्हिता सब्बा, सिरसा व कतञ्जली ।
अवोचय्ये कत आसि, अतुलिद्धिपरक्कमा ॥

४०८ सतसहस्सितो कप्पे, नागकञ्ञा अह[8] तदा ।
विमला नाम नामेन, कञ्ञान साधु सम्मता ॥

४०९ महोरगो महानागो, पसन्नो जिनसासने ।
पदुमुत्तर महातेज, निमन्तेसि ससावक ॥

४१० रतनमय[9] मण्डप[9], पल्लङ्क रतनामय ।
रतन वालुकाकिण्ण, उपभोग रतनामय ॥

४११ मग्ग च पटियादेसि, रतनद्धजभूसित ।
पच्चुग्गन्त्वान सम्बुद्ध, वज्जन्तो तूरियेहि सो ॥

४१२ परिसाहि[10] च चतूहि[10], परिवुतो[11] लोकनायको ।
महोरगस्स भवने, निसीदि परमासने ॥

४१३ अन्नं पान खादनीय, भोजन[12] च[12] महारह ।
वर वर च पादासि, नागराजा महायस[13] ॥

---

१ विपुल – स्या० । २–२ सम्मुखा च परम्मुखा – सी०, सगम तेन दस्सित – स्या० । ३ बहु – स्या० । ४ पुरिम – स्या० । ५ परिवज्जन्ति – सी०, परिपाचेन्तो – स्या० । ६–६ अदासि मय्ह – सी०, अदासि मम – स्या० । ७ परिच्चत्त – सी० । ८ अहु – सी० । ९–९ रतनामय मण्डप च – सी०, रतनामय च ० – स्या० । १०–१० परिसाहि चतूहि सो – सी०, परिसाहि चतस्सो हि – रो० । ११ सहितो – सी०, फरते – स्या०, परेतो – रो० । १२–१२ भोजनीय – सी० । १३ महायसो – सी० ।

४१४ भुञ्जित्वान[1] सम्बुद्धो, पत्त[2] धोवित्वा[3] योनिसो ।
अनुमोदनीय कासि, नागकञ्ञा महिद्धिका ॥

B 232 ४१५ सब्बञ्ञु फुल्लित दिस्वा, नागकञ्ञा महायस ।
पसन्न सत्थुनो चित्त, सुनिबन्ध[4] च मानस ॥

४१६ मम च चित्तमञ्ञाय, जलजुत्तमनामको ।
तस्मि खणे महावीरो, भिक्खुनि दस्सयिद्धिया ॥

४१७ इद्धी अनेका दस्सेसि, भिक्खुनी सा विसारदा ।
पमोदिता वेदजाता, सत्थार इदमब्रवि[5] ॥

४१८ 'अद्दस्साह इम[6] इद्धि[6], सुमन[7] इतराय पि ।
कथ अहोसि सा वीर, इद्धिया सुविसारदा' ॥

४१९ 'ओरसा मुखतो जाता, धीता मम महिद्धिका ।
ममानुसासनिकरा, इद्धिया सुविसारदा' ॥

४२० "बुद्धस्स वचन सुत्वा, एव[8] पत्थेसह तदा[8] ।
अह पि तादिसा होमि, इद्धिया सुविसारदा ॥

४२१ "पमोदिताह सुमना, पत्थे उत्तममानसा[9] ।
अनागतम्हि अद्धाने, ईदिसा होमि नायक ॥

४२२ "मणिमयम्हि[10] पल्लङ्के, मण्डपम्हि पभस्सरे[10] ।
अन्नपानेन तप्पेत्वा, ससङ्घ लोकनायक ॥

४२३ "नागान पवर पुप्फ, अरुण नाम उप्पल ।
वण्ण मे ईदिस होतु, पूजेसि लोकनायक ॥

४२४ "तेन •कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

४२५ "ततो चुताह मनुजे, उपपन्ना सयम्भुनो ।
उप्पलेहि पटिच्छन्न, पिण्डपातमदासह ॥

---

१ भुञ्जित्वान च – सी०, भुञ्जित्वान स– स्या० । २ पत्ते – स्या० । ३ धोविय – सी०, धोवित्व – स्या० । ४ सुनिबद्ध च – सी०, सुनिवद्ध – स्या० । ५ इदमब्रविं – सी०, एतदब्रविं – स्या०, रो० । ६–६ इमा इद्धी – स्या० । ७ सुमना – सी०, सुमिता – स्या० । ८–८ तुट्ठो एव अवोचह – स्या० । ९ पत्तउत्तममानसा – सी०, स्या०, रो० । १०–१० मणिमय च पल्लङ्क, मण्डप च पभस्सर – स्या० ।

४२६ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको ।
उप्पज्जि चारुदस्सनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ॥

४२७ "सेट्ठिधीता तदा हुत्वा, बाराणसिपुरुत्तमे ।
निमन्तेत्वान सम्बुद्ध, ससङ्घ लोकनायक ॥

४२८ "महादान ददित्वान, उप्पलेहि विनायक । B 233
पूजयित्वा चेतसा[1] व[1], वण्णसोभ अपत्थयिं ॥

४२९ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ॥

४३० "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ॥

४३१ "तस्सासिं दुतिया धीता, समणगुत्तसव्हया[2] ।
धम्म सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्ज समरोचयिं ॥

४३२ "अनुजानि न नो तातो, अगारेव तदा मय ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ॥

४३३ "कोमारिब्रह्मचरिय, राजकञ्ञा सुखेधिता ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्त धीतरो ॥

४३४ "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका[3] ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका[4] ॥

४३५ "अह खेमा च सप्पञ्ञा, पटाचारा च कुण्डला ।
किसागोतमी धम्मदिन्ना, विसाखा होति सत्तमी ॥

४३६ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

४३७ "ततो चुता मनुस्सेसु, उपपन्ना महाकुले ।
पीत मट्ठ वर दुस्स, अद अरहतो अह ॥

४३८ "ततो चुतारिट्ठपुरे, जाता विप्पकुले अह ।
धीता तिरिटिवच्छस्स, उम्मादन्ती[5] मनोहरा ॥

१–१ च तेहेव – स्या० । २ समणगुत्तसमव्हया – सी०, समणीगुत्त० – स्या० । ३ भिक्खुदासिका – सी०, स्या० । ४ सघदासिका – सी०, स्या० । ५ उम्मादेन्ति – सी० ।

४३९ "ततो चुता जनपदे, कुले अञ्ञातरे अहं ।
पसूता नातिफीतम्हि, सालिं गोपेमहं तदा ॥

४४० "दिस्वा पच्चेकसम्बुद्धं, पञ्चलाजासतानिहं ।
दत्वा पदुमच्छन्नानि, पञ्च पुत्तसतानिहं[1] ॥

B 234 ४४१ "पत्थयिं ते[2] पि पत्थेसुं[2], मधुं दत्वा सयम्भुनो ।
ततो चुता अरञ्ञेहं, अजायिं पदुमोदरे ॥

४४२ "कासिरञ्ञो महेसीहं, हुत्वा सक्कतपूजिता ।
अजनिं राजपुत्तानं, अनूनं सतपञ्चकं ॥

४४३ "यदा ते योब्बनप्पत्ता, कीळन्ता जलकीळितं ।
दिस्वा[3] ओपत्तपदुमं, आसुं पच्चेकनायका ॥

४४४ "साहं तेहि विनाभूता, सुतवीरेहि[4] सोकिनी[4] ।
चुता इसिगिलिपस्से, गामकम्हि अजायिहं[5] ॥

४४५ "यदा बुद्धा[6] सुतमती, सुतानं भत्तुनो[7] पि च[7] ।
यागुं आदाय गच्छन्ती, अट्ठ पच्चेकनायके ॥

४४६ "भिक्खाय गामं गच्छन्ते, दिस्वा पुत्ते अनुस्सरिं ।
खीरधारा विनिग्गच्छि, तदा मे पुत्तपेमसा ॥

४४७ "ततो तेसं अदं यागुं, पसन्ना सेहि पाणिभि ।
ततो चुताहं तिदसं[8], नन्दनं उपपज्जहं ॥

४४८ "अनुभोत्वा सुखं दुक्खं, संसरित्वा भवाभवे ।
तवत्थाय महावीर, परिच्चत्तं च जीवितं ॥

४४९ "एवं बहुविधं दुक्खं, सम्पत्ती च बहुब्बिधा[9] ।
पच्छिमे भवे सम्पत्ते, जाता सावत्थियं पुरे ॥

४५० "महाधनसेट्ठिकुले, सुखिते सज्जिते तथा ।
नानारतनपज्जोते, सब्बकामसमिद्धिने[10] ॥

---

१ पुत्तसतानि पि – सी०, स्या० । २–२ तेसु पुत्तेसु – स्या० । ३ दिस्वान – स्या० । ४–४ सुतवरेहि सोकिनी – सी०, स्या० । ५ अजायिस – सी० । ६ वुद्धा – सी० । ७–७ कसत तदा – सी०, अत्तनोपि च – स्या० । ८ तिदसे – सी० । ९ बहूविधा – स्या० । १० सब्बकामसमिद्धिनि – सी०, सब्बकामसमिद्धने – स्या० ।

४५१ "सक्कता पूजिता चेव[1], मानितापचिता तथा ।
रूपसीरिमनुप्पत्ता[2], कुलेसु अतिसक्कता[3] ॥

४५२ "अतीव पत्थिता चासि, रूपभोगसिरीहि च ।
पत्थिता सेट्ठिपुत्तेहि, अनेकेहि सतेहि पि[4] ॥

४५३ "अगारं पजहित्वान, पब्बजिं अनगारियं ।
अड्ढमासे असम्पत्ते, चतुसच्चमपापुणिं[5] ॥

४५४ "इद्धिया अभिनिम्मित्वा, चतुरस्सं रथं अहं । B 235
बुद्धस्स पादे वन्दिस्सं[6], लोकनाथस्स[7] तादिनो[7] ॥

४५५ 'सुपुप्फितग्गं उपगम्म पादपं[8],
एका तुवं तिट्ठसि सालमूले ।
न[9] चापि ते दुतियो अत्थि कोचि[9],
बाले न त्वं भायसि धुत्तकानं' ॥

४५६ 'सतं सहस्सानि[10] पि धुत्तकानं,
समागता[11] एदिसका[11] भवेय्युं ।
लोमं न[12] इञ्जे न सम्पवेधे[12],
किं[13] मे तुवं मार करिस्ससेको[13] ॥

४५७ 'एसा अन्तरधायामि, कुच्छिं वा पविसामि ते ।
भमुकन्तरिकायं पि, तिट्ठन्तिं मं न दक्खसि ॥

४५८ 'चित्तम्हि वसीभूताम्हि, इद्धिपादा सुभाविता[14] ।
सब्बबन्धनमुत्ताम्हि, न तं भायामि आवुसो ॥

४५९ 'सत्तिसूलूपमा कामा, खन्धासं[15] अधिकुट्टना[15] ।
यं[16] त्वं[16] कामरतिं ब्रूसि, अरती दानि सा मम ॥

---

१ आसिं – सी० । २ रूपसोभग्गसम्पन्ना – सी० । ३ अभिसम्मता – सी० । ४ च – स्या० । ५ अरहत्तमपापुणिं – सी० । ६ अवन्दिं – स्या० । ७–७ लोकनाथस्स सिरीमतो – सी०, लोकनाथं सिरिमतो – स्या० । ८ भिक्खुनी – सी०, रो० । ९–९ न चत्थि ते दुतिया वण्णधातु – सी०, रो०, न चापि तुय्हं दुतियत्थि कोचि – स्या० । १० सहस्सान – रो० । ११–११ इधागता तादिसका – सी०, इधागता एदिसका – स्या० । १२–१२ न इञ्जामि न सन्तसामि – सी० । १३–१३ न मार भायामि तवेकिकापि – सी०, ० तमेकिकासि – रो० । १४ सुविभाविता – स्या० । १५–१५ खन्धापि अधिकुण्डरा – स्या० । १६–१६ यत्थ – स्या० ।

४६० 'सब्बत्थ विहता नन्दी, तमोखन्धो[1] पदालितो[1] ।
एवं जानाहि पापिम, निहतो त्वमसि अन्तक' ॥
४६१ "जिनो तम्हि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि मं ।
अग्गा[2] इद्धिमतीनं ति, परिसासु विनायको ॥
४६२ "परिचिण्णो मया सत्था, कतं बुद्धस्स सासनं ।
ओहितो गरुको[3] भारो, भवनेत्ति समूहता ॥
४६३ "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारियं ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसंयोजनक्खयो ॥
236 ४६४ "चीवरं पिण्डपातं च, पच्चयं सयनासनं ।
खणेन उपनामेन्ति, सहस्सानि समन्ततो ॥
४६५ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवा ।
४६६ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ॥
४६७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं उप्पलवण्णा भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० पटाचाराथेरीअपदानं

४६८. "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥
४६९ "तदाहं हंसवतियं, जाता सेट्ठिकुले अहुं ।
नानारतनपज्जोते, महासुखसमप्पिता ॥
४७०. "उपेत्वा तं महावीरं, अस्सोसिं धम्मदेसनं ।
ततो जातपसादाहं[4], उपेसिं सरणं जिनं ॥
४७१ "ततो विनयधारीनं, अग्गं वण्णेसि नायको ।
भिक्खुनिं लज्जिनिं तादिं, कप्पाकप्पविसारदं ॥
४७२ "तदा मुदितचित्ताहं, तं ठानमभिकङ्खिनी[5] ।
निमन्तेत्वा दसबलं, ससङ्घं लोकनायकं ॥

१-१ तमोक्खन्धा पदालिता – स्या० । २ सेट्ठा – स्या० । ३ गुरुको – स्या० ।
४. जातप्पसादाहं – सी०, स्या० । ५ ठानं अभिकङ्खयिं – स्या० ।

४७३ "भोजयित्वान सत्ताह, ददित्वा[1] व तिचीवर[1] ।
निपच्च सिरसा पादे, इद वचनमब्रवि ।।

४७४ 'या तया वण्णिता वीर, इतो अट्ठमके मुनि[2] ।
तादिसाह भविस्सामि, यदि मिज्झति नायक' ।।

४७५ "तदा अवोच म सत्था, 'भद्दे मा भायि अस्सस ।
अनागतम्हि अद्धाने, लच्छसे त मनोरथ ।।

४७६ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो । B 237
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

४७७ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
पटाचारा ति नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ।।

४७८ "तदाह मुदिता हुत्वा, यावजीव तदा[3] जिन ।
मेत्तचित्ता परिचरि, ससङ्घ लोकनायक ।।

४७९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

४८० "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ।।

४८१ "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ।।

४८२ "तस्मासि ततिया धीता, भिक्खुनी इति विस्सुता ।
धम्म सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्ज समरोचयि ।।

४८३. "अनुजानि न नो तातो, अगारेव तदा मय ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ।।

४८४ "कोमारिब्रह्मचरिय, राजकञ्ञा सुखेधिता ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्तधीतरो ।।

४८५ "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका ।।

४८६ "अहं उप्पलवण्णा च, खेमा भद्दा च भिक्खुनी ।
किसागोतमी धम्मदिन्ना, विसाखा होति सत्तमी ।।

१-१. ददित्वा च तिचीवर – सी०, ददित्वा पत्तचीवर – स्या० । २ हनि – सी० ।
३ ततो – सी० ।

४८७ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

४८८ "पच्छिमे च भवे दानि, जाता सेट्ठिकुले अहं ।
सावत्थियं पुरवरे, इद्धे फीते महद्धने ॥

238 ४८९ "यदा च योब्बनूपेता, वितक्कवसगा अहं ।
नरं जारपतिं[1] दिस्वा, तेन सद्धिं अगच्छहं ॥

४९० "एकपुत्तपसूताहं[2], दुतियो कुच्छिया[3] मम[3] ।
तदाहं मातापितरो, ओक्खामी[4] ति सुनिच्छिता ॥

४९१ "नारोचेसिं[5] पतिं[5] मय्हं, तदा तम्हि पवासिते ।
एकिका निग्गता गेहा, गन्तुं सावत्थिमुत्तमं ॥

४९२ "ततो मे सामि आगन्त्वा, सम्भावेसि पथे मम ।
तदा मे कम्मजा वाता, उप्पन्ना अतिदारुणा ॥

४९३ "उट्ठितो[6] च[6] महामेघो, पसूतिसमये मम ।
दब्बत्थाय तदा गन्त्वा, सामि सप्पेन मारितो ॥

४९४ "तदा विजातदुक्खेन, अनाथा कपणा अहं ।
कुन्नदिं पूरितं दिस्वा, गच्छन्ती सकुलालयं ॥

४९५ "बालं आदाय अतरिं[7], पारकूले[8] च एककं[9] ।
सायेत्वा[10] बालकं पुत्तं, इतरं तरणायहं[11] ॥

४९६ "निवत्ता उक्कुसो हासि, तरुणं विलपन्तकं ।
इतरं च वहीं सोतो, साहं सोकसमप्पिता ॥

४९७ "सावत्थिनगरं गन्त्वा, अस्सोसिं सजने मते ।
तदा अवोचं सोकट्टा, महासोकसमप्पिता ॥

४९८ "उभो पुत्ता कालङ्कता, पन्थे[12] मय्हं पती मतो ।
माता पिता च भाता च, एकचितम्हि[13] डय्हरे ॥

---

१ जानपद – सी०, स्या० । २ एकपुत्तप्पसुताहं – सी०, स्या० । ३–३ कुच्छिय मम – सी०, कुच्छिया मम – स्या० । ४ दक्खामी – सी०, इक्खामी – स्या० । ५–५ नरोचेसि पति – सी० । ६ उदितो व – स्या०, रो० । ७ ओतरिं – स्या० । ८ परकूले – सी० । ९ एकिका – स्या० । १० पा ेत्वा – स्या० । ११ तारणायहं – सी०, स्या० । १२ वने – स्या० । १३ एकचितकम्हि – सी० ।

४९९ "तदा किसा च पण्डु च, अनाथा दीनमानसा ।
इतो ततो भमन्तीह[1], अद्दस नरसारथि ॥

५०० "ततो अवोच म सत्था, 'पुत्ते मा सोचि अस्सस ।
अत्तान ते गवेसस्सु, कि निरत्थ विहञ्ञसि ॥

५०१ 'न सन्ति पुत्ता ताणाय, न ञाती नो पि बन्धवा ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स, नत्थि ञातीसु ताणता' ॥

५०२ "त सुत्वा मुनिनो वाक्य, पठम फलमज्झग । B 239
पब्बजित्वान नचिर, अरहत्तमपापुणि ॥

५०३ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
परचित्तानि जानामि, सत्थुसासनकारिका ॥

५०४ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, विसुद्धासि[2] सुनिम्मला ॥

५०५ "ततोह विनय सब्ब, सन्तिके सब्बदस्सिनो ।
उग्गहि सब्बवित्थार, ब्याहरि च यथातथ ॥

५०६ "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि म ।
अग्गा[3] विनयधारीन, पटाचारा व एकिका ॥

५०७ "परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

५०८ "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ॥

५०९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥

५१० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

५११ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद पटाचारा भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

एकूपोसथिकवग्गो दुतियो ।

---

१ गच्छन्तीह – स्या० । २ विसुद्धाम्हि – सी० । ३ अग्ग – स्या० ।

तस्सुद्दानं

एकूपोसथिका चेव, सळला चाथ मोदका[1] ।
एकासना पञ्चदीपा, नळमाली च गोतमी ॥
खेमा उप्पलवण्णा च, पटाचारा च भिक्खुनी ।
गाथा सतानि पञ्चेव, नव चापि तदुत्तरि ॥

——०——

१ मोदकी – सी० ।

३. कुण्डलकेसीवग्गो[1]

१ कुण्डलकेसाथेरीअपदानं[2]

१ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू । B 240
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

२ "तदाहं हंसवतियं, जाता सेट्ठिकुले अहुं ।
नानारतनपज्जोते, महासुखसमप्पिता ।।

३ "उपेत्वा तं महावीरं, अस्सोसिं धम्मदेसनं[3] ।
ततो जातप्पसादाहं[4], उपेसिं सरणं जिनं ।।

४ "तदा महाकारुणिको, पदुमुत्तरनामको ।
खिप्पाभिञ्ञानमग्गं[5] ति[5], ठपेसि[6] भिक्खुनिं सुभं ।।

५ "तं सुत्वा मुदिता हुत्वा, दानं दत्वा महेसिनो ।
निपच्च सिरसा पादे, तं ठानमभिपत्थयिं ।।

६ "अनुमोदि महावीरो, 'भद्दे यं तेभि पत्थितं ।
समिज्झिस्सति तं सब्बं, सुखिनी होहि निब्बुता ।।

७ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

८ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
भद्दाकुण्डलकेसा ति, हेस्सति सत्थु साविका' ।।

९ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

१० "ततो चुता याममगं, ततोहं तुसितं गता ।
ततो च निम्मानरतिं, वसवत्तिपुरं ततो ।।

११ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, तस्स कम्मस्स वाहसा ।
तत्थ तत्थेव राजूनं, महेसित्तमकारयिं ।।

---

१ कुण्डलकेसवग्गो – स्या० । २ कुण्डलकेसापदानं – सी०, कुण्डलकेसीथेरियापदानं – स्या० । ३ धम्ममुत्तमं – स्या० । ४ जातपसादाहं – सी० । ५–५ ० मग्गत्ते – सी० । ६ ठपयि – स्या० ।

१२ "ततो चुता मनुस्सेसु, राजून चक्कवत्तिन ।
मण्डलीन च राजून, महेसित्तमकारयि ।।
१३ "सम्पत्ति अनुभोत्वान, देवेसु मानुसेसु च ।
सब्बत्थ सुखिता हुत्वा, नेककप्पेसु संसरि ।।
१४ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ।।
१५ "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ।।
१६ "तस्स धीता चतुत्थासि, भिक्खुदायी ति विस्सुता ।
धम्म सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्ज समरोचयि ।।
१७ "अनुजानि न नो तातो, अगारेव तदा मय ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ।।
१८ "कोमारिब्रह्मचरिय, राजकञ्ञा सुखेधिता ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्त धीतरो ।।
१९ "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका ।।
२० "खेमा उप्पलवण्णा च, पटाचारा अहं तदा ।
किसागोतमी धम्मदिन्ना, विसाखा होति सत्तमी ।।
२१ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।
२२ "पच्छिमे च भवे दानि, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
जाता सेट्ठिकुले फीते, यदाह योब्बने ठिता ।।
२३ "चोर वधत्थ नीयन्त, दिस्वा रत्ता तहि अह ।
पिता मे त सहस्सेन, मोचयित्वा वधा ततो ।।
२४ "अदासि तस्स म तातो, विदित्वान मन मम ।
तस्साहमासि विस्सट्ठा, अतीव दयिता हिता ।।
२५ "सो मे भूसनलोभेन, बलिमज्झासयो[1] दिसो ।
चोरप्पपात नेत्वान, पब्बत[2] चेतयी वध ।।

१ खलितज्झासयो – सी०, बलिं पच्चाहर – स्या०, मालपच्छाहत – रो० ।
२ पब्बते – स्या० ।

२६ "तदाहं पणमित्वान, सत्तुकं[1] सुकतञ्जली । B
रक्खन्ती अत्तनो पाणं, इदं वचनमब्रविं ।।
२७ 'इदं सुवण्णकेयूरं[2], मुत्ता वेळुरिया बहू ।
सब्बं हरस्सु भद्दन्ते, मं च दासी ति सावय' ।।
२८ 'ओरोपयस्सु कल्याणी, मा बाळ्हं परिदेवसि[3] ।
न चाहं अभिजानामि, अहन्त्वा धनमाभतं[4]' ।।
२९ 'यतो सरामि अत्तानं, यतो पत्तोस्मि[5] विञ्ञुतं ।
न चाहं अभिजानामि, अञ्ञं पियतरं तया' ।।
३० 'एहि तं उपगूहिस्सं[6], कत्वान तं पदक्खिणं ।
न[7] च दानि पुनो अत्थि[7], मम तुय्हं च सङ्गमो ।।
३१ 'न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, तत्थ तत्थ विचक्खणा ।।
३२ 'न हि सब्बेसु ठानेसु, पुरिसो होति पण्डितो ।
इत्थी पि पण्डिता होति, लहुं अत्थविचिन्तिका[8] ।।
३३ 'लहुं च वत खिप्पं च, निकट्ठे[9] समचेतयिं ।
मिगं[10] उण्णा यथा एवं[10], तदाहं सत्तुकं वधिं ।।
३४ 'यो च उप्पतितं अत्थं, न खिप्पमनुबुज्झति ।
सो हञ्ञते मन्दमति, चोरो व गिरिगब्भरे ।।
३५ 'यो च उप्पतितं अत्थं, खिप्पमेव निबोधति ।
मुच्चते सत्तुसम्बाधा, तदाहं सत्तुका यथा' ।।
३६ "तदाहं पातयित्वान, गिरिदुग्गम्हि सत्तुकं ।
सन्तिकं सेतवत्थानं, उपेत्वा[11] पब्बजिं अहं ।।
३७ "सण्डासेन च केसे मे, लुञ्चित्वा सब्बसो तदा ।
पब्बजित्वान[12] समयं, आचिक्खिसु निरन्तरं ।।

१ भतुकं – सी० । २ सुवण्णकायुरं – स्या० । ३ परिदेवयी – सी० । ४ वनमागतं – स्या० । ५ पत्तास्मि – सी० । ६ अगुय्हिस्सं – स्या० । ७–७ तं वन्दामि पुन नत्थि – स्या० । ८ अत्थविचिन्तका – सी०, अत्थं विचिन्तिता – स्या० । ९ नेकत्थे – सी०, स्या० । १०–१० चित्तपुण्णायतानेव – स्या०, मिगं पुण्णाय तेनेव – रो० । ११ उपेता – स्या० । १२ पब्बाजेत्वा स – सी० ।

३८ "ततो त उग्गहेत्वाह[1], निसीदित्वान एकिका ।
समय त विचिन्तेसि, सुवानो मानुस कर ॥

243 ३९ "छिन्न गय्ह समीपे मे, पातयित्वा अपक्कमि ।
दिस्वा निमित्तमलभि, हत्थ[2] त पुळवाकुल ॥

४० "ततो उट्ठाय सविग्गा, अपुच्छि[3] सहधम्मिके ।
ते अवोचु विजानन्ति, त अत्थ सक्यभिक्खवो ॥

४१ "साह तमत्थ पुच्छिस्स, उपेत्वा बुद्धसावके ।
ते ममादाय गच्छिसु, बुद्धसेट्ठस्स सन्तिक[4] ॥

४२ "सो मे धम्ममदेसेसि, खन्धायतनधातुयो ।
असुभानिच्चदुक्खा ति, अनत्ता ति च नायको ॥

४३ "तस्स धम्म सुणित्वाह, धम्मचक्खु विसोधयिं ।
ततो विञ्ञातसद्धम्मा, पब्बज्ज उपसम्पद ॥

४४ "आयाचितो[5] तदा आह, एहि भद्दे ति नायको ।
तदाह उपसम्पन्ना, परित्त तोयमद्दस ॥

४५ "पादपक्खालनेनाह, ञत्वा सउदयब्बय[6] ।
तथा सब्बे पि सङ्खारे[7], ईदिस[8] चिन्तयिं[8] तदा ॥

४६ "ततो चित्त विमुच्चि मे, अनुपादाय सब्बसो ।
खिप्पाभिञ्ञानमग्ग मे[9], तदा पञ्ञापयी जिनो ॥

४७ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
परचित्तानि जानामि, सत्थुसासनकारिका ॥

४८ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, विसुद्धासि सुनिम्मला ॥

४९ "परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

५० "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ॥

१ उग्गहेत्वान – स्या० । २ तिट्ठ – स्या० । ३ आपुच्छि – स्या० । ४ सन्तिके – स्या० । ५ आयाचि सो – सी० । ६ सउदय वय – मी० । ७ सङ्खारा – सी०, स्या०, रो० । ८–८ इति सचिन्तयिं – सी०, स्या०, रो० । ९ म – सी० ।

५१ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मे विमल[1] सुद्ध, बुद्धसेट्ठस्स सासने[2] ।।

५२ "किलेसा झापिता मय्ह, भवा सब्बे समूहता । B 244
नागीव बन्धन छेत्वा, विहरामि अनासवा ।।

५३ "स्वागत वत मे आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

५४ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद भद्दाकुण्डलकेसा[3] भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ किसागोतमीथेरीअपदान

५५ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।

५६ "तदाह हसवतिय, जाता अञ्ञातरे कुले ।
उपेत्वा त नरवर, सरण समुपागमि ।।

५७ "धम्म च तस्स अस्सोसि, चतुसच्चूपसञ्हित ।
मधुर परमस्साद, वट्टसन्तिसुखावह[4] ।।

५८ "तदा च भिक्खुनि वीरो, लूखचीवरधारिनिं[5] ।
ठपेन्तो एतदग्गम्हि, वण्णयी पुरिसुत्तमो ।।

५९ "जनेत्वानप्पक पीति, सुत्वा भिक्खुनिया गुणे[6] ।
कार कत्वान बुद्धस्स, यथासत्ति[7] यथाबल ।।

६० "निपच्च मुनिवर[8] त, त ठानमभिपत्थयि ।
तदानुमोदि सम्बुद्धो, ठानलाभाय नायको ।।

६१ "सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।

---

१ विपुल – सी०, स्या० । २ वाहसा – स्या०, रो० । ३ कुण्डलकेसा – सी० । ४ चित्तसन्तिसुखावह – स्या०, रो० । ५ लूखचीवरधारिक – स्या० । ६ गुण – सी०, स्या० । ७ यथासत्ति – सी० । ८ मुनिवीर – सी०, मुनिधीर – स्या० ।

६२ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
किसागोतमी[1] नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ।।

६३ "तं सुत्वा मुदिता हुत्वा, यावजीवं तदा जिनं ।
मेत्तचित्ता परिचरिं, पच्चयेहि विनायकं ।।

६४ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

६५ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदतं वरो ।।

६६ "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ।।

६७ "पञ्चमी तस्स धीतासिं[2], धम्मा नामेन विस्सुता ।
धम्मं सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्जं समरोचयिं ।।

६८ "अनुजानि न नो तातो, अगारेव तदा मयं ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ।।

६९ "कोमारिब्रह्मचरियं, राजकञ्ञा सुखेधिता ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्त धीतरो ।।

७० "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका ।।

७१ "खेमा उप्पलवण्णा च, पटाचारा च कुण्डला ।
अहं च धम्मदिन्ना च, विसाखा होति सत्तमी ।।

७२ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

७३ "पच्छिमे च भवे दानि, जाता सेट्ठिकुले अहं ।
दुग्गते अधने नट्ठे[3], गता च सधनं कुलं ।।

७४ "पतिं[4] ठपेत्वा[4] सेसा मे, देस्सन्ति[5] अधना इति ।
यदा च पसूता[6] आसिं, सब्बेसं दयिता तदा ।।

---

१. गोतमी नाम – सी०, किसागोतमि नाम – स्या० । २ धीताहं – स्या० । ३ नीचे – स्या०, निद्धे – रो० । ४–४ पतिट्ठपेत्वान – स्या० । ५ दिस्सन्ति – सी०, स्या० । ६ ससुता – सी०, रो० ।

७५ "यदा सो तरुणो भद्दो[1], कोमलको[2] सुखेधितो ।
सपाणमिव कन्तो मे, तदा यमवस गतो ॥

७६ "सोकट्टा दीनवदना, अस्सुनेत्ता रुदम्मुखा[3] । B 246
मत कुणपमादाय, विलपन्ती गमामह[4] ॥

७७ "तदा एकेन सन्दिट्ठा, उपेत्वा भिसक्कुत्तम[5] ।
अवोच देहि भेसज्ज, पुत्तसञ्जीवन ति भो ॥

७८ "न विज्जन्ते मता यस्मि, गेहे सिद्धत्थक ततो ।
आहरा ति जिनो आह, विनयोपायकोविदो ॥

७९ "तदा गमित्वा सावत्थि, न लभि तादिस घर ।
कुतो सिद्धत्थक तस्मा, ततो लद्धा सतिं अह ॥

८० "कुणप छड्डयित्वान, उपेसि लोकनायक ।
दूरतो व मम दिस्वा, अवोच मधुरस्सरो ॥

८१ 'यो च वस्ससत जीवे, अपस्स उदयब्बय ।
एकाह जीवित सेय्यो, पस्सतो उदयब्बय ॥

८२ 'न गामधम्मो निगमस्स धम्मो,
न चापियं एककुलस्स धम्मो ।
सब्बस्स लोकस्स सदेवकस्स,
एसेव[6] धम्मो यदिद अनिच्चता' ॥

८३ "साह सुत्वानिमा गाथा, धम्मचक्खु विसोधयि ।
ततो विञ्ञातसद्धम्मा, पब्बजि अनगारियं ॥

८४ "तथा पब्बजिता सन्ती, युञ्जन्ती जिनसासने ।
न चिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणि ॥

८५ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
परचित्तानि जानामि, सत्थुसासनकारिका ॥

८६. "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित[7] ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, विसुद्धासि सुनिम्मला ॥

---

१. पुत्तो – सी०, स्या० । २ कोमलङ्गो – सी०, रो०, कोमारको – स्या० । ३ रुदमुखा – स्या० । ४ भमामह – सी० । ५ भिसगुत्तम – सी० । ६ एसोव – स्या० । ७ विसोधयि – सी० ।

८७ "परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

3 247 ८८ "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ॥

८९ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मे विमल सुद्ध, बुद्धसेट्ठस्स वाहसा ॥

९० "सङ्कारकूटा[1] आहित्वा[1], सुसाना रथिया पि च ।
ततो सङ्घाटिक कत्वा, लूख धारेमि चीवर ॥

९१ "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, लूखचीवरधारणे ।
ठपेसि एतदग्गम्हि, परिसासु विनायको ॥

९२ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
९३ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
९४ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद किसागोतमी भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ धम्मदिन्नाथेरीअपदान

९५ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥

९६ "तदाह हसवतिय, कुले अञ्ञतरे अहु ।
परकम्मकारी[2] आसि, निपका सीलसवुता ॥

९७ "पदुमुत्तरबुद्धस्स, सुजातो अग्गसावको ।
विहारा अभिनिक्खम्म, पिण्डपाताय गच्छति ॥

९८ "घट गहेत्वा गच्छन्ती, तदा उदकहारिका ।
त दिस्वा अदद[3] पूप[3], पसन्ना सेहि पाणिभि ॥

९९ "पटिग्गहेत्वा तत्थेव, निसिन्नो परिभुञ्जि सो ।
ततो नेत्वान त गेह, अदासि तस्स भोजन ॥

१–१ ० आहत्वा – सी०, सङ्कारकुटा आहरित्वा – स्या० । २ परकम्मकरी – सी०, परकम्म करी – स्या० । ३–३ अददि पूव – सी०, स्या० ।

१०० "ततो मे अय्यको तुट्ठो, अकरि[1] सुणिस सक । B 218
सस्सुया सह गन्त्वान, सम्बुद्ध अभिवादयि ।।
१०१ "तदा सो धम्मकथिक, भिक्खुनि परिकित्तय ।
ठपेसि एतदग्गम्हि, त सुत्वा मुदिता अह ।।
१०२ "निमन्तयित्वा सुगत, ससङ्घ लोकनायक ।
महादान ददित्वान, त ठानमभिपत्थयि ।।
१०३ "ततो म सुगतो आह, घननिन्नादसुस्सरो ।
'ममुपट्ठाननिरते, ससङ्घपरिवेसिके ।।
१०४ 'सद्धम्मस्सवने युत्ते, गुणवद्धितमानसे ।
भद्दे भवस्सु मुदिता, लच्छसे[2] पणिधीफल ।।
१०५ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ।।
१०६ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
धम्मदिन्ना ति नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ।।
१०७ "त सुत्वा मुदिता हुत्वा, यावजीव महामुनि ।
मेत्तचित्ता परिचरिं, पच्चयेहि विनायक ।।
१०८ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।
१०९ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ।।
११० "उपट्ठाको महेसिस्स, तदा आसि नरिस्सरो ।
कासिराजा किकी नाम, बाराणसिपुरुत्तमे ।।
१११ "छट्ठा तस्सासह[3] धीता, सुधम्मा इति विस्सुता ।
धम्म सुत्वा जिनग्गस्स, पब्बज्ज समरोचयि ।।
११२ "अनुजानि[4] न नो[4] तातो, अगारेव[5] तदा[5] मय ।
वीसवस्ससहस्सानि, विचरिम्ह अतन्दिता ।।

ततिय भाणवार ।

---

१ अकासि – स्या० । २ लच्छसेत – स्या० । ३ तस्स अह – स्या० । ४–४ अनुजानासि म – सी० । ५–५ अगारेनालया – सी० ।

B 249 ११३ "कोमारिब्रह्मचरियं, राजकञ्ञा सुखेधिता ।
बुद्धोपट्ठाननिरता, मुदिता सत्त धीतरो ॥

११४ "समणी समणगुत्ता च, भिक्खुनी भिक्खुदायिका ।
धम्मा चेव सुधम्मा च, सत्तमी सङ्घदायिका ॥

११५ "खेमा उप्पलवण्णा च, पटाचारा च कुण्डला ।
गोतमी च अहं चेव, विसाखा होति सत्तमी ॥

११६ "तेहि कम्मेहि सुकतेहि, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

११७ "पच्छिमे च भवे दानि, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
जाता सेट्ठिकुले फीते, सब्बकामसमिद्धिने[1] ॥

११८ "यदा रूपगुणूपेता, पठमे योब्बने ठिता ।
तदा परकुलं गन्त्वा, वसिं सुखसमप्पिता ॥

११९ "उपेत्वा लोकसरणं, सुणित्वा धम्मदेसनं ।
अनागामिफलं पत्तो, सामिको मे सुबुद्धिमा ॥

१२० "तदाहं[2] अनुजानेत्वा, पब्बजिं अनगारियं ।
न चिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणिं ॥

१२१ "तदा उपासको सो मं, उपगन्त्वा अपुच्छथ ।
गम्भीरे निपुणे पञ्हे, ते सब्बे ब्याकरिं अहं ॥

१२२ "जिनो तस्मिं गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि मं ।
'भिक्खुनिं धम्मकथिकं, नाञ्ञं पस्सामि एदिसिं[3] ॥

१२३ 'धम्मदिन्ना यथा धीरा, एवं धारेथ भिक्खवो' ।
"एवाहं पण्डिता होमि[4], नायकेनानुकम्पिता ॥

१२४ "परिचिण्णो मया सत्था, कतं बुद्धस्स सासनं ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ॥

१२५ "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारियं ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसंयोजनक्खयो ॥

१ सब्बकामसमिद्धके – सी० । २ तदा तं – सी०, स्या० । ३ एदिसं – सी०, स्या० ।
४ जाता – सी०, नाम – स्या० ।

१२६ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया । B 250
परचित्तानि जानामि, सत्थुसासनकारिका[1] ।।
१२७ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, विसुद्धासि[2] सुनिम्मला ।।
१२८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
१२९ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१३० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद धम्मदिन्ना भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

४ सकुलाथेरीअपदान

१३१ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ।।
१३२ "हिताय सब्बसत्तान, सुखाय वदत वरो ।
अत्थाय पुरिसाजञ्ञो, पटिपन्नो सदेवके ।।
१३३ "यसग्गपत्तो[3] सिरिमा, कित्तिवण्णगतो[4] जिनो ।
पूजितो सब्बलोकस्स, दिसासब्बासु विस्सुतो ।।
१३४ "उत्तिण्णविचिकिच्छो सो, वीतिवत्तकथङ्कथो ।
सम्पुण्णमनसङ्कप्पो, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
१३५ "अनुप्पन्नस्स मग्गस्स, उप्पादेता नरुत्तमो ।
अनक्खात च अक्खासि, असञ्जात च सञ्जनी ।।
१३६ "मग्गञ्ञू च मग्गविदू, मग्गक्खायी नरासभो ।
मग्गस्स कुसलो सत्था, सारथीन वरुत्तमो ।।
१३७ "महाकारुणिको[5] सत्था[5], धम्म देसेसि[6] नायको ।
निमुग्गे कामपङ्कम्हि, समुद्धरति पाणिने[7] ।।
१३८ "तदाह हसवतिय, जाता खत्तियनन्दना ।
सुरूपा सधना चापि[8], दयिता च सिरीमती ।।

---

१ बुद्धसासन ० – स्या० । २ विसुद्धाम्हि – सी० । ३ यसग्गप्पत्तो – सी०, स्या०, रो० । ४ कित्तिवण्णभतो – सी०, स्या० । ५–५ तदा महाकारुणिको – सी० । ६ देसेति – सी०, स्या० । ७ पाणिनो – सी०, स्या० । ८ चासिं – सी० ।

B 2.51 १३९ "आनन्दस्स महारञ्ञो, धीता परमसोभणा[1]।
वेमाता[2] भगिनी चा पि, पदुमुत्तरनामिनो ॥

१४० "राजकञ्ञाहि सहिता, सब्बाभरणभूसिता।
उपागम्म[3] महावीरं, अस्सोसिं धम्मदेसनं ॥

१४१ "तदा हि सो लोकगरु[4], भिक्खुनिं दिब्बचक्खुकं।
कित्तयं परिसामज्झे[5], अग्गट्ठाने ठपेसि तं ॥

१४२ "सुणित्वा तमहं हट्ठा, दानं दत्वान सत्थुनो।
पूजित्वान च सम्बुद्धं, दिब्बचक्खुं अपत्थयिं ॥

१४३ "ततो[6] अवोच मं सत्था, 'नन्दे लच्छसि पत्थितं।
पदीपधम्मदानानं, फलमेतं सुनिच्छितं ॥

१४४ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

१४५ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता।
सकुला[7] नाम[7] नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ॥

१४६ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

१४७ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदतं वरो ॥

१४८ "परिब्बाजकिनी आसिं, तदाहं एकचारिनी।
भिक्खाय विचरित्वान, अलभिं तेलमत्तकं ॥

१४९ "तेन दीपं पदीपेत्वा, उपट्ठिं सब्बसंवरिं[8]।
चेतियं • द्विपदग्गस्स[9], विप्पसन्नेन चेतसा ॥

१५० "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

१५१ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, तस्स कम्मस्स वाहसा।
पज्जलन्ति[10] महादीपा, तत्थ तत्थ गताय मे ॥

१ परमसोभना – सी०, स्या०। २ वेमातु – सी०। ३ उपगम्म – सी०, स्या०। ४ लोकविदू – स्या०। ५ चतुपग्गिसाय मज्झे – स्या०। ६ तदा – सी०। ७–७ सकुला ति च – स्या०। ८ सब्बसवर – स्या०। ९ दिपदग्गस्स – सी०, स्या०, रो०। १० सञ्जलन्ति – स्या०, सचरन्ति – रो०।

१५२ "तिरोकुड्ड तिरोसेल, समतिग्गय्ह पब्बत । B 252
पस्सामह यदिच्छामि, दीपदानस्सिद फल ।।
१५३ "विसुद्धनयना होमि, यससा च जलामह[1] ।
सद्धापञ्ञावती[2] चेव, दीपदानस्सिद फल ।।
१५४ "पच्छिमे च भवे दानि, जाता विप्पकुले अह ।
पहूतधनधञ्ञम्हि, मुदिते राजपूजिते ।।
१५५ "अह[3] सब्बङ्गसम्पन्ना, सब्बाभरणभूसिता ।
पुरप्पवेसे सुगत, वातपाने ठिता अह ।।
१५६ "दिस्वा जलन्त यससा, देवमनुस्ससक्कत[4] ।
अनुब्यञ्जनसम्पन्न, लक्खणेहि विभूसित ।।
१५७ "उदग्गचित्ता सुमना, पब्बज्ज समरोचयि ।
न चिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणि ।।
१५८ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
परचित्तानि जानामि, सत्थुसासनकारिका ।।
१५९ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, विसुद्धासि सुनिम्मला ।।
१६० "परिचिण्णो मया सत्था, कत बुद्धस्स सासन ।
ओहितो गरुको भारो, भवनेत्ति समूहता ।।
१६१ "यस्सत्थाय पब्बजिता, अगारस्मानगारिय ।
सो मे अत्थो अनुप्पत्तो, सब्बसयोजनक्खयो ।।
१६२ "ततो महाकारुणिको, एतदग्गे ठपेसि म ।
दिब्बचक्खुकान[5] अग्गा, सकुला ति नरुत्तमो ।।
१६३ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
१६४ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१६५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद सकुला भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१ पज्जलामह – स्या० । २ सद्धापञ्ञवती – स्या० । ३ अहु – सी० । ४ देवमानुस० – सी० । ५ दिब्बचक्खुकिन – सी० ।

५ नन्दाथेरीअपदान[1]

253 १६६ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको॥

१६७ "ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिन।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनत बहु॥

१६८ "अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिन।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि[2]॥

१६९ "एव निराकुल आसि, सुञ्ञत[3] तित्थियेहि च।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिभि॥

१७० "रतनानट्ठपञ्ञास, उग्गतो व[4] महामुनि।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, बात्तिसवरलक्खणो॥

१७१ "वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु॥

१७२ "तदाह हंसवतिय, जाता सेट्ठिकुले अहु।
नानारतनपज्जोते, महासुखसमप्पिता॥

१७३ "उपेत्वा त महावीर, अस्सोसि धम्मदेसन।
अमत परमस्साद, परमत्थनिवेदक॥

१७४ "तदा निमन्तयित्वान, ससङ्घ लोकनायक।
दत्वा तस्स महादान, पसन्ना सेहि पाणिभि॥

१७५ "झायिनीन भिक्खुनीन, अग्गट्ठानमपत्थयि।
निपच्च सिरसा धीर, ससङ्घ लोकनायक॥

१७६ "तदा अदन्तदमको, तिलोकसरणो पभू।
ब्याकासि[5] नरसारथि[5], 'लच्छसे त सुपत्थित॥

१७७ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति॥

---

१ नन्दाजनपदकल्याणि ० – सी०, नन्दाथेरिया० – स्या०। २ पतिट्ठहि – स्या०। ३ सञ्ञक – सी०। ४ सो – सी०, स्या०। ५–५ ब्याकासि नरसद्दूलो – सी०, ० नरसुन्धरो – स्या०।

१७८ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता।
नन्दा ति नाम नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ॥

१७९ "तं सुत्वा मुदिता हुत्वा, यावजीवं तदा जिनं।
मेत्तचित्ता परिचरिं, पच्चयेहि विनायकं ॥ B 254

१८० "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ॥

१८१ "ततो चुता याममगं, ततोहं तुसितं गता[1]।
ततो च निम्मानरतिं, वसवत्तिपुरं ततो[2] ॥

१८२ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, तस्स कम्मस्स वाहसा।
तत्थ तत्थेव राजूनं, महेसित्तमकारयिं ॥

१८३ "ततो चुता मनुस्सत्ते, राजानं[3] चक्कवत्तिनं।
मण्डलीनं च राजूनं, महेसित्तमकारयिं ॥

१८४ "सम्पत्तिं अनुभोत्वान, देवेसु मनुजेसु च।
सब्बत्थ सुखिता हुत्वा, नेककप्पेसु संसरिं ॥

१८५ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, सुरम्मे[4] कपिलव्हये।
रञ्ञो सुद्धोदनस्साहं, धीता आसिं अनिन्दिता ॥

१८६ "सिरिया[5] रूपिनिं दिस्वा, नन्दितं आसि तं कुलं।
तेन नन्दा ति मे नामं, सुन्दरं[6] पवरं अहु[6] ॥

१८७ "युवतीनं च सब्बासं, कल्याणी ति च विस्सुता।
तस्मिं पि नगरे रम्मे, ठपेत्वा तं[7] यसोधरं ॥

१८८ "जेट्ठो भाता तिलोकग्गो, पच्छिमो[8] अरहा तथा।
एकाकिनी[9] गहट्ठाहं, मातरा[10] परिचोदिता ॥

१८९ 'साकियम्हि कुले जाता, पुत्ते बुद्धानुजा तुवं।
नन्देन पि विना भूता, अगारे किं नु अच्छसि[11] ॥

१९० 'जरावसानं योब्बञ्ञं, रूपं असुचिसम्मतं।
रोगन्तमपि चारोग्यं, जीवितं मरणन्तिकं ॥

---

१ अगं – सी०, रो०। २ गता – स्या०। ३ राजूनं – सी०, स्या०। ४ पुरस्मिं – स्या०। ५ सिरिंव – सी०, रसिरिंव – स्या०। ६–६ सुन्दरोपपदं अहु – सी०, सुन्दरा पवरा अहं – स्या०। ७ हि – सी०। ८ मज्झिमो – रो०। ९ एककनी – स्या०। १०. मातुया – स्या०। ११ लच्छसि – स्या०।

१९१ 'इद पि ते सुभ रूप, ससीकन्त मनोहर।
भूसनान अलङ्कार, सिरिसङ्घाटसन्निभ[1] ॥

255 १९२ 'पुञ्जित[2] लोकसार व, नयनान रसायन।
पुञ्ञान कित्तिजनन, उक्काककुलनन्दन ॥

१९३ 'न चिरेनेव कालेन, जरा समधिसेस्सति[3]।
विहाय[4] गेह कारुञ्ञे[5], चर धम्ममनिन्दिते' ॥

१९४ "सुत्वाह मातु वचन, पब्बजि अनगारिय।
देहेन न तु चित्तेन, रूपयोब्बनलाळिता[6] ॥

१९५ "महता च पयत्तेन, झानज्झेन पर[7] मम[7]।
कातु च वदते माता, न चाह तत्थ उस्सुका ॥

१९६ "ततो महाकारुणिको, दिस्वा म कामलालस[8]।
निब्बिन्दनत्थ रूपस्मि, मम चक्खुपथे जिनो ॥

१९७ "सकेन आनुभावेन, इत्थि मापेसि सोभिनि[9]।
दस्सनीय सुरुचिर, ममतो पि सुरूपिनि ॥

१९८ "तमह विम्हिता दिस्वा, अतिविम्हितदेहिनि।
चिन्तयि सफल मे ति, नेत्तलाभ च मानुस ॥

१९९ "तमह एहि सुभगे[10], येनत्थो त वदेहि मे।
कुल ते नामगोत्त च, वद मे यदि ते पिय ॥

२०० 'न पञ्हकालो[11] सुभगे[11], उच्छङ्गे म निवासय[12]।
सीदन्ती व ममङ्गानि, पसुप्पय मुहुत्तक' ॥

२०१ "ततो सीस ममङ्के[13] सा, कत्वा सयि सुलोचना[14]।
तस्सा नलाटे[15] पतिता, लुद्धा[16] परमदारुणा ॥

२०२ "सह तस्सा निपातेन, पिळका उपपज्जथ।
पग्घरिसु पभिन्ना च, कुणपा पुब्बलोहिता ॥

---

१ सिरिसङ्केतसन्निभ – स्या०। २ पिण्डित – सी०, पूजित – स्या०। ३ समभिभोस्सति – सी०, स्या०, समधिहेस्सति – रो०। ४ पहाय – स्या०। ५ तारुञ्ञे – सी०, रो०, गारेय्ह – स्या०। ६ रूपयोब्बनलोलिता – स्या०। ७–७ पर मम – सी०, सर मम – स्या०। ८ कमलानन – स्या०। ९ सोभनिं – सी०, सोभन – स्या०। १० सुभणे – स्या०। ११–११ वञ्चकालो सुभणे – म०। १२ निवेसय – सी०, स्या०। १३ ममङ्गे – म०। १४ सुसोभणा – स्या०। १५ ललाते – स्या०। १६ लूता – सी०।

२०३ "पभिन्न[1] वदन चा पि, कुणप पूतिगन्धन ।
उद्धुमात विनिल[2] च पुब्ब[3] चा पि[3] सरीरक ॥

२०४ "सा पवेदितसब्बङ्गी, निस्ससन्ती मुहु[4] मुहु[4] ।
वेदयन्ती सक दुक्ख, करुण परिदेवयि ॥

२०५ 'दुक्खेन दुक्खिता होमि, फुसयन्ति च वेदना । B 256
महादुक्खे निमुग्गम्हि, सरण होहि मे सखी' ॥

२०६ 'कुहि वदनसोभ ते, कुहि ते तुङ्गनासिका ।
तम्बबिम्बवरोट्ठ ते, वदन ते कुहि गत ॥

२०७ 'कुहि ससीनिभ वण्ण[5], कम्बुगीवा कुहि गता ।
दोळालोला[6] व ते कण्णा[7], वेवण्ण समुपागता ॥

२०८ 'मकुळखारकाकारा[8], कलिका[9] व पयोधरा ।
पभिन्ना पूतिकुणपा, दुट्ठगन्धित्तमागता[10] ॥

२०९ 'वेदिमज्झा[11] व सुस्सोणी[11], सूना[12] व नीतकिब्बिसा ।
जाता अमेज्झभरिता[13], अहो रूपमसस्सत ॥

२१० 'सब्ब सरीरसञ्जात, पूतिगन्ध भयानक ।
सुसानमिव वीभच्छ[14], रमन्ते यत्थ बालिसा[15]' ॥

२११ "तदा महाकारुणिको, भाता मे लोकनायको ।
दिस्वा सविग्गचित्त म, इमा गाथा अभासथ ॥

२१२ 'आतुर कुणप पूति, पस्स नन्दे समुस्सय ।
असुभाय चित्त भावेहि, एकग्ग सुसमाहित ॥

२१३ यथा इद तथा एत, यथा एत तथा इद ।
दुग्गन्ध पूतिक वा ति, बालान अभिनन्दित ॥

२१४ 'एवमेत अवेक्खन्ती, रत्तिन्दिवमतन्दिता ।
ततो सकाय पञ्ञाय, अभिनिब्बिज्झ[16] दक्खसि' ॥

---

१ सम्भिन्न – स्या० । २ विनील – सी०, स्या० । ३–३ विपुब्ब च – सी०, सब्ब चापि – स्या०, रो० । ४–४ महु महु – स्या० । ५ वत्त – सी० । ६ दामामाल – स्या० । ७ कण्ण – स्या० । ८ मकुलम्बुरहाकारा – सी०, मकुळपदुमाकारा – स्या० । ९ कालसा – सी०, स्या०, रो० । १० दुट्ठगन्धज० – स्या० । ११–११ तनुमज्झा पुथुस्सोणी – सी०, रो०, वेदिमज्झा पुथुस्सोणी – स्या० । १२ सुना – स्या० । १३ अमज्झभरिता – स्या० । १४ जेगुच्छ – स्या०, रो० । १५ बालिया – सी०, स्या० । १६ अभिनिब्बिज्ज – सी०, स्या० ।

२१५ ततोह अतिसविग्गा[1], सुत्वा गाथा सुभासिता ।
तत्रट्ठितावह[2] सन्ती[2], अरहत्तमपापुणि ॥

२१६ "यत्थ यत्थ निसिन्नाहं, सदा[3] झानपरायना ।
जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि म ॥

२१७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥

257 २१८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

२१९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद नन्दा भिक्खुनी जनपदकल्याणी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

६ सोणाथेरीअपदानं

२२० "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥

२२१ "तदा सेट्ठिकुले जाता, सुखिता पूजिता[4] पिया ।
उपेत्वा त मुनिवर, अस्सोसि मधुर वच ॥

२२२ "आरद्धविरियानग्ग, वण्णेसि[5] भिक्खुनि जिनो ।
त सुत्वा मुदिता हुत्वा, कार कत्वान सत्थुनो ॥

२२३ "अभिवादिय सम्बुद्ध, ठान त पत्थयि तदा ।
अनुमोदि महावीरो, 'सिज्झत पणिधी तव ॥

२२४ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

२२५ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
सोणा ति नाम नामेन, हेस्सति सत्थु साविका' ॥

२२६ "त सुत्वा मुदिता हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्ता परिचरि, पच्चयेहि विनायक ॥

२२७ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

---

१ आसि सविग्गा – स्या० । २–२ तत्रट्ठिता विपस्सन्ती – सी० । ३. तदा – स्या० । ४. सज्जिता – स्या० । ५ वण्णेति – स्या० ।

२२८ "पच्छिमे च भवे दानि, जाता सेट्ठिकुले अहं।
सावत्थियं पुरवरे, इद्धे फीते महद्धने॥

२२९ "यदा च योब्बनप्पत्ता, गन्त्वा पतिकुलं अहं। B 258
दस पुत्तानि अजनिं, सुरूपानि विसेसतो॥

२३० "सुखेधिता च ते सब्बे, जननेत्तमनोहरा।
अमित्तानं पि रुचिता, मम[1] पगेव ते पिया॥

२३१ "ततो मय्हं अकामाय, दसपुत्तपुरक्खतो।
पब्बजित्थ स मे भत्ता, देवदेवस्स सासने॥

२३२ "तदेकिका विचिन्तेसिं, जीवितेनालमत्थु मे।
चत्ताय[2] पतिपुत्तेहि, वुड्ढाय[3] च[3] वराकिया॥

२३३ "अहं पि तत्थ गच्छिस्सं, सम्पत्तो यत्थ मे पति।
एवाहं चिन्तयित्वान, पब्बजिं अनगारियं॥

२३४ "ततो च[4] मं[4] भिक्खुनियो, एकं भिक्खुनुपस्सये।
विहाय गच्छुमोवादं, तापेहि उदकं इति॥

२३५ "तदा उदकमाहित्वा[5], ओकिरित्वान कुम्भिया।
चुल्ले ठपेत्वा आसीना, ततो चित्तं समादहिं॥

२३६ "खन्धे अनिच्चतो दिस्वा, दुक्खतो च अनत्ततो।
खेपेत्वा[6] आसवे सब्बे, अरहत्तमपापुणिं॥

२३७ "तदागन्त्वा भिक्खुनियो, उण्होदकमपुच्छिसुं।
तेजोधातुमधिट्ठाय, खिप्पं सन्तापयिं जलं॥

२३८ "विम्हिता ता जिनवरं, एतमत्थं असावयुं।
तं सुत्वा मुदितो नाथो, इमं गाथं अभासथ॥

२३९ 'यो च वस्ससतं जीवे, कुसीतो हीनविरियो।
एकाहं जीवितं सेय्यो, विरियमारभतो दळ्हं'॥

२४० "आराधितो महावीरो, मया सुप्पटिपत्तिया।
आरद्धविरियानग्ग, ममाहं[7] स[7] महामुनि॥

---

१ मम – सी०। २ जिनाय – स्या०, रो०। ३–३ बुद्धाय पि – स्या०। ४–४ मम – स्या०। ५ उदकमानेत्वा – स्या०। ६ छेत्वान – सी०। ७–७ ममासि – सी०।

२४१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
२४२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
259 २४३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥
इत्थ सुद सोणा भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ भद्दकापिलानीथेरीअपदान

२४४ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान[1] पारगू[1] ।
इनो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥

२४५ "तदाहु[2] हसवतिय[3], विदेहो नाम नामतो[4] ।
सेट्ठी पहूतरतनो, तस्स जाया अहोसह ॥

२४६ "कदाचि सो नरादिच्च, उपेच्च सपरिज्जनो ।
धम्ममस्सोसि बुद्धस्स, सब्बदुक्खभयप्पह[5] ॥

२४७ "सावक धुतवादान, अग्ग कित्तेसि नायको ।
सुत्वा सत्ताहिक दान, दत्वा बुद्धस्स तादिनो ॥

२४८ "निपच्च सिरसा पादे, त ठानमभिपत्थयि ।
स हासयन्तो परिस, तदा हि नरपुङ्गवो ॥

२४९ "सेट्ठिनो अनुकम्पाय, इमा गाथा अभासथ ।
'लच्छसे पत्थित ठान, निब्बुतो होहि पुत्तक ॥

२५० 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

२५१ 'तस्स धम्मेसु दायादो, ओरसो धम्मनिम्मितो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, हेस्सति सत्थु सावको' ॥

२५२ "त सुत्वा मुदितो हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्तो परिचरि, पच्चयेहि विनायक ॥

२५३ "सासन जोतयित्वान, सो मद्दित्वा कुतित्थिये ।
वेनेय्य विनयित्वा[6] च[6], निब्बुतो सो ससावको ॥

१–१ सब्बधम्मेसु चक्खुमा – सी०, रो० । २ तदाहि – स्या० । ३ हसावतिय – सी० ४ नामको – स्या०, रो० । ५ सब्बदुक्खक्खयावह – स्या०, रो० । ६–६ विनयित्वान – स्या० ।

२५४ "निब्बुते तम्हि लोकग्गे, पूजनत्थाय सत्थुनो । B 260
ञातिमित्ते समानेत्वा, सह तेहि अकारयि ॥

२५५ "सत्तयोजनिक थूप, उब्बिद्ध[1] रतनामय ।
जलन्त सतरसि[2] व, सालराज व फुल्लित ॥

२५६ "सत्तसतसहस्सानि, पातियो[3] तत्थ कारयि ।
नळग्गी विय जोतन्ती[4], रतनेहेव सत्तहि ॥

२५७ "गन्धतेलेन पूरेत्वा, दीपानुज्जलयी तहि ।
पूजनत्थाय[5] महेसिस्स, सब्बभूतानुकम्पिनो[6] ॥

२५८ "सत्तसतसहस्सानि, पुण्णकुम्भानि कारयि ।
रतनेहेव पुण्णानि, पूजनत्थाय महेसिनो ॥

२५९ "मज्झे अट्ठट्ठकुम्भीन, उस्सिता कञ्चनग्घियो[7] ।
अतिरोचन्ति वण्णेन, सरदे[8] व दिवाकरो ॥

२६० "चतुद्वारेसु सोभन्ति, तोरणा रतनामया ।
उस्सिता फलका रम्मा, सोभन्ति रतनामया ॥

२६१ "विरोचन्ति परिक्खित्ता[9], अवटसा सुनिम्मिता ।
उस्सितानि पटाकानि, रतनानि विरोचरे ॥

२६२ "सुरत्त सुकत चित्त[10], चेतिय रतनामय ।
अतिरोचति वण्णेन, ससञ्झो[11] व दिवाकरो ॥

२६३ "थूपस्स वेदियो[12] तिस्सो, हरितालेन पूरयि ।
एक मनोसिलायेक, अञ्जनेन च एकिक ॥

२६४ "पूज एतादिस रम्म, कारेत्वा वरवादिनो ।
अदासि दान सङ्घस्स, यावजीव यथाबल ॥

२६५ "सहा[13] व[13] सेट्ठिना तेन, तानि पुञ्ञानि सब्बसो ।
यावजीव करित्वान, सहा व सुगति गता ॥

---

१ उब्बेध – स्या० । २ सतरसी – स्या० । ३ चातियो – स्या० । ४ जोतन्ते – स्या०, रो० । ५ पूजत्थाय – सी० । ६ सब्बसत्तानु० – स्या० । ७ कञ्चनग्घिया – सी० । ८ सारदे – स्या० । ९ परिक्खायो – स्या० । १० चेत – सी०, स्या० । ११ ससज्झा – स्या०, ससञ्जा – रो० । १२ मेदिसा – स्या० । १३–१३ सहाद्व – सी०, स्या० ।

२६६ "सम्पत्तियोनुभोत्वान, देवत्ते अथ मानुसे ।
छाया विय सरीरेन, सह तेनेव ससरि ॥
२६७ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको ।
उप्पज्जि चारुदस्सनो, सब्बधम्मविपस्सको ॥
२६८ "तदाय बन्धुमतिय, ब्राह्मणो साधुसम्मतो ।
अड्ढो सन्तो[1] गुणेना पि[1], धनेन च सुदुग्गतो ॥
२६९ "तदा पि तस्साहु आसि, ब्राह्मणी समचेतसा ।
कदाचि सो दिजवरो, सङ्गमेसि महामुनि ॥
२७० "निसिन्न जनकायम्हि, देसेन्त अमत पद ।
सुत्वा धम्म पमुदितो, अदासि एकसाटक ॥
२७१ "घरमेकेन वत्थेन, गन्त्वानेत स मब्रवि[2] ।
'अनुमोद महापुञ्ञ[3], दिन्न बुद्धस्स साटक' ॥
२७२ "तदाहु अञ्जलि कत्वा, अनुमोदि सुपीणिता[4] ।
'सुदिन्नो साटको सामि, बुद्धसेट्ठस्स तादिनो' ॥
२७३ "सुखितो सज्जितो हुत्वा, ससरन्तो भवाभवे ।
बाराणसिपुरे रम्मे, राजा आसि महीपति ॥
२७४ "तदा तस्स महेसीहु, इत्थिगुम्बस्स उत्तमा ।
तस्सा[5] ति दयिता[5] आसि, पुब्बस्नेहेन[6] भत्तुनो[6] ॥
२७५ "पिण्डाय विचरन्ते ते[7], अट्ठ पच्चेकनायके ।
दिस्वा पमुदितो हुत्वा, दत्वा पिण्ड महारहु ॥
२७६ "पुनो[8] निमन्तयित्वान, कत्वा रतनमण्डप ।
कम्मारेहि कत[9] पत्त[9], सोवण्ण वत[10] तत्तक[10] ॥
२७७ "समानेत्वान ते सब्बे, तेस दानमदासि सो ।
सोण्णासने[11] पविट्ठान, पसन्नो सेहि पाणिभि ॥

१–१ सत्थागमेनासि – सी०, ० सुणेनासि – स्या० । २ ममब्रवि – सी०, स्या०, रो० । ३ महापञ्ञे – सी०, महापुञ्ञे – स्या० । ४ सुविदिता – स्या० । ५–५ तस्सापि दुतियिका – स्या० । ६–६ पुब्बसिनेहेन उत्तरि – स्या०, रो० । ७ सो – सी०, स्या०, रो० । ८ बुद्धे – स्या० । ९–९ कत छत्त – सी०, कतमट्ठ – स्या० । १०–१० सतहत्थक – सी०, स्या० । ११ सोण्णसनो – सी०, सेनासने – स्या० ।

२७८ "त पि दान सहादासि, कासिराजेनह तदा ।
पुनाह बाराणसिय, जाता[1] कासिकगामके[1] ।।

२७९ "कुटुम्बिककुले फीते, सुखितो सो सभातुको । B 262
जेट्ठस्स भातुनो जाया, अहोसि सुपतिब्बता ।।

२८० "पच्चेकबुद्ध दिस्वान, कनियस्स[2] मम भत्तुनो[2] ।
भागन्न[3] तस्स दत्वान[3], आगते तम्हि पावदि ।।

२८१ "नाभिनन्दित्थ सो दान, ततो तस्स अदासह ।
उखा[4] आनिय[4] त अन्न, पुनो तस्सेव सो अदा ।।

२८२ "तदन्न[5] छड्डयित्वान, दुट्ठा बुद्धस्सह तदा ।
पत्त कललपुण्ण त, अदासि तस्स तादिनो ।।

२८३ "दाने च गहणे चेव, अपचे[6] पदुसे पि च[6] ।
समचित्तमुख दिस्वा, तदाह सविजि भुस ।।

२८४ "पुनो पत्त गहेत्वान, सोधयित्वा सुगन्धिना ।
पसन्नचित्ता पूरेत्वा, सघत सक्कर अद ।।

२८५ "यत्थ यत्थूपपज्जामि, सुरूपा होमि दानतो ।
बुद्धस्स अपकारेन, दुग्गन्धा वदनेन[7] च ।।

२८६ "पुन[8] कस्सपवीरस्स[8], निधायन्तम्हि[9] चेतिये ।
सोवण्ण इट्ठक वर, अदासि मुदिता अह ।।

२८७ "चतुज्जातेन गन्धेन, निचयित्वा[10] तमिट्ठक ।
मुत्ता दुग्गन्धदोसम्हा, सब्बङ्गसुसमागता ।।

२८८ "सत्तपातिसहस्सानि, रतनेहेव[11] सत्तहि ।
कारेत्वा घतपूरानि, वट्टीनि[12] च सहस्ससो ।।

२८९ "पक्खिपित्वा[13] पदीपेत्वा, ठपयि सत्त पन्तियो ।
पूजनत्थ लोकनाथस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ।।

१–१ अजायि द्वारगामके – सी० । २–२ मम भत्तुकनियसो – स्या०, रो० । ३–३ भातु भत्त तस्स दत्वा – स्या० । ४–४ बुद्धानानिय – स्या० । ५ त दान – स्या० । ६–६ असेज्झे पदुमे यथा – सी० । ७ नदनेन – स्या० । ८–८ पुनो कस्सपधीरस्स – स्या० । ९ निट्ठापितम्हि – स्या० । १० तेमयित्वा – स्या० । ११ रतनेहि च – स्या० । १२ वट्टीयो – सी० । १३ पक्खिपेत्वा – स्या० ।

२९० "तदा पि तम्हि पुञ्ञम्हि, भागिनीयि[1] विसेसतो ।
पुन कासीसु सञ्जातो, सुमित्ता इति विस्सुतो ॥

२९१ "तस्साहं भरिया आसि, सुखिता सज्जिता पिया ।
तदा पच्चेकमुनिनो, अदासिं[2] घनवेठनं[2] ॥

263 २९२ "तस्सा पि भागिनी आसि, मोदित्वा दानमुत्तमं ।
पुना पि कासिरट्ठम्हि, जातो कोलियजातिया ॥

२९३ "तदा कोलियपुत्तानं, सतेहि सह पञ्चहि ।
पञ्चपच्चेकबुद्धानं, सतानि समुपट्ठहि ॥

२९४ "तेमासं तप्पयित्वान[3], अदासि च तिचीवरे[4] ।
जाया तस्स तदा आसिं, पुञ्ञकम्मपथानुगा ॥

२९५ "ततो चुतो अहु राजा, नन्दो नाम महायसो ।
तस्सा पि महेसी आसिं, सब्बकामसमिद्धिनी ॥

२९६ "तदा[5] राजा भवित्वान[5], ब्रह्मदत्तो महीपति ।
पदुमवतीपुत्तानं[6], पच्चेकमुनिनं तदा ॥

२९७ "सतानि पञ्चनूनानि, यावजीवं उपट्ठहि ।
राजुय्याने निवासेत्वा, निब्बुतानि च पूजयि ॥

२९८ "चेतियानि च कारेत्वा, पब्बजित्वा उभो मयं ।
भावेत्वा अप्पमञ्ञायो, ब्रह्मलोकं अगम्हसे ॥

२९९ "ततो चुतो महातित्थे, सुजातो पिप्फलायनो ।
माता सुमनदेवी ति[7], कोसिगोत्तो दिजो पिता ॥

३०० "अहं मद्दे जनपदे, सागलायं पुरुत्तमे ।
कप्पिलस्स दिजस्सासिं, धीता माता सुचीमति ॥

३०१ "घनकञ्चनबिम्बेन, निम्मिनित्वान मं पिता ।
अदा कस्सपधीरस्स, कामेहि[8] वज्जितस्समं[8] ॥

३०२ "कदाचि सो कारुणिको[9], गन्त्वा कम्मन्तपेक्खको ।
काकादिकेहि खज्जन्ते, पाणे दिस्वान संविजि ॥

---

१ भागिनीहं – सी०, स्या० । २–२ अदासिं ० – सी०, अदासि घनवेट्ठनं – स्या० । ३ वासयित्वान – स्या०, रो० । ४ तिचीवरं – स्या० । ५–५ ततो चुतो भवित्वान – सी०, ततो अहु चवित्वान – स्या० । ६ पदुमावतिपुत्तानं – स्या० । ७ च – सी०, स्या० । ८–८ कामासा वज्जितस्समं – सी०, ० वज्जितस्स च – स्या० । ९ तरुणिको – स्या० ।

३०३ "घरेवाहं[1] तिले जाते, दिस्वानातपतापने ।
किमिकाकेहि[2] खज्जन्ते, सवेगमलभि तदा ।।

३०४ "तदा सो पब्बजी धीरो, अहं तमनुपब्बजिं ।
पञ्च वस्सानि निवसिं, परिब्बाजवते[3] अहं ।।

३०५ "यदा पब्बजिता आसिं, गोतमी जिनपोसिका । B 264
तदाहं तमुपगन्त्वा[4], बुद्धेन अनुसासिता ।।

३०६ "न चिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणिं ।
अहो कल्याणमित्तत्तं, कस्सपस्स सिरीमतो ।।

३०७ "सुतो[5] बुद्धस्स दायादो, कस्सपो सुसमाहितो ।
पुब्बेनिवासं यो[6] वेदि, सग्गापायं च पस्सति ।।

३०८ "अथो जातिक्खयं पत्तो, अभिञ्ञावोसितो मुनि ।
एताहि तीहि विज्जाहि, तेविज्जो होति ब्राह्मणो ।।

३०९ "तथेव भद्दकापिलानी[7], तेविज्जा मच्चुहायिनी ।
धारेति[8] अन्तिमं देहं, जित्वा मारं सवाहनं ।।

३१० "दिस्वा आदीनवं लोके, उभो पब्बजिता मयं ।
त्यम्ह खीणासवा दन्ता, सीतिभूताम्ह निब्बुता ।।

३११ "किलेसा झापिता मय्हं पे० विहरामि अनासवा ।।
३१२ "स्वागतं वत मे आसि पे० कतं बुद्धस्स सासनं ।।
३१३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कतं बुद्धस्स सासनं" ।।

इत्थं सुदं भद्दकापिलानी भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ यसोधराथेरीअपदान

३१४ एकस्मिं[9] समये रम्मे, इद्धे राजगहे पुरे ।
पब्भारम्हि वरेकम्हि, वसन्ते नरनायके ।।

३१५ वसन्तिया तम्हि नगरे, रम्मे भिक्खुनुपस्सये ।
यसोधराभिक्खुनिया, एवं आसि वितक्कितं[9] ।।

१ घरेपाहं – स्या० । २ किमी काकेहि – म० । ३ परिब्बाजपथे – स्या०, रो० । ४ तमुपागन्त्वा – सी०, स्या० । ५ पुत्तो – स्या० । ६ सो – स्या० । ७ भद्दा० – सी०, रो० । ८ धारेन्ती – स्या० । ९–९ स्या० पोत्थके न दिस्सन्ति ।

३१६ "सुद्धोदनो[1] महाराजा, गोतमी च पजापती ।
अभिञ्ञाता महाथेरा, थेरियो च महिद्धिका ।।

3 265 ३१७ "सन्ति गता व आसु ते, दीपच्ची व निरासवा ।
लोकनाथे धरन्ते व, अह पि च सिव पद ।।

३१८ "गमिस्सामी ति चिन्तेत्वा, पस्सन्ती आयुमत्तनो ।
पस्सित्वा आयुसङ्खार, तदहेव खय गत ।।

३१९ "पत्तचीवरमादाय, निक्खमित्वा सकस्समा[1] ।
पुरक्खता भिक्खुनीभि, सतेहि सहस्सेहि[2] सा[2] ।।

३२० "महिद्धिका महापञ्ञा, सम्बुद्ध उपसङ्कमि ।
सम्बुद्ध अभिवादेत्वा, सत्थुनो चक्कलक्खणे ।।
निसिन्ना एकमन्तम्हि, इद वचनमब्रवि ।।

३२१ 'अट्ठसत्ततिवस्साह[3], पच्छिमो[4] वत्तते वयो[4] ।
पब्भारम्हि अनुप्पत्ता, आरोचेमि महामुनि ।।

३२२ 'परिपक्को वयो मय्ह, परित्त मम जीवित ।
पहाय वो गमिस्सामि, कत मे सरणमत्तनो ।।

३२३ 'वयम्हि पच्छिमे काले, मरण उपरुद्धति[5] ।
अज्ज रत्ति महावीर, पापुणिस्सामि निब्बुति ।।

३२४ 'नत्थि जाति जरा ब्याधि, मरण च महामुने[6] ।
अजरामरण[7] पुर[7], गमिस्सामि असङ्खत ।।

३२५ 'यावता परिसा नाम, समुपासन्ति सत्थुनो ।
अपराधमजानन्ती[8], खमन्त सम्मुखा मुने ।।

३२६ "ससरित्वा च ससारे, खलित चे मम तयि ।
आरोचेमि महावीर, अपराध खमस्सु मे' ।।

३२७ "सुत्वान[9] वचन तस्सा, मुनिन्दो इदमब्रवि ।
'किमुत्तर ते वक्खामि, निब्बानाय वजन्तिया[9] ।।

१–१ स्या० पोत्थके न दिस्सन्ति । २–२ सह पञ्चहि – सी०, रो० । ३ अट्ठसत्ततिवस्साम्हि – सी० । ४–४ पच्छिमा वत्तयि वया – स्या० । ५ उपरुन्धति – सी० । ६ यहिं मुने – सी० । ७–७ अजरामर सन्तिपुर – सी०, अजरामराभयपुर – स्या० । ८ अपराध सचे मेत्थि – सी०, अपराध पजानन्ति – स्या० । ९–९ स्या० पोत्थके नत्थि ।

३२८ 'इद्धि चा पि निदस्सेहि, मम सासनकारिके ।
परिसान च सब्बास, कङ्ख छिन्दस्सु यावता[1]' ।।

३२९ "सुत्वा[2] त मुनिनो वाच, भिक्खुनी सा यसोधरा ।
वन्दित्वा मुनिराज त, इद वचनमब्रवि[2] ।।

३३० 'यसोधरा अह वीर, अगारे ते पजापति । B 266
साकियम्हि कुले जाता, इत्थिअङ्गे[3] पतिट्ठिता ।।

३३१ 'थीन सतसहस्सान, नवुतीन छदुत्तरि[4] ।
अगारे ते अह वीर, पामोक्खा सब्बा इस्सरा ।।

३३२ 'रूपाचारगुणूपेता, योब्बनट्ठा पियवदा[5] ।
सब्बा म अपचायन्ति, देवता विय मानुसा ।।

३३३ 'कञ्ञासतसहस्सपमुखा[6], सक्यपुत्तनिवेसने ।
समानसुखदुक्खता[7], देवता विय नन्दने ।।

३३४ 'कामधातुमतिक्कम्म[8], सण्ठिता[9] रूपधातुया ।
रूपेन सदिसा नत्थि, ठपेत्वा लोकनायक ।।

३३५ 'सम्बुद्ध[10] अभिवादेत्वा, इद्धि दस्सेसि सत्थुनो ।
नेका नानाविधाकारा, महाइद्धी पि दस्सयी[10] ।।

३३६ 'चक्कवाळसम काय, सीस उत्तरतो कुरु ।
उभो पक्खा दुवे दीपा, जम्बुदीप सरीरतो ।।

३३७ 'दक्खिण च सर पिञ्छ, नानासाखा तु पत्तका ।
चन्द[11] च सुरिय चक्खि[11], मेरुपब्बततो सिख ।।

३३८ 'चक्कवालगिरि तुण्ड, जम्बुरुक्ख समूलक ।
बीजमाना उपागन्त्वा, वन्दन्ती[12] लोकनायक ।।

३३९ 'हत्थिवण्ण तथेवस्स, पब्बत जलधि[13] तथा ।
चन्दिम[14] सुरिय[14] मेरु, सक्कवण्ण च दस्सयि ।।

---

१ सासने – सी०, स्या० । २–२ स्या० पोत्थके नत्थि । ३ इत्थियङ्गे – सी०, इत्थीअङ्गे – स्या० । ४ छळुत्तरि – सी०, स्या० । ५ पि सब्बदा – स्या० । ६ कञ्ञासहस्सपमुखा – सी०, स्या० । ७ समानसुखदुक्खा ता – सी०, स्या० । ८ कामधातुमतिक्कन्ता – सी०, स्या०, रो० । ९ पण्डिता – स्या० ।

१०–१० एवमादीनि वत्वान, उपतित्वान अम्बर ।
इद्धी अनेका दस्सेसि, बुद्धानुञ्ञा यसोधरा ।। – सी० ।

११–११ चन्दोव सुरियोअक्खी – सी०, ० चक्खी – स्या० । १२ वन्दते – सी०, स्या० । १३ जलज – स्या० । १४–१४ चन्द च सुरिय – स्या० ।

३४० 'यसोधरा अह वीर, पादे वन्दामि चक्खुम ।
सहस्सलोकधातून, फुल्लपद्मेन[1] छादयि ।।
३४१ 'ब्रह्मवण्ण च मापेत्वा, धम्म देसेसि सुञ्ञत ।
यसोधरा अह वीर, पादे वन्दामि चक्खुम ।।
३४२ 'इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुनि[2] ।।
B 267 ३४३ 'पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।
३४४ 'अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मय्ह महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ।।
३४५ 'पुब्बान लोकनाथान, सङ्गम ते निदस्सित[3] ।
अधिकार बहु मय्ह, तुय्हत्थाय महामुने ।।
३४६ 'य मय्ह पूरित[4] कम्म, कुसल सरसे मुने ।
तुय्हत्थाय महावीर, पुञ्ञ उपचित मया ।।
३४७ 'अभब्बट्ठाने वज्जेत्वा[5], वारयित्वा अनाचर ।
तुय्हत्थाय महावीर, सञ्चत्त जीवित मया ।।
३४८ 'नेककोटिसहस्सानि[6], भरियत्थायदासि म ।
न तत्थ विमना होमि, तुय्हत्थाय महामुनि ।।
३४९ 'नेककोटिसहस्सानि, उपकारायदासि म ।
न तत्थ विमना होमि, तुय्हत्थाय महामुनि ।।
३५० 'नेककोटिसहस्सानि भोजनत्थायदासि म ।
न तत्थ विमना होमि, तुय्हत्थाय महामुनि ।।
३५१ 'नेककोटिसहस्सानि, जीवितानि परिच्चजि ।
भयमोक्ख करिस्सन्ति, ददामि[7] मम जीवित ।।
३५२ 'अङ्गगते अलङ्कारे, वत्थे नानाविधे बहू ।
इत्थिमण्डे[8] न गूहामि[9], तुय्हत्थाय महामुनि ।।

---

१ फुल्लपद्धेन – स्या० । २ महामुने – स्या० । ३ सुदस्सित – सी०, स्या०, रो० । ४ पुरिम – सी०, स्या० । ५ वज्जित्वा – स्या० । ६ नेककोटिसहस्सान – सी० । ७ चजामि – सी० । ८ इत्थीमण्डे – स्या०, रो० । ९ गुय्हामि – स्या० ।

३५३ 'धनधञ्ञपरिच्चाग, गामानि निगमानि च ।
खेत्त[1] पुत्ता च धीना च, परिच्चत्ता[2] महामुनि ।।

३५४ 'हत्थी अस्सा[3] गवा[3] चा पि, दासियो परिचारिका ।
तुय्हत्थाय महावीर, परिच्चत्ता असङ्खिया ।।

३५५ 'य मय्ह पटिमन्तेमि[4], दान दस्सामि याचके ।
विमन मे न पस्सामि, ददतो दानमुत्तम ।।

३५६ 'नानाविध बहु दुक्ख, ससारे च बहुब्बिधे । B 268
तुय्हत्थाय महावीर, अनुभुत्त असङ्खिय ।।

३५७ 'सुखप्पत्तानुमोदामि, न च दुक्खेसु दुम्मना ।
सब्बत्थ तुलिता होमि, तुय्हत्थाय महामुनि ।।

३५८ 'अनुमग्गेन सम्बुद्धो, य धम्म अभिनीहरि ।
अनुभोत्वा सुख दुक्ख, पत्तो बोधि महामुनि ।।

३५९ 'ब्रह्मदेव च सम्बुद्ध, गोतम लोकनायक ।
अञ्ञेस लोकनाथान, सङ्गम ते बहु मया ।।

३६० 'अधिकार बहु मय्ह, तुय्हत्थाय महामुनि ।
गवेसतो[5] बुद्धधम्मे[5], अह ते परिचारिका ।।

३६१ 'कप्पे च सतसहस्से, चतुरो च असङ्खिये ।
दीपङ्करो महावीरो, उप्पज्जि लोकनायको ।।

३६२ 'पच्चन्तदेसविसये, निमन्तेत्वा तथागत ।
तस्स आगमन मग्ग, सोधेन्ति तुट्ठमानसा ।।

३६३ 'तेन कालेन सो आसि, सुमेधो नाम ब्राह्मणो ।
मग्ग च पटियादेसि, आयतो[6] सब्बदस्सिनो ।।

३६४ 'तेन कालेनह आसि, कञ्ञा ब्राह्मणसम्भवा ।
सुमित्ता नाम नामेन, उपगच्छि समागम ।।

३६५ 'अट्ठ उप्पलहत्थानि, पूजनत्थाय सत्थुनो ।
आदाय जनसम्मज्झे[7], अद्दस इसिमुग्गत[8] ।।

---

१ खेत्ता – सी० । २ परिच्चत्त – स्या० । ३–३ सस्सगव – स्या० । ४ पति-मन्तेसि – सी० । ५–५ गवेसन्ती बुद्धधम्म – स्या०, गवेसन्ता ० – रो० । ६ आयत – सी० । ७ जनतामज्झे – सी०, जनस्स मज्झे – स्या० । ८ ० मुत्तम – स्या० ।

३६६ ‘चिरानुगत[1] दयित[1], अतिक्कन्त मनोहर ।
दिस्वा तदा अमञ्ञिस्स, सफल जीवित मम ।।

३६७ ‘परक्कम त सफल, अद्दस इसिनो तदा ।
पुब्बकम्मेन सम्बुद्धे, चित्त चा पि पसीदि मे ।।

३६८ ‘भिय्यो चित्त पसादेसि, इसे[2] उग्गतमानसे[2] ।
देय्य अञ्ञ न पस्सामि, देमि पुप्फानि ते इसि[3] ।।

269 ३६९ ‘पञ्च हत्था तव होन्तु, तयो होन्तु मम इसे ।
तेन सद्धिं[4] समा होन्तु[5], बोधत्थाय तव इसे’ ।।

चतुत्थ भाणवार ।

३७० “इसि गहेत्वा पुप्फानि, आगच्छन्त महायस ।
पूजेसि जनसम्मज्झे, बोधत्थाय महाइसि ।।

३७१ “पस्सित्वा जनसम्मज्झे, दीपङ्करो महामुनि ।
वियाकासि महावीरो, इसिमुग्गतमानस ।।

३७२ “अपरिमेय्ये इतो कप्पे, दीपङ्करो महामुनि ।
मम कम्म वियाकासि, उजुभाव महामुनि ।।

३७३ ‘समचित्ता समकम्मा, समकारी भविस्सति ।
पिया हेस्सति कम्मेन, तुम्हत्थाय महाइसि[6] ।।

३७४ ‘सुदस्सना सुपिया च, मनापा पियवादिनी ।
तस्स धम्मेसु दायादा, विहरिस्सति[7] इद्धिका[7] ।।

३७५ ‘यथा पि भण्डसामुग्ग, अनुरक्खति[8] सामिनो ।
एव कुसलधम्मान, अनुरक्खिस्सते अय ।।

३७६ ‘तस्स तें[9] अनुकम्पन्ती, पूरयिस्सति पारमी ।
सीहो व पञ्जर भेत्वा[10], पापुणिस्सति बोधिय’ ।।

३७७ “अपरिमेय्ये इतो कप्पे, य म बुद्धो वियाकरी ।
त वाच अनुमोदेन्ती[11], एवकारी भवि अह ।।

१–१ चिरानुपरि आसीन – सी० । २–२ इसिम्हुग्गतमानसे – सी०, इसे उदग्गमानसे – स्या० । ३ इसे – स्या० । ४ सिद्धि – सी० । ५ होतु – सी० । ६ महाइसे – स्या० । ७–७ वियाहेस्सति इत्थिका – सी० । ८ अनुरक्खन्ति – सी०, स्या० । ९ त – स्या० । १० हित्वा – स्या०, हेत्वा – रो० । ११ अनुमोदन्ती – सी०, स्या० ।

३७८ “तस्स कम्मस्स सुकतस्स, तत्थ चित्त पसादयि ।
देवमनुस्सक योनि, अनुभोत्वा असङ्खिय ।।

३७९ “[1]सुखदुक्खेनुभोत्वाह[1], देवेसु मानुसेसु च ।
पच्छिमे भवे सम्पत्ते, अजायि साकिये कुले ।।

३८० “रूपवती भोगवती, यससीलवती ततो ।
सब्बङ्गसम्पदा होमि, कुलेसु अभिसक्कता[2] ।।

३८१ “लाभ सिलोक सक्कार, लोकधम्मसमागम । B 270
चित्त च दुक्खित नत्थि, वसामि अकुतोभया ।।

३८२ “वुत्त हेत भगवता, रञ्ञो अन्तेपुरे तदा ।
खत्तियान पुरे वीर, उपकार च निद्दिसि ।।

३८३ “उपकारा च या नारी, या च नारी सुखे दुखे ।
अत्थक्खायी च या नारी, या च नारीनुकम्पिका ।।

३८४ “पञ्चकोटिसता बुद्धा, नवकोटिसतानि च ।
एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।।

३८५ “अधिकारा महा[3] मय्ह, धम्मराज[4] सुणोहि मे ।
एकादसकोटिसता, बुद्धा[5] द्वादस कोटियो[5] ।।

३८६ “एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।
अधिकारा महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ।।

३८७ ‘वीसकोटिसता बुद्धा, तिसकोटिसतानि च ।
एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।।

३८८ ‘अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ।
चत्तालीसकोटिसता, पञ्ञास कोटिसतानि[6] च ।।

३८९ ‘एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।
अधिकारा महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ।।

३९० ‘सट्ठिकोटिसता बुद्धा, सत्ततिकोटिसतानि च ।
एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।।

१–१ सुखदुक्ख अनुभोत्वान – स्या० । २ अतिसक्कता – सी०, पतिसक्कता – स्या० । ३ सदा – रो० । ४ महाराज – स्या० । ५–५ होन्ति लोकग्गनायका – सी०, स्या०, पण्णाकोटिसतानि च – रो० । ६ पञ्च० – स्या० ।

३९१ ‘अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ।
असीतिकोटिसता बुद्धा, नवुतिकोटिसतानि च ॥

३९२ ‘एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।
अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ॥

३९३ ‘कोटिसतसहस्सानि, होन्ति लोकग्गनायका ।
एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ॥

३९४ ‘अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ।
नवकोटिसहस्सानि, अपरे लोकनायका ॥

३९५ ‘एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।
अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ॥

३९६ ‘कोटिसतसहस्सानि, पञ्चासीतिमहेसिन ।
पञ्चासीतिकोटिसता, सत्ततिसा[1] च[1] कोटियो ॥

३९७ ‘एतेस देवदेवान, महादान पवत्तयि ।
अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ॥

३९८ ‘पच्चेकबुद्धा वीतरागा[2], अट्ठट्ठमककोटियो[3] ।
अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ॥

३९९ ‘खीणासवा वीतमला, असङ्खिया[4] बुद्धसावका ।
अधिकार महा मय्ह, धम्मराज सुणोहि मे ॥

४०० ‘एव धम्मे सुचिण्णान, सदा धम्मस्स[5] चारिन[5] ।
धम्मचारी सुख सेति, अस्मि लोके परम्हि च ॥

४०१ ‘धम्म चरे सुचरित, न न दुच्चरित चरे ।
धम्मचारी सुख सेति, अस्मि लोके परम्हि च ॥

४०२ ‘निब्बिन्दित्वान ससारे, पब्बजि अनगारिय ।
सहस्सपरिवारेन, पब्बजित्वा अकिञ्चना ॥

४०३ ‘अगार विजहित्वान, पब्बजि अनगारिय ।
अड्ढमासे असम्पत्ते, चतुसच्चमपापुणि ॥

१–१ मत्तवीसति – सी०, स्या० । २ गुतरागा – रो० । ३ अट्ठमत्तककोटियो – सी०, अट्ठमत्थककोटियो – स्या० । ४ असङ्खेय्या – सी०, स्या० । ५–५ सद्धम्म० – सी०, सद्धम्म चारिनो – स्या० ।

४०४ 'चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
उपनेन्ति बहू[1] जना[1], सागरे येव ऊमियो[2] ।।
४०५ 'किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
४०६ 'स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
४०७ 'पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन' ।।
४०८ "एव बहुविध दुक्ख, सम्पत्ती[3] च बहुब्बिधा[3] ।
विसुद्धिभाव[4] सम्पत्ता[4], लभामि सब्बसम्पदा ।।
४०९ "या[5] ददाति सकत्तान, पुञ्ञत्थाय महेसिनो ।　B 272
सहायसम्पदा होन्ति, निब्बानपदमसङ्खत ।।
४१० "परिक्खीण अतीत च, पच्चुप्पन्न अनागत ।
सब्बकम्म मम खीण, पादे वन्दामि चक्खुम" ।।

इत्थ सुद यसोधरा भिक्खुनी भगवतो[6] सम्मुखा[6] इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ यसोधरापमुखदसभिक्खुनीसहस्सअपदान[7]

४११ "कप्पे च सतसहस्से, चतुरो च असङ्खिये ।
दीपङ्करो नाम जिनो, उप्पज्जि लोकनायको ।।
४१२ "दीपङ्करो महावीरो, वियाकासि विनायको ।
सुमेध च सुमित्त च, समानसुखदुक्खत ।।
४१३ "सदेवक च पस्सन्तो, विचरन्तो सदेवक ।
तेस पकित्तने अम्हे, उपगम्म समागम ।।
४१४ "अम्ह सब्बपति[8] होहि[8], अनागतसमागमे ।
सब्बा व तुय्ह भरिया, मनापा पियवादिका ।।
४१५ "दान सीलमय सब्ब, भावना च सुभाविता ।
दीघरत्त[9] च नो[9] सब्ब, परिच्चत्त महामुने ।।

---

१ बहूनेके – मी०, स्या० । २ उम्मियो – स्या० । ३–३ सम्पत्ति च बहुब्बिध – या० । ४–४ विसुद्धभाव० – स्या० । ५ यो – स्या० । ६–६ सी० पोत्थके नत्थि । ७ दससहस्सथेरियापदान – स्या० । ८–८ सब्बपति होति – स्या०, सब्बापती होन्ति – रो० । ९–९ दीघरत्तमिद – स्या० ।

४१६ "गन्ध विलेपन माल, दीप च रतनामय ।
य किञ्चि पत्थित सब्ब, परिच्चत्त महामुनि ॥

४१७ "अञ्ञा वा पि कत कम्म, परिभोग च मानुस ।
दीघरत्त हि नो सब्ब, परिच्चत्त महामुनि ॥

४१८ "अनेकजातिससार, बहु[1] पुञ्ञ पि[1] नो कत ।
इस्सरमनुभोत्वान, ससरित्वा भवाभवे ॥

४१९ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, सक्यपुत्तनिवेसने ।
नानाकुलूपपन्नायो, अच्छरा कामवण्णिनी ॥

४२० "लाभग्गेन यस पत्ता, पूजिता सब्बसक्कता ।
लाभियो अन्नपानान, सदा सम्मानिता मय ॥

४२१ "अगार पजहित्वान, पब्बजिम्हनगारिय[2] ।
अड्ढमासे असम्पत्ते, सब्बा पत्ताम्ह निब्बुति ॥

४२२ "लाभियो अन्नपानान, वत्थसेनासनानि च ।
उपेन्ति पच्चया सब्बे, सदा सक्कतपूजिता ॥

४२३ "किलेसा झापिता अम्ह पे० विहराम अनासवा ॥
४२४ "स्वागत वत नो आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
४२५ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद यसोधरापमुखानि दसभिक्खुनीसहस्सानि भगवतो सम्मुखा इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० यसोधरापमुखअट्ठारसभिक्खुनीसहस्सअपदान

४२६ "अट्ठारससहस्सानि, भिक्खुनी सक्यसम्भवा ।
यसोधरापमुखानि, सम्बुद्ध उपसङ्कमु ॥

४२७ "अट्ठारससहस्सानि, सब्बा होन्ति महिद्धिका ।
वन्दन्ती मुनिनो पादे, आरोचेन्ति यथाबल ॥

४२८ 'जाति खीणा जरा ब्याधि, मरण च महामुनि ।
अनासव पद सन्त, अमत याम नायक ॥

१–१ बहु पुञ्ञ हि – सी०, बहु पुञ्ञ हि – स्या० । २ पब्बजित्वानगारिय – सी० ।

४२९ 'खलितं चे[1] पुरे अत्थि, सब्बासं पि महामुनि ।
अपराधमजानन्ती, खम अम्हं विनायक ।।

४३० 'इद्धिं चा पि निदस्सेथ, मम सासनकारिका ।
परिसानं च सब्बासं, कङ्खं छिन्दथ यावता ।।

४३१ 'यसोधरा महावीर, मनापा पियदस्सना । B 274
सब्बा तुय्हं महावीर, अगारस्मिं पजापति ।।

४३२ 'थीनं सतसहस्सानं, नवुतीनं छदुत्तरिं ।
अगारे ते मयं वीर, पामोक्खा सब्बा इस्सरा ।।

४३३ 'रूपाचारगुणूपेता, योब्बनट्ठा पियंवदा ।
सब्बा[2] नो[2] अपचायन्ति, देवता विय मानसा ।।

४३४ 'अट्ठारससहस्सानि, सब्बा साकियसम्भवा ।
यसोधरासहस्सानि, पामोक्खा इस्सरा तदा ।।

४३५ 'कामधातुमतिक्कम्म[3], सण्ठिता रूपधातुया ।
रूपेन सदिसा नत्थि, सहस्सानं महामुनि ।।

४३६ 'सम्बुद्धं अभिवादेत्वा, इद्धिं दस्ससु[4] सत्थुनो ।
नेका[5] नानाविधाकारा, महाइद्धी पि दस्सयुं ।।

४३७ 'चक्कवाळसमं कायं, सीसं उत्तरतो कुरुं ।
उभो पक्खा दुवे दीपा, जम्बुदीपं सरीरतो ।।

४३८ 'दक्खिणं च सरं पिञ्छं, नानासाखा तु पत्तका ।
चन्दं च सुरियं चक्खिं, मेरुपब्बततो सिखं ।।

४३९ 'चक्कवाळगिरिं तुण्डं, जम्बुरुक्खं समूलकं ।
बीजमाना उपागन्त्वा, वन्दन्ती लोकनायकं ।।

४४० 'हत्थिवण्णं तथेवस्सं, पब्बतं जलधिं तथा ।
चन्दं च सुरियं मेरुं, सक्कवण्णं च दस्सयुं ।।

४४१ 'यसोधरा मयं वीर, पादे वन्दाम चक्खुम ।
तव चिरपभावेन[6], निप्फन्ना नरनायक ।।

---

१ च – स्या० । २–२ सब्बायो – सी०, स्या० । ३ कामधातुमतिक्कन्ता – सी०, स्या० । ४ दस्सेसु – सी०, देसेसु – स्या० । ५ लोके – सी० । ६ वीरपभावेन – सी०, चिरप्पभावेन – स्या० ।

४४२ 'इद्धीसु च वसी होम, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होम महामुने ॥
४४३ 'पुब्बेनिवास जानाम, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥
४४४ 'अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण अम्ह महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ॥
४४५ 'पुब्बान लोकनाथान, सङ्गम नो निदस्सित ।
अधिकारा बहू अम्ह, तुय्हत्थाय महामुने ॥
४४६ 'य अम्ह पूरित कम्म, कुसल सरसे मुने ।
तुय्हत्थाय महावीर, पुञ्ञानुपचितानि नो ॥
४४७ 'अभब्बट्ठाने वज्जेत्वा, वारयिम्ह अनाचर ।
तुय्हत्थाय महावीर, चत्तानि[1] जीवितानि नो[1] ॥
४४८ 'नेककोटिसहस्सानि, भरियत्थायदासि नो ।
न तत्थ विमना होम, तुय्हत्थाय महामुने ॥
४४९ 'नेककोटिसहस्सानि, उपकारायदासि नो ।
न तत्थ विमना होम, तुय्हथाय महामुने ॥
४५० 'नेककोटिसहस्सानि, भोजनत्थायदासि नो ।
न तत्थ विमना होम, तुय्हत्थाय महामुने ॥
४५१ 'नेककोटिसहस्सानि, जीवितानि चजिम्हसे[2] ।
भयमोक्ख करिस्साम, जीवितानि चजिम्हसे ॥
४५२ 'अङ्गगते अलङ्कारे, वत्थे नानाविधे बहू ।
इत्थिभण्डे न गूहाम, तुय्हत्थाय महामुने ॥
४५३ 'धनधञ्ञपरिच्चाग, गामानि निगमानि च ।
खेत्त पुत्ता च धीता च, परिच्चत्ता महामुने ॥
४५४ 'हत्थी अस्सा गवा चा पि, दासियो परिचारिका ।
तुय्हत्थाय महावीर, परिच्चत्त असङ्खिय ॥
४५५ 'य अम्हे पटिमन्तेसि, दान दस्साम याचके ।
विमन नो न पस्साम, ददतो दानमुत्तम ॥

१–१ सञ्चत्त जीवितम्पि नो – स्या० । २ चजिम्ह नो – रो० ।

४५६ 'नानाविध बहु दुक्ख, ससारे च बहुब्बिधे ।
तुय्हत्थाय महावीर, अनुभुत्त असङ्खिय ।।

४५७ 'सुखप्पत्तानुमोदाम, न च दुक्खेसु दुम्मना ।
सब्बत्थ तुलिता[1] होम, तुय्हत्थाय महामुने ।।

४५८ 'अनुमग्गेन सम्बुद्धो, य धम्म अभिनीहरि । B 276
अनुभोत्वा सुख दुक्ख, पत्तो बोधि महामुने ।।

४५९ 'ब्रह्मदेव च सम्बुद्ध, गोतम लोकनायक ।
अञ्ञेस लोकनाथान, सङ्गम तेहि नो बहू ।।

४६० 'अधिकार बहु[2] अम्हे[2], तुय्हत्थाय महामुने ।
गवेसतो बुद्धधम्मे[3], मय ते परिचारिका ।।

४६१ 'कप्पे च सतसहस्से, चतुरो च असङ्खिये ।
दीपङ्करो महावीरो, उप्पज्जि लोकनायको ।।

४६२ 'पच्चन्तदेसविसये, निमन्तेत्वा तथागत ।
तस्स आगमन मग्ग, सोधेन्ति तुट्ठमानसा ।।

४६३ 'तेन कालेन सो आसि, सुमेधो नाम ब्राह्मणो ।
मग्ग च पटियादेसि, आयतो सब्बदस्सिनो ।।

४६४ 'तेन कालेन अहुम्ह, सब्बा ब्राह्मणसम्भवा ।
थलूदजानि[4] पुप्फानि, आहरिम्ह समागम ।।

४६५ 'तस्मि सो समये बुद्धो, दीपङ्करो महायसो ।
वियाकासि महावीरो, इसिमुग्गतमानस ।।

४६६ 'चलती[5] रवती पुथवी[5], सङ्कम्पति सदेवके ।
तस्स कम्म पकित्तेन्ते, इसिमुग्गतमानस ।।

४६७ 'देवकञ्ञा मनुस्सा च, मय चा पि सदेवका ।
नानापूजनीय भण्ड, पूजयित्वान पत्थयु ।।

४६८ 'तेस बुद्धो वियाकासि, जोतिदीपसनामको ।
अज्ज ये पत्थिता अत्थि, ते भविस्सन्ति सम्मुखा ।।

---

१ तुसिता – स्या० । २–२ बहू अम्ह – सी०, बहु अम्ह – स्या० । ३ बुद्धधम्म – स्या० । ४ फग्गुकजाति – स्या०, रो० । ५–५ ० पठवी – सी०, चलति रवति पठवी – स्या० ।

४६९ 'अपरिमेय्ये इतो कप्पे, य नो बुद्धो वियाकरि ।
त वाचमनुमोदेन्ता, एवकारी अहुम्ह नो ।।

४७० 'तस्स कम्मस्स सुकतस्स, तस्स[1] चित्त पसादयु ।
देवमानुसिक योनि, अनुभोत्वा असङ्खिय ।।

४७१ 'सुखदुक्खेनुभोत्वान, देवेसु मानुसेसु च ।
पच्छिमे भवे सम्पत्ते, जाताम्ह साकिये कुले ।।

४७२ 'रूपवती भोगवती, यससीलवती ततो ।
सब्बङ्गसम्पदा होम, कुलेसु अभिसक्कता ।।

४७३ 'लाभ सिलोक सक्कार, लोकधम्मसमागम ।
चित्त च दुक्खित नत्थि, वसाम अकुतोभया ।।

४७४ 'वुत्त हेत भगवता, रञ्ञो अन्तेपुरे तदा ।
खत्तियान पुरे वीर, उपकार च निद्दिसि ।।

४७५ 'उपकारा[3] च या नारी, या च नारी सुखे दुखे ।
अत्थक्खायी च या नारी, या च नारीनुकम्पिका ।।

४७६ 'धम्म चरे सुचरित, न न दुच्चरित चरे ।
धम्मचारी सुख सेति, अस्मि लोके परम्हि च ।।

४७७ 'अगार विजहित्वान[4], पब्बजिम्हनगारिय ।
अड्ढमासे असम्पत्ते, चतुसच्च फुसिम्ह नो ।।

४७८ 'चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
उपनेन्ति बहू अम्हे, सागरस्से व ऊमियो ।।

४७९ 'किलेसा झापिता अम्ह[5], भवा सब्बे समूहता ।
नागी व बन्धन छेत्वा, विहराम अनासवा ।।

४८० 'स्वागत वत नो आसि, मम[6] बुद्धस्स[6] सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

४८१ 'पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन' ।।

---

१ तत्थ – सी०, स्या० । २ तास – स्या० । ३ उपकारी – स्या० । ४ पजहित्वान – स्या० । ५ मय्ह – स्या० । ६–६ बुद्धसेट्ठस्स–स्या० ।

४८२ “एव बहुविध दुक्ख, सम्पत्ती च बहुब्बिधा ।
विसुद्धभाव सम्पत्ता, लभाम सब्बसम्पदा ।।

४८३ “या ददन्ति मकत्तान, पुञ्ञत्थाय महेसिनो ।
सहायसम्पदा होन्ति, निब्बानपदमसङ्खत ।।

४८४ “परिक्खीण अतीत च, पच्चुप्पन्न अनागत ।
सब्बकम्म पि नो खीण, पादे वन्दाम चक्खुम ।।

४८५ “निब्बानाय वदन्तीन, कि वो वक्खाम[1] उत्तरि[1] । B
सन्तसङ्खतदोम[2] हि[2], पप्पोथ[3] अमत पद” ।।

इत्थ सुद यसोधरापमुखानि अट्ठारसभिक्खुनीसहस्सानि भगवतो सम्मुखा इमा गाथायो अभासित्था ति ।

कुण्डलकेसीवग्गो ततियो ।

तस्सुद्दान

कुण्डला गोतमी चेव, धम्मदिन्ना च सकुला ।
वरनन्दा च सोणा च, कापिलानी यसोधरा ।।

दससहस्सभिक्खुनी, अट्ठारससहस्सका ।
गाथासतानि[4] चत्तारि, छ[5] च सत्ततिमेव च[5] ।।

———— ० ————

१–१ वक्खामि उत्तरिं – सी०, वक्खाम उत्तरिं – स्या० । २–२ सत्तसङ्खतदोसो यो – स्या०, रो० । ३ पज्जोत – स्या०, रो० । ४ सतानि चेव – स्या० । ५–५ अट्ठ-सत्ततिमेव च – स्या० ।

४ खत्तियावग्गो[1]

१ यसवतीपमुखभिक्खुनीसहस्सअपदान[2]

B 279 १ "भवा सब्बे परिक्खीणा, भवा[3] सन्ति[3] विमोचिता ।
सब्बासवा च नो नत्थि, आरोचेम महामुने ।।

२ "पुरिम[4] कुसल कम्म[4], य किञ्चि साधुपत्थित ।
परिभोगमय दिन्न, तुय्हत्थाय महामुने ।।

३ "बुद्धपच्चेकबुद्धान, सावकान[5] च पत्थित[5] ।
परिभोगमय दिन्न, तुय्हत्थाय महामुने ।।

४ "उच्चनीचमय[6] कम्म, भिक्खून साधुपत्थित ।
उच्चाकुलपरिकम्म, कतमेत[7] महामुने ।।

५ "तेनेव सुक्कमूलेन, चोदिता कम्मसम्पदा ।
मानुसिकमतिक्कन्ता, जायिसु खत्तिये कुले ।।

६ "उप्पत्ते[8] च कते कम्मे, जातिया वा पि एकतो ।
पच्छिमे एकतो जाता, खत्तिया कुलसम्भवा ।।

७ "रूपवती भोगवती, लाभसक्कारपूजिता ।
अन्तेपुरे महावीर, देवान विय[9] नन्दने ।।

८ "निब्बिन्दित्वा अगारम्हा, पब्बजिम्हनगारिय ।
कतिपाह उपादाय, सब्बा पत्ताम्ह निब्बुति ।।

९ "चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
उपनेन्ति बहू अम्हे, सदा सक्कतपूजिता ।।

१० "किलेसा झापिता अम्ह, भवा सब्बे समूहता ।
नागीव बन्धन छेत्वा, विहराम अनासवा ।।

११ "स्वागत वत नो आसि, मम बुद्धस्स सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कत बुद्धस्स सासन ।।

---

१ खत्तियकञ्ञावग्गो – स्या० । २ यसवतीपमुखभिक्खुनीन अपदान – सी० । ३–३ भवसन्धि – सी०, स्या० । ४–४ परिकम्मञ्च कुसल – स्या० । ५–५ बुद्धान सावकानञ्च – सी० । ६ उच्चानीच मया – स्या० । ७ कतम्हेहि – स्या०, रो० । ८ उपचिते – स्या० । ९ इव – स्या० ।

१२ "पटिसम्भिदा चतस्सो, विमोक्खा पि च अट्ठिमे । B 280
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद यसवतीपमुखानि खत्तियकञ्ञाभिक्खुनियो अट्ठारस-सहस्सानि भगवतो सम्मुखा इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

२ चतुरासीतिभिक्खुनीसहस्सअपदान

१३ "चुल्लासीतिसहस्सानि[1], ब्राह्मञ्ञाकुलसम्भवा[2] ।
सुखुमालहत्थपादा, पुरे तुय्ह महामुने ॥

१४ "वेस्ससुद्दकुले जाता, देवा नागा च किन्नरा ।
चातुद्दीपा[3] बहू कञ्ञा, पुरे तुय्ह महामुने ॥

१५ "काचि पब्बजिता अत्थि, सब्बदस्साविनो[4] बहू ।
देवा च किन्नरा नागा, फुसिस्सन्ति[5] अनागते ॥

१६ "अनुभोत्वा यस सब्ब, पत्वान सब्बसम्पदा ।
तुम्ह[6] पसाद पटिलद्धा, बुज्झिस्सन्ति अनागते ॥

१७ "अम्हे ब्राह्मणधीता तु, ब्राह्मञ्ञाकुलसम्भवा[7] ।
पेक्खतो[8] नो[8] महावीर, पादे वन्दाम चक्खुम[9] ॥

१८ "उपहता[10] भवा सब्बे, मूलतण्हा समूहता ।
समुच्छिन्ना अनुसया, पुञ्ञसङ्खारदालिता ॥

१९ "समाधिगोचरा सब्बा, समापत्तिवसी कता[11] ।
झानेन धम्मरतिया, विहरिस्साम नो सदा ॥

२० "भवनेत्ति अविज्जा च, सङ्खारा पि च खेपिता ।
सुदुद्दस पद गन्त्वा, अनुजानाथ[12] नायक ॥

२१ "उपकारा मम तुम्हे, दीघरत्त कताविनो[13] ।
चतुन्न[14] ससय छेत्वा, सब्बा गच्छन्तु[15] निब्बुति ॥

---

१ चूळासीतिसहस्सानि – स्या० । २ ब्राह्मणकुलसम्भवा – स्या० । ३ चतुद्दीपा – सी०, रो० । ४ सच्चदस्साविनो – सी०, रो० । ५ बुज्झिस्सन्ति – सी०, स्या० । ६ त्वयि – सी०, रो० । ७ ब्रह्मञ्ञाकुलसम्भवा – सी०, स्या० । ८–८ लक्खणा च – स्या० । ९ चक्खुमा – स्या० । १० उपाहता – स्या० । ११ नथा – सी०, स्या० । १२ अनुजानिम्ह – स्या०, रो० । १३ गतद्धिनो – स्या० । १४ बहुन्न – सी० । १५ गच्छथ – स्या०, रो० ।

B 281 २२ "वन्दित्वा मुनिनो पादे, कत्वा इद्धिविकुब्बनं ।
काचि दस्सेन्ति आलोकं, अन्धकारमथापरा[1] ।।
२३ "दस्सेन्ति चन्दसूरिये, सागरं च समच्छकं ।
सिनेरुं परिभण्डं च, दस्सेन्ति पारिछत्तकं ।।
२४ "तावतिंसं च भवनं, यामं दस्सेन्ति इद्धिया ।
तुसितं[2] निम्मिते देवे[2], वसवत्ती महिस्सरे ।।
२५ "ब्रह्मानो काचि दस्सेन्ति, चङ्कमं च महारहं ।
ब्रह्मवण्णं च मापेत्वा, धम्मं देसेन्ति सुञ्ञतं ।।
२६ "नानाविकुब्बनं कत्वा, इद्धिं दस्सिय सत्थुनो ।
दस्सयिंसु बलं सब्बा, पादे वन्दिंसु सत्थुनो ।।
२७ "इद्धीसु च वसी होम, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होम महामुने ।।
२८ "पुब्बेनिवासं जानाम, दिब्बचक्खु विसोधितं ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।
२९ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाणं अम्हं महावीर, उप्पन्नं तव सन्तिके ।।
३० "पुब्बानं लोकनाथानं, सङ्गमं नो निदस्सितं ।
अधिकारं बहुं अम्हं, तुम्हत्थाय महामुने ।।
३१ "यं अम्हेहि कतं कम्मं, कुसलं सरं तं मुने ।
तुम्हत्थाय महावीर, पुञ्ञानुपचितानि नो ।।
३२ "सतसहस्सितो कप्पे, पदुमुत्तरो महामुनि ।
पुरं हंसवती नाम, सम्बुद्धस्स कुलासयं[3] ।।
३३ "द्वारेन हंसवतिया, गङ्गा सन्दति सब्बदा ।
उब्बळ्हा[4] नदिया भिक्खू, गमनं न लभन्ति ते ।।
३४ "दिवसं द्वे तयो चेव, सत्ताहं मासिकं[5] ततो ।
चतुमासं[6] पि सम्पुण्णं, गमनं न लभन्ति ते ।।

१ अन्धकारं तथापरं – स्या० । २–२ तुस्सिता निम्मिता देवा – स्या० । ३ कुलालं – स्या० । ४ उब्बाळ्हा – सी०, स्या० । ५ मासकं – सी० । ६ चातुमासं – स्या० ।

३५ "तदा अहु सत्तसारो, जटिलो[1] नाम रट्ठिको[1] ।
ओरुद्धे[2] भिक्खवो दिस्वा, सेतु गङ्गाय कारयि ।।

३६ "तदा सतसहस्सेहि, सेतु गङ्गाय कारयि । B 282
सङ्घस्स ओरिमे[3] तीरे, विहार च अकारयि ।।

३७ "इत्थियो पुरिसा चेव, उच्चनीचकुलानि च ।
तस्स[4] सेतु विहार च[4], समभाग अकसु ते ।।

३८ "अम्हे अञ्ञे च मानुजा[5], विप्पसन्नेन चेतसा ।
तस्स धम्मेसु[6] दायादा, नगरे जनपदेसु च ।।

३९ "इत्थी पुमा[7] कुमारा च, बहू चेव कुमारिका ।
सेतुनो च विहारस्स, वालुका आकिरिसु ते ।।

४० "वीथि सम्मज्जन कत्वा, कदलीपुण्णघटे धजे ।
धूप चुण्ण च माल च, कार कत्वान सत्थुनो ।।

४१ "सेतुविहारे कारेत्वा[8], निमन्तेत्वा विनायक ।
महादान ददित्वान, सम्बोधि अभिपत्थयि ।।

४२ "पदुमुत्तरो महावीरो, तारको[9] सब्बपाणिन ।
अनुमोदनीयकासि[10], जटिलस्स महामुनि[10] ।।

४३ 'सतसहस्सातिक्कन्ते, कप्पो हेस्सति भद्दको ।
भवाभवेनुभोत्वान[11], पापुणिस्सति बोधिय ।।

४४ 'काचि[12] हत्थपरिकम्म[12], कतावी नरनारियो ।
अनागतम्हि अद्धाने, सब्बा हेस्सन्ति सम्मुखा' ।।

४५ "तेन कम्मविपाकेन, चेतनापणिधीहि च ।
उप्पन्ना देवभवन[13], तुम्ह ता[14] परिचारिका ।।

४६ "दिब्बसुख असङ्खिय, मानुस च असङ्खिय ।
तुम्ह[15] ते परिचारेम[15], ससरिम्ह[16] भवाभवे ।।

१–१ जज्जियो नाम रट्ठको – स्या० । २ ओरतीरे – स्या० । ३ पारिमे – स्या० । ४–४ तेसु सेतुविहारेसु – सी०, तस्स सेतू विहारे च – रो० । ५ मनुजा – सी०, स्या० । ६ कम्मेसु – सी० । ७ पुरिसा – सी० । ८ कत्वान – स्या० । ९ गरुको – स्या० । १०–१० अनुमोदनिय कत्वा, ब्याकासि महामुनि – स्या० । ११ भवाभवे सुख लद्धा – स्या० । १२–१२ ये केचि० – सी०, ये केचि हत्थकम्म च – स्या० । १३ देवभवने – स्या० । १४ ते – स्या० । १५–१५ अनुभोन्ती चिर काल – सी०, अनुभोन्ति चिर काल – स्या० । १६ ससरित्वा – स्या० ।

४७ "सतसहस्सितो कप्पे, सुकत कम्मसम्पद ।
सुखुमाली[1] मनुस्सान[1], अथो देवपुरे वरे ॥

४८ "रूपभोगयसे चेव, अथो कित्ति[2] च सक्कत[2] ।
लभाम सतत सब्ब, सुकत कम्मसम्पद ॥

283 ४९ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, जाताम्ह[3] ब्राह्मणे कुले ।
सुखुमालहत्थपादा, सक्यपुत्तनिवेसने ॥

५० "सब्बकाल पि पथवि, न पस्साम न लङ्कत ।
चिक्खल्लभूमिममुचि[4], न पस्साम महामुने ॥

५१ "अगारे[5] वसन्ते अम्हे, सक्कार सब्बकालिक ।
उपनेन्ति सदा सब्ब, पुब्बकम्मफलेन[6] नो ॥

५२ "अगार पजहित्वान, पब्बजित्वानगारिय ।
ससारपथनित्थिण्णा[7], वीतरागा[8] भवामसे[8] ॥

५३ "चीवर पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
उपनेन्ति सदा अम्हे, सहस्सानि ततो ततो ॥

५४ "किलेसा झापिता अम्ह पे० विहराम अनासवा ॥
५५ "स्वागत वत नो आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
५६ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद चतुरासीतिब्राह्मणकञ्ञाभिक्खुनीसहस्सानि भगवतो सम्मुखा इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

३ उप्पलदायिकाथेरीअपदानं

५७ "नगरे अरुणवतिया, अरुणो नाम खत्तियो ।
तस्स रञ्ञो अहु[9] भरिया, एकज्झ[10] चारयामह[10] ॥

५८ "रहोगता निसीदित्वा, एव चिन्तेसह तदा ।
'कुसल मे कत नत्थि, आदाय गमिय मम ॥

१–१ ० मनुस्सेसु – सी०, सुखुमालि मनुस्सेसु – स्या० । २–२ कित्तिसुख पिय – स्या० । ३ जायाम्ह – स्या० । ४ चिक्खल्ल भूमि गमन – स्या०, रो० । ५ अगरा – स्या० । ६ पुब्बकम्मबलेन्तो – सी०, रो० । ७ ससारपथनित्तिण्णा – सी०, ससारपथ नितिण्णा – स्या० । ८–८ नत्थि दानि पुनब्भवो – स्या०, रो० । ९ अह – सी०, स्या० । १०–१० एकच्च वादयामह – स्या० ।

५९ 'महाभिताप कटुक, घोररूप सुदारुण ।
निरय नून गच्छामि, एत्थ मे नत्थि ससयो' ।।

६० "एवाह चिन्तयित्वान, पहसेत्वान मानस । B 284
राजान उपगन्त्वान, इद वचनमब्रवि ।।

६१ 'इत्थी नाम मय देव, पुरिसावित्तरा[1] अहु[1] ।
एक मे समण देहि, भोजयिस्सामि खत्तिय' ।।

६२ "अदासि मे तदा राजा, समण भावितिन्द्रिय ।
तस्स पत्त गहेत्वान, परमन्नेन पूरयि ।।

६३ "पूरेत्वा परम अन्न, सह सुगन्धलेपन ।
महाचेलेन छादित्वा[2], अदासि तुट्ठमानसा ।।

६४ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

६५ "सहस्सदेवराजून, महेसित्तमकारयि ।
सहस्सचक्कवत्तीन, महेसित्तमकारयि ।।

६६ "पदेसरज्ज विपुल, गणनातो असङ्खिय ।
नानाविध बहु अञ्ञ, तस्स कम्मफल ततो ।।

६७ "उप्पलस्सेव मे वण्णो, अभिरूपा सुदस्सना ।
इत्थिसब्बङ्गसम्पन्ना, अभिजाता जुतिन्धरा ।।

६८ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, अजायि साकिये कुले ।
नारीसहस्सपामोक्खा, सुद्धोदनसुतस्सह ।।

६९ "निब्बिन्दित्वा अगारेह, पब्बजि अनगारिय ।
सत्तमीरत्तिसम्पत्ता[3], चतुसच्चमपापुणि ।।

७० "चीवरं पिण्डपात च, पच्चय सयनासन ।
परिमेतु न सक्कोमि, पिण्डपातस्सिद फल ।।

७१ "य मय्ह पूरित[4] कम्मं, कुसलं सरसे मुनि ।
तुय्हत्थाय महावीर, परिचत्त बहु मया ।।

१–१ पुरिसानुगता सदा – सी०, पुरिसा न भवाम नो – स्या०, पुरिसान भरा मय – रो० । २ छादेत्वा – सी०, स्या० । ३ सत्तमिं रत्तिमप्पत्वा – सी०, रो०, सत्तमीरत्तिमप्पत्ता – स्या० । ४ पुरिम – सी०, स्या० ।

७२ "एकत्तिसे इतो कप्पे, य दानमददि तदा ।
दुग्गति नाभिजानामि, पिण्डपातस्सिद फल ॥

285 ७३ "द्वे[1] गतियो[1] पजानामि, देवत्त अथ मानुस ।
अञ्ञ गति न जानामि, पिण्डपातस्सिद फल ॥

७४ "उच्चे कुले पजायामि[2], महासाले महद्धने ।
अञ्ञे कुले न जायामि, पिण्डपातस्सिद फल ॥

७५ "भवाभवे ससरित्वा, सुक्कमूलेन चोदिता ।
अमनाप न पस्सामि, सोमनस्सकत[3] फल ॥

७६ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने[5] ॥

७७ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु[6] विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

७८ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मम महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ॥

७९ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥
८० "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
८१ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद उप्पलदायिका भिक्खुनी भगवतो सम्मुखा इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८. सिङ्गालमातुथेरीअपदानं[7]

८२ "पदुमुत्तरो नाम जिनो, सब्बधम्मान पारगू ।
इतो सतसहस्सम्हि, कप्पे उप्पज्जि नायको ॥

८३ "तदाह हसवतिय, जातामच्चकुले अहु[8] ।
नानारतनपज्जोते, इद्धे फीते महद्धने ॥

८४ "पितुना सह गन्त्वान, महाजनपुरक्खता ।
धम्म बुद्धस्स सुत्वान, पब्बजि अनगारिय ॥

---

१ दुवे गती – स्या० । २ पजानामि – म०, स्या० । ३ सोमनस्सकता – सी०, सोमनस्सस्सिद – स्या० । ५ महामुनि – सी०, स्या० । ६ दिब्बचक्खु – स्या० । ७ सिगालमातापदान – सी० । ८ अहू – स्या० ।

B 286

८५ "पब्बजित्वान कायेन, पापकम्म विवज्जयि ।
वचीदुच्चरित हित्वा, आजीव परिसोधयि ॥

८६ "बुद्धे पसन्ना धम्मे च, सङ्घे च तिब्बगारवा ।
सद्धम्मस्सवने युत्ता बुद्धदस्सनलालसा[1] ॥

८७ "अग्ग सद्धाधिमुत्तान, अस्सोसि भिक्खुनि तदा ।
त ठान पत्थयित्वान, तिस्सो सिक्खा अपूरयि ॥

८८ "ततो म सुगतो आह, करुणानुगतासयो ।
'यस्स सद्धा तथागते, अचला सुप्पतिट्ठिता ॥
सील च यस्स कल्याण, अरियकन्त पसंसित ॥

८९ 'सङ्घे पसादो यस्सत्थि, उजुभूत च दस्सन ।
अदलिद्दो ति त आहु, अमोघ तस्स जीवित ॥

९० 'तस्मा सद्ध च सील च, पसाद धम्मदस्सन ।
अनुयुञ्जेथ मेधावी, सर बुद्धान[2] सासन[2]" ॥

९१ "त सुत्वाह पमुदिता, अपुच्छि पणिधि मम ।
तदा अनोमो अमितो, ब्याकरित्थ विनायको ।
'बुद्धे पसन्ना[3] कल्याणी, लच्छसे त सुपत्थित ॥

९२ 'सतसहस्सितो कप्पे, ओक्काककुलसम्भवो ।
गोतमो नाम गोत्तेन, सत्था लोके भविस्सति ॥

९३ 'तस्स धम्मेसु दायादा, ओरसा धम्मनिम्मिता ।
सिङ्गालकस्स[4] माता[5] ति[5], हेस्सति सत्थुसाविका' ॥

९४ "त सुत्वा मुदिता हुत्वा, यावजीव तदा जिन ।
मेत्तचित्ता परिचरिं, पटिपत्तीहि नायक ॥

९५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ॥

९६ "पच्छिमे च भवे दानि, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
जाता सेट्ठिकुले फीते, महारतनसञ्चये ॥

---

१ बुद्धदस्सनसालया – स्या० । २–२ बुद्धानुसासन – सी०, बुद्धान सासन – स्या० । ३ बुद्धस्स पसन्नो – स्या० । ४ सिगालकस्स – सी०, रो० । ५–५ या माता – स्या० ।

287 ९७ "पुत्तो सिङ्गालको नाम, ममासि विपथे रतो ।
दिट्ठिगहनपक्खन्दो[1], दिसापूजनतप्परो ॥

९८ "नानादिसा नमस्सन्त[2], पिण्डाय नगर वज ।
त दिस्वा ग्रोवदी[3] बुद्धो, मग्गे ठत्वा विनायको ॥

९९ "तस्स देसयतो धम्म, पनादो विम्हयो ग्रहु ।
द्वेकोटिनरनारीन, धम्माभिसमयो ग्रहु ॥

१०० "तदाह[4] परिस गन्त्वा, सुत्वा सुगतभासित ।
सोतापत्तिफल पत्ता, पब्बजि ग्रनगारिय ॥

१०१ "न चिरेनेव कालेन, बुद्धदस्सनलालसा ।
ग्रनुस्सति त भावेत्वा, ग्ररहत्तमपापुणि ॥

१०१ "दस्सनत्थाय बुद्धस्स, सब्बदा च[5] वजामह ।
ग्रतित्ता येव पस्सामि, रूप नयननन्दन ॥

१०३ "सब्बपारमिसम्भूत, लक्खीनिलयन[6] वर[6] ।
रूप सब्बसुभाकिण्ण, ग्रतित्ता विहरामह ॥

१०४ "जिनो तस्मि गुणे तुट्ठो, एतदग्गे ठपेसि म ।
सिङ्गालकस्स या माता, ग्रग्गा सद्धाधिमुत्तिका[7] ॥

१०५ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुनि ॥

१०६ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा[8], नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

१०७ "ग्रत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मम महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ॥

१०८ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि ग्रनासवा ॥
१०९ "स्वागत वत मे ग्रासि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥
११० "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

---

१ ० पक्खन्तो – सी०, दिट्ठिगहणपक्खन्नो – स्या० । २ नमस्सति – स्या० । ३ ग्रवदि – स्या० । ४ तदा त – स्या० । ५ व – सी० । ६–६ लक्खिनिलयन पर – स्या० । ७ सद्धविमुत्तिका – रो० । ८ सब्बासवा० – सी०, सब्बास परिञ्ञाय – स्या० ।

इत्थ सुद सिङ्गालमाता भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

५ सुक्काथेरीअपदान

१११ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको । B 288
उप्पज्जि चारुदस्सनो, सब्बधम्मविपस्सको ॥

११२ "तदाहं बन्धुमतिय, जाता अञ्ञतरे कुले ।
धम्म सुत्वान मुनिनो, पब्बजि अनगारिय ॥

११३ "बहुस्सुता धम्मधरा, पटिभानवती तथा ।
विचित्तकथिका चा पि, जिनसासनकारिका ॥

११४ "तदा धम्मकथं कत्वा, हिताय[1] जनत बहु[1] ।
ततो चुताहं तुसित, उपपन्ना यसस्सिनी ॥

११५ "एकतिसे इतो कप्पे, सिखी विय सिखी जिनो ।
तपन्तो यससा लोके[2], उप्पज्जि वदत वरो ॥

११६ "तदा पि पब्बजित्वान, बुद्धसासनकोविदा ।
जोतेत्वा जिनवाक्यानि, ततो पि तिदिव गता ॥

११७ "एकतिसे व[3] कप्पम्हि[3], वेस्सभू नाम नायको ।
उप्पज्जित्थ महाञाणी, तदा पि च तथेवहं ॥

११८ "पब्बजित्वा धम्मधरा, जोतयि जिनसासन ।
गन्त्वा मरुपुर रम्म, अनुभोसि[4] महासुख ॥

११९ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ककुसन्धो जिनुत्तमो ।
उप्पज्जि नरसरणो[5], तदा पि च तथेवहं ॥

१२० "पब्बजित्वा[6] मुनिमत[6], जोतयित्वा यथायुक ।
ततो चुताहं तिदिव[7], अग सभवन यथा ॥

१२१ "इमस्मियेव कप्पम्हि, कोणागमननायको ।
उप्पज्जि लोकसरणो[8], अरणो[9] अमतङ्गतो[9] ॥

१–१ जनताय हित बहु – सी०, ० सदा – स्या०, हिताय जनससरि – रो० । २ लोक – स्या०, रो० । ३–३ इतो कप्पे – सी०, स्या० । ४ अनुभोमि – स्या० । ५ नरसद्दूलो – सी०, स्या०, रो० । ६–६ पब्बजिं जिनसासन – स्या० । ७ तिदस – स्या० । ८ वदत वरो – स्या० । ९–९ सब्बसत्तानमुत्तमो – स्या० ।

१२२ "तदा पि पब्बजित्वान, सासने तस्स तादिनो ।
बहुस्सुता धम्मधरा, जोतयिं जिनसासनं ।।

B 289 १२३ "इमस्मियेव कप्पम्हि, कस्सपो मुनिमुत्तमो[1] ।
उप्पज्जि लोकसरणो[2], अरणो मरणन्तगू ।।

१२४ "तस्सा पि नरवीरस्स, पब्बजित्वान सासने ।
परियापुटसद्धम्मा, परिपुच्छाविसारदा ।।

१२५ "सुसीला लज्जिनी चेव, तीसु सिक्खासु कोविदा ।
बहुं धम्मकथं कत्वा, यावजीवं महामुने ।।

१२६ "तेन कम्मविपाकेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुसं देहं, तावतिंसमगच्छहं ।।

१२७ "पच्छिमे च भवे दानि, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
जाता सेट्ठिकुले फीते, महारतनसञ्चये ।।

१२८ "यदा भिक्खुसहस्सेन, परिवुतो[3] लोकनायको ।
उपागमि राजगहं, सहस्सक्खेन वण्णितो ।।

१२९ 'दन्तो दन्तेहि सह पुराणजटिलेहि, विप्पमुत्तो विप्पमुत्तेहि ।
सिङ्गीनिक्खसवण्णो, राजगहं पाविसि भगवा' ।।

१३० "दिस्वा बुद्धानुभावं तं, सुत्वा व[4] गुणसञ्चयं ।
बुद्धे चित्तं पसादेत्वा, पूजयिं तं यथाबलं[5] ।।

१३१ "अपरेन च कालेन, धम्मदिन्नाय सन्तिके ।
अगारा निक्खमित्वान, पब्बजिं अनगारियं ।।

१३२ "केसेसु छिज्जमानेसु, किलेसे झापयिं अहं ।
उग्गहिं सासनं सब्बं, पब्बजित्वाचिरेनहं[6] ।।

१३३ "ततो धम्ममदेसेसि, महाजनसमागमे ।
धम्मे देसियमानम्हि, धम्माभिसमयो अहु ।।

१३४ "नेकपाणसहस्सानं, तं विदित्वातिविम्हितो[7] ।
अभिप्पसन्नो मे यक्खो, भमित्वान[8] गिरिब्बजं ।।

---

१ पुरिसुत्तमो – सी०, मुनिसत्तमो – स्या० । २ लोकनयनो – सी० । ३ परीतो – सी०, परेतो – स्या० । ४ च – सी०, स्या० । ५ महब्बलं – स्या० । ६ पब्बजित्वा न चिरेनहं – स्या० । ७ विदित्वा विजिम्हितो – स्या० । ८ गमित्वान – स्या० ।

१३५ "कि मे कता राजगहे मनुस्सा, मधु पीता व अच्छरे ।
ये सुक्क न उपासन्ति[1], देसेन्ति अमत पद ।।

१३६ "त च अप्पटिवानीय[2], असेचनकमोजव । B 290
पिवन्ति मञ्ञे सप्पञ्ञा, वलाहकमिवद्धगू ।।

१३७ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ।।

१३८ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

१३९ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मम महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ।।

१४० "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
१४१ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
१४२ पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

इत्थ सुद सुक्का भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

पञ्चम भाणवार ।

---

६ अभिरूपनन्दाथेरीअपदान[3]

१४३ "एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको ।
उप्पज्जि चारुदस्सनो, सब्बधम्मेसु चक्खुमा ।।

१४४ "तदाह बन्धुमतिय, इद्धे फीते महाकुले ।
जाता सुरूपा दयिता, पूजनीया जनस्स च ।।

१४५ "उपगन्त्वा महावीर, विपस्सि लोकनायक ।
धम्म सुणित्वा सरण, उपेसि नरनायक ।।

१४६ "सीलेसु सवुता हुत्वा, निब्बुते च नरुत्तमे ।
धातुथूपस्स उपरि, सोण्णच्छत्तमपूजयि ।।

१४७ "मुत्तचागा सीलवती, यावजीव ततो चुता ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसूपगा[4] अह[4] ।।

---

१ पयिरुपासन्ति – स्या० । २–२ पन अप्पटिवानिय – स्या० । ३ रूपनन्दा – पदान – सी० । ४–४ तावतिस अगञ्छह – स्या० ।

:91 १४८ "तदा दसहि ठानेहि, अधिभोत्वान[1] सेसके[1] ।
रूपसद्देहि गन्धेहि, रसेहि फुसनेहि[2] च ॥

१४९ "आयुना पि च वण्णेन, सुखेन यससा पि च ।
तथेवाधिपतेय्येन, अधिगय्ह विरोचहं ॥

१५० "पच्छिमे च भवे दानि, जाताहं कपिलव्हये ।
धीता खेमकसक्कस्स, नन्दा नामा[3] ति[3] विस्सुता ॥

१५१ "अभिरूपसम्पदं[4] पि, अहु[5] मे कन्तिसूचकं ।
यदाहं योब्बनप्पत्ता, रूपलावञ्ञभूसिता[6] ॥

१५२ "तदा[7] ममत्थे[7] सक्यानं, विवादो सुमहा अहु ।
पब्बाजेसि ततो तातो, मा सक्या विनस्सिसुं[8] ति ॥

१५३ "पब्बजित्वा तथागतं, रूपदेस्सिं नरुत्तमं ।
सुत्वान नोपगच्छामि, मम रूपेन गब्बिता ॥

१५४ "ओवादं पि न गच्छामि, बुद्धदस्सनभीरुता[9] ।
तदा जिनो उपायेन, उपनेत्वा ससन्तिकं ॥

१५५ "तिस्सित्थियो[10] निदस्सेसि, इद्धिया मग्गकोविदो ।
अच्छरारूपसदिसं, तरुणिं जरितं[11] मतं ॥

१५६ "तायो[12] दिस्वा सुसंविग्गा, विरत्तासे कळेवरे ।
अट्ठासिं भवनिब्बिन्दा, तदा मं आह नायको ॥

१५७ 'आतुरं असुचिं पूतिं, पस्स नन्दे समुस्सयं ।
उग्घरन्तं पग्घरन्तं, बालानं अभिनन्दितं[13] ॥

१५८ 'असुभाय चित्तं भावेहि, एकग्गं सुसमाहितं ।
यथा इदं तथा एतं, यथा एतं तथा इदं ॥

१५९ 'एवमेतं अवेक्खन्ती, रत्तिन्दिवमतन्दिता ।
ततो सकाय पञ्ञाय, अभिनिब्बिज्झ वच्छसि' ॥

2 १६० "तस्सा मे अप्पमत्ताय, विचरन्तिया[14] योनिसो ।
यथाभूतं अयं कायो, दिट्ठो सन्तरबाहिरो ॥

१–१ अभिभोत्वा असेसतो – स्या० । २ फुस्सनेहि – स्या० । ३–३ नामेन – स्या० । ४ अभिरूपं उपपदं – सी०, अभिरूपं उप्पादं – रो० । ५ आहु – स्या० । ६ रूपवण्णविभूसिता – स्या० । ७–७ ० ममत्थं – सी०, इध ममत्ते – स्या० । ८ विनस्सु इति – स्या० । ९ बुद्धदस्सनभीरुका – सी०, स्या० । १० तिस्सो थीयो – सी०, रो० । ११ जरिकं – स्या० । १२ तयो – स्या० । १३ अभिपत्थितं – स्या० । १४ विचरन्त्याध – सी०, विचिनन्तीध – स्या०, रो० ।

१६१ "अथ निब्बिन्दह काये, अज्झत्त च विरज्जह ।
अप्पमत्ता विसयुत्ता, उपसन्ताम्हि[1] निब्बुता ।।

१६२ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोनधातुया ।
चेतोपरियञ्ञाणस्स, वसी होमि महामुने ।।

द६३ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

१६४ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मम महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ।।

१६५ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।

१६६ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।

१६७ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद अभिरूपनन्दा भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

७ अड्ढकासिथेरीअपदानं

१६८ "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन, उप्पज्जि वदत वरो ।।

१६९ "तदाह पब्बजित्वान, तस्स बुद्धस्स सासने ।
सवुता पातिमोक्खम्हि, इन्द्रियेसु च पञ्चसु ।।

१७० "मत्तञ्ञुनी च असने, युत्ता जागरिये पि च ।
वसन्ती युत्तयोगाह, भिक्खुनि विगतासव ।।

१७१ "अक्कोसि दुट्ठचित्ताह, गणिकेति भणि[2] तदा ।
तेन[3] पापेन कम्मेन[3], निरयम्हि अपच्चिस ।।

१७२ "तेन कम्मावसेसेन, अजायि गणिकाकुले । B. 293
बहुसो व पराधीना, पच्छिमाय च जातिय[4] ।।

१७३ "कासीसु सेट्ठिकुलजा, ब्रह्मचारीबलेनह ।
अच्छरा विय देवेसु, अहोसि रूपसम्पदा ।।

१७४ "दिस्वान दस्सनीय म, गिरिब्बजपुरुत्तमे ।
गणिकत्ते निवेसेसु, अक्कोसनबलेन मे ।।

---

१ उपसन्तम्हि – स्या० । २ सकिं – स्या० । ३–३ तेनेव पाप ० – स्या० । ४ जातिया – स्या० ।

१७५ "साह सुत्वान[1] सद्धम्म, बुद्धसेट्ठेन[2] देसित[2] ।
पुब्बवासनसम्पन्ना, पब्बजि अनगारिय ॥

१७६ "तदूपसम्पदत्थाय[3], गच्छन्ती जिनसन्तिक ।
मग्गे धुत्ते ठिते सुत्वा[4], लभि दूतोपसम्पद ॥

१७७ "सब्बकम्म परिक्खीण, पुञ्ञ पाप तथेव च ।
सब्बससारमुत्तिण्णा, गणिकत्त च खेपित ॥

१७८ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ॥

१७९ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

१८० "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मम महावीर, उप्पन्न तव सन्तिके ॥

१८१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥

१३२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

१८३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद आयस्मा अड्ढकासि भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

८ पुण्णिकाथेरीअपदान[5]

१८४ "विपस्सिनो भगवतो, सिखिनो वेस्सभुस्स च ।
ककुसन्धस्स मुनिनो, कोणागमनतादिनो ॥

294 १८५ "कस्सपस्स च बुद्धस्स, पब्बजित्वान सासने ।
भिक्खुनी सीलसम्पन्ना, निपका सवुतिन्द्रिया ॥

१८६ "बहुस्सुता धम्मधरा, धम्मत्थपटिपुच्छिका[6] ।
उग्गहेता च धम्मान, सोता पयिरुपासिना[7] ॥

१८७ "देसेन्ती जनमज्झेह, अहोसि जिनसासने[8] ।
बाहुसच्चेन तेनाह, पेसला अतिमञ्ञिस ॥

---

१ सुणित्वान – स्या० । २–२ बुद्धसेट्ठस्स भासित – स्या० । ३ ततोप० – सी० । ४ दिस्वा – स्या० । ५ पुण्णापादान – सी० । ६ धम्मत्थपरि० – सी, धम्मत्थपरिपुच्छिता – स्या० । ७ पयिरुपासिका – सी०, स्या० । ८ जिनसासन – स्या० ।

१८८ "पच्छिमे च भवे दानि, सावत्थिय पुरुत्तमे ।
अनाथपिण्डिनो गेहे, जाताह कुम्भदासिया ।।

१८९ "गता उदकहारिय[1], सोत्थिय दिजमद्दस ।
सीतट्टं तोयमज्झम्हि, त दिस्वा इदमब्रवि ।।

१९० 'उदहारी[2] अह मीते, सदा उदकमोतरि ।
अय्यान दण्डभयभीता, वाचादोसभयट्टिता[3] ।।

१९१ 'कस्स ब्राह्मण त्व भीतो, सदा उदकमोतरि ।
वेधमानेहि गत्तेहि, सीत वेदयसे भुस' ।।

१९२ 'जानन्ती वत म भोति, पुण्णिके परिपुच्छसि ।
करोन्त कुसल कम्म, रुन्धन्त[4] कतपापक[4] ।।

१९३ 'यो चे[5] वुड्ढो दहरो वा[5], पापकम्म पकुब्बति ।
दकाभिसिञ्चना[6] सो पि[6], पापकम्मा पमुच्चति' ।।

१९४ "उत्तरन्तस्स अक्खासि, धम्मत्थसहित पद ।
त च सुत्वा स[7] सविग्गो[7], पब्बजित्वारहा अहु ।।

१९५ "पूरेन्ती ऊनकसत, जाता दासिकुले यतो ।
ततो पुण्णा ति नाम मे, भुजिस्स म अकसु ते ।।

१९६ "सेट्ठि ततोनुजानेत्वा[8], पब्बजि अनगारिय ।
न चिरेनेव कालेन, अरहत्तमपापुणि ।।

१९७ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया । B 295
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ।।

१९८ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।

१९९ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मे विमल सुद्ध, बुद्धसेट्ठस्स वाहसा ।।

---

१ उदकहारिक – सी० । २ उदकहारी – स्या० । ३ वाचारोसभयट्टिका – स्या० । ४–४ नुदन्त कम्मपापक – स्या०, निद्धन्त ० – रो० । ५–५ वुड्ढो दहरो वापि – सी०, वुड्ढो दहरो चापि – स्या० । ६–६ ० भोति – सी०, उदकाभिसेचना ० – स्या० । ७–७ सुसविग्गो – स्या० । ८ ० अनुमोदेत्वा – सी०, स्या०, ० अनमानेत्वा – रो० ।

२०० "भावनाय महापञ्ञा, सुतेनेव सुताविनी ।
मानेन नीचकुलजा, न हि कम्म विनस्सति[1] ॥

२०१ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ॥

२०२ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ॥

२०३ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ॥

इत्थ सुद पुण्णिका भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

९ अम्बपालिथेरीअपदान

२०४ "यो रसिफुसितावेळो[2], फुस्सो नाम महामुनि ।
तस्साह भगिनी आसि, अजायि खत्तिये कुले ॥

२०५ "तस्स धम्म सुणित्वाह, विप्पसन्नेन चेतसा ।
महादान ददित्वान, पत्थयि रूपसम्पद ॥

२०६ "एकतिसे इतो कप्पे, सिखी लोकग्गनायको ।
उप्पन्नो लोकपज्जोतो, तिलोकसरणो जिनो ॥

२०७ "तदारुणपुरे रम्मे, ब्राह्मञ्ञकुलसम्भवा ।
विमुत्तचित्त कुपिता, भिक्खुनि अभिसापयि ॥

२०८ "वेसिका व[3] अनाचारा, जिनसासनदूसिका ।
एव अक्कोसयित्वान, तेन पापेन कम्मुना ॥

B 29b

२०९ "दारुण निरय गन्त्वा, महादुक्खसमप्पिता ।
ततो चुता मनुस्सेसु, उपपन्ना तपस्सिनी ॥

२१० "दसजातिसहस्सानि, गणिकत्तमकारयि ।
तम्हा[4] पापा न मुच्चिस्स, भुत्वा दुट्ठविस यथा ॥

२११ "ब्रह्मचरियमसेविस्स[5], कस्सपे जिनसासने ।
तेन कम्मविपाकेन, अजायि तिदसे पुरे ॥

२१२ "पच्छिमे भवे सम्पत्ते, अहोसि ओपपातिका ।
अम्बसाखन्तरे जाता, अम्बपाली ति तेनह ॥

---

१ पनस्सति – स्या० । २ रसिरुचितावेळो – स्या० । ३ च – स्या० । ४ ततो – स्या० । ५ ब्रह्मवेस ० – स्या०, ब्रह्मचेरम ० – रो० ।

२१३ "परिवुता पाणकोटीहि, पब्बजि जिनसासने ।
पत्ताह अचल ठान, धीता बुद्धस्स ओरसा ।।
२१४ "इद्धीसु च वसी होमि, सोतधातुविसुद्धिया[1] ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ।।
२१५ "पुब्बेनिवास जानामि, दिब्बचक्खु विसोधित ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ।।
२१६ "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाण मे विमल सुद्ध, बुद्धसेट्ठस्स वाहसा ।।
२१७ "किलेसा झापिता मय्ह पे० विहरामि अनासवा ।।
२१८ "स्वागत वत मे आसि पे० कत बुद्धस्स सासन ।।
२१९ "पटिसम्भिदा चतस्सो पे० कत बुद्धस्स सासन" ।।

इत्थ सुद अम्बपालि भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

---

१० पेसलाथेरीअपदान[2]

२२० "इमम्हि भद्दके कप्पे, ब्रह्मबन्धु महायसो ।
कस्सपो नाम गोत्तेन[3], उप्पज्जि वदत वरो ।।
२२१ "सावत्थिय पुरे वरे, उपासककुले अह । B 297
पसूता त[4] जिनवर, दिस्वा सुत्वा च देसन ।।
२२२ "त वीर सरण गन्त्वा, सीलानि च समादियि[5] ।
कदाचि सो महावीरो, महाजनसमागमे ।।
२२३ "अत्तनो अभिसम्बोधि, पकासेसि नरासभो ।
अननुस्सुतधम्मेसु, पुब्बे दुक्खादिकेसु च ।।
२२४ "चक्खु ञाण च पञ्ञा च, विज्जालोको[6] च आसि मे ।
त सुत्वा उग्गहेत्वान, परिपुच्छि[7] व[7] भिक्खवो ।।
२२५ "तेन कम्मेन सुकतेन, चेतनापणिधीहि च ।
जहित्वा मानुस देह, तावतिसमगच्छह ।।

---

१ दिब्बाय सोतधातुया – स्या० । २ पेसलापदान – सी०, सेलाथेरियापदान – स्या० । ३ नामेन – सी०, स्या० । ४ न – स्या० । ५ समादयिं – स्या० । ६ विज्जालोक – स्या० । ७–७ परिपुच्छामि – स्या० ।

२२६ "पच्छिमे च भवे दानि, जाता सेट्ठिमहाकुले ।
उपेच्च बुद्धं सद्धम्मं, सुत्वा सच्चूपसंहितं[1] ॥

२२७ "पब्बजित्वाचिरेनेव, सच्चत्थानि[2] विचिन्तयं ।
खेपेत्वा आसवे सब्बे, अरहत्तमपापुणिं ॥

२२८ "इद्धीसु च वसी होमि, दिब्बाय सोतधातुया ।
चेतोपरियञाणस्स, वसी होमि महामुने ॥

२२९ "पुब्बेनिवासं जानामि, दिब्बचक्खु विसोधितं ।
सब्बासवपरिक्खीणा, नत्थि दानि पुनब्भवो ॥

२३० "अत्थधम्मनिरुत्तीसु, पटिभाने तथेव च ।
ञाणं मे विमलं सुद्धं, बुद्धसेट्ठस्स वाहसा ॥

२३१ "किलेसा झापिता मय्हं, भवा सब्बे समूहता ।
नागी व बन्धनं छेत्वा, विहरामि अनासवा ॥

२३२ "स्वागतं वत मे आसि, मम[3] बुद्धस्स[3] सन्तिके ।
तिस्सो विज्जा अनुप्पत्ता, कतं बुद्धस्स सासनं ॥

B 298 २३३ "पटिसम्भिदा चतस्सो[4], विमोक्खा पि च अट्ठिमे ।
छळभिञ्ञा सच्छिकता, कतं बुद्धस्स सासनं" ॥

इत्थं सुदं पेसला[5] भिक्खुनी इमा गाथायो अभासित्था ति ।

खत्तियावग्गो चतुत्थो[6] ।

तस्सुद्दानं

खत्तिया ब्राह्मणी चेव, तथा उप्पलदायिका ।
सिङ्गालमाता सुक्का च, अभिरूपा[7] अड्ढकासिका[7] ॥

पुण्णा[8] च अम्बपाली च, पेसला ति च ता दस ।
गाथायो द्विसतानेत्थ, द्विचत्तालीस चुत्तरिं[8] ॥

१ मच्चुपसंहितं – स्या० । २ सब्बत्थानि – स्या० । ३–३ बुद्धसेट्ठस्स – सी०, स्या० । ४ चतस्सो च – सी० । ५ सेला – स्या०, रो० । ६ खत्तियकञ्ञावग्गो – स्या० । ७–७ अभिरूपनन्दा चेव – स्या० । ८–८ अड्ढकासिका चेव पुण्णा च अम्बपाली सेला भिक्खुनीति – स्या० ।

अथ वग्गुद्दान

सुमेधा[1] एकूपोसथा, कुण्डलकेसी खत्तिया ।
सहस्स तिसता गाथा, सत्ततालीस पिण्डिता ।।

सह उद्दानगाथाहि, गणितायो विभाविभि ।
सहस्स तिसत गाथा, सत्तपञ्ञासमेव चा ति[1] ।।

थेरीअपदान[2] समत्त ।

—— ० ——

अपदानपालि समत्ता ।

१–१ स्या० पोत्थके नत्थि । २ थेरिकापदान – म० ।

सुत्तपिटके खुद्दकनिकाये

बुद्धवंसो

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

बुद्धवंसपालि

१ रतनचङ्कमनकण्ड

१ ब्रह्मा च लोकाधिपती सहम्पती[1], B 299, R 1
कतञ्जली अनधिवर अयाचथ।
"सन्तीध सत्ताप्परजक्खजातिका,
देसेहि धम्म अनुकम्पिम पज[2]" ॥

२ सम्पन्नविज्जाचरणस्स तादिनो,
जुतिन्धरस्सन्तिमदेहधारिनो।
तथागतस्सप्पटिपुग्गलस्स,
उप्पज्जि कारुञ्ञता सब्बसत्ते[3] ॥

३ "न हेते जानन्ति सदेवमानुसा[4],
बुद्धो अय कीदिसको नरुत्तमो।
इद्धिबल पञ्ञाबल च कीदिस,
बुद्धबल लोकहितस्स कीदिस ॥

४ "न हेते जानन्ति सदेवमानुसा,
बुद्धो अय एदिसको[5] नरुत्तमो।
इद्धिबल पञ्ञाबल च एदिस,
बुद्धबल लोकहितस्स एदिस ॥

---

१ सहम्पति – स्या०, रो० । २ एत्थ स्या० पोत्थके इमा गाथायो अधिका दिस्सन्ति—

भगवा लोकाधिपती नरुत्तमो, कतञ्जली ब्रह्मगणेहि याचितो ।
सन्तीध धीराप्परजक्खजातिका, देसेतु धम्म अनुकम्पिम पज ॥
देसेतु सुगतो धम्म, देसेतु अमत पद ।
लोकानमनुकम्पाय, धम्म देसेतु नायक ॥

३ इमस्मि ठाने स्या० पोत्थके सत्तरस गाथायो अधिका दिस्सन्ति, ता तत्थेव दट्ठब्बा ।
४ सदेवमनुस्सा – स्या० । ५ ईदिसको – सी०, स्या० ।

५ "हन्दाहं दस्सयिस्सामि, बुद्धबलमनुत्तरं ।
चङ्कमं मापयिस्सामि, नभे रतनमण्डितं" ॥

६ भुम्मा महाराजिका तावतिंसा,
यामा च देवा तुसिता च निम्मिता ।
परनिम्मिता ये पि च ब्रह्मकायिका,
आनन्दिता विपुलमकंसु घोसं ॥

७ ओभासिता च पथवी सदेवका,
पुथू च लोकन्तरिका असंवुता ।
तमो च तिब्बो विहतो तदा अहु,
दिस्वान अच्छेरकं पाटिहीरं ॥

८ सदेवगन्धब्बमनुस्सरक्खसे,
आभा उळारा विपुला अजायथ ।
इमस्मिं लोके परस्मिं चोभयस्मिं[1],
अधो च उद्धं तिरियं च वित्थतं ॥

९ सत्तुत्तमो अनधिवरो विनायको,
सत्था अहु देवमनुस्सपूजितो ।
महानुभावो सतपुञ्ञलक्खणो,
दस्सेसि अच्छेरकं पाटिहीरं[2] ॥

१० सो याचितो देववरेन चक्खुमा,
अत्थं समेक्खित्वा[3] तदा नरुत्तमो ।
चङ्कमं[4] मापयि लोकनायको,
सुनिट्ठितं सब्बरतननिम्मितं ॥

११ इद्धी च आदेसनानुसासनी,
तिपाटिहीरे भगवा वसी अहु ।
चङ्कमं मापयि लोकनायको,
सुनिट्ठितं सब्बरतननिम्मितं ॥

---

१ चूभये – स्या० । २ एत्थ स्या० पोत्थके इमा द्वे गाथायो अधिका दिस्सन्ति—
तस्मिं समागमे सत्था, अब्भुग्गन्त्वा नभे तले ।
सिनेरुपब्बतं रम्मं, चङ्कमं मापयी जिनो ॥
दससहस्सि लोकधातु-देवता जिनसन्तिके ।
तथागतं नमस्सित्वा, बुद्धपूजं करिंसु ते ॥
३ समेक्खित्व – सी० । ४ चङ्कमं तत्थ – सी० ।

१२ दससहस्सीलोकधातुया, सिनेरुपब्बतुत्तमे ।
थम्भे व दस्सेसि पटिपाटिया, चङ्कमे रतनामये ॥

१३ दससहस्सी अतिक्कम्म, चङ्कमं मापयी जिनो ।
सब्बसोण्णमया पस्से, चङ्कमे रतनामये ॥

१४ तुलासङ्घाटानुवग्गा[1], सोवण्णफलकत्थता[1] । B 301
वेदिका सब्बसोवण्णा, दुभतो पस्सेसु निम्मिता ॥

१५ मणिमुत्तावालुकाकिण्णा[2], निम्मितो[3] रतनामयो[3] ।
ओभासेति दिसा सब्बा, सतरंसी व उग्गतो ॥

१६ तस्मिं चङ्कमने धीरो, द्वत्तिंसवरलक्खणो ।
विरोचमानो सम्बुद्धो, चङ्कमे चङ्कमी जिनो ॥

१७ दिब्बं मन्दारवं पुप्फं, पदुमं पारिछत्तकं ।
चङ्कमने ओकिरन्ति, सब्बे देवा समागता ॥

१८ पस्सन्ति तं देवसङ्घा, दससहस्सी पमोदिता[4] ।
नमस्समाना निपतन्ति, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ॥

१९ तावतिंसा च यामा च, तुसिता चा पि देवता ।
निम्मानरतिनो देवा, ये देवा वसवत्तिनो ।
उदग्गचित्ता सुमना, पस्सन्ति लोकनायकं ॥

२० सदेवगन्धब्बमनुस्सरक्खसा,
नागा सुपण्णा अथ वा पि किन्नरा[5] ।
पस्सन्ति तं लोकहितानुकम्पकं, R 3
नभे व अच्चुग्गतचन्दमण्डलं ॥

२१ आभस्सरा सुभकिण्हा, वेहप्फला अकनिट्ठा च देवता[6] ।
सुसुद्धसुक्कवत्थवसना, तिट्ठन्ति पञ्जलीकता ॥

२२ मुञ्चन्ति पुप्फं पन पञ्चवण्णिकं,
मन्दारवं चन्दनचुण्णमिस्सितं[7] ।
भमेन्ति[8] चेलानि च अम्बरे तदा,
"अहो जिनो लोकहितानुकम्पको ॥

१–१ तुलासङ्घाटानुवत्ता, सोवण्णफलकत्थका – स्या० । २ मणिमुत्तावालिकाकिण्णा – म०, मणिमुत्तावालुकाकिण्णो – स्या० । ३–३ निम्मिता रतनामया – सी० । ४ समागता – स्या० । ५ रक्खसा – सी० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि । ७ चन्दनचुण्णमिस्सकं – स्या० । ८ भमन्ति – स्या० ।

२३ "तुवं सत्था च केतू च, धजो यूपो च पाणिनं ।
परायनो पतिट्ठा[1] च, दीपो च द्विपदुत्तमो[2] ॥

२४ "दससहस्सीलोकधातुया, देवतायो महिद्धिका ।
परिवारेत्वा नमस्सन्ति, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ॥

२५ "देवता देवकञ्ञा च, पसन्ना तुट्ठमानसा ।
पञ्चवण्णिकपुप्फेहि, पूजयन्ति नरासभं ॥

302 २६ "पस्सन्ति तं देवसङ्घा, पसन्ना तुट्ठमानसा ।
पञ्चवण्णिकपुप्फेहि, पूजयन्ति नरासभं ॥

२७ "अहो अच्छरियं लोके, अब्भुतं[3] लोमहंसनं ।
न मेदिसं भूतपुब्बं, अच्छेरं लोमहंसनं" ॥

२८ सकसकम्हि भवने, निसीदित्वान देवता ।
हसन्ति ता[4] महाहसितं, दिस्वानच्छेरकं नभे ॥

२९ आकासट्ठा च भूमट्ठा[5], तिणपन्थनिवासिनो[6] ।
कतञ्जली नमस्सन्ति, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ॥

३० ये पि दीघायुका नागा, पुञ्ञवन्तो महिद्धिका ।
पमोदिता नमस्सन्ति, पूजयन्ति नरुत्तमं ॥

३१ सङ्गीतियो पवत्तेन्ति[7], अम्बरे अनिलञ्जसे ।
चम्मनद्धानि वादेन्ति, दिस्वानच्छेरकं नभे ॥

३२ सङ्खा च पणवा चेव, अथो पि डिण्डिमा[8] बहू ।
अन्तलिक्खस्मिं वज्जन्ति[9], दिस्वानच्छेरकं नभे ॥

३३ अब्भुतो वत नो अज्ज, उप्पज्जि लोमहंसनो ।
धुवमत्थसिद्धिं लभाम, खणो नो पटिपादितो[10] ॥

३४ बुद्धो ति तेसं सुत्वान, पीति उप्पज्जि तावदे ।
बुद्धो बुद्धो ति कथयन्ता, तिट्ठन्ति पञ्जलीकता ॥

---

१ पतिट्ठो – सी० । २ दिपदुत्तमो – स्या० । ३ अब्भूतं – स्या० । ४. सी० पोत्थके नत्थि । ५ भुम्मट्ठा – सी० । ६ तिणपिट्ठनिवासिनो – सी०, तिणोसधिनिवासिनो – स्या० । ७ पवत्तन्ति – स्या० । ८ डेण्डिमा – सी०, देण्डिमा – स्या० । ९ वज्जेन्ति – सी० । १० पटिपादितो – स्या० ।

३५ हिङ्कारा[1] साधुकारा[1] च, उक्कुट्ठि सम्पहंसनं[2] ।
पजा च विविधा गगने, वत्तेन्ति पञ्जलीकता ॥

३६ गायन्ति सेळेन्ति च वादयन्ति च,
भुजानि[3] पोथेन्ति[3] च नच्चयन्ति च ।
मुञ्चन्ति पुप्फं पन पञ्चवण्णिकं,
मन्दारवं चन्दनचुण्णमिस्सितं ॥

३७ "यथा तुय्हं महावीर, पादेसु चक्कलक्खणं । R 4
धजवजिरपटाका, वड्ढमानङ्कुसाचितं[4] ॥

३८ "रूपे सीले समाधिम्हि, पञ्ञाय च असादिसो । B-303
विमुत्तिया असमसमो, धम्मचक्कप्पवत्तने ॥

३९ "दसनागबलं कायें, तुय्हं पाकतिकं बलं ।
इद्धिबलेन असमो, धम्मचक्कप्पवत्तने ॥

४० "एवं सब्बगुणूपेतं, सब्बङ्गसमुपागतं ।
महामुनिं कारुणिकं, लोकनाथं नमस्सथ ॥

४१ "अभिवादनं थोमनं च, वन्दनं च पसंसनं ।
नमस्सनं च पूजं च, सब्बं अरहसी तुवं ॥

४२ "ये केचि लोके वन्दनेय्या, वन्दनं अरहन्ति ये ।
सब्बसेट्ठो महावीर, सदिसो ते न विज्जति ॥

४३ "सारिपुत्तो महापञ्ञो, समाधिज्झानकोविदो ।
गिज्झकूटे ठितो येव, पस्सति लोकनायकं ॥

४४ "सुफुल्लं सालराजं व, चन्दं व गगने यथा ।
मज्झन्हिके[5] व सूरियं, ओलोकेसि नरासभं ॥

४५ "जलन्तं दीपरुक्खं व, तरुणसुरियं व उग्गतं ।
ब्यामप्पभानुरञ्जितं, धीरं[6] पस्सति लोकनायकं[7] ॥

४६ "पञ्चन्नं भिक्खुसतानं, कतकिच्चानं तादिनं ।
खीणासवानं विमलानं, खणेन सन्निपातयि ॥

१-१ हिङ्कारं साधुकारं – सी०, स्या० । २ सम्पसादनं – सी०, सम्पनादनं – स्या० । ३-३ भुजानिप्फोटेन्ति – स्या० । ४ वड्ढमानङ्कुसापितं – स्या० । ५ मज्झन्तिके – सी०, स्या०, रो० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि । ७ नायकं – सी० ।

४७ "लोकप्पसादनं नाम, पाटिहीरं निदस्सयि ।
अम्हे पि तत्थ गन्त्वान[1], वन्दिस्साम मयं जिनं ॥

४८ "एथ सब्बे गमिस्साम[2], पुच्छिस्साम मयं जिनं ।
कङ्खं विनोदयिस्साम, पस्सित्वा लोकनायकं" ॥

४९ साधू ति ते पटिस्सुत्वा, निपका संवुतिन्द्रिया ।
पत्तचीवरमादाय, तरमाना उपागमुं ॥

५० खीणासवेहि विमलेहि, दन्तेहि उत्तमे दमे ।
सारिपुत्तो महापञ्ञो, इद्धिया उपसङ्कमि ॥

04 ५१ तेहि भिक्खूहि परिवुतो, सारिपुत्तो महागणी ।
लळन्तो[3] देवो व गगने, इद्धिया उपसङ्कमि ॥

५२ उक्कासितं च खिपितं[4], अज्झुपेक्खिय[5] सुब्बता ।
सगारवा सप्पतिस्सा, सम्बुद्धं उपसङ्कमुं ॥

५३ उपसङ्कमित्वा पस्सन्ति, सयम्भुं लोकनायकं ।
नभे अच्चुग्गतं धीरं[6], चन्दं व गगने यथा ॥

५४ जलन्तं दीपरुक्खं व, विज्जुं[7] व गगने यथा ।
मज्झन्हिके व सूरियं, पस्सन्ति लोकनायकं ॥

५५ पञ्चभिक्खुसता सब्बे, पस्सन्ति लोकनायकं ।
रहदमिव विप्पसन्नं, सुफुल्लं पदुमं यथा ॥

5 ५६ अञ्जलिं पग्गहेत्वान, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ।
नमस्समाना निपतन्ति, सत्थुनो चक्कलक्खणे ॥

५७ सारिपुत्तो महापञ्ञो, कोरण्डसमसादिसो ।
समाधिज्झानकुसलो, वन्दते[8] लोकनायकं ॥

५८ गज्जिता[9] कालमेघो व, नीलुप्पलसमसादिसो ।
इद्धिबलेन असमो, मोग्गल्लानो महिद्धिको ॥

५९ महाकस्सपो पि च[10] थेरो, उत्तत्तकनकसन्निभो[11] ।
धुतगुणे अग्गनिक्खित्तो, थोमितो सत्थुवण्णितो ॥

---

१ गमिस्साम – सी० । २ समागन्त्वा – सी० । ३ जलन्तो – सी०, लिळन्तो – स्या० । ४ खिपितञ्च – स्या० । ५ अज्झुपेक्खित्वा – सी० । अज्झुपेक्खित्वान – स्या० । ६ वीरं – स्या० । ७ विज्जू – सी०, विज्जु – स्या० । ८ वन्दति – सी०, स्या० । ९ गज्जितो – स्या० । १० स्या० पोत्थके नत्थि । ११ उग्गतकनक० – स्या० ।

६० दिब्बचक्खून यो अग्गो, अनुरुद्धो महागणी ।
ञातिसेट्ठो भगवतो, अविदूरे व तिट्ठति ।।
६१ आपत्तिअनापत्तिया, सतेकिच्छाय कोविदो ।
विनये अग्गनिक्खित्तो, उपालि सत्थुवण्णितो ।।
६२ सुखुमनिपुणत्थपटिविद्धो, कथिकान पवरो गणी ।
इसि मन्तानिया पुत्तो, पुण्णो नामा ति विस्सुतो ।।
६३ एतेस चित्तमञ्ञाय, ओपम्मकुसलो मुनि ।
कङ्खच्छेदो महावीरो, कथेसि अत्तनो गुण ।।
६४ "चत्तारो ते असङ्खेय्या, कोटि येस न नायति[1] । B 305
सत्तकायो च आकासो, चक्कवाळा चनन्तका ।
बुद्धञाण अप्पमेय्य, न सक्का एते विजानितु ।।
६५ "किमेत अच्छरिय लोके, य मे इद्धिविकुब्बन ।
अञ्ञे बहू अच्छरिया, अब्भुता लोमहसना ।।
६६ "यदाह तुसिते काये, सन्तुसितो नामह तदा ।
दससहस्सी समागम्म, याचन्ति पञ्जली[2] मम ।।
६७ 'कालो[3] खो ते[3] महावीर, उप्पज्ज मातुकुच्छिय ।
सदेवक तारयन्तो, बुज्झस्सु अमत पद' ।।
६८ "तुसिता काया चवित्वान, यदा ओक्कमि[4] कुच्छिय ।
दससहस्सीलोकधातु, कम्पित्थ[5] धरणी तदा ।।
६९ "यदाह मातुकुच्छितो, सम्पजानो व निक्खमि ।
साधुकार पवत्तेन्ति, दससहस्सी पकम्पथ ।।
७० "ओक्कन्ति[6] मे समो नत्थि, जातितो अभिनिक्खमे ।
सम्बोधिय अह सेट्ठो, धम्मचक्कप्पवत्तने ।।
७१ "अहो अच्छरिय लोके, बुद्धान गुणमहन्तता ।
दससहस्सीलोकधातु, छप्पकार पकम्पथ ।
ओभासो च महा आसि, अच्छेर लोमहसन" ।।

---

१ ञायति – सी० । २ अञ्जली – स्या० । ३–३ कालो देव – सी०, कालोय ते – स्या० । ४ ओक्कमि – सी० । ५ कम्पति – स्या० । ६ ओक्कन्ति – सी०, स्या० ।

७२ भगवा तम्हि[1] समये, लोकजेट्ठो नरासभो ।
सदेवक दस्सयन्तो, इद्धिया चङ्कमी जिनो ॥

७३ चङ्कमे चङ्कमन्तो व, कथेसि लोकनायको ।
अन्तरा न निवत्तेति, चतुहत्थे चङ्कमे यथा[2] ॥

6 ७४ सारिपुत्तो महापञ्ञो, समाधिज्झानकोविदो ।
पञ्ञाय पारमिप्पत्तो[3], पुच्छति लोकनायक ॥

७५ "कीदिसो ते महावीर, अभिनीहारो नरुत्तम[4] ।
कम्हि[5] काले तया धीर, पत्थिता बोधिमुत्तमा ॥

306 ७५ "दान सील च नेक्खम्म, पञ्ञाविरिय[6] च कीदिस ।
खन्तिसच्चमधिट्ठान, मेत्तुपेक्खा च कीदिसा ॥

७७ "दस पारमी तया[7] धीर[7], कीदिसी[8] लोकनायक ।
कथ उपपारमी पुण्णा, परमत्थपारमी कथ" * ॥

७८ तस्स पुट्ठो वियाकासि, करवीकमधुरगिरो[9] ।
निब्बापयन्तो हदय, हासयन्तो सदेवक ॥

७९ अतीतबुद्धान जिनान देसित,
निकीलित बुद्धपरम्परागत ।
पुब्बेनिवासानुगताय बुद्धिया,
पकासयी लोकहित सदेवके ॥

८० "पीतिपामोज्जजनन, सोकसल्लविनोदन ।
सब्बसम्पत्तिपटिलाभ, चित्तीकत्वा[10] सुणाथ[11] मे ॥

८१ "मदनिम्मदन सोकनुद, ससारपरिमोचन[12] ।
सब्बदुक्खक्खय मग्ग, सक्कच्च पटिपज्जथा" ति ॥

रतनचङ्कमनकण्ड[13] निट्ठित[13] ।

---

१ च तम्हि – सी०, स्या० । २ तदा – सी० । ३ पारप्पत्तो पि – सी० । ४ नरासभ – सी० । ५ किम्हि – स्या० । ६ पञ्ञाविरिय – सी०, स्या० । ७–७ महावीर – स्या० । ८ कीदिसा – सी०, स्या० । * 'अतिकम्म अधिट्ठाय पे० केवल परिपूरया' ति इमा द्वे गाथायो स्या० पोत्थके अधिका दिस्सन्ति । ९ करवीरमधुरङ्गिरो – सी० । १० चित्त कत्वा – स्या० । ११ सुणोथ – सी० । १२ ससारमोचन – सी० । १३–१३ रतनचङ्कमनकण्डो निट्ठितो – म० ।

२ सुमेधपत्थनाकथा

१ कप्पे च सतसहस्से चतुरो च असङ्ख्ये ।
अमर नाम नगर, दस्सनेय्य मनोरम ॥

२ दसहि सद्देहि अविवित्त, अन्नपानसमायुत ।
हत्थिसद्द अस्ससद्द, भेरिसङ्खरथानि च ।
खादथ पिवथ चेव, अन्नपानेन घोसित ॥

३ नगर सब्बङ्गसम्पन्न, सब्बकम्ममुपागत ।
सत्तरतनसम्पन्न, नानाजनसमाकुल ।
समिद्ध देवनगर व, आवास पुञ्ञकम्मिन ॥

४ नगरे अमरवतिया, सुमेधो नाम ब्राह्मणो ।
अनेककोटिसन्निचयो, पहूतधनधञ्ञवा ॥

५ अज्झायको[1] मन्तधरो, तिण्ण वेदान पारगू ।　B 307, R 7
लक्खणे इतिहासे च, सधम्मे[2] पारमि गतो ॥

६ रहोगतो निसीदित्वा, एव चिन्तेसह तदा ।
"दुक्खो पुनब्भवो नाम, सरीरस्स च[3] भेदन[3] ॥

७ "जातिधम्मो जराधम्मो, ब्याधिधम्मो सह[4] तदा ।
अजर अमत[5] खेम, परियेसिस्सामि निब्बुति ॥

८ "यन्नूनिम पूतिकाय, नानाकुणपपूरित ।
छड्डयित्वान गच्छेय्य, अनपेक्खो[6] अनत्थिको ॥

९ "अत्थि हेहिति सो मग्गो, न सो सक्का न हेतुये ।
परियेसिस्सामि त मग्ग, भवतो परिमुत्तिया ॥

१० "यथा पि दुक्खे विज्जन्ते, सुख नाम पि विज्जति ।
एव भवे विज्जमाने, विभवो पि[7] इच्छितब्बको ॥

११ "यथा पि उण्हे विज्जन्ते, अपर विज्जति सीतल ।
एव तिविधग्गि विज्जन्ते, निब्बान इच्छितब्बक ॥

१२ "यथा पि पापे विज्जन्ते, कल्याणमपि विज्जति ।
एवमेव जाति विज्जन्ते, अजातिपिच्छितब्बक ॥

---

१ अज्झायिको – स्या० । २ सद्धम्मे – स्या० । ३–३ पभेदन – स्या० । ४ चह – सी०, स्या०, रो० । ५ अमर – सी०, स्या०, रो० । ६ अनपेखो – सी० । ७ स्या० पोत्थके नत्थि ।

१३ “यथा गूथगतो पुरिसो, तळाक दिस्वान पूरित ।
न गवेसति त तळाक, न दोसो तळाकस्स सो ॥

१४ “एव किलेसमलधोव[1], विज्जन्ते अमतन्तळे[2] ।
न गवेसति त[3] तळाक, न दोसो अमतन्तळे ॥

१५ “यथा अरीहि परिरुद्धो, विज्जन्ते गमनम्पथे[4] ।
न पलायति सो पुरिसो, न दोसो अञ्जसस्स सो ॥

१६ “एव किलेसपरिरुद्धो, विज्जमाने सिवे पथे ।
न गवेसति त मग्ग, न दोसो सिवमञ्जसे ॥

१७ “यथा पि[5] ब्याधितो पुरिसो, विज्जमाने तिकिच्छके ।
न तिकिच्छापेति त ब्याधि, न दोसो सो तिकिच्छके ॥

B 308
१८ “एव किलेसब्याधीहि, दुक्खितो परिपीळितो ।
न गवेसति त आचरिय, न दोसो सो विनायके ॥

१९ “यथा पि कुणप पुरिसो, कण्ठे बन्ध[6] जिगुच्छिय[7] ।
मोचयित्वान गच्छेय्य, सुखी सेरी सयवसी ॥

२० “तथेविम पूतिकाय, नानाकुणपसञ्चय ।
छड्डयित्वान गच्छेय्य, अनपेक्खो अनत्थिको ॥

२१ “यथा उच्चारट्ठानम्हि[8], करीस नरनारियो ।
छड्डयित्वान गच्छन्ति, अनपेक्खा अनत्थिका ॥

२२ “एवमेवाह इम काय, नानाकुणपपूरित ।
छड्डयित्वान गच्छिस्स, वच्च कत्वा यथा कुटिं ॥

२३ “यथा पि जज्जर नाव, पलुग्ग[9] उदगाहिनि[10] ।
सामीं छड्डेत्वा गच्छन्ति, अनपेक्खा अनत्थिका ॥

R 8
२४ “एवमेवाह इम काय,‘ नवच्छिद्द धुवस्सव ।
छड्डयित्वान गच्छिस्स, जिण्णनाव व सामिका ॥

२५ “यथा पि पुरिसो चोरेहि, गच्छन्तो भण्डमादिय ।
भण्डच्छेदमय दिस्वा, छड्डयित्वान गच्छति ॥

---

१ किलेसमलधोवे – सी०, रो०, ० धोवन – स्या० । २ अमतन्तले – रो० । ३ स्या० पोत्थके नत्थि । ४ गमने पथे – रो० । ५ स्या० पोत्थके नत्थि । ६ बद्ध – सी०, रो० । ७ जिगुच्छिय – रो० । ८ उस्सासठानम्हि – स्या० । ९ पलुत्त – स्या० । १० उदकगाहिनि – सी०, स्या० ।

२६ "एवमेव अयं[1] कायो, महाचोरसमो विय ।
पहायिमं गमिस्सामि, कुसलच्छेदना भया" ।।

२७ एवाहं चिन्तयित्वान, नेककोटिसतं धनं ।
नाथानाथानं दत्वान, हिमवन्तमुपागमिं ।।

२८ हिमवन्तस्साविदूरे, धम्मिको नाम पब्बतो ।
अस्समो सुकतो मय्हं, पण्णसाला सुमापिता ।।

२९ चङ्कमं तत्थ मापेसिं, पञ्चदोसविवज्जितं ।
अट्ठगुणसमूपेतं, अभिञ्ञाबलमाहरिं ।।

३० साटकं पजहिं तत्थ, नवदोसमुपागतं ।
वाकचीरं निवासेसिं, द्वादसगुणमुपागतं ।।

३१ अट्ठदोससमाकिण्णं, पजहिं पण्णसालकं ।
उपागमिं रुक्खमूलं, गुणे दसहुपागतं ।। B 309

३२ वापितं रोपितं धञ्ञं, पजहिं निरवसेसतो ।
अनेकगुणसम्पन्नं, पवत्तफलमादियिं ।।

३३ तत्थप्पधानं[2] पदहिं, निसज्जट्ठानचङ्कमे ।
अब्भन्तरम्हि सत्ताहे, अभिञ्ञाबलपापुणिं ।।

३४ एवं मे सिद्धिप्पत्तस्स, वसीभूतस्स सासने ।
दीपङ्करो नाम जिनो, उप्पज्जि लोकनायको ।।

३५ उप्पज्जन्ते च जायन्ते, बुज्झन्ते धम्मदेसने ।
चतुरो निमित्ते नाद्दसं, झानरतिसमप्पितो ।।

३६ पच्चन्तदेसविसये, निमन्तेत्वा तथागतं ।
तस्स आगमनं मग्गं, सोधेन्ति तुट्ठमानसा ।।

३७ अहं तेन समयेन, निक्खमित्वा सकस्समा ।
धुनन्तो वाकचीरानि, गच्छामि अम्बरे तदा ।।

३८ वेदजातं जनं दिस्वा, तुट्ठहट्ठं पमोदितं ।
ओरोहित्वान गगना, मनुस्से पुच्छि तावदे ।।

३९ "तुट्ठहट्ठो पमुदितो, वेदजातो महाजनो ।
कस्स सोधीयति मग्गो, अञ्जसं वटुमायनं" ।।

१ मयं – सी० । २ तत्थ पधानं – सी०, रो० ।

४० ते मे पुट्ठा वियाकसु, "बुद्धो लोके अनुत्तरो ।
दीपङ्करो नाम जिनो, उप्पज्जि लोकनायको ।
तस्स सोधीयति[1] मग्गो, अञ्जस वटुमायन" ।।

४१ बुद्धो ति वचन[2] सुत्वान, पीति उप्पज्जि तावदे ।
बुद्धो बुद्धो ति कथयन्तो, सोमनस्स पवेदयि ।।

R 9
४२ तत्थ ठत्वा विचिन्तेसि, तुट्ठो सविग्गमानसो ।
"इध बीजानि रोपिस्स, खणो[3] वे मा उपच्चगा ।।

४३ "यदि बुद्धस्स सोधेथ, एकोकास ददाथ मे ।
अह पि सोधयिस्सामि, अञ्जस वटुमायन" ।।

B 310
४४ अदसु ते ममोकास[4], सोधेतु अञ्जस तदा ।
बुद्धो बुद्धो ति चिन्तेन्तो, मग्ग सोधेमह तदा ।।

४५ अनिट्ठिते ममोकासे, दीपङ्करो महामुनि ।
चतूहि सतसहस्सेहि, छळभिञ्ञेहि तादिहि ।
खीणासवेहि विमलेहि, पटिपज्जि अञ्जस जिनो ।।

४६ पच्चुग्गमना वत्तन्ति, वज्जन्ति भेरियो बहू ।
आमोदिता नरमरू, साधुकार पवत्तयु ।।

४७ देवा मनुस्से पस्सन्ति, मनुस्सा पि[5] च[5] देवता ।
उभो पि ते पञ्जलिका, अनुयन्ति तथागत ।।

४८ देवा दिब्बेहि तुरियेहि, मनुस्सा मानुसेहि[6] च ।
उभो पि ते वज्जयन्ता, अनुयन्ति तथागत ।।

४९ दिब्ब मन्दारव पुप्फ, पदुम पारिछत्तक ।
दिसोदिस ओकिरन्ति, आकासनभगता[7] मरू ।।

५० दिब्ब[8] चन्दनचुण्ण च, वरगन्ध च केवल ।
दिसोदिस ओकिरन्ति, आकासनभगता मरू[8] ।।

५१ चम्पक सरल[9] नीप, नागपुन्नागकेतक ।
दिसोदिस उक्खिपन्ति[10], भूमितलगता नरा ।।

---

१ साविग्रते – स्या० । २ मम – सी०, स्या०, रो० । ३ खणे – रो० । ४ ममोकासे – स्या० । ५–५ पस्सन्ति – स्या० । ६ मा ुसकेहि – सी०, स्या०, रो० । ७ आकासे नभगा – स्या० । ८–८ रो० पोत्थके नत्थि । ९ सलल – सी०, सलळ – स्या०, सळल – रो० । १० ओकिरन्ति – स्या० ।

५२ केसे मुञ्चित्वाह तत्थ, वाकचीर च चम्मक ।
कलले पत्थरित्वान, अवकुज्जो निपज्जह ॥

५३ "अक्कमित्वान म बुद्धो, सह सिस्सेहि गच्छतु ।
मा न कलले[1] अक्कमित्थ[2], हिताय मे भविस्सति" ॥

५४ पथविय निपन्नस्स, एव मे आसि चेतसो ।
"इच्छमानो अह अज्ज, किलेसे झापये मम ॥

५५ "कि मे अञ्ञातवेसेन, धम्म सच्छिकतेनिध ।
सब्बञ्ञुत पापुणित्वा, बुद्धो[3] हेस्स[3] सदेवके ॥

५६ "कि मे एकेन तिण्णेन, पुरिसेन थामदस्सिना ।
सब्बञ्ञुत पापुणित्वा, सन्तारेस्स सदेवक[4] ॥

५७ "इमिना मे अधिकारेन, कतेन पुरिसुत्तमे । B 311
सब्बञ्ञुत पापुणित्वा[5], तारेमि जनत बहु ॥

५८ "ससारसोत छिन्दित्वा, विद्धसेत्वा तयो भवे ।
धम्मनाव समारुय्ह, सन्तारेस्स सदेवक[6]" ॥

५९ मनुस्सत्त[7] लिङ्गसम्पत्ति, हेतु सत्थारदस्सन ।
पब्बज्जा गुणसम्पत्ति, अधिकारो च छन्दता ।
अट्ठधम्मसमोधाना, अभिनीहारो समिज्झति[7] ॥

६० दीपङ्करो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ।
उस्सीसके म ठत्वान, इद वचनमब्रवि ॥

६१ "पस्सथ इम तापस, जटिल उग्गतापन ।
अपरिमेय्यितो कप्पे, बुद्धो लोके भविस्सति ॥ R 10

६२ "अहु[8] कपिलव्हया रम्मा, निक्खमित्वा तथागतो ।
पधान पदहित्वान, कत्वा दुक्करकारिक[9] ॥

६३ "अजपालरुक्खमूलस्मि, निसीदित्वा तथागतो ।
तत्थ पायास[10] पग्गय्ह[10], नेरञ्जरमुपेहिति ॥

६४ "नेरञ्जराय तीरम्हि, पायास अद[11] सो जिनो ।
पटियत्तवरमग्गेन, बोधिमूलमुपेहिति[12] ॥

---

१ कलल – स्या० । २ अक्कमित्थो – सी०, रो० । ३–३ मुत्तो मोचे – स्या० । ४ सदेवके – सी०, स्या०, रो० । ५ पापुणामि – स्या०, रो० । ६ सदेवके – स्या०, रो० । ७–७ स्या० पोत्थके नत्थि । ८ अथ – सी०, रो० । ९ ० कारिय – गो० । १०–१० पायसमग्गय्ह – सी०, रो० । ११ अदा – सी०, आदा – रो०, अदि – स्या० । १२ बोधिमूलम्हि एहिति – स्या०, रो० ।

६५ "ततो पदक्खिण कत्वा, बोधिमण्ड अनुत्तरो[1] ।
अस्सत्थरुक्खमूलम्हि, बुज्झिस्सति महायसो ।।

६६ "इमस्स जनिका माता, माया नाम भविस्सति ।
पिता सुद्धोदनो नाम, अय हेस्सति गोतमो ।।

६७ "अनासवा वीतरागा[2], सन्तचित्ता समाहिता ।
कोलितो उपतिस्सो च, अग्गा हेस्सन्ति सावका ।
आनन्दो नामुपट्ठाको, उपट्ठिस्सतिम[3] जिन ।।

६८ "खेमा उप्पलवण्णा च, अग्गा हेस्सन्ति साविका ।
अनासवा वीतरागा, सन्तचित्ता समाहिता ।
बोधि तस्स भगवतो, अस्सत्थो ति पवुच्चति ।।

B 312 ६९ "चित्तो च हत्थाळवको[4], अग्गा हेस्सन्तुपट्ठका ।
उत्तरा नन्दमाता च, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठिका" ।।

७० इद सुत्वान वचन, असमस्स महेसिनो ।
आमोदिता नरमरू, बुद्धबीज[5] किर[5] अय ।।

७१ उक्कुट्ठिसद्दा[6] वत्तन्ति[6], अप्फोटेन्ति[7] हसन्ति च ।
कतञ्जली नमस्सन्ति, दससहस्सी सदेवका ।।

७२ "यदिमस्स लोकनाथस्स, विरज्झिस्साम सासन ।
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इम ।।

७३ "यथा मनुस्सा नदि तरन्ता, पटितित्थ विरज्झिय ।
हेट्ठातित्थे[8] गहेत्वान, उत्तरन्ति महानदि ।।

७४ "एवमेव मय सब्बे, यदि मुञ्चामिम जिन ।
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इम" ।।

७५ दीपङ्करो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ।
मम कम्म पकित्तेत्वा, दक्खिण पादमुद्धरि[9] ।।

७६ ये तत्थासु जिनपुत्ता, पदक्खिणमकसु[10] म ।
देवा मनुस्सा असुरा च[11], अभिवादेत्वान पक्कमु ।।

---

१ नरुत्तरो – सी०, अनुत्तर – स्या० । २ वीतमला – सी०, रो० । ३ उपट्ठिस्सति त – सी०, रो० । ४ हत्थालवको – सी० । ५–५ बुद्धबीजङ्कुरो – सी०, स्या०, रो० । ६–६ उक्कुट्ठिसद्द वत्तेन्ति – सी० । ७ अप्पोठेन्ति – सी०, रो० । ८ हेट्ठातित्थ – स्या० । ९ पदमुद्धरि – सी०, रो० । १० सब्बे पदक्खिणमकसु – स्या०, रो० । ११ यक्खा – स्या० ।

७७ दस्सनं मे अतिक्कन्ते, ससङ्घे लोकनायके।
सयना वुट्ठहित्वान, पल्लङ्कं आभुजिं तदा॥

७८ सुखेन सुखितो होमि, पामोज्जेन पमोदितो।
पीतिया च अभिस्सन्नो[1], पल्लङ्कं आभुजिं तदा॥

७९ पल्लङ्केन निसीदित्वा, एवं चिन्तेसहं तदा।
"वसीभूतो अहं झाने, अभिञ्ञासु[2] पारमीगतो[2]॥ R 11

८० "सहस्सियम्हि लोकम्हि, इसयो नत्थि मे समा।
असमो[3] इद्धिधम्मेसु, अलभिं ईदिसं सुखं॥

८१ "पल्लङ्काभुजने[4] मय्हं, दससहस्साधिवासिनो।
महानादं पवत्तेसुं, 'धुवं बुद्धो भविस्सति॥

८२ 'या पुब्बे बोधिसत्तानं, पल्लङ्कवरमाभुजे। B 313
निमित्तानि पदिस्सन्ति, तानि अज्ज पदिस्सरे॥

८३ 'सीतं' ब्यपगतं होति, उण्हं च उपसम्मति।
तानि अज्ज पदिस्सन्ति, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८४ 'दससहस्सी लोकधातू, निस्सद्दा होन्ति[5] निराकुला।
तानि अज्ज पदिस्सन्ति, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८५ 'महावाता न वायन्ति, न सन्दन्ति सवन्तियो।
तानि अज्ज पदिस्सन्ति, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८६ 'थलजा दकजा[6] पुप्फा, सब्बे पुप्फन्ति तावदे।
तेपज्ज पुप्फिता सब्बे, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८७ 'लता वा यदि वा रुक्खा, फलभारा[7] होन्ति[7] तावदे।
तेपज्ज फलिता सब्बे, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८८ 'आकासट्ठा च भूमट्ठा, रतना जोतन्ति तावदे।
तेपज्ज रतना जोतन्ति, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

८९ 'मानुस्सका[8] च दिब्बा च, तुरिया वज्जन्ति तावदे।
तेपज्जुभो अभिरवन्ति, धुवं बुद्धो भविस्ससि॥

---

१ अभिस्सन्तो – सी०। २–२ अभिञ्ञापारमिगतो – स्या०, ०पारमिङ्गतो – रो०। ३ अचलो – सी०। ४ पल्लङ्काभुञ्जने – सी०। ५ होति – सी०, स्या०, रो०। ६ जलजा – स्या०। ७–७ फलधारेन्ति – स्या०, फलधारा० – रो०। ८ मानुसका – सी०, रो०, मानुस्सिका – स्या०।

९० ‘विचित्रपुप्फा[1] गगना, अभिवस्सन्ति तावदे ।
ते पि अज्ज पवस्सन्ति[2], धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९१ ‘महासमुद्दो आभुजति, दससहस्सी पकम्पति ।
तेपज्जुभो अभिरवन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९२ ‘निरये[3] पि दससहस्से[3], अग्गी निब्बन्ति तावदे ।
तेपज्ज निब्बुता अग्गी, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९३ ‘विमलो होति सूरियो, सब्बा[4] दिस्सन्ति तारका ।
ते पि अज्ज पदिस्सन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९४ ‘अनोवट्ठेन[5] उदक, महिया[6] उब्भिज्जि तावदे ।
तम्पज्जुब्भिज्जते महिया, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

314 ९५ ‘तारागणा विरोचन्ति, नक्खत्ता गगनमण्डले ।
विसाखा चन्दिमा युत्ता, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९६ ‘बिलासया दरीसया, निक्खमन्ति सकासया ।
तेपज्ज आसया छुद्धा, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९७ ‘न होन्ति[7] अरती[7] सत्तान, सन्तुट्ठा होन्ति तावदे ।
तेपज्ज सब्बे सन्तुट्ठा, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९८ ‘रोगा तदुपसम्मन्ति[8], जिघच्छा च विनस्सति ।
12 तानि अज्ज पदिस्सन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

९९ ‘रागो तदा तनु होति, दोसो मोहो विनस्सति ।
तेपज्ज विगता सब्बे, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०० ‘भय तदा[9] न भवति, अज्जपेत पदिस्सति ।
तेन लिङ्गेन जानाम, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०१ ‘रजोनुद्धसति उद्ध, अज्जपेत पदिस्सति ।
तेन लिङ्गेन जानाम, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०२ ‘अनिट्ठगन्धो पक्कमति, दिब्बगन्धो पवायति ।
सोपज्ज वायति गन्धो, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

---

१ विचित्तपुप्फा – सी०, स्या०, रो० । २ पदिस्सन्ति – सी०, स्या०, रो० । ३–३ निरयेसु दससहस्सी – मी०, निरये दससहस्सा – स्या०, निरये पि दससहस्सी – रो० । ४ सब्बे – सी० । ५ अनोवुट्ठेन – स्या०, ० वट्टेन – रो । ६ महीया – रो० । ७–७ होति अरति – सी०, स्या०, रो० । ८ तनूपसम्मन्ति – स्या० । ९ पज्ज – स्या० ।

१०३ 'सब्बे देवा पदिस्सन्ति, ठपयित्वा[1] अरूपिनो ।
तेपज्ज सब्बे दिस्सन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०४ 'यावता निरया नाम, सब्बे दिस्सन्ति तावदे ।
तेपज्ज सब्बे दिस्सन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०५ 'कुड्डा[2] कवाटा सेला च, न होन्तावरणा तदा ।
आकासभूता तेपज्ज, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०६ 'चुती च उपपत्ति च, खणे तस्मि न विज्जति ।
तानि पज्ज[3] पदिस्सन्ति, धुव बुद्धो भविस्ससि ।।

१०७ 'दव्ह पग्गण्ह[4] वीरिय[4], मा निवत्त[5] अभिक्कम ।
मयम्पेत विजानाम[6], धुव बुद्धो भविस्ससि'' ।।

१०८ बुद्धस्स वचन सुत्वा, दससहस्सीन चूभय । B 315
तुट्ठहट्ठो पमोदितो, एव चिन्तेसह[7] तदा ।।

१०९ "अद्वेज्झवचना बुद्धा, अमोघवचना जिना ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ।।

११० "यथा खित्त नभे लेड्डु[8], धुव पतति भूमिय ।
तथेव बुद्धसेट्ठान, वचन धुवसस्सत ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ।।

१११ "यथापि सब्बसत्तान, मरण धुवसस्सत ।
तथेव बुद्धसेट्ठान, वचन धुवसस्सत ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ।।

११२ "यथा रत्तिक्खये पत्ते, सूरियुग्गमन[9] धुव ।
तथेव बुद्धसेट्ठान, वचन धुवसस्सत ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ।।

११३ "यथा निक्खन्तसयनस्स, सीहस्स नदन धुव ।
तथेव बुद्धसेट्ठान, वचन धुवसस्सत ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ।।

---

१ ठपेत्वा च – स्या० । २ कुट्टा – म०, फुटा – स्या० । ३ अज्ज – सी०, स्या० । ४–४ पग्गय्ह विरिय – स्या०, ० विरिय – सी०, रो० । ५ निवत्ति – सी० । ६ पजानाम – सी० । ७ चिन्तेसिह – स्या० । ८ लेण्ड – स्या० । ९ सुरियस्सुग्गमन – सी०, रो० ।

११४ "यथा आपन्नसत्तान, भारमोरोपन धुव ।
13 तथेव बुद्धसेट्ठान, वचन धुवसस्सत ।
वितथ नत्थि बुद्धान, धुव बुद्धो भवामह ॥

११५ "हन्द बुद्धकरे धम्मे, विचिनामि इतो चितो ।
उद्ध अधो दस दिसा, यावता धम्मधातुया" ॥

११६ विचिनन्तो तदा दक्खि, पठम दानपारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, अनुचिण्ण महापथ ॥

११७ "इम त्व पठम ताव, दव्ह कत्वा समादिय ।
दानपारमित गच्छ, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥

११८ "यथा पि कुम्भो सम्पुण्णो, यस्स कस्सचि अधो कतो ।
वमते वुदक निस्सेस, न तत्थ परिरक्खति ॥

316 ११९ "तथेव याचके दिस्वा, हीनमुक्कट्ठमज्झिमे ।
ददाहि दान निस्सेस, कुम्भो विय अधो कतो ॥

१२० "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१२१ विचिनन्तो तदा दक्खि, दुतिय सीलपारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

१२२ "इम त्व दुतिय ताव, दव्ह कत्वा समादिय ।
सीलपारमित गच्छ, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥

१२३ "यथा पि चमरी[1] वाल, किस्मिञ्चि[2] पटिलग्गित[2] ।
उपेति मरण तत्थ, न विकोपेति वालधि ॥

१२४ "तथेव त्व[3] चतूसु भूमीसु, सीलानि परिपूरय ।
परिरक्ख सब्बदा सील, चमरी विय वालधि ॥

१२५ "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१२६ विचिनन्तो तदा दक्खि, ततिय नेक्खम्मपारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

---

१ चामरी – स्या० । २–२ किस्मिचि पटिलग्गित – सी०, किस्मिचि पटिविलग्गित – रो० । ३ स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि ।

१२७ "इम त्व ततिय ताव, दळ्ह कत्वा समादिय ।
नेक्खम्मपारमित[1] गच्छ, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥

१२८ "यथा अन्दुघरे[2] पुरिसो, चिरवुत्थो दुखट्टितो[3] ।
न तत्थ राग जनेसि[4], मुत्तियेव गवेसति ॥

१२९ "तथेव त्व सब्बभवे, पस्स अन्दुघरे विय ।
नेक्खम्माभिमुखो होहि, भवतो परिमुत्तिया ॥

१३० "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१३१ विचिनन्तो तदा दक्खि, चतुत्थ पञ्ञापारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

१३२ "इम त्व चतुत्थ ताव, दळ्ह कत्वा समादिय ।
पञ्ञापारमित गच्छ, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥ R 14

१३३ "यथा पि भिक्खु भिक्खन्तो, हीनमुक्कट्ठमज्झिमे । B 317
कुलानि न विवज्जेन्तो[5], एव लभति यापन ॥

१३४ "तथेव त्व सब्बकाल, परिपुच्छ[6] बुध जन ।
पञ्ञापारमित गन्त्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१३५ "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१३६ विचिनन्तो[7] तदा दक्खि, पञ्चम विरियपारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित[7] ॥

१३७ "इम त्व पञ्चम ताव, दळ्ह कत्वा समादिय ।
विरियपारमित गच्छ, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥

१३८ "यथा पि सीहो मिगराजा, निसज्जट्ठानचङ्कमे ।
अलीनविरियो होति, पग्गहितमनो सदा ॥

१३९ "तथेव त्व[8] सब्बभवे, पग्गण्ह विरिय दळ्ह ।
विरियपारमित गन्त्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१ नेक्खम्मपारमि – सी०, रो० । २ अट्टुघरे – स्या० । ३ दुखद्दितो – सी०, दुक्खद्दितो – स्या०, दुक्खड्डितो – रो० । ४ अभिजनेति – सी०, स्या०, रो० । ५ विवज्जन्तो – स्या० । ६ परिपुच्छन्तो – स्या० । ७–७ अ गाथा सी० पोत्थके न दिस्सति । ८ त्व पि – सी०, रो० ।

१४० "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१४१ विचिनन्तो तदा दक्खि, छट्ठम खन्तिपारमिं ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

१४२ "इमं त्वं छट्ठमं ताव, दळ्हं कत्वा समादिय ।
तत्थ अद्वेज्झमानसो[1], सम्बोधिं पापुणिस्ससि ॥

१४३ "यथा पि पथवी नाम, सुचिं पि असुचिं पि च ।
सब्बं सहति निक्खेपं, न करोति पटिघं[2] तया[2] ॥

१४४ "तथेव त्वं पि सब्बेसं, सम्मानावमानक्खमो ।
खन्तिपारमितं गन्त्वा, सम्बोधिं पापुणिस्ससि ॥

१४५ "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

118 १४६ विचिनन्तो तदा दक्खि, सत्तमं सच्चपारमिं ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवितं ॥

१४७ "इमं त्वं सत्तमं ताव, दळ्हं कत्वा समादिय ।
तत्थ अद्वेज्झवचनो, सम्बोधिं पापुणिस्ससि ॥

१४८ "यथा पि ओसधी नाम, तुलाभूता सदेवके ।
समये उतुवस्से वा, न वोक्कमति वीथितो ॥

१४९ "तथेव त्वं पि सच्चेसु, मा[3] वोक्कम हि[3] वीथितो ।
सच्चपारमितं गन्त्वा, सम्बोधिं पापुणिस्ससि ॥

१५० "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१५१ विचिनन्तो तदा दक्खि, अट्ठमं अधिट्ठानपारमिं ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवितं ॥

१५२ "इमं त्वं अट्ठमं ताव, दळ्हं कत्वा समादिय ।
तत्थ त्वं अचलो[4] हुत्वा, सम्बोधिं पापुणिस्ससि ॥

---

१ अद्वेज्झमनसो – स्या० । २–२ पटिघ दय – सी०, रो०, पटिघद्दय – स्या० ।
३–३ नातिक्कमहि – सी०, मा वोक्कमसि – स्या०, रो० । ४ निच्चलो – स्या० ।

१५३ "यथा पि पब्बतो सेलो, अचलो सुप्पतिट्ठितो[1] ।
न कम्पति भुसवातेहि[2], सकट्ठानेव तिट्ठति ॥

१५४ "तथेव त्व पि[3] अधिट्ठाने, सब्बदा अचलो भव ।
अधिट्ठानपारमित गन्त्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१५५ "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे ।
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१५६ विचिनन्तो तदा दक्खि, नवम मेत्तापारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

१५७ "इम त्व नवम ताव, दळ्ह कत्वा समादिय ।
मेत्ताय असमो होहि, यदि बोधि पत्तुमिच्छसि ॥

१५८ "यथा पि उदक नाम, कल्याणे पापके जने ।
सम फरति सीतेन, पवाहेति रजोमल ॥

१५९ "तथेव त्व हिताहिते, सम मेत्ताय भावय ।
मेत्तापारमित गन्त्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१६० "न हेते एत्तकायेव, बुद्धधम्मा भविस्सरे । B 319
अञ्ञे पि विचिनिस्सामि, ये धम्मा बोधिपाचना" ॥

१६१ विचिनन्तो तदा दक्खि, दसम उपेक्खापारमि ।
पुब्बकेहि महेसीहि, आसेवितनिसेवित ॥

१६२ "इम त्व दसम ताव, दळ्ह कत्वा समादिय ।
तुलाभूतो दळ्हो हुत्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१६३ "यथा पि पथवी नाम, निक्खित्त असुचि सुचि ।
उपेक्खति उभोपेते, कोपानुनयवज्जिता[4] ॥

१६४ "तथेव त्व[5] सुखदुक्खे, तुलाभूतो सदा भव ।
उपेक्खापारमित गन्त्वा, सम्बोधि पापुणिस्ससि ॥

१६५ "एत्तकायेव ते लोके, ये धम्मा बोधिपाचना ।
ततुद्ध[6] नत्थि अञ्ञत्र, दळ्ह तत्थ पतिट्ठह[7]" ॥

---

१ सुपतिट्ठितो – स्या० । २ भुसवातेहि – स्या० । ३ स्या० पोत्थके नत्थि । ४ कोपानुनयवज्जितो – सी०, कोधानुनयवज्जिता – स्या० । ५ त्वपि – सी०, रो० । ६ ततुद्ध – स्या०, रो० । ७ पतिट्ठहि – स्या० ।

१६६ इम धम्मे सम्मसतो, सभावसरसलक्खणे[1] ।
धम्मतेजेन वसुधा, दससहस्सी पकम्पथ ॥

१६७ चलती रवती पथवी, उच्छुयन्त व पीळित ।
तेलयन्ते[2] यथा चक्क, एव कम्पति मेदनी ॥

१६८ यावता परिसा आसि, बुद्धस्स परिवेसने ।
पवेधमाना सा तत्थ, मुच्छिता सेति भूमिय[3] ॥

१६९ घटानेकसहस्सानि, कुम्भीन च सता बहू ।
सञ्चुण्णमथिता तत्थ, अञ्ञमञ्ञ पघट्टिता ॥

१७० उब्बिग्गा[4] तसिता भीता, भन्ता ब्याथितमानसा[5] ।
16 महाजना समागम्म, दीपङ्करमुपागमु ॥

१७१ "कि भविस्सति लोकस्स, कल्याणमथ पापक ।
सब्बो उपद्दुतो लोको, त विनोदेहि चक्खुम[6]" ॥

१७२ तेस तदा सञ्ञापेसि, दीपङ्करो महामुनि ।
"विसट्ठा होथ मा भेथ[7], इमस्मि पथविकम्पने[8] ॥

120 १७३ "यमह अज्ज ब्याकासि, बुद्धो लोके भविस्सति ।
एसो सम्मसति धम्म, पुब्बक जिनसेवित ॥

१७४ "तस्स सम्मसतो धम्म, बुद्धभूमि असेसतो ।
तेनाय कम्पिता पथवी, दससहस्सी सदेवके" ॥

१७५ बुद्धस्स वचन सुत्वा, मनो निब्बायि[9] तावदे ।
सब्बे म उपसङ्कम्म, पुना[10] पि[10] अभिवन्दिसु ॥

१७६ समादियित्वा बुद्धगुण, दळ्ह कत्वान मानस ।
दीपङ्कर नमस्सित्वा, आसना वुट्ठहि तदा ॥

१७७ दिब्ब मानुसक[11] पुप्फ, देवा मानुसका उभो ।
समोकिरन्ति पुप्फेहि, वुट्ठहन्तस्स आसना ॥

---

१ सभावसरसलक्खणा – सी०, सभावरस० – रो० । २ तेलयन्त – स्या० । ३ भूमिया – रो० । ४ उब्भिग्गा – स्या० । ५ त्यावितमानसा – सी०, रो०, ब्यथित ० – स्या० । ६ चक्खुमा – सी०, स्या०, रो० । ७ भाथ – सी०, स्या०, रो० । ८ पुथुविकम्पने – सी०, पठविकम्पने – स्या०, रो० । ९ निब्बाति – स्या० । १०–१० पुन पि म – सी०, रो०, पुन पि – स्या० । ११ मानुस्सिक – स्या० ।

१७८ वेदयन्ति च ते सोत्थि, देवा मानुसका उभो ।
"महन्त पत्थित तुय्ह, त लभस्सु यथिच्छित ।।
१७९ "सब्बीतियो विवज्जन्तु, सोको[1] रोगो[1] विनस्सतु[2] ।
मा ते भवन्त्वन्तराया[3], फुस खिप्प बोधिमुत्तम ।।
१८० "यथा पि[4] समये पत्ते[4], पुप्फन्ति पुप्फिनो दुमा ।
तथेव त्व महावीर, बुद्धञाणेन पुप्फसि ।।
१८१ "यथा ये केचि सम्बुद्धा, पूरयु दस पारमी[5] ।
तथेव त्व महावीर, पूरय दस पारमी[5] ।।
१८२ "यथा ये केचि सम्बुद्धा, बोधिमण्डम्हि बुज्झरे ।
तथेव त्व महावीर, बुज्झस्सु जिनबोधिय ।।
१८३ "यथा ये केचि सम्बुद्धा, धम्मचक्क पवत्तयु ।
तथेव त्व महावीर, धम्मचक्क पवत्तय ।।
१८४ "पुण्णमाये[6] यथा चन्दो, परिसुद्धो[7] विरोचति ।
तथेव त्व पुण्णमनो, विरोच दससहस्सिय ।।
१८५ "राहुमुत्तो यथा सुरियो, तापेन अतिरोचति[8] ।
तथेव लोका मुञ्चित्वा, विरोच सिरिया तुव ।।
१८६ "यथा या काचि नदियो, ओसरन्ति महोदधि । B 321
एव सदेवका लोका, ओसरन्तु[9] तवन्तिके" ।।
१८७ तेहि थुतप्पसत्थो सो, दस धम्मे समादिय ।
ते धम्मे परिपूरेन्तो, पवन पाविसी तदा ति ।।

सुमेधपत्थनाकथा[10] निट्ठिता ।

---

३ दीपङ्करबुद्धवंसो

१ तदा ते भोजयित्वान, ससङ्घ लोकनायक । R 17
उपगच्छु सरण तस्स, दीपङ्करस्स सत्थुनो ।।
२ सरणागमने कञ्चि, निवेसेसि[11] तथागतो ।
कञ्चि पञ्चसु सीलेसु, सीले दसविधे पर ।।

१–१ सब्ब० – सी०, रो० । २ विवज्जतु – स्या० । ३ भवत्वन्तरायो – सी०, स्या०, रो० । ४–४ यथा समये सम्पत्ते – स्या० । ५ पारमि – स्या० । ६ पुण्णमासे – सी०, रो०, पुण्णमाय – स्या० । ७ परिपुण्णो – स्या० । ८ अभिरोचति – सी० । ९ ओसरन्ति – सी०, स्या० । १० सुमेधकथा – सी०, स्या०, सेमेधवत्थुकथा – रो० । ११ निवासेसु – सी० ।

३ कस्सचि देति सामञ्ञा, चतुरो फलमुत्तमे ।
कस्सचि असमे धम्मे, देति सो पटिसम्भिदा ॥

४ कस्सचि वरसमापत्तियो, अट्ठ देति नरासभो ।
तिस्सो कस्सचि विज्जायो, छळभिञ्ञा पवेच्छति ॥

५ तेन योगेन जनकाय, ओवदति महामुनि[1] ।
तेन वित्थारिक आसि, लोकनाथस्स सासन ॥

६ महाहनुसभक्खन्धो, दीपङ्करस्स नामको ।
वहू जने तारयति, परिमोचेति दुग्गति ॥

७ बोधनेय्य जन दिस्वा, सतसहस्से पि योजने ।
खणेन उपगन्त्वान, बोधेति त महामुनि ॥

८ पठमाभिसमये बुद्धो, कोटिसतमबोधयि ।
दुतियाभिसमये नाथो, नवुतिकोटिमबोधयि ॥

९ यदा च देवभवनम्हि, बुद्धो वम्ममदेसयि ।
नवुतिकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ॥

१० सन्निपाता तयो आसु, दीपङ्करस्स सत्थुनो ।
कोटिसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ॥

B 322 ११ पुन नारदकूटम्हि, पविवेकगते जिने ।
खीणासवा वीतमला, समिसु सतकोटियो ॥

१२ यम्हि काले महावीरो, सुदस्सनसिलुच्चये ।
नवकोटिसहस्सेहि[2], पवारेसि महामुनि[3] ॥

१३ दसवीससहस्सान, धम्माभिसमयो अहु ।
एकद्विन्न अभिसमया, गणनातो असङ्खिया ॥

१४ वित्थारिक बाहुजञ्ञ[4], इद्ध फीत अहु तदा ।
दीपङ्करस्स भगवतो, सासन सुविसोधित ॥

१५ चत्तारि सतसहस्सानि, छळभिञ्ञा महिद्धिका ।
दीपङ्कर लोकविदु, परिवारेन्ति सब्बदा ॥

---

१ सो महामुनि – सी० । २ नवुतिकोटिसहस्सान – सी०, स्या० रो० । ३ एत्थ 'अह तेन समयेन पे० पञ्चाभिञ्ञासु पारगू' ति अधिका गाथा सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु दिस्सति । ४ बहुजञ्ञा – स्या०, रो० ।

१६ ये केचि तेन समयेन, जहन्ति मानुसं भवं ।
अप्पत्तमानसा[1] सेखा[1], गरहिता भवन्ति ते ॥

१७ सुपुप्फितं पावचनं, अरहन्तेहि तादिहि ।
खीणासवेहि विमलेहि, उपसोभति सब्बदा ॥

१८ नगरं रम्मवती नाम, सुदेवो नाम खत्तियो ।
सुमेधा नाम जनिका, दीपङ्करस्स सत्थुनो ॥

१९ दसवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ[2] सो वसि[2] । R 18
हंसा कोञ्चा मयूरा[3] च[3], तयो पासादमुत्तमा ॥

२० तीणि सतसहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
पदुमा नाम सा नारी, उसभक्खन्धो अत्रजो[4] ॥

२१ निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
अनूनदसमासानि, पधाने[5] पदही जिनो ॥

२२ पधानचारं चरित्वान[6], अबुज्झि मानसं[7] मुनि ।
ब्रह्मुना याचितो सन्तो, दीपङ्करो महामुनि ॥

२३ वत्ति[8] चक्कं[8] महावीरो, नन्दारामे सिरीघरे[9] ।
निसिन्नो सिरीसमूलम्हि, अका[10] तित्थियमद्दनं ॥

२४ सुमङ्गलो च तिस्सो च, अहेसुं अग्गसावका । B 323
सागतो नामुपट्ठाको, दीपङ्करस्स सत्थुनो ॥

२५ नन्दा चेव सुनन्दा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, पिप्फली ति पवुच्चति ॥

२६ तपुस्सभल्लिका[11] नाम, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
सिरिमा कोणा[12] उपट्ठिका, दीपङ्करस्स सत्थुनो ॥

२७ असीतिहत्थमुब्बेधो, दीपङ्करो महामुनि ।
सोभति दीपरुक्खो व, सालराजा व फुल्लितो ॥

१-१ अप्पत्तमानसा सेखा – सी०, रो०, अप्पत्तमानसा सेक्खा – स्या० । २-२ अज्झावसी जिनो – स्या० । ३-३ मायुराख्य – स्या० । ४ नाम अत्रजो – सी०, स्या०, रो० । ५ पधानं – सी०, स्या०, रो० । ६ चरित्वा – सी०, रो० । ७ मानसा – स्या० । ८-८ वत्तचक्को – स्या० । ९ सिरीधरे – सी०, वसीजिनो – स्या० । १० अकासि – स्या० । ११ तपस्सुभल्लिका – सी०, ० बल्लिका – रो० । १२ सोना – सी०, रो०, सोणा – स्या० ।

२८ सतसहस्सवस्सानि, आयु तस्स महेसिनो ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

२९ जोतयित्वान सद्धम्म, सन्तारेत्वा महाजन ।
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, निब्बुतो सो ससावको ॥

३० सा च इद्धि सो च यसो, तानि च पादेसु चक्करतनानि ।
सब्ब तमन्तरहित[1], ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

३१ दीपङ्करो जिनो सत्था, नन्दाराममिह निब्बुतो ।
तत्थेवस्स[2] जिनथूपो, छत्तिसुब्बेधयोजनो ति ॥

दीपङ्करस्स भगवतो वंसो पठमो ।

---

४ कोण्डञ्ञबुद्धवंसो

R 19 १ दीपङ्करस्स अपरेन, कोण्डञ्ञो नाम नायको ।
अनन्ततेजो अमितयसो, अप्पमेय्यो दुरासदो ॥

२ धरणूपमो[3] खमनेन[4], सीलेन सागरूपमो ।
समाधिना मेरूपमो, ञाणेन गगनूपमो ॥

३ इन्द्रियबलबोज्झङ्ग-मग्गसच्चप्पकासन ।
पकासेसि सदा बुद्धो, हिताय सब्बपाणिन ॥

B 324 ४ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, कोण्डञ्ञे लोकनायके ।
कोटिसतसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ॥

५ ततो पर पि देसेन्ते, नरमरून समागमे ।
नवुतिकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ॥

६ तित्थिये अभिमद्दन्तो, यदा धम्ममदेसयि ।
असीतिकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो[5] अहु ॥

७ सन्निपाता तयो आसु, कोण्डञ्ञस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

८ कोटिसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ।
दुतियो कोटिसहस्सान, ततियो नवुतिकोटिन ॥

---

१ समन्तरहित – सी०, स्या०, रो० । २ तत्थेव तस्स – सी०, स्या०, रो० । ३ चरणूपमो – स्या० । ४ सो खमनेन – सी०, स्या०, रो० । ५ धम्माभिसमयो – सी० ।

९ अह तेन समयेन, विजितावी नाम खत्तियो ।
समुद्द अन्तमन्तेन, इस्सरिय[1] वत्तयामह ॥
१० कोटिसतसहस्सान, विमलान महेसिन ।
सह लोकग्गनाथेन, परमन्नेन तप्पयि ॥
११ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, कोण्डञ्ञो लोकनायको ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, बुद्धो लोके भविस्सति ॥
१२ "पधान पदहित्वान, कत्वा दुक्करकारिक[2] ।
अस्सत्थमूले सम्बुद्धो, बुज्झिस्सति महायसो ॥
१३ "इमस्स जनिका माता, माया नाम भविस्सति ।
पिता सुद्धोदनो नाम, अय हेस्सति गोतमो ॥
१४ "कोलितो उपतिस्सो च, अग्गा हेस्सन्ति सावका ।
आनन्दो नामुपट्ठाको उपट्ठिस्सतिम जिन ॥
१५ "खेमा उप्पलवण्णा च, अग्गा हेस्सन्ति साविका ।
बोधि तस्स भगवतो, अस्सत्थो ति पवुच्चति ॥
१६ "चित्तो च हत्थाळवको, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठका ।
नन्दमाता च उत्तरा, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठिका ।
आयु वस्ससत तस्स, गोतमस्स यसस्सिनो" ॥ R 20
१७ इद सुत्वान वचन, असमस्स महेसिनो ।
आमोदिता[3] नरमरू, बुद्धबीज किर अय ॥
१८ उक्कुट्ठिसद्दा वत्तन्ति, अप्फोटेन्ति हसन्ति च । B 325
कतञ्जली नमस्सन्ति, दससहस्सिदेवता[4] ॥
१९ "यदिमस्स लोकनाथस्स, विरज्झिस्साम सासनं ।
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इम ॥
२० "यथा मनुस्सा नदि तरन्ता, पटितित्थ विरज्झिय ।
हेट्ठातित्थे[5] गहेत्वान, उत्तरन्ति महानदि ॥
२१ "एवमेव मय सब्बे, यदि मुञ्चामिम जिन ।
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

१ इस्सर – सी०, इस्सेर – रो० । २ दुक्करकारिय – रो० । ३ आपोदिता – स्या० । ४ दससहस्सिसदेवका – सी०, स्या० रो० । ५ हेट्ठातित्थ – स्या० ।

२२ तस्साहं वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
तमेव अत्थं साधेन्तो, महारज्जं जिने अदं ।
महारज्जं ददित्वान[1], पब्बजिं तस्स सन्तिके ॥

२३ सुत्तन्तं विनयं चा पि, नवङ्गं सत्थुसासनं ।
सब्बं परियापुणित्वान, सोभयिं जिनसासनं ॥

२४ तत्थप्पमत्तो विहरन्तो, निसज्जट्ठानचङ्कमे ।
अभिञ्ञापारमिं गन्त्वा, ब्रह्मलोकमगञ्छहं ॥

२५ नगरं रम्मवती नाम, सुनन्दो नाम खत्तियो ।
सुजाता नाम जनिका, कोण्डञ्ञस्स महेसिनो ॥

B 326 २६ दसवस्ससहस्सानि, अगारं[2] अज्झ सो वसि[2] ।
सुचि[3] सुरुचि सुभो च[3], तयो पासादमुत्तमा[4] ॥

२७ तीणि सतसहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
रुचिदेवी नाम नारी[5], विजितसेनो अत्रजो ॥

२८ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि ।
अनूनदसमासानि[6], पधानं पदही जिनो ॥

२९ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, कोण्डञ्ञो द्विपदुत्तमो ।
वत्ति चक्कं महावीरो, देवानं नगरुत्तमे[7] ॥

३० भद्दो चेव सुभद्दो च, अहेसुं अग्गसावका ।
अनुरुद्धो नामुपट्ठाको, कोण्डञ्ञस्स महेसिनो ॥

३१ तिस्सा च उपतिस्सा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
सालकल्याणिको[8] बोधि, कोण्डञ्ञस्स महेसिनो ॥

३२ सोणो च उपसोणो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
नन्दा चेव सिरीमा[9] च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

३३ सो अट्ठासीति हत्थानि, अच्चुग्गतो महामुनि ।
सोभते[10] उळुराजा व, सुरियो मज्झन्हिके यथा ॥

१ चजित्वान – सी०, रो० । २–२ अगारमज्झे च सो वसि – स्या० । ३–३ रुची सुरुची सुभो – सी०, रुचि सुरुचि सुभो च – स्या०, रचि सुरुचि सुभो – रो० । ४ पासादवरमुत्तमा – सी०, रो० । ५ सा नारी – स्या० । ६ अनूनदसवस्सानि – सी० । ७ च महावने – स्या० । ८ सालकल्याणिका – सी०, रो० । ९ सिरिमा – सी०, स्या०, रो० । १० सोभति – सी०, स्या०, रो० ।

३४ वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं॥

३५ खीणासवेहि विमलेहि, विचित्ता आसि मेदनी। R 21
यथा गगनमुळूहि[1], एवं सो उपसोभथ॥

३६ ते पि नागा अप्पमेय्या, असङ्खोभा[2] दुरासदा।
विज्जुपातं व दस्सेत्वा, निब्बुता ते महायसा॥

३७ सा च अतुलिया जिनस्स इद्धि, ञाणपरिभावितो च[3] समाधि।
सब्बं तमन्तरहितं[4], ननु रित्ता सब्बसङ्खारा॥

३८ कोण्डञ्ञो पवरो[5] बुद्धो, चन्दारामम्हि[6] निब्बुतो।
तत्थेव चेतियो चित्तो[7], सत्त योजनमुस्सितो ति॥

कोण्डञ्ञस्स[8] भगवतो वंसो[8] दुतियो।

---

५ मङ्गलबुद्धवंसो

१ कोण्डञ्ञस्स अपरेन, मङ्गलो नाम नायको।
तमं लोके निहन्त्वान, धम्मोक्कमभिधारयि॥

२ अतुलासि[9] पभा तस्स, जिनेहञ्ञेहि उत्तरिं।
चन्दसुरियपभं[10] हन्त्वा, दससहस्सी विरोचति[11]॥

३ सो पि बुद्धो पकासेसि, चतुरो[12] सच्चवरुत्तमे[12]।
ते ते सच्चरसं पीत्वा[13], विनोदेन्ति महातमं॥

४ पत्वान बोधिमतुलं, पठमे धम्मदेसने।
कोटिसतसहस्सानं, धम्माभिसमयो[14] अहु॥

५ सुरिन्ददेवभवने, बुद्धो[15] धम्ममदेसयि[15]। B 327
तदा[16] कोटिसहस्सानं[16], दुतियो[17] समयो[17] अहु॥

---

१ गगन उळुभि – स्या०, ०सुलूहि – रो०। २ असङ्खोभा – स्या०। ३ रो० पोत्थके नत्थि। ४ समन्तरहितं – सी०, स्या०, रो०। ५ सिरिधरो – स्या०। ६ नन्दारामम्हि – स्या०। ७ तस्स – स्या०। ८–८ कोण्डञ्ञबुद्धवंसो – स्या०। ९ अतुलापि – सी०, रो०। १० चन्दसुरियप्पभं – स्या०। ११ विरोचयी ति – सी०। १२–१२ चतु० – सी०, रो०। १३ पित्वा – स्या०। १४ पठमाभिसमयो – सी०, स्या०, रो०। १५–१५ यदा बुद्धो पकासयि – रो०। १६–१६ नवकोटिसहस्सानं – सी०। १७–१७ दुतियाभिसमयो – स्या०, रो०।

६ यदा सुनन्दो चक्कवत्ती, सम्बुद्धं उपसङ्कमि ।
तदा आहनि[1] सम्बुद्धो, धम्मभेरिं वरुत्तमं ॥

७ सुनन्दस्सानुचरा जनता[2], तदासुं नवुतिकोटियो ।
सब्बे पि[3] ते निरवसेसा, अहेसुं एहि-भिक्खुका ॥

८ सन्निपाता तयो आसुं, मङ्गलस्स महेसिनो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमो आसि समागमो ॥

९ दुतियो[4] कोटिसतसहस्सानं, ततियो नवुतिकोटिनं ।
खीणासवानं विमलानं, तदा आसि समागमो[4] ॥

१० अहं तेन समयेन, सुरुची नाम ब्राह्मणो ।
अज्झायको मन्तधरो, तिण्णं वेदान पारगू ॥

१ 22 ११ तमहं उपसङ्कम्म[5], सरणं गन्त्वान सत्थुनो ।
सम्बुद्धप्पमुखं सङ्घं, गन्धमालेन पूजयिं ।
पूजेत्वा गन्धमालेन, गवपानेन तप्पयिं ॥

१२ सो पि मं बुद्धो ब्याकासि, मङ्गलो द्विपदुत्तमो ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१३ पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

१४ तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दस पारमिपूरिया ॥

१५ तदा पीतिमनुब्रूहन्तो, सम्बोधिवरपत्तिया ।
बुद्धे दत्वान मं गेहं, पब्बजिं तस्स सन्तिके ॥

१६ सुत्तन्तं विनयं चा पि, नवङ्गं सत्थुसासनं ।
सब्बं परियापुणित्वा, सोभयिं जिनसासनं ॥

१७ तत्थप्पमत्तो विहरन्तो, ब्रह्मं भावेत्व[6] भावनं ।
अभिञ्ञापारमिं गन्त्वा, ब्रह्मलोकमगच्छहं ॥

328 १८ उत्तरं नाम नगरं, उत्तरो नाम खत्तियो ।
उत्तरा नाम जनिका, मङ्गलस्स महेसिनो ॥

---

१ अहनि–सी०, रो० । २ च–स्या० । ३ स्या० पोत्थके नत्थि । ४–४ दुतियो कोटिसहस्सानं ०–सी०, रो०, कोटिसतसहस्सानं, दुतियो आसि समागमो । ततिये नवुतिकोटीनं, ततियो आसि समागमो – स्या० । ५ उपसङ्कमि – स्या० । ६ भावेत्वा – स्या०, रो० ।

१९ नववस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
यसवा सुचिमा सिरीमा, तयो पासादमुत्तमा ।।
२० समतिंससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
यसवती नाम नारी, सीवलो नाम अत्रजो ।।
२१ निमित्ते चतुरो दिस्वा, अस्सयानेन निक्खमि ।
अनूनअट्ठमासानि[1], पधानं पदही जिनो ।।
२२. ब्रह्मुना याचितो सन्तो, मङ्गलो नाम[2] नायको[2] ।
वत्ति[3] चक्कं महावीरो, वने सिरीवरुत्तमे[3] ।।
२३ सुदेवो धम्मसेनो च, अहेसुं अग्गसावका ।
पालितो नामुपट्ठाको, मङ्गलस्स महेसिनो ।।
२४ सीवला च असोका च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, नागरुक्खो ति वुच्चति ।।
२५ नन्दो चेव विसाखो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
अनुला चेव सुतना[4] च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ।।
२६ अट्ठासीति रतनानि, अच्चुग्गतो महामुनि ।
ततो निद्धावती[5] रंसी, अनेकसतसहस्सियो ।।
२७ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ।।
२८ यथा पि सागरे ऊमी[6], न सक्का ता[7] गणेतुये ।
तथेव सावका तस्स, न सक्का ते गणेतुये ।।
२९ याव अट्ठासि सम्बुद्धो, मङ्गलो लोकनायको ।
न तस्स सासने अत्थि, संकिलेसमरणं[8] तदा ।। R 23
३० धम्मोक्कं धारयित्वान, सन्तारेत्वा महाजनं ।
जलित्वा[9] धूमकेतू व, निब्बुतो सो महायसो ।।
३१ सङ्खारानं सभावत्थं[10], दस्सयित्वा सदेवके । B 329
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, सुरियो अत्थङ्गतो यथा ।।

१ अनूनकमट्ठमासं – सी०, रो० । २–२ लोकनायको – सी०, स्या०, रो० । ३–३ वत्तचक्को महावीरो, चरेसि दिपदुत्तमो – स्या० । ४ सुमना – स्या० । ५ निद्धावन्ति – सी० । ६ उम्मि – स्या० । ७ ते – स्या० । ८ संकिलेसमरणं – सी०, रो० । ९ जालेत्वा – सी० । १० सभावत्तं – सी०, स्या०, रो० ।

३२ उय्याने वस्सरे[1] नाम, बुद्धो निब्बायि मङ्गलो ।
तत्थेवस्स[2] जिनथूपो, तिसयोजनमुग्गतो ति ॥

मङ्गलस्स भगवतो वंसो ततियो ।

---

६ सुमनबुद्धवंसो

१ मङ्गलस्स अपरेन, सुमनो नाम नायको ।
सब्बधम्मेहि असमो, सब्बसत्तानमुत्तमो ॥

२ तदा[3] अमतभेरिं सो[3], आहनी[4] मेखले पुरे ।
धम्मसङ्खसमायुत्तं, नवङ्गं जिनसासनं ॥

३ निज्जिनित्वा[5] किलेसे सो, पत्वा[6] सम्बोधिमुत्तमं ।
मापेसि नगरं सत्था[7], सद्धम्मपुरवरुत्तमं[8] ॥

४ निरन्तरं अकुटिलं, उजुं विपुलवित्थतं ।
मापेसि सो महावीथिं, सतिपट्ठानवरुत्तमं ॥

५ फले चत्तारि सामञ्ञे, चतस्सो पटिसम्भिदा ।
छळभिञ्ञाट्ठसमापत्ती, पसारेसि तत्थ वीथियं ॥

६ ये अप्पमत्ता अखिला, हिरिविरियेहुपागता ।
ते ते इमे गुणवरे, आदियन्ति यथा सुखं ॥

७ एवमेतेन योगेन, उद्धरन्तो महाजनं ।
बोधेसि पठमं सत्था, कोटिसतसहस्सियो ॥

८ यम्हि काले महावीरो, ओवदी[9] तित्थिये गणे ।
कोटिसहस्साभिसमिसु[10], दुतिये धम्मदेसने ॥

९ यदा देवा मनुस्सा च, समग्गा एकमानसा ।
निरोधपञ्हं पुच्छिंसु, संसयं चा पि मानसं ॥

B 330 १० तदा पि धम्मदेसने, निरोधपरिदीपने ।
नवुतिकोटिसहस्सानं, ततियाभिसमयो अहु ॥

---

१ वेस्सरे – सी०, स्या०, वेस्सरो – रो० । २ तत्थेव तस्स – सी०, रो० । ३–३ सो पि तदा अमतभेरिं – सी०, रो०, तदा अमतभेरियो – स्या० । ४ अहनी – सी०, रो० । ५ विजिनित्वा – स्या०, जिनित्वान – रो० । ६ पत्तो – स्या०, रो० । ७ तत्थ – सी० । ८ धम्मपुरवरुत्तमे – सी०, धम्मपुरवरुत्तम – रो० । ९ ओवदति – सी०, ओवदि – स्या०, रो० । १० कोटिसतसहस्सानि – स्या० ।

११ सन्निपाता तयो आसु, सुमनस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान[1] तादिन ॥

१२ वस्सवुत्थस्स[2] भगवतो, अभिघुट्ठे[3] पवारणे । R 24
कोटिसतसहस्सेहि, पवारेसि तथागतो ॥

१३ ततोपरं सन्निपाते, विमले कञ्चनपब्बते ।
नवुतिकोटिसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ॥

१४ यदा सक्को देवराजा, बुद्धदस्सनुपागमि ।
असीतिकोटिसहस्सान, ततियो आसि समागमो ॥

१५ अहं तेन समयेन, नागराजा महिद्धिको ।
अतुलो नाम नामेन, उस्सन्नकुसलसञ्चयो[4] ॥

१६ तदाहं नागभवना, निक्खमित्वा सञातिभि ।
नागानं दिब्बतुरियेहि, ससङ्घं जिनमुपट्ठहिं ॥

१७ कोटिसतसहस्सानं, अन्नपानेन तप्पयिं ।
पच्चेकदुस्सयुगं दत्वा, सरणं तमुपागमिं ॥

१८ सो पि मं बुद्धो ब्याकासि, सुमनो लोकनायको ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१९ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

२० तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥

२१ नगरं[5] मेखलं नाम[5], सुदत्तो नाम खत्तियो ।
सिरिमा नाम जनिका, सुमनस्स महेसिनो ॥

२२ नववस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
चन्दो सुचन्दो वटंसो च, तयो पासादमुत्तमा ॥

२३ तेसट्ठिसतसहस्सानि[6], नारियो समलङ्कता ।
वटंसिका[7] नाम नारी, अनूपमो[8] नाम अत्रजो ॥

---

१ सन्तिचित्तान – स्या० । २ वस्सवुट्ठस्स – स्या०, रो० । ३ अभिसङ्घुट्ठे – स्या० । ४ उस्सन्नकुसलपच्चयो – सी०, रो०, उप्पन्नकुसलसञ्चयो – स्या० । ५–५ मेखलं नाम नगरं – सी०, स्या० । ६ तेसट्ठिसहस्सानि – सी०, रो० । ७ वटंसकी – सी० स्या० । ८ अनुपमो – स्या०, रो० ।

331 २४ निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
अनूनदसमासानि, पधान पदही जिनो ॥

२५ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सुमनो लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, मेखले पुरमुत्तमे ॥

२६ सरणो भावितत्तो च, अहेसु अग्गसावका ।
उदेनो नामुपट्ठाको, सुमनस्स महेसिनो ॥

२७ सोणा च उपसोणा च, अहेसु अग्गसाविका ।
सो पि बुद्धो अमितयसो[1], नागमूले अबुज्झथ ॥

२८ वरुणो चेव[2] सरणो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
चाला च उपचाला च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

२९ उच्चत्तनेन[3] सो बुद्धो, नवुतिहत्थमुग्गतो[4] ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो[5], दससहस्सी विरोचति ॥

३० नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

३१ तारणीये तारयित्वा, बोधनीये[6] च बोधयि[6] ।
परिनिब्बायि सम्बुद्धो, उळुराजा व अत्थमि[7] ॥

३२ ते च[8] खीणासवा भिक्खू, सो च बुद्धो असादिसो[9] ।
अतुलप्पभ दस्सयित्वा, निब्बुता ये[10] महायसा ॥

३४ त च आण अतुलिय, तानि च अतुलानि[11] रतनानि ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

३५ सुमनो यसधरो बुद्धो, अङ्गारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेव तस्स जिनथूपो, चतुयोजनमुग्गतो ति ॥

सुमनस्स भगवतो वसो चतुत्थो ।

---

७ रेवतबुद्धवसो

१. सुमनस्स अपरेन, रेवतो नाम नायको ।
अनूपमो असदिसो, अतुलो उत्तमो जिनो ॥

---

१ असमसमो – स्या० । २ च – सी०, रो० । ३ उच्चतरेन – सी०, रो० । ४ नवुतिहत्थसमुग्गतो – सी०, रो० । ५ कञ्चनग्घिकसङकासो – स्या० । ६–६ बोधनेय्ये अबोधयि – स्या० । ७ अट्ठमि – सी०, रो० । ८ पि – सी० । ९ असदिसो – रो० । १० ते – सी०, स्या०, रो० । ११ अतुलियानि – सी० स्या०, रो० ।

२ सो पि धम्म पकासेसि, ब्रह्मुना अभियाचितो । B 332
खन्धधातुववत्थान, अप्पवत्त भवाभवे ॥

३ तस्साभिसमया तीणि, अहेसु धम्मदेसने ।
गणनाय न वत्तब्बो, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ यदा अरिन्दम राज, विनेसि रेवतो मुनि ।
तदा कोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ सत्ताह पटिसल्लाना, वुट्ठहित्वा नरासभो ।
कोटिसत नरमरून, विनेसि उत्तमे फले ॥

६ सन्निपाता तयो आसु, रेवतस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सुविमुत्तान तादिन ॥

७ अतिक्कन्ता गणनपथ, पठम ये समागता ।
कोटिसतसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ॥

८ यो पि[1] पञ्ञाय असमो, तस्स चक्कानुवत्तको ।
सो तदा ब्याधितो[2] आसि, पत्तो जीवितसंसय ॥

९ तस्स गिलानपुच्छाय, ये तदा उपगता मुनी[3] ।
कोटिसहस्सा[4] अरहन्तो[4], ततियो आसि समागमो ॥

१० अह तेन समयेन, अतिदेवो नाम ब्राह्मणो ।
उपगन्त्वा रेवत बुद्ध, सरण तस्स गच्छह ॥

११. तस्स सील समाधि च, पञ्ञागुणमनुत्तम[5] ।
थोमयित्वा यथाथाम[6], उत्तरीयमदासह ॥

१२ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, रेवतो लोकनायको । R 26
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१३ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

१४ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

---

१ सो – स्या०, रो० । २ ब्याधिको – स्या० । ३ मुनिं – स्या०, मुनि – रो० । ४–४ कोटिसतसहस्सा ० – सी०, रो०, कोटिसतसहस्सान – स्या० । ५ पञ्ञागुणवरुत्तम – सी०, रो०, पञ्ञागुणमनुत्तर – स्या० । ६ यथाथोम – रो० ।

१५ तदा पि तं बुद्धधम्मं, सरित्वा अनुब्रूहयिं ।
आहरिस्सामि तं धम्मं, यं मय्हं अभिपत्थितं ॥

: 333 १६ नगरं सुधञ्ञवती[1] नाम, विपुलो नाम खत्तियो ।
विपुला नाम जनिका, रेवतस्स महेसिनो ॥

१७ छ[2] च वस्ससहस्सानि[2], अगारं अज्झ सो वसि ।
सुदस्सनो[3] रतनग्घि, आवेळो च विभूसितो ।
पुञ्ञकम्माभिनिब्बत्ता, तयो पासादमुत्तमा ॥

१८ तेत्तिंस[4] च सहस्सानि[4], नारियो समलङ्कता ।
सुदस्सना नाम नारी[5], वरुणो नाम अत्रजो ॥

१९ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि ।
अननसत्तमासानि, पधानं पदही जिनो ॥

२० ब्रह्मुना याचितो सन्तो, रेवतो लोकनायको ।
वत्ति चक्कं महावीरो, वरुणारामे सिरीघरे[6] ॥

२१ वरुणो ब्रह्मदेवो च, अहेसुं अग्गसावका ।
सम्भवो नामुपट्ठाको, रेवतस्स महेसिनो ॥

२२ भद्दा चेव सुभद्दा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
सो पि बुद्धो असमसमो, नागमले अबुज्झथ ॥

२३ पदुमो[7] कुञ्जरो चेव[7], अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
सिरीमा[8] चेव यसवती[8], अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

२४ उच्चत्तनेन सो बुद्धो, असीतिहत्थमुग्गतो ।
ओभासेति[9] दिसा सब्बा, इन्दकेतु व उग्गतो ॥

२५ तस्स सरीरे निब्बत्ता, पभामाला अनुत्तरा ।
दिवा वा यदि वा रत्तिं, समन्ता फरति[10] योजनं ॥

२६ सट्ठिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

१ सुधम्मक – सी०, सुधञ्ञक – स्या०, रो० । २–२ छब्बस्ससहस्सानि – सी०, स्या०, छब्बस्ससतसहस्सानि – रो० । ३ सुदस्सनो च – सी०, स्या०, रो० । ४–४ तेत्तिंस० – सी०, रो०, तेत्तिंस सत० – स्या० । ५ देवी – सी०, रो० । ६ सिरीधने – सी०, वसी जिनो – स्या०, सिरिधणे – रो० । ७–७ वरुणो च सरभो च – स्या० । ८ पाला च उपपाला च – स्या० । ९ ओभासेसि – स्या० । १० फरि – सी०, रो० ।

२७ दस्सयित्वा बुद्धबल, अमत लोके पकासय[1] ।
निब्बायि[2] अनुपादानो, यथग्गुपादानसङ्खया ॥

२८ सो च कायो रतननिभो, सो च धम्मो असादिसो ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

२९ रेवतो यसधरो बुद्धो, निब्बुतो सो महापुरे[3] । B 334
धातुवित्थारिक आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ॥

रेवतस्स भगवतो वसो पञ्चमो ।

---

८ सोभितबुद्धवसो

१ रेवतस्स अपरेन, सोभितो नाम नायको । R 27
समाहितो सन्तचित्तो, असमो अप्पटिपुग्गलो ॥

२ सो जिनो सकगेहम्हि, मानस विनिवत्तयि ।
पत्वान केवल बोधि, धम्मचक्क पवत्तयि ॥

३ याव हेट्ठा अवीचितो, भवग्गा चा पि उद्धतो ।
एत्थन्तरे एकपरिसा, अहोसि धम्मदसने ॥

४ ताय परिसाय सम्बुद्धो, धम्मचक्क पवत्तयि ।
गणनाय न वत्तब्बो, पठमाभिसमयो अहु ॥

५ ततो पर पि देसेन्ते, मरून[4] च[4] समागमे ।
नवुतिकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ॥

६ पुनापर राजपुत्तो, जयसेनो नाम खत्तियो ।
आराम रोपयित्वान, बुद्धे निय्यादयी[5] तदा ॥

७ तस्स याग[6] पकित्तेन्तो, धम्म देसेसि चक्खुमा ।
तदा कोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ॥

८ सन्निपाता तयो आसु, सोभितस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

९ उग्गतो नाम सो राजा, दान देति नरुत्तमे ।
तम्हि दाने समागञ्छु, अरहन्ता सतकोटियो ॥

---

१ पकासयि – स्या० । २ निब्बासि – स्या० । ३ महामुनि – सी०, रो०, महापुञ्ञो – स्या० । ४–४ नरमरून – सी०, स्या०, रो० । ५ निय्यातयि – रो० । ६ योग – रो० ।

१० पुनापरं पुरगणो[1], देति दानं नरुत्तमे ।
तदा नवुतिकोटीनं, दुतियो आसि समागमो ॥

335 ११ देवलोके वसित्वान, यदा ओरोहती जिनो ।
तदा असीतिकोटीनं, ततियो आसि समागमो ॥

१२ अहं तेन समयेन, सुजातो नाम ब्राह्मणो ।
तदा ससावकं बुद्धं, अन्नपानेन तप्पयिं ॥

१३ सो पि मं बुद्धो ब्याकासि, सोभितो लोकनायको ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१४ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

१५ तस्सा पि वचनं सुत्वा, हट्ठो[2] संविग्गमानसो ।
तमेवत्थमनुप्पत्तिया, उग्गं धितिमकासहं ॥

१६ सुधम्मं नाम नगरं, सुधम्मो नाम खत्तियो ।
सुधम्मा नाम जनिका, सोभितस्स महेसिनो ॥

R 28 १७ नववस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
कुमुदो नाळिनो[3] पदुमो, तयो पासादमुत्तमा ॥

१८ सत्ततिससहस्सानि[4], नारियो समलङ्कता ।
मणिला[5] नाम सा नारी, सीहो नामासि अत्रजो ॥

१९ निमित्ते चतुरो दिस्वा, पासादेनाभिनिक्खमि ।
सत्ताहं पधानचारं, चरित्वा पुरिसुत्तमो ॥

२० ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सोभितो लोकनायको ।
वत्ति चक्कं महावीरो, सुधम्मुय्यानमुत्तमे ॥

२१ असमो च सुनेत्तो च, अहेसुं अग्गसावका ।
अनोमो नामुपट्ठाको, सोभितस्स महेसिनो ॥

२२ नकुला च सुजाता च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बुज्झमानो च सो बुद्धो, नागमूले अबुज्झथ ॥

---

१ पूगगणो – स्या० । २ तुट्ठो – स्या० । ३ कलीरो – सी०, नळिनी – स्या०, नळिरो – रो० । ४ छसत्ततिसहस्सानि – सी०, तिचत्तारिसहस्सानि – स्या०, असततिसहस्सानि – रो० । ५ समङ्गी – सी०, रो०, मकिला – स्या० ।

२३ रम्मो चेव सुदत्तो[1] च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
नकुला चेव चित्ता च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

२४ अट्ठपण्णासरतनं[2], अच्चुग्गतो महामुनि ।
ओभासेति दिसा सब्बा, सतरंसी व उग्गतो ॥

२५ यथा सुफुल्लं पवनं, नानागन्धेहि धूपितं । B 336
तथेव तस्स पावचनं, सीलगन्धेहि धूपितं ॥

२६ यथा पि सागरो नाम, दस्सनेन अतप्पियो ।
तथेव तस्स पावचनं, सवणेन अतप्पियं ॥

२७ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

२८ ओवादं अनुसिट्ठिं च, दत्वान सेसके जने ।
हुतासनो व तापेत्वा, निब्बुतो सो ससावको ॥

२९ सो च बुद्धो असमसमो, ते पि[3] सावका बलप्पत्ता ।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

३० सोभितो वरसम्बुद्धो, सीहारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिकं आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ॥

सोभितस्स भगवतो वंसो छट्ठो ।

---

९ अनोमदस्सीबुद्धवंसो

१ सोभितस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो । R 29
अनोमदस्सी अमितयसो, तेजस्सी[4] दुरतिक्कमो ॥

२ सो छेत्वा बन्धनं सब्बं, विद्धंसेत्वा तयो भवे ।
अनिवत्तिगमनं मग्गं, देसेसि देवमानुसे ॥

३ सागरो व असङ्खोभो, पब्बतो व दुरासदो ।
आकासो व अनन्तो सो, सालराजा व फुल्लितो ॥

४ दस्सनेन पि तं बुद्धं, तोसिता होन्ति पाणिनो ।
ब्याहरन्तं गिरं सुत्वा, अमतं पापुणन्ति ते ॥

---

१ सुनेत्तो – स्या० । २ अट्ठपञ्ञासरतनं – सी०, स्या०, रो० । ३ पि च – सी०, रो०, च – स्या० । ४ तेजसी – सी०, स्या०, रो० ।

५ धम्माभिसमयो तस्स, इद्धो फीतो तदा अहु ।
कोटिसतानि अभिसमिसु, पठमे धम्मदेसने ॥

६ ततो पर[1] अभिसमये, वस्सन्ते धम्मवुट्ठियो ।
असीतिकोटियोभिसमिसु, दुतिये धम्मदेसने ॥

B 337 ७ ततो पर हि[2] वस्सन्ते, तप्पयन्ते च[3] पाणिन ।
अट्ठसत्ततिकोटीन, ततियाभिसमयो अहु ॥

८ सन्निपाता तयो आसु, तस्सा पि च महेसिनो ।
अभिञ्ञाबलप्पत्तान, पुप्फितान विमुत्तिया ॥

९ अट्ठसतसहस्सान, सन्निपातो[4] तदा अहु ।
पहीनमदमोहान, सन्तचित्तान तादिन ॥

१० सत्तसतसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ।
अनङ्गणान विरजान, उपसन्तान तादिन ॥

११ छन्न सतसहस्सान, ततियो आसि समागमो ।
अभिञ्ञाबलप्पत्तान, निब्बुतान तपस्सिन ॥

१२ अह तेन समयेन, यक्खो आसि महिद्धिको ।
नेकान यक्खकोटीन, वसवत्तिम्हि इस्सरो ॥

१३ तदा पि त बुद्धवर, उपगन्त्वा महेसिन ।
अन्नपानेन तप्पेसिं, ससङ्घ लोकनायक ॥

१४ सो पि म तदा ब्याकासि, विसुद्धनयनो मुनि ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१५ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ।

१६ तस्सा पि वचन सुत्वा, हट्ठो संविग्गमानसो ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

R 30 १७ नगर चन्दवती नाम, यसवा नाम खत्तियो ।
माता यसोधरा नाम, अनोमदस्सिस्स सत्थुनो ॥

१८ दसवस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
सिरी उपसिरी वड्ढो, तयो पासादमुत्तमा ॥

---

१ परम्पि – सी०, रो० । २ पि – सी०, रो० । ३ व – स्या० । ४ सन्निपाता – स्या० ।

१९ तेवीसतिसहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सिरिमा नाम सा[1] नारी[1], उपवाणो[2] नाम अत्रजो ॥

२० निमित्ते चतुरो दिस्वा, सिविकायाभिनिक्खमि ।
अनूनदसमासानि, पधान पदही जिनो ॥

२१ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, अनोमदस्सी महामुनि । B 331
वत्ति चक्क महावीरो, उय्याने[3] सो सुदस्सने[3] ॥

२२ निसभो च अनोमो[4] च, अहेसु अग्गसावका ।
वरुणो नामुपट्ठाको, अनोमदस्सिस्स सत्थुनो ॥

२३ सुन्दरी[5] च सुमना च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, अज्जुनो ति पवुच्चति ॥

२४ नन्दिवड्ढो सिरिवड्ढो, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
उप्पला[6] चेव[6] पदुमा च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

२५ अट्ठपण्णासरतन, अच्चुग्गतो महामुनि ।
पभा निद्धावती तस्स, सतरसी व उग्गतो ॥

२६ वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

२७ सुपुप्फित पावचन, अरहन्तेहि तादिहि ।
वीतरागेहि विमलेहि, सोभित्थ[7] जिनसासन ॥

२८ सो च सत्था अमितयसो, युगानि तानि[8] अतुलियानि ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

२९ अनोमदस्सी जिनो सत्था, धम्मारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स[9] जिनथूपो, उब्बेधो पञ्चवीसती[10] ति ॥

अनोमदस्सिस्स भगवतो वसो सत्तमो ।

---

१० पदुमबुद्धवंसो

१ अनोमदस्सिस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो । R 31
पदुमो नाम नामेन, असमो अप्पटिपुग्गलो ॥

१–१ नारी च – सी०, रो० । २ उपसालो – स्या० । ३–३ सुदस्सनुय्यानमुत्तमे – स्या० । ४ आसोको – सी० । ५ सुदरा – स्या० । ६–६ उपला च – स्या० । ७ सोभति – स्या० । ८ तीनि – सी० । ९ तत्थेव तस्स – सी०, स्या०, तथेव तस्स – रो० । १० पन० – स्या०, पञ्ञा० – रो० ।

२ तस्सा पि असम सील, समाधि पि अनन्तको[1] ।
असङ्खेय्य ञाणवर, विमुत्ति पि अनूपमा ॥

339 ३ तस्सा पि अतुलतेजस्स, धम्मचक्कप्पवत्तने ।
अभिसमया तयो आसु, महातमपवाहना ॥

४ पठमाभिसमये बुद्धो, कोटिसतमबोधयि ।
दुतियाभिसमये धीरो, नवुतिकोटिमबोधयि ॥

५ यदा च पदुमो बुद्धो, ओवदी सकमत्रज ।
तदा असीतिकोटीन, ततियाभिसमयो अहु ॥

६ सन्निपाता तयो आसु, पदुमस्स महेसिनो ।
कोटिसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ॥

७ कठिनत्थारसमये, उप्पन्ने कठिनचीवरे ।
धम्मसेनापतित्थाय, भिक्ख सिब्बिसु चीवर ॥

८ तदा ते विमला भिक्ख, छळभिञ्ञा महिद्धिका ।
तीणि सतसहस्सानि, समिसु अपराजिता ॥

९ पुनापर सो नरासभो[2], पवने वास उपागमि[3] ।
तदा समागमो आसि, द्विन्न सतसहस्सिन[4] ॥

१० अह तेन समयेन, सीहो आसि मिगाधिभू[5] ।
विवेकमनुब्रहन्त, पवने अद्दस[6] जिन[6] ॥

११ वन्दित्वा सिरसा पादे, कत्वान त पदक्खिण ।
तिक्खत्तु अभिनादित्वा, सत्ताह जिनमुपट्ठह[7] ॥

१२ सत्ताह वरसमापत्तिया, वुट्ठहित्वा तथागतो ।
मनसा चिन्तयित्वान, कोटि भिक्खू समानयि ॥

१३ तदा पि सो महावीरो, तेस मज्झे वियाकरि ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१४ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

१५ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

---

१ अनन्तका – सी०, रो० । २ नरवुसभो – स्या० । ३ उपागतो – सी० । ४ सतसहस्सान – सी०, स्या०, रो० । ५ मिगाभिभू – स्या० । ६–६ वास उपागत – सी० । ७ जिनमुपट्ठहिं – सी०, स्या०, रो० ।

१६ चम्पकं नाम नगरं, असमो नाम खत्तियो।
असमा नाम जनिका, पदुमस्स महेसिनो॥

१७ दसवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि। B 340, R 32
नन्दा-वसु-यसुत्तरा[1], तयो पासादमुत्तमा॥

१८ तेत्तिंस[2] च सहस्सानि[2], नारियो समलङ्कता।
उत्तरा नाम सा नारी, रम्मो नामासि अत्रजो॥

१९ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि।
अनूनअट्ठमासानि[3], पधानं पदही जिनो॥

२० ब्रह्मुना याचितो सन्तो, पदुमो लोकनायको।
वत्ति चक्कं महावीरो, धनञ्चुय्यानमुत्तमे[4]॥

२१ सालो च उपसालो च, अहेसुं अग्गसावका।
वरुणो नामुपट्ठाको, पदुमस्स महेसिनो॥

२२ राधा चेव सुराधा च, अहेसुं अग्गसाविका।
बोधि तस्स भगवतो, महासोणो ति वुच्चति॥

२३ भिय्यो[5] चेव असमो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका।
रुची च नन्दरामा च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका॥

२४ अट्ठपण्णासरतनं, अच्चुग्गतो महामुनि।
पभा निद्धावती तस्स, असमा सब्बसो[6] दिसा॥

२५ चन्दप्पभा सुरियप्पभा, रतनग्गिमणिप्पभा[7]।
सब्बा पि ता हता होन्ति, पत्वा जिनपभुत्तमं[8]॥

२६ वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं॥

२७ परिपक्कमानसे सत्ते, बोधयित्वा असेसतो।
सेसके[9] अनुसासित्वा, निब्बुतो सो ससावको॥

२८ उरगो व तचं जिन्नं, वुड्ढपत्तं[10] व पादपो।
जहित्वा सब्बसङ्खारे, निब्बुतो सो यथा सिखी॥

---

१ नन्दा च सुयसा उत्तरा – सी०, रो०, नन्दो वसु भसुत्तरो – स्या०। २–२ ० सत ० – सी०, रो०। ३ अननक अड्ढमास – सी०, रो०। ४ धनञ्जयुय्यानमुत्तमे – सी०, धनञ्जुय्यानमुत्तमे – स्या०, रो०। ५ सभियो – स्या०। ६ सब्बतो – स्या०। ७ रतनग्घिमणिप्पभा – स्या०, रो०। ८ जिनप्पभुत्तम – सी०, स्या०, रो०। ९ सेसञ्ञे – स्या०। १० वुड्ढ पत्त – सी०, रो०, वद्धपत्त – म०।

२९ पदुमो जिनवरो सत्था, धम्मारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिकं आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ॥

पदुमस्स[1] भगवतो वंसो[1] अट्ठमो ।

---

११ नारदबुद्धवंसो

B 341, R 33

१ पदुमस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो ।
नारदो नाम नामेन, असमो अप्पटिपुग्गलो ॥

२ सो बुद्धो चक्कवत्तिस्स, जेट्ठो दयितओरसो ।
आमुक्कमालाभरणो[2], उय्यानं उपसङ्कमि ॥

३ तत्थासि[3] रुक्खो यसविपुलो[4], अभिरूपो ब्रहा सुचि ।
तमज्झपत्वा उपनिसीदि[5], महासोणस्स हेट्ठतो ॥

४ तत्थ ञाणवरुप्पज्जि, अनन्तं वजिरूपमं ।
तेन विचिनि सङ्खारे, उक्कुज्जमवकुज्जकं[6] ॥

५ तत्थ सब्बकिलेसानि, असेसमभिवाहयि ।
पापुणी केवलं बोधिं, बुद्धञाणे च चुद्दस ॥

६ पापुणित्वान सम्बोधिं, धम्मचक्कं पवत्तयि ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमाभिसमयो अहु ॥

७ महादोणं नागराजं, विनयन्तो महामुनि ।
पाटिहेरं तदाकासि, दस्सयन्तो सदेवके ॥

८ तदा देवमनुस्सानं, तम्हि धम्मप्पकासने ।
नवुतिकोटिसहस्सानि, तरिंसु सब्बसंसयं ॥

९ यम्हि काले महावीरो, ओवदी सकमत्रजं ।
असीतिकोटिसहस्सानं, ततियाभिसमयो अहु ॥

१० सन्निपाता तयो आसुं, नारदस्स महेसिनो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमो आसि समागमो ॥

११ यदा बुद्धो बुद्धगुणं, सनिदानं पकासयि ।
नवुतिकोटिसहस्सानि, समिंसु विमला तदा ॥

१–१ पदुमबुद्धवंसो – स्या० । २ आमुत्तमल्याभरणो – सी०, रो०, आमुत्तमण्याभरणो – स्या० । ३ तत्रासि – सी०, रो० । ४ विपुलो – स्या० । ५ निसीदि – स्या०, रो० । ६ उक्कुज्जमवकुज्जतं – स्या० ।

१२ यदा वेरोचनो नागो, दान ददाति सत्थुनो ।
तदा समिसु जिनपुत्ता, असीतिसतसहस्सियो[1] ।।

१३ अह तेन समयेन, जटिलो उग्गतापनो । B 342
अन्तलिक्खचरो आसि, पञ्चाभिञ्ञासु पारगू ।।

१४ तदापाह असमसम, ससङ्घ सपरिज्जन[2] ।
अन्नपानेन तप्पेत्वा, चन्दनेनाभिपूजयि ।।

१५ सो पि म तदा ब्याकासि, नारदो लोकनायको ।
"अपरिमेय्यितो कप्पे, अय[3] बुद्धो[3] भविस्सति ।।

१६ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ।।

१७ तस्सा[4] पि[4] वचन सुत्वा, भिय्यो हासेत्व[5] मानस । R 34
अधिट्ठहि वत[6] उग्ग, दसपारमिपूरिया ।।

१८ नगर धञ्ञवती नाम, सुदेवो नाम खत्तियो ।
अनोमा नाम जनिका, नारदस्स महेसिनो ।।

१९ नववस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
जितो[7] विजिताभिरामो[7], तयो पासादमुत्तमा ।।

२० तिचत्तारीससहस्सानि[8], नारियो समलङ्कता ।
विजितसेना[9] नाम नारी[10], नन्दुत्तरो नाम अत्रजो ।।

२१ निमित्ते चतुरो दिस्वा, पदसा[11] गमनेन निक्खमि ।
सत्ताह पधानचार[12], अचरी पुरिसुत्तमो[13] ।।

२२ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, नारदो लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, धनञ्चुय्यानमुत्तमे ।।

२३ भद्दसालो जितमित्तो, अहेसुं अग्गसावका ।
वासेट्ठो नामुपट्ठाको, नारदस्स महेसिनो ।।

२४ उत्तरा फग्गुनी चेव, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, महासोणो ति वुच्चति ।।

१ असीतिसतसहस्सिनो – स्या० । २ सपरिजन – स्या०, रो० । ३–३ बुद्धो लोके – स्या० । ४–४ तस्साह – स्या० । ५ हासेत्वान – स्या० । ६ वत्त – स्या० । ७–७ जिता-विजिताभिरिमा – सी०, जिताविजताभरामा – रो० । ८ तिचत्तारि सहस्सानि – स्या० । ९ जितसेना – सी०, रो० । १० सा नारी – स्या० । ११ पासाद – सी० । १२ पधानचरिय – सी०, रो० । १३ लोकनायको – सी०, रो० ।

२५ उग्गरिन्दो वसभो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
इन्दावरी च वण्डी[1] च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

343 २६ अट्ठासीतिरतनानि, अच्चुग्गतो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, दससहस्सी विरोचति ॥

२७ तस्स ब्यामप्पभा काया, निद्धावति दिसोदिस[2] ।
निरन्तरं दिवारत्तिं, योजनं फरते सदा[3] ॥

२८ न केचि तेन समयेन, समन्ता योजने जना ।
उक्का पदीपे उज्जालेन्ति, बुद्धरंसीहि ओत्थटा ॥

२९ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

३० यथा उळूहि गगनं, विचित्तं उपसोभति ।
तथेव सासनं तस्स, अरहन्तेहि सोभति ॥

३१ संसारसोतं तरणाय[4], सेसके पटिपन्नके ।
धम्मसेतुं दळ्हं कत्वा, निब्बुतो सो नरासभो ॥

३२ सो पि बुद्धो असमसमो, ते पि खीणासवा अतुलतेजा ।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

३३ नारदो जिनवसभो[5], निब्बुतो सुदस्सने पुरे ।
तत्थेवस्स[6] थूपवरो, चतुयोजनमुग्गतो ति ॥

नारदस्स भगवतो वंसो नवमो ।

---

१२ पदुमुत्तरबुद्धवंसो

35 १ नारदस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो ।
पदुमुत्तरो नाम जिनो, अक्खोभो सागरूपमो ॥

२ मण्डकप्पो व[7] सो आसि, यम्हि बुद्धो[8] अजायथ ।
उस्सन्नकुसला जनता, तम्हि कप्पे अजायथ ॥

३ पदुमुत्तरस्स भगवतो, पठमे धम्मदेसने ।
कोटिसतसहस्सानं, धम्माभिसमयो अहु ॥

---

१ उन्दी – सी०, गण्डी – स्या०, चण्डी – रो० । २ समन्ततो – सी० । ३ दिसा – सी०, रो० । ४ तारणाय – स्या० । ५ जिनवुसभो – स्या० । ६ तत्थेव जिन – सी०, रो०, तथेव – स्या० । ७ च – स्या० । ८ बुद्धा – सी० ।

४ ततो परं पि वस्सन्ते, तप्पयन्ते च पाणिने ।
सत्ततिंससतसहस्सानं[1], दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ यम्हि काले महावीरो, आनन्दं उपसङ्कमि । B 344
पितुसन्तिकं उपगन्त्वा, आहनी अमतदुन्दुभिं ॥

६ आहते अमतभेरिम्हि, वस्सन्ते धम्मवुट्ठिया[2] ।
पञ्ञाससतसहस्सानं, ततियाभिसमयो अहु ॥

७ ओवादको विञ्ञापको, तारको सब्बपाणिनं ।
देसनाकुसलो बुद्धो, तारेसि जनतं बहुं ॥

८ सन्निपाता तयो आसुं, पदुमुत्तरस्स सत्थुनो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमो आसि समागमो ॥

९ यदा बुद्धो असमसमो, वसि[3] वेभारपब्बते ।
नवुतिकोटिसहस्सानं, दुतियो आसि समागमो ॥

१० पुन चारिकं पक्कन्ते, गामनिगमरट्ठतो ।
असीतिकोटिसहस्सानं, ततियो आसि समागमो ॥

११ अहं तेन समयेन, जटिलो नाम रट्ठिको ।
सम्बुद्धप्पमुखं सङ्घं, सभत्तं दुस्समदासहं ॥

१२ सो पि मं बुद्धो ब्याकासि, सङ्घमज्झे निसीदिय ।
"सतसहस्सितो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१३ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

१४ तस्सा पि वचनं सुत्वा, उत्तरिं वतमधिट्ठहिं ।
अकासिं[4] उग्गदळ्हं[4] धितिं, दसपारमिपूरिया ॥

१५ ब्याहता तित्थिया सब्बे, विमना दुम्मना तदा ।
न तेसं केचि परिचरन्ति, रट्ठतो निच्छुभन्ति ते ॥

१६ सब्बे तत्थ समागन्त्वा, उपगच्छुं बुद्धसन्तिके । R 36
तुवं नाथो[5] महावीर, सरणं होहि चक्खुम ॥

१७ अनुकम्पको कारुणिको, हितेसी सब्बपाणिनं ।
सम्पत्ते तित्थिये सब्बे, पञ्चसीले पतिट्ठपि[6] ॥

१ सत्ततिंससहस्सानं – सी०, रो०, सत्ततिंससहस्सान – स्या० । २ धम्मवुट्ठियो – सी०, स्या०, रो० । ३ वसी – सी०, वसति – रो० । ४–४ अकासि मुग्ग दळ्हं – सी०, रो० । ५ नाथ – सी० । ६ पतिट्ठहि – सी०, स्या०, रो० ।

१८ एव निराकुल आसि, सुञ्ञत तित्थियेहि त ।
विचित्त अरहन्तेहि, वसीभूतेहि तादिहि ॥

B 345 १९ नगर हंसवती[1] नाम, आनन्दो नाम खत्तियो ।
सुजाता नाम जनिका, पदुमुत्तरस्स सत्थुनो[2] ॥

२० दसवस्ससहस्सानि[3], अगार अज्झ सो वसि ।
नरवाहनो[4] यसो वसवत्ती[4], तयो पासादमुत्तमा ॥

२१ तिचत्तारीससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
वसुदत्ता[5] नाम नारी, उत्तमो[6] नाम अत्रजो ॥

२२ निमित्ते चतुरो दिस्वा, पासादेनाभिनिक्खमि ।
सत्ताह पधानचार, अचरी पुरिसुत्तमो ॥

२३ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, पदुमुत्तरो विनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, मिथिलुय्यानमुत्तमे ॥

२४ देवलो[7] च सुजातो च, अहेसु अग्गसावका ।
सुमनो नामुपट्ठाको, पदुमुत्तरस्स महेसिनो[8] ॥

२५ अमिता[9] च असमा च[9], अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, सललो ति पवुच्चति ॥

२६ वितिण्णो चेव[10] तिस्सो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
हट्ठा चेव विचित्ता[11] च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

२७ अट्ठपण्णासरतन, अच्चुग्गतो महामुनि ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, द्वत्तिसवरलक्खणो ॥

२८ कुड्डा[12] कवाटा भित्ती च, रुक्खा नगसिलुच्चया ।
न तस्सावरण अत्थि, समन्ता द्वादसयोजने ॥

२९ वस्ससतसहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ॥

---

१ हेमवती – सी० । २ महेसिनो – सी०, रो० । ३ नववस्ससहस्सानि – स्या० । ४–४ नारीवाहनो यसो यसवती – सी०, नारी बाहनो यसवती – स्या०, नारवाहनो० – रो० । ५ वसुलदत्ता – स्या० । ६ उत्तरो – सी०, स्या०, रो० । ७. देविलो – स्या० । ८ सत्थुनो – सी०, स्या० । ९–९ अमिता असमा चेव – सी०, स्या०, रो० । १०. अमितो – स्या० । ११ सुचित्ता – स्या० । १२ कुट्टा – म०, रो० ।

३० सन्तारेत्वा बहुजन[1], छिन्दित्वा सब्बससय ।
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, निब्बुतो सो ससावको ।।

३१ पदुमुत्तरो जिनो बुद्धो, नन्दाराममिह निब्बुतो ।
तत्थेवस्स थूपवरो, द्वादसुब्बेधयोजनो ति ।।

पदुमुत्तरस्स भगवतो वंसो दसमो ।

---

१३ सुमेधबुद्धवंसो

१ पदुमुत्तरस्स अपरेन, सुमेधो नाम नायको । B 346, R 37
दुरासदो उग्गतेजो, सब्बलोकुत्तमो[2] मुनि[3] ।।

२ पसन्ननेत्तो सुमुखो, ब्रहा उजु पतापवा ।
हितेसी सब्बसत्तान, बहू मोचेसि बन्धना ।।

३ यदा बुद्धो पापुणित्वा, केवल बोधिमुत्तम ।
सुदस्सनम्हि नगरे, धम्मचक्क पवत्तयि ।।

४ तस्सा[4] पि अभिसमया[4] तीणि, अहेसु धम्मदेसने ।
कोटिसतसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ।।

५ पुनापर कुम्भकण्ण, यक्ख सो[5] दमयी जिनो ।
नवुतिकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ।।

६ पुनापर अमितयसो, चतुसच्च पकासयि ।
असीतिकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ।।

७ सन्निपाता तयो आसु, सुमेधस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ।।

८ सुदस्सन[6] नाम नगर[6], उपगञ्छि जिनो यदा ।
तदा खीणासवा भिक्खू, समिसु सतकोटियो ।।

९ पुनापर देवकूटे, भिक्खून कथिनत्थते ।
तदा नवुतिकोटीन, दुतियो आसि समागमो ।।

१० पुनापर दसबलो, यदा चरति चारिक ।
तदा असीतिकोटीन, ततियो आसि समागमो ।।

---

१ बहुजञ्ञ – स्या० । २ सब्बलोकुत्तरो – सी०, रो० । ३ जिनो – स्या० । ४–४ तस्साभिसमया – सी० रो० । ५ च – स्या० । ६–६ सुदस्सन नगर वर – सी०, रो०, सुदस्सनम्हि नगरे – स्या० ।

११ अह तेन समयेन, उत्तरो नाम माणवो ।
असीतिकोटियो मय्हं, घरे सन्निचित[1] धन ॥

१२ केवल सब्ब दत्वान, ससङ्घे लोकनायके ।
सरण तस्सुपगच्छिं, पब्बज्ज चाभिरोचयिं[2] ॥

१३ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, करोन्तो अनुमोदन ।
"तिसकप्पसहस्सम्हि, अय बुद्धो भविस्सति ॥

B 347 १४ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

१५ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

१६ सुत्तन्त विनय चा पि, नवङ्ग सत्थुसासन ।
सब्ब परियापुणित्वान, सोभयिं जिनसासन ॥

R 38 १७ तत्थप्पमत्तो विहरन्तो, निसज्जट्ठानचङ्कमे ।
अभिञ्ञासु पारमिं गन्त्वा[3], ब्रह्मलोकमगञ्छहं ॥

१८ सुदस्सन नाम नगर, सुदत्तो नाम खत्तियो ।
सुदत्ता नाम जनिका, सुमेधस्स महेसिनो ॥

१९ नववस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
सुचन्दकञ्चनसिरिवड्ढा, तयो पासादमुत्तमा ॥

२० तिसोळससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सुमना नाम सा नारी, पुनब्बसु[4] नाम अत्रजो ॥

२१ निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
अनूनक अड्ढमास[5], पधान पदही जिनो ॥

२२ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सुमेधो लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, सुदस्सनुय्यानमुत्तमे ॥

२३ सरणो[6] सब्बकामो च, अहेसु अग्गसावका ।
सागरो नामुपट्ठाको, सुमेधस्स महेसिनो ॥

२४ रामा चेव सुरामा च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, महानीपो[7] ति वुच्चति[7] ॥

---

१ सन्निच्चित – स्या०, सन्निचित्त – रो० । २ अभिरोचयिं – स्या० । ३ पत्वा – स्या० । ४ सुमित्तो – सी०, रो०, पुनब्बो – स्या० । ५ अड्ढमास – सी०, स्या० । ६ सरणो च – स्या० । ७–७ महानिम्बो० – सी०, रो०, निम्बरुक्खोति पवुच्चति – स्या० ।

२५ उरुवेला[1] यसवा च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
यसोधरा[2] सिरिमा[2] च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ।।
२६ अट्ठासीतिरतनानि, अच्चुग्गतो महामुनि ।
ओभासेति दिसा सब्बा, चन्दो तारगणे[3] यथा ।।
२७ चक्कवत्तिमणी नाम, यथा तपति योजन ।
तथेव तस्स रतन, समन्ता फरति योजन ।।
२८ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे । B 348
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ।।
२९ तेविज्जछळभिञ्ञेहि[4], बलप्पत्तेहि तादिहि ।
समाकुलमिद आसि, अरहन्तेहि साधुहि[5] ।।
३० ते पि सब्बे अमितयसा, विप्पमुत्ता निरूपधी ।
ञाणालोक दस्सयित्वा, निब्बुता ते महायसा ।।
३१ सुमेधो जिनवरो बुद्धो, मेधारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिक आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ।।

सुमेधस्स भगवतो वंसो एकादसमो ।

---

१४ सुजातबुद्धवंसो

१ तत्थेव मण्डकप्पम्हि, सुजातो नाम नायको । R 39
सीहहनुसभक्खन्धो, अप्पमेय्यो दुरासदो ।।
२ चन्दो व विमलो सुद्धो, सतरंसी व पतापवा[6] ।
एव सोभति सम्बुद्धो[7], जलन्तो सिरिया सदा[8] ।।
३ पापुणित्वान सम्बुद्धो, केवल बोधिमुत्तम ।
सुमङ्गलम्हि नगरे, धम्मचक्क पवत्तयि ।।
४ देसेन्ते[9] पवर धम्म, सुजाते[10] लोकनायके[10] ।
असीतिकोटी अभिसमिसु, पठमे धम्मदेसने ।।

---

१ उरुवेलो च – सी०, रो०, उरुवेला चेव – स्या० । २–२ यसा नाम सिरिवा – स्या० । ३ तारागणे – सी० । ४ तेविज्जा छळभिञ्ञाहि – स्या० । ५ सासन स्या०, तादिहि – रो० । ६ तापवा – सी०, रो० । ७ सो बुद्धो – सी० । ८ पभा – सी०, रो० । ९ देसेन्तो – स्या० । १०–१० सुजातो लोकनायको – स्या० ।

५ यदा सुजातो अमितयसो, देवे वस्सं उपागमि।
सत्ततिसतसहस्सानं[1], दुतियाभिसमयो अहु॥

६ यदा सुजातो असमसमो[2], उपगच्छि पितुसन्तिकं।
सट्ठिसतसहस्सानं, ततियाभिसमयो अहु॥

७ सन्निपाता तयो आसुं, सुजातस्स महेसिनो।
खीणासवानं विमलानं, सन्तचित्तान तादिनं॥

B 349 ८ अभिञ्ञाबलप्पत्तानं, अप्पत्तानं[3] भवाभवे।
सट्ठिसतसहस्सानि, पठमं सन्निपतिंसु ते॥

९ पुनापरं सन्निपाते, तिदिवोरोहणे जिने।
पञ्ञाससतसहस्सानं, दुतियो आसि समागमो॥

१० उपसङ्कमन्तो[4] नरासभं, तस्स यो अग्गसावको।
चतूहि सतसहस्सेहि, सम्बुद्धं उपसङ्कमि॥

११ अहं तेन समयेन, चतुदीपम्हि इस्सरो।
अन्तलिक्खचरो आसिं, चक्कवत्ती महब्बलो॥

१२ लोके[5] अच्छरियं दिस्वा, अब्भुतं लोमहंसनं।
उपगन्त्वान वन्दिं सो, सुजातं लोकनायकं[5]॥

१३ चतुदीपे महारज्जं, रतने सत्त उत्तमे।
बुद्धे निय्यादयित्वान, पब्बजिं तस्स सन्तिके॥

१४ आरामिका जनपदे, उट्ठानं पटिपिण्डिय।
उपनेन्ति भिक्खुसङ्घस्स, पच्चयं सयनासनं॥

१५ सो पि मं बुद्धो[6] ब्याकासि, दससहस्सिम्हि[7] इस्सरो।
"तिंसकप्पसहस्सम्हि, अयं बुद्धो भविस्सति॥

R 40 १६ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं"॥

१७ तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो हासं जनेसहं[8]।
अधिट्ठहिं वतं उग्गं, दसपारमिपूरिया॥

१८ सुत्तन्तं विनयं चा पि, नवङ्गं सत्थुसासनं।
सब्बं परियापुणित्वान, सोभयिं जिनसासनं॥

१ सत्ततिंससहस्सानं – सी०, रो०। २ असमो – स्या०। ३ अप्पमत्तानं – सी०। ४ उपसङ्कम्म – स्या०। ५–५ स्या० पोत्थके नत्थि। ६ तदा – स्या०। ७ दससहस्सम्हि – स्या०, रो०। ८ जने अहं – स्या०।

१९ तत्थप्पमत्तो विहरन्तो, ब्रह्म भावेत्व भावन ।
अभिञ्ञापारमिं गन्त्वा, ब्रह्मलोकमगच्छह ।।

२० सुमङ्गल नाम नगर, उग्गतो नाम खत्तियो ।
माता पभावता नाम, सुजातस्स महेसिनो ।।

२१ नववस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
सिरी उपसिरो नन्दो[1], तयो पासादमुत्तमा ।।

२२ तेवीसतिसहस्सानि, नारियो समलङ्कता । B 350
सिरिनन्दा नाम नारी, उपसेनो नाम अत्रजो ।।

२३ निमित्ते चतुरो दिस्वा, अस्सयानेन निक्खमि ।
अनूननवमासानि, पधान पदही जिनो ।।

२४ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सुजातो लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, सुमङ्गलुय्यानमुत्तमे ।।

२५ सुदस्सनो सुदेवो च, अहेसु अग्गसावका ।
नारदो नामुपट्ठाको, सुजातस्स महेसिनो ।।

२६ नागा[2] च नागसमाला[2] च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, महावेळू ति वुच्चति ।।

२७ सो च रुक्खो घनक्खन्धो[3], अच्छिद्दो होति पत्तिको ।
उजुवसो ब्रहा होति, दस्सनीयो मनोरमो ।।

२८ एकक्खन्धो पवड्ढित्वा[4], ततो साखा पभिज्जति[5] ।
यथा सुबद्धो मोरहत्थो, एव सोभति सो दुमो ।।

२९ न तस्स कण्टका[7] होन्ति, ना पि छिद्द महा अहु ।
वित्थिण्णसाखो[8] अविरलो, सन्दच्छायो मनोरमो ।।

३० सुदत्तो चेव चित्तो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
सुभद्दा च पदुमा च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ।।

३१ पञ्ञासरतनो आसि, उच्चत्तनेन सो जिनो ।
सब्बाकारवरूपेतो, सब्बगुणमुपागतो ।।

---

१ नन्दा – सी०, रो०, चन्दो – स्या० । २–२ नागा नागसमाना – स्या० । ३ घनरुचिरो – सी०, रो० । ४ पवड्ढेत्वा – सी, रो० । ५ अभिज्झथ – सी०, च भिज्जति – स्या० । ६ सुबन्धो – स्या० । ७ कण्डका – सी०, रो०, कण्ठका – स्या० । ८ वित्तिण्ण-साखो – स्या० ।

३२ तस्स पभा असमसमा, निद्धावति समन्ततो ।
अप्पमाणो अतुलियो[1], ओपम्मेहि[2] अनूपमो ॥

३३ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

३४ यथा पि सागरे ऊमी, गगने तारका यथा ।
एवं तदा पावचनं, अरहन्तेहि चित्तितं[3] ॥

B 351, R 41
३५ सो च बुद्धो असमसमो, गुणानि च तानि अतुलियानि ।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

३६ सुजातो जिनवरो बुद्धो, सिलारामम्हि[4] निब्बुतो ।
तत्थेव तस्स[5] चेतियो[5], तीणिगावुतमुग्गतो ति ॥

सुजातस्स भगवतो वंसो द्वादसमो ।

---

१५ पियदस्सीबुद्धवंसो

१ सुजातस्स अपरेन, सयम्भू[6] लोकनायको ।
दुरासदो असमसमो, पियदस्सी महायसो ॥

२ सो पि बुद्धो अमितयसो, आदिच्चो व विरोचति ।
सब्बं तमं निहन्त्वान, धम्मचक्कं पवत्तयि ॥

३ तस्सा पि अतुलतेजस्स, अहेसुं अभिसमया तयो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ सुदस्सनो देवराजा, मिच्छादिट्ठिमरोचयि ।
तस्स दिट्ठिं विनोदेन्तो, सत्था धम्ममदेसयि ॥

५ जनसन्निपातो अतुलो, महासन्निपती तदा ।
नवुतिकोटिसहस्सानं,[7] दुतियाभिसमयो अहु ॥

६ यदा दोणमुखं हत्थिं, विनेसि[8] नरसारथि ।
असीतिकोटिसहस्सानं, ततियाभिसमयो अहु ॥

७ सन्निपाता तयो आसुं, तस्सा पि पियदस्सिनो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमो आसि समागमो ॥

---

१ अतुलियो च – सी०, रो० । २ उपमेहि – स्या०, ओपमेहि – रो० । ३ चित्तक – स्या०, विचित – रो० । ४ सेलारामम्हि – स्या० । ५–५ चेतियो सत्थु – स्या० । ६ सम्बुद्धो – सी० । ७ नवकोटिसहस्सानं – स्या० । ८ विनेति – स्या० ।

८ ततो परं नवुतिकोटी, समिंसु एकतो मुनी ।
ततिये सन्निपातम्हि, असीतिकोटियो अहू ॥

९ अहं तेन समयेन, कस्सपो नाम ब्राह्मणो[1] ।
अज्झायको मन्तधरो, तिण्णं वेदान पारगू ॥

१० तस्स धम्मं सुणित्वान, पसादं जनयिं अहं । B 352
कोटिसतसहस्सेहि, सङ्घारामं अमापयिं ॥

११ तस्स दत्वान आरामं, हट्ठो संविग्गमानसो ।
सरणे[2] पञ्च सीले च[2], दळ्हं कत्वा समादियिं ॥

१२ सो पि मं बुद्धो ब्याकासि, सङ्घमज्झे निसीदिय ।
"अट्ठारसे कप्पसते, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१३ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥ R 42

१४ तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥

१५ सुधञ्ञं नाम नगरं, सुदत्तो नाम खत्तियो ।
चन्दा[3] नामासि[3] जनिका, पियदस्सिस्स सत्थुनो ॥

१६ नववस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
सुनिम्मलविमलगिरिगुहा[4], तयो पासादमुत्तमा ॥

१७ तेत्तिंससहस्सानि[6] च[6], नारियो समलङ्कता ।
विमला नाम नारी[7] च[7], कञ्चनावेळो[8] नाम[8] अत्रजो ॥

१८ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि ।
छमासं पधानचारं, अचरी पुरिसुत्तमो ॥

१९ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, पियदस्सी महामुनि ।
वत्ति चक्कं महावीरो, उसभुय्याने[9] मनोरमे ॥

२० पालितो सब्बदस्सी च, अहेसु अग्गसावका ।
सोभितो नामुपट्ठाको, पियदस्सिस्स सत्थुनो ॥

२१ सुजाता धम्मदिन्ना च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, ककुधो ति पवुच्चति ॥

---

१ मानवो – स्या० । २–२ सरणं पञ्चसीलञ्च – सी० । ३–३ सुचन्दा नाम – सी०, स्या०, सुचन्दो नाम – रो० । ४ सुनिमाल० – सी०, सुनिमल० – रो० । ५ ०विमल-गिरिगुहा – स्या० । ६–६ तेत्तिंसतिसहस्सानि – सी०, स्या०, रो० । ७–७ सा नारी – स्या० । ८–८ कञ्चनवेळो नाम – सी०, रो०, कञ्चनावेळ – स्या० । ९ उस्सावनुय्याने – सी०, रो० ।

B 353

२२ सन्धको[1] धम्मको[1] चेव, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
विसाखा धम्मदिन्ना च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

२३ सो पि बुद्धो अमितयसो, द्वत्तिसवरलक्खणो ।
असीतिहत्थमुब्बेधो, सालराजा व दिस्सति ॥

२४ अग्गिचन्दसुरियान[2], नत्थि तादिसिका पभा ।
यथा अहु पभा तस्स, असमस्स महेसिनो ॥

२५ तस्सा पि देवदेवस्स, आयु तावतक[3] अहु ।
नवुतिवस्ससहस्सानि, लोके अट्ठासि चक्खुमा ॥

२६ सो पि बुद्धो असमसमो, युगानि पि तानि अतुलियानि ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

२७ पियदस्सी मुनिवरो, अस्सत्थारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स जिनथूपो, तीणियोजनमुग्गतो ति ॥

पियदस्सिस्स भगवतो वंसो तेरसमो ।

---

१६ अत्थदस्सीबुद्धवंसो

R 43

१ तत्थेव मण्डकप्पम्हि, अत्थदस्सी महायसो[4] ।
महातम निहन्त्वान, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ॥

२ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, धम्मचक्क पवत्तयि ।
अमतेन तप्पयी लोक, दससहस्सिसदेवक[5] ॥

३ तस्सा पि लोकनाथस्स, अहेसु अभिसमया तयो ।
कोटिसतसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ यदा बुद्धो अत्थदस्सी, चरते[6] देवचारिक ।
कोटिसतसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ पुनापर यदा बुद्धो, देसेसि पितुसन्तिके ।
कोटिसतसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ॥

६ सन्निपाता तयो आसु, तस्सा पि च महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

१-१ सन्नको धम्मिको – सी०, रो०, सन्दको धम्मिको – स्या० । २ अग्गिया चन्द० – स्या०, अग्गिचन्दा ० – रो० । ३ तावत्तका – स्या० । ४ नरासभो – सी०, रो० । ५ दससहस्सिसदेवका – स्या० । ६ चरति – सी०, स्या०, रो० ।

७ अट्ठनवुतिसहस्सान, पठमो आसि समागमो ।
अट्ठासीतिसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ।।

८ अट्ठसत्ततिसतसहस्सान, ततियो आसि समागमो । B 354
अनुपादा विमुत्तान, विमलान महेसिन ।।

९ अह तेन समयेन, जटिलो उग्गतापनो ।
सुसीमो नाम नामेन, महिया सेट्ठसम्मतो ।।

१० दिब्ब मन्दारव पुप्फ, पदुम पारिछत्तक ।
देवलोकाहरित्वान[1], सम्बुद्धमभिपूजयि ।।

११ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, अत्थदस्सी महामुनि ।
“अट्ठारसे कप्पसते, अय बुद्धो भविस्सति ।।

१२ “पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम” ।।

१३ तस्सा पि वचन सुत्वा, हट्ठो[2] सविग्गमानसो ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ।।

१४ सोभण नाम नगर, सागरो नाम खत्तियो ।
सुदस्सना नाम जनिका, अत्थदस्सिस्स सत्थुनो[3] ।।

१५ दसवस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
अमरगिरिसुगिरिवाहना[4], तयो पासादमुत्तमा ।।

१६ तेत्तिस च सहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
विसाखा नाम नारी[5] च[5], सेलो[6] नामासि अत्रजो ।।

१७ निमित्ते चतुरो दिस्वा, अस्सयानेन निक्खमि । R 44
अनूनअट्ठमासानि, पधान पदही जिनो ।।

१८ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, अत्थदस्सी महायसो ।
वत्ति चक्क महावीरो, अनोमुय्याने नरासभो ।।

१९ सन्तो च उपसन्तो च, अहेसु अग्गसावका ।
अभयो नामुपट्ठाको, अत्थदस्सिस्स सत्थुनो ।।

२० धम्मा चेव सुधम्मा च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, चम्पको ति पवुच्चति ।।

---

१ देवलाका परिहरित्वा – सी०, रो० । २ तुट्ठो – स्या० । ३ महेसिनो – स्या० ।
४ अमरगिरि सुरगिरि गिरिवाहना – सी०, रो०, अमरगिसुरगिगिरिबाहना – स्या० ।
५ सा नारी – सी०, स्या०, रो० । ६ सोनो – सी०, सेनो – रो० ।

२१ नकुलो च[1] निसभो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
मकिला च सुनन्दा च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

B 355 २२ सो पि बुद्धो असमसमो, असीतिहत्थमुग्गतो[2] ।
सोभते सालराजा व, उळुराजा व पूरितो ॥

२३ तस्स पाकतिका रंसी, अनेकसतकोटियो ।
उद्धं अधो दस दिसा, फरन्ति योजनं सदा[3] ॥

२४ सो पि बुद्धो नरासभो, सब्बसत्तुत्तमो मुनि ।
वस्ससतसहस्सानि, लोके अट्ठासि चक्खुमा ॥

२५ अतुलं दस्सेत्वा[4] ओभासं, विरोचेत्वा सदेवके ।
सो पि अनिच्चतं पत्तो, यथग्गुपादानसङ्खया ॥

२६ अत्थदस्सी जिनवरो, अनोमारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिकं[5] आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ॥

अत्थदस्सिस्स भगवतो वंसो चुद्दसमो ।

---

१७ धम्मदस्सीबुद्धवंसो

R 45 १ तत्थेव मण्डकप्पम्हि, धम्मदस्सी महायसो ।
तमन्धकारं विधमित्वा[6], अतिरोचति सदेवके ॥

२ तस्सा पि अतुलतेजस्स, धम्मचक्कप्पवत्तने ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमाभिसमयो अहु ॥

३ यदा बुद्धो धम्मदस्सी, विनेसि सञ्जयं इसिं ।
तदा नवुतिकोटीनं, दुतियाभिसमयो अहु ॥

४ यदा सक्को उपागञ्छि[7], सपरिसो विनायकं ।
तदा असीतिकोटीनं, ततियाभिसमयो अहु ॥

५ तस्सा पि देवदेवस्स, सन्निपाता तयो अहु[8] ।
खीणासवानं विमलानं, सन्तचित्तान तादिनं ॥

---

१ चेव – स्या० । २ असीतिरतन० – स्या० । ३ तदा – सी०, रो० । ४ दत्वान – सी० । ५ धातुवित्थारकं – स्या० । ६ विधमेत्वा – सी०, रो० । ७ उपगञ्छि – स्या० । ८ आसुं – स्या० ।

६ यदा[1] बुद्धो धम्मदस्सी, सरणे वस्सं उपागमि ।
तदा कोटिसतसहस्सानं[2], पठमो आसि समागमो ॥
७ पुनापरं यदा बुद्धो, देवतो एति मानुसं[3] । B 356
तदा पि सतकोटीनं, दुतियो आसि समागमो ॥
८ पुनापरं यदा बुद्धो, पकासेति धुते गुणे ।
तदा असीतिकोटीनं, ततियो आसि समागमो ॥
९ अहं तेन समयेन, सक्को आसि पुरिन्ददो ।
दिब्बेन गन्धमालेन, तुरियेनाभिपूजयिं ॥
१० सो पि मं बुद्धो[4] ब्याकासि, देवमज्झे निसीदिय ।
"अट्ठारसे कप्पसते, अयं बुद्धो भविस्सति ॥
११ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥
१२ तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥
१३ सरणं नाम नगरं, सरणो नाम खत्तियो ।
सुनन्दा नाम जनिका, धम्मदस्सिस्स सत्थुनो ॥
१४ अट्ठवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
अरजो विरजो सुदस्सनो, तयो पासादमुत्तमा ॥
१५ तिचत्तारीससहस्सानि[5], नारियो समलङ्कता ।
विचिकोळि[6] नाम नारी, अत्रजो पुञ्ञवड्ढनो ॥
१६ निमित्ते चतुरो दिस्वा, पासादेनाभिनिक्खमि । R 46
सत्ताहं पधानचारं, अचरी पुरिसुत्तमो ॥
१७ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, धम्मदस्सी नरासभो ।
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ॥
१८ पदुमो फुस्सदेवो[7] च, अहेसुं अग्गसावका ।
सुनेत्तो नामुपट्ठाको, धम्मदस्सिस्स सत्थुनो ॥
१९ खेमा च सच्चनामा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, बिम्बिजालो[8] ति वुच्चति ॥

१ यथा – स्या० । २ कोटिसहस्सानं – सी०, स्या० । ३ मानुसे – सी०, रो० । ४ तदा – स्या० । ५ चत्ताळीससहस्सानि – स्या० । ६ विचितोली – सी०, रो०, विचिकोली – स्या० । ७ पुस्सदेवो – स्या० । ८ बिम्बजालो – सी०, रो०, तिम्बजालो – स्या० ।

२० सुभद्दो कटिस्सहो चेव, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
साळिया[1] च कळिया च[1], अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

B 357 २१ सो पि बुद्धो असमसमो, असीतिहत्थमुग्गतो ।
अतिरोचति तेजेन, दससहस्सिम्हि[2] धातुया ॥

२२ सुफुल्लो सालराजा व, विज्जू व गगने यथा ।
मज्झन्हिके व सूरियो, एवं सो उपसोभथ ॥

२३ तस्सा पि अतुलतेजस्स, समकं आसि जीवितं ।
वस्ससतसहस्सानि, लोके अट्ठासि चक्खुमा ॥

२४ ओभासं दस्सयित्वान, विमलं कत्वान सासनं ।
चवि[3] चन्दो व[3] गगने, निब्बुतो सो ससावको ॥

२५ धम्मदस्सी महावीरो, सालारामम्हि[4] निब्बुतो ।
तत्थेवस्स[5] थूपवरो, तीणियोजनमुग्गतो[6] ति ॥

धम्मदस्सिस्स भगवतो वंसो पन्नरसमो ।

---

१८ सिद्धत्थबुद्धवंसो

R 47 १ धम्मदस्सिस्स अपरेन, सिद्धत्थो नाम[7] नायको[7] ।
निहनित्वा[8] तमं सब्बं, सुरियो अब्भुग्गतो यथा ॥

२ सो पि पत्वान सम्बोधिं[9], सन्तारेन्तो सदेवकं ।
अभिवस्सि धम्ममेघेन, निब्बापेन्तो सदेवकं ॥

३ तस्सा पि अतुलतेजस्स, अहेसुं अभिसमया तयो ।
कोटिसतसहस्सानं, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ पुनापरं भीमरथे[10], यदा आहनि दुन्दुभिं ।
तदा नवुतिकोटीनं, दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ यदा बुद्धो धम्मं देसेसि, वेभारे सो पुरुत्तमे[11] ।
तदा नवुतिकोटीनं, ततियाभिसमयो अहु ॥

१–१ सालिया च वलाया च – सी०, सालिसा च कळिस्सा च – स्या०, साळिया च वळिया च – रो० । २ दससहस्सम्हि – स्या०, रो० । ३–३ रवि चन्दो व – सी०, विरोचयि चन्दो व – रो० । ४ केसारामम्हि – सी०, स्या०, रो० । ५ तत्थेव सो – सी०, रो०, तस्सेव सो – स्या० । ६ तियोजनसमुग्गतो – सी०, रो० । ७–७ लोक० – स्या० । ८ नीहरित्वा – सी०, रो०, निहन्त्वान – स्या० । ९ सम्बुद्ध – सी० । १० भीमरट्ठे – सी०, स्या०, रो० । ११ नरुत्तमो – स्या० ।

६ सन्निपाता तयो आसु, तस्मिं[1] पि द्विपदुत्तमे[1] ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिनं ॥

७ कोटिसतान नवुतीनं[2], असीतिया पि च कोटिनं । B 358
एते आसु तयो ठाना, विमलान समागमे ॥

८ अह तेन समयेन, मङ्गलो नाम तापसो ।
उग्गतेजो दुप्पसहो, अभिञ्ञाबलसमाहितो ॥

९ जम्बुतो फलमानेत्वा[3], सिद्धत्थस्स अदासहं ।
पटिग्गहेत्वा सम्बुद्धो, इदं वचनमब्रवि ॥

१० "पस्सथ इमं तापसं, जटिलं उग्गतापनं ।
चतुन्नवुतितो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

११ "पधानं पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

१२ तस्सा पि वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥

१३ वेभारं नाम नगरं, उदेनो नाम खत्तियो ।
सुफस्सा नाम जनिका, सिद्धत्थस्स महेसिनो ॥

१४ दसवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
कोकासुप्पलकोकनदा[4], तयो पासादमुत्तमा ॥

१५ तिसोळससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सोमनस्सा[5] नाम सा नारी, अनुपमो नाम अत्रजो ॥

१६ निमित्ते चतुरो दिस्वा, सिविकायाभिनिक्खमि[6] ।
अनूनदसमासानि, पधानं पदही जिनो ॥

१७ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सिद्धत्थो लोकनायको । R 48
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो[7] ॥

१८ सम्बलो[8] च सुमित्तो च, अहेसुं अग्गसावका ।
रेवतो नामुपट्ठाको, सिद्धत्थस्स महेसिनो ॥

१–१ सिद्धत्थस्स महेसिनो – स्या०, ०दीपादुत्तमे – रो० । २ नवुतिया – स्या० । ३ फलमाहत्वा – सी०, स्या०, रो० । ४ ० कोकनुदा – स्या०, रो० । ५ सुमना – सी०, स्या०, रो० । ६ सिविकायानेन निक्खमी – सी०, सविकायानेन निक्खमि – रो० । ७ पुरुत्तमे – सी० । ८ सम्फलो – सी०, रो० ।

१९ सीवला च सुरामा च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, कणिकारो[1] ति वुच्चति ।।

२० सुप्पियो च समुद्दो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
रम्मा चेव सुरम्मा च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ।।

B 359 २१ सो बुद्धो सट्ठिरतन, अहोसि नभमुग्गतो ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, दससहस्सी विरोचति ।।

२२ सो पि बुद्धो असमसमो, अतुलो अप्पटिपुग्गलो ।
वस्ससतसहस्सानि, लोके अट्ठासि चक्खुमा ।।

२३ विपुल[2] पभ[2] दस्सयित्वा, पुप्फापेत्वान सावके ।
विलासेत्वा समापत्या, निब्बुतो सो ससावको ।।

२४ सिद्धत्थो मुनिवरो बुद्धो, अनोमाराममि्ह निब्बुतो ।
तत्थेवस्स थूपवरो, चतुयोजनमुग्गतो ति ।।

सिद्धत्थस्स भगवतो वंसो सोळसमो ।

---

१९ तिस्सबुद्धवंसो

१ सिद्धत्थस्स अपरेन, असमो अप्पटिपुग्गलो ।
अनन्ततेजो[3] अमितयसो, तिस्सो लोकग्गनायको ।।

२ तमन्धकार विधमित्वा, ओभासेत्वा सदेवक ।
अनुकम्पको महावीरो, लोके उप्पज्जि चक्खुमा ।।

३ तस्सा पि अतुला इद्धि, अतुल[4] सील समाधि च[4] ।
सब्बत्थ पारमि गन्त्वा, धम्मचक्क पवत्तयि ।।

४ सो बुद्धो दससहस्सिम्हि, विञ्ञापेसि गिर सुचि ।
कोटिसतानि अभिसमिसु, पठमे धम्मदेसने ।।

५ दुतियो[5] नवुतिकोटीन[5], ततियो सट्ठिकोटियो ।
बन्धनातो[6] पमोचेसि[7], सत्ते[8] नरमरू तदा ।।

---

१ कण्णिकारो – स्या० । २–२ विमल पभ – सी०, रो०, विपुलप्पभ – स्या० । ३ अनन्तसीलो – स्या०, रो० । ४–४ अतुला सीलसमाधियो – स्या०, अतुलसील-समाधी च – रो० । ५–५ दुतिये नवुतिकोटियो – सी०, दुतिये० – रो० । ६ बन्धना सो – सी०, रो० । ७ विमोचेसि – रो० । ८ सम्पत्ते – सी०, स्या०, रो० ।

६ सन्निपाता तयो आसु, तिस्से[1] लोकग्गनायके[1] ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ।।

७ खीणासवसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ।
नवुतिसतसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ।।

८ असीतिसतसहस्सान, ततियो आसि समागमो । B 360, R 49
खीणासवान विमलान, पुप्फितान विमुत्तिया ।।

९ अह तेन समयेन, सुजातो नाम खत्तियो ।
महाभोग छड्डयित्वा, पब्बजि इसिपब्बज[2] ।।

१० मयि पब्बजिते सन्ते, उप्पज्जि लोकनायको ।
बुद्धो ति सद्द सुत्वान, पीति मे उपपज्जथ ।।

११ दिब्ब मन्दारव पुप्फ, पदुम पारिछत्तक ।
उभो हत्थेहि पग्गय्ह, धुनमानो उपागमि ।।

१२ चतुवण्णपरिवुत[3], तिस्स लोकग्गनायक ।
तमह पुप्फ गहेत्वा, मत्थके धारयि[4] जिन ।।

१३ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, जनमज्झे निसीदिय ।
"द्वेनवुते[5] इतो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ।।

१४ "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ।।

१५ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ।।

१६ खेमक नाम नगर, जनसन्धो नाम खत्तियो ।
पदुमा नाम जनिका, तिस्सस्स च महेसिनो ।।

१७ सत्तवस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
गुहासेलनारिसयनिसभा[6], तयो पासादमुत्तमा ।।

१८ समतिससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सुभद्दानामिका[7] नारी, आनन्दो नाम अत्रजो ।।

१–१ तिस्सस्स च महेसिनो – स्या० । २ इसिपब्बज्ज – स्या०, रो० । ३ पातुवण्णपरिवुत – स्या० । ४ धारये – स्या० । ५ द्वानवुते – स्या० । ६ गुहासेल-नारिनिसभा – सी०, रो०, गुणसेलानादियनिसभो – स्या० । ७ सुभद्दानाम सा – सी०, रो०, सुभद्दा नाम – स्या० ।

१९ निमित्ते चतुरो दिस्वा, अस्सयानेन निक्खमि ।
अनूनअट्ठमासानि[1], पधान पदही जिनो ॥
२० ब्रह्मुना याचितो सन्तो, तिस्सो लोकग्गनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, यसवतियमुत्तमे[2] ॥
२१ ब्रह्मदेवो[3] उदयो च, अहेसु अग्गसावका ।
समङ्गो[4] नामुपट्ठाको, तिस्सस्स च महेसिनो ॥
361 २२ फुस्सा चेव सुदत्ता च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, असनो ति पवुच्चति ॥
२३ सम्बलो च सिरिमा[5] चेव, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
किसागोतमी उपसेना, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥
२४ सो[6] बुद्धो सट्ठिरतनो, अहु उच्चत्तने जिनो ।
अनूपमो असदिसो, हिमवा विय दिस्सति ॥
२५ तस्सा पि अतुलतेजस्स, आयु आसि अनुत्तरो ।
वस्ससतसहस्सानि, लोके अट्ठासि चक्खुमा ॥
२६ उत्तम पवर सेट्ठ, अनुभोत्वा महायस ।
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, निब्बुतो सो ससावको ॥
50 २७ वलाहको व अनिलेन, सुरियेन विय उस्सवो ।
अन्धकारो व पदीपेन[7], निब्बुतो सो ससावको ॥
२८ तिस्सो जिनवरो बुद्धो, नन्दारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स जिनथूपो, तीणियोजनमुग्गतो[8] ति ॥

तिस्सस्स भगवतो वसो सत्तरसमो ।

---

२० फुस्सबुद्धवसो[9]

१ तत्थेव मण्डकप्पम्हि, अहु सत्था अनुत्तरो ।
अनुपमो असमसमो, फुस्सो लोकग्गनायको ॥

---

१ अनूनक अट्ठमास – सी०, रो०, अनूनक अड्ढमास – स्या० । २ यसवतीदायमुत्तमे – स्या० । ३ ब्रह्मदेवो च – सी०, स्या० । ४ सुमङ्गलो – सी०, समगो – स्या० । ५ सिरी – सी०, स्या०, रो० । ६ सो पि – सी०, स्या०, रो० । ७ दीपेन – सी०, स्या०, रो० । ८ तीणि योजनमुस्सितो – सी०, स्या०, रो० । ९ पुस्सबुद्धवसो – स्या० ।

२ सो पि सब्ब तम हन्त्वा[1], विजटेत्वा महाजट ।
सदेवक तप्पयन्तो, अभिवस्सि अमतम्बुना[2] ॥

३ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, फुस्से नक्खत्तमङ्गले ।
कोटिसतसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ नवुतिसतसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ।
असीतिसतसहस्सान ततियाभिसमयो अहु ॥

५ सन्निपाता तयो आसु, फुस्सस्सा[3] पि[3] महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

६ सट्ठिसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो । B 362
पञ्ञाससतसहस्सान, दुतियो[4] आसि समागमो ॥

७ चत्तारीससतसहस्सान[5], ततियो आसि समागमो ।
अनुपादा[6] विमुत्तान, वोच्छिन्नपटिसन्धिन ॥

८ अह तेन समयेन, विजितावी[7] नाम खत्तियो ।
छड्डयित्वा[8] महारज्ज, पब्बजि तस्स सन्तिके ॥

९ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, फुस्सो लोकग्गनायको ।
"द्वेनवुते इतो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१० "पधान पदहित्वान पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

११ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि[9] ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

१२ सुत्तन्त विनय चा पि, नवङ्ग सत्थुसासन ।
सब्ब परियापुणित्वा[10], सोभयि जिनसासन ॥

१३ तत्थप्पमत्तो विहरन्तो, ब्रह्म भावेत्व[11] भावन । R 51
अभिञ्ञासु पारमि गन्त्वा, ब्रह्मलोकमगञ्छह[12] ॥

१४ कासिक नाम नगर, जयसेनो नाम खत्तियो ।
सिरिमा नाम जनिका, फुस्सस्सा पि महेसिनो ॥

---

१ हत्वा – रो० । २ अमतम्बुया – रो० । ३–३ पुस्सस्स च – स्या० । ४ दुतिया – स्या० । ५ चत्तालीस० – स्या० । ६ अनुपादि – सी० । ७ विजितो – स्या० । ८ छड्डयित्वान – सी०, रो० । ९ पसादयि – रो० । १० परियापुणित्वान – सी०, स्या०, रो० । ११ भावेत्वा – स्या०, रो० । १२ ब्रह्मलोकमगच्छह – सी०, रो० ।

१५ नववस्ससहस्सानि[1], अगारं अज्झ सो वसि ।
गरुळपक्खहंससुवण्णभारा[2], तयो पासादमुत्तमा ॥

१६ तिसइत्थिसहस्सानि[3], नारियो समलङ्कता ।
किसागोतमी नाम नारी, अनूपमो[4] नाम अत्रजो ॥

१७ निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
छमासं[5] पधानचारं, अचरी पुरिसुत्तमो ॥

१८ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, फुस्सो लोकग्गनायको ।
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ॥

१९ सुरक्खितो[6] धम्मसेनो[6], अहेसुं अग्गसावका ।
सभियो[7] नामुपट्ठाको, फुस्सस्सा पि महेसिनो ॥

363 २० चाला च उपचाला च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, आमण्डो[8] ति पवुच्चति[8] ॥

२१ धनञ्जयो[9] विसाखो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
पदुमा चेव[10] नागा च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

२२ अट्ठपण्णासरतनं, सो पि अच्चुग्गतो मुनि ।
सोभते सतरंसी व, उळुराजा व पूरितो ॥

२३ नवुतिवस्ससहस्सानि, आयु विज्जति तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

२४ ओवदित्वा[11] बहू सत्ते, सन्तारेत्वा बहू[12] जने ।
सो पि सत्था अतुलयसो, निब्बुतो सो ससावको ॥

२५ फुस्सो जिनवरो सत्था, सेनारामम्हि[13] निब्बुतो ।
धातुवित्थारिकं आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ॥

फुस्सस्स भगवतो वंसो अट्ठारसमो ।

---

१ छब्बस्ससहस्सानि – सी०, छब्बस्ससहस्सान – रो० । २–२ गरुळ-हंस-सुवण्ण-भरा – सी०, रो०, गरुळ-हंस-सुवण्ण तारा – स्या० । ३ तेवीसतिसहस्सानि – सी०, स्या०, रो० । ४ आनन्दो – सी०, स्या०, रो० । ५ सत्ताहं – स्या० । ६–६ सुखितो धम्मसेनो च – सी०, रो० । ७ सभिय्यो – स्या०, सम्भियो – रो० । ८–८ आमलकोति वुच्चति – स्या० । ९ धनञ्चयो – म०, अनञ्जयो – स्या० । १० सिरि – स्या० । ११ ओवादेत्वा – रो० । १२ महा – सी०, रो० । १३ सोनारामम्हि – सी०, रो० ।

२१ विपस्सीबुद्धवंसो

१ फुस्सस्स च अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो । R 52
विपस्सी नाम नामेन, लोके उप्पज्जि चक्खुमा ।।

२ अविज्ज[1] सब्ब[1] पदालेत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।
धम्मचक्क पवत्तेतु, पक्कामि बन्धुमतीपुर ।।

३ धम्मचक्क पवत्तेत्वा, उभो बोधेसि नायको ।
गणनाय न वत्तब्बो, पठमाभिसमयो अहु ।।

४ पुनापर अमितयसो, तत्थ सच्च पकासयि ।
चतुरासीतिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ।।

५ चतुरासीतिसहस्सानि, सम्बुद्ध अनुपब्बजु ।
तेसमारामपत्तान, धम्म देसेसि चक्खुमा ।।

६ सब्बाकारेन भासतो[2], सुत्वा[3] उपनिसादिनो[4] । B 364
ते पि धम्मवर गन्त्वा, ततियाभिसमयो अहु ।।

७ सन्निपाता तयो आसु, विपस्सिस्स महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ।।

८ अट्ठसट्ठिसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ।
भिक्खुसतसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ।।

९ असीतिभिक्खुसहस्सान, ततियो आसि समागमो ।
तत्थ भिक्खुगणमज्झे, सम्बुद्धो अतिरोचति ।।

१० अह तेन समयेन, नागराजा महिद्धिको ।
अतुलो नाम नामेन, पुञ्ञवन्तो जुतिन्धरो ।।

११ नेकान नागकोटीन, परिवारेत्वानह तदा ।
वज्जन्तो दिब्बतुरियेहि, लोकजेट्ठ उपागमि ।।

१२ उपसङ्कमित्वा सम्बुद्ध, विपस्सि लोकनायक ।
मणिमुत्तरतनखचित, सब्बाभरणविभूसित[5] ।
निमन्तेत्वा धम्मराजस्स, सुवण्णपीठमदासह ।।

१–१ अविज्जण्ड – स्या० । २ भासते – सी० । ३ ठत्वा – स्या० । ४ उपनिस्स जिने – सी०, उपनिस्सा जिनो – स्या०, उपनिसा जिनो – रो० । ५ सब्बाभरणभूसिता – सी०, सब्बाभरण भूसित – रो० ।

१३ सो पि म बद्धो ब्याकासि, सङ्घमज्झे निसीदिय ।
"एकनवुतितो कप्पे, श्रय बुद्धो भविस्सति ।।

१४ "श्रहु कपिलव्हया[1] रम्मा[1], निक्खमित्वा तथागतो ।
पधान पदहित्वान, कत्वा दुक्करकारिक[2] ।।

: 53 १५ "अजपालरुक्खमूलस्मि, निसीदित्वा तथागतो ।
तत्थ पायास पग्गय्ह, नेरञ्जरमुपेहिति ।।

१६ "नेरञ्जराय तीरम्हि, पायास[3] अद सो[3] जिनो ।
पटियत्तवरमग्गेन, बोधिमूलमुपेहिति[4] ।।

१७ "ततो पदक्खिण कत्वा, बोधिमण्ड अनुत्तरो[5] ।
अस्सत्थमूले सम्बोधि, बुज्झिस्सति महायसो ।।

१८ "इमस्स जनिका माता, माया नाम भविस्सति ।
पिता सुद्धोदनो नाम, अय हेस्सति गोतमो ।।

365 १९ "अनासवा वीतरागा[6], सन्तचित्ता समाहिता ।
कोलितो उपतिस्सो च, अग्गा हेस्सन्ति सावका ।
आनन्दो नामुपट्ठाको, उपट्ठिस्सतिम[7] जिन ।।

२० "खेमा उप्पलवण्णा च, अग्गा हेस्सन्ति साविका ।
अनासवा वीतरागा, सन्तचित्ता समाहिता ।
बोधि तस्स भगवतो, अस्सत्थो ति पवुच्चति ।।

२१ "चित्तो च हत्थाळवको, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठका ।
नन्दमाता च उत्तरा, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठिका ।
आयु वस्ससत तस्स, गोतमस्स यसस्सिनो ।।

२२ "इद सुत्वान वचन पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ।।

२३ तस्साह वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ।।

२४ नगर बन्धुमती नाम, बन्धुमा[8] नाम खत्तियो ।
माता बन्धुमती नाम, विपस्सिस्स महेसिनो ।।

१–१ कपिलव्हये रम्मे – सी०, रो० । २ दुक्करकारिय – रो० । ३–३ पायस असति – सी०, ० अदिसो – स्या०, ० असति – रो० । ४ बोधिमूलम्हि एहिति – स्या० । ५ अनुत्तर – सी०, स्या०, रो० । ६ वीतमला – सी० । ७ उपट्ठिस्सति त – सी० । ८ बन्धुमो – स्या०, रो० ।

२५ अट्ठवस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
नन्दो सुनन्दो सिरिमा, तयो पासादमुत्तमा ।।

२६ तिचत्तारीससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सुदस्सना[1] नाम सा नारी, समवत्तक्खन्धो नाम अत्रजो ।।

२७ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि ।
अनूनअट्ठमासानि, पधान पदही जिनो ।।

२८ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, विपस्सी लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ।।

२९ खण्डो च तिस्सनामो[2] च, अहेसु अग्गसावका ।
असोको नामुपट्ठाको, विपस्सिस्स महेसिनो ।।

३० चन्दा च चन्दमित्ता च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, पाटली ति पवुच्चति ।।

३१ पुनब्बसुमित्तो नागो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
सिरिमा उत्तरा चेव, अहेसु अग्गुपट्ठिका ।।

३२ असीतिहत्थमुब्बेधो, विपस्सी लोकनायको । B 366
पभा निद्धावति तस्स, समन्ता सत्तयोजने ।।

३३ असीतिवस्ससहस्सानि, आयु बुद्धस्स तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ।।

३४ बहुदेवमनुस्सान, बन्धना[3] परिमोचयि ।
मग्गामग्ग च आचिक्खि, अवसेसपुथुज्जने ।।

३५ आलोक दस्सयित्वान, देसेत्वा[4] अमत पद । R 54
जलित्वा अग्गिक्खन्धो व, निब्बुतो सो ससावको ।।

३६ इद्धिवर पुञ्ञवर, लक्खण च[5] कुसुमित[5] ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ।।

३७ विपस्सी जिनवरो[6] बुद्धो[6], सुमित्तारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स थूपवरो, सत्तयोजनमुस्सितो ति ।।

विपस्सिस्स भगवतो वसो एकूनवीसतिमो ।

---

१ सुतना – सी०, रो० । २ तिस्सो नाम – रो० । ३ बन्धन – स्या०, रो० । ४ दस्सेत्वा – स्या० । ५–५ लक्खण चतुभूमक – सी०, लक्खणचक्कसुमित – स्या०, लक्खण चतुभ्मिक – रो० । ६–६ जिनवरो धीरो – सी०, रो०, नरवरो वीरो – स्या० ।

२२ सिखीबुद्धवसो

१ विपस्सिस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो ।
सिखिव्हयो आसि[1] जिनो, असमो अप्पटिपुग्गलो ॥

२ मारसेन पमद्दित्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।
धम्मचक्क पवत्तेसि, अनुकम्पाय पाणिन ॥

३ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, सिखिम्हि जिनपुङ्गवे[2] ।
कोटिसतसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ अपर पि धम्म देसेन्ते, गणसेट्ठे नरुत्तमे ।
नवुतिकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ यमकपाटिहारिय[3] च[3], दस्सयन्ते सदेवके ।
असीतिकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ॥

367 ६ सन्निपाता तयो आसु, सिखिस्सा पि महेसिनो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

७ भिक्खुसतसहस्सान, पठमो आसि समागमो ।
असीतिभिक्खुसहस्सान, दुतियो आसि समागमो ॥

८ सत्ततिभिक्खुसहस्सान, ततियो आसि समागमो ।
अनुपलित्तो पदुम व, तोयम्हि सम्पवड्ढित ॥

९ अह तेन समयेन, अरिन्दमो नाम खत्तियो ।
सम्बुद्धप्पमुख सङ्घ, अन्नपानेन तप्पयि ॥

१० बहु दुस्सवरं दत्वा, दुस्सकोटि अनप्पक ।
अलङ्कत हत्थियान, सम्बुद्धस्स अदासह ॥

११ हत्थियान निम्मिनित्वा, कप्पिय उपनामयि ।
पूरयि मानस मय्ह, निच्च दळ्हमुपट्ठित ॥

55 १२ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, सिखी लोकग्गनायको ।
"एकतिसे इतो कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१३ "अहु कपिलव्हया रम्मा पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

---

१ नाम – सी०, स्या०, रो० । २ मुनिपुङ्गवे – सी० । ३–३ यमक पाटिहीर च – सी०, रो०, यमकपाटिहारिय – स्या० ।

१४ तस्साहं[1] वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं ।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥

१५ नगरं अरुणवती नाम, अरुणो नाम खत्तियो ।
पभावती नाम जनिका, सिखिस्सा[2] पि[2] महेसिनो ॥

१६ सत्तवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
सुचन्दको[3] गिरि वसभो[3], तयो पासादमुत्तमा ॥

१७ चतुवीससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सब्बकामा नाम नारी[4], अतुलो नाम अत्रजो ॥

१८ निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
अट्ठमासं पधानचारं, अचरी[5] पुरिसुत्तमो ॥

१९ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, सिखी लोकग्गनायको । B 368
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ॥

२० अभिभू सम्भवो चेव[6], अहेसुं अग्गसावका ।
खेमङ्करो नामुपट्ठाको[7], सिखिस्सा पि महेसिनो ॥

२१ सखिला[8] च[8] पदुमा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, पुण्डरीको ति वुच्चति ॥

२२ सिरिवड्ढो च नन्दो[9] च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
चित्ता चेव सुगुत्ता च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ॥

२३ उच्चत्तनेन सो बुद्धो, सत्ततिहत्थमुग्गतो ।
कञ्चनग्घियसङ्कासो, द्वत्तिंसवरलक्खणो ॥

२४ तस्सा पि ब्यामप्पभा काया, दिवारत्तिं[10] निरन्तरं ।
दिसोदिसं निच्छरन्ति, तीणियोजनसो पभा ॥

२५ सत्ततिवस्ससहस्सानि, आयु तस्स महेसिनो ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ॥

---

१ तस्सापि – स्या० । २–२ सिखिस्स च – सी०, स्या०, रो० । ३–३ सुचन्दो गिरि वहनो – सी०, रो०, सुवड्ढको गिरि नारीवाहनो – स्या० । ४ सा नारी – स्या० । ५ अचरि – स्या०, रो० । ६ नाम – सी०, स्या०, रो० । ७ उपट्ठाको – सी०, रो० । ८–८ अखिला चेव – सी०, रो०, मखिला च – स्या० । ९ चन्दो – सी०, रो० । १० निच्छरन्ति – स्या० ।

२६ धम्ममेघ[1] पवस्सेत्वा[2], तेमयित्वा सदेवके ।
खेमन्त[3] पापयित्वान, निब्बुतो सो ससावको ॥

२७ अनुब्यञ्जनसम्पन्नं, द्वत्तिंसवरलक्खणं ।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ॥

२८ सिखी मुनिवरो बुद्धो, अस्सारामम्हि[4] निब्बुतो ।
तत्थेवस्स थूपवरो, तीणियोजनमुग्गतो ति ॥

सिखिस्स भगवतो वंसो वीसतिमो ।

---

२३ वेस्सभूबुद्धवंसो

56 १ तत्थेव मण्डकप्पम्हि, असमो अप्पटिपुग्गलो ।
वेस्सभू नाम नामेन, लोके उप्पज्जि नायको[5] ॥

369 २ आदित्त[6] वत[6] रागग्गि, तण्हानं विजितं तदा[7] ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥

३ धम्मचक्कं पवत्तेन्ते[8], वेस्सभूलोकनायके[9] ।
असीतिकोटिसहस्सानं, पठमाभिसमयो अहु ॥

४ पक्कन्ते चारिकं रट्ठे, लोकजेट्ठे नरासभे ।
सत्ततिकोटिसहस्सानं, दुतियाभिसमयो अहु ॥

५ महादिट्ठिं विनोदेन्तो, पाटिहेरं[10] करोति सो ।
समागता नरमरू, दससहस्सी सदेवके ॥

६ महाअच्छरियं दिस्वा, अब्भुतं लोमहंसनं ।
देवा चेव मनुस्सा च, बुज्झरे सट्ठिकोटियो ॥

७ सन्निपाता तयो आसुं, वेस्सभुस्स महेसिनो ।
खीणासवानं विमलानं, सन्तचित्तान तादिनं ॥

८ असीतिभिक्खुसहस्सानं[11], पठमो आसि समागमो ।
सत्ततिभिक्खुसहस्सानं दुतियो आसि समागमो ॥

---

१ धम्ममेघं – रो० । २ वस्सित्वान – स्या० । ३ खेमतं – स्या० । ४ दुस्सारामम्हि – सी०, रो० । ५ सो जिनो – स्या०, रो० । ६–६ असित्तमिव – सी०, आदित्तं इव – स्या०, आदित्तं ति च – रो० । ७ जानं – स्या०, सदा – रो० । ८ पवत्तेसि – स्या० । ९ वेस्सभू लोकनायको – स्या०, रो० । १० पाटिहीरं – सी०, रो० । ११ असीतिकोटि-सहस्सानं – स्या० ।

९ सट्ठिभिक्खुसहस्सानं, ततियो आसि समागमो ।
जरादिभयभीतानं[1], ओरसानं महेसिनो[2] ॥

१० अहं तेन समयेन, सुदस्सनो नाम खत्तियो ।
निमन्तेत्वा महावीरं, दानं दत्वा महारहं ।
अन्नपानेन वत्थेन, ससङ्घं जिनं पूजयिं ॥

११ तस्स बुद्धस्स असमस्स, चक्कं वत्तितमुत्तमं ।
सुत्वान पणितं धम्मं, पब्बज्जमभिरोचयिं ॥

१२ महादानं पवत्तेत्वा, रत्तिन्दिवमतन्दितो ।
पब्बज्जं गुणसम्पन्नं, पब्बजिं जिनसन्तिके ॥

१३ आचारगुणसम्पन्नो, वत्तसीलसमाहितो ।
सब्बञ्ञुतं गवेसन्तो, रमामि जिनसासने ॥

१४ सद्धापीतिं उपगन्त्वा[3], बुद्धं वन्दामि सत्थरं[4] ।
पीति उप्पज्जति मय्हं, बोधियायेव कारणा ॥

१५ अनिवत्तमानसं ञत्वा, सम्बुद्धो एतदब्रवि । B 370
"एकतिंसे इतो कप्पे, अयं बुद्धो भविस्सति ॥

१६ "अहु कपिलव्हया रम्मा पे० हेस्साम सम्मुखा इमं" ॥

१७ तस्साहं वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं । R 57
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया ॥

१८ अनोमं नाम नगरं, सुप्पतीतो[5] नाम खत्तियो ।
माता यसवती नाम, वेस्सभुस्स महेसिनो ॥

१९ छ[6] च वस्ससहस्सानि[6], अगारं अज्झ सो वसि ।
रुचि सुरुचि[7] रतिवड्ढनो[7], तयो पासादमुत्तमा ॥

२० अनूनतिंससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सुचित्ता नाम सा नारी, सुप्पबुद्धो नाम अत्रजो ॥

२१ निमित्ते चतुरो दिस्वा, सिविकायाभिनिक्खमि[8] ।
छमासं पधानचारं, अचरी पुरिसुत्तमो ॥

१ ०चित्तान – रो० । २ महेसिन – रो० । ३ उपागन्त्वा – सी०, उप्पादेत्वा – स्या० । ४ सत्थारं – सी० । ५ सुतीतो – सी०, सुप्पतितो – स्या०, सुपतितो – रो० । ६–६ छब्बस्स ० – सी०, स्या०, छब्बस्ससहस्सानं – रो० । ७–७ सुरुचि वड्ढमाना – सी०, सुरति वड्ढका – स्या०, ० वड्ढना – रो० । ८ सिविकायानाभिनिक्खमि – रो० ।

२२ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, वेस्सभू लोकनायको ।
वत्ति चक्क महावीरो, अरुणारामे[1] नरुत्तमो[2] ।।

२३ सोणो च उत्तरो चेव, अहेसु अग्गसावका ।
उपसन्तो नामुपट्ठाको, वेस्सभुस्स महेसिनो ।।

२४ रामा[3] चेव समाला च, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, महासालो ति वुच्चति ।।

२५ सोत्थिको चेव रम्भो[4] च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
गोतमी[5] सिरिमा चेव[5], अहेसु अग्गुपट्ठिका ।।

२६ सट्ठिरतनमुब्बेधो, हेमयूपसमूपमो ।
काया निच्छरति रस्मि[6], रत्ति[7] व पब्बते सिखी ।।

२७ सट्ठिवस्ससहस्सानि, आयु तस्स महेसिनो ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ।।

B 371 २८ धम्म वित्थारिक कत्वा, विभजित्वा[8] महाजन ।
धम्मनाव ठपेत्वान, निब्बुतो सो ससावको ।।

२९ दस्सनेय्य सब्बजन[9], विहार इरियापथ[10] ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ।।

३० वेस्सभू जिनवरो सत्था, खेमारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिक आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ।।

वेस्सभुस्स भगवतो वंसो एकवीसतिमो ।

---

२४ ककुसन्धबुद्धवंसो[11]

R 58 १ वेस्सभुस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो ।
ककुसन्धो नाम नामेन, अप्पमेय्यो दुरासदो ।।

२ उग्घाटेत्वा सब्बभव, चरियाय[12] पारमि गतो ।
सीहो व पञ्जर भेत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।

---

१ अरुणेपि – स्या० । २ नरुत्तमे – रो० । ३ दामा – सी०, रो० । ४ रम्मो – सी०, स्या०, रो० । ५–५ गोतमी च सिरीमा च – सी०, गोतमी च सिरिमा च – स्या०, रो० । ६ रसी – सी०, रसि – स्या०, रो० । ७ रत्ती – सी०, रत्ति – रो० । ८ विभज्जित्वा – स्या० । ९ महाजन – रो० । १० चिरियापथ – सी०, रो० । ११ कुक्कुसन्धबुद्धवंसो – स्या० । १२ चरिया – सी०, रो० ।

३ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, ककुसन्धे[1] लोकनायके ।
चत्तारीसकोटिसहस्सान, धम्माभिसमयो[2] अहु ।।

४ अन्तलिक्खम्हि आकासे, यमक कत्वा विकुब्बन ।
तिंसकोटिसहस्सान, बोधेसि देवमानुसे ।।

५ नरदेवस्स यक्खस्स, चतुसच्चप्पकासने ।
धम्माभिसमयो तस्स, गणनातो असङ्खियो ।।

६ ककुसन्धस्स भगवतो, एको आसि समागमो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ।।

७ चत्तालीससहस्सान, तदा[3] आसि समागमो ।
दन्तभूमिमनुप्पत्तान, आसवारिगणक्खया[4] ।।

८ अह तेन समयेन, खेमो नामासि खत्तियो ।
तथागते जिनपुत्ते, दान दत्वा अनप्पक ।।

९ पत्त च चीवर दत्वा, अञ्जन मधुलट्ठिक ।
इमेत पत्थित सब्ब, पटियादेमि[5] वर वर ।।

१० सो पि म बुद्धो[6] ब्याकासि, ककुसन्धो विनायको । B 372
"इमम्हि भद्दके कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ।।

११ "अहु कपिलव्हया रम्मा पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ।।

१२ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ।।

१३ नगर खेमावती[7] नाम, खेमो नामासहं तदा ।
सब्बञ्ञुत गवेसन्तो, पब्बजि तस्स सन्तिके ।।

१४ ब्राह्मणो अग्गिदत्तो च, आसि बुद्धस्स सो पिता ।
विसाखा नाम जनिका, ककुसन्धस्स सत्थुनो[8] ।।

१५ वसते तत्थ खेमे पुरे, सम्बुद्धस्स महाकुल ।
नरान पवर सेट्ठ, जातिमन्त महायस ।।

---

१ कुक्कुसन्धे – स्या० । २ पठमाभिसमयो – सी०, स्या०, रो० । ३ दुतियो – सी० । ४ आसवादिगणक्खया – सी०, स्या०, रो० । ५ पटियादेत्वा – सी० । ६ मुनि – सी०, स्या०, रो० । ७ खेमवती – सी०, स्या०, रो० । ८ महेसिनो – सी०, स्या०, रो० ।

१६ चतुवस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि।
काम-कामवण्ण-कामसुद्धिनामा[1], तयो पासादमुत्तमा॥

2 59 १७ समतिससहस्सानि, नारियो समलङ्कता।
रोचिनी[2] नाम सा नारी[2], उत्तरो नाम अत्रजो॥

१८ निमित्ते चतुरो दिस्वा, रथयानेन निक्खमि।
अनूनअट्ठमासानि[3], पधानं पदही जिनो॥

१९ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, ककुसन्धो विनायको[4]।
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो॥

२० विधुरो[5] च सञ्जीवो च[5], अहेसुं अग्गसावका।
बुद्धिजो नामुपट्ठाको, ककुसन्धस्स सत्थुनो॥

२१ सामा[6] च चम्पानामा च[6], अहेसुं अग्गसाविका।
बोधि तस्स भगवतो, सिरीसो ति पवुच्चति॥

२२ अच्चुतो[7] च सुमनो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका।
नन्दा चेव सुनन्दा च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका॥

3 373 २३ चत्तालीसरतनानि, अच्चुग्गतो महामुनि।
कनकप्पभा निच्छरति, समन्ता दसयोजनं[8]॥

२४ चत्तालीसवस्ससहस्सानि, आयु तस्स महेसिनो।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं॥

२५ धम्मापणं पसारेत्वा, नरनारीनं सदेवके।
नदित्वा सीहनादं व, निब्बुतो सो ससावको॥

२६ अट्ठङ्गवचनसम्पन्नो, अच्छिद्दानि निरन्तरं।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा॥

१–१ सुचि सुरुचि रतिवद्धननामका – सी०, कामवड्ढ कामसुद्धि रतिवड्ढनो – स्या०, रुचि सुरुचि वड्ढना – रो०। २–२ विरोचमाना नाम नारी – सी०, रो०, रोपिनी ० – स्या०। ३ अनूनक अट्ठमास – सी०, स्या०, रो०। ४ लोकनायको – सी०, स्या०, रो०। ५–५ विधुरो सञ्जीवो नाम च – सी०, रो०, विधुरो सजीवनामो च – स्या०। ६–६ समा च चम्पनामा च – सी०, रो०। ७ अच्चुग्गतो – स्या०। ८ द्वादसयोजनं – सी०, रो०।

२७ ककुसन्धो जिनवरो, खेमारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स थूपवरो, गावुत[1] नभमुग्गतो[1] ति ।।

ककुसन्धस्स भगवतो वसो द्वावीसतिमो ।

---

२५ कोणागमनबुद्धवसो[2]

१ ककुसन्धस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो । R 60
कोणागमनो नाम जिनो, लोकजेट्ठो नरासभो ।।

२ दस धम्मे पूरयित्वान, कन्तार समतिक्कमि ।
पवाहिय[3] मल सब्ब, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।

३ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, कोणागमननायके[4] ।
तिंसकोटिसहस्सान, पठमाभिसमयो अहु ।।

४ पाटिहीर करोन्ते च, परवादप्पमद्दने ।
वीसतिकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ।।

५ ततो विकुब्बन कत्वा, जिनो देवपुर गतो ।
वसते[5] तत्थ सम्बुद्धो, सिलाय पण्डुकम्बले ।।

६ पकरणे सत्त देसेन्तो, वस्स वसति सो मुनि ।
दसकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ।।

७ तस्सा पि देवदेवस्स, एको आसि समागमो ।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ।।

८ तिंसभिक्खुसहस्सान, तदा आसि समागमो । B 374
ओघानमतिक्कन्तान, भिज्जितान च मच्चुया ।।

९ अह तेन समयेन, पब्बतो नाम खत्तियो ।
मित्तामच्चेहि सम्पन्नो, अनन्तबलवाहनो[6] ।।

१० सम्बुद्धदस्सन गन्त्वा, सुत्वा धम्ममनुत्तर ।
निमन्तेत्वा सजिनसङ्घ, दान दत्वा यदिच्छक ।।

१–१ गावुत० – सी०, स्या०, रो० । २ कोनागमनबुद्धवंसो – स्या० । ३ पवाहाय – स्या० । ४ कोणागमने नाम नायके – सी०, कोनागमने विनायके – स्या०, कोनागमने नायके – रो० । ५ वसति – सी० । ६ बलबाहनमप्पक – स्या० ।

११ पट्टुण्ण चीनपट्ट च, कोसेय्य कम्बल पि च ।
सोवण्णपादुक चेव, अदासि सत्थुसावके ॥

१२ सो पि म बुद्धो ब्याकासि, सङ्घमज्झे निसीदिय ।
"इमम्हि भद्दके कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

१३ "अहु कपिलव्हया रम्मा पे० हेस्साम सम्मुखा इम" ॥

१४ तस्सा पि वचन सुत्वा, भिय्यो चित्त पसादयि ।
उत्तरि वतमधिट्ठासि, दसपारमिपूरिया ॥

१५ सब्बञ्ञुत गवेसन्तो, दान दत्वा नरुत्तमे ।
ओहायाह[1] महारज्ज, पब्बजि जिनसन्तिके[2] ॥

१६ नगर सोभवती नाम, सोभो नामासि खत्तियो ।
वसते तत्थ नगरे, सम्बुद्धस्स महाकुल ॥

१ 61 १७ ब्राह्मणो यञ्ञदत्तो च, आसि बुद्धस्स सो पिता ।
उत्तरा नाम जनिका, कोणागमनस्स सत्थुनो ॥

१८ तीणि वस्ससहस्सानि, अगार अज्झ सो वसि ।
तुसित-सन्तुसित-सन्तुट्ठा, तयो पासादमुत्तमा ॥

१९ अनूनसोळससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
रुचिगत्ता नाम नारी, सत्थवाहो नाम अत्रजो ॥

२० निमित्ते चतुरो दिस्वा, हत्थियानेन निक्खमि ।
छमास पधानचार, अचरी पुरिसुत्तमो ॥

375 २१ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, कोणागमननायको ।
वत्तिचक्क महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ॥

२२ भिय्यसो[3] उत्तरो नाम, अहेसु अग्गसावका ।
सोत्थिजो नामुपट्ठाको, कोणागमनस्स सत्थुनो[4] ॥

२३ समुद्दा उत्तरा चेव, अहेसु अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, उदुम्बरो[5] ति पवुच्चति[5] ॥

२४ उग्गो च सोमदेवो च, अहेसु अग्गुपट्ठका ।
सीवला चेव सामा च, अहेसु अग्गुपट्ठिका ॥

१ ओहायिम – सी० । २ तस्स सन्तिके – सी० । ३ भिय्यो सो – स्या०, रो० ।
४ यसस्सिनो – स्या० । ५–५ ० वुच्चति – स्या०, उदम्बरोति वुच्चति – रो० ।

२५ उच्चत्तनेन सो बुद्धो, तिसहत्थसमुग्गतो ।
उक्कामुखे यथा कम्बु[1], एव रसीहि मण्डितो ।।

२६ तिसवस्ससहस्सानि, आयु बुद्धस्स तावदे ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनत बहु ।।

२७ धम्मचेतिं[2] समुस्सेत्वा[2], धम्मदुस्सविभूसित ।
धम्मपुप्फगुळ कत्वा, निब्बुतो सो ससावको ।।

२८ महाविलासो तस्स जनो, सिरिधम्मप्पकासनो ।
सब्ब तमन्तरहित, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ।।

२९ कोणागमनो सम्बुद्धो, पब्बतारामम्हि निब्बुतो ।
धातुवित्थारिक आसि, तेसु तेसु पदेसतो ति ।।

कोणागमनस्स भगवतो वसो तेवीसतिमो ।

---

२६ कस्सपबुद्धवसो

१ कोणागमनस्स अपरेन, सम्बुद्धो द्विपदुत्तमो ।　R 62
कस्सपो नाम गोत्तेन, धम्मराजा पभङ्करो ।।

२ सञ्छड्डित[3] कुलमूल, बव्हन्नपानभोजन[4] ।
दत्वान याचके[5] दान, पूरयित्वान मानस ।
उसभो व आळक भेत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।

३ धम्मचक्क पवत्तेन्ते, कस्सपे लोकनायके ।　B 376
वीसकोटिसहस्सान[6], पठमाभिसमयो अहु ।।

४ चतुमास यदा बुद्धो, लोके चरति चारिक ।
दसकोटिसहस्सान, दुतियाभिसमयो अहु ।।

५ यमक विकुब्बन कत्वा, ञाणधातु पकित्तयि ।
पञ्चकोटिसहस्सान, ततियाभिसमयो अहु ।।

६ सुधम्मा देवपुरे रम्मे, तत्थ धम्म पकित्तयि[7] ।
तीणिकोटिसहस्सान, देवान बोधयी जिनो ।।

---

१ तम्ब – स्या० । २–२ धम्मचेतिय समुस्सित्वा – स्या० । ३ स छड्डित – स्या० । ४ बहु च पानभोजन – सी०, बहुन पाणपूजित – स्या०, बहुन पानभोजन – रो० । ५ दायके – स्या० । ६ वीसति ० – सी०, स्या० । ७ पकासयि – सी०, रो० ।

७ नरदेवस्स यक्खस्स, अपरे[1] धम्मदेसने।
एतेसान अभिसमया, गणनातो असङ्खिया[2] ॥

८ तस्सा पि देवदेवस्स, एको आसि समागमो।
खीणासवान विमलान, सन्तचित्तान तादिन ॥

९ वीसभिक्खुसहस्सान, तदा आसि समागमो।
अतिक्कन्तभवन्तान[3], सिरिसीलेन तादिन ॥

१० अह तदा माणवको, जोतिपालो ति विस्सुतो।
अज्झायको मन्तधरो, तिण्ण वेदान पारगू ॥

११ लक्खणे इतिहासे च, सधम्मे पारमि गतो।
भूमन्तलिक्खकुसलो, कतविज्जो अनावयो[4] ॥

१२ कस्सपस्स भगवतो, घटिकारो नामुपट्ठको।
सगारवो सप्पतिस्सो, निब्बुतो ततिये फले ॥

१३ आदाय म घटीकारो, उपगञ्छि कस्सप जिन।
तस्स धम्म सुणित्वान, पब्बजि तस्स सन्तिके ॥

१४ आरद्धविरियो हुत्वा, वत्तावत्तेसु कोविदो।
न क्वचि[5] परिहायामि, पूरेसि[6] जिनसासन ॥

१५ यावता बुद्धभणित, नवङ्ग[7] जिनसासन[7]।
सब्ब परियापुणित्वान, सोभयि जिनसासन ॥

१६ मम अच्छरिय दिस्वा, सो पि बुद्धो वियाकरि।
"इमम्हि भद्दके कप्पे, अय बुद्धो भविस्सति ॥

377, 63 १७ "अहु कपिलव्हया रम्मा, निक्खमित्वा तथागतो।
पधान पदहित्वान, कत्वा दुक्करकारिक ॥

१८ "अजपालरुक्खमूले, निसीदित्वा तथागतो।
तत्थ पायास पग्गय्ह[8], नेरञ्जरमुपेहिति ॥

१९ "नेरञ्जराय तीरम्हि, पायास परिभुञ्जिय।
पटियत्तवरमग्गेन, बोधिमूलमुपेहिति[9] ॥

---

१ अपरे च – स्या०। २ असखियो – स्या०। ३ अभिक्कन्त ० – स्या०। ४ अनामयो – स्या०। ५ क्वापि – सी०। ६ पूरेमि – सी०, स्या०, रो०। ७–७ नवङ्ग सत्थुसासन – सी०, रो०, नवङ्ग सत्थुसासन – स्या०। ८ समादाय – स्या०। ९ बोधिमण्डमुपेहिति – सी०, रो०, बोधि मूलम्हि एहिति – स्या०।

२० “ततो पदक्खिणं कत्वा, बोधिमण्डं अनुत्तरो[1]।
अपराजितट्ठानम्हि, बोधिपल्लङ्कमुत्तमे।
पल्लङ्केन निसीदित्वा, बुज्झिस्सति महायसो॥

२१ “इमस्स जनिका माता, माया नाम भविस्सति।
पिता सुद्धोदनो नाम, अयं हेस्सति गोतमो॥

२२ “अनासवा वीतरागा, सन्तचित्ता समाहिता।
कोलितो उपतिस्सो च, अग्गा हेस्सन्ति सावका।
आनन्दो नामुपट्ठाको, उपट्ठिस्सतिमं जिनं॥

२३ “खेमा उप्पलवण्णा च, अग्गा हेस्सन्ति साविका।
अनासवा सन्तचित्ता, वीतरागा समाहिता।
बोधि तस्स भगवतो, अस्सत्थो ति पवुच्चति॥

२४ “चित्तो हत्थाळवको च, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठका।
नन्दमाता च उत्तरा, अग्गा हेस्सन्तुपट्ठिका[2]”॥

२५ इदं सुत्वान वचनं, असमस्स महेसिनो।
आमोदिता नरमरू, बुद्धबीजं किर[3] अयं॥

२६ उक्कुट्ठिसद्दा पवत्तन्ति[4], अप्फोटेन्ति हसन्ति च।
कतञ्जली नमस्सन्ति, दससहस्सी सदेवका॥

२७ “यदिमस्स लोकनाथस्स, विरज्झिस्साम सासनं।
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इमं॥

२८ “यथा मनुस्सा नदिं तरन्ता, पटितित्थं विरज्झिय।
हेट्ठातित्थे[5] गहेत्वान, उत्तरन्ति महानदिं॥

२९ “एवमेव मयं सब्बे, यदि मुञ्चामिमं जिनं। B 378
अनागतम्हि अद्धाने, हेस्साम सम्मुखा इमं”॥

३० तस्साहं वचनं सुत्वा, भिय्यो चित्तं पसादयिं।
उत्तरिं वतमधिट्ठासिं, दसपारमिपूरिया॥

३१ एवमहं संसरित्वा, परिवज्जेन्तो अनाचरं।
दुक्करं च[6] कतं[6] मय्हं, बोधियायेव कारणा॥

१ नरुत्तमो – सी०, रो०, अनुत्तरं – स्या०। २ एत्थ स्या० पोत्थके ‘आयु वस्ससतं तस्स, गोतमस्स यससिनो’ ति अधिको पाठो दिस्सति। ३ कुरो – सी०, स्या०, रो०। ४ वत्तन्ति – सी०, स्या०। ५ ०तित्थं – स्या०। ६–६ पकतं – स्या०।

३२ नगरं बाराणसी नाम, किकी नामासि खत्तियो ।
वसते तत्थ नगरे, सम्बुद्धस्स महाकुलं ।।

३३ ब्राह्मणो ब्रह्मदत्तो व[1], आसि बुद्धस्स सो पिता ।
धनवती[2] नाम जनिका[2], कस्सपस्स महेसिनो ।।

64 ३४ दुवे वस्ससहस्सानि, अगारं अज्झ सो वसि ।
हंसो यसो सिरिनन्दो[3], तयो पासादमुत्तमा ।।

३५ तिसोळससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
सुनन्दा नाम सा नारी, विजितसेनो नाम अत्रजो ।।

३६ निमित्ते चतुरो दिस्वा, पासादेनाभिनिक्खमि ।
सत्ताहं पधानचारं, अचरी पुरिसुत्तमो ।।

३७ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, कस्सपो लोकनायको ।
वत्ति चक्कं महावीरो, मिगदाये नरुत्तमो ।।

३८ तिस्सो च भारद्वाजो च, अहेसुं अग्गसावका ।
सब्बमित्तो नामुपट्ठाको, कस्सपस्स महेसिनो ।।

३९ अनुळा[4] उरुवेळा च, अहेसुं अग्गसाविका ।
बोधि तस्स भगवतो, निग्रोधो ति पवुच्चति ।।

४० सुमङ्गलो घटिकारो च, अहेसुं अग्गुपट्ठका ।
विचितसेना[5] भद्दा च, अहेसुं अग्गुपट्ठिका ।।

४१ उच्चत्तनेन सो बुद्धो, वीसतिरतनुग्गतो ।
विज्जुलट्ठी व आकासे, चन्दो व गहपूरितो ।।

379 ४२ वीसतिवस्ससहस्सानि, आयु तस्स महेसिनो ।
तावता तिट्ठमानो सो, तारेसि जनतं बहुं ।।

४३ धम्मतळाकं मापयित्वा[6], सीलं दत्वा विलेपनं ।
धम्मदुस्सं निवासेत्वा, धम्ममालं विभज्जियं[7] ।।

४४ धम्मविमलमादासं, ठपयित्वा महाजने ।
केचि निब्बानं पत्थेन्ता, पस्सन्तु मे अलङ्करं ।।

---

१ च – स्या०, रो० । २–२ माता धनवती नाम – स्या० । ३ सिरिचन्दो – स्या० । ४ अनुला च – सी०, स्या०, रो० । ५ विजितसेना च – सी०, स्या०, रो० । ६ मापेत्वा – सी०, रो० । ७ विराजिय – सी०, रो०

४५ सीलकञ्चुकं दत्वान, झानकवचवम्मितं[1] ।
धम्मचम्मं पारुपित्वा, दत्वा सन्नाहमुत्तमं ।।
४६ सतिफलकं दत्वान, तिखिणञाणकुन्तिमं ।
धम्मखग्गवरं दत्वा, सीलसंसग्गमद्दनं[2] ।।
४७ तेविज्जाभूसनं[3] दत्वान, आवेळं[4] चतुरो फले ।
छळभिञ्ञाभरणं दत्वा, धम्मपुप्फपिळन्धनं[5] ।।
४८ सद्धम्मपण्डरच्छत्तं, दत्वा पापनिवारणं ।
मापयित्वाभयं[6] पुप्फं, निब्बुतो सो ससावको ।।
४९ एसो हि सम्मासम्बुद्धो, अप्पमेय्यो दुरासदो ।
एसो हि धम्मरतनो, स्वाक्खातो एहिपस्सिको ।।
५० एसो हि सङ्घरतनो, सुप्पटिपन्नो अनुत्तरो ।
सब्बं तमन्तरहितं, ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ।।
५१ महाकस्सपो जिनो[7] सत्था, सेतब्यारामम्हि निब्बुतो ।
तत्थेवस्स जिनथूपो, योजनुब्बेधमुग्गतो ति ।।

कस्सपस्स भगवतो वंसो चतुवीसतिमो ।

---

२७ गोतमबुद्धवंसो

१ अहमेतरहि सम्बुद्धो[8], गोतमो सक्यवड्ढनो । R 65
पधानं पदहित्वान, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ।।
२ ब्रह्मुना याचितो सन्तो, धम्मचक्कं पवत्तयिं । B 380
अट्ठारसन्नं कोटीनं, पठमाभिसमयो अहु ।।
३ ततो परं च देसेन्ते[9], नरदेवसमागमे ।
गणनाय न वत्तब्बो, दुतियाभिसमयो अहु ।।
४ इधेवाहं एतरहि, ओवदिं मम अत्रजं ।
गणनाय न वत्तब्बो, ततियाभिसमयो अहु ।।

---

१ झानकवचचम्मिकं – स्या०, ० वम्मिकं – रो० । २ सीलसत्तुप्पमद्दनं – स्या० । ३ तेविज्जाभूसं – स्या०, रो० । ४ आवेलं – सी० । ५ धम्मपुप्फपिलन्धनं – सी०, स्या०, रो० । ६ मापेत्वा अभयं – सी०, रो० । ७ जिनवरो – सी० । ८ बुद्धो – सी० । ९ देसेन्तो – स्या०, रो० ।

५ एकोसि[1] सन्निपातो मे, सावकान महेसिन ।
अड्ढतेळससतान, भिक्खूनासि समागमो ।।

६ विरोचमानो विमलो, भिक्खुसङ्घस्स मज्झगो ।
ददामि पत्थित सब्ब, मणी व सब्बकामदो ।।

७ फलमाकङ्खमानान, भवच्छन्दजहेसिन ।
चतुसच्च पकासेमि[2], अनुकम्पाय पाणिन ।।

८ दसवीससहस्सान, धम्माभिसमयो अहु ।
एकद्विन्न अभिसमयो, गणनातो असङ्खियो ।।

९ वित्थारिक बाहुजञ्ञ[3], इद्ध फीत सुफुल्लित ।
इध मय्ह सक्यमुनिनो, सासन सुविसोधित ।।

१० अनासवा वीतरागा, सन्तचित्ता समाहिता ।
भिक्खू नेकसता सब्बे, परिवारेन्ति म सदा ।।

११ इदानि ये एतरहि, जहन्ति मानुस भव ।
अप्पत्तमानसा सेखा[4], ते भिक्खू विञ्ञुगरहिता ।।

१२ अरिय च सथोमयन्ता, सदा धम्मरता जना ।
बुज्झिस्सन्ति सतिमन्तो[5], ससारसरित[6] गता[6] ।।

१३ नगर कपिलवत्थु मे, राजा सुद्धोदनो पिता ।
मय्ह जनेत्तिका माता, मायादेवी ति वुच्चति ।।

१४ एकूनतिसवस्सानि, अगार अज्झह[7] वसि[7] ।
रम्मो[8] सुरम्मो सुभको[8], तयो पासादमुत्तमा ।।

१५ चत्तारीससहस्सानि, नारियो समलङ्कता ।
भद्दकञ्चना[9] नाम नारी, राहुलो नाम अत्रजो ।।

381 १६ निमित्ते चतुरो दिस्वा, अस्सयानेन निक्खमि ।
छब्बस्स[10] पधानचार, अचरि दुक्कर अह ।।

---

१ एको व – सी०, रो० । २ पकासेसिं – सी०, पकासेसि – स्या०, रो० । ३ बहूजञ्ञ – सी०, बहुजञ्ञ – स्या०, रो० । ४ सेक्खा – स्या० । ५ जुतिमन्तो – स्या० । ६–६ ससारसरिता नरा – सी०, स्या०, रो० । ७–७ अज्झावसीह – स्या० । ८–८ सुचन्दो कोकनुदो कोञ्चो – स्या०, रामो सुरामो सुभतो – रो० । ९ भद्दकच्चाना – सी०, यसोधरा – स्या०, भद्दकच्चा – रो० । १० छवस्स – स्या० ।

१७ बाराणसियं इसिपतने, चक्क[1] पवत्तित मया[1] । R 66
अहं गोतमसम्बुद्धो, सरण सब्बपाणिन ॥

१८ कोलितो उपतिस्सो च, द्वे भिक्खू अग्गसावका ।
आनन्दो नामुपट्ठाको, सन्तिकावचरो मम ।
खेमा उप्पलवण्णा च, भिक्खुनी अग्गसाविका ॥

१९ चित्तो हत्थाळवको च, अग्गुपट्ठाकुपासका ।
नन्दमाता च उत्तरा, अग्गुपट्ठिकुपासिका[2] ॥

२० अहं अस्सत्थमूलम्हि, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ।
ब्यामप्पभा सदा मय्हं, सोळसहत्थमुग्गता[3] ॥

२१ अप्पं वस्ससतं आयु, इदानेतरहि[4] विज्जति[4] ।
तावता तिट्ठमानोहं, तारेमि[5] जनतं बहुं ॥

२२ ठपयित्वान धम्मुक्कं, पच्छिमं जनबोधनं ।
अहं[6] पि[6] नचिरस्सेव, सद्धिं सावकसङ्घतो ।
इधेव परिनिब्बिस्सं, अग्गी वाहारसङ्खया ॥

२३ तानि च अतुलतेजानि, इमानि[7] च दसबलानि[7] ।
अयं[8] च गुणधारणो देहो[8], द्वत्तिंसवरलक्खणविचित्तो[9] ॥

२४ दस दिसा पभासेत्वा, सतरंसी व छप्पभा ।
सब्बं[10] तमन्तरहिस्सन्ति[10], ननु रित्ता सब्बसङ्खारा ति ॥

गोतमस्स भगवतो वंसो पञ्चवीसतिमो ।

---

२८ बुद्धपकिण्णककण्डं

१ अपरिमेय्यितो कप्पे, चतुरो आसुं विनायका ।
तण्हङ्करो मेधङ्करो, अथो पि सरणङ्करो ।
दीपङ्करो च सम्बुद्धो, एककप्पम्हि ते जिना ॥

२ दीपङ्करस्स अपरेन, कोण्डञ्ञो नाम नायको । B 382
एको व एककप्पम्हि, तारेसि जनतं बहुं ॥

१–१ जिनो चक्कं पवत्तयि – स्या० । २ अग्गुपट्ठाकुपासिका – स्या०, म० । ३ सोळसहत्थमुग्गतो – सी०, स्या०, रो० । ४–४ ममेतरहि – स्या० । ५ तारेसिं – स्या० । ६–६ अहम्पि – सी० । ७–७ यसबलानि इद्धियो – स्या० । ८–८ अयञ्च गुणवरदेहो – सी०, रो०, अहं गुणधारणो देहो – स्या० । ९ द्वत्तिंसलक्खणाचितो – सी०, रो० । १०– सब्बा समन्तरहेस्सन्ति – सी०, स्या०, रो० ।

३ दीपङ्करस्स भगवतो, कोण्डञ्ञस्स च सत्थुनो ।
एतेस अन्तरा कप्पा, गणनातो असङ्खिया[1] ॥

४ कोण्डञ्ञस्स अपरेन, मङ्गलो नाम नायको ।
तेस पि अन्तरा कप्पा, गणनातो असङ्खिया ॥

५ मङ्गलो च सुमनो च, रेवतो सोभितो मुनि ।
ते पि बुद्धा एककप्पे, चक्खुमन्तो पभङ्करा ॥

67 ६ सोभितस्स अपरेन, अनोमदस्सी महायसो[2] ।
तेस पि अन्तरा कप्पा, गणनातो असङ्खिया ॥

७ अनोमदस्सी पदुमो, नारदो चा पि नायको ।
ते पि बुद्धा एककप्पे, तमन्तकारका[3] मुनी ॥

८ नारदस्स अपरेन, पदुमुत्तरो नाम नायको ।
एककप्पम्हि उप्पन्नो, तारेसि जनत बहु ॥

९ नारदस्स भगवतो, पदुमुत्तरस्स सत्थुनो ।
तेस पि अन्तरा कप्पा, गणनातो असङ्खिया ॥

१० कप्पसतसहस्सम्हि, एको आसि महामुनि ।
पदुमुत्तरो लोकविदू, आहुतीन पटिग्गहो ॥

११ तिंसकप्पसहस्सम्हि, दुवे आसु[4] विनायका[4] ।
सुमेधो च सुजातो च, ओरतो[5] पदुमुत्तरा[6] ॥

१२ अट्ठारसे कप्पसते[7], तयो आसु विनायका ।
पियदस्सी अत्थदस्सी, धम्मदस्सी च नायका ॥

१३ ओरतो च सुजातस्स, सम्बुद्धा द्विपदुत्तमा ।
एककप्पम्हि ते[8] बुद्धा[8], लोके अप्पटिपुग्गला ॥

१४ चतुन्नवुतितो कप्पे, एको आसि महामुनि ।
सिद्धत्थो सो लोकविदू, सल्लकत्तो[9] अनुत्तरो ॥

383 १५ द्वेनवुते इतो कप्पे, दुवे आसु विनायका ।
तिस्सो फुस्सो च सम्बुद्धा, असमा अप्पटिपुग्गला ॥

१ असङ्ख्येय्या – स्या० । २ महामुनि – स्या० । ३ तमन्तकरणा – स्या० । ४–४ आसिंसु नायका – स्या०, रो० । ५ ओरसो – सी०, रो० । ६ पदुमुत्तरो – स्या०, रो० । ७ इतो कप्पसते – रो० । ८–८ सम्बुद्धा – सी०, स्या०, रो० । ९ सल्लकत्तो – स्या०, सल्लगत्तो – रो० ।

१६ एकनवुतितो कप्पे, विपस्सी नाम नायको ।
सो पि बुद्धो कारुणिको, सत्ते मोचेसि बन्धना ॥

१७ एकर्तिसे[1] इतो कप्पे, दुवे आसु विनायका ।
सिखी च वेस्सभू चेव, असमा अप्पटिपुग्गला ॥

१८ इमम्हि भद्दके कप्पे, तयो आसु विनायका ।
ककुसन्धो कोणागमनो, कस्सपो चा पि नायको ॥

१९ अहमेतरहि सम्बुद्धो, मेत्तेय्यो चा पि हेस्सति ।
एते पिमे पञ्च बुद्धा, धीरा लोकानुकम्पका ॥

२० एतेस धम्मराजून, अञ्ञेस नेककोटिन ।
आचिक्खित्वान त मग्ग, निब्बुता ते ससावका ति ॥

२९ धातुभाजनीयकथा

१ महागोतमो जिनवरो, कुसिनारम्हि[2] निब्बुतो । R 68
धातुवित्थारिक आसि, तेसु तेसु पदेसतो ॥

२ एको अजातसत्तुस्स, एको वेसालिया पुरे ।
एको कपिलवत्थुस्मि, एको च अल्लकप्पके ॥

३ एको च रामगामम्हि, एको च वेठदीपके[3] ।
एको पावेय्यके मल्ले, एको च कोसिनारके ॥

४ कुम्भस्स[4] थूप कारेसि, ब्राह्मणो दोणसव्हयो ।
अङ्गारथूप कारेसु, मोरिया तुट्ठमानसा ॥

५ अट्ठ सारीरिका थूपा, नवमो कुम्भचेतियो ।
अङ्गारथूपो दसमो, तदायेव पतिट्ठितो ॥

६ उण्हीस चतस्सो[5] दाठा, अक्खका द्वे च धातुयो ।
असम्भिन्ना इमा सत्त, सेसा भिन्ना व धातुयो ॥

७ महन्ता मुग्गमत्ता च, मज्झिमा भिण्णतण्डुला । B 384
खुद्दका सासपमत्ता च, नानावण्णा च धातुयो ॥

---

१ एकत्तिंसे – स्या० । २ कुसिनारामम्हि – सी०, रो० । ३ वेट्ठदीपके – स्या० ।
४ तुम्बस्स – स्या० । ५ चतुरो – सी०, रो० ।

८ महन्ता सुवण्णवण्णा च, मुत्तवण्णा च मज्झिमा ।
खुद्दका मकुलवण्णा च, सोळसदोणमत्तिका[1] ॥

९ महन्ता पञ्च नाळियो, नाळियो पञ्च मज्झिमा ।
खुद्दका छ नाळी चेव, एता सब्बा पि धातुयो ॥

१० उण्हीस सीहळे दीपे, ब्रह्मलोके च वामक ।
सीहळे दक्खिणक्ख च, सब्बापेता पतिट्ठिता ॥

११ एका दाठा तिदसपुरे, एका नागपुरे अहु ।
एका गन्धारविसये, एका कलिङ्गराजिनो[2] ॥

१२ चत्तालीससमा दन्ता, केसा लोमा च सब्बसो ।
देवा हरिसु एकेकं, चक्कवाळपरम्परा ॥

१३ वजिराय[3] भगवतो, पत्तो दण्ड[4] च चीवर ।
निवासन कुलघरे, पच्चत्थरण कपिलव्हये[5] ॥

१४ पाटलिपुत्तपुरम्हि[6], करण[7] कायबन्धन ।
चम्पायुदकसाटिय[8], उण्णलोम च कोसले ॥

१५ कासाव[9] ब्रह्मलोके च, वेठन तिदसे पुरे ।
निसीदन अवन्तीसु, रट्ठे[10] अत्थरण तदा ॥

१६ अरणी च मिथिलाय, विदेहे परिसावन ।
B 69 वासि सूचिघर चा पि, इन्दपत्थपुरे[11] तदा ॥

१७ परिक्खारा अवसेसा, जनपदे अपरन्तके ।
परिभुत्तानि[12] मुनिना, अकसु[13] मनुजा तदा ॥

१८ धातुवित्थारिक आसि, गोतमस्स महेसिनो ।
पाणीन अनुकम्पाय, अहु पोराणिक तदा ति ॥

—:०:—

बुद्धवसो निट्ठितो

१ सोळसगोणि ० – सी० । २ कालिङ्गराजिनो – सी०, स्या०, रो० । ३ मधुराय – सी० । ४ दण्डो – स्या० । ५ सिलव्हये – स्या० । ६ पाटलिपुत्तनगरे – सी०, रो० । पाटलीपुत्तनगरे – स्या० । ७ करक – सी०, स्या०, रो० । ८ चम्पाय उदकसाटिका – सी०, रो०, चम्पाय उदकसाटका – स्या० । ९ कासावक – स्या० । १० देवरट्ठे – स्या० । ११ इन्दरट्ठे पुरे – रो० । १२ परिभुतञ्च – सी० । १३ महेस्सन्ति – स्या० ।

सुत्तपिटके खुद्दकनिकाये

चरियापिटकं

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

चरियापिटकपालि

१ अकित्तिवग्गो

१ अकित्तिचरिया

१ “कप्पे च सतसहस्से, चतुरो च असङ्ख्यिये[1]। B 385, R 73
एत्थन्तरे य चरित, सब्ब त बोधिपाचन ।।

२ “अतीतकप्पे चरित, ठपयित्वा भवाभवे ।
इमम्हि कप्पे चरित, पवक्खिस्स सुणोहि मे ।।

३ ‘यदा अह ब्रहारञ्ञे, सुञ्ञे विपिनकानने[2]।
अज्झोगाहेत्वा[3] विहरामि, अकित्ति[4] नाम तापसो ।।

४ ‘तदा म तपतेजेन, सन्तत्तो तिदिवाभिभू ।
धारेन्तो ब्राह्मणवण्ण, भिक्खाय म उपागमि ।।

५ ‘पवना आभत पण्ण, अतेल च अलोणिक ।
मम द्वारे ठित दिस्वा, सकटाहेन आकिरि ।।

६ ‘तस्स दत्वानह पण्ण, निक्कुज्जित्वान[5] भाजन ।
पुनेसन जहित्वान, पाविसि पण्णसाळक ।।

७ ‘दुतिय[6] पि ततिय पि, उपगञ्छि ममन्तिक[6]।
अकम्पितो अनोलग्गो, एवमेवमदासह ।।

८ ‘न मे तप्पच्चया अत्थि, सरीरस्मि विवण्णिय । B 386
पीतिसुखेन रतिया, वीतिनामेमि त दिव ।।

९ ‘यदि मास पि द्वेमास[7], दक्खिणेय्य वर लभे ।
अकम्पितो अनोलीनो, ददेय्य दानमुत्तम ।।

---

१ असङ्ख्येय्ये – स्या०, रो० । २ विवन ० – स्या०, विविन० – रो० । ३ अज्झोगहेत्वा – सी०, स्या० । ४ अकत्ति – रो० । ५ निकुज्जित्वान – स्या० । ६–६ दुतिय दिवस ततिय पि, उपगच्छि ममन्तिके – स्या० । ७ द्विमास – स्या० ।

१० 'न तस्स दान ददमानो, यस लाभ च पत्थयि ।
सब्बञ्ञुत पत्थयानो, तानि कम्मानि आचरि ति ॥

२ सङ्खचरिया[1]

R 74 ११ 'पुनापर यदा होमि, ब्राह्मणो सङ्खसव्हयो ।
महासमुद्द तरितुकामो, उपगच्छामि पट्टन ॥

१२ 'तत्थद्दस[2] पटिपथे, सयम्भु अपराजित ।
कन्तारद्धान[3] पटिपन्न[3], तत्ताय कठिनभूमिया ॥

१३ 'तमह पटिपथे दिस्वा, इममत्थ विचिन्तयि ।
इद[4] खेत्त अनुप्पत्त, पुञ्ञकामस्स जन्तुनो ॥

१४ यथा[5] कस्सको पुरिसो, खेत्त दिस्वा महागम[6] ।
तत्थ बीज न रोपेति, न सो धञ्ञेन अत्थिको ॥

१५ एवमेवाह पुञ्ञकामो, दिस्वा खेत्तवरुत्तम ।
यदि[7] तत्थ[7] कार न करोमि, नाह पुञ्ञेन अत्थिको ॥

१६ यथा अमच्चो मुद्दिकामो[8], रञ्ञो अन्तेपुरे जने ।
न देति तेस धनधञ्ञ, मुद्दितो परिहायति ॥

१७ एवमेवाह पुञ्ञकामो, विपुल दिस्वान दक्खिण ।
यदि तस्स[9] दान न ददामि[10], परिहायिस्सामि पुञ्ञतो ॥

१८ 'एवाह चिन्तयित्वान, ओरोहित्वा उपाहना ।
तस्स पादानि वन्दित्वा, अदासि छत्तुपाहन ॥

B 387 १९ 'तेनेवाह सतगुणतो, सुखुमालो सुखेधितो[11] ।
अपि च दान परिपूरेन्तो, एव तस्स अदासह ति ॥

३ कुरुराजचरिया[12]

२० 'पुनापर यदा होमि, इन्दपत्थे[13] पुरुत्तमे ।
राजा धनञ्जयो[14] नाम, कुसले[15] दसहुपागतो ॥

---

१ सङ्खब्राह्मणचरिय – स्या० । २ तत्थद्दसामि – सी०, स्या०, तत्थ अदस्सि – रो० । ३–३ कन्तारद्धानपटिपन्न – सी०, स्या० । ४ इम – स्या० । ५ यथा पि – सी०, स्या०, रो० । ६ महाराम – स्या० । ७–७ यदि – स्या० । ८ मुद्दकामो – स्या० । ९ तत्थ – स्या० । १० दामि – स्या० । ११ सुखे ठितो – रो० । १२ कुरुधम्मचरिय – स्या० । १३ इन्दपत्ते – सी०, इन्दपट्ठे – रो० । १४ धनञ्चयो – म० । १५ कुसलेहि – स्या० ।

२१ 'कलिङ्गरट्ठविसया, ब्राह्मणा उपगञ्छु म ।
आयाचु[1] म हत्थिनाग, धञ्ञं मङ्गलसम्मत ॥

२२ अवुट्ठिको जनपदो, दुब्भिक्खो छातको महा ।
ददाहि पवर नाग, नील अञ्जनसव्हय ॥

२३ न मे याचकमनुप्पत्ते, पटिक्खेपो अनुच्छवो । R 75
मा मे भिज्जि समादान, दस्सामि विपुल गज ॥

२४ 'नाग गहेत्वा सोण्डाय, भिङ्गारे[2] रतनामये ।
जल हत्थे आकिरित्वा, ब्राह्मणान अद गज ॥

२५ 'तस्स[3] नागे पदिन्नम्हि, अमच्चा एतदब्रवु ।
कि नु तुय्ह वर नाग, याचकान पदस्ससि[4] ॥

२६ धञ्ञं मङ्गलसम्पन्न, सङ्गामविजयुत्तम ।
तस्मि[5] नागे पदिन्नम्हि, कि ते रज्ज करिस्सति ॥

२७ रज्ज पि मे ददे सब्ब, सरीर दज्जमत्तनो ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा नाग अदासह ति ॥

---

४ महासुदस्सनचरिया

२८ 'कुसावतिम्हि नगरे, यदा आसि महीपति ।
महासुदस्सनो नाम, चक्कवत्ती[6] महब्बलो ॥

२९ 'तत्थाह दिवसे तिक्खत्तु, घोसापेमि तहि तहि । B 388
को कि इच्छति पत्थेति, कस्स कि दीयतू धन ॥

३० को छातको को तसितो, को माल को विलेपन ।
नानारत्तानि वत्थानि, को नग्गो परिदहिस्सति ॥

३१ को पथे छत्तमादेति, कोपाहना मुदू सुभा ।
'इति साय च पातो च, घोसापेमि तहि तहि ॥

३२ 'न त दससु ठानेसु, न पि ठानसतेसु वा ।
अनेकसतठानेसु, पटियत्त याचके धन ॥

---

१ अयाचु – स्या० । २ भिङकारे – सी०, रो० । ३ तस्मि – रो० । ४ च दस्ससि – स्या० । ५ तस्स – स्या० । ६ चक्कवत्ति – स्या० ।

३३ 'दिवा वा यदि वा रत्ति[1], यदि एति वनिब्बको[2] ।
लद्धा यदिच्छक भोग, पूरहत्थो व गच्छति ।।

३४ 'एवरूप महादान, अदासि यावजीविक ।
न पाह देस्स धन दम्मि, न पि नत्थि निचयो मयि ।।

३५ 'यथा पि आतुरो नाम, रोगतो परिमुत्तिया ।
धनेन वेज्ज तप्पेत्वा, रोगतो परिमुच्चति ।।

३६ 'तथेवाह जानमानो, परिपूरेतुमसेसतो ।
ऊनमन[3] पूरयितु, देमि दान वनिब्बके ।
निरालयो अपच्चासो[4], सम्बोधिमनुपत्तिया ति ।।

५ महागोविन्दचरिया

R 76 ३७ 'पुनापर यदा होमि, सत्तराजपुरोहितो ।
पूजितो नरदेवेहि, महागोविन्दब्राह्मणो ।।

३८ 'तदाह सत्तरज्जेसु, य मे आसि उपायन ।
तेन देमि महादान, अक्खोब्भ[5] सागरूपम ।।

B 389 ३९ 'न मे देस्स धन धञ्ञ, न पि नत्थि निचयो मयि ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा देमि वर धन ति ।।

६ निमिराजचरिया[6]

४० 'पुनापर यदा होमि, मिथिलाय पुरुत्तमे ।
निमि नाम महाराजा, पण्डितो कुसलत्थिको ।।

४१ 'तदाह मापयित्वान, चतुस्साल चतुम्मुख ।
तत्थ दान पवत्तेसि, मिगपक्खिनरादिन[7] ।।

४२ 'अच्छादन च सयन[8], अन्न पान च भोजन ।
अब्बोच्छिन्न करित्वान, महादान पवत्तयि ।।

४३ 'यथा पि सेवको सामि, धनहेतुमुपागतो ।
कायेन वाचा मनसा, आराधनीयमेसति ।।

---

१ रत्ति – रो० । २ वनिब्बके – सी०, वनीपको – रो० । ३ ऊनधन – रो० । ४ अपच्चायो – रो० । ५ अक्खोभ – स्या० । ६ नेमिराजचरिय – स्या० । ७ मिगपक्खिनरनारिन – रो० । ८ सयन च – सी० ।

४४ 'तथेवाह सब्बभवे, परियेसिस्सामि बोधिज ।
दानेन सत्ते तप्पेत्वा, इच्छामि बोधिमुत्तम ति ।।

---

७ चन्दकुमारचरिया

४५ 'पुनापर यदा होमि, एकराजस्स अत्रजो । R 77
नगरे पुप्फवतिया, कुमारो चन्दसव्हयो ।।

४६ 'तदाह यजना मुत्तो, निक्खन्तो यञ्ञवाटतो[1] ।
सवेग जनयित्वान, महादान पवत्तयि ।।

४७ 'नाह पिवामि खादामि, न पि भुञ्जामि भोजन ।
दक्खिणेय्ये अदत्वान, अपि छप्पञ्च रत्तियो ।।

४८ 'यथा पि वाणिजो नाम, कत्वान भण्डसञ्चय । B 390
यत्थ लाभो महा होति, तत्थ[2] त हरति[2] भण्डक ।।

४९ 'तथेव सकभुत्ता[3] पि, परे दिन्न महप्फल ।
तस्मा परस्स दातब्ब, सतभागो भविस्सति ।।

५० 'एतमत्थवस ञत्वा, देमि दान भवाभवे ।
न पटिक्कमामि दानतो, सम्बोधिमनुपत्तिया ति ।।

---

८ सिविराजचरिया

५१ 'अरिट्ठसव्हये नगरे, सिविनामासि खत्तियो ।
निसज्ज पासादवरे, एव चिन्तेसह तदा ।।

५२ य किञ्चि मानुस दान, अदिन्न मे न विज्जति ।
यो पि याचेय्य म चक्खु, ददेय्य अविकम्पितो ।।

५३ 'मम सङ्कप्पमञ्ञाय, सक्को देवानमिस्सरो ।
निसिन्नो देवपरिसाय, इद वचनमब्रवि ।।

५४ निसज्ज पासादवरे, सिविराजा महिद्धिको ।
चिन्तेन्तो विविध दान, अदेय्य सो न पस्सति ।।

५५ तथ नु वितथ नेत, हन्द वीमसयामि त ।
मुहुत्त आगमेय्याथ, याव जानामि त मन ।।

---

१ यञ्ञापाततो – सी०, यञ्ञवाटको – रो० । २–२ तत्थ न० – सी०, तत्थाहरति – रो० । ३ सकभुत्त – स्या० ।

५६ 'पवेधमानो पलितसिरो[1], वलिगत्तो[2] जरातुरो ।
अन्धवण्णो व[3] हुत्वान, राजान उपसङ्कमि ॥

78 ५७ 'सो तदा पग्गहेत्वान, वाम दक्खिणबाहु[4] च ।
सिरस्मि अञ्जलि कत्वा, इद वचनमब्रवि ॥

५८ याचामि त महाराज, धम्मिक रट्ठवड्ढन ।
तव दानरता कित्ति, उग्गता देवमानुसे ॥

391 ५९ उभो पि नेत्ता नयना, अन्धा उपहता मम ।
एक मे नयन देहि, त्व पि एकेन यापय ॥

६० 'तस्साह वचन सुत्वा, हट्ठो सविग्गमानसो ।
कतञ्जली वेदजातो, इद वचनमब्रवि ॥

६१ इदानाह चिन्तयित्वान[5], पासादतो इधागतो ।
त्व मम चित्तमञ्ञाय, नेत्त याचितुमागतो ॥

६२ अहो मे मानस सिद्ध, सङ्कप्पो[6] परिपूरितो ।
अदिन्नपुब्ब दानवर, अज्ज दस्सामि याचके ॥

६३ एहि सिवक उट्ठेहि, मा दन्धयि मा पवेधयि ।
उभो पि नयन[7] देहि, उप्पाटेत्वा वणिब्बके ॥

६४ 'ततो सो चोदितो मय्ह, सिवको वचन करो ।
उद्धरित्वान पादासि, तालमिञ्ज व याचके ॥

६५ 'ददमानस्स देन्तस्स, दिन्नदानस्स मे सतो ।
चित्तस्स अञ्ञथा नत्थि, बोधियायेव कारणा ॥

६६ 'न मे देस्सा उभो चक्खू, अत्ता न[8] मे न देस्सियो ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा चक्खु अदासह ति ॥

---

९ वेस्सन्तरचरिया

६७ 'या मे अहोसि जनिका, फुस्सती[9] नाम खत्तिया ।
सा अतीतासु जातीसु, सक्कस्स[10] महेसी पिया[10] ॥

---

१ फलितसिरो – रो० । २ वलितगत्तो – सी०, रो० । ३ च – स्या० । ४ दक्खिणबाहु – स्या० । ५ चिन्तयित्वा – सी० । ६ सङ्कप्पो मे – स्या० । ७ नयने – सी०, रो० । ८ पि – स्या० । ९ फुसती – सी० । १०–१० सक्कस्स च महेसिया – सी०, रो०, सक्कस्स महेसी सिया – स्या० ।

६८ 'तस्सा आयुक्खय ञत्वा[१], देविन्दो एतदब्रवि ।
ददामि ते दस वरे, वर भद्दे यदिच्छसि ॥

६९ 'एव वुत्ता च सा देवी, सक्क पुनिदमब्रवि ।
कि नु मे अपराधत्थि, कि नु देस्सा अह तव ।
रम्मा चावेसि म ठाना, वातो व धरणीरुह ॥

७० 'एव वुत्तो च[२] सो सक्को, पुन तस्सिदमब्रवि । B 392
न चेव ते कत पाप, न च मे त्वसि अप्पिया ॥

७१ एत्तकयेव ते आयु, चवनकालो भविस्सति । R 79
पटिग्गण्ह मया दिन्ने, वरे दस वरुत्तमे ॥

७२ 'सक्केन सा दिन्नवरा, तुट्ठहट्ठा पमोदिता ।
मम अब्भन्तर कत्वा, फुस्सती दसवरे वरी ॥

७३ 'ततो चुता सा फुस्सती, खत्तिये उपपज्जथ ।
जेतुत्तरम्हि नगरे, सञ्जयेन समागमि ॥

७४ 'यदाह[३] फुस्सतिया कुच्छि, ओक्कन्तो पियमातुया ।
मम तेजेन मे माता, सदा दानरता अहु ॥

७५ 'अधने आतुरे जिण्णे, याचके अद्धिके[४] जने ।
समणे ब्राह्मणे खीणे, देति दान अकिञ्चने ॥

७६ 'दस मासे धारयित्वान, करोन्ते पुर पदक्खिण ।
वेस्सान वीथिया मज्झे, जनेसि फुस्सती मम ॥

७७ 'न मय्ह मत्तिक[५] नाम, न पि पेत्तिकसम्भव ।
जातेत्थ[६] वेस्सवीथिया[७], तस्मा वेस्सन्तरो अहु ॥

७८ 'यदाह दारको होमि, जातिया अट्ठवस्सिको ।
तदा निसज्ज पासादे, दान दातु विचिन्तयि ॥

७९ हदय ददेय्य चक्खु, मस पि रुधिर[८] पि च ।
ददेय्य काय सावेत्वा[९], यदि कोचि[१०] याचये मम ॥

---

१ दिस्वा – सी०, स्या०, रो० । २ व – स्या० । ३ तदाह – सी० । ४ पत्थिके – सी०, पद्धिके – रो० । ५ मेत्तिक – सी० । ६ जातोम्हि – सी०, रो० । ७ वेस्स-वीथिय – स्या० । ८–८ रुहिर – रो० । ९ याचेत्वा – रो० । १० को – स्या० ।

८० ‘सभाव चिन्तयन्तस्स, अकम्पितमसण्ठित[1]।
अकम्पि तत्थ पथवी[2], सिनेरुवनवटसका ॥

८१ ‘अन्वद्धमासे[3] पन्नरसे, पुण्णमासे उपोसथे।
पच्चय नागमारुय्ह, दान दातु उपागमि ॥

८२ ‘कलिङ्गरट्ठविसया, ब्राह्मणा उपगञ्छु म।
अयाचु म हत्थिनाग, धञ्ञ मङ्गलसम्मत ॥

B 393 ८३ अवुट्ठिको[4] जनपदो, दुब्भिक्खो छातको महा।
ददाहि पवर नाग, सब्बसेत गजुत्तम ॥

८४ ददामि न विकम्पामि, य म याचन्ति ब्राह्मणा।
सन्त नप्पतिगूहामि[5], दाने मे रमते[6] मनो ॥

८५ न मे याचकमनुप्पत्ते, पटिक्खेपो अनुच्छवो।
मा मे भिज्जि समादान, दस्सामि विपुल गज ॥

८६ ‘नाग गहेत्वा सोण्डाय, भिङ्गारे रतनामये।
जल हत्थे आकिरित्वा, ब्राह्मणान अद गज ॥

८७ ‘पुनापर ददन्तस्स, सब्बसेत गजुत्तम।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटसका ॥

८८ ‘तस्स नागस्स दानेन, सिवयो कुद्धा समागता।
पब्बाजेसु सका रट्ठा, वङ्क गच्छतु पब्बत ॥

८९ ‘तेस निच्छुभमानान, अकम्पित्थमसण्ठित[7]।
महादान पवत्तेतु, एक[8] वरमयाचिस[8] ॥

R 80 ९० ‘याचिता सिवयो सब्बे, एक वरमदसु मे।
सावयित्वा[9] कण्णभेरि, महादान ददामह ॥

९१ ‘अथेत्थ वत्तती सद्दो, तुमुलो[10] भेरवो महा।
दानेनिम[11] नीहरन्ति, पुन दान ददातय[12] ॥

---

१ अकप्पितम० – स्या०। २ पठवी – सी०, स्या०, रो०। ३ अन्वड्ढमासे – स्या०, अद्धद्धमासे – रो०। ४ अवुट्ठितो – रो०। ५ नप्पतिगुय्हामि – स्या०। ६ रमती – सी०, स्या०, रो०। ७ अकप्पितमसण्ठित – स्या०, रो०। ८–८ एक वरमयाचिस्स – सी०, रो०, एकवरमयाचिह – स्या०। ९ आसावयित्वा – सी०, आयाचयित्वा – रो०। १० तिमुलो – स्या०। ११ दानेन म – सी०, रो०। १२ ददामह – सी०, रो०।

९२ 'हत्थि[1] अस्से रथे दत्वा, दासि दास गव धन ।
महादान ददित्वान, नगरा निक्खमि तदा ॥

९३ 'निक्खमित्वान नगरा, निवत्तित्वा[2] विलोकिते ।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटसका ॥

९४ 'चतुवाहि रथ दत्वा, ठत्वा चातुम्महापथे[3] ।
एकाकियो[4] अदुतियो, मद्दिदेवि इदमब्रवि ॥

९५ त्व मद्दि कण्ह गण्हाहि, लहुका एसा कनिट्ठिका[5] ।
अह जालि गहेस्सामि[6], गरुको भातिको हि सो ॥

९६ 'पदुम पुण्डरीक व, मद्दी कण्हाजिनग्गही ।
अह सुवण्णबिम्ब व, जालि खत्तियमग्गहि ॥ B 394

९७ 'अभिजाता सुखुमाला, खत्तिया चतुरो जना ।
विसम सम अक्कमन्ता, वङ्क गच्छाम पब्बत ॥

९८ 'ये केचि मनुजा एन्ति, अनुमग्गे पटिप्पथे[7] ।
मग्गन्ते पटिपुच्छाम, कुहि वङ्कन्तपब्बतो[8] ॥

९९ 'ते तत्थ अम्हे पस्सित्वा, करुण गिरमुदीरयु ।
दुक्ख ते पटिवेदेन्ति, दूरे वङ्कन्तपब्बतो ॥

१०० 'यदि पस्सन्ति पवने, दारका फलिने[9] दुमे ।
तेस फलान हेतुम्हि, उपरोदन्ति दारका ॥

१०१ 'रोदन्ते दारके दिस्वा, उब्बिद्धा[10] विपुला दुमा ।
सयमेवोणमित्वान, उपगच्छन्ति दारके ॥

१०२ 'इद अच्छरिय दिस्वा, अब्भुत[11] लोमहसन ।
साहुकार पवत्तेसि, मद्दी सब्बङ्गसोभणा ॥

१०३ अच्छेर वत लोकस्मि, अब्भुत लोमहसन ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, सयमेवोणता दुमा ॥

१०४ 'सङ्खिपिंसु पथ यक्खा, अनुकम्पाय दारके ।
निक्खन्तदिवसेनेव[12], चेतरट्ठमुपागमु ॥

१ हत्थी – स्या०, रो० । २ निवत्तेत्वा – स्या० । ३ चतुमहापथे – स्या०, चातुमहापथे – रो० । ४ एकाकिको – स्या० । ५ कनिट्ठका – स्या०, रो० । ६ गहिस्सामि – स्या० । ७ पटिपथे – स्या०, रो० । ८ वङ्कत० – सी०, स्या०, रो० । ९ फलिते – सी०, स्या०, रो० । १० उब्बिग्गा – सी०, उब्भिग्गा – स्या० । ११ अब्भूत – स्या० । १२ निक्खन्तदिवसेयेव – सी० ।

१०५ 'सट्ठिराजसहस्सानि, तदा वसन्ति मातुले[1]।
सब्बे पञ्जलिका हुत्वा, रोदमाना उपागमुं ॥

१०६ 'तत्थ वत्तेत्वा सल्लापं, चेतेहि चेतपुत्तेहि।
ते ततो निक्खमित्वान, वङ्कं अगमुं पब्बतं ॥

१०७ 'आमन्तयित्वा देविन्दो, विस्सकम्मं[2] महिद्धिकं।
अस्समं सुकतं रम्मं, पण्णसालं सुमापय ॥

१०८ 'सक्कस्स वचनं सुत्वा, विस्सकम्मो महिद्धिको।
B1 अस्समं सुकतं रम्मं, पण्णसालं सुमापयि ॥

95 १०९ 'अज्झोगाहेत्वा पवनं, अप्पसद्दं निराकुलं।
चतुरो जना मयं तत्थ, वसाम पब्बतन्तरे ॥

११० 'अहं च मद्दिदेवी च, जाली कण्हाजिना चुभो।
अञ्ञमञ्ञं सोकनुदा, वसाम अस्समे तदा ॥

१११ 'दारके अनुरक्खन्तो, असुञ्ञो[3] होमि अस्समे।
मद्दी फलं आहरित्वा[4], पोसेति सा तयो जने ॥

११२ 'पवने वसमानस्स, अद्धिको[5] मं उपागमि।
आयाचि पुत्तके मय्हं, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

११३ 'याचकं उपगतं दिस्वा, हासो मे उपपज्जथ।
उभो पुत्ते गहेत्वान, अदासिं ब्राह्मणे तदा ॥

११४ 'सके पुत्ते चजन्तस्स, जूजके[6] ब्राह्मणे यदा।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटंसका ॥

११५ 'पुनदेव सक्को ओरुय्ह, हुत्वा ब्राह्मणसन्निभो।
आयाचि मं मद्दिदेविं, सीलवन्तिं[7] पतिब्बतं ॥

११६ 'मद्दिं हत्थे गहेत्वान, उदकञ्जलि पूरिय[8]।
पसन्नमनसङ्कप्पो, तस्स मद्दिं अदासहं ॥

११७ 'मद्दिया दीयमानाय, गगने देवा पमोदिता।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटंसका ॥

---

१ मातुला – स्या०, रो०। २ विसुकम्मं – स्या०, रो०। ३ असुञ्ञे – स्या०। ४ आहरति – सी०, स्या०, रो०। ५ अत्थिको – स्या०। ६ याचके – रो०। ७ सीलवतिं – स्या०। ८ पूरय – स्या०, रो०।

११८ 'जालि कण्हाजिन धीत[1], मद्दिदेवि पतिब्बत ।
चजमानो न चिन्तेसि, बोधियायेव कारणा ॥

११९ 'न मे देस्सा उभो पुत्ता, मद्दिदेवी न देस्सिया ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा पिये अदासह ॥

१२० 'पुनापर ब्रहारञ्ञे, मातापितुसमागमे ।
करुण परिदेवन्ते, सल्लपन्ते सुख दुख[2] ॥

१२१ 'हिरोत्तप्पेन गरुना[3], उभिन्न उपसङ्कमि ।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटसका ॥

१२२ 'पुनापर ब्रहारञ्ञा, निक्खमित्वा सञातिभि । B 396
पविसामि पुर रम्म, जेतुत्तर पुरुत्तम ॥

१२३ 'रतनानि सत्त वस्सिसु, महामेघो पवस्सथ ।
तदा पि पथवी कम्पि, सिनेरुवनवटसका ॥

१२४ 'अचेतनाय पथवी, अविञ्ञाय सुख दुख ।
सा पि दानबला मय्ह, सत्तक्खत्तु[4] पकम्पथा[4] ति ॥

---

१० ससपण्डितचरिया

१२५ 'पुनापर यदा होमि, ससको पवनचारको[5] । R 82
तिणपण्णसाकफलभक्खो, परहेठनविवज्जितो ॥

१२६ 'मक्कटो च सिङ्गालो च, उद्दपोतो[6] चह तदा ।
वसाम एकसामन्ता[7], साय पातो च[8] दिस्सरे[8] ॥

१२७ 'अह ते अनुसासामि, किरिये[9] कल्याणपापके ।
पापानि परिवज्जेथ, कल्याणे अभिनिविस्सथ ॥

१२८ 'उपोसथम्हि दिवसे, चन्द दिस्वान पूरित ।
एतेस तत्थ आचिक्खि, दिवसो अज्जुपोसथो ॥

१२९ 'दानानि पटियादेथ, दक्खिणेय्यस्स दातवे ।
दत्वा दान दक्खिणेय्ये, उपवस्सथुपोसथ ॥

---

१ धीतु – स्या० । २ दुक्ख – सी०, स्या०, रो० । ३ गरुन – स्या० । ४–४ सत्तक्खतुमकम्पथा – स्या० । ५ पवनचारिको – सी०, स्या०, रो० । ६ सुत्त० – म०, स्या० । ७ एकसमग्गा – स्या० । ८–८ पदिस्सरे – सी०, रो० । ९ किरये – स्या० ।

१३० 'ते मे साधू ति वत्वान, यथासत्ति यथाबल ।
दानानि पटियादेत्वा, दक्खिणेय्य गवेसिसु ।।

१३१ 'अह निसज्ज[1] चिन्तेसि, दान दक्खिणनुच्छव ।
यदिह लभे दक्खिणेय्य, कि मे दान भविस्सति ।।

१३२ न मे अत्थि तिला मुग्गा, मासा[2] वा[2] तण्डुला घत ।
अह तिणेन यापेमि, न सक्का तिण दातवे ।।

397 १३३ यदि कोचि[3] एति दक्खिणेय्यो, भिक्खाय मम सन्तिके ।
दज्जाह सकमत्तान, न सो तुच्छो गमिस्सति ।।

१३४ 'मम सङ्कप्पमञ्ञाय, सक्को ब्राह्मणवण्णिना ।
आसय मे उपागच्छि, दानवीमसनाय मे ।।

१३५ 'तमह दिस्वान सन्तुट्ठो, इद वचनमब्रवि ।
साधु खोसि अनुप्पत्तो, घासहेतु ममन्तिके ।।

१३६ अदिन्नपुब्ब दानवर, अज्ज दस्सामि ते अह ।
तुव सीलगुणूपेतो, अयुत्त ते परहेठन[4] ।।

१३७ एहि अग्गि पदीपेहि, नानाकट्ठे समानय[5] ।
अह पचिस्समत्तान, पक्क त्व भक्खयिस्ससि ।।

१३८ 'साधू ति सो हट्ठमनो, नानाकट्ठे समानयि ।
महन्त अकासि चितक[6], कत्वा[7] अङ्गारगब्भक[7] ।।

१३९ 'अग्गि तत्थ पदीपेसि[8], यथा सो खिप्प महाभवे ।
फोटेत्वा रजगते गत्ते, एकमन्त उपाविसि[9] ।।

१४० 'यदा महाकट्ठपुञ्जो[10], आदित्तो धमधमायति[11] ।
तदुप्पतित्वा पपति[12], मज्झे जालसिखन्तरे ।।

R 83 १४१ 'यथा सीतोदक नाम, पविट्ठ यस्स कस्सचि ।
समेति दरथपरिळाह, अस्साद देति पीति च ।।

१४२ 'तथेव जलित अग्गि, पविट्ठस्स मम तदा ।
सब्ब समेति दरथ, यथा सीतोदक विय ।।

---

१ निपज्ज – स्या० । २–२ न मासा – स्या० । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ परहेधन – स्या० । ५ समानिय – सी० । ६ चित्तक – स्या० । ७–७ कत्वा-नङ्गारगब्भक – स्या० । ८ पदीपेति – रो० । ९ उपाविसि – रो० । १० महाकट्ठपञ्जो – रो० । ११ धुमधुमायति – सी०, धूममायति – रो० । १२ पपति – स्या० ।

१४३ 'छवि[1] चम्म मस न्हारु[1], अट्ठि हदयबन्धन ।
केवल सकल काय, ब्राह्मणस्स अदासह ति ।।

अकित्तिवग्गो पठमो ।

तस्सुद्दान

अकित्तिब्राह्मणो[2] सङ्खो, कुरुराजा धनञ्जयो । B 398
महासुदस्सनो राजा, महागोविन्दब्राह्मणो ।।
निमि चन्दकुमारो च, सिवि वेस्सन्तरो ससो ।
अहमेव तदा आसि, यो ते दानवरे अदा ।।
एते दानपरिक्खारा, एते दानस्स पारमी ।
जीवित याचके दत्वा, इम[3] पारमि[3] पूरयि ।।
भिक्खाय उपगत दिस्वा, सकत्तान परिच्चजि ।
दानेन मे समो नत्थि, एसा मे दानपारमी ति ।।

दानपारमिनिद्देसो निट्ठितो ।

———— ० ————

१–१ छवि चम्म च मस च – स्या० । २ अकत्तिब्राह्मणो – रो० । ३–३ इद पारमी – रो० ।

२. हत्थिनागवग्गो[1]

१ मातुपोसकचरिया[2]

१ 'यदा अहोसि[3] पवने, कुञ्जरो मातुपोसको ।
न तदा अत्थि महिया, गुणेन मम सादिसो ॥

२ 'पवने दिस्वा वनचरो, रञ्ञो मं पटिवेदयि ।
तवानुच्छवो महाराज, गजो वसति[4] कानने ॥

३ न तस्स परिक्खायत्थो, न[5] पि आळककासुया[5] ।
सह[6] गहिते[6] सोण्डाय, सयमेव इधेहिति ॥

४ 'तस्स तं वचनं सुत्वा, राजा पि तुट्ठमानसो ।
पेसेसि हत्थिदमकं, छेकाचरियं सुसिक्खितं ॥

५ 'गन्त्वा सो हत्थिदमको, अद्दस पदुमस्सरे ।
भिसमुळालं[7] उद्धरन्तं, यापनत्थाय मातुया ॥

६ 'विञ्ञाय मे सीलगुणं, लक्खणं उपधारयि ।
एहि पुत्ता ति पत्वान, मम सोण्डाय अग्गहि ॥

७ 'यं मे तदा पाकतिकं, सरीरानुगतं बलं ।
अज्ज नागसहस्सानं, बलेन समसादिसं ॥

८ 'यदिहं तेसं पकुप्पेय्यं, उपेतानं[8] गहणाय मं ।
पटिबलो भवे तेसं, याव रज्जं पि मानुसं ॥

९ 'अपि चाहं सीलरक्खाय, सीलपारमिपूरिया ।
न करोमि[9] चित्ते अञ्ञथत्तं, पक्खिपन्तं ममाळके[10] ॥

१० 'यदि ते मं तत्थ कोट्टेय्युं[11], फरसूहि तोमरेहि च ।
नेव तेसं पकुप्पेय्यं, सीलखण्डभया ममा ति ॥

---

१ सीलपारमिता – स्या०, रो० । २ पठम सीलवनागचरियं – स्या० । ३ अहासि – रो० । ४ असति – स्या० । ५–५ नपियाळ्हककासुया – सी०, न पि अळ्हककासुया – स्या० । ६–६ सम गहिते – सी०, समागहिते – स्या०, रो० । ७ भिसमूल – रो० । ८ उपेत – सी०, स्या०, रो० । ९ करोम – स्या० । १० ममाळ्हके – सी०, स्या०, ममालके – रो० । ११ कोटेय्यु – स्या० ।

२ भूरिदत्तचरिया

११ 'पुनापरं यदा होमि, भूरिदत्तो महिद्धिको । B 400, R 85
विरूपक्खेन महारञ्ञा, देवलोकमगञ्छहं ॥

१२. 'तत्थ पस्सित्वाहं[1] देवे, एकन्तं सुखसमप्पिते ।
तं सग्गगमनत्थाय, सीलब्बतं समादयिं[2] ॥

१३ 'सरीरकिच्चं कत्वान, भुत्वा यापनमत्तकं ।
चतुरो अङ्गे अधिट्ठाय, सेमि वम्मिकमुद्धनि ॥

१४ 'छविया चम्मेन मंसेन, नहारुअट्ठिकेहि[3] वा ।
यस्स एतेन करणीयं, दिन्नयेव हरातु सो ॥

१५ 'संसितो अकतञ्ञुना, आलम्पायनो[4] ममग्गहि ।
पेळाय पक्खिपित्वान, कीळेति मं तहिं तहिं ॥

१६ 'पेळाय पक्खिपन्ते पि, सम्मद्दन्ते[5] पि पाणिना ।
आलम्पायने न कुप्पामि, सीलखण्डभया मम ॥

१७ 'सकजीवितपरिच्चागो, तिणतो[6] लहुको मम[6] ।
सीलवीतिक्कमो मय्हं, पथवी[7] उप्पतनं[7] विय ॥

१८ 'निरन्तरं जातिसतं, चजेय्यं मम जीवितं ।
नेव सीलं पभिन्देय्यं, चतुद्दीपान[8] हेतु पि ॥

१९ 'अपि चाहं सीलरक्खाय, सीलपारमिपूरिया ।
न करोमि चित्ते अञ्ञथत्तं, पक्खिपन्तं पि पेळके ति ॥

---

३ चम्पेय्यनागचरिया[9]

२० 'पुनापरं यदा होमि, चम्पेय्यको महिद्धिको ।
तदा पि धम्मिको आसिं, सीलब्बतसमप्पितो ॥

२१ 'तदा पि मं धम्मचारिं, उपवुत्थं उपोसथं ।
अहितुण्डिको गहेत्वान, राजद्वारम्हि कीळति ॥

---

१ पस्सिन्त्वहं – सी० । २ समादियिं – म० । ३ न्हारुहि० – स्या० ।
४ आलम्बणो – सी०, आलम्बानो – स्या०, आलम्पानो – रो० । ५ मं मद्दन्ते – स्या० ।
६–६ तिणतोपि लहुको मयि – स्या० । ७–७ पठवी उप्पतना – सी०, रो०, पठवी उब्बत्तना – स्या० । ८ चतुन्नं दीपानं – स्या० । ९ चम्पेय्यचरियं – स्या० ।

B 401 २२ 'य य सो वण्ण चिन्तयि, नील व पीतलोहित ।
तस्स चित्तानुवत्तन्तो[1], होमि चिन्तितसन्निभो ॥

R 86 २३ 'थल करेय्यमुदक, उदक पि थल करे ।
यदिह तस्स पकुप्पेय्य[2], खणेन छारिक करे ॥

२४ 'यदि चित्तवसी हेस्स, परिहायिस्सामि सीलतो ।
सीलेन परिहीनस्स, उत्तमत्थो न सिज्झति ॥

२५ 'काम भिज्जतुय कायो, इधेव विकिरीयतु ।
नेव सील पभिन्देय्य[3], विकिरन्ते भुस विया ति ॥

---

४ चूळबोधिचरिया

२६ 'पुनापर यदा होमि, चूळबोधि सुसीलवा ।
भव दिस्वान भयतो, नेक्खम्म अभिनिक्खमि ॥

२७ 'या मे दुतियिका आसि, ब्राह्मणी कनकसन्निभा ।
सा पि वट्टे अनपेक्खा, नेक्खम्म अभिनिक्खमि ॥

२८ 'निरालया छिन्नबन्धू, अनपेक्खा कुले गणे ।
चरन्ता गामनिगम, वाराणसिमुपागमु ॥

२९ 'तत्थ वसाम निपका, असंसट्ठा कुले गणे ।
निराकुले अप्पसद्दे, राजुय्याने वसामुभो ॥

३० 'उय्यानदस्सन गन्त्वा, राजा अद्दस ब्राह्मणि ।
उपगम्म[4] मम[4] पुच्छि, तुय्हेसा का[5] कस्स भरिया ॥

३१ 'एव वुत्ते अह तस्स, इद वचनमब्रवि ।
न मय्ह भरिया एसा, सहधम्मा एकसासनी ॥

३२ 'तिस्सा[6] सारत्तगधितो[7], गाहापेत्वान चेटके ।
निप्पीळयन्तो बलसा, अन्तेपुर पवेसयि ॥

B 402 ३३ 'ओदपत्तकिया मय्ह, सहजा[8] एकसासनी ।
आकड्ढित्वा नयन्तिया, कोपो मे उपपज्जथ ॥

---

१ चित्तानुवत्तेन्तो – सी०, स्या० । २ कुप्पेय्य – स्या० । ३ पि भिन्देय्य – स्या० । ४–४ उपसङ्कम्म म – स्या० । ५ सी० पोत्थके नत्थि । ६ तस्सा – सी०, स्या०, रो० । ७ सारत्ताधिगतो – सी०, रो० । ८ सहजाता – स्या० ।

३४ ‘सह कोपे समुप्पन्ने, सीलब्बतमनुस्सरि ।
तत्थेव कोप निग्गण्हि, नादासि वड्ढितूपरि[1] ॥

३५ ‘यदि न[2] ब्राह्मणि कोचि, कोट्टेय्य तिण्हसत्तिया ।
नेव सील पभिन्देय्य, बोधियायेव कारणा ॥

३६ ‘न मेसा ब्राह्मणी देस्सा, न पि मे बल न विज्जति ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा सीलानुरक्खिस[3] ति ॥

५ महिसराजचरिया[4]

३७ ‘पुनापर यदा होमि, महिसो वनचारको[5] । R 87
पवड्ढकायो बलवा, महन्तो भीमदस्सनो ॥

३८ ‘पब्भारे गिरिदुग्गे च, रुक्खमूले दकासये ।
होतेत्थ ठान महिसान, कोचि कोचि तहि तहि ॥

३९ ‘विचरन्तो ब्रहारञ्ञे, ठान अद्दस भद्दक ।
त ठान उपगन्त्वान, तिट्ठामि च सयामि च ॥

४० ‘अथेत्थ कपिमागन्त्वा, पापो अनरियो लहु ।
खन्धे नलाटे भमुके, मुत्तेति ओहनेतित ॥

४१ ‘सकिं पि दिवस दुतिय, ततिय चतुत्थ पि च ।
दूसेति म सब्बकाल, ते न होमि उपद्दुतो ॥

४२. ‘मम उपद्दुत दिस्वा, यक्खो म इदमब्रवि ।
नासेहेत छव पाप, सिङ्गेहि च खुरेहि च ॥

४३ ‘एव वुत्ते तदा यक्खे, अह त इदमब्रवि ।
किं त्व मक्खेसि कुणपेन, पापेन अनरियेन म ॥

४४ यदिद तस्स पकुप्पेय्य, ततो हीनतरो भवे । B 403
सील च मे पभिज्जेय्य, विञ्ञू च गरहेय्यु म ॥

४५ हीळिता जीविता वा पि, परिसुद्धेन मत वर ।
क्याह जीवितहेतू पि, काहामि परहेठन[6] ॥

---

१ वड्ढुतूपरी – सी०, वुड्ढितु परि – रो० । २ त – स्या० । ३ सीलानुरक्खिस्स – सी०, स्या०, रो० । ४ महिसराजचरिय – स्या० । ५ पवनचारिको – सी०, पवनचारणो – स्या०, पवनचारको – म० । ६ परहेधन – स्या० ।

४६ 'ममेवाय* मञ्ञमानो, अञ्ञे पेव करिस्सति ।
तेव तस्स[1] वधिस्सन्ति, सा मे मुत्ति भविस्सति* ।।

४७ 'हीनमज्झिमउक्कट्ठे, सहन्तो अवमानित ।
एव लभति सप्पञ्ञो, मनसा यथा पत्थित न्ति ।।

---

६ रुरुराजचरिया[2]

४८ 'पुनापर यदा होमि, सुतत्तकनकसन्निभो ।
मिगराजा रुरु नाम, परमसीलसमाहितो ।।

४९ 'रम्मे पदेसे रमणीये, विवित्ते अमनुस्सके ।
तत्थ वास उपगञ्छि, गङ्गाकूले मनोरमे ।।

R 88 ५० 'अथ उपरि गङ्गाय, धनिकेहि परिपीळितो ।
पुरिसो गङ्गाय पपति[3], जीवामि वा मरामि वा ।।

५१ 'रत्तिन्दिव सो गङ्गाय, वुय्हमानो महोदके ।
रवन्तो करुण रव[4], मज्झे गङ्गाय गच्छति ।।

५२ 'तस्साह सद्द सुत्वान, करुण परिदेवतो ।
गङ्गाय तीरे ठत्वान[5], अपुच्छि कोसि त्व नरो ।।

५३ 'सो मे पुट्ठो च[6] ब्याकासि, अत्तनो करण[7] तदा ।
धनिकेहि भीतो तसितो, पक्खन्दोह[8] महानदि ।।

५४ 'तस्स कत्वान कारुञ्ञ, चजित्वा मम जीवित ।
पविसित्वा नीहरि तस्स, अन्धकारम्हि रत्तिया ।।

५५ 'अस्सत्थकालमञ्ञाय[9], तस्साह इदमब्रवि ।
एक त वर याचामि, मा म कस्सचि पावद ।।

B 404 ५६ नगर गन्त्वान आचिक्खि, पुच्छितो धनहेतुको ।
'राजान सो गहेत्वान, उपगञ्छि ममन्तिक ।।

- स्या० पोत्थके नत्थि । १ तत्थ - सी०, रो० । २ रुरुमिगचरिय - स्या० । ३ पतति - स्या०, रो० । ४ राव - सी० । ५ ठत्वा - स्या० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि । ७ कारण - सी०, स्या०, रो० । ८ पक्खन्तोह - सी०, रो०, पक्खन्नो म - स्या० । ९ अस्सत्त ० - सी० ।

५७ 'यावता करण सब्ब, रञ्ञो आरोचिन मया ।
राजा सुत्वान वचन, उसु तस्स पकप्पयि[१] ।
इधेव घातयिस्सामि[२], मित्तदुब्भि[३] अनारिय ॥

५८ 'तमहं अनुरक्खन्तो, निम्मिनिं मम अत्तना ।
तिट्ठतेसो महाराज, कामकारो भवामि ते ॥

५९ 'अनुरक्खि मम सील, नारक्खि मम जीवित ।
सीलवा हि तदा आसि, बोधियायेव कारणा ति ॥

---

७ मातङ्गचरिया

६० 'पुनापर यदा होमि, जटिलो उग्गतापनो ।
मातङ्गो नाम नामेन, सीलवा सुसमाहितो ॥

६१ 'अहं च ब्राह्मणो एको, गङ्गाकूले वसामुभो ।
अहं वसामि उपरि, हेट्ठा वसति ब्राह्मणो ॥

६२ 'विचरन्तो अनुकूलम्हि, उद्ध मे अस्समद्दस ।
तत्थ म परिभासेत्वा[४], अभिसपि मुद्धफालन ॥

६३ 'यदिह तस्स पकुप्पेय्य, यदि सील न गोपये ।
ओलोकेत्वानहं तस्स, करेय्य छारिक विय ॥

६४ 'य सो तदा म अभिसपि, कुपितो दुट्ठमानसो । R 89
तस्सेव मत्थके निपति, योगेन त पमोचयि ॥

६५ 'अनुरक्खि मम सील, नारक्खि मम जीवित ।
सीलवा हि तदा आसि, बोधियायेव कारणा ति ॥

---

८ धम्मदेवपुत्तचरिया

६६ 'पुनापर यदा होमि, महापक्खो[५] महिद्धिको । B 405
धम्मो नाम महायक्खो, सब्बलोकानुकम्पको ॥

६७ 'दसकुसलकम्मपथे, समादपेन्तो महाजन ।
चरामि गामनिगम, समित्तो सपरिज्जनो ॥

---

१ विकप्पयि – सी०, रो० । २ घाटयिस्सामि – स्या०, रो० । ३ मित्तदूभि – सी० । ४ परिभासित्वा – सी०, स्या० । ५ महेसक्को – सी०, महेसक्खो – स्या०, महायक्खो – रो० ।

६८ 'पापो कदरियो यक्खो, दीपेन्तो दस पापके[1] ।
सो पेत्थ महिया चरति, समित्तो सपरिज्जनो ॥

६९ 'धम्मवादी अधम्मो च, उभो पच्चनिका मय ।
धुरे धुर घट्टयन्ता[2], समिम्हा पटिपथे उभो ॥

७० 'कलहो वत्तती भेस्मा[3], कल्याणपापकस्स च ।
मग्गा ओक्कमनत्थाय, महायुद्धो उपट्ठितो ॥

७१ 'यदिह तस्स कुप्पेय्य[4], यदि भिन्दे तपोगुण ।
सहपरिजन तस्स, रजभूत करेय्यह ॥

७२ 'अपि चाह सीलरक्खाय, निब्बापेत्वान मानस ।
सह जनेनोक्कमित्वा, पथ पापस्स दासह ॥

७३ 'सह पथतो ओक्कन्ते[5], कत्वा चित्तस्स निब्बुति ।
विवर अदासि पथवी, पापयक्खस्स तावदे ति ॥

---

९ अलीनसत्तुचरिया[6]

R 90 ७४ 'पञ्चालरट्ठे नगरवरे, कपिलाय[7] पुरुत्तमे ।
राजा जयद्दिसो[8] नाम, सीलगुणमुपागतो ॥

७५ 'तस्स रञ्ञो अहु पुत्तो, सुतधम्मो सुसीलवा ।
अलीनसत्तो गुणवा, अनुरक्खपरिजनो[9] सदा ॥

७६ 'पिता मे मिगव गन्त्वा, पोरिसाद उपागमि ।
सो मे पितुमग्गहेसि, भक्खोसि मम मा चलि ॥

B 406 ७७ 'तस्स त वचन सुत्वा, भीतो तसितवेधितो ।
ऊरुक्खम्भो[10] अहु तस्स, दिस्वान पोरिसादक ॥

७८ 'मिगव गहेत्वा मुञ्चस्सु, कत्वा आगमन पुन ।
ब्राह्मणस्स धन दत्वा, पिता आमन्तयी मम ॥

७९ रज्ज पुत्त पटिपज्ज, मा पमज्जि[11] पुर इद ।
कत मे पोरिसादेन, मम आगमन पुन ॥

---

१ पावके – रो० । २ घट्टयन्तो – सी०, घटयन्ता – स्या० । ३ अस्मा – रो० । ४ पकुप्पेय्य – सी०, स्या०, रो० । ५ उक्कन्ते – स्या०, ओक्कन्तो – रो० । ६ जयदिस्सचरिय – स्या,० रो० । ७ कपिळाय – सी०, कप्पिलाय – स्या०, रो० । ८ जयदिसो – स्या० । ९ अनुत्तरपरिज्जनो – रो० । १० उरुथम्भो – रो० । ११ पमज्ज – स्या० ।

८० 'मातापितू[1] च वन्दित्वा, निम्मिनित्वान अत्तना[2]।
निक्खिपित्वा[3] धनुं खग्गं, पोरिसादं उपागमिं ॥

८१ 'ससत्थहत्थूपगतं, कदाचि सो तसिस्सति।
तेन भिज्जिस्सति सीलं, परित्तासं कते[4] मयि ॥

८२ 'सीलखण्डभया मय्हं, तस्स देस्सं न ब्याहरिं।
मेत्तचित्तो हितवादी, इदं वचनमब्रविं ॥

८३ उज्जालेहि[5] महाअग्गिं, पपतिस्सामि रुक्खतो।
त्वं पक्ककालमञ्ञाय[6], भक्खय मं[7] पितामह[8] ॥

८४ 'इति सीलवतं हेतु, नारक्खिं मम जीवितं।
पब्बाजेसिं[9] चहं[9] तस्स, सदा पाणातिपातिकं ति ॥

---

१० सङ्खपालचरिया

८५ 'पुनापरं यदा होमि, सङ्खपालो महिद्धिको। R 91
दाठावुधो[10] घोरविसो, द्विजिव्हो उरगाधिभू[11] ॥

८६ 'चतुप्पथे महामग्गे[12], नानाजनसमाकुले।
चतुरो अङ्गे अधिट्ठाय, तत्थ वासमकप्पयिं ॥

८७ 'छविया चम्मेन मंसेन, नहारुअट्ठिकेहि वा।
यस्स एतेन करणीयं, दिन्नयेव हरातु सो ॥

८८ 'अद्दसंसु भोजपुत्ता, खरा लुद्दा[13] अकारुणा। B 407
उपगञ्छुं ममं तत्थ, दण्डमुग्गरपाणिनो ॥

८९ 'नासाय विनिविज्झित्वा, नङ्गुट्ठे पिट्ठिकण्टके[14]।
काजे आरोपयित्वान, भोजपुत्ता हरिंसु मं ॥

९० 'ससागरन्तं पथविं, सकाननं सपब्बतं।
इच्छमानो चहं तत्थ, नासावातेन[15] झापये ॥

---

१ मातुपितु – सी०, मातुपितु – स्या०, माता पितु – रो०। २ अत्तान – स्या०, रो०। ३ निक्खमित्वा – स्या०, निक्खिपेत्वा – रो०। ४ गते – सी०। ५ उज्जलेहि – सी०, स्या०, रो०। ६ सुपक्ककालमञ्ञाय – स्या०, सम्पत्तकालमञ्ञाय – रो०। ७ त्वं – स्या०, रो०। ८ पितामहा – सी०, स्या०। ९–९ पब्बाजेसिमहं – सी०, स्या०, पब्बाजेसिं चाहं – रो०। १० दाढावुधो – स्या०। ११ उरगाभिभू – स्या०। १२ महापथे – स्या०। १३ लुद्धा – स्या०। १४ पिट्ठिकण्टके – स्या०। १५ नासवातेन – स्या०, रो०।

९१ 'सूलेहि विनिविज्झन्ते[१], कोट्टयन्ते पि सत्तिभि ।
भोजपुत्ते न कुप्पामि, एसा मे सीलपारमी ति ।।

हत्थिनागवग्गो दुतियो ।

तस्सुद्दान

हत्थिनागो भूरिदत्तो, चम्पेय्यो बोधि महिसो[२] ।
रुरु मातङ्गो धम्मो च, अत्रजो च जयद्दिसो ।।
एते नव[३] सीलबला, परिक्खारा पदेसिका ।
जीवित परिरक्खित्वा, सीलानि अनुरक्खिय[४] ।।
सङ्खपालस्स मे सतो[५], सब्बकाल पि जीवित ।
यस्स कस्सचि निय्यत्त[६], तस्मा सा सीलपारमी ति ।।

सीलपारमिनिद्देसो निट्ठितो ।

——— ० ———

१ विज्झयन्ते पि – सी०, स्या०, रो० । २ माहिसो – सी०, स्या०, रो० । ३. सब्बे – सी०, स्या०, रो० । ४ अनुरक्खिस्स – सी०, स्या०, रो० । ५ सत्तो – सी० । ६ नीयन्त – सी०, रो०, निय्यन्त – स्या० ।

३ युधञ्जयवग्गो

१ युधञ्जयचरिया

१ 'यदाह अमितयसो, राजपुत्तो युधञ्जयो । B 408, R 92
उस्सावबिन्दु सुरियातपे, पतित दिस्वान सविजि ।।

२ 'तञ्ञेवाधिपति कत्वा, सवेगमनुब्रूहयि ।
मातापितू च वन्दित्वा, पब्बज्जमनुयाचह[1] ।।

३ 'याचन्ति म पञ्जलिका, सनेगमा सरट्ठका ।
अज्जेव पुत्त पटिपज्ज, इद्ध फीत महामहि ।।

४ 'सराजके सहोरोधे[2], सनेगमे सरट्ठके ।
करुण परिदेवन्ते, अनपेक्खो व[3] परिच्चजि[3] ।।

५ 'केवल पथवि[4] रज्ज, ञातिपरिजन यस ।
चजमानो न चिन्तेसि, बोधियायेव कारणा ।।

६ 'माता पिता न मे देस्सा, न पि मे[5] देस्स[6] महायस[6] ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा रज्ज परिच्चजि ति ।।

---

२ सोमनस्सचरिया

७ 'पुनापर यदा होमि, इन्दपत्थे पुरुत्तमे ।
कामितो दयितो पुत्तो, सोमनस्सो ति विस्सुतो ।।

८ 'सीलवा गुणसम्पन्नो, कल्याणपटिभानवा ।
वुड्ढापचायी हिरीमा, सङ्गहेसु च कोविदो ।।

९ 'तस्स रञ्ञो पतिकरो, अहोसि[7] कुहकतापसो ।
आराम मालावच्छ[8] च, रोपयित्वान जीवति[9] ।।

१० 'तमह दिस्वान कुहक, थुसरासि व अतण्डुल । R 93
दुम[10] व अन्तो[10] सुसिर, कदलि व असारक ।।

---

१ पब्बज्जमनुयाचिहं – सी०, स्या० । २ सओरोधे – स्या० । ३–३ परिच्चजिं – सी०, स्या०, हि पब्बजिं – रो० । ४ पठवी – सी०, स्या०, पठवि – रो० । ५ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ६–६ देस्सा महायसा – स्या० । ७ आसि – रो० । ८ मालागच्छं – स्या० । ९ सो जीवति – रो० । १०–१० दुमं अन्तो च –सी०, रो० ।

B 409

११ ‘नत्थिमस्स सत धम्मो, सामञ्ञापगतो अय ।
हिरिसुक्कधम्मजहितो, जीवितवुत्तिकारणा ।।

१२ ‘कुपितो अहु[1] पच्चन्तो, अटवीहि परन्तिहि ।
त निसेधेतु गच्छन्तो, अनुसासि पिता मम[2] ।।

१३ मा पमज्जि[3] तुव तात, जटिल[4] उग्गतापन[4] ।
यदिच्छक पवत्तेहि, सब्बकामददो हि सो ।।

१४ ‘तमह गन्त्वानुपट्ठान, इद वचनमब्रवि ।
कच्चि ते गहपति कुसल, कि वा ते आहरीयतु ।।

१५ ‘तेन सो कुपितो आसि, कुहको माननिस्सितो ।
घातापेमि तुव अज्ज, रट्ठा पब्बाजयामि वा ।।

१६ ‘निसेधयित्वा पच्चन्त, राजा कुहकमब्रवि ।
कच्चि ते[5] भन्ते खमनीय[5], सम्मानो ते पवत्तितो ।।

१७ ‘तस्स आचिक्खती पापो, कुमारो यथा नासियो[6] ।
तस्स त वचन सुत्वा, आणापेसि महीपति ।।

१८ सीस तत्थेव छिन्दित्वा, कत्वान चतुखण्डिक ।
रथिया रथिय दस्सेथ, सा गति जटिलहीळिता ।।

१९ ‘तत्थ कारणिका[7] गन्त्वा, चण्डा लुद्दा अकारुणा ।
मातु अङ्के निसिन्नस्स, आकड्ढित्वा नयन्ति म ।।

२० ‘तेसाह एवमवच, बन्धत गाळ्हबन्धन ।
रञ्ञो दस्सेथ म खिप्प, राजकिरियानि अत्थि मे ।।

२१ ‘ते म रञ्ञो दस्सयिसु, पापस्स पापसेविनो ।
दिस्वान त सञ्ञापेसि, मम च वसमानयि ।।

२२ ‘सो म तत्थ खमापेसि, महारज्जमदासि मे ।
सोह तम दालयित्वा, पब्बजि अनगारिय ।।

२३ ‘न मे देस्स महारज्ज, कामभोगो न देस्सियो ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा रज्ज परिच्चजि ति ।।

---

१ अहोसि – सी०, रो०, आसि – स्या० । २ मम – स्या० । ३ पमज्ज – स्या० । ४–४ जटिले उग्गतापने – स्या० । ५–५ खमनीय तव – स्या० । ६ नासितो – रो० । ७ ते करणी – स्या० ।

३ अयोघरचरिया

२४ 'पुनापरं यदा होमि, कासिराजस्स अत्रजो । B 410, R 97,
अयोघरम्हि सवड्डो, नामेनासि अयोघरो ॥

२५ 'दुक्खेन जीवितो[1] लद्धो, सम्पीळे पतिपोसितो ।
अज्जेव पुत्त पटिपज्ज, केवलं वसुधं[2] इमं ॥

२६ 'सरट्ठकं सनिगमं, सजनं वन्दित्व[3] खत्तियं ।
अञ्जलिं पग्गहेत्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

२७ '"ये केचि महिया सत्ता, हीनमुक्कट्ठमज्झिमा ।
निरारक्खा सके गेहे, वड्ढन्ति सकञातिभि[4] ॥

२८ "इदं लोके उत्तरियं, सम्पीळे मम पोसनं ।
अयोघरम्हि सवड्डो, अप्पभे चन्दसूरिये[5] ॥

२९ पूतिकुणपसम्पुण्णा, मुच्चित्वा[6] मातु कुच्छितो ।
ततो घोरतरे दुक्खे, पुन पक्खित्तयोघरे ॥

३०. यदिहं तादिसं पत्वा, दुक्खं परमदारुणं ।
रज्जेसु यदि रज्जामि[7], पापानं उत्तमो सियं ॥

३१ उक्कण्ठितोम्हि कायेन, रज्जेनम्हि अनत्थिको ।
निब्बुतिं परियेसिस्सं, यत्थ मं मच्चु न मद्दिये ॥

३२ 'एवाहं चिन्तयित्वान, विरवन्ते[8] महाजने[8] ।
नागो व बन्धनं छेत्वा, पाविसिं[9] काननं वनं ॥

३३ 'माता पिता न मे देस्सा, न पि मे देस्सं महायसं ।
सब्बञ्ञुतं पियं मय्हं, तस्मा रज्जं परिच्चजिं ति ॥

---

४ भिसचरिया[10]

३४ 'पुनापरं यदा होमि, कासीनं पुरवरुत्तमे ।
भगिनी च[11] भातरो सत्त, निब्बत्ता सोत्थिये कुले ॥

---

१ जीविको – रो० । २ वसुन्धरं – स्या० । ३ वन्दित्वा – सी०, स्या०, रो० । ४ सहञातिहि – सी०, सकञातिहि – स्या०, सहजातिभि – रो० । ५ चन्दसुरिये – रो० । ६ मुञ्चित्वा – स्या० । ७ रञ्जामि – सी०, स्या० । ८–८ विरवन्तं महाजनं – सी०, रो०, विवरन्ते ० – स्या० । ९ पाविसि – रो० । १० भिसचरियं – स्या० । ११ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि ।

B 411 ३५ 'एतेस पुब्बजो आसि, हिरीसुक्कमुपागतो ।
भव दिस्वान भयतो, नेक्खम्माभिरतो अह ॥

R 95 ३६ 'मातापितूहि पहिता[1], सहाया एकमानसा ।
कामेहि म निमन्तेन्ति, कुलवस धरेहि[2] ति ॥

३७ 'य तेस वचन वुत्त, गिहीधम्मे सुखावह ।
त मे अहोसि कठिन, तत्तफालसम विय ॥

३८ 'ते म तदा उक्खिपन्त, पुच्छिसु पत्थित मम ।
कि त्व पत्थयसे[3] सम्म, यदि कामे न भुञ्जसि ॥

३९ 'तेसाह एवमवच, अत्थकामो हितेसिन ।
नाह पत्थेमि गिहीभाव, नेक्खम्माभिरतो अह ॥

४० 'ते मय्ह वचन सुत्वा, पितु मातु च सावयु ।
माता पिता एवमाहु, सब्बे व[4] पब्बजाम भो ॥

४१ 'उभो माता पिता मय्ह, भगिनी च[5] सत्त भातरो ।
अमितधन छड्डयित्वा, पाविसिम्हा[6] महावन ति ॥

---

५ सोणपण्डितचरिया[7]

४२. 'पुनापर यदा होमि, नगरे ब्रह्मवड्ढने[8] ।
तत्थ कुलवरे सेट्ठे, महासाले अजायह[9] ॥

४३ 'तदा[10] पि[10] लोक दिस्वान, अन्धीभूत[11] तमोत्थट ।
चित्त भवतो पतिकुटति, तुत्तवेगहत विय ॥

४४ 'दिस्वान विविध पाप, एव चिन्तेसह तदा ।
कदाह गेहा निक्खम्म, पविसिस्सामि कानन ॥

४५ 'तदा पि म निमन्तेसु[12], कामभोगेहि ञातयो ।
तेस पि छन्दमाचिक्खि, मा निमन्तेथ तेहि म ॥

---

१ पहितो – सी० । २ धारेही – स्या० । ३ पत्थयसि – सी०, स्या०, रो० । ४ पि – सी०, स्या०, रो० । ५ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ६ पविसिम्हा – सी० । ७ सोणनन्दपण्डितचरिय – स्या० । ८ ब्रह्मवद्धने – स्या० । ९ अजायिह – स्या० । १०–१० तदासिं – स्या० । ११ अन्धभूत – सी०, स्या०, रो० । १२ निमन्तिसु – सी०, स्या०, रो० ।

४६ 'यो मे कनिट्ठको भाता, नन्दो नामासि पण्डितो । B 412
सो पि म अनुसिक्खन्तो, पब्बज्ज समरोचयि[1] ।।
४७ 'अह सोणो च नन्दो च, उभो माता पिता मम ।
तदा पि भोगे छड्डेत्वा, पाविसिम्ह महावन ति ।।

---

६ तेमियचरिया[2]

४८ 'पुनापर यदा होमि, कासिराजस्स अत्रजो । R 96
मूगपक्खो ति नामेन, तेमियो ति वदन्ति म ।।
४९ 'सोळसित्थिसहस्सान, न विज्जति पुमो तदा[3] ।
अहोरत्तान अच्चयेन, निब्बत्तो अहमेकको ।।
५० 'किच्छा लद्ध पिय पुत्त, अभिजात जुतिन्धर ।
सेतच्छत्त धारयित्वान, सयने पोसेति[4] म पिता ।।
५१ 'निद्दायमानो सयनवरे, पबुज्झित्वानह तदा ।
अद्दस पण्डर छत्त, येनाह निरय गतो ।।
५२ 'सह दिट्ठस्स[5] मे छत्त, तासो उप्पज्जि भेरवो ।
विनिच्छय समापन्नो, कथाह[6] इम मुञ्चिस्स[7] ।।
५३ 'पुब्बसालोहिता मय्ह, देवता अत्थकामिनी ।
सा म दिस्वान दुक्खित, तीसु ठानेसु योजयि ।।
५४ मा पण्डिच्चय[8] विभावय, बालमतो[9] भव सब्बपाणिन[9] ।
सब्बो[10] त जनो[10] ओचिनायतु[11], एव तव अत्थो भविस्सति ।।
५५ 'एव वुत्तायह तस्सा, इद वचनमब्रवि ।
करोमि ते त वचन, य त्व[12] भणसि देवते ।
अत्थकामासि मे अम्म, हितकामासि देवते ।।
५६ 'तस्साह वचन सुत्वा, सागरे व थल लभि ।
हट्ठो सविग्गमानसो, तयो अङ्गे अधिट्ठहि ।।

---

१ समरोचसि – स्या० । २ मगफक्खचरिय – स्या० । ३ सदा – सी० । ४ पोसेसि – स्या० । ५ दिट्ठिस्स – स्या० । ६ कदाह – स्या०, रो० । ७ मुञ्चिस्स – रो० । ८ पण्डिच्च – रो० । ९–९ बहुमत सप्पाणिन – रो० । १०–१० सब्बो जनो – सी०, रो० । ११ ओजिनायतु – सी० । १२ म – स्या० ।

B 413 ५७ 'मूगो अहोसि बधिरो, पक्खो गतिविवज्जितो ।
एते अङ्गे अधिट्ठाय, वस्सानि[1] सोळस वसि ।।

५८ 'ततो मे हत्थपादे च, जिव्हं सोत च मद्दिय ।
अनूनत मे पस्सित्वा, काळकण्णी ति निन्दिसु ।।

५९ 'ततो जानपदा[2] सब्बे, सेनापतिपुरोहिता ।
सब्बे एकमना हुत्वा, छड्डन अनुमोदिसु ।।

६० 'सोह तेस मति सुत्वा, हट्ठो सविग्गमानसो ।
यस्सत्थाय नपो चिण्णो, सो मे अत्थो समिज्झथ ।।

६१ 'न्हापेत्वा अनुलिम्पित्वा, वेठेत्वा राजवेठन ।
छत्तेन अभिसिञ्चित्वा, कारेसु पुर पदक्खिण ।।

६२ 'सत्ताह धारयित्वान, उग्गते रविमण्डले ।
रथेन म नीहरित्वा, सारथी वनमुपागमि ।।

R 97 ६३ 'एकोकासे रथ कत्वा, सज्जस्स हत्थमुञ्चितो[3] ।
सारथी खणती कासु, निखातु[4] पथविया मम ।।

६४ 'अधिट्ठितमधिट्ठान, तज्जेन्तो विविधकारणा ।
न भिन्दि तमधिट्ठान[5], बोधियायेव कारणा ।।

६५ 'माता पिता न मे देस्सा, अत्ता मे न च देस्सियो ।
सब्बञ्ञुत पिय मय्ह, तस्मा वनमधिट्ठहि ।।

६६ 'एते अङ्गे अधिट्ठाय, वस्सानि सोळस वसि ।
अधिट्ठानेन मे[6] समो नत्थि, एसा मे अधिट्ठानपारमी ति ।।

---

७ कपिराजचरिया[7]

६७ 'यदा अहं कपि आसि, नदीकूले दरीसये ।
पीळितो सुसुमारेन[8], गमन न लभामह ।।

B 414 ६८ 'यम्होकासे अह ठत्वा, ओरा पार पतामह ।
तत्थच्छि सत्तु वधको, कुम्भीलो लुद्दस्सनो ।।

---

१ वस्सान – रो० । २ जनपदा – रो० । ३ हत्थमुञ्चितो – सी०, स्या०, हत्थमुञ्चित – रो० । ४ निक्खातु – स्या० । ५ व तमधिट्ठान – सी०, स्या०, रो० । ६ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ७ कपिलराजचरिय – स्या० । ८ सुसुमारेन – म०

६९ 'सो म असासि एही ति, अह[1] पेमी ति त वति[1] ।
तस्स मत्थकमक्कम्म, परकूले पतिट्ठहि ।।

७० 'न तस्स अलिक भणित, यथा वाच अकासह ।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति ।।

---

८ सच्चतापसचरिया[2]

७१ 'पुनापर यदा होमि, तापसो सच्चसव्हयो ।
सच्चेन लोक पालेसि, समग्ग जनमकासह ति ।।

---

९ वट्टपोतकचरिया[3]

७२ 'पुनापर यदा होमि, मगधे वट्टपोतको । R 98
अजातपक्खो तरुणो, मसपेसि कुलावके ।।

७३ 'मुखतुण्डकेनाहरित्वा[4], माता पोसयती मम ।
तस्सा फस्सेन जीवामि, नत्थि मे कायिक बल ।।

७४ 'सवच्छरे गिम्हसमये, दवडाहो[5] पदिप्पति ।
उपगच्छति अम्हाक, पावको कण्हवत्तनी ।।

७५ 'धमधमा[6] इति एव[6], सद्दायन्तो महासिखी ।
अनुपुब्बेन झापेन्तो, अग्गि ममुपागमि ।।

७६ 'अग्गिवेगभयातीता[7], तसिता माता पिता मम ।
कुलावके म छड्डेत्वा, अत्तान परिमोचयु ।।

७७ 'पादे पक्खे पजहामि, नत्थि मे कायिक बल । B 415
सोह अगतिको तत्थ, एव चिन्तेसह तदा ।।

७८ येसाह उपधावेय्य, भीतो तसितवेधितो ।
ते म ओहाय पक्कन्ता, कथ मे अज्ज कातवे ।।

७९ अत्थि लोके सीलगुणो, सच्च सोचेय्यनुद्दया ।
तेन सच्चेन काहामि, सच्चकिरियमुत्तम ।।

१–१ अहमेमीति त वदि – सी०, अहपेमीति त वदि – स्या०, अहमेमीति त वदि – रो० । २ सच्चसव्हपण्डितचरिय – स्या० । ३ वट्टकपोतकचरिय – स्या० । ४ मुखतुण्डेनाहरित्वा – सी० । ५ दवदाहो – स्या०, रो० । ६–६ धूमधूमजनीत्वेव – सी०, रो०, धमघम० – स्या० । ७ अग्गिवेगभया भीता – सी०, स्या०, रो० ।

८० 'आवेज्जेत्वा धम्मबल, सरित्वा पुब्बके जिने ।
सच्चबलमवस्साय, सच्चकिरियमकासहृ ।।

८१ सन्ति पक्खा अपतना, सन्ति पादा अवञ्चना ।
माता पिता च निक्खन्ता, जातवेद पटिक्कम ।।

८२ 'सहसच्चे कते मय्हृ, महापज्जलितो सिखी ।
वज्जेसि सोळसकरीसानि, उदक पत्वा यथा सिखी ।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति ।।

---

१० मच्छराजचरिया

R 99 ८३ 'पुनापर यदा होमि, मच्छराजा महासरे ।
उण्हे सुरियसन्तापे, सरे उदक[1] खीयथ ।।

८४ 'ततो काका च गिज्झा च, कङ्का[2] कुललसेनका ।
भक्खयन्ति दिवारत्ति, मच्छे उपनिसीदिय ।।

८५ 'एव चिन्तेसहृ तत्थ, सह ञातीहि पीळितो ।
केन नु खो उपायेन, ञाती दुक्खा पमोचये ।।

८६ 'विचिन्तयित्वा[3] धम्मत्थ सच्च अद्दस[4] पस्सय ।
सच्चे ठत्वा पमोचेसि, ञातीन त अतिक्खय ।।

८७ 'अनुस्सरित्वा सत[5] धम्म[5], परमत्थ विचिन्तय ।
अकासि सच्चकिरिय, य लोके धुवसस्सत ।।

B. 416 ८८ यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तोस्मि विञ्ञुत ।
नाभिजानाम्मि सञ्चिच्च, एकपाण पि हिसित ।।

८९ एतेन सच्चवज्जेन, पज्जुन्नो अभिवस्सतु ।
अभित्थनय पज्जुन्न, निधि काकस्स नासय ।
काक सोकाय रन्धेहि, मच्छे सोका पमोचय ।।

९० 'सहकते सच्चवरे, पज्जुन्नो अभिगज्जिय ।
थल निन्न च पूरेन्तो, खणेन अभिवस्सथ ।।

---

१ उदक – सी०, स्या०, रो० । २ बका – सी०, रो० । ३ चिन्तयित्वान – स्या० । ४ अद्दस – स्या० । ५–५ सद्धम्म – सी०, रो० ।

९१ ‘एवरूप सच्चवरं, कत्वा विरियमुत्तम ।
वस्सापेसि महामेघ, सच्चतेजबलस्सितो ।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति ।।

---

११ कण्हदीपायनचरिया

९२ ‘पुनापरं यदा होमि, कण्हदीपायनो इसि ।
परोपञ्ञासवस्सानि, अनभिरतो चरि अहं ।।

९३ ‘न कोचि एत जानाति, अनभिरतिमन मम ।
अहं हि[1] कस्सचि नाचिक्खि, अरति मे चरति[2] मानसे[2] ।।

९४ ‘सब्रह्मचारी मण्डब्यो, सहायो मे महा इसि । R 100
पुब्बकम्मसमायुत्तो, सूलमारोपन लभि ।।

९५ ‘तमहं उपट्ठहित्वान, आरोग्यमनुपापयि ।
आपुच्छित्वान आगञ्छि, य मय्हं सकमस्सम ।।

९६ ‘सहायो ब्राह्मणो मय्हं, भरिय आदाय पुत्तक ।
तयो जना समागन्त्वा, आगञ्छु पाहुनागत ।।

९७ ‘सम्मोदमानो तेहि सह, निसिन्नो सकमस्समे ।
दारको वट्टमनुक्खिप, आसीविसमकोपयि ।।

९८ ‘ततो सो वट्टगत मग्ग, अन्वेसन्तो कुमारको ।
आसीविसस्स हत्थेन, उत्तमङ्ग परामसि ।।

९९ ‘तस्स आमसने कुद्धो, सप्पो विसबलस्सितो । B 417
कुपितो परमकोपेन, अडसि दारक खणे ।।

१०० ‘सह दट्ठो आसीविसेन[3], दारको पपति[4] भूमिय ।
तेनाहं दुक्खितो आसि, मम वाहसि[5] त[5] दुक्ख ।।

१०१ ‘त्याहं अस्सासयित्वान, दुक्खिते सोकसल्लिते[6] ।
पठम अकासि किरिय, अग्ग सच्च वरुत्तम ।।

१०२ सत्ताहमेवाहं पसन्नचित्तो,
पुञ्ञत्थिको अचरिं ब्रह्मचरिय ।
अथापरं य चरित ममेद,
वस्सानि पञ्ञाससमाधिकानि ।।

---

१ पि – स्या०, रो० । २–२ रति० – रो० । ३ अतिविसेन – स्या०, रो० । ४ पतति – रो० । ५–५ वा हसित – स्या०, रो० । ६ सोकसल्लिने – स्या० ।

१०३ अकामको वाहि अह चरामि,
एतेन सच्चेन सुवत्थि होतु ।
हत विस जीवतु यञ्ञदत्तो ।।

१०४ 'सह सच्चे कते मय्ह, विसवेगेन वेधितो ।
अबुज्झित्वान वुट्ठासि, अरोगो[1] चासि[2] माणवो ।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति ।।

---

१२ सुतसोमचरिया

१०५ 'पुनापर यदा होमि, सुतसोमो महीपति ।
गहितो पोरिसादेन, ब्राह्मणे सङ्गर सरि ।।

१०६ 'खत्तियान एकसत, आवुणित्वा करत्तले[3] ।
एतेस[4] पमिलापेत्वा[4], यञ्ञत्थे उपनयी मम ।।

101 १०७ 'अपुच्छि[5] म पोरिसादो, कि त्व इच्छसि निस्सज[6] ।
यथामति ते काहामि, यदि मे त्व पुनेहिसि ।।

418 १०८ 'तस्स पटिस्सुणित्वान, पण्हे[7] आगमन मम ।
उपगन्त्वा पुर रम्म, रज्ज निय्यादयि तदा ।।

१०९ 'अनुस्सरित्वा सत धम्म, पुब्बक जिनसेवित ।
ब्राह्मणस्स धन दत्वा, पोरिसाद उपागमि ।।

११० 'नत्थि मे ससयो तत्थ, घातयिस्सति वा न वा ।
सच्चवाचानुरक्खन्तो, जीवित चजितुमुपागमि ।
सच्चेन मे समो नत्थि, एसा मे सच्चपारमी ति ।।

---

१३ सुवण्णसामचरिया

१११ 'सामो यदा वने आसि, सक्केन अभिनिम्मितो ।
पवने सीहब्यग्घे च[8], मेत्तायमुपनामयि ।।

११२ 'सीहब्यग्घेहि दीपीहि, अच्छेहि महिसेहि च ।
पसदमिगवराहेहि, परिवारेत्वा वने वसि ।।

---

१ आरोगो – सी०, गो० । २ वासि – स्या० । ३ करतले – सी०, स्या०, रो० । ४–४ एते सम्मभिलापेत्वा – स्या० । ५ आपुच्छि – स्या० । ६ निस्सज्ज – रो० । ७ पञ्हे – स्या० । ८ हि – स्या० ।

११३ 'न मं कोचि उत्तसति, न पि[1] भायामि कस्सचि ।
मेत्ताबलेनुपत्थद्धो, रमामि पवने तदा ति ।।

१४ एकराजचरिया

११४ 'पुनापरं यदा होमि, एकराजा ति विस्सुतो ।
परमं सीलं अधिट्ठाय, पसासामि महामहिं ।।
११५ 'दस कुसलकम्मपथे, वत्तामि अनवसेसतो ।
चतूहि सङ्गहवत्थूहि, सङ्गण्हामि महाजनं ।।
११६ 'एवं मे अप्पमत्तस्स, इध लोके परत्थ च ।
दब्बसेनो उपगन्त्वा[2], अच्छिन्दन्तो पुरं मम ।। R 102
११७ 'राजूपजीवे निगमे, सबलट्ठे सरट्ठके । B 419
सब्बं हत्थगतं कत्वा, कासुया निखणी[3] मम ।।
११८ 'अमच्चमण्डलं रज्जं, फीतं अन्तेपुरं मम ।
अच्छिन्दित्वान गहितं, पियं पुत्तं व पस्सहं ।
मेत्ताय मे समो नत्थि, एसा मे मेत्तापारमी ति ।।

---

१५ महालोमहंसचरिया

११९ 'सुसाने सेय्यं कप्पेमि, छवट्ठिकं उपनिधायहं ।
गामण्डला[4] उपागन्त्वा, रूपं दस्सेन्तिनप्पकं ।।
१२० 'अपरे गन्धमालं[5] च, भोजनं विविधं बहुं ।
उपायनानूपनेन्ति[6], हट्ठा संविग्गमानसा ।।
१२१ 'ये मे दुक्खं उपहरन्ति[7], ये च देन्ति सुखं मम ।
सब्बेसं समको होमि, दया कोपो न विज्जति ।।
१२२ 'सुखदुक्खे तुलाभूतो, यसेसु अयसेसु च ।
सब्बत्थ समको होमि, एसा मे उपेक्खापारमी'' ति ।।

युधञ्जयवग्गो ततियो ।

---

१ पिह् – स्या० । २ उपागन्त्वा – सी०, स्या०, रो० । ३ निक्खणी – स्या० ।
४ गोमण्डला – सी०, गाममण्डला – स्या० । ५ गन्धं च मालं – सी०, स्या०, रो० ।
६ उपायनानि उप`न्ति – स्या०, उपायनान्युपनेन्ति – रो० । ७ उपदहन्ति – सी०, रो० ।

तस्सुद्दान

युधञ्जयो सोमनस्सो, अयोघरभिसेन च ।
सोणनन्दो मूगपक्खो, कपिराजा सच्चसव्हयो ।।
वट्टको मच्छराजा च, कण्हदीपायनो इसि ।
सुतसोमो पुन[1] आसि[1], सामो च एकराजहु[2] ।
उपेक्खापारमी आसि, इति वुत्थ[3] महेसिना ।।
420 एव बहुब्बिध दुक्ख, सम्पत्ती[4] च बहुब्बिधा[4] ।
भवाभवे अनुभवित्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
दत्वा दातब्बक दान, सील पूरेत्वा असेसतो ।
नेक्खम्मे[5] पारमि गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
पण्डिते परिपुच्छित्वा, विरिय[6] कत्वान मुत्तम ।
खन्तिया पारमि गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
कत्वा दळ्हमधिट्ठान, सच्चवाचानुरक्खिय ।
R 103 मेत्ताय पारमि गन्त्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
लाभालाभे यसायसे, सम्माननावमानने ।
सब्बत्थ समको हुत्वा, पत्तो सम्बोधिमुत्तम ।।
कोसज्ज भयतो दिस्वा, विरियारम्भ च खेमतो ।
आरद्धविरिया होथ, एसा बुद्धानुसासनी ।।
विवाद भयतो दिस्वा, अविवाद च खेमतो ।
समग्गा सखिला[7] होथ, एसा बुद्धानुसासनी ।।
पमाद भयतो दिस्वा, अप्पमाद च खेमतो ।
भावेथट्ठङ्गिक[8] मग्ग, एसा बुद्धानुसासनी ।।

इत्थ सुद भगवा अत्तनो पुब्बचरिय सम्भावयमानो बुद्धापदानिय नाम धम्मपरियाय अभासित्था ति ।

———।०।———

चरियापिटक निट्ठित ।

१–१ पुरे आसि – स्या० । २ एकराजा च – स्या० । ३ वुत्त – सी०, स्या०, रो० । ४–४ सम्पत्ति च बहुविधा – सी०, सम्पत्ति च बहूविध – स्या० । ५ निक्खम्म – स्या०, निक्खमे – रो० । ६ वीरिय – म० । ७ अखिला – रो० । ८ भावे अट्ठङ्गिक – रो० ।

अनुक्कमणिका

अ

प

फ

ब

य

र

ल

गाथायो

ई

उ

ए

ओ

क

ख

थ

द

ध

प

स

ह

— o —

उपमायो

———o———

सुद्धिपण्णं

पिट्ठे	पन्तिय	असुद्धपाठो	सुद्धपाठो
१८	२३	अनुभूत्वान	अनुभुत्वान
३८	१	जजुलत्तम०	जलजुत्तम०
४३	२२	इमा	इमा गाथायो
४५	(सिरो)	नळमालिवग्गा	नळमालिवग्गो
,,	१२	अनुप्पता	अनुप्पत्ता
४८	३	सोमण	सोभण
५७	१८	न त्थञ्ञो	नत्थञ्ञो
६२	२४	चवम्भेन्ति	च वम्भेन्ति
६३	१६	० थूपन्तिके	० थूपसन्तिके
६४	१५	धुरधोरय्ह	धुरधोरय्ह
९२	२४	चत्तस्सो	चतस्सो
९३	७	अञ्ञलि	अञ्जलि
१००	७	कप्प	कप्पे
१०६	१२	तत्थूपपन्ना	तत्थूपपन्नो
,,	,,	तेन	तेन
१३३	१७	पब्बजति	पब्बाजेति
१४८	(अधो)	सच्च वङ्गीस	सच्च वङ्गीस
१५५	९	पच्छिम	पच्छिमे
१५७	१८	यदतीत	यदतीत
१६०	९	सनक्खतो	सनक्खत्तो
१६८	२३	देस	देह
१७२	२१	अनासवा	अनासवो
१९७	१	दुबे	दुवे
१९८	२१	दटठु	दट्ठु
२००	२४	० युगस्से	० युगस्स
२२२	१५	समहीपति	स महीपति
२२३	९	एदग्गे	एतदग्गे
२२४	११, १३	पक्खि पि	पक्खिपि
२२६	९	अद्दस्साह	अद्दसाह
२४०	(उपरि)	थरी०	थेरी०
२६३	१३	गोतम	गोतम
२६९	१०	मानसा	मानुसा
२७६	(अधो)	कुलाल	कुलालय
२८२	(अधो)	सब्बासे	सब्बासवे
२८३	१	गाथाया	गाथायो
२८८	१६	गथायो	गाथायो
३१६	१४	पुब्बेकेहि	पुब्बकेहि
३१८	१	इम	इमे
३२०	(अधो)	पञ्चामिञ्ञासु	पञ्चाभिञ्ञासु
३३३	१२	वम्मदसने	वम्मदेसने
३५५	(सिरो)	अनामदस्सी०	अनामदस्सी०
३५६	१४	अभिञा०	अभिञ्ञा०
,,	१७	त	त
३४६	२	घन	वन
३८१	९	व्यामप्पभा	व्यामप्पभा
३८७	१२	पण्णसाळक	पण्णसालक
३९०	१४	वञ्ञो	वञ्ञा
३९१	२१	सिरिराजा	सिरिराजा
४०३	१६	ते न	तेन

———— ० ————

प्रकाशक भिक्षु जगदीश काश्यप, मन्त्री, पालि प्रकाशन मण्डल,
बिहार, नालन्दा (पटना)

मुद्रक श्री कृष्णचन्द्र बेरी, विद्यामन्दिर प्रेस प्राइवेट लिमिटेड,
डी० १५/२४, मानमन्दिर, वाराणसी-१.